

تصویر ابو عبد الرحمن الکردي

نەوشیروان مستەفا نەمین

لە کەناری دانۆیهوه بوو خەری ناوڕهنگ

دیوی ناوهوهی روداوێکێ کوردستانی عێراق

١٩٧٨-١٩٧٥

خودایا ! بەسیه ئیتر لایه‌ری ده‌یجوری ئیضمیحلال
طلوعی پێ بکه‌ خورشیدی ڕۆژی پاکی ئیستقبال
له‌گه‌ل خولیای هیجرتدا به‌سه‌ر چو عومری شیرینم
ده‌سا نۆبه‌ی ویصاله‌ , ئاه.....
ئه‌ی ئومیدی ئیستسقلال !

(م.نوری ١٩٩٢)

چاپ و بلاوکردنوهی:

Postfach 210231
10502 Berlin
Germany

ناوه‌روک

پیشه‌کی ل ه

قییمنا: بوکی رازاوه

شاری قییمنا. کورد له قییمنا. زه‌بخی. سردانی ولاتان. ده‌سپکردنوهی شعری
بدعس - کورد. هه‌ولی ژیر به ژیر بو ریککوتنی شا - صددام. ریککوتنی جه‌زایر.
کرونولوجی روزانی ناشبه‌تال. مه‌لا مستمفا و گفتوگوی روژنامه‌وانی. دامه‌زواندنی
به‌کیتی. هاتنی شازاد. سفیری عیسمه‌ت شریف بو عیراق. کونگره‌ی کومه‌له‌ی
خویندکاران. پناه‌بری کورد له ئوروپا. کورنوه‌ی ده‌ستی دامه‌زینەر. ل ۷ - ۶۱

شام: مه‌کزی خۆسازدان

کورنوه‌ی ده‌ستی دامه‌زینەر له شام. کومیتهی هه‌مه‌کان. توج. راه‌پوێ
پاپک. ریک‌خراوه‌ کورد به‌کانی تورکیا. کاری فیکری و به‌لاو‌کراوه‌کانی به‌کیتی.
ریک‌خستنی پیشمه‌رگه له جزیره. ستراتیجی صددام له کوردستان دا. به‌رنامه‌ی به‌کیتی.
ده‌سپکردنوه‌ی خه‌باتی چه‌کدار. نجو. کیشی ق م و کوسپه‌کانی تر. نامه‌ی مامجه‌لال
بۆ: مسعود. ئیدریس. علی عبدالللا. بنکه‌ی به‌کیتی له جزیره. یه‌زیده‌یه‌کان.
کتیبه‌که‌ی محمد طلب هلال. ریک‌خراوه‌ کورد به‌یه‌کانی سووریا. سه‌ره‌نجامی مه‌فرزه‌کانی
بادنه‌ان. رهیوانیکی سه‌ره‌که‌وتو. هه‌لواسینی شه‌هاب و هاوریکانی. نامه‌کانی بارزانی بو
کارته‌ر. دانانی ئیسماعیل تابه‌ بو سه‌رکردا به‌تی فه‌یلقی به‌ک. به‌که‌مین ریککوتنی
به‌کیتی و ق م. ل ۶۳ - ۱۳۳

برادوست: به‌که‌رتنوه‌ی براکان

خالد سمعید له برادوست. ناوچه‌ی برادوست و گه‌شه‌پیدانی. ستراتیجی فه‌یلقی
به‌ک بو کورژاندنوه‌ی جولانه‌که. ده‌زگای تایه‌تی لیکولنه‌وه‌ی که‌روک. دانانی بنکه.
ق م ریککوتنه‌که‌ی شام به‌ نه‌بو داننی. هه‌نانی وه‌جه‌ی به‌که‌می چه‌ک. گه‌رانوه‌ی
مامجه‌لال. گه‌روگرفتی سیاسی و لوجستیک. به‌که‌مین کورنوه‌ی کومیتهی
سه‌رکردا به‌تی. ریک‌خستنه‌وه‌ی پیشمه‌رگه و کاروباری ریک‌خراوه‌یی. داهه‌نانی نه‌رتی جاش
- پیشمه‌رگه. کوشتنی حه‌سه‌ن خوشناو. گفتوگوی به‌کیتی - به‌عس. چولکردنی
برادوست. ل ۱۳۵ - ۱۹۰

له نژیک سلیمانی: گمرانی پوره موام

له شمسزینانوه پز شارپاژیر. ناری شوین. پمنداری دوکان. دولی جافه تی. ریکه خستنه وی کاروباری همریم. زمرده و دهرزی. ق م له ناوچی سلیمانی. هاتنی خالید و شیخ حسین پز ناوچی سلیمانی. پاسوک. شپخان. شلیر. کوژانی نارام. تیکوتن له چنگنیا. راوه کمو. زی ی پچرک. ل ۱۹۱ - ۲۴۵

نژکان: سهره تای کاره سات

شمری دهشتیر. کوپونه وی کادره کانی کومله. کپشه له نار پزوتنه ودا. دهفتیری سهره وی. راگوپزانی سنور. دومین کوپونه وی کومپنسی سرکردا پتی. گمرانوه پز ناوچی ۳ سنور. دیسانوه ق م. به ری کپوتنی هیزه کانی به کیتی بو. ۳ سنور. ل ۲۴۷ - ۲۷۶

ههکاری: شانوی کاره سات

هیزه چه کداره کانی عیراق، نیران، تورکیا، دژواریه کانی ریگا. شمری بازی. کشانوه و له تویت پون، دواپین شمر و نه ناوچونی به کجاری. ل ۲۷۷ - ۲۹۵

قعدیل: هستانوه

دولمنی و مراد شیریز. هوالنامه. دولی پاله بیان. سراسی و شویبداری. کوشتنی علی عسکری و خالید سعید و شیخ حسین. کوزی روژناموانی صددام. ۳ حاجی. زلکردنی دوژمن. ماموستا عزیز له داوی دوژمن دا. مغه حدیاته که. «تقییم» هکی د. محممود. هه لگرتن - رهدو کپوتن. ناآرامی له جزیره ی نارام دا. پوشایی سیاسی له کوردستانی نیران دا. هستانوه ی سیاسی، پیشمرگه یی، ریکه خراوه یی.. به کیتی. ل ۲۹۷ - ۳۵۶

خری ناوژهنگ: پایتمختی شورش

کوپونه وی کادره کانی کومله. شمری شینی. دامه زاندنی بنکه کانی سرکردا پتی.

ل ۳۵۷ - ۳۶۲

په لکه

پیشه‌کی

نم کتیبه نعلقدی به‌کمه له زنجیره‌ی‌کی پینج نعلقدی، که چیرۆکه‌کانی ده‌وی ناوه‌ده‌ی روداو‌ه‌کانی سالانی ۱۹۷۵ - ۱۹۹۶ ی کوردستانی عیراق نه‌گیرتموه. نه‌گهر خوی گموره بار و جومری شیرین باقی بی، به دوی یه‌ک دا بلاویان نه‌کمه‌ده.

*

روداو‌ه‌کانم له روانگی خۆمه‌ده به‌شیره‌ی «رپیژوتاجی رۆژنامیوان» نویسه‌تموه. نزیالی گشت ه‌موال و ده‌نگه‌ی‌سه‌کانی، ناگاداری و زانیاری‌یه‌کانی، بیه‌ر و بۆچونه‌کانی، سهرنج و تیببینه‌کانی، گیرانه‌وه و ه‌لسنگانه‌کانی به‌تنبیا له نه‌ستۆی خۆم دا‌یه.

بیگومان من له نویسه‌کهم دا ناتوانم بیلایم بم، چونکه خۆم له کیشه‌کان دا لایم بوم، بیه‌ر له باقی نه‌وه‌ی خۆمه‌ر ره‌خه‌ی بیلایم نه‌بوم لی به‌گری، باشتیره‌ داوا له کسانێ پهره‌ن‌ده‌دار به‌کا توانیش بیه‌ره‌وه‌یه‌کانی خۆیان له باری سهرنجی خۆیانوه به‌نوسه‌وه.

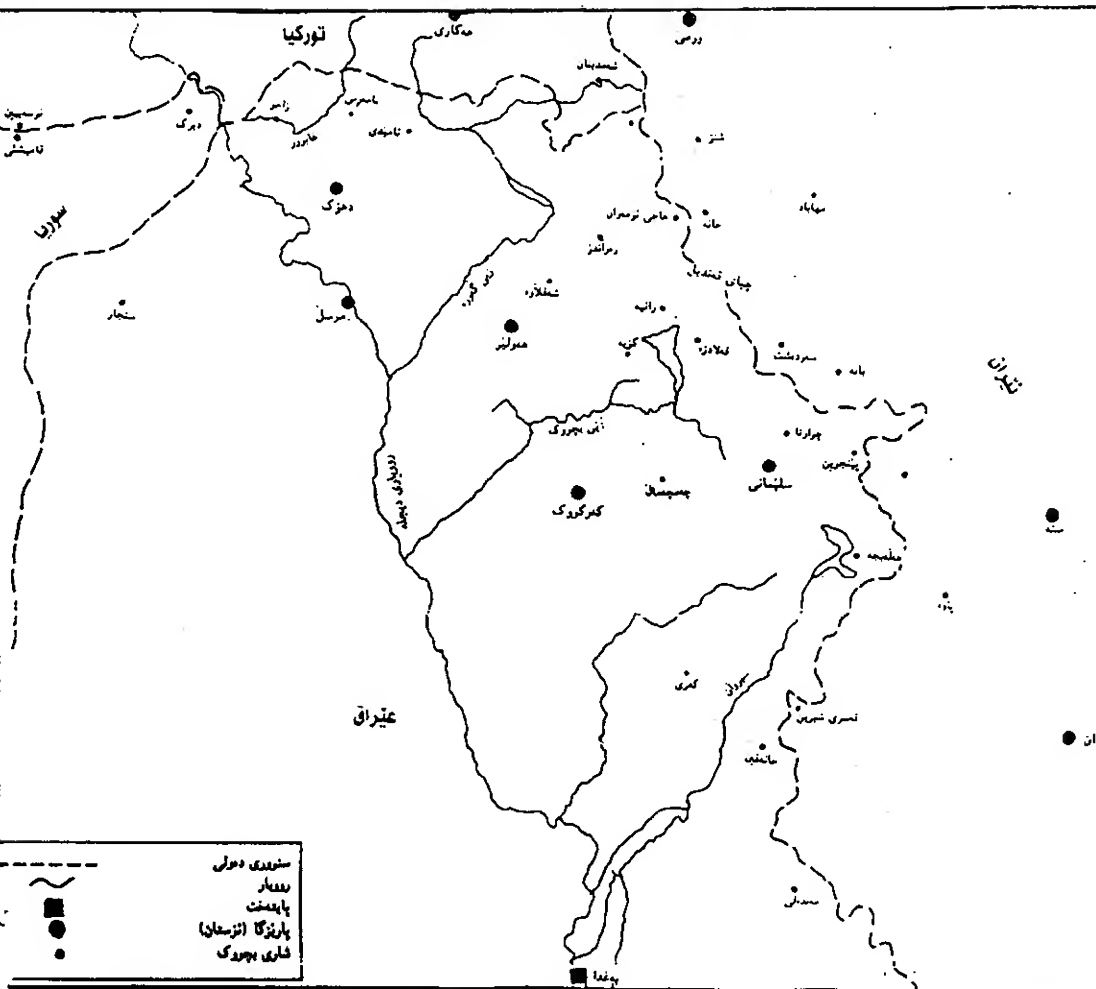
*

کاتی خۆی من چیه‌گه‌یه‌کی نه‌م‌بینم نه‌بو نامه و نه‌سراو و به‌لگی تی دا ه‌له‌بگرم، له به‌ر نه‌وه زۆر کهم شتم ه‌له‌نه‌گرت، به‌تایبه‌تی به‌پای و بلاوکه‌راوه و کتیب و کۆتار و رۆژنامه‌... و، نه‌وه‌ی ه‌له‌بیشم گه‌رت به‌و سالێ ۱۹۹۰ ه‌م‌م‌ویم تیکه‌لاوی نارشه‌یسه ده‌ولمه‌یه‌که‌ی مام‌ج‌لال کرد. نه‌و ماوه‌یه‌ی خه‌ریکی نویسنی نم نعلقه‌یه‌ بوم، ده‌ستم نه‌یانگه‌یه‌شتی. نه‌بیشم‌یه‌ست به‌و ه‌زه‌یه‌وه دوی به‌خه‌م. کی نه‌زانی چمه‌ نه‌وی و، چۆن و کدی و له کوی نه‌م‌ری؟ و‌یه‌ستم تا خۆم زینه‌دوم و، زۆر له‌وانی ناویان له‌م پینج نعلقه‌یه‌دا دی زینه‌دوم، بلاو به‌یه‌تموه.

لیره‌دا به‌په‌یه‌ستی نه‌زانم له ناخی ده‌له‌وه سپاسی ه‌ردو ده‌ستی به‌یه‌زم: د. فوئاد مه‌عصوم و، د. له‌طیف ره‌شه‌د به‌کهم. ه‌ردوکیان به‌وه‌یه‌ی ده‌لسۆزیه‌وه نارشه‌یه‌کانی خۆیان خه‌سته به‌رده‌ستم بۆ نم نویسه‌ که‌لکیان لی وه‌ه‌بگرم. نه‌گهر چاکه‌ی نه‌و دو جوامه‌یه‌ به‌یه‌وايه نم کاردم به‌مه‌جۆره بۆ ته‌واو نه‌نه‌کرا.

له‌ئ‌م‌دن، ۱ ی شه‌یه‌ی ۱۹۹۷

نه‌وشه‌یروان

قییہ ننا: بوکی رازاوه

مارتی سالی ۱۹۷۵ که ناشیستال بو، ۳ سال زیاتر بو من له فییمنا بوم.
نوسا کوردی عیراق له نوروپا به گشتی و، له نهمسه به تاییدی زور کم بون.
توانی له فییمنا بون به پهنی دوس نزمهردان:

کونترینیان د. وریا دهواندزی هو که له سیره‌تای پنهجاکانوه لوی جیگیر هوو
پزیشکی پسیپوری نمخوشیپه‌گانی هئاو هو. عومر دزه‌یی له سفاره‌تی عراق کاروباری
وهرگیرانی روزنامه‌وانی ئه‌کرد. وریای ئهممه‌دی قازی و به‌ختباری برای. وریا
لهمسه‌گانه‌وه لوی ئه‌زا و کاری ئه‌کرد. فونادی مه‌لا محمود سیره‌تای حه‌فتاگان چوپوه
ئیه‌نه‌نا. فوناد هارویه‌کی زور نزیک و خوشه‌ستم هو، به‌خوشیی ئه‌وه‌ه منیش چو هو
هو ئه‌وی. دواپه‌تر په‌گلوکسی تریش هاتن.

ژماره‌ی کوردی نهران له کوردی عیراق کمتر بو. له ناو نهمان دا کسیمی پیروتی دبار بو، که تیکه‌لای کورده‌کانی تر نهبو.

ژماره‌ی کورده‌گانی سورپاش له پهنجی دهس تیپیری نه‌کرد.

ژماره‌یه‌کی زور کریکاری کوردی تورکیا له نمسا هون. بهلام هیشتا جولانه‌وی سیاسیان تی نکموت بو. زور کم بهشداری چالاکی سیاسی نه‌بون.

له ناو ئهم كۆمىله كورد بيه پچوگدا چنڊ كسى له كوردهكانى سوربا له ههسوان چالاكتر بون. ههنگهكهان بويون به نهنگام و بهرپرس له پ د ك ي عيراق و كۆمىلهى خويندكاران دا. كاربان بو نهوان نه كرد.

نیمه: کورده‌گانی عراق، نه‌گهرچی ناپه‌ناو به‌کتریمان نه‌بینی و نه‌چوین بو گران و پیاسه و سهران و، هه‌سو نه‌وروزی ناهه‌نگمان نه‌گه‌را و، نه‌گه‌ر به‌نه‌به‌کی گه‌رنگ به‌هاتایته پیشه‌وه کو نه‌بینه‌وه، به‌لام هه‌ر کس خه‌ره‌کی کار و ژبانی تایه‌تی خوی بو. به‌که‌کی تازه‌ی وه‌کو من نه‌بو بو راه‌راندنی کاره‌گانی خوی پشت به‌ خوی به‌هستی. هه‌ول بدا به‌ ژبزی زمان فیه‌ر به‌ی و، شاره‌زایی په‌یدا به‌کار، ناسپاو بو خوی به‌نوزته‌وه.

[illegible]

نورویا. وزارت‌های خریدنی به‌روز موافقتی به کرد بوم له بهک کات دا دو خریدن
 توارو بهکم: زانستی سیاست له «فاکولتیتی فلسفه» و، پیوندی ناودوله‌تان له
 «فاکولتیتی قانون». ماموستای سیاستم پروفیسوری زانستگا «هاینریک شاپدیر»،
 سروکی نینستیتوتی پولیتولوگی و، ماموستای پیوندی ناو دوله‌تاتم پروفیسوری
 زانستگا «شتیفان فیروستا»، سروکی نینستیتوتی قانونی ناودوله‌تان به. دوستایه‌تم
 له گیل همدو پروفیسور و، هندی له ماموستاگانی تر و، له گیل زور خریدکاری
 نهمسای دهمزاند به. وا باوه که نهمسای گیانی خویززاننیهان تی دایه و، به چاری
 سوک سه‌یری بهگانه، تمنانت، هی نورویاپیش نه‌کن، بهلام که تبه‌ک‌لاریان نه‌ی تم
 قسبه هیچ معنایه‌کی نامینی. ناسک و قسه‌خوش و میواندوست. له دوستایه‌تی دا
 دلسوز و سمراسن. له پیوستی دا به پی ی توانا به ده‌نگتوه دین.

سهرتا چمند جاری جیگورکیم کرد لم ژوروه به ژوریکی تر. پاشان جیگیر بوم.
 سالی زیاتر له فلاتیکی سر شقامی گشتی «گورتل» و، پاشماوه‌ی ماوه‌ی مانوم له
 فیهنتا له ژوریکی «خانوی جیهانیی خریدکاران» بوم له شقامی «شتارکفریدگاسه».
 خانوه‌کمان هی ژوری بازرگانی به، جیگا‌کمان تا پلی ی خوش و، کشی ناو خانوه‌که به
 خریدن و لیکولینوه فونمی به. همدو خریدکاری ژوریکی سربخوی همیر. توالیت
 و شونی دروستکردنی خواردنی هر ۱۰ خریدکار به‌کوه به. باخی گوره، نیتیلی
 مدله، مهیدانی یاری، هولی تاهنگ، شونی تایه‌تی تماشای تلفزیون، قاره‌خانه و
 رستورانتی تی دا به. نوتیلیکی ریکوپیکی پچوگیش له ناو بلوگی تم خانواندا
 تورخان کرا به به میوانی خریدکاره‌کان. کاتی وچانی هارینی زانستگا همدو
 خانوه‌کانیان نه‌کرد به نوتیلی تورستی. کاتی خوی که له زانستگای به‌فداد نهمخویند
 ماوه‌به‌کی کووت له «مدینه الرشاد» بوم، خوم پی نه‌گیرا، به جیم هیشت، دوا سالی له
 «دار الطلبة» بوم، گویاه نهمه باشته‌ترین خانوی خریدکاران به، تورخان کرا به به
 خریدکارانی دوا پولی زانستگا، ۶ خریدکار به‌کوه له بهک ژوردا به‌ین.

زانستگای فیهنتا وهرشی به همدو خریدکاره‌کانی له هر تمسن و، پلمبه‌کی
 شارهای و، له هر پایه‌تیکی خریدن دا به‌ایه، دایین کرد به. من به مثالی وهرزشکار
 نهم. باوکیشم هرگیشز هانی ندهاوم به یاری و وهرزش. بهلام له نهمسا تبه‌گیشتم
 وهرزش بهشیکی به‌یوست و گرنگی ژانه.

دارستانی فیهنتا «فیهنر فالد» زور دور نهم له خانوه‌کمانوه. زور چار به
 پیاسی درژ نهم به نوی. لهرواریکی چرویر و فراوان به. به پی روشن وهرزشیکی

پارو، زور کس بو نم و ورزشه نعمان بو نموی و، هندیکیان به دروایی روژه که لموی
نمسانوه. جگه لمیش له زانستگا چو بومه کورسی دو جور و ورزشی خوشهوه:
جومناستیک و شاخوانی.

بو هر دو یاری جلوهرگ و کلوپلی تایبته خوی پیوست بو.
جومناستیک له هوله کانی ناو زانستگا و، له روژانی خویندن دا بو، بهلام
شاخوانی له روژانی کوتایی هفته و، له شاخه کانی دهرهوی فییمنا بو، زور جار شوانی
به کشه له شاخ نمایتهوه. لمو ولاته شاخاویسیانه، له کونوه خبرمومنده کان خانوی
زوریان له چپاکان دروست کرده. رهوار و راوکر و شوانه کان به شو وهگو «نوا» یهکی
گرم و نمین تهایان دا نمینتهوه.

شاخوانی له نمسا پارو بو. چنن دین یاندی هبو. راهینهرو کانی نیمه هر به کهمان
مشقی به گروهیکی ۶ کسی نه کرد و، نمیان کردین به تاقسی دوکسی. هر دو کس
پیکوه به شاخ دا هله گهران بو نموی له کاتی پیوست دا یارمته یه کتری بدن.
هندی لمو شونانی مشقمان لی نه کرد گوری نموانی لی بو که له شاخه که هلدیرا بون.
راهینهرو کانی نیمه همر کمانی لیهاتوی شارها و، لموانه بون به هیمالا پادا هلدیرا
بون.

له هر دو ورزش دا من نشارها بوم. له سهره تاوه دستم پی کرد و، تا گه شته
قوناغی ناوچی رویشتم، نهر وازم لی هینان.

سواری به کیکه له ورزشه نارستو کراتیه کانی خملکی نمسا. له کونوه
فیرگه به کی سواری به ناو پانگی لی به ناوی: «فیرگی سواری نمسپانی» به و،
رستمیک تایبته نمسپیشیان هیده. هاوریه کم هبو حزی له سواری نه کرد. جازیکیان
پیکوه چون بو یانه به کی سواری بو چند سعاتیک ولاخیان لی به کری بگرین. کابرای
ولاخدار له منی پرسی: «سواری نغزانت؟». وتم: «بهلی». نمسپیکی بو هینام وتی:
«سواری به». منیش به کسر خوم هلدایه سر پشی. هیشا به سر پشی نمسپه کوه
نوم لی ی پرسیم نه گدر وستم غاری پی به کم چی لی نه کم.

منیش وتم: «به پاژنی پیلاره کانم له ورگی نغزیم». دایهزه. دایهزم. وتی: «هرگیز ولاخ به تو نادم سواری
بهیت».

قسه کهیم به لاره سهر بو وتم: «بوچی؟»
وتی: «من ولاخه کانم به نوقل و پسکیت به خیر نه کم، جده نایشت لی یان

نمدهی، لیره له ولاخ نادمه به رشمه کوی نیشاره تی نمدهی»
چمندی له گملی خمریک بوم کا پرا نمی سملاند، وتی: «تو به لیدانی راهاتوت،
تازه ناتوانی شیوهی سواری خوت بگوری»

*

فیمننا په کیکه له شاره هره خوشه گانی دنیا.

ناوهندېکي گرنګي دیپلوماسی و موسیقا و فلسفه پوه و، نیستاش ناوهندېکي
خوشیی توزمه. سدان فلهلسوف، ژانا، سیاسی، موسیقار، نډیسی گوری تی دا
هملکوتوه که ناویانګیان به همو دنیا دا پلاو پوتوه. تمنانت هیتلریش نمسایی پوه.
خدلیکي فیمننا نیستاش شانازی پوهوه نه کمڼ که دو جار نوردوی زهمللاهی
تورکیان له پیر دپواره گانی شاره که پان دا شکانده و، نه پانه پشته شاره که پان داگیر
پکری. پدکي له موزه خانه گانی پو نم شمرا نه ترخان کراوه. دپواری ناغا گانی کوردیشی
تی دایه که له نوردو گای تورک دا، دوی شکانده پان، په تالان گیراوه.
پاره گای ریکخواوی «نویک» و، چمندین ریکخواوی نه توه پدکرتوه کان لوانه
«ددهز گای جیهانیی وزی نوتوم» له فیمننا په. نه توه پدکرتوه کان شاریکی تاییه تیپان له
ناو فیمننا دا هده.

فیمننا ده پان کوشکی دیرینی شاهانه و، ده پان موزه خانه ی جوراوجور و، ده پان
پارکی رهنگینی خوشی تی دایه. پورگ تیشتر، شتاتس نوپیر، کونسیرت هاوس... ۳
جیگای کم وینن له دنیا دا. رازاندنوهی دپروپوار و بنسیچی بیگانان و، کورسی و
پرده و کله پدلی ناوی. تمماشاکمران: نافرته کان، همو جوانترین و گراتترین
جلوپرگیان له پیر کرده و، پیاره کان همو په قاتی رهش و کراسی سپی و پویناخوه،
له وچانه گانی نیوان پرده کان دا، هیمن و پیدنگ، لسمر خو و، په ریز و سمریز پیوه
په پدک دا دین و نچن. من که نچوم پو نم شونانه وام نغزانی له دپواری قهسیر دام.
له ناو نو پارچانه دا که نو سرده مه پو تمماشاکردنی چوم: «نایده» و، «زماوندی شای
قمره چه کان» ی شتراوس پو.

له سر جاده ی پناویانګی «رینگ» باخی شار هده. دپواریکي سفاره تی عیراقی
پرامسیر په دپواریکي نم باخه پو. نیپیکي موسیقا لم باخدا تاییه تی پو په
دپواره کړدنوهی ناوازه گانی شتراوس. من هندی جار په تاییه تی پو گوی کرتن لم ناوازه
خوشانه په تاییه تی پارچی «دانسی شین» نچوم پو باخی شار.
«پراتر شتیرن» که شاری پارییه و، باخی «شونبرون» که کوشکی قمرالپچه

ماریا تریزا به و، «تیسر گارتن» که پیشه‌لانی درنده و مملی کسریه، له شوینه خوشه‌کانی گوران و سه‌بران بون.

زورم حیز له دانیشتنی روزانی قاره‌خانه‌کانی ئیینه‌نا بو. دانیشتنی قاره‌خانه‌کانی تام و لیزه‌تیکه تایه‌تی همه. شیرینی و کاری هموری نایابیان تی دا دس نه‌کوی. ریکوپیک و هیمن و جوانن. سردرای نهوش زوریدی روزنامه و گوشاره‌کانی نمسا و ئلمانییا و، هندی جار هی ئسمریکار پرمیتاناشی به تازه‌یی لی داتراوه بو خوندنوه. لهو شوینه خوشانه‌ی که حمزم نه‌کرد شهوان له گهل دوست و هآوری و، میوان بچم «نوگوستینه کیلبر» و «۱۲ نه‌پوستل کیلبر» به زستان و، مهبخانه‌کانی «گرینسینگ» به هاونان. شو جووه مهبخانه شتی تایه‌تی ئیینه‌نان. زور جار شهوان له گهل فوئاد و عومر نه‌چوین بو ئم شویانه.

زور شیرینی نار ئیینه‌نا شارزا بوم و، زور شار و ناوچه‌ی نمسه گهرام. چمند جاری چوم بو بورگنلاند، شتایرمارک، تیرول و، شاره‌کانی لیتنز، سالسبورگ، لیمش دا به زوری قمرزاری دوستیکی لیتنزی: گیردا ماوکس بوم. جگه لهوی زوری یارمه‌تی دام بو فیر بونی زمانی ئلمانی، زوریش یارمه‌تی دام بو شارزا بونی ژبانی کومه‌لایه‌تی و روشنبیری و هنریری خدلیکی نمسا.

همو سالی ژوری بازرگانی پدکی له هریمه‌کانی نمسا، خوندکاره بیانیه‌کانی خانوه‌کی ئیسه‌یان بانگه‌یشتن نه‌کرد بو سردانی ناوچه‌که و، پیشان دانی نیشانه پیشسازی و بازرگانی و تورستی و روشنبیرییه‌کانی. جاریکیان منیش له گلیان چوم بو «شتایرمارک» هفتیه‌یک ماينه‌وه. لهو شویانه‌ی پیشانیان داین: کارگمی دروستکردنی تفنگ، کوتال، مه‌کیمی کشتوکال، نیستگای پهرهمه‌بنانی کارمناوی... بو. چیاکانی کوردستان شویی زور و لهباری لهو پایه‌تی لی به بو دام‌نزانندی شو جووه نیستگانی لم ناوچه‌یدا بو پهرهمه‌بنانی کارها دایان نا بو.

گه‌لان به جوری جیا ریز له پیاوه هلکوتوه‌کانیان نه‌گرن. له مه‌دان و شقام و باخ و کوشک و زانستگان دا به سدان په‌یکوری پیاوه هلکوتوه‌کانیان داناره و، شقام و کولاتیان به ناویه نار ناوون. خانوی هندیکیان کرده به «سوزه‌خانه» بو تماشاکردنی گشتی. ستالین ماوه‌یک له ئیینه‌نا ژیاوه. باسه به ناویانگه‌کی له سر «نه‌توه» لهوی نویسیوه. پلیتیک به دیواری شو مالدا هملواسراوه له سیری نوسراوه ستالین فلان سال لم خانوه‌دا ژیاوه و، باسه‌کی له سر نه‌توه لیردا نویسیوه.

سالسبورگ پایته‌ختی هاونیی قه‌یسره‌کانی نمسا بو. شاریکی پچوکی خوشه.

همو سالی ناهنگی جیهانی موسیقای لی ساز نهکرا. تپه پناو پانگه کانی فیلهارمونیکا
 پشداریان تی دا نهکرد و، ناوازه کلاسکیپه کانی موزارت، بهتهورن، هایدن، باخ،
 دفورشاک... تی دا دوباره نهکرایوه. هاور یهکی سالسبورگیم: توماس کراوس، چنند
 جاری پانگی کردم بو مالی خویان میوانی نوو نموم. نوو فلاتی کاتی خوی «موزارت»
 ی تی دا ژبا بو کرا بو به موزه خانه. هندی له کله پله کانی و نوته کانی و نامرازه
 موسیقیپه کانی لی دانرا بو.

*

نوو ماهه پدی من له فیپیننا بوم هندی له کورده ناسراوه کان بو گشت و گمران
 سردانی فیپیننایان نهکرد لهوانه: مامجهلال که تازه ژنی گواست بووه، رحمانی زهپهی،
 رهشید عارف، سامی حسین ناظم، د. محمد باقر و، د. نومید مددحت موپارهک، د.
 مورا د عزیز.

د. مورا چاکدی تایه تی به سر منوه همر. کاتی خوی له پشدا گیرم خوارد بو
 نمشته توانی دهه بچم چونکه چنندن «منعی سفیر» ی کون و تازم له سر بو. د.
 مورا، به هوی زهپهچپوه، پارمندی دام له پشدا دهه باز بوم.

سرهنگ نوانی که یهکی بو له نفسمرانی پشدار ی روداو کانی نازدها بجان و،
 ماهه پدی دروژی له سوئیت و چین به سر برد بر. ماهه پدکیش له پشدا بو. له گمل
 خیزانه کدی هاته فیپیننا. هاوسره کدی ناساغ بو. زهپهی فوتاد و منی راسپارد بو
 پارمندی بده بن. نوانی پیاریکی روشنبر و نهچیزاده بو.

*

زهپهی دو سال له سر پدک بو گشتوگمران هات بو فیپیننا. پشکی له خوشی
 فوتادی مهلا محمود و من بو. همدوجار زوری کاته کدی له گمل من و فوتاد به سر
 نهبرد.

لیردا به پیوستی نوزام له ناستی نم پیاهه گومناوه دا نیستیک بکم.
 ههچنده تمن و بیروبوچوگان له زور لایمنوه جیاراز بو بهلام رحمانی زهپهی
 دوستیکی خوشبویت و دلسوزم بو. تیکوشهریکی کولندهری ریگی کوردایه تی بو.
 زهپهی له ساپلاخی موکریان له دایک بوو. به گنهی تیکه لای چولانهوی کورد بوو.
 پدی بو له دامزورنمرانی کوملدی «ژک» و، تا ههلو شانهوی سیکرتیری بو. دوی نوو
 بو به نندامی کومیتیی ناوهندی هیزیی دیموکراتی کوردستان. دامزورنمری گوشاری
 نهینی «نیشتمان» بو. زور وتاری سیاسی له گوشاری «نیشتمان: پلاکروهوی پیری

کومیتلی ژک» و روژنامه‌ی «کوردستان: پلاو کمره‌وی بیرری حیزبی دیموکراتی کوردستان» دا پلاو کرد بویه. دواى روخانى حکومتی کوردستان له مه‌هاد به نه‌ینی هاتبوه عیراق. پاش ماوه‌یه‌ک له عیراق ئاشکرا نه‌ی نه‌ی بو سوریا. له سوریا به عهره‌ی نامیلکه‌یه‌کی نوسی بو به ئاونیشانی «الرد علی الکوسموپولیتیه» و بست بوی تپا به‌سلینی کورد به گورده‌ی ته‌گه‌به‌شتنی ستالین نه‌توده. له سوریا به‌شدان‌یه‌کی کاریه‌گری کرد بو هاندانی دامفراندانی «پارتی دیموکراتی کورد». پاشان گه‌راپوه کوردستانی عیراق له ئاو ریزه‌گانی پارتی دیموکراتی کوردستان کاری نه‌کرد. ماوه‌یه‌ک ئه‌ندامی کومیتهی ناوه‌ندی و مه‌کتبه‌ی سیاسی بو. له ده‌سپیکردنی شورشی نه‌هلول دا لپه‌رسراوی لقی کمرکوک و، دوا‌بهر لپه‌رسراوی لقی به‌غداد بو.

زه‌به‌یی خونه‌یست و دل و دهره‌ن فراون و نفه‌س به‌رز بو. هه‌تا پلای نتم بو. روداوه‌گانی ژبانی سیاسی و نه‌ده‌ی خوری پاس نه‌ه‌کرد. نه‌فانیت نه‌وی ماوه‌ی زوریه‌ی به سهردا تی به‌ری بو.

زه‌به‌یی نوسهر و نه‌ده‌ب و روژنامه‌وان بو. چه‌نده‌ن زمانی نه‌زانی. زور شاره‌زای زمان و نه‌ده‌ب و مه‌ژوی کورد بو. له مه‌ژ بو خه‌ریکی نوسینه‌ی فه‌ره‌نگی کوردی - کوردی بو. له کوتاهی شه‌سته‌گان دا منی راسپارد له سلیمانی «فه‌ره‌نگی مه‌روخ» و هه‌ندی شتی تری له‌و به‌ه‌ته‌ی بو په‌یدا به‌کم. زور جار ساخه‌کرد نه‌وه و لپه‌کان نه‌وی وشه‌ی سلیمانی و ده‌رویه‌ری لی نه‌به‌رسیم.

دوهم جار که به‌نیم زوری له گه‌ل خه‌ریک بوم له قه‌یمه‌نا به‌نیه‌توه تا خه‌ریکی ته‌واو کردنی فه‌ره‌نگه‌کی بی. فه‌واد و من په‌شنیارمان بو کرد بو خو خه‌ریک کردن و دا‌به‌نکردنی ژبانی، دوکانیکی کتبه‌فروشی کتبه‌ی عهره‌ی و فارسی و تووکی دا‌ه‌نی و، نه‌مه‌ش به‌رمه‌تی به‌ه‌ین. نه‌وسا کتبه‌فروشی وه‌ها له نه‌روپا نه‌بو. بان نه‌گه‌ر هه‌شه‌ویی به ئاوه‌انگ نه‌بو. زه‌به‌یی په‌شنیاره‌کی فه‌بول نه‌کرد و سور بو له سهر گه‌ران نه‌وی بو عیراق. هه‌ندی به‌یانوی هه‌ناپوه بو من قانع‌ه‌کر نه‌بو. به تابه‌یه‌ی زه‌به‌یی خه‌لکی کوردستانی عیراق نه‌بو. ژن و مه‌ال و خزم و کسوکاری له‌وی نه‌بو. هه‌تا مه‌ردیش هه‌ر ره‌ه‌ن بو.

مه‌لا مه‌ستفای به‌رزانی رلی لی ی بو، چونکه نه‌و وه‌کو هه‌زار، خوری به لای نه‌ودا

نه‌خست بو.

سه‌رانی دیموکرات، به تابه‌یه‌ی د. قاسملو، حه‌زبان له چاره‌ی نه‌ه‌کرد، چونکه کاری له گه‌ل نه‌وان نه‌کرد بو. زه‌به‌یی به‌وه‌ری واهو هه‌ر کوردی کسه‌ته هه‌ر پارچه‌یه‌که‌وه په‌یسته خزمه‌ت به‌و پارچه‌یه‌ه‌کا.

حیزی بهمن قینیان لی ی بو. چونکه به دوستی مامجدلال و نبراهیم محمدیان داننا. جاریک گیرا و چند مانگی له زندان دا بی سروشون بو. نمشکلهی زویدان دا. هاسره کی جنرال تیموری بهختیار بوی تی کوت له گرتن و مردن رزگاری کرد. له دوا ساله کانی تمسنی دا هله به کی سیاسی گوردی کرد، چوه نار پدکی له حیزه کارتونیبه کانهوه، له کاتیک دا نه نو پیوستی به مه هلبو، وه نه لو ریگاپشوه نه توانی خرمه تیکی کورد بکا.

دای روخانی شا، زهیی سی بردانی کوردستانی نیرانی کرد. له گوندی شینی جاریکی تر بینیموه. پیشواره کونه کم بو دوباره کرده: که لوی بینیموه و خمریکی نیتواو کردنی فرهنگه کی بی. به تابه تی لو کاتیدا تایپراپتری تازه باهت داهات بو، کومپوتر پیشکوت بو، نه توانی که لکیان لی وهیگری. ديسان ندی سملاند. مانوهی پروژه فرهنگه که به ناتواوی خساره تیکی گوره بو بو زمانی کوردی. زهیی زودتر خوی به تیکوشتر و سیاسی نژانی تا زمانوان و تدبیر، له کاتیک دا کم کس زهیی وه کو تیکوشتری سیاسی نفاسی، کمپی زور کس وه کو زمانوانیکی گوره سهیری نه کین.

زهیی دو بهرگی له فرهنگه کی پلاو کرده وه. هرچی دپوتی به شاکاریکی زمانوانی داننی. فریا نه کوت بهرگه کانی تری پلاو بکاتوه له هلمو مرجیکی نالوزدا له ناچه به کی سنوری نیوان کوردستانی نیران و عبراکی بی سروشون بزر بو. وه کو نعلین مسوده ی بهرگه کانی تری فرهنگه کی کوتوته لای دزگا نمینبه کانی عبراکی، چونکه ماله کی له بهندا بو.

*

لو کاتوه که چو بوم بو فیسمنا هلم نندا خوم له روداو سیاسیه کانی کوردستانی عبراکی دور راهگرم. بهمداری هندی له کوبونه کانی خوندکاران نهوم بهلام کم تیکه لای چالاکی پارتا بهتی نهوم. به درزایی نو ماوه بهی لوی نمخوند هارمشی هیچ کونگره به کی خوندکاران نهوم و، بو هیچ کونفره نسیکی پارتی نهچوم. زودتر له گیل چه به کانی نیران تیکه لای بوم. لهرنوه عهره به کان وایان نژانی من نیرانیم و، نیرانیبه کانش، چونکه فارسیه کم «غلز» بو وایان نژانی من نغفانیم.

نموسا له نیوان کورد و حکومتی بهمن دا هیشتا ناشتی بو. نیرانی نمیش له گیل سفارت ناسایی بو. بو ناهنگه رسمیه کانیان بانگیان نهکردین. به ریکوپیکی روزنامه کانی بهداده: «الثوره» و «الجمهوریه» بان بو نئاردم. به هوی پارتیشوه جاروبار

«التاخی» م نهبینی. شازاد صائب و بختیاری برام به ریکریکی گوشار و کتیه کورد به کانیان بو نغاردم.

*

خویندکاریکی کوردی سوریا نامیلکه به کی کورتیلی به زمانی نملانی له ژیر ناوی: «کورد: گلبیکی بی دولت» نویی بو. هندی زانیاری سهره تایی و گشتی له سر کورد و نهشتمانه کی تی دا بو. بو ناساندنی کورد به کسکی نشارما شتیکی باش بو. نخشه به کی فراوانکرای کوردستانی له سر بهرگه کی کرد بو، لای خواری له سر خلیج و لای روزئاوای گهشت به سر درهای سپی ناوهراست. نامیلکه به ناوی «لقی نملای کومملی خویندکاران» دهه پلاو نه کرایوه.

چند جاری کوبونهوی له سر کرا و، ناوهره کی خرایه بهر پاس و لیکولینهوه. له سر نخشه کی کوردستان من هندی بوچونم دهیری. کورتی قسه گانم نمه بو: «نمجهوره نخشه به گهلانی دراوسی نهترسینی و، دژی کورد نهمان ورژینی، چونکه هندی شوین خراوته ناو سنوری جوگرانی کوردستانهوه، نیستا به نمرزی کورد دانانین، رهنه هبی بلی: کورد هیشتا دهولتی نیه چاری برهوته نمرزی گهلانی تر، نهمی نه کمر دولت و لشکری هبی چی بکا؟»

قسه به کی زور کرا له سر دسکاری نخشه که. چند کسی تریش قسبان کرد. کوریک له کوره کدا بو، ناوی «حمنان»، خملکی چپای کرمانج بو له سوریا و، تندرستی نازه لی نهفرند. سور بو له سر هملوستی خوی، زور به گرمی دهقایی له باری سرفچی خوی نه کرد، نهوت: «توانه هزار ساله کوردستان تالان نه کن، له باتی تعویضی نهوه، من به پاره لی پان رازی نايم، نمرزبان لی ورته گرم». همرچی کردمان و کوشاین نیستا و نوسا بهانوه کانی نیمه نسلانده و پهلپهازه کی بهوه برهیهوه: «نمز دهف ژ بهری بهر نادم»، واته من دهس له دهرا بهر نادم. دسکاری نخشه کی نه کرد. پی ی واهر من گرنگی هه یونی دهرا نازانم، و نازانم نه یونی سنوری دهرای چ کاریکی خرابی کردوته سر چاره نویی سیاسی کورد، بهوه من دهستم لی بهر نه دا و، نهو دهستی لی بهر نه ندا.

*

نهو کاتهی خنریکی ناماده کردنی نامهی دکتورا بوم له سر: «پهینا بون و گشه کردنی بزوتنهوی نهتموه بی کورد» رو بهروی پرسپاری نهبونهوه، نهو وهلامیکی زانستیی بو بهدوزهوه، نهوهو: «کورد بوچی نه پترانهوه دهولتی تابهستی خوی

دایمزرینی، له کاتیک دا هسو نه تیره دراوسپکاني: عرب، فارس، تورک، نرومینی..
دولتی خویان دامزړاندوه؟

نعمه پاسیکی قول و، لیکولنډوی زوری گهرک پر، نوسمرانی کوردیش زور کم
و په کورنی لی ی دواړن، له ناو تواندا لم مسئله دواړن، له کوندهگان: نمبر
شمره فغانی پتلیسی، محمدی خانی، حاجی قادری کویی و، له ناو نوسمرانی
هاوچرخیش دا: نمین زهکی، علاءالدین سجادی، جمال نه پزا مسعود محمد.
نوسمرانی کون: همویان هوبه که پان گهراوه تیره یو خو خوری کورد و تفرقه و
نیفاق.

نوسمرانی هاوچرخ: نمین زهکی له «خولاصه کی تاریخ کورد و کوردستان»
دا نه پکیر تیره یو «پی نه گه پختن» و نمونی «عیلم و سروت» و، علاءالدین سجادی
له «شورشه کانی کورد» ا یو «موسولانه تی» کورد و، جمال نه پزا له «کوردستان و
شورشه کی» دا یو نمونی «دین یا مزه پ» یکی تابه تی په کورد و، مسعود محمد له
«حاجی قادری کویی» دا یو «نزنی نابوری» که په هوی دراوسی په هیزه کانی تیره توشی
کوردستان یوه.

هر کسی له مانه له نغیامی لیکدانډوی قول و دروژی خوی دا نم نغیامی
هبله پناوه و، بیانوی خوی هیه یو سلمانندی، بهلام هیچکامیان دروژه پان په پاسه که پان
نداره.

په دواړی سرچاوه دا هر دو کتیبخانه گرنه کی فېننا: کتیبخانه دولتی
«شتاس بیپلوتیک» و، «کتیبخانه زانستگا» په وردی گرام. کتیبی کورده پان تی دا
نېو. کتیبی عمره بییش زور ده گمن یو. په زمانه نورو پایبه کانیش په ده گمن سرچاوه
له سر کورد تی دا دهس نه کوت. په کی پیوستایه پابه تی له سر کورد ناماده پکا نېو
خوی سرچاوه کانی په پدا پکا. زوری نو کتیبانه تی له سر کورد په زمانی نملانی لو دو
کتیبخانه پدا یون سهرم کردن، په تابه تی توانمی کون چاپ کرا یون. لوانه:
کتیبه کانی لیرخ، جوستی، ودرگیرانی نملانی شمره فنامه له لایمن «پارب»، نامه کانی
مولتکه.

مولتکه، که دواړی وه کو جهنرال پکی ستراتیجی زان ناوی دهر کرد و، یو په
سروکی «هده ته تی نرکان» ی پروسیا، نوسا وه کو نفیسریکی پچوک له هندي له
لمشکر کتیبه کانی نوردوی عوسمانی دا یو سر میرا په تبه کانی کورد له کوردستانی
تورکیا، به شداری کرد یو. له شونې شمره کانه وه هندي نامی نوسپوه پاسی شمره کان

خزائن مودت
نامہ کافی مودت

16

نومو پيله گانشيان جياواز بو. خويندگاره رومانپه گان هندپه گيان نمونده ههزار بون له سينزا چاوهرواني خويندگاره گاني ترپان نه کرد کسي قاپه گانيان به جي نه ميشت، نيمان هيرشيان نه کرده سر ميزه که و پاشماوه گانيان نه خوارد. له خانوي خويندکاران کس ساپوني به جي نه ميشت و، فانيله، دهري، گوروي، خاوي... له دهره ههله نهواسي چونکه نه بان دزي. بيگانه راهه کچي به گوروي و بلوز و مسکوانه نه کرد. گهوره ترين نفوشخاني «سفس» لوي بو.

که نم دپارده دزيوانم نهيني سهيم يو زنجيره وتاره نهات که چند سالي لومو پيش، «پاريزو بهيجت محمد» له هفتنامه «ژين» ي سليمني دا له ژير سرتاوي: «رومانپاي تير و تسهل» دا نوسي بوي. لهخوم نهپرسی: «نه گهر نه مانه تير و تسهل بن، نه ي برسي کي بي آ».

لهو سردمه دا هر له باهتي نم وتاره ناپه رولوجيه ي بو پشتيواني له سوفيت نوسرا بو، چندين وتار و ناميلکي لم باهته له عسراق بلا نه گرايووه. له بهرم دي ناميلکه به گيان به ناونيشاني: «له به کيتي سوفيت گراومه نهوه» بو، نوسر هر نمونده ي ماپو پلي له به هشت هاتومه ورن بو زياره تي دهستم. نوسري روسي «بورس باسترناک» له سر داستاني «دوکتور ژفاکو» خلاتي نوپلي ودرگرت. محمددي مهلا کيريم، چونکه بهست بوي نم داستانه دزي سوفيت، بي نومي داستانه کي خويند بهتوه يا دي بهتي، وتاريکي دروي له دزي نوسي. ههروه چندين وتاريان له سر خوشي ژيان و پيشکوتني سياسي و روشنييري و نه دهبي کورده گاني سوفيت نفوسي، کچي وه کو دوايي دهرکوت کورده گاني سوفيت لهو زه ماندا وه کو کورده نه نه فالکراوه گاني گهرميانيان لي کرا بو.

له سردمي شعري ساردا که دنيا داهش بو يو به سر بلوکی روزهلات و بلوکی روژناوادا، حشع نه نامه گاني خوي به «سوفيتپرستي» پهروورده نه کرد. واي فیر کرد بون که ميشکي خويان به کار نهين بو جيا کردنومي چاک له خراپ. باورميکي پيشه کي نامه کراوي له لا دروست کرد بون که ههري له دنياي سرمايه داري دا بي خراپه و، ههري له دنياي کومونيستي دا بي باشه.

سرداني نم ولاتانه که سيستمی هوکمرانيان و، جوري ژياني دانيشنوانيان جياواز بو، يارمه تيان دام زور له بوچونه کونه گانم سهارت به سرمايه داري، سوسياليزم، کومونيزم، ديموکراسي، نازادي بير و روژنامواني و پارتايه تي... به گورم.

*

حزبی شیوعی عیراق چوپونه ناو جهمیه‌کی حکومه‌ت‌نوه. هه‌روه‌ها به‌شداری و وزارت بون. نیوانیان له گهل پارتی ته‌کچوو. روژنامه‌کانی «طریق الشعب» ی حزبی شیوعی و «الشخی» پارتی په‌لاماری په‌کتریشان ئه‌دا. پارتی له‌و شویانه‌ی ده‌ستی ئه‌روشت ته‌نگی پی هه‌لچنی بون. ئه‌ندام و لایه‌نگه‌ه‌کانیان ته‌گرتن و نازاریان ئه‌دان. عیسا سواری بارزانی، سه‌ره‌شکری هیزه‌کانی پارتی له‌ بادپان، ۱۲ کادری شیوعی که له‌ سوویه‌ ته‌گه‌ران‌نوه، په‌ کومهل کوشت. وه‌کو دوا‌ی بارزانی له‌ نامه‌یه‌کی دا بو کارته‌ر. دانی پی دا نابو، ته‌نگ هه‌لچنیه‌ به‌ کومونه‌سته‌کان به‌ زوری بو رازی کردنی ئه‌مه‌ریکا و هاویه‌مانه‌کانی بو.

له‌و ماره‌به‌دا پیوه‌ندی سه‌ره‌کرده‌تی بارزانی له‌ گهل ئیران و ئه‌مه‌ریکا و ئه‌سه‌رائیل و، پیوه‌ندی سه‌ره‌کرده‌تی به‌عس له‌ گهل سوڤیت به‌هیز بوو. عیراق و سوڤیت «به‌مانی هارکاری و دوستانه‌تی» یان ئه‌یزا کرد بو.

*

روژی به‌عس گرنگی مه‌سه‌له‌ی کورد و گه‌وره‌ی مه‌ترسی ئه‌م جولانه‌یه‌ی بوو سه‌ر خاکی عیراق و پاشه‌روژی ئه‌زانی و ته‌یزانی چ قورسا‌یه‌کی عه‌سکری، نا‌ه‌وری، سیاسی له‌سه‌ر دروست کردوه.

حزبی به‌عس له‌ ئه‌یمازکردنی به‌مانی نازاری ۱۹۷۰ له‌گهل بارزانی ئومیدی دا بو که کارتی کوردی له‌ ده‌س شا ده‌به‌ینی و، به‌ قازانجی خوی به‌ کاری به‌ینی، به‌لام هه‌ولانی شا له‌گهل بارزانی بو ئه‌وی به‌شمانی به‌کاته‌وه‌ له‌ ریکه‌وتن له‌گهل به‌عس و، په‌یلا‌نگه‌یرانی به‌عسی دژی بارزانی و، بزوتنه‌وی کورد، هه‌روه‌ها پی به‌وایی بارزانی به‌ به‌عس و نه‌یه‌ستی ریکه‌وتن له‌گهل به‌عس، ئه‌و ئومیده‌ی به‌عسی نه‌هینا‌یه‌ دی و کارتی کوردی به‌ موافقه‌تی سه‌ره‌کرده‌تی بزوتنه‌وی کورد له‌ده‌س شادا ما‌یه‌وه.

ئه‌و ۴ ساله‌ی له‌ به‌مانی نازاردا بو به‌لاو کردنه‌وی قانونی ئوتونه‌وی ده‌اری کرا بو به‌وه‌ تمواو بون نه‌چو. به‌عس سه‌ر بو له‌ کاتی خوی دا قسانه‌که به‌لاو به‌کرته‌وه. سه‌ره‌کرده‌تی پارتی نه‌یه‌ست دوا‌ی به‌خا. به‌یرو به‌چونی هه‌ردولا له‌ سه‌ر زور مه‌سه‌له‌ی به‌نه‌تی جیاوا‌ز بو. هه‌چ لایه‌کیان به‌وای به‌وی تر نه‌ما‌بو.

مانگی مارتی ۷۴ گه‌فتوگۆی سه‌ره‌کرده‌تی بارزانی و به‌عس چه‌و ناو کولانه‌کی داخراوه‌وه، به‌ تابه‌تی دوا‌ی چونی ئه‌ی‌دیس بو به‌غدا به‌و به‌ینی سه‌ددام و، گه‌ران‌نوه‌ی به‌ پی ریکه‌کوتن.

چهند جاری سه‌ددام به‌سی ئه‌م کوبونه‌یه‌ی گه‌راوه‌ت‌نوه. دواتریش، له‌ گه‌فتوگۆکانی

۸۴ دا بو نوینراهتی به کیتی پاس کرد و، پیش داگیرکردنی کویت بو نه پریل گلاسی
سفری نهمریکای گیراوه نهوه. وت بوی: «چاره نویسی نیوه بهستراوه به پشتیوانی
نیرانهوه و، نیران داوای شهطولعرب نهکا، شهطولعرب له کوردستان خوشبوستر نهه.

نهگتر شر دس پی بهکنهوه، سالیک شرتان له گهل نهکم، نهگتر نهمتوانی به
سرتانا زال بم، له گهل نیران ریک نهکوم نهوه شهطولعربی نهدهمی بهرامهر بهوه
پارسه تیشان لی بهری.. نهاله کئی له گهردی نهدها نهی و، واتان لی نهکم بهشیمان
بهنهوه. بهلام نهوسا نیتیر بهشیمانی کهلکی نایی...»

باززانی نهوسا نهم هره شهیدی به هند نهگرت بو. باززانی پشت نهستور بو به
هاوپه پمانه کانی. خوی به خورت و هیزدار نهزانی. تمنانت د. محمود علی عوسمان له
کوبونه بهک دا له مزگوته کئی گه لاله وت بوی: «حکومتی عیراق به کام چهک لیسان
بهدا به همان چهک لی ی نهده بهنهوه»

له مانگی نیرانهوه شر به گرمی له کوردستان دا دهستی پی کردهوه. نزیکئی
همو کوردی عیراق له ژیر تالای باززانی دا کوبونهوه و، دژی حیزبی بهعس راوستان.
جگه له حشع و ژماره بکی کمی کورد کسبکی نهوتو هاوکاری بهعسی نهکرد.
شهری نهسجاره له چاو قوناغه کانی پیشودا له همو کات گرمتر و سهختتر بو.
پشتیوانی کوردیش له شور شهکه له چاو قوناغه کانی پیشودا له همو کات فراوانتر بو.
سهدان هزار کس چونه ناو ریزی شور شهکهوه لهوانه به سهدان نهفسر، ماموستای
زانستگا و قوتا بهخانه کانی ناوهندی و سهرتایی، پزشکی، نهاندازار، پاریزمر... تو بهخانه
قورسی نیران و شارمه زاکانی بهشدار بون.

نوینراهتی دهرهوهی پارتی له ۱ ی تایی ۷۴ دا بهیانیکی به نهنگلیزی دهرهوهی
هلمو مرچی کوردستان بهلاو کرد بهوه، بو نیشاندانی گرمیی شهکه، لهرهه نهم چهند
هوالهی لی رانه گویم:

- له ماهه: ۴/۱۵ تا ۷/۱۵

ژماره هبرشی ناسانی: ۱۵۴۲

ژماره کوژراو: ۴۸۵

ژماره دی و شاری بر دومانکراو: ۴۳۳

- خبرچی روژانهی شر نزیکئی نیو ملیون دیناری عیراقی بهرامهر ۶۲۵۰۰۰۰

پاوهنی سترلینی تی چوه.

- نهم هیزانهی جهیشی عیراقی بهشداری شر بون:

ههلمه‌مەرجی ژێانی سیاسی کورد له عێراق دا هاشتره له هی کورده‌کانی تورکیا و ئێران و،
ژماره‌شیان له‌وان که‌مه‌تره؟

- ئێران و تورکیا هه‌ردوکیان سه‌ر به‌ کامپی روژئاوان و، هه‌ردوکیان نه‌ندانی
په‌یمانی «سه‌نته» ن و، هه‌ردوکیان که‌مه‌یه‌تیه‌کی گه‌وره‌ی کورده‌یان تی دا نه‌ژی... هه‌چی
ئێران یاره‌تی شوره‌شی کورده‌کانی عێراق نه‌دا که‌چی تورکیا دو‌ژمنایه‌تی نه‌کا؟

- هه‌چی په‌که‌یتی سه‌ولیت سه‌یاسه‌تی خوی به‌رامه‌به‌ر شوره‌شی کورد گه‌وره‌و، له‌وی
په‌شتیوانی لی نه‌کرد و جاریک به‌ هوی مه‌نگوله‌بوه‌ وسته‌ی به‌بانه‌ به‌رده‌مه‌س په‌که‌خراوی
نه‌توه‌ په‌که‌گرتوه‌کان، که‌چی نه‌یستا به‌ ناشکه‌را یاره‌تی عێراق نه‌دا دژی کورد؟

- ولاته‌ په‌که‌گرتوه‌کانی ئه‌مه‌ریکا هه‌چی جاران جه‌ولانه‌وی کوردی به‌ سه‌ور دا‌ئنه‌نا
که‌چی نه‌یستا په‌شتیوانی نه‌کا؟
هه‌ندی په‌سه‌یاری تری له‌م به‌یه‌ته.

من به‌ گه‌وره‌ی په‌سه‌یوچه‌ونی نه‌و که‌ته‌ی خوم، به‌سه‌یکی ته‌سه‌له‌م له‌ سه‌ر نه‌سه‌هه‌
کرد و له‌ کوریه‌کی گه‌وره‌دا په‌شه‌که‌شم کرد. له‌ ناو گه‌یه‌گه‌کان دا خه‌ینه‌دا؟ ایه‌کی تورکی
تی دا به‌، خوی به‌ چه‌پ دا‌ئنه‌نا. به‌ تونده‌ی به‌یه‌یه‌چی دا‌مه‌وه‌. په‌کی له‌ ره‌خه‌نه‌کانی نه‌وه‌ به‌:
«شوره‌ش نه‌یه‌ی که‌مه‌ل له‌ قوناغه‌یکی دواکه‌وتوه‌و به‌یا به‌ قوناغه‌یکی په‌شه‌که‌وتوتر، به‌لام
نه‌مه‌ی نه‌یه‌و پاخی به‌نیه‌یکی کونه‌په‌سه‌نه‌یه‌ نه‌تانه‌یه‌ته‌وه‌ به‌ دواوه‌». نه‌یجا که‌یه‌ته‌ هه‌یه‌ش به‌
سه‌ر به‌ارزانی. مه‌یه‌ش وتم: «کورد ریه‌گی هه‌مه‌نانه‌ی خه‌بانه‌ی سه‌یاسی به‌ نه‌سه‌وه‌ته‌وه‌ به‌یه‌
په‌نای به‌دوته‌ به‌ر شوره‌ش. کورد نه‌یه‌وی له‌ ژێانی سه‌یاسی و نا‌هه‌وری و رو‌شه‌نیه‌ری عێراق دا
به‌شه‌دار به‌کری. نه‌یه‌وی له‌ ولاته‌که‌ی خوی دا نا‌زادی هه‌یه‌یه‌ته‌ی و رو‌ژنامه‌وانی و هه‌له‌به‌اردنی
هه‌یه‌ی. نه‌یه‌وی قوناخه‌نه‌، نه‌خوشخانه‌، ریه‌گاوه‌یان، کارگه‌... له‌ کورده‌ستان به‌که‌یه‌ته‌وه‌...
نه‌گه‌ر تو نه‌مانه‌ به‌ کونه‌په‌سته‌ی به‌زانی نه‌یه‌ی په‌شه‌که‌وتن چی به‌ی؟» کورده‌که‌ دوسه‌عه‌ته‌یکی
خا‌پانه‌د.

هه‌ر له‌و مه‌وه‌ به‌دا «په‌که‌یه‌تی خه‌ینه‌کارانی جه‌و» به‌ دوا‌ی کورده‌یک دا گه‌را به‌ن
که‌یه‌که‌یه‌ان به‌و رو‌ن به‌که‌ته‌وه‌. رو‌ژیه‌کیان سه‌ه‌وه‌که‌یه‌ان ته‌له‌فونی به‌و کردم. نه‌و زه‌مانه‌ مه‌یه‌ش
له‌ ژیه‌ ته‌سه‌یه‌ری په‌رویاگانه‌ی عه‌ره‌ب و فه‌له‌سته‌یه‌یه‌یه‌کان دا به‌م. له‌ هه‌مه‌و په‌یه‌نده‌یه‌که‌ له
گه‌ل جه‌و نه‌سه‌مه‌یه‌مه‌وه‌. وه‌ستم خومی لی به‌زه‌مه‌وه‌. کورده‌که‌ هه‌سته‌ی په‌ی کرد وتی: «یه‌سه‌
جه‌وله‌که‌ی نه‌مه‌ساین، نه‌سه‌رائیلی نه‌یه‌ن». گه‌فتوگه‌که‌مان به‌وه‌ ته‌واو به‌و به‌له‌یم دا‌یه‌ داواکه‌ی
جه‌یه‌یه‌ی به‌کم. که‌تیه‌که‌مان ده‌اری کرد له‌ به‌اره‌گه‌که‌ی خویان که‌و به‌ینه‌وه‌. به‌اره‌گه‌که‌یه‌ان نه‌یه‌که‌
زانسته‌گا به‌و. له‌ گه‌ل به‌کی له‌ کورده‌کانی سو‌ریا، که‌ له‌ هه‌مه‌وان چه‌لاکه‌تر و نه‌لانی هاشتر

نژادى، له کاتى ديار پکړاودا ناماده بوين. ژماره په کي زور خوښدکاري کور و کچ هات
بون. به گهرمى پيشوازيان کړدين. ثنوى پيوست بو هومان روڼ کړدنهوه. له کوتايى دا
پدکيکيان لى ي پرسين، هملوستان له نيسرائيل چپه؟ من وهلام دايموه: وتم: «نعمه
رهى خومه: من دژى جوله که نيم، په لام لايونگري فدلستينيه گانم، لام وايه نيسرائيل
زولى له گدلى فدلستين کړدوه». قسه کدى منيان به ناسايى ودرگرت. نه کسيان توره بو
و، نه کسپيشان وهلامى داموه.

✱

جنگی ۱۹۷۴ - ۱۹۷۵ ی کورد - بعض نه گهرچی له نیوان هیزه چه کداره کانی کورد و جهشی عیراقی دا بو، له سهر ئه زوی کوردستان نه گهرا، له پیناوی نامانجه نه توه بیه کانی گهلی کوردا بو، به لام له راستی دا ململانی ی سیاسی - جنگی، ئیرانی - عیراقی بو. هیزه کانی کورد به چهک و ئیمکانیاتی ئیرانی نه جنگان و بعض به چهکی روسی و ئیمکانیاتی نهوتی کهرکوک. له ململانی بهدا عیراق بالادهستی به سهر کوردا و، ئیران بالادهستی به سهر عیراق دا ههر.

نیران دسکله‌ای گوشاری کوردی - عیراقی بدهستوه بو، که ندک همر گوشاریکی توند بو له سمر ژبانی ناہوری، سیاسی، کومەلایەتی.. بەلکو هەردەشەبەکی راستەقینە بو له دەسلاتی بەعس و بەکییتی نەعزی عیراق و ناسایشی نەتەوێ عەرەب. له هەمەبەر ئەمدا عیراق دسکەلایەکی هاوتای ئەمەدی دژی نیران بدهستوه نەبو. نەگەرچی ژیمی شا رژیکی ناخوشوێست بو له ناو نیران دا، بەشیکی زوری خەلکی نیران دژی بون، چەندین تاقی نوپوزسیپونی چەپ و راست له ئەوروپا و له عیراق دا هەبون، هەر له نوپوزسیپونی دینێوه وەکو ئیسلام خومەینی، تاسەر نوپوزسیپونی دیموکراتی و کومونیستی و نەتەوێ. بەلام لەو سەردەمدا نە له ناو نیران دا نوپوزسیپون هیشتا توانیجۆی زەمینی پەرەنگاری کاریگر و راپەرین خوش بکا، وە نە نوپوزسیپونی له عیراق کۆبوونوه قورساپەکی ئوتوان هەبو که هاوسەنگی نوپوزسیپونی کوردی عیراق بکەن له نیران دا.

لهو سودا پيدا که نيران و عبقراق نهو بپکمن پر نووې بگڼه په ک، نيران دسکه لاهکې گوشاري کارنگري له نار عبقراق دا هېو نه بتواني بپگويتموه له گڼل عبقراق، په لام بدس جگه له نوزي عبقراق و ناربانگي سياسي خوي شتيکي تري نهو له پرامېسر نو گوشاره دا پيدا په نيران. پم پي په صدادام نهو مل پدا پر شا، خواسته کوټه گاني له شه طولعرب په جې بهيني پر نووې نووېش دس له پامه تيداني کووډ

هملگری.

*

له گسرمی شیری کورد - بعمس دا، هبولدانی ناشکرا و ژیرمژیر ههبو هو
ریکخستنوهی نیران و عیراق. روژنامه ناسراوهکانی دنیا و، دیزگاکانی راگهاندن ههوال و
دهنگوباسی نهم ههولانهیان بهلا نه کردهوه. نهم ههوالاته له ریگای نوینهراپهتی دهروهی
سهرکرداپهتی پارتی. سامی سنجاری لهو کتبهیدا که به ناوی: «طریق الحریکه التحریره

الکرده: تقسیم توره اهلول والهرنامج الجدید للحزب الدیمقراطی الکردستانی» وهکو
راپورتی سیاسی، له تایی ۱۹۷۶ دا، داوتی به کونفرهسی قیادهی موهقهته دانی بهودا
ناوه که له کاتی شردا دهنگوباسی ههولی ژیر به ژیری ریککوتنی عیراق و نیران و،
ناوژی مملیک حسین و هومدهین و ساداتیان بهستوه.

مامجهدال، که نهو دم، له قاهیره نهژیا، ههوالی نزیک کومتنهوی عیراق و نیرانی
پروفیسوری نهمریکایی (به ریچدلهک نیرانی)، د. روحوللای رهههزانی، له

پاسهکی دا له ژیر ناوی: «تنگی هورمز» به زمانی نینگلیزی، به وردی نهم ههولتهی له
سهرچاوهی باوهریکراوهه گسراوهتهوه و، شی کردونهتهوه. لهریدا هههندی لهو ههولانه
نهگیرموه. گرنگترینیان نههانه هون:

- ههولنهکانی ریکخراوی نهتهوه بهکگرتوهکان.

له دوی پیکادانبکی خونهوی هیزهکانی عیراق و نیران دا له ۱۰ ی شهانی ۷۴
دا که ۶۵ کس له ههردولا کوژا، ههردولا ناوژی ریکخراوی نهتهوه بهکگرتوهکانیان
قبول کرد بهو نهوهی کیشهکه به ناشتی لاهلا بهکا. سهرتیری گشتی نوینیری تاینهتی
خوی نارد.

له ۲۱ ی مایس دا هالدهایم راپورتیکی دا به نهجومنی ناسایش ناگاداری کردن
که ههردولای ناوکبهکه به شهویهکی سهرتهایی قبولیان کردوه که:

أ. ههردولا هیزهکانیان بهکیشنوه سهر.

ب. ههچی تر پهنا نههنه بهر کاری دوژمنانه.

ج. پیرهوی سهرتهای گفتوگو بهکن.

له ۲۸ ی مایس دا نهجومنی ناسایش موافقهتی ههردولای بهو گفتوگو له سهر
چارهسهری گشتلاپهتی ههههانهی ناوکوبیهکانی پهستد کرد. وهیرهکانی کاروباری دهروهی

همردو دولت له مانگی تشرینی پدکم (نوکتوبر) دا له تستستمول پدکتر بیان بهنی. تهگمرچی نم کوپونوویه کپشهکانی به لادا نهخت، پلام عهباس عدلی خلعده تهری، وزیر دهرودی تهران گمشپینی خوی دهری دهری دهری دهسپیکردنوهی گفتوگو.

- هلولی سوئیتی

لهو سفیره دا که شای تهران بو پدکیتی سوئیتی کرد. پودگورنی له کوپونوویه روزی ۲ ی تشرینی دوم (نوفسمبر) ی ۱۹۷۴ دا له سر کپشهکانی تهران - عیراق بهمجوره له گدل شا دورا بو:

پودگورنی: همر گرژپهکی ناسایشی جبهان له هر ناوچهپهک دا بی لوانه ناوچهی خلیجی فارس و توقیانوسی هیند، جموی پیوهندی له همر دنیا دا نشیوینی. گرژی له پیوهندپهکانی تهران و عیراق دا به قازانچی ناشتی نه پیمان خوش بو و نیستاش حمز نهکدهن ناکوپهکانی عیراق - تهران له لایمن خویانوه له سر میزی گفتوگو لاهلا پکری، لاهلا کردنیک له سر بنچینهی سرتاکانی پیکوژیان به ناشتی و پیوهندپهکانی دراوسپهتی باش دامزرا بی.

شا: حمز نهکم بلیم تهگمر عیراقیش له پیوهندپهکانی دا له گدل نیمه ههمان هملیستی ههواپه که نهری دراوسی گهوره ههتانه و، تهگمر عیراق نفوسایه به میراتی نیمپیرالی پیرتانیوه، هیچ کپشهپهکمان له سر نم مسئله به له بهین دا نشهر. به هر حال تهران بهردوام نهی له تهملاکانی دا بو چارسرکردنی نم ناکوپهکانی به ریگای گفتوگو.

- هلولی نهمریکی

کپسنگمر لهو کاتدا خبریکی مسئلهی اسرائیل و میصر بو، سویرا به توندی دژی هملیستی میصری بو، نهمریکاش بو نوهی سوریه خبریک بکا به شتیکی تروه نهپهرژته سر مسئلهی میصر و اسرائیل به چاکی نمرانی شورش کرد له عیراق دا پکوژتوه بو نوهی عیراق دهستی به تال بی بو پدگواچونی سویرا... بو به نهمریکاش به نهینی هانی نهرانی دا ناکوپهکانی خوی له گدل عیراق به ناشتی چارسر بکا.

- هلولی ملیک حسین

شای تهران سفهریکی کرد بو نوردون. ملیک حسین، شای نوردون، له سفهری دا له نار گفتوگوانی دا، داوای له شا کرد بو: کپشهکانی تهران له گدل عیراق به ناشتی چارسر بکا.

له كونگره‌ی سهرانی عه‌ره‌ب دا له ره‌باط، سه‌دهام داواي له هه‌ندی له سه‌رانی عه‌ره‌ب کرد بو، به تابه‌تی ئه‌وانی پیه‌ه‌ندیان له گه‌ل ئیران ناسایی بو، له‌وانه: مه‌لکه‌ک حسین، ئه‌نهر سادات، هه‌واری به‌مه‌دین... هه‌ول به‌دین بو ناوێی له نیوان ئیران و عیراق دا.

*

ح. ۱. سه‌ران، وه‌رگه‌ری فارسی کتیه‌به ئینگلیزی‌یه‌که‌ی فره‌دون هه‌یدا: «سه‌قوط شاه» بو ئه‌وه‌ی به‌ره‌برچی ته‌سه‌که‌سانی هه‌یه‌دا به‌داته‌وه، که ره‌که‌کوته‌ی (ناوه‌راستی نه‌سه‌ه‌ندی ۵۳) ی شا و سه‌دهام له جه‌زایر به‌ریاری «خود سه‌رانه» ی شا نه‌به‌ه، به‌لکه‌و نه‌لجایی ره‌که‌کوته‌ی نه‌مه‌ریکا و سه‌وئیت به‌ه، بو خوشکردنی زه‌مه‌نی ئه‌م ره‌که‌کوته‌ی له (ل ۱۵۵) دا که‌رونه‌لوجه‌یه‌که‌ی ره‌که‌ خسته‌ه لیه‌دا وه‌کو خوی ئه‌ی نه‌سه‌وه:

- سه‌ره‌تای ئاها‌نی ۵۳ هه‌نری که‌یسه‌نگه‌ر ها‌ته ئه‌یران. دواي ئه‌وه به‌که‌سه‌ر وه‌زیرانی کاروباری ده‌ره‌وی ئیران و عیراق له ناو که‌رونه‌وه‌که‌انی که‌مه‌له‌ی گه‌شتی ره‌که‌خواوی نه‌ته‌وه به‌که‌گرتوه‌کان له نه‌یه‌ورک گه‌توگه‌یان له گه‌ل به‌که‌تری ده‌س پی کرد.

- که‌وتایی ئاها‌ن ۵۳ شا چه‌و به‌ ئوره‌دون له‌وی له گه‌ل طاریق عه‌زیز وه‌زیری نه‌علا‌می عیراق دانیه‌شت.

- سه‌ره‌تای ده‌ی ۵۳ شا چه‌و به‌ سه‌وئیت و له راگه‌به‌اندنی ها‌یه‌شی هه‌ردو ولات دا با‌سی په‌یه‌ستی ئاشته‌ونه‌وی ئه‌یران و عیراق کرا بو.

- ناوه‌راستی ده‌ی ۵۳ شا دوه‌اره چه‌وه‌ه به‌ ئوره‌دون و له‌یه‌ه چه‌و به‌ مه‌سه‌ر، ئا‌وا‌سه‌که‌انی هه‌واله‌یه‌ری ده‌یه‌ره‌ی هه‌ردو سه‌فه‌ر به‌لاویه‌ان کرده‌وه که شا حسین و ئه‌نهر سادات ئه‌به‌انه‌وی ناوێی له نیوان شا و سه‌دهام دا به‌که‌ن.

- سه‌ره‌تای به‌مه‌نی ۵۳ گه‌توگه‌ی خه‌له‌ه‌ته‌یه‌ری (وه‌زیری ده‌ره‌وی شا) له گه‌ل سه‌عه‌دون هه‌مه‌ادی (وه‌زیری ده‌ره‌وی عیراق، که ئه‌به‌انوت له هه‌مه‌و عه‌یراقیه‌که‌انی ته‌ر له زما‌نی شا ته‌ی نه‌گات) له شاری نه‌سه‌مه‌ول ده‌ستی پی کرد، به‌که‌سه‌ر دواي ئه‌وه‌ش سه‌دهام چه‌و به‌ ئوره‌دون.

- سه‌ره‌تای نه‌سه‌ه‌ندی ۵۳ شا له سه‌فه‌ری را‌به‌اردنی خوی دا به‌ سه‌یه‌سه‌ره گه‌توگه‌یه‌که‌ی دره‌وی له گه‌ل هه‌نری که‌یسه‌نگه‌ر و جه‌زیه‌ سه‌یسه‌کو (یا‌ریده‌ده‌ری وه‌زیری ده‌ره‌وی نه‌مه‌ریکا) کرد و، دواي گه‌راته‌وه‌ی به‌ ئه‌یران به‌که‌سه‌ر چه‌و به‌ جه‌زایر ته‌ر له که‌نفره‌نسی سه‌رانی ته‌یه‌یک دا به‌شه‌دار پی. له‌م سه‌فه‌ره‌دا به‌و له نیوان ئه‌و و سه‌دهام دا ره‌که‌که‌وتنه‌نامه‌ی ناسرا‌وی ۱۹۷۵ ی جه‌زائیه‌ر نه‌ی‌زا کرا.

*

صددام ناتومید بو لهوی به شر شوری کورد بکوژنیتوه. وهکو ههدهشی کرد بو، دواي ساليك شمري سهرنهكهوتو ئينجا ريگاي سياسي، واته ريگاي رازي كردني ئيراني گرت.

پيش نهوي ئهم دو دولهته ريك بكهون، سادات كه سامي سنجاري، به نوينهرايهتي بارزاني له قاهيره دي، هوالي بو بارزاني نارد كه بهو نزيكانه ههردو دولت پيك دين، چاكتر وابه كورد به زوي مشوري خوي بهخوات. ههيكهليش ههمان قسهي به سامي وت بو له قاهيره، تهنانت لي ي پرسی بو: «نهگهر ئيران و عيراق پيك هاتن، ئيره چي نهكهن؟». سامي له وهلام دا وت بوي: «بهوهرى توانامانوه درويه به شر نهدين». سامي دواي ناشبهتال به سال و نيريك له راپورتهكهي كه به ناوي قباده موقهتوه نوسيويتي، ههندي لم رازي دركاندوه. بهلام ههيكهله ههروو لهو گفتوگوبهيدا كه دواي ناشبهتال له تاران له گهله بارزاني كردى، ئهم ووهباكردهوه پيش وهخهتي به بهر ههنايهوه.

سهروكي جهزائيري بومدهين پهيوهندي لهگهله عيراق و ئيران كرد، پيشنياري دانوستاني روههري كرد بو ههردو لايان له جهزائير له كاتي كهونهوي سهراني نوپيك، صددام وهكو له: «آراء ومواقف» دا روني كردوتوه، سهركردهتي بهعس ئهمي به «ههليكي رهخسار دانا بو رزگاركردي ئاسايشي عيراق و، بهگيتي نهشتيمان و، ئاسايشي جهيشي عيراق .. له سر ئهو بنچينه به سهركردهتي حيزب و دولت بهرياري دا لهگهله ئيران دانوستان قبول بكا و خهتي تالويگ وهكو خهتي سنوري شط العرب قبول بكا، بهرامبه به كشانهوي ئيران لهو نهزانهي لهسهردههكاني پيشودا داگيري كردوه... وه ههروهها واز بهيني له يارهتيداني سپاي و هي تری ئهو تاقمه نوكمه ههلهگهراوهي سهری نهشتيمان»

*

ناشهتال

له كوتايي ههفتاكان دا، له بهكي ژمارهكاني خولي پهكهي گوشاري «كومله» دا روداوهكاني روزاني ناشبهتالم به دروي نوسيوه. لهوهدا پشتم به گيرانهوي دهيان شايهتي ناگهدار بهست بو. لهبهر نهوي ئهو ژمارهيهي كومهلهم دهس نهكهوت ليرهدا دوباره بهنوسيهوه، له بهر گرنگي ئهم كارهساته، وا به كورتی كرونولوجي روداوهكاني ئهو چهند روژه ليرهدا تومار نهكهم.

٦ ی مارت له ٤ - ٦ مارتى ١٩٧٥ کوبونووى سمرانى نوپېک له جمنزائېر
 بېسترا. هېواری بومېدېن که مېوانداری کوبونووه کمى نه کړد يو لاهېلا کړدنې ناکوکېه گانې
 عېراق و نېران کوبتېره ناوېژى. شای نېران و صېددام حېسېن دو جابر کوبونووه به ناماده
 بونى بومېدېن. له دواېن دانېشختنې سمرانى نوپېک بومېدېن له ناو سېرسورماني
 نېنداماني کوبونووه کېدا ووتى: « خوشحالم پېتان راپگېهېنم که روژى رابردو رېکوتنېکى
 گشتى يو له نېوان دوو ولاتى برا نېران و عېراق دا يو کوتايى هېنان به ناکوکېه گانېان»
 روژى ٦ مارتى ١٩٧٥ رېکوتنه که بېم شېوه به پلاو کرايوه :

«اثناء انعقاد مؤتمر القمة للدول الاعضاء فى منظمة الاوپك فى عاصمة الجزائر
 وبعادة الرئيس هوارى بومدين، تقابل مرتين صاحب الجلالة شاه ايران والسيد صدام حسين
 نائب رئيس مجلس قيادة الثورة واجريا محادثات مطولة حول العلاقات بين العراق وايران وقد
 اتسمت هذه المحادثات التى جرت بحضور الرئيس هوارى بومدين ببديع الصراحة الكاملة و
 بإرادة مخلصة من الطرفين للوصول الى حل نهائى دائم لجميع المشاكل القائمة بين بلديهما
 وتطبيقا لمبادئ سلامة التراب وحرمة الحدود وعدم التدخل بالشؤون الداخلية قرر الطرفان
 الساميان المتعاقبان:

اولا: اجراء تخطيط نهائى لحدودهما البرية بناء على بروتوكول القسطنطينية لسنة
 ١٩١٣ ومحاضر لجنة تحديد الحدود لسنة ١٩١٤.

ثانيا: تحديد حدودهم النهرية حسب خط تالوك.

ثالثا: بناء على هذا سيعيد الطرفان الامن والشقة المتبادلة على طول حدودهما
 المشتركة ويلتزمان من ثم على اجراء رقابة مشددة وفعالة على حدودهما المشتركة وذلك من
 اجل وضع حد نهائى لكل التسللات ذات الطابع التخريبى من حيث اتت.

رابعا: كما اتفق الطرفان على اعتبار هذه الترتيبات المشار اليها اعلاه كعناصر
 لاتتجزء لحل شامل وبالتالي فإن اى مساس باحدى مقوماتها يتنافى بطبيعة الحال مع روح
 اتفاق الجزائر و سېهتې الطرفان على اتصال دائم مع الرئيس هوارى بومدين الذى سيقدم عند
 الحاجة معونة الجزائر الاخوية من اجل تطبيق هذه القرارات ...

*

رېکوتنى شا - صېددام نه گېر چى ناوى کوردى نه هېنا يو بهلام سېودايدى
 نېراني - عېراقى يو له سېر بزو تنووى نه تووې کورد. کوبونووى شا و صېددام له گېل
 بېکترى و رېکوتنه کھان، يو بېرزاني و سېرکړدايدى بزو تنووى کورد روداوېکى کتورې
 چاوېرى نه کړاو يو، نهوانېش وه کو خېلکى تر له دېزگاگانى راگه پاندى جېهانېسوه

بیستیان. هملیت پیشتر دزگاکانی را که باندن هوالی پیروندی و گتوگوی ژیر بهتری
نویسنهانی عیراقی و نیرانبان بلار نه کرده، نم هوالاته نهگهشتنوه بارزانی، له
سرچاروی تاییدی خویشیوه دنگوباسی لوو بایهتی پی گهشت بو، بهلام بارزانی پروای
واو که ناکوکیه کانی شار صددام لهوه قولتره بتوانن ریک بکمون. لهبرتهوه شو
هوالاندی به هند نغذگرت.

۹ ی مارت ریککوتنی جزائیری شا - صددام پشیویه کی زوری له ناه
بنمالی بارزانی و سرکردهای پی پارتی و له سرانگیری کوردستان دا دروست کرد.
زوریان نهگریان و، نهپاننمزان پی بکمن. ملا مستفا له کوردستانوه چوه تاران. لهوی
چاوهرانی گهرانهوه و پهنی شای نهکرد.

۱۲ ی مارت بارزانی له گدل د. محمود و موحسین دزه پی بران بو ددهنی
شا. لم دپاردها سروکی ساواک جمنرال نصیری یش بهشار بو. پاشی نهوی بارزانی
دستی شا ماچ نکا، شا ریگای دانیشنیان ندا و، دس نکا به قسه و تلی:
«دوبلهتانی عهره پی لم سردمهدا بونهته هیزکی گهری نوتو له دنیاا که
ناکری پشتگوی بهرین، قازاجی نیران لهودابه که ناکوکیه کانی خوی له گدل توان بهلادا
بهخت و له گدلیان ریک بکوی. بم ریکوتنه نیمه توانیمان ناکوکیه کانی خومان له گدل
عیراق که ۴۲ ساله نمانتوانی بو لاهلا بکمین، به جوری به لادا بهمین که نیمه
نمانیست.

نپوش خوتان نازادن لهودا چی نهکمن:

- دینه نیران ولاتی خوتانه وهکو هاوولانی نیرانی رفتارتن له گدل نهکمین.
- نهگهرینهوه عیراق بهلیم له صددام وهرگرتوه کستان نهکوژی.
- دپژه بهشتر نمدن ناروزی خوتانه، بهلام من نپتر سنور له یارمهتیدانی
جنگی دانم...

ملا مستفا وت بوی: بیمه نیکان یوسشایان کرد
«نیمه میلههتی توین. مادام تو له ریککوتنه که زایت و قازاجی نیرانی تی دایه
که دایکی نیمهشه، نیمش هچمان له سری نیه. نیمه له ژیر فرمانی نهوداین بلی بون
نمیرن و بلی بون نئون. نیمه دلسوزی نیوه بوین و، دلسوزی نیوهین و، دلسوزی نیوه
نمینهنوه...»

تنیا قسی موحسین دزه پی لوو دانیشتندا کرد بوی، نهوه بوه له شای پرس
بو: «من کانی که سفیری عیراق بوم له پراگ بهردوام راپورتم بو نمنوسیت، ناخو

گه‌بشته پا نه؟» شا دلدنای کرد بو که راپورته‌کانی بی گه‌بشته.

«نیو سته‌بتمان» له ژماره‌ی ۱۱ ی نه‌پریلی ۷۵ دا هوالی ئم دیده‌نبه‌ی به کورتی گیرا بویه و نویسی بوی: شای ئیران بارزانی خسته به‌ردم هه‌لژاردنی ۱ ی له ۳ ریکا: خو‌به‌ده‌سته‌وه‌دانی عیراق، درێزه پێدانی به‌ره‌نگاری بی پشت‌بوانی، هه‌نانی خه‌لکه‌که‌ی بو ئیران.

۱۳ ی مارت بارزانی گه‌راپوه کوردستان. خه‌لک هه‌مو چاره‌روانی ئه‌وه بون بارزانی چی ئه‌لی. کوبونه‌وه‌کانی باره‌گای بارزانی: (مه‌لا مسته‌فا، ئه‌دریس، مه‌سه‌ود) و مه‌که‌شبی سیاسی: (حه‌بیب مه‌حمه‌د گه‌رم، د. مه‌مه‌ود عه‌سه‌مان، نوری شاه‌ه‌یس، عه‌لی عه‌بدوللا، صالح یه‌سه‌نی) و کومبته‌ی ناوه‌ندی و سه‌رکه‌وه‌کانی شوره‌که، بو لێدوان له هه‌لومجی نوی، ده‌ستی بی کرد.

۱۴ ی مارت کوبونه‌وه‌کان درێزه‌یان بی درا.

۱۵ ی مارت کوبونه‌وه‌کان درێزه‌یان بی درا.

۱۶ ی مارت کوبونه‌وه‌کان درێزه‌یان بی درا. مه‌که‌شبی سیاسی به‌روسکه‌یه‌کی بو سه‌رکه‌راپه‌تی به‌عس لی دا. ئاماده‌ی خوی ده‌ری بی چاره‌سه‌رکه‌دن کیشه‌که به گه‌توگه و، ناردنی نوینه‌ی بو ئه‌و مه‌به‌سته.

۱۷ ی مارت حه‌زبی به‌عس داواکی مه‌که‌شبی سیاسی بو گه‌توگه ره‌ت کرده‌وه.

له به‌پانیک دا که واج (وکاله الاتباء العراقیه) به‌لاری کرده‌وه، داوای خو‌به‌ده‌سته‌وه‌دانی بی قه‌هد و شه‌رتی لی کردن.

۱۸ ی مارت کوبونه‌وه‌کان درێزه‌یان بی درا.

۱۹ ی مارت به‌رهار درا ئاشه‌تال به‌کری. ئه‌مه به‌کی بو له گه‌سه‌ره‌ترین

کاره‌ساته‌کانی میژوی نوی ی کورد. مه‌به‌ته‌یه‌کی نه‌توه‌ی وای به سه‌ر کورد هه‌نا هه‌تا نیستاش شوینه‌واره‌کانی ساریژ نه‌بون.

به درێزایی ئم کوبونه‌وانه دو ره‌ش هه‌بون: به‌که‌کیان، لای وا بو ماده‌م عیراق و ئیران ریک که‌وتون کورد به‌ ته‌نیا به‌رگری بی نا‌کری و، ئه‌وی ته‌ریان، لای وابه‌ر سه‌ره‌رای هه‌مو که‌موکوری و نا‌ته‌وا‌یه‌که به‌رگری نه‌کری و ئه‌بی درێزه به‌ به‌رگری به‌ری.

«بو ئه‌وه‌ی خه‌لک نه‌ووزی و، کاره‌کانی بی ده‌ره‌سه‌ر ته‌لجام به‌دا، بارزانی ره‌ش خو‌ی ده‌ره‌ای ئاشه‌تال به‌ ئاشکه‌را ده‌نه‌نه‌ری. ئم ماوه‌به‌دا خه‌ریکی گه‌زانه‌وی سامان و دارایی و به‌لکه و نامه و، زانه سه‌ر و به‌وه ته‌سه‌به‌کانی بو. بی گه‌سه‌رگه‌رت هه‌مه‌یان گواسته‌وه ده‌وی ئیران. که ئه‌وه‌ی ته‌واو کرد، ئه‌نجا ره‌ش خوی به‌ ئاشکه‌را ده‌ری که‌وا:

مؤامره‌په‌کی ده‌ولی له‌ کابده‌په‌ بو له‌ ناو‌پردنی کورد، بویه‌ نه‌ی کورد مو‌قامعت نه‌کار،
نه‌گینا نه‌پاده‌ نه‌ی و، نه‌ی به‌کشیتوه‌ نیران و، چاو‌هروانی هه‌لو‌مهرجیکی ده‌ولی به‌اشتر
به‌کا.

۲. ی مارت به‌اره‌گای بارزانی به‌روسکی بو هه‌مو فرمانده‌ی هیزه‌کان لی دا واز
له‌ شهر به‌یخت. چه‌که‌کان به‌شکیخت و ته‌قه‌مندی و ده‌بوکانیان به‌ته‌قییننوه‌ و، به‌چن بو نیران.
له‌و کاتوه‌ کادر و به‌شهرگه‌کانی پارتی له‌ ناره‌زایی دا ئه‌م به‌ریاره‌یان ناو نا «ناشه‌تال» و،
ره‌کو زاراویکی سیاسی که‌وته‌ سه‌ر زمانی خه‌لک و به‌لاو به‌وه‌و. ئه‌وسا به‌که‌یتی هه‌شتا
دانهم‌زرا بو.

له‌ روژانی ۱۹ تا ۲۶ ی مارت کوتایی به‌ شوره‌که‌ هات و، زوری نه‌ندامه‌کانی
مه‌که‌ته‌ی سیاسی و کومیته‌ی ناوه‌ندی خه‌ریکی ساخ کرد نه‌وه‌ی که‌لو‌په‌لی فروشگا‌کانی
شورش به‌ن، به‌شهرگه‌ و کادر و فرمانده‌ و به‌هرسه‌کانی پارتی به‌ کومهل چونه‌ نیران یا
خویان به‌ ده‌ست کار به‌ده‌ستانی عه‌راقوه‌ دا.

*

که‌ ناشه‌تال بو، ئه‌م هه‌یزب و به‌که‌خراوته‌، له‌ کوردستان دا هه‌به‌ن:

- په‌دک، که‌ گه‌وره‌ته‌ین به‌که‌خراوی سیاسی کوردستانی عه‌راق بو، سه‌رکه‌را به‌تی
شوره‌که‌ی نه‌کرد، به‌ روخانی شوره‌که‌ هه‌مو لق و به‌که‌خراو و به‌که‌شته‌کانی نه‌میش
هه‌رمه‌یان هه‌نا و، هه‌له‌وه‌شان.

- حه‌شع، چه‌ند سالی به‌شتر به‌بو به‌ دو پارچه‌وه‌:

لو‌جه‌نی مه‌رکه‌زی، هه‌زی سه‌ره‌کی هه‌یزه‌که‌ بو، به‌که‌تیی سو‌فیت به‌شتیوانی لی
نه‌کرد، هاو‌هشی به‌عس بو له‌ هو‌کمی عه‌راق و، له‌ وه‌زاره‌ت و جه‌به‌دا. هه‌ندی که‌رتی
چه‌که‌داری دروست کرد بو، دژی شورش و به‌شهرگه‌کانی له‌ هه‌ندی جی به‌ گو‌په‌ی نه‌و
توانا که‌مه‌ی هه‌یان بو به‌شداری شهر نه‌به‌ن.

قیاده‌ی مه‌رکه‌زی، پاش له‌بدانی چه‌ند جاره‌ له‌ لاهه‌ن به‌عس و گو‌شاری پارتی لاواز
به‌بو، هه‌ندی به‌که‌ و به‌شهرگه‌ی هه‌بو له‌ ناوچه‌کانی شورش دا، به‌لام شورش و
سه‌رکه‌را به‌تی شورش له‌ توانای هه‌یزکی وا لاواز و که‌م نه‌فوز دا نه‌بو. نه‌مانیش به‌ کومهل
گه‌رانوه‌ عه‌راق.

- کاژیک، به‌که‌شته‌نیکي به‌چوک بو، نه‌ندامه‌ ناسراوه‌کانی خویان خزانده‌ بو نه‌و
به‌اره‌گای بارزانی و پارتی و، چاره‌نوسی خویان به‌ به‌نه‌مالی بارزانیه‌وه‌ به‌ست بو. ناو‌یه‌نکی
سیاسیه‌یان هاش نه‌بو، سه‌رکه‌را به‌تی و هه‌یزکی نه‌وتویه‌ن نه‌بو به‌توانی سه‌رکه‌را به‌تی شورش

بگریته ناستو.

- کومه له، رېځستنیکي پچوک بو، بهلام کادر و نندامی باشی پی گېاند بو، خوی ناشکرا نه کړد بو، له بهر نه وه وکړو حبس پی سیاسي خلک نه پان نمناسی. زوری سرکړده و نندامه پیشکوتو توه کانی چوپونه ریزی شورشه کوه. ریزه کانی کومطلبش له بهر پدک ترازو بو. که ناشبه تال بو له پیش دا به هپوای مانوه و، دریو ددان بون به شورش. بو نو مېسته پیو نندپیان له گډل قبادی مرکزیز و، سمرانی کاژیک و، هندی له فرمانده کانی پیشمرگه کړد بو، کسپکی نوتو به دنگېانوه نه مات بو. نمانیش نا تومید پیون و به کومدل گرانوه پر عیراق.

*

تدلفن پیونی عیراق رپورتاژی دریزی له سر هر سه پنیانی شورشه که و، خوپه دستمه دانی به کوملی پیشمرگه پیشان نندا. پیشمرگه کان به پی چهک له دوری له گمنیک خواردن له ناو معسکری جهش دا دانیش بون تانپان نمنوارد. سمرانی عیراقی دوری داپون و، تفنگه کانپان، وکړو داری سوتاندن، لیونه کړد بون. ناوانسی دهنگوپاسی عیراقی (واج) ندم رپورتاژمانی به سر دزگا کانی راگه پاندن دا له سمران سمری جیهان دا پلاو نه کړدوه. نوانیش: به تابه تی دزگای تدلفن پیون و روژنامه کان، هندی پشپان، به لیدوانوه، لی پلاو نه کړدوه. من ندم دپه نمانم له تدلفن پیونی نمنساره نندی. له پیش دا دلم پروایی نشدا باور پکم، لام باور نمنش فیلی پروپاگندی سرکړدای پی معسه. بهلام به زوی دمرکوت کارساته که لومش سامناکتر بو.

بارزانی خوی و بنمهاله کمی و پشپکی عشره تده کمی و پشپکی هیزه کمی له گلی کشانوه نیران، خوی و بنمهاله کمی و سعد کس له لپسرسراوه کانی جولانوه که پان له گره کیکی شاری کهرج له نزهک تاران چی کړدوه، نوانی تریش که له پیش دا له ۱۵۰ هزار کس زیاتر بون، همپان به سر شاره کانی نیران دا دور له کوردستان داپش کړد. شتیکی سهره، هپچکام له بهشدارانی جولانوهی کورد بهر موره پیه کانی خویان نمنوسپوه توه. زور له روداو کان وکړ «مه تل» ساونه توه و، هندیکی به تواری کور بوتوه، مدگر له پاشه روژدا پشپکی ندم نه پنیانه له نارشیفی دزگا «موخا پراتپیه کان» دا بدوزینه توه. لدم روه و د. محمود علی عوسمان شایانی ریزلپنایکی تابه تی، چونکه دواي ناشبه تال هندی لدم پاسه گرنگاندی بو رای گشتی کورد ناشکرا کړد، نه گینا نوانیش وکړو زور روداوی تر بزر نهو. بهلام نمنش له وی دا برپهوه.

نوسری نوسریکایی (به ریچلرک لورناتی): «ندسون غریب» نامی
دکتوراکدی له سر جولانوهی کورد نویسه. نو کاتی مهلا مستملا له واشینتون بو،
هولیکی زوری له گیل دا بو بو نوی بهرودریه کانی پی بگیریته و، له سر کاسیت
توماری بکا، نیش بکا به کتیبکی سره خو. بارزانی وازی نهو بو.

*
له بهینی بارزانی و شادا هیچ جوره ریکوتنکی سیاسی یا قانونی نهو که
جوری هاوکاریان دژی حکومتی عراق ریک بخت، وه نیتیزامی هردولایان پیرامبر
به بکتری دیاری بکات. نمانت نه گمر ریکوتنکی لو بادهش له نیوان گیلکی
پچوکی پی دهلته وه کو کورد و، دهلته کی گوری خاوند میژویه کی درو له دس
برین دا وه کو نیران ههرا به، تاج راده بک نهی پیرامبری و بجه بهینی تیدا
پی؟

نیران له سالاتی ۱۹۷ - ۱۹۷۴ کاتی که هیشتا دانوستان له نیوان بارزانی و
به عس دا بهردوام بو، ههیشه خیریکی تیکدانی هولی چارمه کردنی به ناشتی
مسلمتی کورد بو، هانی بارزانی تیدا بو هه گهرسانوهی شر، بهینی پشتیوانی و
پارمندی پی تیدا، توانی سرلنوی له شریوه بگلینی، کچی کاتی عراق ناماده پی
دهری خواسته کانی بهی پی، له گیلی ریک کتوت و دهستی له بزوتنوهی کورد
هه لگرت، هه چنده نعه له لای هندی کسایهتی نیرانی وه کو سیاسی ناسراو و هه ریدون
هویدا» له (ل ۱۵۴-۱۵۵) کتیبی: «سقوط شاه» دا به «عهد شکنی» و، میژونوسی
ناسراو «منوچهر پارسادوست» له کتیبی: «ریشه های تاریخی اختلافات عراق و ایران» دا
به «شکستی سنگینی... نه خلایک» نیرانی دانهین، بهلام نعه چی له مینهتی کورد
کم نه کاتوه.

نیرانی به کانی قسه به کی مشهوریان هه به نعلی: «سیاست پدر و مادر ندارد» واته:
سیاست دایک و باوکی نه، نعه به جویری ساده هه مان ناوهرکی قسه نینگلزی به که
دروتهری که نعلی: «له سیاست دا دوستی هتا سر و، دوژمنی هتا سر نه، به لگو
قازالچی هتا سر هه به».

شا خوی له گفتوگوه کی روزنامهوانی دا دوی چمن ههفته به که له گیل هه بکیل
رونی نه کاتوه بو جیهی کردنی سیاسهتی دهرهوی خوی که لک له چ دسکه لایه که
وهره گری. نم گفتوگوه کاتی خوی له روزنامهی «که بهان» ی تارانی دا بهلاو کرایه و.
هه بکلیش له گوشه به ناو بهانگه کی دا: «بصراحه» که حفته به «الاهرام» ی نغوسی و.

دوای نهرامیش بر چندین روزنامه‌ی نورنی و کویتی و لوبنانی، هر لمو کاتدا پلاو کردوه.

له پهر نومی دهقه عبره‌یه‌کی چمند جاری پلاو بوتوه و، هه‌یکل له کتبه‌کی دا: «زیاره جدیده للتاریخ» سمر له نوی پلاوی کردوتوه. زور خویندواری کسورد عبره‌یه‌که‌بان دیوه. من لیردا تیکسته فارس‌یه‌کی وه‌کو نموسا له ژماره‌ی رۆژی ۱۵ ی سه‌پتمبه‌ری ۱۹۷۵ (۲۴ی شه‌ریوره‌ی ۵۴) ی روزنامه‌ی «کیهان» ی تارانی دا وهرم گرتوه ئهنوسموه. دهقه عبره‌یه‌کی ئه‌گهر جیاوازه‌کی هه‌بی له گهل دهقه فارس‌یه‌کدا تمها له دارشتنه‌که‌پدایه‌تی ئه‌گه‌نا ناوه‌روکی ههر دوکیان وه‌کو په‌که:

شاهنشاه فرمودند: میرسیم به قسمت سوم سوال شما «داستان ما با انقلاب کرد» باید صریحا به شما بگویم: آری ما به انقلاب کرد کمک کردیم و در دوره اخیر ما قدرت عملی در پشت سر آن بودیم و وقتی حمایت خود را از آن پس گرفتیم آنچرا که میبایست اتفاق بیفتد اتفاق افتاد. میخواهم برای شما روشن کنم که ما انقلاب کرد را اختراع نکردیم بلکه ما آنرا یک حقیقت موجود یافتیم. سال های طولانی رژیم های حاکم بر عراق با ما دشمنی میورزیدند حملات خصمانه و دشمنی آشکار نشان می دادند. خرابکاران از مرزهای ما می گذشتند و گاهی اوقات برخورد های مسلحانه روی میداد انقلاب کرد فرصتی یافت و ما از آن بهره‌گیری کردیم، آیا ما در واقع میخواهیم یک مشکل کرد بوجود بیاوریم؟ طبیعتا خبر باید بدانید که ما دارای اقلیت کرد بزرگی هستیم بطوریکه یادآوری شد رژیمهای حاکم در عراق سالهای طولانی با ایران دشمنی میورزیدند آیا حق نداشتیم باین روش آنها جواب بدهیم؟ و از فرصتی اگر بدست آید استفاده کنیم؟ آری به انقلاب کرد علیه حکومت بغداد کمک کردیم و این اقدام ما پاسخی بود به اقداماتی که علیه ایران کرده بودند. وقتی ما معتقد به کاری باشیم که انجام داده‌ایم چرا پرده پوشی کنیم؟ آنها از دشمنی با ما دست برداشتند ما نیز چنین کردیم آیا میدانید جا دادن پناهندگان کرد از عراق تا بحال برای ما ۳۰۰ میلیون دلار خرج برداشته است؟ باوجود این آیا غیر از این میتوانستیم کاری انجام بدهیم؟

کاتی خوری له په‌کسم ژماره‌ی «رهبازی نوی» دا له وتاریکی درێژدا له سفر «ریککوتنی جیژایر و هاوچاره‌نوسی نه‌توهی کوورد» لیم کسانه‌ی شا دوام.

*

ماوه‌ی نه‌راوخوشی نه‌رانی - عه‌راقی

دواپه‌دوای ریککوتنه‌کی جیژانیر وه‌زیری کاروباری دهره‌وی عه‌راق سه‌عتون

حدهمادی و وزیر کاروباری دهرودی نیران عیسیاس عدلی خطعه تبیری به ناسادهونی
وزیری کاروباری دهرودی جعزائیر عبدولعزیز بوتملقه چن ریکوتنکیان نیزا کرد،
لغاو نواندا نئی بو بزوتنودی نه تودی کسورد له عیبراق و له نیران گسرنک بو
«پروتوکولی ناسایش سنور بو». طرحه کوئیستاسی که حکومتی راهبری

صددام خرفشی سردانی شای کرد له تاران بو جیگیر کردنی ریکوتنکیان.
نیران و عیبراق سنوره کانی خویان قایم کرد، نیران ناگاداری کورده کانی عیراقی
کرد که نابی چالاکی سیاسی بنویتن. کاتیک گومانی له هندیکیان کرد که خورکی خو
ریکوستنمون ساواک گرتنی. هروه عیبراقش ناگاداری نیرانه کانی کرد که نابی
چالاکی دژی نیران بکمن. هردو دولت کومیتی هاوکاری یان دروست کرد.
* ناسایش کوئیستاسی که حکومتی راهبری

ناشتبونودی عیبراق و نیران جعزوه به کی کارگیری له کورد دا. بعس نو
هدلی قوستوده بو جی بجی کردنی پلانه کانی تمجیر و ترحیل و تعریب و تمجیس،
جولانودی کوردی لاواز کرد. بلام ریگه بو کنه کردنی شنبهیی نوپوزسیونی دینی
نیران کرایوده. لوه پیش به هوی گژی پهنه دپانوده. ریگی زیارتهی شونه پیروژه کانی
عیبراق له شیمه کانی نیران گیرا بو. له دوی ریکوتنی جعزائیر هاوچو کردنی
هاوولاتبیانی هردو دولت بو به کتری ناسان بو. پیشوای نوپوزسیونی دینی نیران،
نیسام خومه بئی له ۱۹۶۶ ده له نجف دانیشته بو. پهنندی له گمل لاینگر و
شاگرد کانی کز و کم بو. کومه به زهره ری شاه تداو بو

هبلین کارور دانکوس، یکی له شامزایانی کاروباری بلوکی روزهلات لم باره پوه
نوسی بوی: «مخالفتی راهبرانی دینی که ماوه بهک به هوی سیاستی سرکوتکوانی
شاهه پیدنگ بو بو. له سالی ۱۹۷۵ بیدار بومه، واته کاتی که ریکوتنی نیران و
عیبراق ریگی به زانیانی نیرانی ندا سردانی شونه پیروژه کانی بکمن و له گوانودا
پدیام و شریته کانی خومه بنیسان له گمل خویان نهردوه. جورکی تازه له شورش، واته
«شورش به هوی شریتموه» سری هل دا».

*

ملا مستفاو گفتوگوی روزناموانی

نوده می ملا مستفا به پناهری له کوهج جیگیر بوم. نئی خوندومستفاو

دپومه دو گفتوگوی روزناموانی کرد: به کیکیان له گمل «نمیری طاهیری» نویسی
روزنامی «کیهان» ی تارانی و، نئی تریان له گمل روزناموانی میسیری به ناینگ

«محمد حسینی هیکل».

خوزگه به کیکی شامزا همو گفتوگوانی له گیل روژنامهوانهکان، له دواي گمراڼهوه به له سوڤیت پر کوردستانی عیراق (۱۹۵۸) تا کوچی دواي له واشیتون (۱۹۷۹) کو نه کردوه و، به بیلاینی و به پوانی زانستی لیکولنهوه به کی له سمر نه کرد پر شیکردنوه و تیگه پشستی «تغلبیهتی سیاسی» به ناروانگترین و به نعمترین سمرکردی بزوتنوهی نه توهی کورد.

گفتوگو روژنامهوانهکانی مهلا مستفا ۳ جورن:

۱. نو گفتوگویانی کسی سیهام وکو ترجمان له بهینی مهلا مستفا و روژنامهوانه کدا پوه. وهلامهکانی بارزانی له لایین کارای ترجمانوه پوار کراوه له قسبی «ههلق مهلق» و، رازنراوه توه. نمونی نمیش گفتوگوانیتی له گیل روژنامهوانی بهریتانی «دهیقید تاده مسین» نوسری کتیبی: «شمی کورد» و، روژنامهوانی شمیریکی «دانا تادم شیت» نوسری کتیبی: «گمشتی به نار پیاوه تازاکان دا» و، روژنامهوانی فهرنسی «نیریک رولو» نوسری روژنامی «لیموند دیپلماتیک»...

۲. نو گفتوگویانی پرسپار وهلامهکانی به نوسین ناماده کراون. نم گفتوگویانیش به زوری نغدامهکانی مهکتیبی سیاسی وکو نیراهیم نهحمدا، مامجهدال، حبیب کریم، د. محمود عوسمان، سامی سنجاری و، دارا توفیق بهیان هونیوه توه و، بهیان ریک خستوه. نمونی نمیش گفتوگوانیتی له گیل روژنامهکانی «خببات» و «التاخ»...

همو پادداشت و بهرخرمیه گانیشی هر توان بهیان نویسه.

۳. نو گفتوگویانی راستوخو خوی له گیل روژنامهوانی عرب و فارس و کورد کردیهتی. پر نم گفتوگویانه بارزانی پیوستی به کسی سیهام، واته ترجمان، نهپوه، توهی له دلی دا پوه به نارهزوی خوی و به زمانهکی خوی وهلامی داوه توه.

جوری سیهامی گفتوگوانی گرنگیهکی زویان هیه چونکه قسبی راستهقیینی «بی روتوش و دهسکاری» خویهتی. نمونی نمیش نم دو گفتوگوهیه له گیل «شمیری طاهیری» و «هیکل» و، چند گفتوگوهکی پیشوتری له گیل گوڤاری «روز الهوسف» ی قاهرهیی و، «ناژانسی دهنگیاسی روزهلاتی ناوهاست» ی مبعری.

شمیری طاهیری گفتوگوهکی خوی به فارسی له روژنامی «کبهان» و «رستاخیز» ی تارانی دا و، به شمیری له ژماره ی ۳۸ ی روژانی ۱۰ - ۱۷ ناباری ۱۹۷۵ ی حفتنامهی «الاخاء» تارانی دا بهلاو کردهوه. لیره دا دهقی فارسی گفتوگوه وکو له

روژنامهوانی
سیاسی و
فرهنگی
نووسه

ژماره‌ی روزی ۱۰ ی ماهی ۱۹۷۵ ی «کبهان هوانی» دا پلار کراوه‌تووه، و دکو خوی
یعی هیچ دستکاری‌یهک تمنایت له فاریزه و نوکشدا، نئوسمهوه، تنه‌یا شت که لهم
لاپردوه مانشیته‌گانیته:

«قسمتی از مصاحبه اختصاصی امیر طاهری سردبیر کبهان با ملامصطفی

بارزانی

سلاممصطفی بارزانی، ۷۳ ساله، که شاید قدیمی ترین و معروفترین رهبر
جنگ های پارتیزانی در جهان است، با این تاکید نشان داد که فصلی مهم از تاریخ
عراق، فصلی پر از ماجراهای خونین، برای همیشه بسته شده است.

بارزانی اکنون به همراه خانواده اش در نزدیکی تهران زندگی میکند. هفته پیش
که به دیدار او رفتم بسیار شادمان و سر حال بنظر میرسید. هنگامی که از پایان جنگ
در شمال عراق سخن می گفت و پایان زندگی سیاسی و نظامی خود را اعلام میکرد،
کوچکترین اثری از تلخی یا تاسف در لحن او دیده نمیشد.

ملا که اکنون لباس های محلی کردی را کنار گذارده و کت و شلوار می پوشد و
کراوات میزند در سراسر دیدار ۹۵ دقیقه ای ما مکرر در مکرر تاکید میکرد: من یک
بند ناچیز خداوند بزرگ هستم. همه چیز از قبل در کتاب سرنوشت آمده است و پندگاران
را از آن گریزی نیست.

بارزانی گفت: هرگز به اندازه امروز احساس تندرستی و آرامش نکرده ام. آینده را
نی توانم پیش بینی کنم اما میتوانم بگویم که حالا فکر نمی کنم هرگز به عراق برگردم.
بارزانی افزود که قبلا هیچ اطلاعی از توافق ایران و عراق در الجزایر نداشت اما
از این توافق پشتیبانی میکند زیرا صلاح ملت ایران را در بر دارد. هرچه خیر ایران را
بهمراه داشته باشد مورد موافقت همه کردهاست.

در جریان یک سال نبرد، هیچ کشوری جز ایران به کردها کمک نکرد. بارزانی
گفت: آنها که یکباره کردها کشف کرده اند و برای ما اشک قساح میریزند قصدی جز
حمله تبلیغاتی علیه ایران ندارند. بعضی ها برای ما صدقه میفرستادند اما هرگز کمک
جدی نمی کردند. مقداری پتو و مقداری دارو... همین، مسخره است و ما خودمان را
مدیون هیچ کشوری بجز ایران نمیدانیم.

شورشی کهنسال که از دو ماه پیش سیگار را ترک کرده است و اکنون پیمپ می

کند ادامه داد:

همه ما از آنچه ایران برپیمان کرده است و می کند سپاسگزاریم. ما در ایران زیر

سایه شاهنشاه، رهبر تمامی اربائی نژادها، به احترام و اسودگی زندگی میکنیم.
کردهای عراق اکنون چه باید بکنند؟ بارزانی در پاسخ به این پرسش گفت: من اینجا هستم و آنها در آنجا. همه چیز به خود آنها بستگی دارد. من دیگر یک رهبر نیستم و به شما اطمینان میدهم که هرگز دوباره یک رهبر نخواهم شد. (من تمام شده ام، مطلقاً تمام شده ام، امروز این است که نامم از تاریخ محو شود اما شما روزنامه نگاران نمی گذارید.

بارزانی شدیداً به بعضی عناصر کرد عراقی که از خارج علیه ایران اظهاراتی کرده اند، تاخت و گفت: آن ها انسان نیستند، کرد نیستند، مرد نیستند.
دوباره یکی از آنها، عصمت شریف وائلی، بارزانی گفت: او خودش را فروخته است، او یک هیولاست به صورت انسان.

بارزانی در حالیکه مشتانش را گره کرده بود افزود: کسی که این طور عمل میکند و خود را به یک سفارت خارجی میفروشد مسلمان نیست. خداوند همه موجودات بی شرف از این نوع را مجازات خواهد فرمود.

رهبر پیشین کردهای عراقی هم چنین به تلخی از کمونیست ها یاد کرد و آن ها را مسئول کشتار در شمال عراق خواند، کمونیست ها به گفته ملا: دشمنان اسلام هستند و از هر وسیله ای برای انداختن مسلمانان بجان یکدیگر استفاده میکنند.

ملا که چشمهائی با هوش و ذهنی دقیق دارد، گفت: به اعتقاد من اکثریت کردهای عراقی طرفدار پایان دادن به جنگ بودند. عراق نزدیک به سه ملیون کرد دارد که تنها ۱۰۰ هزار نفر آنها خارج از عراق پسر میبرند.

اکثریت این صد هزار نفر در ایران هستند و چند صد روشنفکر کرد نیز در اروپا زندگی میکنند.

ملا گزارش های مربوط به درخواست پناهندگی او و پسرش ادریس را از ایالات متحده و سوئیس تکذیب کرد و گفت: همه اینها دروغ محض است ما نمی خواهیم ایران را ترک کنیم و از خارجی ها گدائی کنیم.

بارزانی به یاد آورد که در گذشته او را «ملای سرخ» می خواندند و گفت: این لغت را دشمنان درست کردند. من همواره مخالف کمونیسم بودم زیرا مسلمان هستم. در میان همکاران من حتی یک کمونیست وجود نداشت یا اگر وجود داشت جزئیت نمیکرد دستش را رو کند.

ملا دست کم ۲۰ سال جوانتر از سن اش بنظر میرسد، کوتاه قدتر از انست که

انتظار می‌رود، اما بسیار تنومند است و شانه‌های پهن دارد. با آنکه رژیم غذایی ندارد از بزرگی شکم در رنج نیست، می‌گوید: هرگز واقعا بیمار نشده‌ام. دکترهایم می‌گویند که سالم کاملاً خوب است. او همان زمینه و برنامه‌های زندگی را که در روستای دیلمان، مرکز فرماندهی اش در کردستان عراق، داشت ادامه می‌دهد - با این تفاوت که در اقامتگاه اش در نزدیکی تهران سخن از جنگ و تصمیم‌های جنگی روزانه در میان نیست.

اوسا ندی سوسا ندی
نوسا ندی سوسا ندی

مدا مستغفا لم گفتوگو یاندا خوی به گنوج و نوزان پیشان نندا و، قسمی وای نکرده له نرخی خوی زور دانمیزاند. تنیا مهبستی نوه بو شا و ساواک دلنیا بکات. مدا مستغفا تمعنیکدی دریزی به سر برد بو نتمبو نونده گوی بداته پاشماوی ژانی خوی، سمرهای نوهش بارزانی لو کاتندا پساویکی ناسراو و بریز بو له دنیا دا، ناوی خرابه دهلیلی کسایه تیه جیهانیه کانی له پاهتی: «فیشر فیلت نالماناخ» ووه، شا به ناسانی نه پنه توانی نازاری بدا با تنگی پی هیلچنی. هیرکسکی شارما گفتوگو کانی بارزانی له گدل روژناموهانه کای به گانه و، نامه کانی که بو کارندهستانی نینگلیز و سالاتی دواپی تمعننی بو شای نیران و، دهمیریلی سمره نیرانی تورکیا و، کارتری سمرکی نتمریکای... نویسه، بخونسته و، به وردی شی بکاتوه، بوی دهره کوی که: مدا

مستغفا له ناستی هاوولاتی کوردا خوی چند به زل نوزانی و، دلرق و پی بهزی و زوردار بو، کچی له ناستی به گاندا خوی چند به پچوک و خزمتکار و ملکهچ دانغا.

هیکل گفتوگو کوی خوی روزی ۶ ی نهلول (سه پتمبر) ی ۱۹۷۵ له ژیر سمرناوی «مقابله مع صفر عبوز من کردستان» دا بلاو کردوه. هیکل نوسا له نهرام نماهر. وتاره هفته به کانی له چند روژنامه یکی نوردونی، کویتی و لوینانی دا له یک روزدا چاپ نکره. هیکل نم گفتوگو بهی له هیکام له کتبه کانی دا بلاو نکرده.

دنیا نیم لوهی نمیری طاهیری قسه کانی بارزانی و کو خوی نوی بو یا شیواند بوی، به لام هیکل لوانه نمبو قسمی بارزانی بگوری، هیچ دسکوتیکی لوهدا نمبو، کمیش زوری لی نکرده بو. نگور یکی ناوهرکی هردو گفتوگو له گدل به کتری بهراورد بکا نمینی زور جیاواز نین.

هیکل گفتوگو کوی به هندی سرنج و بهروچونی خوی تداو نکها. لوی دا ناسوژکاری دسه لاتارانی عبراق نکها سهارت به جوری رفتاریان له گدل کورد و سافه کانی. نگور سهدام ناسوژکار به کانی هیکلی له گوی بگرتایه و، به جی ی بهینابه، لوانه بو پیوست نکها کورد جاریکی تر پنا بهر خوه بهر چدک.

کورد هیکل کات واز له حظه 39 ناهنیت که بهر هیکل وای بکر دایه که هیکل چه لیت آیه کلمش نوه شمری ناو خوه که سهدام و جودی هیکل نوه بو که بهر شمری ناو خوه خویی له حوضه می کورد بریمو مانی کورده نهمایو حوضه می بونه به توره خسته شمری هیکل سانه و می شمری بونه خوه

داممزواندنی به کیتی

له روژانی ناشبه تال دا ناژانسه کانی دهنگوباس پلویان کردوه عملی عسکری و چند کسبکی تر بهاریان داوه دریوه به شورش بدن. نم هواله بو من هم مایه دجوشی بو، هم سیر نهو. عملی عسکری نهونده من نمناسی کاری وای له دس نعات. زوری پی نهچو دمرکوت هواله که راست نه. کاک عملی چو بوه نیران.

«کومله» ریکخستنکی پتهوی داممزواند بو. من زورتر دلم بهوه خوش بو که کومله نمرکی دریوه پیدانی به رنگاری نه گریته ناستو. زورچار باسی نهمان کرد بو که بورجوازیهتی کورد ناتوانی هتا سر دریوه به خبات بدا، له قوناغیک دا رانموسی، نموسا نیتتر سهره دپته سر کومله دریوه به خبات بدا تا سرکوتن. من لام واپو نو قوناغه هاتوته پیشوه. کوملش نمرکی میژوی خوی نهینی. به تایهتی وهکو پویان باس کرد بوم کادری باشی پی گه باند بو، سرکردهی ناسراوی وهکو مامجه لالیشی له پشت بو. بهلام نعیش نهو.

د. کمال فوتاد دواي بورودمانی قه لادزی گهراپوهه بو نعلانها. ناویناو تلففونان بو به کتری نه کرد و نامسمان نه گوریهوه. روژانی ناشبه تال زور چار تلففونان له گمل به کتری نه کرد. هروها له گمل زور لهوانی نمناسین. همومان لامان واپو که پیوسته نیمش له دهره خومان ریک پخه بنهوه، بو نهوی نه گمر له ولات به رنگاری دستی پی کردوه، با ریکخراویکی نوی داممزوا، نیمش هاوکاری بهکین، به تایهتی لقی نهوویای پارتی وهکو همو دیزگاکانی تری شورش که هلموشا و، له کار کتوت بو. له ماوه بهکی کورت دا زور کس، له زور ولاتی جیاواز، بون به هاودهنگ و هاوپیرمان.

مامجه لال کتوت بوه جموجول. نو ماوه به له قاهره، بیروت، دیمشق، تیراپلوس هاتوچی نه کرد. له بیروتوه هوال پلاو کرایوه که مامجه لال خوی بو گهراپوه ناماده نذکات. مامجه لال دوستایهتی له گمل کمال فوتاد و له گمل من به هیز بو. دوستایهتی من له گمل مامجه لال نه گراپوهه بو سالی ۱۹۶۱، بو نو کاتی لیپرسراوی لقی سلیمانی پارتی بو. چنند جاری تلففونی بو کردم و نامی بو ناردم، هوال و دهنگوباسه کانی پی نه گه باندیم و، بیرو به چونه کانی خوی بو روژ نه کردم، منیش بیرو به چونه کانی خوم بو باس نه کرد. داوای لی کردم خوم ناماده بهکم بو به شداری لو ریکخراوه تازه بدا که خمریکی داممزواندنیستی و، بو گهراپوهه بو ولات. نه گمرچی ماوه بهکی درژ بو من له کوردستان دور بوم بهلام «تهنیزامی نه خلکی و نه دهی» به کومله و به مامجه لالیوه

نم سوژانه رانی که ریان هه به لایسم

بهست بوم، به جوانم نمزانی له ژیری دمریچم. په کسیر وتم؛ کوی داوات کردم به سر چاو نامادم.

نم قسه پدی من لای هندی کس سهر بو. لهو هلمو مریجه سمختدا که زور کس به ناواتره بون بگنه تورپا، من له تورپا جیگیر بوم، له دوا قوناغی تنواو کردنی خویندنی دکتورادا بوم، دوس له همره شت هلمیگرم و ملی ریگای هات و نهات بگرم پهره کوردستانی ژیر همره سی ناشیه تال. راستی بریاریکی وها دژوار، همره کس به ناسانی ندی نسملاند، بگره هندی کس به فشه پان نغزانی.

جاریکیان له وهلامی نامه پدی دا، بو نهوی دنیای بکم لهوی من هر له سر پدینه کونده کوی خوم ماوم، سهره تای نامه کدم بوم شپهری «سالم» دوس پی کرد:

ندی قبیلای مورادم ناخو به روژگاران

جاری له کس نه پرسی حالی غمری تاران

پو سونده کوی که خواوادم: من هر نوم که دیوتم،

حاشا بکم فغراموش، میثاق و عهدی جارانا

له دیری دوهی بهی پی پدکم دا وشه «تاران» م گوری بو به «شاران».

پدینم دایه هر کاری بو دسپیکردنوی شورش دوس پی بکن، من واز له همره شتیکی خوم نمینم له فییننا و، له گلیان نمیم. بهلام نو ماوه به من نازادی هاتوچوم نمبو. پاسپورته کم عیراقی بو. سفارته پویان تازه نه کرد بوموده. نمسته توانی هاتوچو بکم. له فییننا گیرم خوارد بو.

مامجه لال له سهره تادا رهنی واپو که همره تیکوشمرانی کورد له چه پوه بو راست له پدک ریکخراوی فراوان دا پدک بهرین. بو نم مېهسته پیروندی له گدل زور کس کرد بو به تاپه تی له گدل نو نمنداماندی کومیتدی ناوهدی پارتی که هاتونه دهره و، له گدل نواندی نویتری بارزانی بون. نم بیره سهری نه گرت.

د. قوناد معصوم نویتری بارزانی بو له قاهره. له گدل مامجه لال پیروندی باش بو. نموش له گدل مامجه لال هاویر بو که ریکخراویکی نوی دوست بکری بو دروزه پیدانی خبات.

عادل موراد و عبدالوہزاق میرزا عزیز له تیرانه و چون بو سوریا بو لای مامجه لال. عادل سروکی په کیتی قوتابانی کوردستان و عبدالوہزاق نمندای مکتبی سکرته تی په کیتی لاوان بو. ۱ ۲ ۳
مامجه لال کومیته پدی پیک هینا بو له: خوی، د. قوناد معصوم، عادل موراد،

عبدالرزاق فهدلی، کمال فوئاد، عومر شیخموس و، من بو سرگردایهتی ریکخواویتی تازه که درهوه به خباتی سیاسی - چکدار بدا. ناو لیم کومیتیه نرا بو «دستیه دامزینتری به کیتی نیشتمانی کوردستان» و به کمین بهانی راگه باندنی دامزواندن به عمرهیی، له شام پاش پاس کردنی له گیل د. فوئاد و عادل و عبدالرزاق، له ۷۵/۵/۲۲ دا نوی بو و، بلاو کرد بووه و، بو کمال فوئادیشیان نارد بو له نووویا بلاوی بکاتوه. نویش دوی نووی هندی دسکاری تی دا کرد بو له ۷۵/۶/۱ دا بلاوی کردوه. من موسا هیشتا له فیننا نرجولا بوم، له هر نووه له دارشتنی بیره گانی نم بهیانه دا بهشار نهوم.

دنزگاکانی راگه باندن له سوویا نم بهیانه بان بلاو کردهوه. نم بهیانه له سوانسری دنیا به زمانی جیواز چاپ و بلاو کرایوه لهوانه: تینگلیزی، تملانی، فارسی، کمال بورقای موسا له تورکیا مانگنامی «نیزگورلک پولو» ی دهره کرد. نویش دهی بهیانه کی به تورکی بلاو کرد بووه.

نه گهرچی ناتومیدی و سربلشیوان و بی وری کوردی داگرت بو، بهلام راگه باندنی نم بهیانه دهنگدانه به کی زور گهوری همر له کوردستان دا.

نیمش: کمال فوئاد و عومر شیخموس و من له نووویا کومینه دروست کردنی ریکخستنی نووویا. له نوووپاش کومیتیه به کمان پیک هینا به ناوی «دستیه دامزینتری» بو سربلشتری دامزواندن و چالاکی به کیتی. زهیمینی سیاسی له بار بو له ماوه به کی زور کورت دا له زوری ولاتانی نووویا ریکخستنی فراوان دامزوا. مامجهلال و هفتالاتی سوویا کومینه پیوهندی له گیل کادره ناسراوه گانی جولانوهی کورد له تیران و له عیراق. مامجهلال نامه به کی بو بارزانی نوی بو دهریاری دامزواندن نم ریکخستنه نوی به و، دلنپای کرد بو لهوهی که نهک دزی بارزانی نابی بهلکو به چاری سرکردی جولانوهی کورد سهیری نهکار، بو پشتیوانی نهی لهو همر ههنگاری نهی.

*

ناشبهتال تیکوشمرانی کوردی ههژاند بو. سهرلی شپوان و ناتومیدی و بهرچاوتاریکی همر لایه کی داگرت بو. چهند کسی له کار بهدسته زله گانی پارتی بی نووی هیچ بیانونه کبان ههیی تسلیمی عیراق بونهوه. سالح یوسفی، نندامی مه گتیی سیاسی، هر زو له گهلالهوه گهراپوه بو عیراق، هروه ها عبدالولی سوران و، صدیق نعمین که نندامی کومیتیه ناوندی بون. حبیب محمد کریم، سهرتیری پارتی، له قاهره بو، نویش لهویه خوی تسلیم به عیراق کردهوه. دارا توفیق، له بیروت بو،

لەویوە رووشتەوه بو بەغدا. چەند کەسیکی تریش لە ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی و، قەرزماندەیی هیز و بەتالیوتەکان، تەسلیم بوئەوه. وە نەبی ئەمانە پەرتامە یا پلاتیکیان هەبوی، بەلکو لە ئەنجامی ناتۆمیدی و روخان دا تەسلیم بوئەوه. ئەوانی تریشان لە ئێران خەریکی ریکخستن و داڕێژکردنی ژێانی خویان بو. هەرەسکە ئەواندە گەوره و کاربگر بو زور کەس لایان واپو ئیتر جولانەوهی کورد تەواو. بەعس و هاوکارە کورده کانیان لە پابەتی عەزیز عەقراوی برەویان بەم پوچوونە ئەدا و ئەپانوت: «مەسەلە کورد، هیچ نەبی لەم قوناغدا تەواو، حەوالەیی ئەوه کانی داهاو کراوه».

لە ئێران، مەلا مستەفا ئەپۆست زورترین ژمارەیی خەلک لە دەوری خوی بەهێلستەوه. هەر جارە قەسەبەکی ئەکرد. جارێک ئەپۆت: «زەرفی دەولی خراپە، نەبی چاوەروانی زەرفی دەولی باش بکەین» و، جارێک ئەپۆت: «کاری من تەواو ئیتر من سەرکردەیی کورد نیم» و، جارێکی تریش ئەپۆت: «ئێستا ئومێدیم لە جاران بە هیزترە و، بەمزانە بە هیزکی گەوره ترەوه ئەگەر پەنۆه کوردستان و ئەمسال تری ی رەش لە حاجی ئومەران ئەخوین». ئێرانیش خەریکی پلاو پی کردن و جیگیر کردنی پناہەوانی کورد بو لە دەروەیی ناوچە کورده نشینەکان.

عێراق چەند جاری نوێنەوانی خوی نارد بو ناو پناہەوانی کورد بو ئەوهی قانەیان بکا بکەرێنۆه عێراق. زوریشیان قانع کرد و گەرانەوه.

لە ئەغدا تاقی لە کادەره کانی پارتی، لە هەردو بەلی مەلای و جەلالی، لەوانە: عەلی عەسکەری، عومەر مستەفا، تاپیری عەلی والی، رسول مامەند، عەلی هەزار، کاردو گەلالی... چەند جاری لە ناو خویان دا کۆبوئەوه، بو لیکدانەوهی هەموو مەرجی سیاسی کوردستان و، دانانی ئەخشی کاری داهاو. ئەمانە لایان واپو سەرکردایەتی پارتیانی بو رەهازە سیاسی چۆتەیی لە چەند سالی راپەردو گرت بوی، جولانەوهی کوردی توشی هەڵدێران کەردو. ریکخستەنۆه پارتی لە سەر بێچینەبەکی پێشکۆتو، بە دوستانەتی لە گەل بەعس و، بەشداری لە داوودەزگای حوکمی زاتی دا ئەکری هەندی لە دسکۆتەکانی کورد بپارێزی.

کاربەدەستانی بەعس لە سەرەتا دا بەلێیان پی دان. بەو هیسوایەوه بە کۆمەڵ گەرانەوه عێراق. لە عێراق بە گەرمی پێشوازیان لی کردن. بەلام بەعس هێچکام لە بەلێتەکانی بە جی نەینا. پاش ماوہەکی کورت چالاکی سیاسی لی قەدەغه کردن و، لە کوردستان دەوری خستەوه، هەرێکەبانی بە وزیفەبەکی حکومەتی نارد بو جیگایەکی خواوی عێراق.

به‌لام نتمان که له نهران قسبمان کرد بو به یه‌ک، له عبراقیش له ناو خویان دا
نور په‌په‌وندیه‌مان پاراست و، ریک‌خستنیکیان پیک هینا، سهرتا به چاولیکری «الحركة
التحرریة» کدی به‌عس له سوریا، نتمانیش ناویان له خویان نا «بزوتنوهی
راستکردنوه»، گواپه چموتی و لادانه سیاسیه‌کانی پارتی راست نه‌کمنوه. چندنین کسی
تریش، له‌وانه: صالح یوسفی بو بو به هارپهر و هاوده‌نگیان. سهرنجام ناوی خویان کرد به:
«بزوتنوهی سوشالیستی دیموکراتی کوردستان»

*

کوردی سمرانسیری کوردستان به هاوده‌مردیه‌کی قولوه سه‌یری روداوه‌کانی
کوردستانی عبراقیان نه‌کرد و، ههمویان به مه‌بنه‌تی خویان نزمانی. زوری سیاسیه‌کانی
دوره‌ویان ناماده بون همرچیه‌کیان له دهس بی بیکمن بو هه‌لساندنوهی جولانوهی کورد
له عیراق دا. هه‌ندیکیشیان به کرده‌وه به‌شدار بون. له ناو کورده‌کانی نهران دا حه‌سینی
قازی و محه‌ممادی موهتهدی له ههمویان زیاتر به پهروش بون. حه‌سین هلاوکراوه
گرنگه‌کانی به‌کیتی کرد به فارسی و هلاوی کردنوه. نهمش بو ناسینی به‌کیتی له ناو
نهرانیه‌کان دا به‌په‌خیکی تابه‌تی هه‌بو.

*

چهند مانگی دواي ناشه‌تال نوری محمهد طه‌ها گه‌بشته فیه‌ننا. کاک نوری له
تارانوه چو بو به دهمشق و، له دهمشقوه هات بو بو فیه‌ننا، بو نوهی به‌ی بو نهمانیای
روژناوا بو لای کوره گه‌وره‌کی: ناسو.

کاک نوری له تیکوشه‌ره دهرینه‌کانی ریگای کورده‌به‌تی بو. که جمه‌وریته‌ی
مه‌هاباد دامه‌زرا نهم نفه‌سیریکی تازه دهرچو بو له جه‌بشی عیراق دا. چوه مه‌هاباد بو
نوهی له ریزی سپای کوردستان دا خزمه‌ت بکا. به‌کی بو له دامه‌زینره‌کانی «پارتی
دیموکراتی کورد». دواي روخانی جمه‌وریته‌ی مه‌هاباد، له گه‌ل بارزانی چو بو تاران بو
گفتوگو له گه‌ل نهرانیه‌کان. له‌وی هه‌ندی هه‌لویستی نازایانه‌ی نواند بو. بارزانی له به‌ر
نوه ریزی لی نه‌گرت. دواي رویشتی بارزانی بو سوڤه‌ت نهم گه‌راپوه کوردستان. چهند
سالی له زیندان دا مایه‌وه. له زیندان دا به هه‌لویستی نازایانه به ناویانگ بو. دواي
به‌یونی درۆی به‌کاری سیاسی دا له کومیسیتی ناوه‌ندی پارتی دا. له سه‌ر چالاکي
سیاسی چهند جاریکی تر خراپوه زیندان، به تابه‌تی دواي خوپیشاندانه‌کانی کرا له دژی
دستله‌ری ۳ قولی بو سه‌ر میصر و، بو ناشتی ترمی شیخ محمهد.

دواي ۱۴ ی تهموزی ۵۸ گه‌راپانه‌وه بو جه‌بش. وزینه‌به‌کی ئه‌بداری په‌چوکیان

دایره له شونځنیکې دورې کوردستان، بهلام هر نندامې کومیتې ناوړندی پارتی ماږهوه. ټینجا خوی خاننشین گرد و، خبریکې کاری هیزپایه تی بو.

له دسپیکردنی شورشی نهیلول دا کاک نوری پیشمرگمې ناوشاری داموزاند و، خوی راستموخو سردیرشتی چالاکیه کانی نه کرد. له ناکوکیه کانی نیوان مهکتیې سیاسي و بارزانی دا، سره تا له گڼل مهکتیې سیاسي بو، دوايې بهلای مه لا مستفادا کتوت و، زوری نمرود خوی له ژبانی هیزی کمناره گیر کرد.

له تمللا سر نه کتوتو کدی عهدولغنی نملرای دا بو گورنی حوکمی هیزی بدعس کاک نوریش نیتبهم کرا. لو ساوه چوه ناوچمی ناوپردان له نزیک باره گای بارزانی دانیشیت.

کاک نوری له ژبانی سیاسي خوی دا هستی به «غب» نه کرد، له بهر نهوه له هیچ شون و له هیچ موناسبتیک دا دمی خوی نه گرت. رخنه نه گرت، پلاری نه اوشت و، توانمی لم و لو نه گرت. قسې «گالته» و «جیلدی» تیکه لاو نه کرد. له دهرنی بهر و هلوسته کانی له هیچ نه ترسا و، له هیچ نه پرتکاږهوه. دواي ۱۱ ی بازار جاریک نهمپته لای بارزانی و شیره به ناوبانگه کدی خالیسی بو نه خو نیتوه، که نه گاته نم به پتی:

له لای تو وهک یدکن، بی فرقن له خرمعت تو،

شمین و حاجی لقلق، شیر و روی، مورشید و جانی!

کاک نوری وت بوی: «سالی ۱۹۲۰ شمین و حاجی لقلق، شیر و روی، مورشید و جانی، وهکو یدک و ا بون. سالی ۱۹۷۰ دواي ۵۰ سال نسی خبات پکین بو نهوه وهکو یدکیان لی بیتوه، چونکه نیستا حاجی لقلق به سر شمین و، روی به سر شیر و، جانی به سر مورشید زال بو...»

له سر نم قسانه چاره ی خوی له لای زور له کاربدهسته کانی پارتی و شورس قورس کرد بو. حزبان له چاره ی نه کرد و بویان تی نه چاند. بهلام گوی ی نه دایه و، له قسه کانی نه کتوت.

مالي «نعمدی طها» له کونوه له بهر خانقا نیشتمی بون. ناسیاو و دراوسی ی کونی مالي نیمه بون. ماوه یدک مالي نیمه و مالي کاک نوری دمرگامان به دمرگای پدکتر پیوه بو به تایه تی له ناو راستی پدجاکان دا. که نه اتنه سر ماله که بان بو گرتی زور جار کلوپلی نه پی له مالي نیمه نه شاردوه.

من له منالپیوه کاک نوریم له نزیکوه نغاسی. ریزیکی تایه تی له لای من

هېږ. نو پدې کې ټول توانې کارېان ته کړم ټيکه لوی کاري سياسي هم.

کاک نوری زور له قبيهننا نغمايهوه. چوه نملانهاي روژتاوا. مناله کاني له سلیماني بهه جی هیشت بو. له نملانیا خوری پی تگيیرا گمراهوه عبراق. له کوره وه کیدا کوچی دوايي کرد.

✱

هېشتا کاک نوری له فیېننا پو، شازاد صائب پو گشتوگمران له گند
هاوسره کسي و مناله کانی له مانگی نای ۷۵ دا هاتن پو نوروپا. شازاد له ۷۴ دا
نچپوه ریزی شورشوه. هاتوچو پو نوو ناسانتر پو له چار نواندا که چوپونه ناو
پیشمرگوه. هاورپانی کومله رایان سپارد پو «استطلاع» ی هلمومرجی دبروه بکار
برانی چیمان به دستمویه. له لمدن مامجه لالی دی پو. به درزی قسه یان کرد پو.
هندی راسپاردی پی وت پو به سرکردایتی کومللی پلی. هاته فیېنناش. لئو
دوریردا ژماره کی زوری تېکوشترانی کوردستان به تمای شوه پون سره تاي کار له
دبروه دس پی بکات. چندین نامی لم باه تلم له هاورى و دوستگافوه پو ثعات.

شازاد، له بنمهاله به کی ناسراوی سلیمانی بو. خويندگاریکی چالاکی ریزی به گیتی قوتا پیمانی کوردستان و، پارتی دیموکراتی کوردستان بو له زانستگای بغداد و، دواپستر کسایه تپیه کی ناسراوی به ریز و، پاریزه کی سرکوتو بو. هاووی به کی نژیک و گجانی به گجانی سردمی خويندن و کاری سیاسی و روزناموونی منیش بو. پیکوه هفتنامهی «رزگاری» مان درکرد بو. پیکوه لوو گروپیدا کارمان کرد

هو که بیری دام فرزاندنی کومله بان چسپاند و، پیکوه هندی له ناوکه کانیسان ریگفت
هو. هندی کیشی خرمخو هاته پیشوه، نیمه وامان به قازاخی ریگخراوه تازه که زانی،
خومان له مسئولیتی سرگردا هتی بکیشینوه. لو گروپی نیمه هندیک دور
کوتنوه، زوریه بان وه کو نندام له ریزه کانی کومله دا دریوه بان به کار دا، شازاد به کی
لوانه هو. من چوم هو فیننا، به کردوه منیش دور کوموه.

له گمل هدلگیرسانوهی شعری کوردستان دا سالی ۷۴ سمرکردایهتی کومله و زوری کادره پیشکوتوه کانی و نندامه کانی چونه ریزی شورشوه، هه که سهان به گوری نو کاره پهبان سپارد هو، به دلسوزی کاره کانی خوری نهجیام نهدا. له روژانی هه سهانی شورشه کهدا، له پیش دا به تمای مانوه و، ره که خستی به رنگاری بون و، به نه پهبان له گمل زور کس کرد هو، به لام که نه پهبان هه سه که بهمان ناگیر شهوه

نیمانیس به کومل گوانووه بو عبراق. ههولیان دا ریزه کانی خویان، که به هوی له پدک

داهران و چونه ریزی پیشمرگه‌ها شپوا بو، سر لغوی ریک بخنوده.

شازاد همدولقادر ولایتی به وردی بو پاس کردم و منیش پیروپوچونه‌کانی خوم
بو پاس کرد. گمراهه کوردستان و، قسبو پاسه‌کان و، پیروپوچونه‌کانی نیمه‌ی بو پاس
کرد بون.

دوای نمیش له روژانی بهستنی کونگره‌ی خورندکاران دا له بفرلین، فیره‌بدون
عمه‌دولقادر به نهینی هات بو. ماهه‌یکی زور کورت ماهووه. من نمیشی چونکه دره‌نگ
نیزای نعلانیان داسی، به‌لام له گدل مامجده‌لال په‌کترپان دی بو. راسپارده و بهشناری
سرکرده‌ایتی کومله‌ی هینا بو. مامجده‌لالیش راسپارده‌کانی خوی پی دا نارد بووه بو
سرکرده‌ایتی کومله.

گرنگترین راسپارده‌کانی مامجده‌لال بو سرکرده‌ایتی کومله نعلانه بو:

۱. دستم‌ی دامزورینری په‌کیتی له ولات داهمزورین. تیکه‌لاو پی له نعلانمانی
کومله و کمسایه‌ی ناسراوی نیشتمان‌یی و دیموکرات. ناوی همدی کسبشی دپاری کرد
بو قسه‌یان له گدل بکن.

۲. په‌پوندی له گدل گاداره پیشمرگه‌بیه‌کانی شورشی نه‌لول بکن. ریکخراوی
پیشمرگه‌یان لی پیک بهین و، ناماده‌یان بکن بو دوس پی گردنوه‌ی خبهاتی چه‌کنار.

۳. له هیچ حاله‌تیک دا نابی کوردستان به جی بهیلن. له کاتی لبقومان و
ناشکرا بون دا خویان بهارنوه یان بهینه شاخ.

نیمه دلپیمان به ریکخسته‌کی کومله خوش بو. هیواپه‌کی زورمان له سر
همچنی بو. به‌لام روداره‌کانی کوردستان کاری له سر کوملش کرد بو. ناکوکی له
ریزه‌گان‌یان دا تمقاند بووه. تاقمبکی ریکخسته‌کانی خواره‌وی کومله دژی
سرکرده‌ایته‌کی راوستا بون، به ناشکرا کسوت بونه جموجول و موهاترات و
دامزواندن ریکخستنی تازه. سرکرده‌ایتی هرچمند هولی داپو به ریگاپه‌کی نوسولی
چاره‌ی ناکوکبیه‌کان بکا، کملکی نبر. سره‌نجام، بو نوه‌ی لهو ناژاوه‌به دهرچن و
ریکخستن له لیدان بهارین، بهار ندان برون بو نیران بو نوه‌ی له‌یوه بهن بو سوریا.

سرکرده‌ایتی کومله بزر بون. نیمه وامان زانی راسپارده‌کانی مامجده‌لالیان
جیبی‌جی کرده و، خویان شاردوتوه. تومز چون بو نیران و لغوی: شهابی شیخ نوری
سکرته‌ری ریکخسته‌که و، فیره‌بدون عمه‌دولقادر، جعفر عمه‌دولواحد، عومری سه‌ید
علی، علی محمد عسکری (علی پچکول)، نوسه‌لان پایز، تاوات زه‌کی
عمه‌دولقادر گیران. نیمه به‌سمان نعلزانی. پاش چمند حفته‌به‌ک که حکومتی نیران

له پینځون تملیسی حکومتی عراقی کردنوه، نینجا زانیان. یو نیمه نیمه روداوکی/چاودری نه‌کړ او. بهشی له هیواکانی داروخانین. ریک‌خستنه‌کانی کومله کووته پر هرش. داوانان و گرتن. هندیکی گیرا و هندیکی خوی شاردوه.

له نوروپا حمله پدې گوره ساز کړا پر نازاد کړدنیان. چندين په پانامه يان په
زمانې جياچيا له سره پلاو کړا پوه. «نمستې نېتنروانشال» مسئله کې گرته ناستو.

✱

له ١٤ ی نای ٧٥ دا عیصیت شریف وائلی بهانیکی به عربی بو «روله کانی گملی کوود» هلاو کردوه نوی هوی که به دهعهوتی حکومهتی عیراق له گمل چنند کسایه تیه کی تر دا نهچی بو گفتوگو له گمل کار به دهستانی عیراقی بو داینه کردنی مافه کانی گملی کوود.

بمعس له دنيادا زوري پروځاگانده كړد هو دهراره سلطاندني مافي نه تمويه كورد
و، جيبهجي كردني قانوني حوكمي زاتي. عيصصت و توانمشتي دهووت كورد هو په چاوي
خويان دسكوتوكاني كورد بهيښ.

عیصمت له كورده كانی سوړیا پو. له سهره تاي پهلجاكانوه له سويسره نېشتېجې پو. پدې پو له دامزوينره كانی «كومله خويندكاران» و ماو پدې دړو سړوكې پو. له كونگره «پدكيتي خويندكاراني جبهان» دا كه سالي ۱۹۶۰ له بغداد بستر، له گدل سړوكې «پدكيتي قوتاياني عيراق» پو په كېشه پان له سر مسله كور. نم روداوه نموسا له لايمن پارتی و روزنامی «خبات» دوه كه په عربي له بغداد دونه چو زوری پاس كرا. بېم هړيوه عيصمت ناوانگي دمر كود. كه شورش له كوردستاني عيراق دا هلكيسرا. عيصمت پدې پو له «كومپتي پاراستني مافه كانی گنلي كور» و، دواي پو په نوينري بارزانی و قسه كمری شورش. ماو پدې دړو بېم ناووه پېوړندی له گدل دزگاكاني راگه پانندن دا نه كود. له سهره تاي حفلاكان دا كه پارتی دزگای نوينراپتي خوی له نوړوپا دامزواند، نيتر عيصمت دمورېكي گرنكي لم دزگاپدا نسا، پدلام هېشتا كسايه تېپه كي ناسراو پو له ناو كور و كومله سباسپه كان و، لای دزگاكاني راگه پانندن.

نهم به پدانی عیصمت لای زور کس و لا سهر بو، به کعبیان، چونکه نهوی به مهلا مستفعا و سده هزار پیشمرگه نستیرا بو، چون بهم له به عس ورنه گیری. دومیان، لور کاتدا کورد به دس حوکی به عسوه توشی کارساتیکی نه توهیی بو، عیراق نه بویت روی دزبوی خوی بهارینهوه. کورد نهو بهن به گزی دا و، ریسوای

پکین نهک یارمندی بدن.

عصمت گوی نهاده لومه و ناموزگاری هیچ کس و لایهک و، وهندیکی
پیک هینا له: «شریف بو معزه»، که یهکی بو له سرکرده‌گانی شورشی جزائیر. «جان
کلود لوتی»، له «یه‌کیتیسی جیهانی مافی مروت» و، یوسف پیری، که قه‌شیه‌کی
کوردی عیراق بو.

نم وهنده له ۱۸ ناب دا گه‌پشتنه عیراق و، گه‌شته‌که‌بان تا ۶ نه‌یلول دره‌ی
کیشا. دوی نموه گه‌وانموه نوروپا.

له ۷۵/۱۱/۱۷ دا عصمت راپورته‌کی دره‌ی له سر گه‌شته‌که‌بان هلا
کردمه. پاسی سردانه‌که‌بانی بو شاره‌گانی کمرکوک، هولیر، دهوک، سلیمانی، موصل و
بمعقربه، هه‌روه‌ها خانلقین، قه‌لادزه، بنگرد، ناگری... و به‌یننی کارمده‌ستانی حکومه‌تی
و حیزبی لوم شارانه و، گفتوگو‌گه‌بان له گه‌ل سران و وزیره‌گانی بدعس: طارق عزیز،
نصیم حداد، زهید حیدر، موندیر شای... به دره‌ی گبرا به‌مه.

له راپورته‌کی دا لایهنه سلبی و ئیجابه‌یه‌گانی سیاسی بدعسی له کوردستان دا
پاس کرد بو. ناسینی کورد له دستور دا وه‌کو نه‌توه‌یه‌کی سهره‌کی و، سلماندنی مافی
ئوتونومی و، ریزگرتنی مافی نه‌توه‌یه‌تی له ناچه‌ی ئوتونومی آدا و، ریفورمی
کومه‌لایه‌تی له ژبانی جوتیار و کریمکاری کوردستان دا وه‌کو شتی ئیجایی و، ته‌جیر و
تمعیر و، ریز نه‌گرتنی مافی نه‌توه‌یه‌تی له دهره‌ی ناچه‌ی ئوتونومی و، ناتواوه‌کی
قانونی هوکی زاتی... وه‌کو شتی سلبی ژمارد بو.

له راپورته‌کی دا ده‌سپیکردنمهی خهباتی چه‌کداری به کاریکی چووت و له کردن
نه‌هاتو دانا بو.

پی ئه‌چی به‌ینه‌گانی عصمت له گه‌ل چاوه‌روانه‌یه‌گانی جوت نه‌هین، نعه به
راپورته‌که‌یه‌وه دپاره. دوی نموش چند به‌بانیکی تری دهرکرد و، چهند گفتوگو‌یه‌کی
روژنامه‌وانی کرد. له سر نعه بدعس زور توره بو. ناردیان بو کوشتنی. به ناوی
میسانداری دوستانمه‌ چونه لای و به‌ر گولله‌بان دا. کابرای بکوژ وایزانی بو عصمت
تواو به له به‌ر نموه به جی ی هیشت بو. گه‌به‌نرا به نه‌خوشخانه و له مردن رزگاری بو.

*

سالی ۷۴ ماوه‌ی پاسپورته‌کم تواو به‌وو. سفارت بریان دره‌ نه‌کردممه داواپان
نه‌کرد به‌گرممه‌وه عیراق له‌وی دره‌ی به‌گرممه‌وه. له گه‌ل تیشکانی شورش و، دهرچونی
لیبوردنی گشتی، حکومه‌تی عیراق بریاری دا پاسپورتی ئیمه‌مانانیش دره‌ به‌کنمه‌وه. چوم

بو سفارت به کابرای «استعلامات» م وت: «نعموی پاسپورته کم تازه بکسموه بدلکر
بدکی له کاریدهستان بپنم» کابرا شملیکی نهمسایی بو لوی کاری نه کرد. ناوه کمسی
پرسی. ناوی خوم پی وت. تلففونی بو کونسول کرد. دهمبجی داوای کردم بو لای
خوی.

زور به گورمی پیشوازی کردم وتی: «کاکه! ناوی تو زورچار نهمبستم، بهلام هیچ
جاری خوت ناپنم، زورم پیخوشه هانی و بپنمیت». خیزانیکی عیراقی، پی نچو بو
گشتوگران هاتپن، میرانی بون. روی کرده توان، به پیکنننیک سدرکو توانوه وتی:
«نعمه له برا کورده کافانه، زوری کار کرده له دوی نیمه». من نچو بوم بو شهر له سوری
نمرویشتم. پاش هندی مورجاصله و قاره خوار دنوه، وتی: «نمزانم نیشته هیده بویه
هاتی» وتم: «پلی» وتی: «نعموی پاسپورته کم تازه بکسموه؟» وتم: «پلی»
وتی: «راسته تعلیمات لئو باره بویه درچوه، پر بدل حزم نه کرد نیشته کم جیبجی
بکم، بهلام تازه کردنوهی پاسپورته کم تو له دمهلاتی من دا نیمه. نمی پرسی بغداد
بکم. پلینت نهمی به باشی له سورت بنوسم». منیش سورپاسم کسرد. نینجا
وتی: «کاکه! لبره به داوه چی نه کم؟» وتم: «هیچ ناکم. خریکی خوندن نهم». به
پیکنننوه وتی: «نعلم ناپیری نارام داپنیشی!» وتم: «مهلا مستمفا دانیشته و سعد
هزار چه کدار ازان هینا، نیممانان له دهموه نه توان چی بکهن؟». لام واپو قسه کم
به گوی دا چو. وتی: «نمویری دو حفته پی نچی وهلامه کم دپتموه. به تلففون
ناگادارت نه کم یان خوت سرمان لی بده»

دوحفته تی پیری وهلامی نهماتوه. چنند جاری به تلففون لیم پرسین خنبری
نهم: ناومید بوم. نامم بو چنند کومله بیک جوتباری نوی بو بو کاری ناوه لداری. له
همدیکانوه وهلامی و مرگرتنم بو هاتوه. له گوندیکی پچوک له ناوچی «شتایرمارک»
لای کابرایکی خاوم گارگوتال کارکم دوزیموه. کاره کم له چبای پناوانگی «نالیپ»
بو.

«کارخوی» کم ۴۲ مانگای هبو. نهم ماوه به شاروا بیهکی زورباشم پهدا کرد له
سر ژبانی جوتبارانی نهمسا و، جووی راگرتن و پهموده کردنی گوبره که، چیل، گای
نمروپایی. گوری ولاخه کانی توان ریکوپیکتر دروست کرا بو له خانوی نموسای زور له
ناغاکانی لای نیمه.

چوار حفته ماموه له سفارتهوه هوالم بو هات کاره کم جیبجی بوه. وازم له
کاره کم هینا و به کسر گراموه بو نیمنا، پاسپورته کم تازه کردوه. هبو لئو ماوه پدا

گونگری خوندکاران له بهرلین نهیسترا. مامجه لایش ناماده نهیو. نهیو منیش بهیم.

*

چمند گنجیکی باسک حوکمی نهیعدام درا بون. فرانکو له نفوشخانه کفوت بو له سمر مردن بو. حوکمی نهیعدامی نهوانه له دنهادا زور به خراب دهنگی داپووه. زور کسایدتی ناسراو و حیزب و ریکفراو داوایان له فرانکو کرد بیانهختی و، له چمند شاری نهووپا خویشاندانی نارهزایی ساز کرا، لهوانه شاری قبیمننا. فرانکو گوی ی ندایه رای گشتی جیهان. له سمر نهیستی کونی نهیسانی نهیعدامی کردن، بیره ی پشیمان شکاندن. فرانکو وهکو دیکتاتوریکی خویند زور بدناو بو، بهم کاره ی بدناو تر بو.

پاش ماروهدکی کورت لم روداره فرانکو مرد. صددام حسین، نهوسا، جیگری سمرکی «مجلس قیاده الثورة» بو. بو بهشداری پرسه کدی چو بو بو سفارتهی نهیسانی. له دفتتری تشریفات دا چمند دیریکی له ستایشی فرانکودا نوی بو، وهکو شاسواری ولاته کدی و، دوستی هره نریکی عروپ و، شتی لم باهده. له کاتی نم نویسندها وینهی صددامیهان گرت بو. روخساری صددام له کاتی نویسندها به نهیشت وینهی فرانکو وه، وهکو نهوی پیکوه بن، دهرچو بو. روژنامه کانی عیراق نم وینه بهیمان له لاپره ی به کم دا له گدل تعلیقه کدی صددام بلار کرد پووه.

نهیمش نم وینه بهیمان وهرگرت و تعلیقه کدی صددامیهان کرد به نهنگلیزی و تعلیمانی و، له ژیر سمرناوی هاوتای «الطیور علی اشکالها تقع» چاپ کرده وه. زور به بلاوی دایه شمان کرد.

بهانییه ک بانگیان کردم بو وه لامدانهوی تلففون. فدهاح حسین مضرود بو. فدهاح موچه خوریکی دیپلومات بو له سفارتهی عیراقی. زور به توره پیوه وتی: «تو به کونسولت نهوت نیتر هیچ ناکم، چوی بو گونگری خوندکاران قهیناکا، نهمه چیه کردوتانه؟ بوچی ناوبانگی ولاته کدی خوتان خراب نه کمن؟» من نهمزانی مهیستی چیه بهلام ویستم خومی لی هده به کم. وتم: «من هیچم نه کرده ناوبانگی ولاته کدی پی خراب بیی. نازانم تو باسی چی نه کدی؟» دیسان به توره پیوه وتی: «دلنیام نهزانی باسی چی نه کم.. بوچی نهوتان له سمر السید النائب نویسه؟». منیش بیثاگایی خوم پیشان دا. نهو هره له سمری روشت وتی: «کسیکی که شتی وا ناکا تو نهی. من دلنیام نهیستی توبه. قسه به حکومت تلین، قسه به حیزب تلین، قسه به هر کس تلین قهیناکا جگه لو. بوچی نهیوه دوست و دوژمنی خوتان ناسن؟ نه گمر کورد له عیراق دا به ک دوستی همی صددام حسین...» من نیتر قسه کم پی بری وتم: «نه گمر

صددام حسین دوستی کو رد ہی، کو رد ٹیتر پیوستی به دوزمن نیه! کابرای تایمن زیاتر توره بو وتی: «نیمش شت له سر جدلال تالهبانی پلاو نهکهنهوه. نئوسین: جدلال روژی عمیلی نیران بوه، روژی عمیلی عسراق بوه، روژی عمیلی لیسبا و، روژی عمیلی سوریا به...» خریک بو گفتوگو کهمان زیاتر توندوتیژ بی له پهر نهوه وستم بیهرموه وتم: «بی منعت بن چیتان له دهس دی بیکمن. حنز نهکدی کمبینی بو دابنبن» تلففوندهکم به رودا داخستوه.

نوسا نئوقسهی نیم پیاویم دهرازی صددام به همد نهگرت.

*

کونگری کوملهی خریندکاران

سروک و سکر تیر و زوری نئندامهکانی «دستی پیری پیری کوملهی خریندکاران» نئندامی پارتی بون. همدیکیان کاریان بو «دزگای پاراستن» نهکرد. نیمش وهکو همر دزگاکانی تری سر به شورش له نعلجانی ناشهتال دا توشی نیغلیچی بو بو. بو نهوهی لئو حاله دهی و بکوتسه چالاکی نهو «کونگری هههدههم» بیستی. له پیش بیستی کونگرهکدا طاریق عهقراوی، سروکی کومله، چو بو نیران بو نهوهی دوا ناموژگاری له مالی بازانی وینگری و، له دهرو پیری کونگرهکدا گهراپوه.

نئندامانی خریندکاران له همر ولاتهکانهوه بانگ کران بو پهرلینی روژناوا، شوینی بیستی کونگره. روژی دسپیکردنی ۷۵/۸/۲۶ که نئندامهکان چو بون بو هولی کوپونهوه، سهپریان کرد بو وینههکی زور گهوهی مهلا مستهفا به دهواری سهکوی پهردهمی هولهکدا ههلواسراوه، دستی پیری پیری له پهردهمی دا دانیشتون. نهمه نارمزییهکی زوری له ناو هولهکدا خولقاند بو. داوا کرا بو وینهکه داهگرن. نئوانیش سور بون له سر هیشتنهوهی. زوری نئندامهکان هولهکهیان به جی هیشت بو. کونگرهکه تیکچو و، کوپونهوکانی دواخرا.

من نهو روژه لهوی نهوم چونکه فیزای نملاتیام درهنگ پی گههشت بو. که من گههشت له پستی پهردهوه گفتوگوی لاهلا نهکرا بو دوزینهوهی چارههکی مامتاوخی که همر بهشارهکان پی ی رازی بن.

سالانی تر من بو هیچ کونگرههکی نهچویم. نهمجابهیان له پهر ناسکی ههلوهرجی سیاسی له سر داوای بهکیتی چوم. مامجدلال و کمال فوناد و عومیر شیخمرس هات بون.

نیمه: نئواندی بهکیتی، رهپسان واهو کونگره به بهگرتویی بینیتسهوه و،

ریبازیکی پیشکوتنخوازانه بگری و، نوینترانی هر چوار پشه‌کدی کوردستانی تی دایی.
هیچ بیسانویه‌کی بمجی مان نئندی پر ته‌کدانی کونگره و، له‌تکردنی کومسڵی
خویندکاران. به تایبته‌تی نه‌توانرا به هه‌له‌ژاردنی نازاد دسته‌ی پهره‌یه‌ر له دس پارتی
دیه‌یه‌تری.

هه‌ندی له کورده‌کانی ئێران که سهر به حیزبی دیموکراتی کوردستان بون لهو
روه‌ه زور توتدرو بون. تەنانەت ئەمەری قازی، که وه‌کو دهمراس‌تی کورده‌کانی ئێران
ئەدوا، به راشکاوێ ئه‌بوت: «ئیمه‌ تاماده‌ نین له ژیر پەک سەقف دا له گەڵ لایه‌نگرانی

بارزانی دانه‌شین. نه‌وانه سهر به ساواکن. هه‌واله‌کانی ئیمه‌ به ساواک نه‌گه‌یه‌ن».
چاره‌یه‌کی کاتی دوزرایه‌وه. دسته‌یه‌کی تیکه‌لا دانرا بو پهره‌یه‌ر بردنی کونگره‌ تا
هه‌له‌ژاردنی گشتی. چینه‌ هوله‌که‌وه. ئه‌مه‌ر کامهران به‌درخان هات بو نه‌وه‌ی وه‌کو مه‌وانی
کونگره‌ به‌شداری پکا. ئه‌مه‌ری قازی هه‌ستا به‌ نارمه‌زایه‌وه هه‌ندی قه‌سه‌ی کرد و، وتی
کونگره‌ پر به‌وه له پیاوی گومانلیکراو له پهرنه‌وه جیگای ئیمه‌ی تی دا نه‌ماوه‌ته‌وه. له
هولی کوبونه‌وه چوه دهره‌وه و، کورده‌کانی ئێران و، هه‌ندیکێ تورکیاش به‌ دوا‌ی دا
رویشتن. ئیمه‌ش به‌ ناچارێ له گه‌لیان دهرچوین. ئه‌مه‌ری قازی نه‌وه‌نده پاسی نه‌وه‌ی نه‌کرد
که نه‌وان تاماده‌ نین له ژیر پەک «سەقف» دا له گەڵ لایه‌نگرانی بارزانی دانه‌شین ناویان
نا بون: «ئاغایانی سەقفی».

ئهم کونگره‌یه‌، پەکه‌مه‌ین رو‌دای سیاسی گه‌رنگ بو دوا‌ی ئاشبه‌تال، به‌لام چهند
شتیکێ به‌ رونی دهرخست:

- سه‌ره‌رای ئهو مه‌هه‌ته‌یه‌ نه‌تواوه‌ ته‌بیه‌ی به‌نمه‌الی بارزانی به‌ سه‌ر گه‌لی کوردیان
هینا بو، هه‌شتا ژماره‌یه‌کی زور لایه‌نگری دلسوزیان هه‌بو، له هه‌مو هه‌نگاوێکی باش و
خرایی دا کویرانه‌ دوا‌ی نه‌کوتن.

- بارزانی، به‌ پشچه‌وانه‌ی نه‌وه‌ی ئیده‌یای نه‌کرد که دهری ته‌واو به‌وه، سه‌رله‌نوێ
که‌وت به‌وه خو کوکرتنه‌وه بو نه‌وه‌ی جاریکی تر ده‌س به‌گرتنه‌وه به‌ سه‌ر جولا‌نه‌وه‌ی
کوردا. لایه‌نگره‌کانی خوی هاو‌شته‌وه مه‌دان. هه‌ر لهو ماوه‌یه‌دا پەکه‌مه‌ین به‌مانیان
دهره‌ی ئاشبه‌تال به‌ ناوی لقی نه‌وروپای پارتیه‌وه به‌لا کرده‌وه.

- به‌نمه‌الی بارزانی ته‌جروبه‌یان له رابه‌ردو وهره‌نگه‌رت بو، هه‌مو جهوری له
«پلورالیزم» یان ره‌ت نه‌کرده‌وه و، وه‌کو جاران سو‌ر بون له سه‌ر سه‌پاندنی «سه‌روکایه‌تی
بارزانی» و «پارتی پشه‌رو» به‌ سه‌ر جولا‌نه‌وه‌ی کوردا. بو جیه‌جی کردنی ئه‌مه‌ش سه‌لیان
له هه‌چ جو‌ره «حهرام و حه‌لال» یکی سیاسی نه‌نه‌کرده‌وه.

نیمه هویلیکی زورمان دا کوملهی خویندکاران لت تعبی، بهلام سورهلجام بو رازی کردنی کورده‌کانی نیران نیمش: لاینگرانی یه‌کیتی جیا بوینوه. کونگره‌یه‌کی جیاوازیان بهست. کومیته‌یه‌کی ناماده کردنیان دامزواند. پاش چمند مانگی «کوملهی خویندکارانی کورد له دهرودی ولات» بان پیک هینا. هردو کومله دهرودی ثوتویان نمعا له نوروپا. لاینگرانی دیموکرات وه‌کو گهرم بون بو لت کردنی کومله، نهونده گهرم نهون بو به‌گهرختنی کوملهی نوی و بو بهشداری له چالاکیه‌کانی دا.

*

فاروقی مهلا مستعفا، ناموزای فونادی مهلا محمود و، ناسیاری له میژینی هینا منیش بو. به هوی به‌سوریاوهری سیاسیوه له گهل یه‌ک کوک و تمبا نهوین. نهو له سروده‌می خویندنی سانه‌یوه له گهل شح بو، منیش له گهل پارتی بوم. له گهل نهوش دا دوستایه‌تیمان هتر ههر.

که شح بو به دو بهشوه و، عزیز تمناج جیا بهروه و، «القیاده المركزیه للحزب الشیوعی العراقی» پیک هینا. فاروق و هندی له هاوریکانی داپانه پال عزیز حاج. دواپی عزیز گهرا و، خبانتهی له هاوریکانی کرد و، هاته سر تملغزبون پیشمانی له رابوردی خوی دهری. پاشماوه‌کی قیادهی مرکزیهی دروزه‌بان به کاره‌کانی خویان دا. نهیراهیم عمللاری رابهری کردن. نهیراهیم چو به سوریا و، فاروق مستقولی بنکه و پیشمرگه و ریکخته‌کانی کورده‌ستانهان بو له ناو کیله‌کان دانه‌نیش.

روژانی ناشه‌تال، نیمش له گهل سرکرده‌کانی کومله قسهی کرد بو، هاوکاری بکین بو مانوه و به‌هنگاری. پاشان بهمان دهرکوت بو تم کاره‌بان پی تاکری، نهوانیش له گهل لیشاوی خلک دا گهرا بونوه بو عیراق. کارمه‌ستان، لعوانه غانم عه‌بدولجلیل، له گهل فاروق و هاوریکانی قسه‌بان کرد بو: که حیزه‌کی نهوانیش له وهزارهت و به‌هدا بهشداری بکین. نعمان خزیان لهو مسئله‌یه دزی بهروه به بهانوی نهوی مستوله‌کاتیان له دهروده. ریکایان بهو و به هاوریه‌کی تری: عسفان چلمبران، داهر به‌چنه دهرودی عیراق، بو نهوی قسه له گهل هاوریکاتیان بکین، به تاییه‌تی له گهل نهیراهیم عمللاری.

فاروق له گشته‌کی دا بو نهورپا گه‌بشته قهیننا. چمند روژی مایوه. به تیر و تسلطی له سر هیلومرجی کورده‌ستان دواپن و، من باسی به‌نامای کاری داهاتوی یه‌کیتیم بو کرد. له گهل فوناد زوری له گهل خمریک بوین له قهیننا به‌میتوه و، نه‌چیتوه بهر چنقوی به‌عس، تا نیمش دهن پی نه‌که‌به‌نوه، نهوسا بیکوه نه‌گهرینه‌وه کورده‌ستان. فاروق ملی نندا و سور بو له سر گهرانه‌وی بو عیراق. به‌بانوه‌کشی نهوه بو،

روژانی مهلا مستعفا

که نیلتیزامی هدیه و، بدلینی داوه به هاوریکانی بگهریتوه لایان، نهگهر نهگهریتوه
لعوانیمه بهعس نازاریان بدات. فاروق نهپشیزانی چاره‌نوسی چی نمیی و بهعس نهپون
رهفتاری له گهل نهکا، له گهل نموش دا گهراپوه بو عراق. بیگومان نممه هلولوستیکی
جوامیرانه و نازایانه بو.

عجلالوی و حیزبه‌کی نغندامی «التجمع الوطني العراقي» بون. عجلالوی دواي
ناشبه‌تال ره‌نی واپو: له بهر نمویی جولانمویی نیشتمانی و دیموکراتی له عراق دا زه‌رویی
زوری لی کموتوه و، کادری زوری له دوس داوه و، له بهرامهر داووده‌زگای بهعس دا لاواز
بوه، هیزه سیاسیه‌کان بو نمویی پاریزگاری ریکه‌ستنه‌کانیان و کادره‌کانیان بکمن به
هیسوای هملیکی له بار، جاری چالاکی خویان را‌بگرن. نیه‌سراهم عجلالوی مالی له
دیمه‌شقه‌گوزاپوه بو لهندن. قیاده‌ی مەروکزی چالاکی خوی راگرت، حیزبی بهعشیش
وازی لی هینان.

له شام دسته‌به‌ک له کادره‌کانیان به مه رازی نهپون. ریکه‌خواریکی نوی یان پیک
هینا و به‌لار کراوه‌به‌کیان به ناوی «وحدة القاعده» وه دهر نه‌کرد. عادل عبدالمه‌دی «ابو
امل» ره‌بهری نه‌کردن. له‌و کوردانه‌ی له گهلان بون: فاضلی مه‌لا مەحمود و، سامی
شورش.

*

تا ناشبه‌تال په‌ناهری کوردی عراق له نه‌وروپا و نه‌مه‌ریکا نه‌بو. یا نه‌گهر بویی
زور به ده‌گمهن بو. کورده‌کانی دهره‌وه توشی گه‌روگرفتیی پاسپورت و گهرانه‌وه و هاتوچو
نه‌پون. به‌لام هه‌مو گفتوگوه‌ک جوری له چارمه‌سر کردنی نهم کیشانه‌ی به سیرا نه‌هات.
ناشبه‌تال مه‌بنه‌تیه‌کی نه‌تواپه‌تی گه‌روه‌ی به سهر کوردا هینا. سەدان هزار
کوردی عیراقی دهر‌بهدر بون. زوریان رویان کرده نیران. نیران جیگای کردنه‌وه به‌لام
نه‌به‌یشت له ناوچه کورده‌نشینه‌کان دا بیه‌ننه‌وه. دا‌هشی کردن به سهر نوستانه‌کانی دهره‌وه‌ی
کورده‌ستان دا. دواي ماوه‌به‌ک ههر کسبکیش په‌توانیایه ولایتیکی تر بو خوی هه‌لبه‌زی
ریگیان لی نه‌نگرت ماوه‌به‌ان نه‌دا پروات. هندی ولاتی نه‌وروپی به‌ریان دا به‌کی ۱۰۰
خیزانی کورد به په‌ناهری سیاسی وهرگرن لعوانه: نه‌مسا، هولهنده، سوید.

نه‌مسا ته‌جروبه‌به‌کی زوری هه‌بر له مه‌سله‌ی په‌نادانی سیاسی دا. دواي روداو‌ه‌کانی
دو‌پچیک سەدان هزار چیکوسلواکی رویان کرد بوه نه‌مسا. له به‌هاری ۷۶ دا له تارانوه
۱۰۰ کس، هندیکیان خیزاندار و هندیکیان سەلت، له سهر حسابی نه‌مسا گوزرانوه
بو نه‌مسه. هه‌سویان له نه‌وردوگا‌به‌کی په‌ناهری نزیک ئه‌بینه‌تا دانان.

نیمه‌زمان که خومان پناهنری سیاسی نه‌بین نمان نغزانی مافه‌گانی پناهنر، به تابه‌تی موچو خانو... چیه. لهو روهوه نیمه نمانتوانی هیچ رنمایه‌کیان بکین. خویان به شینیی شاره‌زای ژانی پناهنری بون.

زوری پی نه‌چو سامی سنجاری هاته نه‌وروپا بو گشتیکی سیاسی. لهو گشتیدا سردانی نمسای کرد و، سبری پناهنره‌کانیشی دا. پناهنره‌کان نه‌وان خویان هلیان بژارد بون. هندیکیان نغدامی کومیتتی ناوه‌ندی «قیاده موقه‌ته» بون. به‌لام که گه‌بشتنه نه‌وروپا ژماره‌بکی زوری نغدامه‌کانیان لیان جیا بونهوه.

زاراوه‌گانی پناهنردنی سیاسی و هيجره‌ت هېشتا له ناو كوردا ناشنا نه‌بو. له نده‌یی سیاسی كوردی دا پلار نه‌بیره. ده‌وله‌ت‌ه‌كانی ده‌سه‌لات‌داري كوردستانیش ریگای هيجره‌تی كوردیان نغدا. هر له قوتا‌بخانه «ادب المهجر» ی عه‌ره‌ه‌كانی لو‌نغانان خويند بو. دواي ناشه‌تال شه‌پولی پناهنری سیاسی بو نه‌وروپا و نه‌مريكا ده‌ستی پی كرد. راستییه‌كی نیمه «هيجره‌ت» بو نه‌ك «پناهنردن». زور له‌وانی به ناوی پناهنری سیاسی گه‌بشتنه نه‌وروپا و نه‌مريكا، نه‌بان‌توانی له عېراق بژين به‌لام نه‌وانه ته‌يان‌نوېست له ولايتیكي ترا، كه هه‌لوم‌برجی سیاسی و نا‌هوی و كومه‌لایه‌تی و روشنبیری... ژيان باشت‌ر و خوش‌تر پی دا‌ی‌م‌زین، نه‌گینا مه‌ترسی راسته‌قیته له سر ژان‌یان نه‌بو، بگه‌ه هندیکیان فریان به‌سر كارواری سیاسیه‌وه نه‌بو.

نهریتی «چونه دهره‌وه» نیت‌ر له ناو كوردستانی عېراق دا دا‌هات و بو به‌باو.

*

له نیسانی ۷۶ دا كۆپ‌نوه‌یه‌كی ده‌ستیی دا‌م‌زۆر‌ن‌ه‌ر‌مان له ئیسه‌ن‌نا كرد. له‌م كۆپ‌نوه‌یه‌دا: مام‌چه‌لال، كمال فوناد، عومەر شیخ‌موس، عادل موزاد، فوناد معصوم و، من به‌شدار بۆین. عه‌ه‌د‌و‌ه‌زاق نه‌ه‌توانی به‌شدار به‌ت.

بو نه‌وی جوړی به‌ر‌ك‌ر‌د‌ن‌ه‌وی نه‌وسای هه‌ندی له سر‌ك‌ر‌ده‌گانی به‌كیتی په‌شان به‌دم

لیردا تم نمونه نه‌گیرمه‌وه:

به‌كی لهو با‌سه‌انی له‌م كۆپ‌نوه‌یه‌دا كرا، با‌سی جو‌لانی ده‌پ‌ل‌و‌م‌اسی بو بو تازه‌ك‌ر‌د‌ن‌ه‌وی په‌وه‌ندی له گه‌ل كه‌ومه‌تان، پارلمان، حېزه‌كان و، ده‌زگا‌كانی راگه‌يان‌دنی دنیا. هر له‌م به‌وا‌رده‌ا پرس‌یار‌یان له‌من كرد وه‌كو نمونه له‌نمسا چی بگري باشه؟ منیش وتم: له‌نمسا دو پارتیی گه‌وره‌ی لی به‌سوسیال ده‌موكرات و گه‌ل كه ناوه‌نداو هوكم نه‌گ‌ر‌نه‌ده‌س. نیستا سوسیال ده‌موكرات له‌سركارن. كراپسکی راه‌بر‌یانه. گه‌ل نو‌پ‌و‌سیون. جگه له‌مان چهند پارتیه‌كی تر هه‌یه له‌وان پچوكر‌ترن وه‌كو حېزی ئازاد‌پ‌خواز

که تاوانبار نه‌کړن پړوی کړنه نازېږه‌کاني تيا کړپوتموه. نروايش نوښتريان له پارلمان دا هډه. پارتی کومونېستی سر په پدېکتی سوځیت و دو ریکخواوی پچوکي ماوېه‌کان و تروتسکېه‌کانیش هډه که نوښتريان له پارلمان دا نښه. نهمه نه‌خشي دابشېوني سياسي نهم ولاته. نه‌گمر پانروی جولانی سياسي دس پی پکېن شمې له پارتی دسه‌لاتداره دس پی پکېن تا نه‌گانه سر نروانی تر.

دزگای راگه‌باندنی نهم ولاتش جگه له رادېو و تله‌فزیون ۳ روژنامی گموره‌بان هډه: کوریر، کروتین، پرسه...

کمال فوئاد، که خوی په مارکسی نهمزانی و ماوېه‌کی درېو له نوروپا ژبا بو، له ناو سرکرده‌ای پدېکتی پش دا په «معتدل» دانرا بو، هملی دایو، په زمانه گالته‌جاریه‌کی خوی کموته قسه وتی: «سوسیال دیموکرات» له پدېکمین جنګی جیهانیپموره لینین «جواب» ی داوڼ. «پارتی گڼل» سر په کارتیل و ترېسته‌کانن. هر لاهک پپوهندی له گڼل «پارتی نازادپخوازه‌کان» پکا نابروی نچې. «پارتی کومونېست» تا له سوځیتموره فرمانی بو درنمې قسه‌شان له گڼل پکېن کڼلکی نښه. «ماوېه‌کان» و «تروتسکېه‌کان» پش وگړو شېخ رنزا نعلی: «نولادی نهم عسرون» کڼلکی هیچېان پپوه نښه.

پمجموره په کورتی همروانی فت کرد.

منیش وتم: «نه‌گمر وایی له نهمسا کس نامینیتموره قسه‌بان له گڼل پکېن پیرېون و سده‌گانیان شمې». نهمسا په هوی نهموی له دوه‌مین جنګی جیهانیی دا ژماره‌پدېکی زور له پیاوه‌کاني کوژا بو، راده‌ی پیرېون زور زیاتر بو له پیره‌میرد.

لهو سفموره‌دا مامجه‌لال ژماره‌پدېکی پاش له کارېدست و سیاسي و روژنامووانی نهمسایې شمې. رادېو و تله‌فزیون گفتوگوی کورتیان له گڼل مامجه‌لال پلاو کرده، روژنامه‌کانیش هنندی ستونبان دهماره‌ی قسه‌کاني نوی. همروه‌ها له گڼل سامی و هنندی له پهرېسه‌کاني ق م دانیشتم بو ناساپیکردنهموی نیوانی ق م و پدېکتی. بهلام کپونهموه‌که هیچی لی سموز شمې.

*

نهمو شونهمی من لی ی نهمژام جگه له‌موی «خانوی خوښندکاران» بو نوتیلیکی پچوکولشی همبو بو خزم و مېروانی خوښندکاره‌کان. جماعت له‌وی دابزی بون. کپونهموه‌کافان له جېگاپدېکی تر نه‌کرد. دوستیکي نیرانی فلانته‌کی خوی بو چول کرد بون. له گمرومی قسه‌کردن دا بون. پدېکی له زمکی ماله‌کی دا. دمرگامان کرده

کچیک بو وتی: «من دانیشتری نوو فلاتی تمیشت نیوم. خویندکاری زانستگای پزشکیم. خیریکی دروس خویندتم. چنند روژیکی تر تاقیکردنوهدهکی گرنگم همیه. دهنگتان زور بهرزه. تکایه به دهنگی نرم بدوین». وقمان: باشه. دریمهمن به گویونوهگان دا. پاشی ماوهدهکی تر تلهفونی بو کردین دهسان داوای لی کردین به دهنگی نرم قسه بکهین. وا دیار بو نیسه راهاتسین به دهنگی بهرز قسه بکهین داواکانی کچی تایین کملکی نهو. دواچار هاتوه سرمان وتی: «نهگهر بیدهنگ نهین تلهفون بو پولیس نهکم تعلیم تاقسی تیروست له فلاتهکی تمیشتا من خیریکی دانانی پلاتی کاریکی تیروستین!»

نیواره بهکیان له گدل د. فوئاد چوین بو گفران. لوو کاتدا تازه فلهسی به ناویانگی «نعمانویل» له سینماکان پیشان نهدرا. پیکوه چوین بو سهری نیم فلهسه. له سالونی بلیت برین دا به ریکوت توشی کونسولی عیراق برین. توشی نهچو بو سهری هممان فلهس. چاکوچونی له گدل من کرد نهزانی جماعت له فیهمنان. پرسی: «نوه ماسجهلاله له گدلت؟» وتم: «نخیر». وتی: «کواته د. فوئاده». وا دیار بو به قملوی دا ناسپهوه.

*

د. کمال خوشناو له «ههلگراد» ی پایتمختی «یوگوسلاویا» بوه تلهفونی بو کردم که هاتوته دروهه و، نهیوی من بیینی. حزم کرد بیته فیهمنا نهیوتوانی. له بهر نوه من چوم بو لای. که زانستگای سلیمانی گراپوه د. کمال خوشناو لوی دامهزرا. پیشتی ناسیاییمان ههرو بهلام که هاته سلیمانی دوستا بهتیه کمان به هیزتر بو. له بهگرتنوهی ههردو بالهکی پارتی دا بو به نندامی لقی سلیمانی و، له گدل ههلگیرسانوهی شهردا چوه ریزی پیشمهگرهوه.

عیراق بو هاندانی زاناکان یا وهکو خری پی ی نوتن: «اصحاب الکفانات» ی عیراق هندی «نیستمازی» ترخان کرد بو. بهکی لوو نیستمازانه نوهو ریگای نهدان له نوووپا نوتومویل و کلهپلی ناومال بکرن و بی گورمگ بهیمنوه بو عیراق. د. کمال خوشناو که زهمانیک «عممید» ی کاروباری خویندکاران بو له زانستگای سلیمانی نهیوتانی کملک لم نیستمازه وهیگری. بهو بیانوهه هات بوه دروهه. له کوردستان قسهی له گدل کاک شهاب کرد بو. کاک شهاب پیی وت بو له دروهه قسه له گدل نیمه بکات و ههر ریهوشنیکمان پیشان دا به قسمان بکا.

له روزانی ناشبهتال دا که هیرشی جهیش بو سر ناوچهی سهیدصادق دهستی پی

کرد، کاک کمال نمندای لقی سلیمانی پارتی بو، پیش دسپیکردنی هیرشه‌که، له گدل فدتاح ناغا و، کومدلیکی تر له مستوله‌کانی شورش چو بون بو نو ناوچه‌یه. هیرشه‌که گه‌بسته سریان. حمده‌ی سهد علی حافظ، به‌کی له فرمانده‌کانی هیزه‌که، بو نه‌وی به زیندویدی نه‌گه‌بسته پهرده‌ستی دوژمن خوی گوشت و، نه‌وانی تر به ناره‌ده‌تیه‌کی زور له گهماری جدیش درپاز بون. کمال لم شه‌دها قاجی بریندار بو بو. که هاته بملگراد هیشتا به تمواری چاک نه‌بووه و نه‌شلی.

چوم بو بملگراد. له گدل د. کمال به‌کسان گرتوه و چند روژی پیکه‌وه بون. گفتوگوی تواومان کرد. پیشتر من له گدل هندی له نمندامانی ده‌ستی دام‌زین‌تر قسم کرد بو که چی بکات، بگه‌بسته یا بپنسته؟ نه‌گه‌ر بپنسته چی بکات؟ ره‌بیا واهو: نه‌گه‌بسته بو عه‌راق. هول بدا جاری له ده‌روه بپنسته. نه‌گه‌ر به‌توانی بو دابه‌نکردنی ژبانی کاریک به‌وزیتوه، تا بزانه‌ن روداو‌ه‌کان به‌رو کوی نه‌رون.

د. کمال نه‌گه‌راپه‌وه بو عه‌راق. خویندنی کشتوکالی له زانستگای به‌غداد و خویندنی دکتورای له یوگوسلاقیا تمواو کرد بو. کاری له لای کومپانه‌کی یوگوسلاقی دوزیموه. کاره‌که‌ی له لبیا بو. د. کمال چوه سر کاره‌که‌ی له لبیا تا کاتی داوا کرا بو سوریا و دوابی بو کوردستان.

هر لم سفه‌رده‌ا به هه‌لم زانی بو پیکه‌بنانی ریک‌خراوه‌کانی به‌کبستی له ناو خویندکاره کورده‌کان دا سردانی زوری کوماره‌کانی یوگوسلاقیام کرد، له «زه‌گریب» وه ده‌ستم پی کرد، تا «سکوپیا» ی پایتمنی «مه‌که‌دونیا».

*

پیش نه‌وی ئیبن‌نا به‌ جی به‌هلم بو خواحافیزی سردانی هندی ماموستا و ناسیام کرد. له ناو نه‌وانده‌ا «هه‌لموت کرامه‌ر». پیم وت: «هاتوم بو خواحافیزی. نه‌گه‌ریموه بو کوردستان». وتی: «هه‌چی نه‌گه‌ریموه؟». وتم: «ئه‌ه‌ین شورش هه‌له‌گیرسیننوه». سه‌ری به‌ سه‌که‌م هات. ده‌ستی برد بو لای لاجانگی و پهلجه‌کانی بادا. ئه‌مه نیشانی تیکچون و شیتی بو. وتم: «نا من تیک نه‌چوم به‌لام ئه‌مه سر به‌ دو جیهانی جیاوا‌زین له‌ به‌کتری تی ناگه‌ین. لای ئیوه نازادی نه‌ونده زوره گه‌بستوه راده‌ی داوه‌شین «دیکلیناسیرن: انحطاط»، که‌چی لای ئه‌مه هه‌چ جو‌ره نازادیه‌که ئه‌یه. لای ئیوه پاره نه‌ونده زوره گه‌بستوه راده‌ی نارسان «ئینفلاسیرن: تضخم» که‌چی لای ئه‌مه پاره ئه‌یه. لای ئیوه پیش‌سازی نه‌ونده زوره گه‌بستوه راده‌ی پیسه‌ونی ژینگه «پولیشن: تلوث البیسه» که‌چی لای ئه‌مه هیشتا پیش‌سازی ئه‌یه. له به‌ر نه‌وه زه‌مه‌ته له من تی

هکمی». نیترو خواحافیزیم لی کرد. تا نهشتاش دلنیا نیم لعهی: ههچوندهکمی نهو راست هه
که منی به گهوج نهزانی، یان کارهکمی من که چوم هه بهشداری له دهسپهکردنعهی شورش
دا.

*

شام: مهکوی خوشازدان

*

روزی ۷۵/۱۲/۱۳ بر یکمین چار له ئیبنناوه به فروکه چوم بر دیمش.
دستای دامزینر، جگه له عومر شپخموس که کوردی سوریا بر نیشمتوانی
ناماده بی، ئیندانهکانی تر: مامجلا، د. فوئاد معصوم، د. کمال فوئاد، عادل مراد،
عبدورزاق میرزا و، من، هسو له دیمش خر پوینوه.

مونڤر نقشبندی هاری ی عادل مراد بر ئویش له تارانوه هات بو، علی
سجانش له شام نیشتمی بر بو، همدوکیان به تما بون بینه ئیندای دستای
دامزینر.

جگه له مان، لور ماوهیدا چنڤین کوردی هیراقی گهشت بونه سوریا:
سهلامی مهلا محمد، عارف شیخ کریم، ئهزهر شاکلی، ئیبراهیم عزو،
ئیبراهیم عهبد علی، ئیندای کومله بون، دواي دس پی کردنی هیرشی گرتنی
ئیندای کومله له عیراقوه هات بون.

حسن خوشنار، سهید کریم کریم، جمال محمد بننا، عهبدوللا خوشنار، وهلید
نقشبندی، فوئاد عومر، قهرنی جمیل، عومر عوسمان (زهیم علی)، سردار
ئیهوکر، علی مستفا، رائید عزیز، ئهزهری ئهیمین میسری.. ئفسر بون و، حسن
پهشیش، بۆزی، مستفا خوشی، حسن نهمو، عباس شههک، سامان گرمیانی، عادل
شوکر، داود محمد علی... له ئیرانوه هات بون.

ئهمانه و، زوری تریش، به ریگای جیاجیا گهشت بونه سوریا. هندیک به
پاسپورتی عیراقی و، هندیک به «پهروانی عیرو» ی ئیرانی و، هندی به پی، بهلام
هسو له دوری به کیتی کوپوینوه، هندیکیان له قامیشلی بون و، هندیکیان له
دیمش. همویان هات بون، به قسای خویان، به نیازی بهشاری کردن له
دسپیکردنوی شورش دا.

کوپوینوهکان تنواو بون. ئو مهسلاتی پهیست بون باس کران و، رهوشینی
کاری داهاتو دانرا. هیشتا کاتی گهزانوی نیشتمان نهات بر، منیش هیشتا هندی ورده
کارم له ئیبننا ماو. دواي ئهوی له گهلا هسو ئهوانی له سوریا کوپوینوه ناشناپهتی و
ناسپاویم پهیدا کرد، پاش چنڤ حهفتهیهک گهزاده ئیبننا، به هیوای ئهوی له

نەزەرانی دەستای
دامزینر

ماوه‌په‌کی کورت دا دیسان بيموه شام.

*

دوای نمو شالاهوی دوزگا نئم‌نبه‌گانی بدعس بو سر ریک‌خستنه‌گانی کوم‌ملدی کرد، ریزه‌گانی پشویه‌په‌کی زوریان تی کتوت بو. سرگرداپه‌تی و، کومیت‌ی ریک‌خستنی شاره‌گانی نهما بو. به‌لام هندی له کادر و نئم‌نامه‌گانی بهر دس نه‌کتوت بون خویان شارد بروه و، هندی‌پیشی هر ناشکرا نه‌بو بون.

هندی لمو نئم‌نام و کادرانی لم شالاهه دهره‌ز بویون، هویان دا ریک‌خستنه‌که بگرنه‌وه، به‌لام هندی له‌وانش گیران و، کاره‌کپان سوری نه‌گرت.

شاسوار جه‌لال، که دواپی به «کاک نارام» ناوی دمرکرد، له‌وانه بو بهر دس نه‌کتوت بو، خوی شارد بروه. شاسوار له سوره‌تاهه‌په‌کی بو له نئم‌نامه‌چالاکه‌گانی کومه‌له و، شارم‌زای ریک‌خستن و، زوری نئم‌نامه‌گانی بو، هر زو هویلیکی زوری دا بو گرتنه‌وی پاشماوه‌ی ریک‌خستنه‌که و، ریک‌خستنه‌وی. نوسا ریک‌خستنی کومه‌له هر پاریز‌گاپه‌کی به هریمیک دانا بو. له هر پاریز‌گاپه‌ک به‌کیکی دپاری کرد بو، له‌وانه: سالار (نجم‌دین عزیز) له سلیمانی، عادل (آزاد هورامی) له کمرکوک، مه‌لا به‌ختیار (حیکمت محمد کریم) له خانقین، عه‌دوره‌زاق له هویلیر. پیکوه کومیت‌په‌کیان پیک هینا بو بو سرگرداپه‌تی کومه‌له و ناویان نا بو: «کومیت‌ی هریمه‌کان». عه‌دوره‌زاق پاش ماوه‌په‌ک له گیلان تیک چو بو، هاوکاری له گیل نه‌کرد بون، به‌لام سیرپه‌رشتی نمو ریک‌خراوانی کرد بو که ناسی بونی.

نم کومیت‌په‌چمند کاریکی گزنگیان نئم‌جام دا:

۱. نئم‌نامه‌گانی کومه‌له‌پان ریک خستنه‌وه، له گیل زوری نئوانی خویان شارد بروه و، نئوانی ناشکرا نه‌بو بون، په‌یوه‌ندپان دروست کرد و، همنو نمو شانه و خه‌تانه‌پان پیکوه گری دایه‌وه که ما بون و، کومیت‌پان له شاره‌کان دا دام‌زاندیه‌وه و، کموته راکیشانی تیک‌خراوانی تازه.

۲. په‌یوه‌ندپان له گیل چندین نف‌سوری شورشگیر و کادری پشمرگاپه‌تی دروست کرد و، داواپان لی کرد بون خویان ناماده بکن بو چونه شاخ.

۳. په‌یوه‌ندپان له گیل دست‌ی دام‌زرنه‌ری په‌کیتی له دهره‌وه به تاپه‌تی له گیل مام‌جه‌لال دروست کرد.

جگه له نئم‌نامانی کومیت‌ی هریمه‌کان، چند کس‌پکی تریش هاوکاری زور و کاربگریان کرد بون بو به‌جبه‌پنانی نرکه‌گانیان، له‌وانه: جمال‌علی معروف

«جمال‌الرش»، جمال تاپیر، شازاد صائیب، نبیراهیم محمد، عزیز محمود...
 جمال علی مارف (جمال‌الرش) و، نبیراهیم محمد هر یه‌کوی جاریک هاتن
 بو سوریا نامدی کومله‌یان هینا و، عوسمانی مام برایم چند جاری هات بو عه‌مان.

*

سوریا و عیراق ته‌گه‌چی هه‌ره‌وکیان له ژیر ده‌سه‌لاتی حیزبی به‌عس دا بون، به‌لام
 هر له سیره‌تاوه ناکوک، به‌لکو به‌خوینی سهری به‌گه‌تری تینو بون.

هه‌ندی له‌و عیراقیانی چو‌ونه سوریا ریکه‌راویکی «به‌ره‌یی» ان دامه‌زانده بو به
 ناوی «التجمع الوطنی العراقی: توج».

ئه‌و حیزب و ریکه‌راواندی له «توج» دا کو بو‌هونه به‌یتی بون له مانه:
 - حزب البعث العربی الاشتراکی - قه‌اده قطر العراق. احمد العزاوی و باقر 1

باسین

2 - الحریکه العربیه الاشتراکیه.

3 عبدالاله النصراوی، جواد الدوش، عونى قلمچی.
 - الحزب الشیوعی العراقی (القیاده المکزیه)

4 ابراهیم علاوی
 - الحزب الاشتراکی

5 رشید محسن، مه‌در الویس.
 - موقر القومیین

ایاد سعید ثابت

هه‌ج ریکه‌راویکی کوردی له توج دا نه‌بو. له پهباش ناشه‌تال دا، توج له گه‌ل
 بارزانی و سه‌رکردایه‌تی پارتی نیوانی باش بو، به‌لام پارتی تیکه‌لاوی نه‌بو. وه‌نگه هوی
 به‌کیمی نه‌وه بوی که توج چه‌پ و عه‌ره‌به‌ه‌ست و دوژمنی نه‌سه‌رائیل و نه‌سه‌ریکا بو.
 نه‌وه له گه‌ل ته‌گه‌به‌شتی بارزانی نه‌سه‌گو‌نجا. هوی دو‌هه‌به‌شی وه‌نگه نه‌وه بوی، بارزانی
 و پارتی خه‌ریان له توج زور به‌ ژله‌تر ته‌زان. نه‌وان سه‌وکه‌مرانی نا‌چه‌به‌کی سه‌راوان و،
 خاوه‌نی له‌سه‌ریکی گه‌وره بون، له کاته‌یک دا توج په‌ناهر بون له ولاته‌یکی تر.

به‌گیتی دوا‌ی نه‌وی سوریا‌ی کرد به‌ مه‌له‌بندی سه‌رکردایه‌تی خوی نه‌بو هه‌لو‌هستی
 خوی له توج رون به‌کاته‌وه. سوریا بو به‌کیتی په‌ه‌ست بو. مانه‌وه‌ی به‌کیتی له سوریا و،
 راه‌په‌راندنی گاره‌گانی، وه‌کو مام‌سه‌لال نه‌ه‌وت: به‌ند بو له سه‌ر نه‌وی به‌کیتی به‌ه‌سته
 نه‌ندامی «توج». به‌لام نه‌ندامه‌ستی به‌کیتی له توج دا، به‌کیتی نه‌خسته ژیر باری چند

ایان له‌گه‌ل توج

نېلتيزامېکي سياسي گرانووه، لموانه:

۱. نېو شورشي کورده پېښي يې له شورشي عېراق و، دروشمه کاني شورشيکي عېراقي پېرز پکاتوه و، پدېکتې له ژېر نالاي توج دا شورش پکا.

۲. نېو پدېکتې روځاندي رژيم پکاته نامانج و دروشمي سېره کي خوي.

۳. نېو پدېکتې تا روځاندي رژيمي عېراقي دريژه په خېبات پدا و، هېچ جوړه سازين و چاره پدېکي مامناوېجي قبول نهکا.

له کورونو پدېکي «دستمي دامزرينتر» دا نم باسه خراپه پېر ليکولېنوه و هېلسهنگاندين و دهنگان. عادل موراو و من دهنگان ندا پو نندامتي توج. من رهنيم واپو: پدېکتې نمېسته ژېر پاري هېچ نېلتيزامېکي سياسيوه و، خوي نېستيتوه پدې هېچ ريکخراوېکي تروه، پو نوي نازادي جولاني هېي. په زوراپدتي دنګي دستمي دامزرينتر پدېکتې پرياري دا پېي په نندامي توج. له گڼل توج کموته گفتوگو، زور دستمي گرتګي يې سلماند:

- پروگرامي توج دستکاري کړا، مافه کاني کورده رونتر و فراوانتر خراپه ناوي.

- توج پېلني دا که نېمکانهاتي مادي و معنوي پو شورشي کورده داپېن پکمن و، شورشکه گمسه پېي پدين پو شورشيکي عېراقي له روي: سرکرده پېتي و پېشداري و مېدانې کاروه.

- توج پېلني دا که هاوزهمان له گڼل دستپېکردنوي خېباتي چه کداردا له کوردهستان نوانيش له ناوړاست و خوازي عېراق دا چالاګي شورشيگرانه دوس پېي پکمن. پاره ګاګي توج له نزيک «الجنسر الابيض» پو پو په شوي کورونو پدې عېراق پېکان. په روژ لوي پدېکتي پان ندي و قسه و باسپان نهکړد. سرکرده کاني پدېعس له پاره ګاي قبادي قومي دواميان نهکړد، هاتوچوي توج پان نشهکړد. سرکرده پدې هندی له حېزه کاني تر وهکو: رشيد محسن، مېلر الويس (اېو عرويه) له قاهره پون، جاريوار نعتان پو دېمشق. نوي پدې زوري لوي دوامي نهکړد: جواد الدوش (اېو شوقي) و، عوني قلمچي (اېو عمر) پون.

*

راپورتې پاپک

نوټيس پاپک نوټيزي نېو پورک پو له کورنگرسي نېمريکاډا. کړا په سېروکي کومېته پدېک پو ليکولېنوه له جموجوله نېنېپه کاني «سيا». له پېر نوه کومېته که و راپورته کني ناماده پان کړد پو په ناوي «پاپک» هوه ناويان دېرکړدوه.

نم کومیتیه له ۳ مسئله‌هان کولی پوهه په کیکیان پیوهندی نممیریکا و کوود
 بو. روژی ۷۶/۱/۱۹ راپورته‌کشان دا په کونگرېس. چنډ نه‌پنډه‌کیان ناشکرا کرد بو.
 بلاوکردنموی بو ناوبانگی نممیریکا خراپ بو، له پور نموه سببا و پمروپه‌پراپه‌تی
 نممیریکی. تمدنات سبروک غورد، هولوکی زوریان دا بو هیشتنموی په نه‌پنی. به‌لام
 دانه‌په‌کی نم راپورته‌گه‌پشته دس روژناموه‌ان‌کانی گوشاری «د‌دنگی لادی: فیلیچ
 فویس» و. له ۷۶/۲/۲۳ دا به‌لاری کردوه.

نم راپورته میژوی پیوهندی بارزانی - نممیریکا له سهرتای دامفرزانپوه تا
 کانی ناشه‌تال نه‌گېریموه. نممیریکه‌کان مسئله‌ی کوردیان په «کارتی‌پاری» ناوېده.
 راپورته‌که نه‌گېریموه چون نم کارت‌پان په کاره‌پناوه بو تفنگار کردنی عیراق، کانی
 عیراق دوژمنایه‌تی تیرانی شای نه‌کرد و. کانی عیراق دژی لیک جبا کردنموی هیزه‌کانی
 عروپ و نیسرائیل بو. وه چون نم کارت‌پان له کار خست بو نموی عیراق دس‌تی به‌تال
 بی بو دوژمنایه‌تی سوریا، چونکه سوریا له کات‌پا دژی روم‌تی ناشتی بو له گمل
 نیسرائیل.

نم راپورته له دنپادا د‌دنگی داپوه. په‌کیتی کانی خوی دانه‌په‌کی دس کموت،
 و‌میرگپراپه سهر عروپي و، له «الشراپه» دا وتاریکی له سهر نوی. به‌لام هه‌کمل له
 وتاره‌کانی دا چنډ جاری باسی کرد وه‌کو نمونه‌په‌ک له سهر جوړی کاری کیسپننگر له
 پمروپه‌ردنی مملاتی دا. هروپها (۱۳۶۱ - ۱۴۱۱) ی کتپه‌کمی: «الحل والحرب» ی بو
 نم باسه ترخان کردوه و. نوقته سهره‌کپه‌کانی به وردی و‌م‌گرتوه.

کاتپک ګلپه‌یی له کیسپننگر کرا له سهر نم رفتاری له گمل کوود وتی:
 «سودای ژیر‌پزیر کاری تمبشیری نه‌په». متبستی نموه بو له پیلاتنگیران و کاری
 جاسوسی دا گوی نادرنه به‌پهاکانی روم‌ت و دین.

*

دوای نموی له هه‌لواژدنی گشتی دا له تورکیا «جمهوریت خلق پارتی سی»
 به رپیری «هولند نمجوبیت» هاته سهر کار، «لیپوردنی گشتی» بو همو پند و هه‌لاتوه
 سیاسیه‌کان دم‌کرد. گپراوه‌کانی کوود پمرون و، نموانی له دمروه پون گپراپوه تورکیا.
 جوړی له نازادی سیاسی له سهرانسری تورکیادا به‌لار پوهوه. جولانموی نه‌تپوه‌یی کوود
 بوژاپوه و، گمشه‌کردنپکی گمروپ په خوپوه پنی. تدخشی سیاسی ناو کوردستانی
 تورکیا له کات‌پا به‌مجوره بو:

- گتاره‌کانی حېسپه‌کمی د. ششان سهرلنوی حېسپه‌کشان به ناوی «پارتی

دیموکراتی کوردستان له تورکیا» یک خستوه، پر داپوشنی چالاکی حزب ده گه یان ریکخراویکی قانونبیا په ناوی، «د د ک د» دامزواند، ثم ریکخراوه له سمرانسمری کوردهستان دا پهری سمند و، لقی پانوی قانونی دامزواند، علی چدین، محمد فارلی، نه محمدین بیوک قهبا، علی شهر، عبداللطیف، موحمدم، سعید، محمد علی، زبروک.. له سر کرده چالاکه کانیان یون.

ثم حزب، په قسبی خوی، پارتی پشروی مارکسی - لینی دانه مزانده و، خوی ناماده نه کرد له داروژدا شورش له کوردهستانی تورکیا پهریا بکا. له ناو لوان و روشنبیرانی چدپی ناوشاره گان دا نفوزی په پندا گره یو.

- گاهره کانی حزب ده گه ی سعید نالچی یس سمر لونی حزب ده گه یان په ناوی: «پارتی دیموکراتی کوردستانی تورکیا» یک خستوه و، له ناو روشنبیرانی گونهاریزی شاره گان و سمرانی عثمانیر دا، نفوزی په پندا گره. دهریشی سعید و، علی دینلور له سر کرده چالاکه کانیان یون.

- بنکه ده کی بلاو کورده نوه په ناوی «گوسال» دامزوا و، گوسالی «رزگاری» په تورکی بلاو نه کسره دوه. ثم گوسالارهش هندی روشنبیسر و لای لی کوبوه و، ریکخراویکیان په ناوی رزگاری دامزواند، مومتاز کوتان و، خدایچه پشاور له چالاکه کانیان یون.

- بنکه ده کی تری بلاو کورده نوه گوسالی تورکی «نورگورلک پولو: ریگای نازادی» بلاو کورده نیش هندی روشنبیر و لای شاره کانی لی کوبوه و، ریکخراویکیان پیک هینا. دایس یو په ناوکی «پارتی سوسیالیستی کوردستانی تورکیا». ثم ریکخراوه زور په توندی لاینگری په کیتی سویت یو. کمال پورقای رهبران یو.

- چند کسبکی تر بنکه ده کی تریان دامزواند په ناوی «گاهو». نیش یو په تاقیمکی سیاسی.

جگه لم ریکخراوه نهینیه ناناوینبیا، همو حزب ده گه ی تورکیا و کور: «جمهوریت خلاق پارتی سی» په رهبری بولند تبعید. «عدالت پارتی سی» په رهبری سولیمان دمیریل. «میلی سلامت پارتی سی» په رهبری نه محمدین نهریقان. تنانند حزب نه توده بیه فاشیسته گه ی: «میلله تچی حورکت پارتی سی» په رهبری تورکمش، له کوردهستان دا جمهوریتکی زور و، نندام و لاینگری زویان هیو.

که په کبستی دامزوا، هولتکی زوری زویان دا یو دامزواندن پناغسی دوستایه له گمل همو نو ریکخراوانه. په کبستی ریکخراویکی تازه و ناسراو یو له

کوردستانی تورکیا. مامجهدال ناسراو بو، نموش به هوی پروپاگاندهی پارتیموه ناوی زود به خراپی رویشته بو. هر له سوره تاوه هندی لم ریگخراونه به هوی ناوی مامجهدالعه له یهکیته گموتنه سلیمینوه.

که ق م دامنزرا، کوردستانی تورکیای کرد به مهیدانی سهرکی چالاکیه کانی خوی و، هندی له بهرپرس و کادره کانی خوی ناره نومی. زور به زویی دوستایه تی خوی له گدل دوسته کانی تازه کردهوه. حیزه کی دهریشی سمدو و عدلی دینلر وه کو لقی ق م له تورکیا گموتنه گهر. ههمو چالاکیه کانی خوی ترخان کرد بو دوژمنایه تی یهکیته. به «تایپ و رونیه» بلاوگراوه یکی تورکییان به ناوی: «خبات» دهرنه کرد، ههمو باهته کانی جنیه بو به مامجهدال و هیرش بو بو سهر یهکیته. یهکیته یان به «جاشی ۷۶» نار نهبرد. سهرانی عشمیره ته کانی سنوریان له یهکیته تیژ کرد بو.

د. ششان، نو کاتی له ناوچی زاخوژیا بو، هندی وتار و باهتی له سهر کوردستانی عیراق نویس بو، بو رازی کردنی بارزانی و پارتی، زور به توندی هیرشی کرد بو سهر مامجهدال و به خیانت تاوانباری کرد بو، لم ماوه بیدا رزگاری نو وتاراندی شقانی سهرلنوی بلاو کردهوه.

حیزه یکی ماوی له تورکیا دامنزرا بو، روژنامه ی «تایپنلک» یان دهر نه کرد. نم روژنامه به زور چار وتاری خراپی له سهر یهکیته ننویس و، یهکیته به نوکوری سوئیت دانفا. له وتاره کانی دا جوری له جاسوسی بو حکومتی تورکیا نه کرد. ریگاکانی هاتوچی کادره کانی یهکیته و، شوینی مانوه یان و، ناوی دوسته کانی ناشکرا نه کرد. یهکیته، له نار ریگخراوه کانی تورکیادا، به تمبیا له گدل «پ د ک ت - بالی ششان» توانی دوستایه تی دایمزرینی. نعلش چمند هویه کی ههر:

۱. بارزانی، «د. ششان»، رهبری حیزه که یان و، دو له کادره کانی سهر کردایه تی: «پروسک» و «چه کو» ی به تاوانی کوشتنی «سمعد نیلچی»، رهبری باله کی تری «پ د ک ت» کوشت بو. بنکه کانی کوردستانی عیراقیان داخست بون. کادر و نندامه کانیهان توشی گرتن و راوانان و سهرگردانی بو بون. بلم هویه حیزان له چاره ی بارزانی نهبر. ۲. له شهره کانی ۷۴ دا بارزانی پشتیوانی سوئیتی و، حیزه شیوعیه کانی دنیای له دوس دابو. دواي ناشبه تالیش پنهان بو نهران برد بو، دوايش چو بو نه سهریکا. بارزانی به کونه پهرست و دوستی نه سهریکا ناسرا بو، له کاتیک دا یهکیته به چپ و دوستی سوئیت.

۳. یهکیته یارمه تی زوری نم حیزه یی ندا. ژماره یکی زور چه کی دایه.

چهره‌به‌ک پاری بو ژبانی گادره‌گانی و چالاکي حیزه‌که‌یان تیرخان کرد بو. به ریکخراوه قلمستچینه‌گانی ناساند، که نموسا له لای جولانوه‌گانی چه‌بی تورکبا وه‌کو قیله‌ی موسولمانه‌گان سه‌بر نه‌کران.

د د ک د که چه‌تری قانونی نم حیزه بو زور به خیرایی پدروی سفند، بدلام له ناو گونده‌گان و، سمرانی عمشیره‌ته‌گان دا ده‌سلات و نفوزیکی ئوتوی نه‌بو، به تایه‌تی له‌و ناوچاندا که به‌کیتی پیوستی پی ی هه‌بو.

د د ک د زوری پی ناخوش بو به‌کیتی له گه‌ل هه‌ج ریکخراویکی تر و هه‌ج لایهن و کسه‌یه‌تیبه‌کی تر په‌په‌وندی دا‌په‌زینی، به‌لکو هه‌ندی جار هه‌ره‌شه‌یان نه‌کرد که نه‌گه‌ر به‌کیتی کاری وا بکا، نه‌وا نه‌وان «دانوستان» ی خیران له گه‌ل به‌کیتی «قوت» نه‌کنا.

له گه‌ل نه‌وش دا هه‌ولی زور درا بو نه‌وی له گه‌ل هه‌مه‌ریان په‌په‌وندی باش دا‌په‌زینی، تنانیت د‌رویشی سه‌عدو «ده‌عوت» کرا بو سوریا و، زوری قسه له گه‌ل کرا بی سود بو. له گه‌ل کمال په‌رقای که نو زمانه له نه‌نقره بو په‌په‌ندیمان کرد. منیش له گه‌رانووم دا چوم بو لای و، مامجه‌لالیش له گه‌رانووی دا سه‌ردانی کرد. «پاری سورسالیست» نموسا لاواز بو، له ناو ده‌بات دا نفوزی نه‌بو.

له ناو به‌کیتی دا نیمه لایمان واپو:

۱. گرنگی کوردستانی تورکبا بو کورد وه‌کو گرنگی مه‌ر وایه بو عه‌رب.

۲. نو هه‌لسانه‌یه‌ی له کوردستانی تورکبا ده‌ستی پی کرده نه‌بی پشتیوانی بی قه‌په‌شمرت به‌ری بی نه‌وی گوی به‌رته نه‌وی نه‌وان هه‌لو‌بسته‌ییان له به‌کیتی چه و چونه.

۳. نه‌بی جولانوه‌ی سیاسی کوردستانی تورکبا به بی ده‌ستیه‌ردان و کویخا‌یه‌تی

گه‌شه‌ه‌کات.

له به‌ر نه‌وه به هه‌ج جو‌ری به‌کیتی خوی له کاروباری سیاسی کوردستانی تورکبا هه‌لنه‌مه‌قوراند، تنانیت د‌زابه‌تی نه‌وحین‌بانیشی نه‌ه‌کرد که د‌زابه‌تی به‌کیتیه‌یان نه‌کرد و، ناماده بو پارمه‌تیه‌یان په‌شککش بکا.

*

کاری فیکری

بو به‌کیتی کاری را‌گه‌باندن و فیکری شتیه‌ی گرنگ بو چونکه ریکخراویکی تازه دامه‌زراو بو، راپه‌ردوی دور و ناسراوی نه‌بو، جه‌ماوه‌ری خوی هه‌بی لی ی کو به‌نه‌وه. نه‌وی

نقدنامه‌ای به کمیته به یکم و نه به یکم: کوردانی، بهر وادی پیشکوتنخوازی،
هنگامی که شور، به پهنای نامانیده‌کانی گلی کورد... ثمانه پزی بهر و
پاک بون، تیکوشترانی کورد خویان له پناودا بهخت نه کرد.

به کمین به پاننامه به کمیته، نه به به پهنای دامزاندنی به کمیته به
۷۵/۵/۲۲ دا له شام و، له ۷۵/۶/۱ دا له نوو پلاو کرایوه. نم به پانه له رادیوی
دیمشقمه خوندرا بهوه. له کوردستان دا به چاکی دهنگی دا بهوه. پیش نهوی هیچ
نقدام و کادری له کوردستان کار بو دروستکردنی بهکشتنی به کمیته بهکات، نم به پانه
دوست و لاینگری بو پیدا کرد بو. به پانه که ماسجدهال به عمره بی نوی بو.
و برگیردرا به سر چند زمانیکی تر: عومر شیخ موس کردی به نینگلیزی و کمال فوناد
به ثمانی و، حسنی قازی به فارسی. به هزاران دانمی لی پلاو کرایوه.

به دوی تمدا نامیلکه بهک له ژیر سمرناوی «الاتحاد الوطنی الكردستانی لماذا؟»
پلاو کرایوه. نم نامیلکه بهش ماسجدهال به عمره بی نوی بو. نارام له کوردستان کردی
به کوردی. پارتی تا نیستاش و نید بهش نهکا که به کمیته بو له ناو بردنی پارتی
دامزراوه و، نم نامیلکه به نهکات به بهلگه. گوا به لم نامیلکه بهدا نوسراوه: «ناکوکی
سمره کی به کمیته له گیل پارتیه و، پارتی دوژمنی سمره کی به کمیته و کوردها».
راستیه کی نهوه و اهیسمی سمرانی پارتیه نهگنا شتی و لم نامیلکه بهدا نیه. به کمیته
توشی دوژمنه پتی و، ناکوکی خویناوی بو له گیل پارتی، بهلام هرگز پارتی به ناکوکی
سمره کی و دوژمنی سمره کی نزارنیه، همیشه ریسمی بهسمی به دوژمنی سمره کی خوی
و کورد داناوه. من نمم له و تار بهک دا له ژیر سمرناوی: «باری نیستای گله کهمان و
بهکشتنی ی ن ک» دا له به کمین ژماره ی «به بازی نوی» دا رون کردوتوه.

پس بهت بو به کمیته نورگان، پان وهکو تلین: «زمان حال» ی هبی، بو نهوی
بهرو چونه‌کانی به خملک بهناسینی و، هلوستی خوی له روداوه‌کان بهاری بهکا. بهار
درا به عمره بی «الشاره» و به کوردی «به بازی نوی» پلاو بهکرتوه.

به کم ژماره ی «الشاره» له تشرینی دومی ۱۹۷۵ دا دهر جو.
وتاره‌کانی ژماره ی به کم بهتی بو له:

- هذه الجريدة

- نداء الى الامه العربيه المجيده

- حمله الاعدامات الجماعيه مستمره في العراق

- من اجل جمعیه کردستانیه تقدیمه للطلبه الاكراد في اورویا

- المراء الكردیه تواصل نضالها
- من الذی اقترح میثاق امن الخلیج
- نعم هموال و کورته تدعلیقانمشی تی دا بو:
- التجمع الوطنی یبارک الاتحاد الوطنی الكردستانی
- لماذا لا تذكر الصحافه العراقيه اسم القوات الايرانیه الغازیه فی الخلیج
- علی طریق اتفایه اذار الخیانه: اعتراف الدكتاتوریه العراقيه بحکم السلطان

قاهوس

- حقیقه صارخه: حکم ذاتی کارتونی علی الطریقہ التکریتی
- البس السکوت عن جرائم التشريد والتجهير الجماعیه بحق الشعب الكردي
- خیانه وطنیه ابها الساده المسؤولون الاکراد؟
- الاتحاد الوطنی الكردستانی بشکر التجمع الوطنی العراقي
- همودها «البهان الاول للاتحاد الوطنی الكردستانی» و «بهان اتحاد الشهبه
- الديمقراطی الكردستانی واتحاد طلبه کردستان: النصر لشعبنا العراقي والاندحار للفاشيه
- وتحالفاتها الرجعيه» لهم ژمارهيدا دوباره بلاق کراوه تموه. به خویندووارانیشی راگه باند بو
- که بهو نزیکانه «ریبازی نوی» به کوردی بلاق نهیبتوه.
- زوری وتاره کانی مامجهدال نوسی بوی. له چاپخانه کئی «القیاده القومیه» له شام
- چاپ کرا.

- دوم ژماره «الشراره» له کانونی دومی ۱۹۷۶ دا بلاق کرایهوه.
- وتاره کانی ژماره دومی بریتی بو له:
- عام جدید من النضال والغدا.
- الاستقلاليه والاعتماد علی الجماهير الشعبیه سبیلنا لتخليص القضیه الكردیه

من اللعبه الدولیه

- التجهير الجماعی مظهر واضح للعنصریه الفاشیه
- واقع الحقوق الثقافیه للشعب الكردي فی العراق
- اسس الحکم فی العراق
- لماذا التراجع؟

- زوری وتاره کانی نعم ژماره یهش مامجهدال نوسی بوی.
- تعمانویست «ریبازی نوی» دهر بکه بین. تعمه دو کورسپی له پهردهم دا بو:
- به کسمبان، هونری بو. له شام هیچ چاپخانه کئی لی نمبر پیستی کوردی ههیی تا

روژنامه‌ده‌کی لی چاپ بکه‌ین. دوه‌میان، سب‌اسی بو، بو چاپی روژنامه‌ده‌کی وا له چاپخانه‌ده‌کی نعلی دا نبر موافقه‌تی چند داووده‌زگای حکومتی وریگیری. تا نوسا له سوریا نویسی کوردی چاپ نه‌کرا بو.

به‌یرمان دا روژنامه‌که له لوینان چاپ بکه‌ین. عارفی شیخ کریم مسوده‌کانی له گهل خوی برد و له به‌روت چاپی کرد و هینایه‌وه.

ژماره‌ی به‌گه‌سی «به‌بازی نوی» له کانونی دومی ۱۹۷۶ دا به‌لاو کرایه‌وه. وتاره‌کانی به‌یتی بون له:

- سروتار

- چاپی لالاش به شوقینه‌کان ناگوزینه‌وه

- ریکوتنی صدام و شا له جزایر و مسله‌ی هاوچاره‌نویسی نته‌وه‌ی کورد

- به‌ری نیستای گه‌له‌که‌مان و ریکه‌ستنی ی ن گ

جگه له سروتاره‌ده‌کی که مامجه‌لال نویسی‌تی، وتاره‌کانی تری هه‌موی من نویس بوم. دوا‌ی چند حه‌فته‌به‌ک ژماره‌ی دوه‌میشمان چاپ کرد. نم ژماره‌به‌پان له شام چاپ کرا. نویش سروتاره‌ده‌کی مامجه‌لال و نوی تری من نویسومه.

جگه له هردو تورگان، چند به‌پان و نامیلکه‌به‌کیش به‌لاو کرایه‌وه. له‌وانه به‌پانیک به‌عه‌ری به‌هونی چواره‌هه‌مین یادی هه‌لگیرسانی شوری نه‌هلولوه و، نامیلکه‌به‌ک به‌نایشانی «به‌ری نیستای خه‌پاتان». نهمه راپورتیکه مامجه‌لال له کوبونه‌ده‌کی «ده‌ستی دامزینهر» دا خوینده‌وه. پاش هه‌لسنگانندن و هه‌ندی ئالوگوری کم به‌لاو کرایه‌وه.

«به‌بازی نوی» له ئه‌وروپا پاش به‌لاو نه‌کرایه‌وه، به‌لام زور به‌گه‌سی و زور به‌زه‌ممنت نه‌گه‌هسته کوردستان. منیش خه‌ریکی ناماده کردنی خوم و به‌شمرگه‌کان بوم بو گه‌رانوه بو کوردستان. کاتیکی ئه‌وتوم نهمه‌بو بو به‌بازی نوی. روژنامه‌که وه‌ستا. تا دوا‌ی سهرکوتنی شوری ئه‌ران، له کوردستان ده‌زگای راگه‌پانندن سهرلنوی ده‌ستی کرد به‌به‌لاو کردنه‌وه‌ی.

«الش‌راره» هه‌ر به‌ردوام بو له ده‌زجون. ده‌زجونی به‌لاو کراوه‌به‌کی عه‌ری زور پیوست بو، بو گه‌پانندن به‌هه‌بوچونه‌کانی به‌کیتی به‌دنپای عه‌ره‌ب. زوری وتاره‌کانی الش‌راره مامجه‌لال نه‌نوسی و د. فوناد معصوم سهره‌رشی چاپه‌ده‌کی نه‌کرد. منیش چند وتاریکم بو نوی. هه‌ندیکیان به‌عه‌ری و، هه‌ندیکه‌شیان به‌کوردی د. فوناد کردونی به‌عه‌ری. دوا‌ی گه‌راننوی مامجه‌لال بو کوردستان نویش راوه‌ستا، نویش دوا‌ی سهرکوتنی شوری ئه‌ران له کوردستان ده‌پان به‌لاو کرایه‌وه.

ناو کومدلی شامی دا تواونه تموه. نو کاتدی نیمه له شام یون ده بان هزار کورد له
جزیره و ناوچه کانی تموه یو کریکاری هات یون یو شام.

پاش تیشکانی شورشه کانی کورد له تورکیا پولیک له روشنبیره کانی پمروهی
سوریا یون. له شام و ناوچه جزیره جیگیر یون. حیزی «خوبون» یان پیک هینا و،
پدکی له مدلهنده کانی چالاکیان همه که یو. که شورشی ناگری داخ هلگیرسا، نهو
نعمانیش له ناوچه کانی سپوره ک، ساردین، جزیره... دهس بکن به چالاکی چه کدار.
نموده نسپه کان پیمان زانین و، له سنور دوربان خستنه. جهلادت بدرخان، دوی نموی
له کاری سیاسی - حیزی کناره گیری کرد، خوی یو زمان و نهدب تیرخان کرد. له
سره تای سپه کانه دهستی کرد به بلاکردنوی گوئاری کرمانجی - فرهنسی «هاوار»
و، چندن نامیلکه و کتبی دهرای زمان و ندهی کورد بلا کردوه. له چله کان دا به
هاوکاری کامرانی برای و، چند کسبکی تر «ستیر» و «روژانو» یان بلا کردوتوه.
دهسته پدکی پاش نوسر و شاعیری کورد پی گهشتن، لهوانه: عوسمان صبری، قدوری
جان، جگروخین، رشید کورد. نه نموده پورسته کانی عرب، دوی سره پخوی سوریا، نم
مافه بان به کورد رهوا نهدی. نه پانه پشت هیچ نویسنکی کوردی بلاو بهیتموه و، چالاکی
روشنبیری، سیاسی، کومدله پیمان لی قدهغه کردن.

جولانده پدکی سیاسی نموتو له ناو کورده کانی سوریا دا نم تا سالی ۱۹۵۶ که
«پارتی دیموکراتی کورد» دامفرزا. نموش دوی «وهده» ی سوریا له گدل میسر کوته
بهر هیرش و پهلامار و، دواپیش پارچه پارچه یو.

چند گوره پیایکی کورد له شام نیزاون، لهوانه: صلاحدینی نه پیری، مولانا
خالدی شاره زوری، بدرخان به گی میری بوتان... له به کمین سفرم دا یو شام له گدل
د. کمال فوئاد، سردانی گوری صلاحدینم له نزدیک «جامع الاموی» و گوری مولانا
خالدیم له «قاسبون» کرد. گوری بدرخان به گمان یو نددوزایموه. له زور کسبشمان
پرسی پی بان نغزانی.

*

نجمو سردانی زور له کورده ناوداره کانی شامی نهدر. هندی له مانه له تورکیا
له دایک یون و هر لموش خویند یون و گموره یون، بهلام به هوی تیشکانی
شورشه کانی کورده پمروهی سوریا و، جیگیر یون. لهوانه هرچنده پیونده پدکی
نموتو بان به کورده ستانی تورکیا و ریک خراوه کانی و، تمناعت به پنمه ساله و
خیزانه کانیشیانوه نمای یو، بهلام ناستالجا «حنین» یکی قولبان یو کورده ستانی تورکیا

هەر ماڤر، بە پەروێشبووە تەعقیبی هەوالەکانیان ئەکرد و، بە خوشپێووە لە پڕۆژانەوی چۆلانەوی کوردەیان ئەروانی. ریزیکێ تایبەتییان لە نەجری ئینا.

نورکاتی له گڼل نجو چوین هو لای، مسدوح بهگ پسر هو، بهلام هېشتا
 قسه کانی ریکوپیک یون. وینه بهکی سولتان عبدالحمیدی له زوره کدا هلواسی هو.
 درهنگ ژنی هېنا هو، هاسره کوی کورد نېرو، منالیشی نېرو.
 مسدوح بهگ جگه لهوې ریزیکي زوری نجوی گوت کوملی چاپکراوی به نرخی
 به دپاری پیشکش کرد، لغوانه هندی له ژماره کانی «ژین» و «کوردستان» و «هاوار» و
 «روزانو» و چند هرگیب له کتیه مېژوبه کانی سرده می عوسمانی. پیچ سهر هو،
 مسعود محمد به ناری «گوری زانباری گورد» یوه، هملکوت هملکوت چو بو شام بو
 سرده انی مسدوح بهگ و چند کسبکی تر، کچی هېچی له مانه تمناعت
 فوتوکوپیه کانیسی ندهاوه.

ی ن ک له گاتی دامزواندنی دا سوربای کرد به بنکی سرگردا به تی و شونی
خوریختن و، مشق پی کردنی هندی له گادر و پیشمرگه گانی و، چاپ و بلاو
کردنوی نورگان و به پانامه گانی. راستبه گئی نه گمر دامزواندنی به کبستی و،
هنگیرساندنوی شورش دواي ناشبه تال، به سروو به کی گموره له میژوی کوردا حساب
بکری، نهی لم سروو به بدا کورود به ریز لی نانموه چاکسی سوربا، به تابه تی هی
سروک حافظ نمندی، له بهر چار پی. نمونه و به کی سرگردا به تی و شونی

له روزانی ناشه تال دا ژماره به کی زوړ له پېښېرگه کاني خلکتی ښنگار.

تلمعفر، زهمار، زاخو که سر به عثمیره ته‌کانی کوچه، مهران، گهرگهری، سندی، گولی، تی، باتوا، یزیدی و له هیزه‌کانی تلمعفر، سنچار و، زاخو بون ... هات بونه ناو سوریاوه. زوریان خزم و ناسیباوی خویان له ناو کورده‌کانی سوریاوا هبو. کارمدهستانی سوریش کارناسانیان بو کرد بون و ریگیان لی نه‌گرت بون. پدکیتی هندی له کادره‌کانی خوی ترخان کرد بو سازدان و ریگخستنوه‌یان. به زوری له گونده‌کانی قامیشلی و دهرکی و حمسه که نه‌شتمجی بون.

نم ناوچه‌یه هاوسنور بو له گمل عیراق و تورکیا. لوی وه نه‌توانرا دزه بکری بو زاخو و شننگار و گونده‌کانی ناوچه‌که. هه‌روه‌ها نه‌توانرا دزه بکری بو ناو تورکیا و له‌ویوه دزه بکری بو ناو کورده‌ستانی عیراق.

کارمدهستانی عیراق بهر له روداو‌ه‌کانی سالی ۷۴ و له کاتی شه‌ه‌کانی ۷۴ دا و دوا‌ی هه‌رسی جولانه‌ه‌کش ناوچه‌کی ته‌جیر و ته‌عرب کرد بو. گونده‌کانی سنوری هه‌مو راگه‌زا بو. زورایه‌تی کورده‌کانی شننگار و ده‌وری‌ری راگه‌زا بو بو توردو‌گای زوره‌ملی و شاره‌کانی تر. «ریبه» ی زوری له سر سنور دانا بو. ریگا و شسونه گرنه‌گه‌کانی به مین چاند بو. چپای به‌خیری زور به توندی گرت بو. هیزکی زوری جه‌شی له ناوچه‌کدا پلاو کرد بووه.

ی ن ک له چوارچیه‌وی نو پلانه گشته‌بیدا که دای نا بو، بو دروست کردنی مفرزه‌ی پچوکی پلاوی به چهندایه‌تی کم و به چوناپه‌تی باش، له سورپاش خه‌ریکی سازدان و ریگخستنی هندی مفرزه بو. نو کونه پیشمرگانه‌ی ناماده بون به‌نوه به پیشمرگه زوری ریگخستنوه، هندی ده‌وری تدریجی له مو‌عسکه‌ره‌کانی شام بو کرده‌نوه، له چهند مفرزه‌یه‌ک دا ریکی خست بون. لایه‌نگرانی بن‌مالی بارزانی که دوا‌ی تر به ناوی قیاده‌ی مو‌قته‌وه کهوتنه کار کردن، زور به توندی کهوتنه دو‌منایه‌تی ی ن ک. هوبلیان ندا خه‌لکیان لی به‌دگومان بکمن و پیشمرگه و لایه‌نگره‌کالیان لی هه‌ل به‌گیرنوه، له ناو خه‌لک دا پرویاگانه‌ی خراپان دژی پنک و سه‌کرده و کادره‌کالیان پلاو نه‌کردوه. تنانعت هندی کمسیان خزا بونه ده‌زگا نه‌منیه‌کانی سوویا و تورکیاوه بو پاراستنی خویان و بازار دانی لایه‌نگرانی پنک و به‌دگومان کردنی نو ده‌زگا‌پانه له چالاکیه‌کالیان.

له‌گه‌ل هه‌مو نه‌واندا رو‌ن‌ه‌روژ ریگخستنی پنک په‌ری نه‌سند و لایه‌نگری زورتر نه‌بون. له ناو کورده‌ستانی‌ش دا دانه‌م‌ه‌زا.

*

ستراتیجی Saddam حسین له کوردستان دا

بەعس، راگوزانی کوردی کرد بو به بهکی له پایه سهه کچه کانی ستراتیجی کوردی خوی. دواى ناشبه تال به پله کسوتنه جیهه جی کردنی. نعبه بهان لای روژنامدهوانه کانی بهگانش نهشاردهوه. طاریق عزیز چند جاری به ناشکرا باسی نهدی بو نه کردن و کدله کانی راگوزانی بو نهژماردن.

Saddam حسین، له کورنوده ک دا له ۲۱ ی نای ۱۹۷۶ دا له کوشکی «المجلس الوطنی» له گهل نندامانی «اللجنة العليا للجبهة الوطنية والقومية التقدمية وسكرتارية الجبهة وكل لجان الجبهة فی المحافظات»، ستراتیجی خوی بهرامهر به کورد روژ کردهوه و، به راشکاو و به پیچوپنا مسسلی راگوزانی ناوچه کانی سنوری به قولای ۲۰ کیلومتر و، بهلا کردنوهی جهیشی له کوردستان دا باس کرد. لم وتاردها وتی:

ولقد قلت فی اجتماع المجلس التشريعی لمنطقة الحكم الذاتی: عندما تكون هناك استحالتان: استحالة مادية و استحالة مبدئية وروحية، استحالة مادية تمنع الانفصال، و استحالة مبدئية وروحية فی الوجدان و فی العقل و فی الايمان من قبل الغالبية العظمی من ابناء شعبنا الكردي و من قبل كل العراقيين، عندها لا يمكن ان يحصل ما یسئ الى وحدة شعبنا وارضنا. الا ان عدم ضبط الموازنة، و حصول ميل لحساب ای من العاملين اللذين اشرنا اليهما على حساب العامل الاخر، باي ظرف و فی ای عمل، سيلحق بمسيرتنا اضرارا فادحة، و على هذا الاساس، اذا ما تصور ای منا انه اذا عمل على خلق الاستحالة المادية وحدها متصوروا انه سيلحق وحدة المصير داخل الشعب العراقي، فان حكمه سيكون خاسرا بالتأكيد، لان هذا ليس هو الركن الوحيد الذي يستند عليه عملنا و سياساتنا، و عندما ننظر الى المسألة نظرة غير عملية و غير موضوعية و غير سياسية و نتصور ان المسألة تحمل ضمن الحكم المبدئي و العقلی المجرد دون ان نعمل على خلق الركائز المادية و الموضوعية لجعل الانفصال عملية مستحيلة، نكون بذلك قد اعطينا الفرصة الواسعة للاستعمار لان يعبث بوحدة شعبنا....

يجب ان تكون القوى المضادة، و من بينها القوى الراغبة فی الانفصال، و الساعية اليه امام استحالتي: استحالة مبدئية و وجدانية، بمعنى ان يؤمن شعبنا فی كردستان بان مصيره مرتبط نهائيا بوحدة تراب العراق ووحدة شعبه، و يقتنع به قناعة عقلية و يربط كل اهدافه و اماله فی هذا الاطار، و استحالة مادية موازية لها توجدتها التدابير القانونية و السياسية و الاقتصادية و حتى العسكرية التي تتخذها الدولة و التوازن بين هذا وذاك يجب ان تحكمه المبادئ. ان الامان الاستحالتيين وحدها، لا يمكن ان يلقى دور العمل المضاد فی منطقة

کردستان للحكم الذاتي. ان من يتصور بانه من خلال التعامل بالمبادئ المجردة فقط يلغى فرص العمل المضاد في كردستان، لا يمكن بتصوره هذا ان يخدم وحدة العراق بل انه يقود شعبنا الى نتائج منحرفة. كما ان التصور الذي ينطلق من ان الاجراءات السياسية والعسكرية والاقتصادية وما يماثلها تلغى وحدها فرص العمل المضاد وتلغى نزعة الانفصال، فان هذا التصور منحرف ايضا لان هذا الجانب وحده لا يمكن ان يلغى هذه الفرص.. ان ما يلغى فرص العمل المضاد هو المبادئ والتدابير المتصلة بالمبادئ التي تجعل شعبنا في منطقة الحكم الذاتي يؤمن بان الناس والقيادة في بغداد، انما هم جزء منه، وانهم يسعون من اجله، ويريدون له الخير، ويعملون من اجل قضيتهم القومية كما يعمل هو، اضافة الى ذلك، لابد من استكمال بعض المستلزمات الاخرى مثل ضبط الحدود، والترحيل من الحدود بعمق عشرين كيلومتر، لكي لا يحدث تسلل، واجهاد اجهزة لتقصي المعلومات والنزعات الشريرة، وابقاء جيش في المنطقة وتوزيعه على شكل معسكرات معينة وشق الطرق في الجبال.. الخ»

راگوزان کاری بو که مترسپیه کی گهروهی بو سر پاشروزی کورد دروست نه کرد.

له گهروهیه کی دستمی دامزروندرا له شام باسی دارشتنی پروگرام و پهروی ناوخری په کیتی کرا. جگه له عومر شیخ موس همو نندامه کان بهشدار بون له باسه کانی دا. باهته سهره کبیه کانی دیاری کرا و، دارشتنوی به کوردی به من سپهر درا. به گومان پروگرام و پهروی ناوخر گرنکیبه کی گهروهیان هه به، پروگرام: ره بازی سیاسی ره کخراوه که بو چارمه کردنی کیشه کانی کومل و، پهروی ناوخر: ژبانی ناو ره کخراوه که ره که نهخت. لهردا سر له نوی نهیان نوسوده:

په نامه

په کیتی نیشتمانی کوردستان خبات نهکات بو:

په کم - عیراتی دیموکرات

أ. روزگار کردنی عیراق له کوت و زنجیر و پهوه ندیه کانی کولونیا لیزمی نوی و له ریژی دیکتاتوری دوژمن به گدل و ههنا نه سر کاری حکومتیکی دیموکراتی نیشتمالی له نویندرانی پارتیبه سیاسیه پهشکوتوه کان و چینه کانی گدل و نه تبه سهره کی و پهچوکه کانی عیراق، تا ولات له ماوه به کی کووت دا بهگوزینهوه ژبانیکی ناسایی دیموکرات، که همو سهرسته پیه دیموکراتیبه کان بو گدل دا بهین پهکا: سهرسته پیه

هملواردن، نو سین، فرهنگ، دامه‌زاندنی پارتی، نغایه، کومه‌لانی جوتیاران، ریکه‌خواره
دیموکراتیکه‌کانی لاوان، قوتابیان، ماموستایان، نافره‌تان، مافی کوبونه‌وه، خویشاندان و
مانگرتن.

ب. پیکه‌پانی نهمومنه‌کی نیشتمانی له ریگی هملواردن نازاد و راستوخو و
نهیینه‌وه له لایهن کومه‌لانی خه‌لکی عه‌یرانه‌وه، بو دانانی دستوری ولات و دارشتنی
پناغی هوگی دیموکراتی و سملاندنی ئوتونومی.

ج. به‌شدار بونی کورد و نه‌توهه پچوکه‌کان له توڕگانه ناوه‌ندییه‌کان دا به پی ی
ژماره‌یان.

د. گمرا‌ندنه‌وی دانیش‌ترانی ئه‌سلی ئه‌ نا‌چانه‌ی له شوینه‌کانی خویان به زور
ده‌رکراون.

ه. به‌ره‌لا کردنی هه‌مو گه‌راوه سه‌پاسیه‌کان و گه‌راوه‌یان له گه‌ل هه‌مو ئه‌وانی
له سه‌ر به‌ریاوهری په‌شکو‌توانه‌ به‌ کار ده‌رکراون بو سه‌ر کار و فه‌رمانه‌کانی خویان.
و. لا‌هردی هه‌مو ئه‌و پاسا‌پانی به‌ گه‌انی فاشیستی و به‌ریاوهری کونه‌په‌رستانه
دانراون، وه هه‌لوچشان‌ده‌وی هه‌مو ئه‌و ریکه‌کو‌تنه ناوه‌وله‌تی یانی که به په‌چه‌وانی
قازانجی گه‌له‌وه کراون.

ز. هه‌لو‌واردنێ شاره‌وانیه‌کان و ده‌زگاکانی به‌ریوه‌ بردن، راستوخو له لایهن
ها‌ولانه‌یه‌وه.

* دوهم - کوردستانی ئوتونوم

ا. پیکه‌پانی هه‌رمی کوردستانی ئوتونوم له نا‌چه‌کانی: شنگار، زمار، سمیل،
ده‌وک، شه‌خان، تلکێف، به‌عشه‌قه، لېواکانی هه‌ولێر، کهرکوک، سلیمانی و، قه‌زاقانی
خانمقین و مندله‌ی.

ب. ده‌زگاکانی ئوتونومی جگه‌ له کاروباری پاراستنی ولات، په‌یوه‌ندییه‌کانی
ده‌روه، دا‌زایی گشتی که به ده‌س ده‌زگای ناوه‌ندییه‌وه نه‌ین، هه‌مو ده‌سه‌لاتیه‌کی تری
نه‌یی.

ج. ده‌زگای ئوتونومی نازادیه‌یه دیموکراتیکه‌کان به‌ گه‌ل دا‌هه‌ن ته‌کات.

د. دانیش‌ترانی کوردستان، له ۱۸ ساله‌یه‌وه به‌ره‌و زور، به‌ ریکه‌به‌کی نازاد و

نه‌ینی و راستوخو نهمومنی نیشتمانی کوردستان هه‌ل نه‌یه‌رن.

ه. نهمومنی نیشتمانی کوردستان ده‌زگابه‌کی به‌ریوه‌ برژن بو هه‌لسو‌راندنی
کاروباری هه‌رمی ئوتونومی کوردستان هه‌ل‌سه‌په‌ری و، با‌وه‌ری نه‌داتی یا لی ی

نمیشیتوه.

و. هیزه‌گانی پولیس، نعمن، پاسهوانی سنور و پیشمهرگه، نه‌بسترین به ده‌زگای
په‌روه‌بردنی ئوتونومییه.

ز. بودجه‌ی ئوتونومی پیک دی له هاجه ناوچه‌یه‌یان و ده‌رامتی پروژه‌گانی ئابوری
تایه‌تی هه‌رمه‌که و ئه‌و به‌شی بودجه‌ی گشتی عیراق که به پی ی ژماره‌ی دانیشتوانی
هه‌رمی ئوتونومی له چار هی هه‌مو عیراق دا دیاری نه‌کرت.

ح. ته‌شین کردنی ژیهانی خه‌زانی شه‌هید و په‌گه‌کو‌تو و لیقه‌مساوانی شورش
کوردستان و پاراستنی مافه‌گانی نه‌وان و هه‌مو نه‌وانی به‌شداری شورش نه‌ن و ژه‌ره‌یه‌یان
لی نه‌کری.

ط. هه‌مو کوردیه‌کی نه‌شتمانه‌په‌روه‌ر هوی هه‌یه به‌سته هه‌رمی ئوتونومی
کوردستانه‌وه و کار به‌کات.

~~هه‌رمی~~ مافی ئاسوری، تورکومان و کلدان

ا. بو نه‌وی له ئاو چواره‌په‌وی کوردستانی ئوتونوم دا سه‌ره‌سته‌یی به کار هه‌یان
و گه‌شه پیدانی مافی نه‌ته‌وه‌یی و فه‌ره‌نگی ئاسوری، تورکومان، کلدان ته‌شین به‌کری،
به پی ی ژماره‌یان له چار دانیشتوانی هه‌رمه‌که‌دا نه‌یه‌یه‌یان نه‌یی له نه‌جومه‌نی نه‌شتمانی
و ده‌زگای په‌روه‌بردنی کوردستان دا.

ب. له‌و شه‌یه‌یه‌کان که زه‌را به‌ته‌یی دانیشتوان مافی دامه‌زاندنی ده‌زگای تایه‌تی
خه‌ره‌په‌زه‌دیه‌یان هه‌یی.

ج. هه‌مو نه‌وانی ده‌یه‌یه‌ر کرون مافی گه‌رانه‌یه‌یه‌یان هه‌یی بو هه‌رمی کوردستان.

چواره‌م - گه‌شه‌پیدانی لادی

ا. چاکردنی به‌ره‌ته‌یی کشتوکال به پشت به‌ستن به جه‌ماوه‌ری جوته‌یاران به
جوهریکی نه‌وتو که ره‌گه‌ره‌شی په‌یه‌نده‌یه. ده‌یه‌گی و خه‌له‌کبه‌یه‌کان ده‌یه‌یه‌نی و نه‌رز و
نازادی بو جوته‌یاران ته‌شین به‌کا و به‌سته هوی خه‌لمه‌ن و گه‌شه‌کردنی لادی و ژیهانی لادی
یه‌یه‌کان و ماکینه‌ای کردنی کشتوکال و پروژه‌گانی ئالودان.

ب. دامه‌زاندنی ئابوایی کشتوکالی، ئاژه‌لی، په‌شه‌سازی بو دروستکردنی مه‌له‌مندی
ئاوه‌دان و عه‌سه‌ری ژیهان به کوکهرده‌وه‌ی چهند گونده‌یه‌کی به‌چوک، وه یان دانیشتوانی
ناوچه‌یه‌ک له ده‌وری پروژه‌یه‌کی سه‌ره‌کی.

ج. به‌شکردنی ژیهانی شوان و گاو‌ان و خاوه‌ن ئاژه‌له‌کان و پاراستن و په‌روه‌رده کردن
و گه‌شه‌پیدانی ئاژه‌ل و له‌سات و دیاره‌کردنی شوینی کوکهرده‌وه‌ و له‌وه‌راندنه‌یان، چاکردنی

چونابه‌تی و زورکردنیان، وه دام‌زrandنی پیش‌سازی ناژولی و پهره‌پیدانی خزمه‌تی به‌تالی.

د. دانانی پلاتیکی درو‌خایمن بو بین کردنه‌وی گوند و شاروچکه‌کانی کوردستان به‌شوه‌یکی وا که له گیل پیوستیه‌کانی ژبانی مروئی نم سدره‌مه و تمین کردنی خانو و بهره بر همو کس و جوانی سروشت و ناوه‌وای کوردستان بگریجی.

ه. بستنی گوند و شاره‌کانی کوردستان به‌به‌کتریه‌وه له ریگی دروست‌کردنی توری ریگابانی ثامن و ناسفالت و ریگی هواپیوه.

 پنجم - به‌ده‌هینان و چسپاندن و گشه‌پیدانی سدره‌خویی نابوری نیشتمانی ا. به‌تواوی رزگار کردنی سامانی پترولی عسراق له‌چنگ کومپانیا نیم‌ریالیستبه‌کان به‌هله‌هینجان و پالوتن و گواستنمه و فروشتنه‌وه، دام‌زrandنی پیش‌سازی پیترو - کیماری و، پهره‌وی کردنی سیاسه‌تیکی نیشتمانی دورین له هله‌هینجان و فروشتنی پترول دا که به‌تواوی بگریجی له گیل نه‌خشی درو‌خایمنی گشه‌پیدانی نابوری و کومه‌لاه‌تی و فیه‌نگی دا.

ب. نه‌توهی کردنی بازگانیی دهره‌وه و چاودیری کردنی بازگانی ناوه‌وی ولات و گشه‌پیدانی دزگانیی بشی گشتی.

ج. گشه‌پیدان و فراوان‌کردنی بشی گشتی له‌پیش‌سازی و دروست‌کردن و بازگانی و بانقه‌کانا له گیل هاندانی بشی تایه‌تی له‌پیش‌سازی و پروژه به‌هم هینه‌کان دا.

د. دانانی پلاتیکی درو‌خایمن بو پیش‌ساز کردنی کوردستان له‌ریگی دام‌زrandنی پیش‌سازی کشتوکالی و ناژولی و پهره‌پیدانی پیش‌سازی پترولی و پیترو - کیماری و بهره‌ورگرتن لمو معدنه‌نانی هین بو دام‌زrandنی پیش‌سازی قورس و نوانی بو گشه‌پیدانی ولات پیوستن.

ه. دام‌زrandنی نیستگای به‌هم هینانی وزی کارها له‌گوی نیستیه‌ده‌ستکرد و تافکه سروش‌به‌کان دا بر کارهای کردنی سمرانسری ولات.

 ششم - به‌هوندی نیشتمانی و نه‌توهی و جیهانی

بو سرکه‌وتنی بزوتنه‌وی شوش‌گیرانی کوردستان له‌دارشتنی په‌هوندیه نیشتمانی و نه‌توهی و جیهانه‌به‌کان دا ی ن ک به‌ره‌چاو کردنی سدره‌خویون، دس وهر ندانه کاروباری به‌کتری، گورنه‌وی به‌رورا، ئالوگوری پارمته‌تی و ئالیکاری، خببات نکات بو:

ا. پیکه‌پنانی به‌دگرتنی ریزه‌گانی گلی کوردستانی عیراق، به‌دگرتنی کره‌کاران و جوتیاران، بورجوازی پچوک و بورجوازی نیشتمانی پیشکوتو، به‌دگرتنی تاقم و پیل به‌پشکوتو جیاجیاکان له به‌دکته‌په‌کی نیشتمانی پیشکوتوی دژ به نیم‌په‌الیزم و کونه‌پهرستی، دژی ده‌ده‌ده کردنی کورد و به‌عمره‌ب کردنی کوردستان، بو به‌دیه‌پنانی نامانجه‌گانی شورشی نیشتمانی دیموکرات.

ب. پیکه‌پنانی به‌دگرتنی هم‌سو پارتی و ریک‌خراو و تاقم و کسج پیشکوتو و دیموکرات و مارکسیه لنینیبه‌گانی عیراق له پیناوی روخاندنی هوکمی فاشیستی و هینانه سمر کاری حکومه‌تیک دیموکراتی نیشتیلاتی، که دیموکراسی بو عیراق و ئوتونومی بو کوردستان جیبه‌جی بکات.

ج. پیکه‌پنانی هاوکاری پشو له گیل به‌شه‌گانی تری بزوتنوی رزگاربخوازی نه‌نوی کورد له سمرانسری کوردستان دا له پیناوی به‌ده‌سپنانی مافی چارنوسی دا.

د. پیکوه گری دانی خبهاتی رزگاربخوازانمی خه‌لکی کوردستان و بزوتنوی رزگاربخواز و شورشگیرانمی عمره‌ب، فارس، تورک، نازیری، بلوچ و گله‌گانی تر بو شکاندن و دهرکردنی نیم‌په‌الیزم و زاپونیزم و روخاندنی هوکمی چینه کونه‌پهرسته‌گانی ناوچه‌که، توار کردنی سمربخوی نیشتمانی سیاسی و نابوری، وه گشه‌پنانی دیموکراسی له روزه‌لات دا.

ه. پیکوه گری دانی بزوتنوی خه‌لکی کوردستان له گیل بزوتنوی رزگاربخوازانمی گهلانی دنای سیم، بزوتنوی شورشگیرانمی چینی کره‌کاری ولاتانی سمرما‌پدار و ده‌وله‌ته سوشالسته‌کان دا.

هوتیم - گشه‌کردنی کومه‌لایه‌تی *
← ا. نافرته

۱. رزگار کردنی نافرته له کوت و زنجیره‌گانی کونه‌پهرستی سده‌گانی ناو‌راست و تمهین کردنی مافی سیاسی، نابوری و کومه‌لایه‌تی یان و به‌کسانی توار و هاو‌پشی یان له گیل پیادا، وه دانانی پاسای ئوتو که مافه‌گانی نافرته له کارکردن، خونین، شوکردن، جیاپونوه و مه‌رات دا به‌اریزی.

۲. دا‌پشکردنی سمره‌ستی دیموکراتی بو به‌هیزکردنی بزوتنوی نا‌قهرتان و خسته‌گه‌یان بو گشه‌پیلانی کومه‌لایه‌تی و سیاسی و نابوری ولات.

۳. پاراستنی مافی دایک و منال، تمهینکردنی به‌خبو کردنه‌یان و چاوده‌یزکردنی دایکه کارکهره‌کان.

۴. تشمینکردنی کار، یا موجدی بیکاری بو همو هاوولاتیهکی ژن و پیاو، وه تشمینکردنی موجدی خاننشینی و به سالا چون و پدک کوتنیا.

ب. کریکار ←

۱. پاراستنی مافی کریکاری شار و لادی، برینوهی موجدهکی گونجار له گدل چونایهتی کاره که بان که لایمی کمی ژانیکی ناسوده بان بو تشمین بکات.

۲. دپارکردنی ماوی کارکردنی روژانه به ۷ سمعات.

۳. تشمینکردنی مافی دامسزاندنی نقابه و جوش دانی بزوتنوهی کریکاران تا دهوری میژوی خوی بپینت له ژانی سیاسی، کومه لایمی و نابوری ولات دا.

۴. تشمینکردنی مافی مانگرتن و خوپشانان.

۵. چاک کردنی شمرتەکانی کارکردن و پاراستنی کریکاران له نفخوشی و

مدرسپه‌کانی کار.

ج. تمندروستی ←

۱. زیاده‌کردنی تیمارخانه و نفخوشخانه و داپشکردنی دکتور و برینپیچ به سیر

ناوچه‌کان دا، به پی ی پیوستی ناوچه‌کان و ژماری دانیشترانیا.

۲. پاراستنی تمندروستی گدل به تشمینکردنی تیماری خورایی و له نابوردنی

نفخوشپه پلاوه‌کان.

۳. کردنوهی خویندنگا و کولیچی پزشکی بو ناماده‌کردنی کادری پیوست.

۴. باپه‌خدان به هاوینهموار و شونه‌کانی حسانوه بو کومهلانی خلک.

۵. پاراستنی پاک و خاوبینی ملبندی ژیان.

هشتم - گمشپیدانی خویندن و پرمورده *

ا. به زورکردنی خویندن له پلهی سمره‌تایی دا و ناماده‌کردنی نوو سمرجانی

پیوستن بر نوهی همو منالیک بتوانیت له کاتی خوی دا بپیچته خویندنگا.

ب. به گوردی کردنی خویندن له همو پله‌کان دا له هیری کوردستان و

پاراستنی مافی نه‌نوه پچوکه‌کان (ناسوری، تورکومان، کلدان...) له خویندن دا به

زمانی خویان.

ج. کردنوهی خویندنگای پیگه‌باندنی ماموستایان له ناوچه جیاجیایانی کوردستان

دا.

د. فراوان کردن و گمشپیدانی زانستگای سلیمانی وه‌کو زانستگاه‌کی تایه‌تی

هیری کوردستان و پستنوهی به دزگا‌کانی نوتونومیسپوه و باپه‌خدانیکی تایه‌تی به

زمان و نەدەب و میژو و فەرهەنگی کورد تەبای دا.

ه. خويندنی زمان، ئه‌دهب و مېژوی عه‌ره‌ب له هه‌مو پله‌کانی خويندنی هه‌ریس کوردستان دا. وه هه‌روه‌ها خويندنی زمان و ئه‌دهب و مېژوی کورد له خويندنگاکانی ناوچه‌کانی تری عه‌یراق له پهنای به‌هه‌یزکردنی گه‌یانی براهه‌تی له نه‌وان هه‌ردو نه‌غه‌وه‌ی کورد و عه‌ره‌ب دا.

و. پاک کردنمای پاهتدگانای خوندن له بهروهاویری شوغینی و کونهپرستی و ناراست و پدروده کردنای قوتابی به گیسانی پیشکوتختخوازی و برایتی گه‌لان و دوژمنایتی نیچویالیزم ، زاپونیزم و کونهپرستی.

ز. دامفرزاندنی ناگادیمبی زانستی کوردی له کوردستان، له کسانێ زانا و شارەزای نیشتمانپەرور بو سەرپوشتی کردنی نووسنەوی مەژوو زمان و ئەدەب و بزوێنەوی رزگار، پەروانەیی خەڵکی کوردستان و ساخ کردنەو و چەسپاندنی زاراوە زانستپەکان بە کوردی و دانانی شێوەپەکی بە کەگرتو بو نووسینی زمانی کوردی.

ح. گمشده‌پدانی به‌کیتبی نوسرانی کورد و کوملی روشنهرانی کورد و کواستنه‌وی باره‌گاکانپان به پاتنه‌ختی هریمی نوتونومی و تشمین‌کردنی سهرمستی بیر‌کردنره و نوسپن و هملواردنپان.

ط. دانانی نیستگای رادبو و تلفظ یونی کوردستان له ژیر چاودیری ددزگاکانی
نوټونومی دا.

۵. باید بدان به سامانی نندودی هونری و ندچی و ژباندنوه و گمشیدانی لا
پیشکوتوده کمی فولکلور و هونری گدا.

ک. پایمندان به هنرمند موسیقا و گورانی و ورزش، وه گمشه پیدانیان بر خزمه تی گدل.

ل. دامزراندنی دوزگای نوی ی ثوتوی چاپمینی له کوردستان دا که بتوانیت پیوستیه‌کانی هریمه‌که پر بکاتمه له روی چاپ و بلاو کوردموه به زمانه‌کانی کوردی و ناسوری و تورکومانی.

بیره بنوره تییه‌گانی حکومتی نیشتیلاکی و، چسپاندنی سدره‌خویی تاهوری و،
ریگ‌خستنی پیوندیه نیشتمانی و نه‌توهی و جبهانیه‌کان هی مامجه‌لاک و...
باه‌ته‌گانی پلورالیزمی سیاسی و فیکری و نه‌توهی و، گشه‌پیدانی لادی و کومله‌پدانی
هی من و... گشه‌پیدانی خورندن و پرورده هی کمال فواد و فوناد معصوم پور..

دارشتمنوهی ماده‌کانی پرنامه و په‌پرووی ناوخو به کوردی به من سپهردرا.
مامجهدال به عمره‌بی پیشه‌کیه‌کی دروی بو نوی. د. فوئاد معصوم پرنامه و په‌پرووی
ناوخوی کرد به عمره‌بی و، منیش پیشه‌کیه‌کم کرد به کورد. له مانگی تهلوی ۱۹۷۶
دا پلار کراپوه.

*

ده‌سپکردنوهی خهاتی چه‌کدار: «خطه‌رزگاری»
مامجهدال په‌پروندی له گیل کاک نارام له کورمه‌له و، عوسر مستمفا و علی
عسکری له بزوتنوه و، د. خالید سمعید و چمن‌دین کسی تر دامغزاند بو. به نامه
نالوگوری په‌روزی له گیل نه‌کردن. به‌کی لهو مسسه‌لانی هاسی نه‌کرا: جوری
ده‌سپکردنوهی خهاتی چه‌کدار بو.

بو نم مه‌سته مامجهدال چمن‌دین کوپونوهی له گیل نندامانی دستمی دامغزینتر
و، ئفسره‌کان و، کادره‌کانی تر کرد بو. روژی ۷۶/۵/۱۹ منیش به په‌کجاری قه‌بننام
به جی هشت و به فروکه چوموه شام، بو نوهی لهو کاردا به‌شار بم.

له زنجیره‌ی ئه‌و کوپونواندا، روژی ۲۳ - ۱۹۷۶/۵/۲۴ کوپونوه‌به‌کی ترمان
له شام کرد، علی سنجاری و موندیر نقشه‌بندی پش ناماده بون. مامجهدال پروژه‌به‌کی
ناماده کرد بو، له‌م کوپونوه‌یدا هاس کرا و، پاش زیادکردنی هندی به‌ت پستد کرا.
هروه‌ها بریار درا به‌کمین وه‌جبه‌ی پیشمرگه‌ی روانی کوردستان په‌کرنوه و، نامه بو
هه‌مو ریکه‌خسته‌کانی ناو ولات به‌نردی که ئیتر ده‌س به‌کمن به ناردنی مفرمه‌کان بو
شاخ.

پروژه‌کی مامجهدال:

اسم الخطه: رزگاری

الهدف: اشعال الثورة مجدداً في كردستان تمهيدا لثورة عراقية (عربية - كردية)
تستهدف الديمقراطية للعراق والحكم الذاتي الحقيقي لكردستان العراق.

المبادئ الاساسية: *

۱. الثورة عمل جماهيري تعتمد على الجماهير، لذلك فان مهمتنا الرئيسية هي
استنهاض وتنظيم وتوعية وقيادة الجماهير الشعبية ومراعاة هذا الاعتماد على النفس، على
الشعب وطاقاته الخلاقة ومراعاة قواعد حرب الانتصار العصرية تمهيدا لتحويلها الى حرب
الشعب الثورية.

۲. الالتحام الكفاحي مع القوى الثورية العربية (المثلة للجماهير الكادحة) المؤمنة

بحق الشعب الكردي في تقرير المصير اولا ومن ثم مع القوى الوطنية والتقدمية الاخرى.
التلاحم الكفاحي في ساحة النضال الفعلي هو الاساس والجوهر والتجمع الوطني
العراقي هو الاطار الوطني العام.

٣. الالتحام الكفاحي مع القوى التقدمية الكردستانية في ايران وتركيا والاستعداد
لمختلف الاحتمالات باعتبار كردستان وطننا المجزأ وباعتبار ان استنهاض جماهيرها وتنظيمها
وتوعيتها هو مهمة مشتركة لجميع الاحزاب الكردستانية التقدمية.

قواعد العمل:

١. ايجاد وحدات مسلحة صغيرة ومتحركة تتألف من خبرة العناصر الثورية، الواجبة
والشجاعة، مهمتها الرئيسية في المرحلة الراهنة هي: الدعاية السياسية، التوعية، التنظيم،
التحريض الجماهيري، رفع معنويات الناس، وحماية الكوادر والعناصر الثورية الهاربة من
المدن.

٢. تتجنب هذه الوحدات قدر المستطاع الاصطدام بالقوات المسلحة للعدو حتى تحمين
اللحظة المناسبة وتدق ساعة الانتفاضة العامة.

٣. تنتقل العناصر الواجبة والمقدمة الهاسلة الموجودة في الخارج الى الداخل تدريجيا،
وتخلق لها قواعد سرية ومتنقلة، وتوجد ارتباطات واتصالات بالمنظمات الموجودة وتساعد
على تنظيم الجماهير حيث لا يوجد تنظيم.

٤. يؤلف الرفاق - في الداخل - وحدات مسلحة تقوم بنفس المهام في مختلف انحاء
البلاد، وتأمر تنظييمات الداخل رفاقها والعناصر الثورية القريبة منها بالامتناع عن اطاعة اوامر
الحكومة بنقلها الى خارج المنطقة بل تلجأ الى الجبال لنفس الغرض.

٥. ارسال الاسلحة والذخيرة الى الداخل لتوزيعها على الرفاق وخزنها في اماكن سرية
ومخفية.

٦. ايجاد قيادة مركزية موحدة لقيادة وتنسيق فعاليات الوحدات المسلحة في مختلف
المناطق مع مراعاة مبدى اللامركزية في حرب الانتصار في التنفيذ والتكتيك والمركزية في الخطة
العامة والاستراتيجية.

٧. تشغيل الاذاعة وتوفير اجهزة لاسلكية واستحصال بعض انواع الاسلحة
كالصواريخ المعادية للدروع والطائرات.

بعض المستلزمات الاخرى:

١. توفير دعم خارجي سياسي ودعائي - مادي ومعنوي.

٢. توفير مقدار من الاموال والذخيرة تكفي لمدة سنة لحرب انتصار محدودة ومتحركة.

٣. ضمان مساندة قوى عربية (بعثية وناصرية) على الاقل، فضلا عن التلاحم الجدى

مع القوى الثورية العراقية.

المقترحات المضافة:

١. ارسال عناصر قيادية الى الداخل و عنصر الى تركيا.

٢. ارسال بعض اخواننا العرب مع الوجبة الثانية.

٣. السعي لتأمين خط الامداد - التمويل والذخيرة -

٤. تأمين معيشة الذين يرسلون الى الداخل.

٥. وضع خطة زمنية للوجبات وارسالها الى الوطن.

٦. الانتفاضة يجب ان تعلن وتبدأ من الداخل.

به همان معنا، ماسجدال نامی بر همه خفته‌گانی و یک‌خسته‌گانی ناو ولات نویسی. داوای لی کردن مغرودی «به چوناپه‌تی باش و به چمن‌په‌تی کم» بنیره شاخ و، تهیچی پرویاگاندی سیاسی «فرق الدعایه المسلحه» له سترانسیری کوردستان دا پیک بهین.

سرگردايدتى نيم پۇله پېشمەرگه به كه برىتى بون له ۲۷ كس و. دابهش كرا بون به سر ۴ مفرزه دا، تېر تېهراهم عىزى بېكا. تېهراهم له عىشهردى گىرگىرى بو. دىرچوى كلبهى هندسى زانستگىاى موسل بو. له سر حسابى جهمش خوڻند بوى. له سالانى خوڻندن دا هات بو رىزى كومىلوه. كه خوڻندنى تىوار كرد بو به تىفسىر له جهمشى عىراق دا، بو دوى فېرېونى ساروخ نېردرا بو سوڻىت و مبصر. گهېشت بو پلمى «نقىب مهندس». گهڻىكى روشنېر و زېرهك و وړيا بو. سورانىكهى روان له هاورىكانېوه فېر بو بو. روج سوگ و تىسه خوش و گورچوگول بو. دواى ناشكرا بونى رىكخستنهكانى كومىله، تىمىش له گىل تىغور شاكلى و تېهراهم عىد عىلى، له پىغداوه چوپونه رىمادى و به پى له ستور پىرى پونوه بو سورىا. تېهراهم له قامىشلى ماپوه بو كارى سىاسى و پېشمەرگه بى له نار كورده عىراقىهكانى نوى دا.

پېشمېرگه کاني ناماده کړا بون يو گوانتوه، له ناو هيزه کمې نوي دا هلېږدورا بون و، عيززت نيسماعيل شنگاري و، عبدالجبار مولا غني سندی، عومر تېپراهم رشيد، عبدالرحمان حسن دانرا بون په فرماندي مفرزه کانيان. زوربان پېشمېرگه يا کادر بون له شورشې نه پلور دا، شامزاي ناوچه کاني پادپان و، ناشاني خه لکه کمې بون.

مامجد لال چو بو قاميشلى بو بهرى كردنى يەكەمېن وەجھىدى پېشمەرگەكان به
سەرکردەيتى تېپراھىم غەزو بهرو كوردستان. پېشمەرگەكان به وەدەيكى بهرزودە، كه

نەتوت نەچەن پو شایى و زەماوەن، خواحافیزیان لە مامجەلال کرد بو.
نەجمەدین بێوکەپە (نەجو)، کە نوسا لە ناو نەمسدا بە سەلاح ناسراو بو، نەم پۆلە
پیشەمەرگە بەدی گەپاندمووە کوردستانی عێراق.

*

باسى سەرەتای کارەکانى بەکەبى بى باسى نەجۆ ناتەواو دەرنەچى.
نەجۆ سالى ١٩٤٣ لە شارى ئورفاى کوردستانی تورکيا لە دایک بوو. لە سالتى
١٩٦٦-١٩٧١ لە زانکوى نەستەمول خوێندکاری زانستگای حەقو بو.
خوێندکارانى ناوچە کوردنەشەنگانى رۆهەلات چەند پانە بەکى کومەلە تەبەیان لە
نەستەمول دامەزراند بو. نەم پانانە بۆن بە ناوەندى چالاکى سیاسى. هوشى کوردایەتى
پوژاندبو. نەجو بەکى لە هەرە چالاکەکانى نەم پانە بە بو. ماوە بەک بو بە سەرۆکى پانە.
هەر نوسا چووە ریزى پارتى دیموکراتى کوردستانی تورکياو.

سالى ٧١ دامەزراوى جەنگى تورک، بو راگرتنى گەشە کردنى چەپ و
سەرکوت کردنى چالاکى کورد، کوردەتای کرد و، بارى نااسایى لە تورکيا راگەباند.
ژمارە بەکى زور سیاسى و تیکوشەرى تورک و کوردیان گرت. فەرمانى گرتن بو نەجو
دەرچو. نەجو چو کوردستانی عێراق بو لای د. شەفان.

د. شەفان ناوى نەبى د. سەعید قەرزتوپراخ بو. لەو کاتەدا پارتى دیموکراتى
کوردستانی تورکيا (پ د ک ت) بو بو بە دوپالى چەپ و راست. پالى چەپى د. شەفان
و، پالى راستى سەعید ئالچى رەبەریان نەکرد. بەنکى هەردوکیان لە کوردستانی عێراق
بو. پاززانى بو رازى کردنى تورک سەعید ئالچى کوشت و، بە سەر د. شەفانى دا هینا.
پو پانەموە شەفانیشى کوشت. هەردو سکرەتەر کوژران. نەجو و، زور لە تیکوشەرانى تری
کوردستانی تورکيا ناواری بون. نەجو بو چیکوسلوفاکيا و، لەوێ بو سوید بو بە
پەنا بەرى سیاسى. سالى ٧٤ هەلبۆاردن لە تورکيا بو. حکومەتى تورک د لەسۆردنى
گشتى، بو هەموو نوانە دەرکرد کە لەبەر هوى سیاسى گیرا بون یا هەلات بون. نەجو
گەپاندمو بو تورکيا. لە گەل هاوریکانى کەوتنە ریکخستەنموى پارتى. ریکخراوەکى
قانونى ئاشکرايان بە ناوى دەدە کادە وەکو چەتر بو حیزە کەمیان دروست کرد. نەجو دێسان
لە ریزی هەرە چالاکەکانى حیزە نەبەبە کەو ریکخراوە قانونبە کەش بو. هەرزو دێسان
فەرمانى گرتنى بو دەرچو.

بەکەبى لە دواى دامەزراى لە گەل هەموو حیزب و ریکخراوە سیاسەتەکانى
سەرانیسەرى کوردستان پێوەندى کرد بو. لەوانە ریکخراوە سیاسەتەکانى کوردستانی

تورکیا. نجو به نویندراپه‌تی حیزه‌که‌پان هاته سوریا. ئوسا حیزه‌که‌پان سکرتریه‌تیکه
۲ کسی هه‌بو ئه‌م په‌کیکیان بو.

ناوچه سنوویه‌کانی کوردستانی تورکیا گرتگیه‌کی ژانییان بو په‌کیته‌ی هه‌بو.
په‌کی له‌و پاساندی که له‌گه‌ل ئه‌م حیزه‌و زور له‌ ریک‌خراوه‌کانی تر کرا هاوکاری سیاسی و،
پارمه‌تیلانی تیکوشهرانی په‌کیته‌ی بو گه‌رانوه‌و بو کوردستانی عیراق.

هاوکاری نیوان هه‌ردولا به‌ زویی دامه‌زرا و به‌ هه‌ز بو. سه‌رکردایه‌تی حیزب، وای
ئیده‌یا نه‌کرد، که خوی بو شورش ناماده‌ نه‌کا. په‌کیته‌ی زور له‌ په‌وستیه‌کانی بو دا‌هین
کردن. ئوسا ئه‌وان په‌بون به‌ ریک‌خراوه‌کی سیاسی گه‌روه‌و فراوان. له‌ پشه‌وه‌ به‌ گه‌رمی
هاوکاری په‌کیته‌یان نه‌کرد و، نه‌جوان ته‌رخان کرد بو په‌وه‌ندی له‌ گه‌ل په‌کیته‌ی. له‌ دوا‌یی
دا خا‌و په‌وه‌بو، خویان له‌ هه‌مو جو‌ره‌ هاوکاریه‌ک ئه‌دزیه‌وه‌ ته‌رسان، وه‌کو خویان
ئه‌پانوت: په‌کیته‌ی توشی «ته‌هلوکه» پان ه‌کا و، حیزه‌که‌پان په‌یش وه‌خت په‌ر هه‌یرشی
ده‌زگا‌کانی تورک به‌کوی.

نجو زورچار نه‌هات بو سوریا. چهند جاریکه‌ش بو کاری حیزه‌که‌ی خویان چو بو
لبنان. ئه‌براهیم عه‌زو و هاو‌ریکانی به‌ ره‌به‌ری ئه‌م چونه‌وه‌ بو کوردستان. نه‌یش له‌ گه‌ل
نه‌جو چوم بو تورکیا و له‌ ده‌اره‌که‌ر له‌ په‌کتری جیا‌په‌ینه‌وه. نه‌جو له‌ گه‌ل حه‌سهن خوشنا‌و
چون بو نه‌ستمه‌مول بو په‌یشوازی و هه‌نانه‌وی مامجه‌لال بو کوردستان. چهندین وه‌جبه
چه‌کی له‌ سوریا به‌ نا‌و تورکیا گه‌پانده‌ ده‌ست په‌کیته‌ی. کورده‌کی راستگو، جو‌امه‌یر،
تیه‌گه‌شته‌و، هه‌تا به‌ی ی نا‌زا‌و له‌ خو‌بو‌دو بو. له‌ گه‌ل سه‌رکردایه‌تی حیزه‌که‌ی سه‌هاره‌ت
به‌ هه‌لو‌ستی له‌ په‌کیته‌ی و خو‌نا‌ماده‌کردن بو شورش و هه‌ندی مه‌سه‌له‌ی تر ته‌که‌چو.
ئه‌پترانی به‌شیکه‌ی گه‌روه‌ی ریک‌خه‌سته‌که‌ له‌ گه‌ل خوی جیا‌ه‌کاته‌وه. ئه‌مه‌ لا‌مان و‌ا‌ه‌ر تازه
خه‌ریکه‌ کورده‌ای له‌ تورکیا ئه‌په‌ژته. ئه‌و حیزه‌ هه‌لو‌ستی هه‌رچونی بی له‌ ئه‌مه، ئه‌مه
به‌ چا‌کی نا‌زا‌ن‌ه‌ن ریزه‌گانی ته‌که‌ به‌چی. روداو‌ه‌کانی تورکیا راسته‌ی هه‌لسه‌نگانده‌کانی
نه‌جوی سه‌لانده. نه‌جو له‌ دوا‌ی کورده‌تاکه‌ی سا‌لی ۸۱ گه‌را و، له‌ رو‌ژی ۲۲ نو‌کته‌به‌ری
۱۹۸۴ دا له‌ زیندانی ده‌اره‌که‌ر کو‌شته‌یان. نه‌جو کا‌د‌ریکی خا‌وه‌ن ته‌ج‌رو‌به‌ی به‌ نه‌رخ بو بو
کوردستانی تورکیا. مه‌خا‌ه‌ن په‌و جو‌ره‌ له‌ نا‌وه‌ختا کو‌ژرا..

نه‌جو به‌ره‌وه‌یه‌کانی خوی نو‌سه‌په‌ته‌وه. له‌ نا‌و به‌ره‌وه‌یه‌کانی دا به‌شیکه‌ی زو‌ی
بو په‌کیته‌ی و قم ته‌رخان کرده‌وه. روداو‌ه‌کانی زور به‌ وردی نو‌سه‌په‌وه، به‌ره‌وای خوی به
رو‌نی له‌ سه‌ر ده‌ه‌رون. که نه‌هات بو شام به‌ زو‌ی مه‌روانی من نه‌بو. به‌لام نه‌مه‌ترانی
به‌ره‌وه‌یه‌کانی تو‌مار نه‌کا.

نمجو له يادداشته کانی دا سفری ری ی هات و نهاتی نیسراهم عسزو و
هاوړیکانی و، دواپتر کوژدانیانی په درزی گیراوه توه.
له کوردستانیش نپتر دهستیان کړد په ناردنی مفروزه و چونه شاخ.

*

نامه کانی له د. خالیدوه نهات، هروها نامه کانی کاک نارام همویان پی پان له
سر د سپیکردنوهی خباتی چه کدار دانه گرت. د. خالید له نامه کی دا نوی نوی:
«دواکتون به قازانجی دوژمنه، کاتی د سپیکردن هاتوه...» نامه کان رهنګه له
نارشیفده کی مامجه لال دا ماین. له راستی دا نیمش همو خومان یو د سپیکردنوهی
خباتی چه کدار ناماده نه کړد و، من خوم هر یو شو مېسته هات بوم یو سوریا.
له شام چند کویونه پدک کرا یو جور و کاتی د سپیکردنوه. مامجه لال
کویونه کانی ریک نیمخت، نیمش: د. فوئاد معصوم، عهبدوزاق فهدی، عادل
موراد، مونذیر نقشبندی، علی سنجاری و، من بهشداریمان نه کړد.
له جزیره چند مفروزه پدک ناماده کرابون یو گرانوه. علی سنجاری له
کویونه کان دا همیشه پی ی له سر شو دانه گرت که پان شو مفروزانه نه گریښوه یو
کوردستان، پان نه گری گرانوه نپي خویان له ق م پاریژ و، زور ویا بن، چونکه به
همو توانا به کیانوه لی پان ندین.

نوسا نیمه پاورمان نه گرت پنمه الی بارزانی ذات پکا چه کدار پتپسته سر
پشمیرګه، یا نه گری پوی دوی شو ناشی تالی توان کردویانه کسانى هین به قسپان
پکن و، پشمیرګیان یو پکون. پوچونه کی علی سنجاری له شامزایی و ناگادار پیوه
یو، پوچونه کی نیمه له خوشاوه پیوه یو.

مامجه لال نامی یو کومله و یو خالید سعید و علی عسکری نوی که دس
پکن به ناردنی مفروزه کان یو شاخ. له سوریا شوه چند مفروزه پدک نغیرن یو بادپان.
به تما پوین توان ناوچی سوران ناوا پکنه، نیمش بادپان و، به مجوره هردو لا
پدک پگریښوه.

سره تای مانگی حوزه پان مفروزه کانی بادپان به هوی نهجو وه پهره کوردستان
به ری کونتن. د. خالید و کوملش به دریایی مانګه کانی حوزه پان تا مانگی تشرینی
دوم خبریکی ریکخستن و ناردنی مفروزه کان پون. ده پان مفروزه له سرانسرې
کوردستان دا پلاز پونهوه.

له دروستکردنی هیزی پشمیرګدا به دو جوری جیواز کاریان نه کړد:

سرانی کومله، په پوهنډېيان له گڼل نغسره گنجه گان کرد بو. پېشمه رگه کانيان به زوری له خلکی شاره گان دروست نه کرد و نهان ناردن بو دېرموه.

سرانی بزوتنوه، دانېشتوانی لادېگان و عشائېريان ساز ندا و. پاش نموي که خويان چونه شاخ، هېزی چه کداریان لی پېک هېنان.

زوری نغهاياند سدان کس له کسانې ناوداری عشائېر هاتنه رېزی پېشمه رگوه. بايزی هېاس ناغاو کويخاکانی ناگو، بالهېيان، علی حسن ناغا و کويخاکانی منگور. ماسمش، دولی جافه تی، شېتکايه تی، به کومله هاتنه رېزی پېشمه رگوه. هېزیکي گوره بان پېک هېنا. ده بان پاره گايان دانا. مفرزه گانی کومله له چاو نوان دا بو بون به کمایه تی.

په کيستی به بونې دسې بکړه نموي خېانی چه کداریوه بهانيکی به ناوېشانی والنصر للشوره العراقیه المندله فی جبال کردستان» بلاو کرده و. به يانه که مامجده لال نوی بوی. لور کاتدا من له دېرکي بوم.

نمسه پېژاري بو قم و بو بعض دروست کرد. هردولایان به خو کسوتن قم بو تېکدانی و. بعض بو کويخاکانی نموي.

قم له نېرانموه جوه ر تامیق و کریم سنجاریان بو ناوچه سنوریه گانی تورکیا و. محمد قادر (کمال کورکي)، شېرکوی شیخ علی سرگلو، فاضیل جلال (عادل) بان ناره ناوچه گانی سوزان. کاری سره کيیان تېکدانی شورشه که بو.

کمال و شېرکو و فاضیل، به پاره و مسئولیت، سدان کسيان هلگیرایوه و. هندی ناوچه بان به تعاوی تېک دا. چندین کسی وهکو لمعی سمايلي باخيان، ستاری سعید خلیف، عبدوله لیکيان هلگیرایوه و. له هېمان کات دا دستبان نازاد کردن چون له گڼ خلک رهتار نه کمن بېکن. بدمش خېرک بو چاره پېشمه رگي نوی به تعاوی له پېرچای خلک ناشېرن و دزېو بکن.

جوه ر تامیق و کریم سنجاریش، مفرزه گانی بادېنانيان تفروتونا کرد.

هېزی بعضيش، به ناشېه تال نمونده پایي بوی، لای واپو جاریکی تر شوشي کورد ناپېتموه. له سره تادا مسئله کسی به هند نه گرت. تمنايت صددام جاریکیان له پایي گفتوگو دا له گڼ مامجده لال به جورج هېشی وت بو: «جده لال دارخورما له سېری نموي بدلام جاریکی تر ناتوانی حوت کس بېرته شاخ».

له حوزه يرانی ۷۶ يوه تا مارتی ۷۷ جهېشی عبراق هېچ لشکر کېشېه کی نموتی نه کرد و. هېچ پهلاماریکی گرنگی پېشمه رگه و پنکه گانی ندا. پېشمه رگش

هېزی دسې بکړه نموي خېانی چه کداریوه بهانيکی به ناوېشانی والنصر للشوره العراقیه المندله فی جبال کردستان» بلاو کرده و. به يانه که مامجده لال نوی بوی. لور کاتدا من له دېرکي بوم.

کمال و شېرکو و فاضیل، به پاره و مسئولیت، سدان کسيان هلگیرایوه و. هندی ناوچه بان به تعاوی تېک دا. چندین کسی وهکو لمعی سمايلي باخيان، ستاری سعید خلیف، عبدوله لیکيان هلگیرایوه و. له هېمان کات دا دستبان نازاد کردن چون له گڼ خلک رهتار نه کمن بېکن. بدمش خېرک بو چاره پېشمه رگي نوی به تعاوی له پېرچای خلک ناشېرن و دزېو بکن.

هیشتا له قوناغی خوسازدان دا پر له پەر ئهوه خوی له پهلاماردانی هیزه‌کانی حکومت لا
نهدا.

سرکردایه‌تی به‌عس له پېش بهاردا به چنډد حیفته‌به‌ک کهوته خوسازدان و
دانانی نمخشی پهلاماردان. نېسماعېل تابه نملنعمی راسپېردا شورشی نهمجاری کورد
پکوژنیتوه.

*

کیشی ق م

که ی ن ک دامزرا ئوسا بارزانی و سمرانی پارتی له نیران بون. بارزانی له
چنډد جیگا به ناشکراو به نه‌سینی ئه‌بوت: ده‌وری ئه‌و توارا به. زورنی ده‌ولی خراپه.
کورد ناتوانی و نابی هیچ پکا.

پارتی هیچ چالاکیه‌کی نهمابو. بهشی له نهماده‌کانی کومبته‌ی ناوه‌ندی و،
سکرتیری حبزب، گه‌راپه‌نوه عیراق. هندیکی تریشیان له نیران بون. ناشبه‌تال
پوشایه‌کی سیاسي گه‌وره له جولانه‌وه‌ی کوردا دروست کرد بو. که په‌کیتی دامزرا
ناسویه‌کی روشنی بو تیکوشترانی کورد کرده‌وه. زوری پی نه‌چو په‌کیتی پهری سفند.
ریکخستنی له سمرانسه‌ری ئه‌وروپا دامزرا‌ند. بهشکی زوری ئه‌وانمی پنهان برد به
سوریا ریکخران. پېوه‌ندی له گیل هندی له کادره چالاکه‌کانی له نیران بون دامزرا‌ن.
هندی له ئه‌فسر و کادره سیاسیه‌کان له نیرانه‌وه به فروکو هندی‌کبان به پی به ناو
تورکپادا هاتنه سوریا.

جموجولی په‌کیتی ساواکی سلمانده‌وه. ترسان ئه‌و پو‌شایه‌ سیاسیه‌ی به
ناشبه‌تالی بارزانی و سمرانی پارتی دروست به، به ریکخراویکی چه‌پی دژی نیران پر
به‌پته‌وه. به تایه‌تی په‌کیتی له سه‌ره‌تاوه به هیرش بو سرشا و رژی نیرانی ده‌ستی
پی کرد. بارزانی‌ش نه‌ترسا سرکردایه‌تی له ده‌س ده‌په‌تری. چنډد جاری نه‌دریس هوالی
بو مامجه‌لال و سرکردایه‌تی په‌کیتی نهماره: «که نه‌گه‌ر شورشیان پی نه‌کری، شورشیان
پی تیک نه‌دري» داوای له سمرانی په‌کیتی نه‌کرد جموجول نه‌کن.

بنهمالی بارزانی به هاوکاری ساواک کهوتنه‌وه خوریکخستنه‌وه.

په‌کیمین چالاکیان ئه‌وه‌بو له ده‌وره‌ی گرتنی کونگره‌ی کومله‌ی خوندکاران دا
طارق عه‌قراویان به پاره و به‌پانه‌وه نارد‌وه بو ئه‌وروپا. طارق له گیل خری مسرده‌ی
به‌پانیکي کالوگرچی هینابو به ناوی «لقی ده‌روه» ی پارتیه‌وه به عه‌زه‌ی نوسرا‌بو. هوی
شکستی شورشی کوردی گه‌راپه‌وه بو «عامیلی جو‌غرافی مششوم». داوی ئه‌وه نه‌بتر

بنامالی بارزانی به ناوی قم موه کموته چالاکسی. نیران ریگای سامی دا بهته نوروپا
سورپرشتی ریکخستنوهی پارتی بکا. سامی به موافقتی بنامالی بارزانی
سرکردا به تبهکی بر پارتی دروست کرد بر به ناوی قم موه بریتی بو: له نیدرس و
مسعود، جوههر نامیق، عارف تهیفور، کمریم سنجاری، محمدمحمد حممه رفا، نازاد
خفاف، نازاد پرواری، غازی زیباری، رویا سمعاتی، فاضل جلال، نورهیمان بیدای،
کمال کمرکوی، شیرکوی شیخ علی...

نعمانمان داهش کرد هندیکیان بر تورکیا، هندیکیان بر نوروپا، هندیکیان
بر کوردستانی عراق. ترکی سورکچیان دوژمنایهتی بهکیتی و تیکدانی کارهکانی پان
رودتر وهکو نیدرس وتوی: «تیکدانی شورش بر مادم خویان پیمان ناکی».

راستهکشی قم گهروگرفتچی راستهکشی گهروی بر بهکیتی دروست کرد بر له
هی عیراق و نیران و تورکیا گهروتر بو. نعمان به ناوی پارتی پششرو و
هنگیرساندنوهی شورشمه کاریان نهکرد و، نایانگی بارزانی و پارتی و شورش
کوردیان بهکار تمهنا بر دوژمنایهتی بهکیتی.

۱. جنگی پروپاگانده پان دژی بهکیتی و سرکردهکانی به تایهتی مامجلال دس

پی کرد.

۲. له سر سنوری تورکیا کموته چالاکیهکی زور بر هاندانی عهشیره تیکدانی

نوی دژی بهکیتی و، بر رهین له هاتوچوی تهر و پیشمرگهکانی بهکیتی.

۳. باوریکراوانی خویان نارد ناو ریزی پیشمرگه و ریکخستنی بهکیتی بر

کلور کردن و تیکدانی له ناوهوه.

۴. نعمانمان کانیان فیر کرد بر هی شمرم و شوریهی هاوکاری له گیل دزگا

موخا بهراتبهکانی ناوچهکه: ساواک، مهت، موخا بهراتی سووی.. بکن بر پاراستنی
خویان و زماندان له نعمان و دوستهکانی بهکیتی.

۵. هنگیرانوهی کادر و پیشمرگهی بهکیتی له کوردستان به پاره و پلهی

مستولیت و، نازادکردنی دستیان بر نوی چیمان بوی بیکن.

۶. راسپاردنی کادره عسکریه کانیان بر درستکردنی مفهوهی تایهتی سر به

نیستبخاراتی عسکری عراق بر راوی پیشمرگه.

سوریا بر بهکیتی گسرنگبیهکی زوری ههبر. بنکی کسونهوی کادر و

پیشمرگهکانی دهرهوی بو. سرچاوهی چک و تفهمنی بو. جیگای چاپ و

بلاوکردنوهی نورگان و بلاوکاراوهکانی بو. بهلام له پورنوهی سنوری عیراق و سوریا

وا نامه‌ی‌کم به هوی نیوده بر کاک نیدریس و کاک مسعود همنارد هیوام وایه
 پی یان بگه‌ی‌نیت و نومیدیشم زوره که نهوش هوی چاکه و خیر بن له نیوان دا.
 به راستی رفتار و کرداری تاقمی کمریم سنجاری و جوهه‌ر نامیق له تورکیا
 گه‌یشتوته راده‌یک چپکه خومان پی ناگیری له عاستیان دا. نعه شیری پراکوژه. نعه
 نهعلاتی حیره له سرمان.

نیمه نمانوی دژی بغداد شمر بکه‌ین، شورش بکه‌ینوه، بویه هیمو کووده‌یکی
 دلسوز نیی یارمه‌تیمان بذات. نومی کوسپ بخاته نم ریگه‌یه، پرمهره‌کانی بکات، همر
 تنها خزمه‌تی نم پلانه نیمه‌ریاله‌ستییه - شولینیه نه‌کات که شورشه‌کمی دواپی پی
 هینا.

جا هیوام وایه که توش له گدل کاک مسعود قسه بکه‌یت کیوا: خیلانی سیاسی
 نیوانان نه‌کمنوه شیری پراکوژه، یا به ریگی سیاسی، ریگی نوسین و ریخته و، پنا
 بردنه پمر جمعه‌ی‌ری گدل لاهلا بکه‌ین. نم جووه کرده‌وانه که راستوخو به یارمه‌تی
 تورکیه و له پمر چاوی کارمده‌ستانی تورانی نه‌کریت رسواکردنی زوری تی ناچیت، به‌لام
 نیمه نامانوی بگاته نم راده‌یه بویه تکای زورم هیه له سهره‌تاوه چارمه‌ری نم مسئله‌یه
 بکه‌ین به منع کردنی تاقمه‌کمی تورکیا له پهره‌لست کردنی هاتوچوی خدک بر لمان، له
 ساوه دان به پناه‌هنده‌کانی دین بر لمان له نیرانه‌وه، له پهره‌لا کردنی نوانی گرتویان،
 له ریگه نه‌گرتن نوانی هاتوچوی لای نیمه نه‌کمن له بادپنانه‌وه. چونکه نعه ده‌وری
 ژنده‌رمی تورکی و شورمی عراقه.

برو میژو، بر دواروژ، نم نامه‌یه‌تان پیشکش نه‌کم وه نه‌تانخمه رو له گدل
 مسئولیه‌تی میژوی دا.

همر خوش بن
 برای دلسوزتان
 مام چهلال

- نامی دوم:

۱۹۷۶/۸/۱۴

برایانی پریز: کاک نیدریس و کاک مسعود

سلاویکی کمر

هیوام وایه ساغ و سه‌لامت بن.

لم زورقه ناله‌باردا که گله‌کسان پی ی دا تی پمر نه‌یت زور به پیروستم زانی

لە راستیانی خوارمۆه ناگادارتان بکەم وە پتەنخەمە پەردەم مەسئولییەتی میووس خوتان.
دامەزراندنی یەکیتمیی نیشتمانی کوردستان بۆ ریکخستنەوی ریزەکانی
گەلەکەمان و هینانەو جوش و خروشی هیزەکانی شورش کوردستان بۆ. ئە پاش
ماوەیەک، لە چارە خۆی دا کەم، توانرا کە خو سازدان بۆ دستکردنەو بە شەری پارتیزانی
و بەشیوەی نوێ پگاتە رادەبەک پتوانریت سەدان پێشمرگە نامادە بکەن لە ولات داو،
سەدانیش لە دەروە. ئەوانی دەروە زۆرتر بۆ پارمەتی دان و پارمەتی گەماندن بە
هەڤالانی ناو دەوێ، ئەگەنا شورش وەک هەموو چۆرە خەباتیکی تر هەر لە ولات نەگەری.

هەلسانی یەکیتمیی نیشتمانی کوردستان بەم فرمانە میووسینە خۆی جیگە
پاڤەنی هەموو دلسوزیکی کورد و کوردستانە وە لە لایەن زۆرەیی زوری گەلەکەمانەو
پیشوازیکە گەرمی لی ئەکەرت، بە تاپەتی سەبارەت بۆ دواھینانە بی جی و ری یە
سەرکردایەتی شورش بە خەباتی سیاسی و عەسکەری هینا، هەروەک لە ناژاری ٧٥ بە
تەصریحاتی تەلفەزۆنی و صحفی جەنابی بارزانی بۆ روژنامەیی رەستاخیز بە سەرەستی
دەرتان بۆ. جا لەم کاتدا دوو مەسەلە خەیان قوت نەگەنەو لە بەرامبەرمان دا:

یەگەمان، ئەمە بە کە هەموو هیز و تاڤم و کوردەیک نەبی هەلوێستی خۆی ديار و
ناشکرا کات بەرامبەر بەم هەولە تاڤمیک لە رولە جواڤەرە لە خوێڕدەکانی کوردستان
نەدەن دژی حوکمی فاشیستی بەغداد و ئەو پلانە نێمپەرالیستییە دژی کوردایەتی
گیرەدا. ئەوانی پارمەتی ئەم خەباتە تازە بە ئەدەن دلسوز و کوردپەرورن و، ئەوانی دژی
ئەوستان، دژی کوردایەتی ئەوستان، دژی ژياندنەوی شورش و بەرەدەرەکانی «تەصریب و
تشرید» ی گەلەکەمان و لە ناوێرانی کوردایەتی ئەوستان، لە ریزی حوکمی بەغداد و پلانە
نێمپەرالیستیکەکان.

دوهمیان، ئەمە کە پەڕەندی نەوان نیو و یەکیتمیی نیشتمانی چۆن ئەبێت؟
هەروەک لە سەرەتاوە بە نامە بۆ کاک مەسعود نوسراوە و چەندین جار بە زار و بە
راسپاردەش عەرزتان کراوە ئەمە لایەنگری یەکیتمیی ریزەکانی گەلی کوردین لە سەر
پناغەیکە: نیشتمانی و پیشکەوتو دژی نێمپەرالیزم و فاشیست و صەھیونیستی
ئیسرائیلی و سەنتو و هیزە کۆتەپەرستەکانی خۆمالی. وە زۆر هەولیشمان لە گەل نیو
داوە. ئەستەش بەم نامە بە ناوی یەکیتمیی نیشتمانییەو عەرزتان ئەکەم کە:

١. بۆ هاوکاری سەاسانی هەر تەنھا یەک تاکە شەرقمان هەبە ئەویش پەچرانەنی
پەڕەندیە لە گەل نێمپەرالیزم (بە تاپەتی ئەمەریکا) و صەھیونیستی ئیسرائیلی و
سەنتو. واتە یەگەرتنیک نیشتمانی و پیشکەوتوی کوردایەتی مان گیرەکە و پەس.

۲. یو هاوکاری له کوری شمېر پېشمېرگاندا که دهمستان داوونې نیمه نامادهین له گډل همو کس و هیز و تاقم و حېزبېک هاوکاری پکېن که نامادهی هاوکاری بیت، پو شمېرتمی رازی بیت له سر پروگرامی (التجمع الوطنی العراقی) که خپاته که له ژیر نالاکمی دا نه کړیت.

برایانی بهرینا

نموی جېگمی داخه نیوه تا نیستا ورامی هېچ نامېدک یا وتاریکی نیمهستان نداده نموه به شپوه پکې سیاسیه پانه و ناشکرا. پلکو ورامه که ستان بهریت یو له پروپاگانده پکې شفقوی زور توندوتیژ دژی پدکیتی نېشتمانی به گشتی و دژی شخصي من به تایه تی.

ب. ناردنی تاقمېک کس له (پاراستن) یو تورکېه تا کو به هاوکاری له گډل پولیسې تورک و موخا بهراتی تورکی هرچی نه توان دژی شورشی کورپې کوردایه تی له کوردستانی عېراق دا پېکېن وه یو پلاو کړد نموی همو جوړه پروپاگانده پکې ناروا دژی پدکیتی نېشتمانی.

نېسته تاقمه کدی که له تورکېان به ناشکرا و به بهرچاری سلطانی تورکېه به دهوړی: منع کړدنی خدک له هاتن یو سوړیه له نېرانموه، هلکمن، منع کړدنی پېشمېرگمی کوردستانی سر به پدکیتی له چرونه عېراق، وه یان په پوهندی کړد نمویان له گډل پراکتيان له سوړیه، گرتن و راوونانی نمو مېرغزانې هاتوچو نه کښ له نیوان سوړیه و عېراق دا.

بېگومان نم کارهش راستم وخر به پېچموانې کوردایه تی و خزمعت کړدنه به دوژمنه کانی، پوه هیوامان وایه به نمېر نیوه نېهیت و به ناگاداری نیوه نه کړا بیت.

نونه پکې زیندوی نم کاره گرتنی ۸ هڅالی چدکداری هیزی پېشمېرگمی کوردستانه که له باد پنه نموه نه هاتنموه یو سوړیه به کاری گرتنگ. وه تشکېجه دان و نژدېت دانېان به شپوه پکې درنډانه. نم روداوه له ۷/۱۶ دا له دی پکې قشورېان قومواوه.

- ناردنی عمناسیری پاراستن یو ناو ریزه کانی پدکیتی نېشتمانی له سوړیه یو گیره شپوینی کړدن وه تیک دانی ریزه کانی و دهنګویاس گه پانډن به دوژمنانی گله کمان. پوه تعلیم دوژمنانی گله کمان - نهک هر به نیوه چونکه خوتان نژانن که پاراستن له سر دستې موخا بهراتی نیسرائیلی و جېهانی تر تدرب کراوه پوه دور نه بگره و ژوز نژیکه نوکروانی نیمپریالیزم و نیسرائیلی تی دا خزا بیت وه خېهر به دوژمنانی گله کمان

بگه‌بهن.

برایانی بمرزا

ریگدی خببات و شورش له کس نه‌گیراوه و کسیش ناتوانی بگریت. نه‌گهر نیوه
نه‌تانموی شورش بکنمونه خو ئوا دهستی پی بکنمونه و، نیمه هیچ ریگمان له نیوه
نه‌گرتوه. نه‌گهر تاقه‌کدی نیوه له تورکیه گهره‌کیانه شورش بکنمونه فمرمو با بیکنمونه و
نیمش هیچ کوسپمان بو دروست نه‌کردون، تنانیت نماندی له سوریموه گهره‌کیانه بچنه
لایان نیمه له کوپونموی گشتی داوایان لی نه‌کمین بچن و پارمه‌تیشیان نده‌ین برون بو
لایان وهک پارمندی بورهانی برای جدوهر نامیق مان دا.

برایانی بمرزا

ئو کرده‌واندی تاقه‌کدی نیوه له تورکیه لای نیمه نیعتیار کراوه به اعلاتی حرب
له سمرمان واته دستکردنوه به شعری پراکوژی له دوی راکردن له شرکردن له گهل
دوژمنان بویه داواتان لی نه‌کمین هلوستی خوتان به رونی و ناشکرا دهرین: گهر نم
کاره به نمری نیویه ئوا ئوبالی شعری پراکوژه نه‌کمیته نستوتان، نه‌گهر به نمری نیوه
نیه ئوا نیی دستبجی (حدیکی جدی) یان بو دانین و نمریان بدهنی که برایانی نیمه
بهره‌للا کمن وه واز بیهن به نیهانی له هلسان به دوری ژندریمی له گرتن و منع
کردنی خفلک له هاتوچون بو لای نیمه. نه‌گینا به‌کیتی نیشتمانی کوردستان ناچار
نهیست هلسیت به واجبی مقدسی (دفاع عن النفس) و ناشکرا کردنی نم راستیه بو
گله‌کمان له ناوه و دهرموی کوردستانی عیراق و بو رونی گشتی روزه‌لات و دنیا.

نم نامه‌به تکابه‌کی دلسوزاندی پراپانه‌به بو بمریستی کردنی هه‌لگیراندنی شعری
پراکوژه له ناومان دا بو ئوه‌به که ئو خلاقه سیاسپاندی نیوان همدولا به‌ریته قالی
سیاسی و دبعتی خوی به شیوه‌ی رهنه و رهنه له خو گرتن و هواری علنی له به‌ریچاری
جسم‌اوهری گله‌کمان بکرت، نه‌ک به شیوه‌ی به‌گژ به‌کا چونی عسکری و به‌کتر
کوشتن و هولدان بو نیفتیال کردنی سرکرده‌کانی همدولا.

برایانی بمرزا

هپوام وایه نامه‌کم به‌خنه چوارچیره‌ی سیاسی خویوه نه‌پارانوه و نه‌به همره‌شی
نده‌نه قه‌لم، به‌گفتوگوه‌کی صریح و بی پیچوینای بده‌نه قه‌لم.

دپسان بانگی وجدانتان نه‌کم که ده‌سکوتی گله‌کمان، ده‌سکوتی شورش
کوپه و تازمان، به‌خنه سر همره شتیکی تابه‌تی. فمرمون بو به‌کیتیبه‌کی نیشتمانی
په‌شکوتو له نیوان همره هیزه‌کانی کوردستان و عیراق دا، فمرمون بو هاریکاربه‌کی

جدی بو ژباندنموی شورش و خیمات دژی حوکی فاشیستی بغداد، شان به شانی همو
هیزه پیشکوتوتوگانی عراق، قهرمون بو براهتی نموگا بو شمری براکوژه.

به هیوای ودرامیکی نوسراو لیتانمو به خواتان نمسپریم

براتان جلال تالمبانی

ناگادرای: له دوی سمری مانگموه خوسان به سرهست تمزانین له ودرامدانموی
رهفتاری تاقمهکمی کمریم سنجاری - جهوهمر نامیق له تورکیه به همو شبههکی
سیاسی، دهاتی... و هند. بویه تکاپه هرچی نهکمن پیش نو ماوه به بیت.

*

له جزیره

چندین هزار کوردی عراق به تایهتی خملکی دهوک، زاخو، تلمعفر، سمیل،
شنکار، شېخان دوی ناشهتال رویان کردبو سوریا. نیله کوردهکان له ناوچههدا له هر
۳ لای سنوردا له کورموه له گمل هک پهنهپیان ههه. له سردهمی میراهتی جزیرهدا،
هندی له ناوچه کوردنشینهکانی سر سنوری نیستای سوریا و عراق تا شنکار بهشی بو
له قلمروهی میری بوتان.

نواندی پری پرنموه سوریا به زوری له گوندهکانی جزیره دانیش بون. زویان له
ناو خزم و نیلهکانی خویان دا جیگیر بون. زویان به خیزانموه هات بون. هندیکیان
پیشمرگه و هندیکیان هاوولاتی بون. سوریا ریگای لی نهگرتبون، بهلام و دزعی
قانونیپیان دهاری نهکرا بو. به «پنابری سیاسی» دانفرا بون. دزگاپهک هبو به ناوی
«مکتب شوون العراق» سر به حیزبی بدعس نو سرپرشتی نهکردن. کاغزی هاتوچی
نهدانی.

*

د. محمود علی عوسمان هکی بو لواندی به دلسوزی خزمهتی شورش و مهلا
مستغای کرد بو، له سر ناشهتال له مهلا جیا بوهوه. نو کاتمی له تیران بو له گمل
مامجهدال نامیدان ئالوگور نهکرد و به تلمفون قسهپان نهکرد. پاش ماوههک به مالوه
هاته دهمشق. شمسدین موغنی و عمدتان موغنی و قادر جهباری پشی له گمل هات.
نمان خویان دهستهکی هاوپرو باور بون. د. محمود نامادهی خوی دهری بیت ناو
پهکتیبموه، بهلام نهپوت له هر نموی نیلتیژامی له گمل شمسدین و قادر ههیه ناتوانی
دهستیان لی ههلبگری و، خوی به تنیا بیت. له ناو دهستمی دامزونهتر و هندی له
کادرائی دسروشتودا ههون حمزبان له چارهی شمسدین نهکرد و، قادوشپیان به

پیاویکی بیدناو نغزانی. ثم تاقمیدان هان نعدا بینه ناو یه کیتیپوه.

د. محمود به هاوکاری له گڼل هاوریکانی «اللجنة التحضيرية للمعزب الديمقراطي الكردستاني» یان دروست کړه، یو هیواپه کادر و نمنده کانی پارتی له خویان کو پکهنوه، و، سرلغوی پارتی ریک پخمنوه.

په کی له کاره هره گرنګ و میژوپیه کانی ثم کومبسته به پلاو کړدنهوی نامیلکمه ک پر به ناوی «تقییم مسیره الشوره کردیه وانیهارها والدروس والعبر المستخلصة منها» و، پلاو کړدنهوی حسابی داهات و خبرجی شورش و، پاره پاشه کموت کراو بو. تا نموسا کس نه پغزانی له کوپونهوی شا - بارزانی دا چی وتراوه و، حسابی جولانهوه که چون بوه.

بنمالمی بارزانی زو به خو کموتن. قیادهی موخته تیان دامغزان. پارتی یو بو به حیزی ثم بنمالمه، کادرو نمنده کانی پارتی له ق م کوپونه و، کسبکی ثوتو له د. محمود و کومبتهی ناماده کړدن کو نهووه.

*

دوای گرانوهی نیسراهم غزو و هاوریکانی یو کوردستان نهو من بچم بو ناوچی جزیره و، وهجیدی دویمی پیشمرگه کان بېسموه یو کوردستان. له وی من «دیزکی» م هملوارد بو شونی مانوه.

دیزکی ناحیه په کی پچوکی ناوچی جزیره به. زوری نو پیشمرگانمی په کبته ریکی خست بون له دیرک و گونده کانی دهوویری دانیش بون. دیرک کموتوته ناوچی ۳ سنوری عیراق و تورکیا و سوریا. له نریک نوی چمی فیشخا بو تیکه لاری رواری دیجله نهی. ناوچه په کی دهشتاپه. چاندنی دانویله پبرویمی سهره کبیانه. ناژهلداریش نه کم. حکومتی سوری ناوی دیرکی کړد بو به «مالکیه» هروها ناوی کوردی همو گونده کانی گوری بو به ناوی عره می.

چند مانگی بو چورمه دیرک. لغوی باره گاه کم دانا بو. هندی له پیشمرگه سورانیبه کانیش لغوی بون. لغوش چند مېستیکم هېو:

- شاره زای پیشمرگه کان بېم و بیاناسم.
- نویمان کاد بو به پنکی گوزانهوی چک له ناو تورکیاوه بو سر سنوری عیراق.

- ریگای هاتو بو ناو عیراق بدوزمونه.

قم دویکی زور خراپیان هېو له تیکنانی ریزه کانی پیشمرگه کان و، تنانت له

رفتاری سیاسیبیان دا. فیسری هلاتن و تفنگ فراندن و دورویی و دوزمانی و جاسوسیان نهکردن. نهیانویست گومان و بی پروایی له ناو ریزه کافانا پلاو بکننوه.

*

باره گاکسمان له دیرکی خانوبه کی له قوډ دروستکراو بو، له کؤلاتیکی قهرتاو نهکراوا. دیرکی شاریکی پچوکی دواکتوی پشت گری خراو بو. چمرده به کی زور چه کی جوراوجور و، مین و، تی نین تی، تی دا هیلگهرا بو. نهترسام، دستی تیکدان، ناگر له خانوه کسمان بهر پدات یا شتی بهتقیبیتنوه و، ماله کسمان ناگر بگری و، بهیته هوی تئقاندنوهی همر گمره که که. نارچه که زور نزیک بو له عیراقنوه. قیادهی موهقه تمش کنی له هیزه کسمان دا کرد بو. ناو به ناو پیشمرگمان رابان نه کرد بو تورکیا و چه کیان نهفراندین. له بهر نوه بو نیشکی ماله که ناچار بوم زور به ورایی پیشمرگه هیلو بوم و، تنیا نوانم داتنا که زور لی یان دلنیا بوم.

باره گاکسمان دو کسمی خوشی لی بو، نمونی دو کسمایتی جیواز بون: مامه زه پیا و یونس. مامه زه پیا دیان و، به ریچسله ک تیاری بو. مامه به کی دویژ پیشمرگایه تی کرد بو. خواردنی بو دروست نه کردین. یونس خوشناو بو خلکی شفقلاوه بو. ژماره به کی زور رادبو شکاوی کو کرد بوه، گوايه پارچه کانی به کار نههینان بو چاکردنی رادبو و ریکوردهی تر. پی نهمجو هیچ شارفزا به کی، لم پیشهیدا، هبوی. زور رادبوی خراپ کرد. جماعت کمرسته به کیان دس کوت بو خورانی پوه خمریک بکن. یونسین هیلندا و له گیل مامه زه پیا به شریان ندان.

له منالیسوه حمزم له پورمورده کردنی گول و، راگرتنی مل و، گیشان له بهر، نه کرد. نمانه لوو سرگرمیباندی من بون، کانی بیکاری و بهتالیم پی بستر نهبرد و، حسانوهی دواي ماندبونیان پی نهبخشیم. له حهلب چند کویکی تۆم کړی و، له گیل خوم بردهسوه بو باره گاکمی دیرکی و، لوی دامتان به هبوی نوهی به شینمی کویبان بکم. بو کاریکی پیوست نهو بچم بو قامیشلی. کوهکانم به یه کی له پیشمرگاکان سپارد تا خوم نهگرموه ناگای لیبان بی. چند روژی له قامیشلی گیر بوم. که گراموه کوهکان نما بون. پرسیم: «چیان لی هاتوه؟» و تیان: «پشيله خواردوبیتی».

زورم پی ناخوش بو بهو همو پیشمرگه به نهیانتوانی بو چند کوی له پشيله بیاریزن. زوری له سر رویشتم و، زورم توانج و تمشر لی دان. سره نجام یه کیکیان درکاندی که پشيله کوهکانی نهخوارد بو، بهلکو کوریک سیری بری بون، ناوی رهتوف بو. زور زیاترم پی ناخوش بو، چونکه: یه کم، ناتمینی و بی زوقی رهتوفی نهگهاند و،

دوم، شاردنوی روداوه‌گانی ناو ماله‌که له من، به رفتار یکی نا دروستم نغزانی.
 ره‌ثوف خملکی دوزی لای کمرکوک بو له نیرانوه هات بو. بو هندی کاروبار
 ناردمانه ناوچی هه‌کاری له تورکیا. له دی پدک مایه‌وه و، نهر لوی جیگیر بو.
 له گمل خوم جوتی پهلای شاخوانی نهمساییم برد بو. چهرمه‌کی نهمسور بو،
 ناویناو پیوستی به چورکردن هبو. تهریکی کریم له تاقیکی ژوره‌کم دا دانا بو.
 پاشاوه‌پدک دهم لی دا خمریک بو توار نه‌بو. به لاموه سهر بو چونکه خوم به‌کارم
 نه‌هنا بو. پرسیم: «کی به‌کاری هیناوه؟». له پیش دا کس نه‌چره ژیری. دایمی حسن
 خوی دانی پی دا نا که نو به‌کاری هیناوه. تومز همر جار که رشی تاشی بو بو
 کریمه دهموچاری چور کرد بو. *نوکه*

حسن خملکی کمرکوک بو له نیرانوه هات بو. نویش چو بز نه‌روپا دانه‌شت.
 عارف له شام بی تاقست بو بو ساوه‌پدک هاته دهرکی پای خوی بدات.
 شوپک دایان نابو به نیشکر. کاتی سهری گه‌بشت بویه، چی له گملی خمریک بو بون
 له خو هستی ماوه دیاریکراوی خوی نیشک بگری، هملنستا بو، وت بوی: «هملنستم
 پیوستم به خو هه‌په». هاوریکانی نه‌ونده‌پان سر کرده سهری، سهری خوی هملگرت، له
 پیش دا چوه خلیج و، سهره‌نجام له سوید گهرسایه‌وه.

*

له ناو ناواره‌گانی جهره‌دا تاقمیکی زور یه‌زیدیه‌پان تی دا بو، پله و پایدی
 کومه‌لایتی و دهنیه‌پان جهاوز بو، وه‌کو: شیخ، قوال، نقیر...
 شیخ حسین، خوندواریکی روشنیه‌ر و، سیاسیه‌کی کورده‌پروهر و، نه‌جیب،
 کوری پاهشیخ بو. له ناو یه‌زیدیه‌پان دا «مهر» خاوه‌نی ده‌سلاتی دنایی و، «پاهشیخ»
 خاوه‌نی ده‌سلاتی دهنیه‌په. له مسله دهنیه‌پان دا پاهشیخ «فتوا» نه‌دا و، راست و
 ناراست دپاری نه‌کا، تمنانت نه‌توانی یه‌زیدی له دین دهر پکا.

جگه له شیخ حسین چند شیخیکی تری لی بو، له‌وانه: شیخ خلیف. خلیف له
 سردمه‌دا که به‌سیه‌پان گه‌چهلپان به کورده‌گانی شنگال نه‌کرد و، نه‌پانویه‌ست رایان
 بگوین، لهرسرای لیژنی ناوچی پارتی بو له سنجار بو، له هه‌راپه‌دا قایمقامی سنجار
 کوژا. له روداوه‌دا شیخ خلیف تاوانبار کرا بو. شیخ خلیف نه‌گهرچی نه‌خونده‌وار بو،
 به‌لام پیاریکی نوکته‌بازی ویا و، شاره‌زای کاروباری دهنی خویان و ناوچه‌که‌پان بو.
 یه‌زیدین، حسن نهمو، خودپه‌په‌سی، قاسم ملکو... له پیاهه ناسراوه‌کانیان

بون.

له سر پزیدیه‌کان کتیب و وتار زور نوسراوه.

عوسمانیه‌کان به هاندان و فتوای مه‌لاکان زور جار لشکریان ناردوته سمریان، جگه نمودی به شه‌پتانپرستی و، کافری تاوانباریان گردون، شتیکی تریان له سر نموسبون. ~~کسر سه رخا سه یخو پیکر دم زان یخیدی جه نه می خنایه خدایه~~
نم کسمایه‌تیسه دهنیسه سمرنچی هندی له نوسر و گهریده نوروپایه‌گانی واکیشاوه. سردانی ناوچه‌گانیان گردون و، شتیان له سر نموسبون. کتیه‌گهی «لایارد» به نینگلیری لاسر «که‌لاوه‌گانی نه‌بنوا» هندی وینعی دسکردی جوانی پزیدیه‌کان و شونه پیروزه‌گانی تی دایه.

له سیه‌گانی نم سده‌یوه به عهرهی چمندی و تار و کتیبیان له سر نوسراوه، له ناو نمواندا هردو میژونوسی عراقی: «السید عبدالرزاق الحسینی» و «المحامی عباس العزازی» در کتیبیان له سر نموسبون و، چمند جاری دسکارپان تی دا کردوه و، چاپ کراونه‌توه.

شاکیر فتاح، ماوه‌پک له ناویان دا ژیا بو، نموش به کوردی کتیبیکی له سر نموسبون. پیش نمودی بلاوی پکاتوه چمند به‌شیکی بو نیمه نارد له «رزگاری» دا به زنجیره بلاومان کردوه.

پزیدیه‌کان خویان هیچیان له سر خویان نموسبوه.

تا نیستاش لیکولینموده‌پکی زانستی به‌لایمن و تیروتسلپان له سر نموسراوه، له بهر نموه زور باه‌تی دینی و کومه‌لاه‌تیبیان، هیشتا وه‌کو مه‌تدل ماوه‌توه و، ههره‌که به جوری لی بان نمودی.

بو من هلیکی باش ره‌خسا بو هندی له زانباریه‌گونه‌گانی له سر پزیدی خویند بومسوه تاکی پکسموه و، هندی شتی نوی یان لی فسر بهم. سهرتا سلپان لی نه‌کردمسه. منیان به «کومله» نغاسی و، پیش منیش فونه‌پکی خراپی کومله‌پان دی بو. واپان نغزانی منیش لو ته‌پیم. زوری پی نه‌چو سله‌که‌پانم رواندنمسه. بوین به دوست و ناشنا. بی سلمینتوه گتوگومان نه‌کرد و، به راشکاو و له‌امی پرسپاره‌گانیان ندامتوه و، هندی له بهرورا دهنیه‌گانی خویان بو روڤ نه‌کردمسه.

پزیدیه‌کان به خویان نغلین: «میللت» و به دهنه‌پان نغلین: «نولی نیردی». خویان به میلله‌تی هلبهردرای پزدان نغزانن، چونکه لایان واپه مروفاه‌تی هموی له نموی «ئادم و حوا» ن، به نغیا نموان له «ئادم» کتوتونه‌توه. به کرمانجه‌په‌کی ردوان نمودین و، لایان واپه له روژی قیامت دا خرا و فرشته‌گانی به کرمانجی له گدل مروف

ندون و، هر کسی نم زمانه نزاری ناچسته بهشت. نوژ و بهتبه دینیه‌کانیان
هموی به کرمانجیه.

«تولی نیزی» بیگومان دینیکی کون و ستره‌خوی، تابیت بوه به کورد. به
تپهرینی زمان و له تنجایی تیکه‌لاریان له گدل دینه‌کانی دراوسیان هندی باور و
نمیت و زاراویان لی و مرگرتن، بهلام نمه کاری نه‌کردوته سر باورده بنه‌رتیه‌کانیان.
نایینه‌کان به گویری «خواهرستی» دابش نکرین بو بک خوایی «مونو ثایهزم»
و، دوخوایی «دوالهزم» و، چمند خوایی «پولی ثایهزم»:

- یونانیه‌کان باوریان به هه‌بونی «چمند خوا» هه‌بوه، و‌کو خوای جوانی، خوای
شمر، خوای باران، خوای دهریا...

- زه‌دهشتیه‌کان باوریان به هه‌بونی «دوخوا» هه‌بوه، خوای چاکه
«ناهورامزدا» و، خوای خراپه «نهره‌من».

- جو و، مسیحی و، موسلمان باوریان به هه‌بونی «خوای تاک و تنیا» هه‌بوه
و، لایان و‌پره توانی دوخوا یا زیادتر نه‌پهرستن موشریک و کافرن.

زور کس و نزاری پزیدیه‌کان تچنه خاندی «دوخواپرسته‌کان» بوه. هندی له
روشنه‌پزانی پزیدی پش خویان به پاشماوه زه‌دهشتیه‌کان داننن. بهلام نه‌وی من لو
ماوه‌پدا لی پان تی گه‌بشتم: پزیدیه‌کان باوریان به «نیزده»، واته خوای تاک و تنیا
هه‌به. «مهلک تاوس» که موسولمانه‌کان به «شهبان» و، هندیکی تر به خوای شمری
زه‌دهشتیه‌کان «نهره‌من» ی داننن «نیزده» یا «خودی» نه‌به‌لکو «فرشته»:
«ملاکیت» و، بهلام فرشته‌به‌که پایه‌به‌کی تابیه‌تی لای پزدان هه‌به، چونکه نم له
روناکی دروست بوه نکه له قور.

پزیدیه‌کان به دینایی میژو قوریانی زورلیک‌راوی نازادی دین و وژدان بون.
زور جار کورتونه‌ته بهر پلاماری پی پزه‌په‌اندی ئوردوی تورک و، حوکمرانه‌کانی
دورپشتیان. و‌کو ده‌ساردم بویان پاس گردون ۳۲ جار «فرمان» بو له ناوردنه‌بان
دورچوه. فرمان وشه‌به‌ک بوه به معنای: «نمیری سولتان و گموره کار به‌دهسته‌کانی
عوسمانی». بهلام له زمانی نمان دا «راپونی فرمان» واته قه‌تلوعام، یا به زمانی نم
زمانه «جینوساید» چونکه هه‌مو جار فرمانه‌کان بو له ناوردنی پزیدی و تالانکردن و
ویرانکردنی ئاواپه‌کانیان بوه. به هوی نم هه‌مو پلاماری خویان و شمرینه
پیرزه‌کانیانوه، هیچ به‌لکه‌به‌کی نوسراویان نساوه. کتیه‌به پیروزه‌کانیان: «جیلوه» و
«مسحقی رهش» لای خویان نساوه و، نه‌وی «دهس ئوردو» پایه‌کانیش کورتوه جیگای

باور نیه. باوره دینیه کانیان نموده که له سنگی «باهشیخ» و «قبوال» کانیان دا پاریزاوه.

«قبوال» که له وشدی «قبوال» داتاشراوه، هو کسانه نعلین که بهیته دینیه کانی نولی نیزدییان له بهره و، له مونا سبهته دینیه کان دا به گورانیسهو هیوان نهگیرنوه. قباله کانی سمردهمی زو نمخویندوار بون. بهکی له بهیته دینیه گرنه گان: «بهیتی نافراندن» واته «سفر الخلیقه» به که باسی دوستیونی گوردون نهگیریتوه له باری سمرغی دینیانوه. بهیتی تریان زوره. بهیته کانیان ساددن و، له سمر نفسانه دامزراون. زورم مهبست هو تیرمینولوجی تایهتی نولی نیزدی ساخ بکسموه و، له گدل زاراوه ناسراوه کانی تیولوجی و سوسیلوجی بهراوردیان بکم. شتیکی نوتوم گیر نهکوت، چونکه زوری زاراوه کرمانجهیه کان قسوتاون و له بهیر چونه توه، نوری ما بر کسبکی زور کم هو، بهلام وکر «مفهوم» و «معنی» باسی نهکدن.

بهکی لهو باسانی نمیرست بجمه پنجونوانی و، زاراوه کانی وهرگرم «تناسخ» هو. «تناسخ» که لای کاکه بی «نعلی حق» پی ی نعلین: «دونادون» لای نمان زاراویکی تایهتی نیه. کچی له بنهوتی باوره دینیه کانیانه. عبدالرزاق الحسنی باسی ۴ جور «دونادون» نهکا: «نسخ، فسخ، رسخ، مسخ»، به واتای چونی گیبانی کسی که نمری، به گیرهی کردهو باش یا خراپه کانی، هو ناو لشی کسبکی تر، پان نهچسته ناو لشی هدیوان، پان نهی به نهیات، یا جمعا... نم باوره دیان له لا ههید، بهلام به وشه و زاراوی تایهتی دیاریان نه کردهو.

احمد العزازی، نندامی «قبادهی قومی» و «نعمین سری قبادهی قوطری عیراق»، له تعقیبوهیک دا له شام کوژرا. بهعسبه کان له قامیشلی پرسه دیان هو دانا هو. له گدل چمند کسبکی تر، لهوانه هندی بهزیدی، چوین هو پرسه که. لغوی به دهنگیکی. نرم له شیخ خدلفم پرسی: «گیبانی نم کابراهه چوته چیهوه؟» بی سپود وتی: «کوچک»، واته سگ. دپاره سگ لای خلکی نم ناوچانه گلاو و سوک و چه پندله.

نولی نیزدی دینیکه له سمر پنجینمی چینهایی دابش بون. چینه کان: میر، شیخ، قبال، فقیر، داخراون. به میر، که بهرزی بنیانه دس پی نهکا، به فقیر، که نزمترینیانه دواپی دی. به کبکی چینی خواروتر هرچی بکا ناتوانی هملکشی هو چینیکی له خوی بهرزیووتر، همیشه له ناو ستوری چینهکی خوی دا نهمینیتوه و، هو تیه زن له چینی سمری خوی بهینی.

له ناو بهزیدی دا «کریش» ریزیکی تایهتی ههید. دو خیزان یا دو بنمهاله که

نه سینه هه مان
بندریه

خزما پتیبان نیو نه پانوی بن به دوست و هاو پهمانی پدکتری، نمین به «کریف».

نم دو لایه وا ریک نه کسون له تاهنگی «خه تهنه» ی کوره کسدا تاماده نمین،
 پیایوکی لای پدکم منالی پیای لای دوم نه کاته هاووشی و، خه تهنه نه گمن. پهنه نیتیر
 نمین به «کریف» ی پدکتری، له خوشی و ناخوشی و، شایی و شیوهی پدکتری دا،
 هاویش نمین. تمنانت له شعری خپلا پتی دا له سر پدکتری نه گمنوه.

پزیدی بوی هدیه له گدل موسلمان، مسیحی و، جو، بیته «کریف»، به لام بوی
 نه به له غیری پزیدی ژن بهینی.

پزیدیه گان ویزیکی تاپه تی بو گسوره کانسان قایل بون و، پیروی پایدی
 چنپا پتیبان نه گردن. مسیری پزیدیه گان، تمحسین به گ، له حففتاکان دا چو بوه ناو
 شورشموه و، دواي ناشبه تال چو بوه نوروپا. نو ماوه پتی من له جنزیره بوم، سردانپکی
 پزیدیه گانی جنزیره ی کرد. وه کو کسپکی پیروز رهنشاریان له گدل نه کرد. دست یا
 چاکه ته که پان ماچ نه کرد. تمنانت له کاتی دا گندن و له پی کردنی پیلاوه گانی دا، پدکی
 به نارمزی خوی له پزیده می دا داننشت، قسچی به پیلاوه کانهوه نه گرتنه هاوش بو
 کردنوه و پستنوهی قهبتانه گانی. هندی له پزیدیه گان له بهر دا پهنکردنی گوزهرانیان بو
 بون به بهیسی. بهیسی لی ی قدهغه کرد بون دستی تمحسین به گ ماچ بکن. نتوانش
 به دزیبوه دستیان ماچ نه کرد.

هندي روشنیان هدیه پی نچی خویان پپوه گرت بی و، لی پان بویی به نریت،
 نه گپنا هیچ تفسیریکی دینی نوتویان بوی نه. بو نمونه: سمیل ناتاشن، هندیکیان
 نه گریجه پرنده نموه، کاهو ناخون، خویان له رنگی شین نه پارزن... شیخ خهلف و
 پنهاله کی گوشتی کله شیریان ننه خوارد، هرچند کله شیری دس بکوتایه بو منی
 ننهارد.

نمونه دی من تاسمین و، تیکه لایان بوم، نمونی پیای جوامیر و روشنه پرنز و
 سر راست بون.

*

عبدالرزاق فیهلی سرپرستی ریکه خستنوهی کووده عیراقیه گانی قامیشلی
 نه کرد. هر لو نریکانه پاش گیرانی هندی له نندامه گانی کومله له بغداد نیبراهیم
 عزو، نمونه شاکلی و نیبراهیم عهید علی که هرسیکیان نندامی کومله بون و
 فرمانی گرتیان درچو، به پی له سنور پرنده و، گه پشته سوریا.
 سرکردا پتی پدکیتی کومیتیه کی پیک هینا بو له قامیشلی بو سرپرستی

ریکخستنی توانمی به نندامهتی یان بو پیشمرگاهتی نهاتنه ویزی به کتیه به. سوریا کارناسانی زوری بو چالاکیه کانی به کیتی نه کرد. دوره به کی جنگی بو نفلسره کان و، چندن دوره به کی بو پیشمرگه کان کردوه.

*

ناوچی جزیره دروژونوهی جوگرافی جزیری بوتانه و، بشیک بو له قلمرویی توان. سرده میکی دروژ مبلندی هاتوچی نیله رهونده کان بو و، به ده گمن ناوایی تی دا بو. دوا یه کمین جنگی جیهانی که سوریا له نیمپراتوریه تی عوسمانی جیا کرایوه، هلی ناسنین کرایه سنوری هردو ولات. نم سنوره چندین شار و ناوایی و نیل و بنمالمی، بی هیچ نیعتیارکی نهسانی، کرده وته دیمش. شاره کانی: نسپین - قامیشلی، جیلاتینار - سیرکانی (راس العین) لهوانن.

*

کابرایه که به ناوی «محمد طلب هلال» کتیه کی له سر ناوچی جزیره نوسی بو. کورده کانی سوریا، به تایبه تی توانمی له دوره و نژیان، هرای زوریان له دژی کرد. روژنامهی حیزبه کورده به کان، لهوانه «خبات»، و تاربان له سر نوسی بو. «عیصمت شریف» یش نامبلکه به کی به نینگلیزی بو بهر پرچدانوهی نوسی بو. مسسلی «الحزام العربی» و «الحزام الاخضر» و تعرضی ناوچه کورده نشینه کانی جزیره، بو بو به پئزاری راستقینه یان و، نم کتیه به یان نه کرد به شایعت و بملگه. دانیه کم له کتیهی تایین پهیدا کرد و، کورقه خونندنوه و تاووتی کردنی. لبردها بهر و پیشنباره بهر ته به کانی نه گیرمده.

ناوی کتیه که:

«دراسة عن محافظة الجزيرة: من النواحي القومية، الاجتماعية، السياسية»

ناوی نوسره کئی:

الملازم الاول محمد طلب هلال رئيس الشعبة السياسية بالحسكة

سال و شونی چاپی له سیر نیه، به لام له ۱۹۶۳/۱۱/۱۲ دا له نوسینه نوی

بوتموه. به سیر به کوه ۱۵۶ لاپه به.

له (المقدمة) دا باسی نهونی سهرچاوهی پیوست نهکا، له بهر نهوه نوسینه کئی له سیر بنچینهی تهجرویی خوی و کسانانی تر نوسیره و، باسی گرنگی پاک کردنوهی نهتموهی ناوچه که نهکا له تاقی نهتموه به تایبه تی پاش دوزینهی نهوت له رومه یلان و قهرچوخ.

له (المدخل) دا (ل ١ تا ٢) به داخسره لویه نهدوی که کاپراپه کی عهده ب لور ناوچه پیدا، به هوی زوویی ناکوکی و تیکه لایسی ره گز و نه توه و دینی جیساوازه، هست بهوه ناکا له ولاتی خویا به تی. له بهر توه داوای پاککردنوهی نهکا له ره گزی بیگانه.

بهشی یه کم (ل ٣ تا ٢٥) ی ترخان کرده بو «سرنجیکی میووی له کیشی کرده» لهره دا باسی کیشی کرده نهکا له سهره تاوه تا سهره تای سدهی بیستم و، کاتی یه کمین جنگی جهانی و، نهوان دو جنگ. باسی بهری نهشتمانی نه توهی کرده و، کوره جهانیه کان و نیمه یالیزم و کرده نهکا.

لهم بشدا نه بهوی بیسملنی کرده نه توه نه و نهشتمانی نه توهی نه. دژمنانی عهده ب تابه تی نیمه یالیزم کوردیان خستوه سر کله کله می بهری نه توهی. له شونیک دا نلی: «اذا يمكننا القول بأنه ليس هناك شعب بمعنى الشعب (کردی) ولا امة بكاملها بمعنى الامة الكردية» نهجا نلی: «لا يتحدث الشعب الكردي هذا المجال حيث لا تاريخ لهم ولا حضارة ولا لغة حتى ولا جنس، اللهم الا صفة القوة والبطش والشدّة..» «لست المشكلة الكردية الان وقد اخذت في تنظيم نفسها الا انتفاخ ورمي خبيث نشأ او انشأ في ناحية من جسم هذه الامة العربية وليس له اي علاج سوى بتره»

بهشی دوم (ل ٢٦ تا ٤٨) ی گرنگترین بهشه کانی کتیه که به. شونی کورده کانی سوریا دپاری نهکا و، باسی خپله کانیان نهکا، پشنامه کانی خوی به دپاری کراوی نهخاته بهرچاوی کار بهستان بو چارمه کردنی کیشی کرده.

شونی کورده کانی جزیره بهم جوړه دپاری نهکا:

«يتجمع الاكراد على طول الشريط الشمالي محاذيا للحدود التركية في محافظة الجزيرة بعمق نحو الجنوب يتراوح بين ١٥ - ٣٥ كيلومتر تقريرا من منطقة رأس العين غربا حتى حدود منطقة المالكية شرقا حيث يتكاثف التجمع هذا في الامكنة الخصبة بحيث يستعصى عليك ايجاد جيب عربي صغير في بعض المناطق وخصوصا في منطقة المالكية وقهوه البيض والقامشلي وعامودا ويحتلون اخصب المناطق في الجزيرة واكثرها امطارا حيث تتراوح نسبة الامطار في منطقة المالكية والقامشلي بين ٤٠٠ - ٥٠٠ مم مطري حسب خريطة الامطار.»

که باسی خپله کورده کانی سوریا نهکا همسریان تاوانبار نهکا بهوی خو به نهشتمانی نه توهی: کورده ستانوه نه بین، پارتی و شوعین، نسلان نین و له سر دینی شهتانی، بهلام به پی ی نهخشه نیمه یالیزم بو هه لوله تاندنی عهده ب باسی نسلامدی

تکمن، همویان له تورکیاوه هاتون و، لهو دیو سنور ناموزاو خزمیان هدیه و، سنور به خه‌تیکي وهمی داتننن. خپله گرنګه‌کان وه‌کو هیلال ژماردونی نمانن:

۱. هیلیرکان. له قهور البیض و قامیشلی و هندپکی له حسه‌که جیګیر بون.
۲. ده‌قوری. له قامیشلی و عاموده جیګیر بون. نژیکي ۴ هزار خیزانن له ۱۲ گوندا نژین. نم خپله نهن به چند تیره‌به‌کموه گرنګترننن: گاهاره، له ۳. گوندی عامودا نژین. کاهاکا، له ۲. گوندی عامودا نژین. سپدان، له ۲. گوندی عامودا نژین.

۳. کبکی. له دریاسه جیګیر بون. نژیکي ۳ هزار خیزانن له ۱۵. گوندا نژین. نم خپله نهن به چند تیره‌به‌کموه گرنګترننن: ساروخان، کوسکان، نومران، هسکان، نیساعبلان.

۴. مرستی. له قامیشلی جیګیر بون. به‌روژدوی ۱ هزار خیزانن.

۵. ملی. له راس العین جیګیر بون. نژیکي ۱۵۰۰ خیزانن. نهی به ۱۰. تیره‌وه گرنګترننن: خضرکان، کومشان، تاجریان، دودکان، شېخان، دېدان، ماندان، زیلان...

جګه لمانه چند خپلپکی تری کورد نژمیری وه‌کو: به‌رازی له عین العرب و راس العین، کیتکان، شېخان، محمملی له روژه‌لاتی قامیشلی، دورکان، جابه و حسنا و میران یا کوچر.

دپته سر نوهی له‌وو پیش چون سه‌بری کوردیان کړده و، لیره به دوا نهی چون سه‌بریان بکن. له‌وو پیش لایان را به کورد نمین و دلسوز و گویرايه و، په‌برندی دینی نیسلام پیکانوه نه‌مستی. به‌لام نیسلام ناتوانی نه‌تر شو په‌برندی به‌برگی و، «په‌دوستان» و «کوردستان» وه‌کو به‌کن.

پاش نوهی تیریه ره‌گن‌په‌رستیه‌کانی دهراره‌ی پارتی و، نوهی تازه‌ی کورد رون نه‌کاتوه و، دهری هردو بلوک: روژناوا و روژه‌لات له دوژه‌نایه‌تی عروب دا به هوی جوله‌که و کورده‌وه باس نه‌کا و ملی: «لم یثقی المعسکین فی تاریخ صراعهما علی شیء اتفالقهما علی مسرحیتین وعلی الارض العربیة بالذات هی مسرحیة فلسطین و مسرحیة کردستان، کردستان العربیة علی وجه الخصوص.»

هیلال هیرش نه‌کاته سر کار په‌دستانی مبصر، به تاییدی ناصر، چونکه کورد به برای دینی عروب داتننن و، داوی چاره‌سری به ناشتی کیشه‌که‌یان نه‌کن و، نم به‌چوندی نموان به «شعوی» و «سطحی» داتنی، ینجا دپته سر به‌روراکانی خوی. له

بهر گزینگی باشد که ده کو خوی را بان نه گویند. له ژهر سدرناوی و المقترحات بشأن المشكلة الكردية» ذا نوسهوتی:

۱. ان تعتمد الدولة الى عمليات التهجير الى الداخل مع التوزيع في الداخل ومع ملاحظة عناصر الخطر اولا فاول. ولا باس ان تكون الخطة ثنائية او ثلاثية السنن تبدأ بالعناصر الخطرة لتنتهي الى العناصر الاكل خطورة وهكذا...

۲. سياسة التهجير: ای عدم انشاء مدارس او معاهد علمية في المنطقة لان هذا اثبت عكس المطلوب بشكل صارخ وقوی...

۳. ان الاكثرية الساحقة من الاكراد المقيمين في الجزيرة يتمتعون بالجنسية التركية. فلا بد لتصحيح السجلات المدنية وهذا يجرى الان انما نطلب ان يترتب على ذلك اجلاء كل من لم تثبت جنسيته وتسليمه الى الدولة التابع لها. اضف الى ذلك يجب ان يدرس من تثبت جنسيته دراسة ايضا معقولة وملاحظة كيفية كسب الجنسية لان الجنسية لا تكسب الا بمرسوم جمهوري. فكل جنسية ليست بمرسوم يجب ان تناقش تبقى من تبقى اي الاكل خطرا وتترن من تترن هنع الجنسية لنعبده بالتالي الى وطنه.

ثم هناك تنازع الجنسيات فانك تجد احدهم يحمل جنسيتين في ان واحد او قبل ثلاث جنسيات. فلا بد والحالة هذه ان يعاد الى جنسيته الاولى وعلى كل حال فالحكم ما يترتب على ذلك الاحصاء والتدقيق من اعمال، حيث يجب ان نقوم فوراً بعمليات الاجلاء.

۴. سد باب العمل: لا بد لنا ايضا مساهمة في الخطة من سد ابواب العمل امام الاكراد حتى نجعلهم في وضع، اولا غير قادر على التحرك وثانيا في وضع غير المستقر المستعد للرحيل في اية لحظة وهذا يجب ان ياخذ به الاصلاح الزراعي اولا في الجزيرة بان لا يوجر ولا يملك اكراد والعناصر العربية كثيرة وموفرة بحمد الله.

۵. شن حملة من الدعاية الواسعة بين العناصر العربية ومركزة على الاكراد بتهينة العناصر العربية اولا لحساب ما وخلقلة وضع الاكراد. ثانيا بحيث يجعلهم في وضع قلق وغير مستقر.

۶. نزع الصفة الدينية عن مشايخ الدين عند الاكراد وارسال مشايخ بخرطة مرسومة عربا اقحاحا. او نقلهم الى الداخل بدلا من غيرهم. لان مجالسهم ليست مجالس دينية ابدا بل وبدقة العبارة مجالس كردية. فهم لدى دعوتهم اليها لا يرسلون برقيات ضد البرزاني انما يرسلون ضد سفك دماء المسلمين. واي قول هذا القول.

۷. ضرب الاكراد في بعضهم وهذا سهل وقد يكون ميسورا باثارة من يدعون منهم بانهم من اصول عربية على العناصر الخطرة منهم. كما يكشف هذا العمل اوراق من يدعون

بأنهم عرباً.

٨. اسكان عناصر عربية وقومية في المناطق الكردية على الحدود فهم حصن المستقبل ورقابة بنفس الوقت على الاكراد ربما يتم تهجيرهم. ونقترح ان تكون هذه العناصر من شمر لانهم اولا افقر القبائل بالارض وثانيا مضمونين قوميا منة بالمنة.

٩. جعل الشريط الشمالي للجزيرة منطقة عسكرية كمطقة الجبهة بحيث توضع فيها قطعات عسكرية مهمتها اسكان العرب واجلاء الاكراد وفق ما ترسم الدولة من خطة.

١٠. انشاء مزارع جماعية للعرب الذين تسكنهم الدولة في الشريط الشمالي على ان تكون هذه المزارع مدرية ومسلحة عسكريا كالمستعمرات اليهودية على الحدود تماما.

١١. عدم السماح لمن لا يتكلم اللغة العربية بان يمارس حق الانتخاب والترشيح في المناطق المذكورة.

١٢. منع اعطاء الجنسية السورية مطلقا لمن يريد السكن في تلك المنطقة مهما كانت جنسيته الاصلية (عدا الجنسية العربية). الخ..

هذا وان هذه المقترحات ليست كافية بل اردنا منها اثارة المسؤولين بحسب خبرتنا لتكون تهاشير مشروع خطة جذرية شاملة لتؤخذ للذكرى بعين الاعتبار.

بمضى سبعم (ل ٤٩ تا ٨٢) تمرخان كراوه بو بلاو كردنوهى همدى بملگه و، وتارى روژنامه كانى جيهان دهراردى شورى كوردستانى عىراق. بى نهى زورى بملگه كان درو بن و دستكردى خويان بى به نهى شىبواندى خراسته سياسى و كومه لاهتى و روشنپرييه رهواكانى كورد له سوريا و، هاندانى نه توه پهرسته كانى عومب له كورد.

بمضى چوارم (ل ٨٢ تا ١٠٩) باسى حيزه سياسيه كانى پارىزگاي جىزيره نكا. له ناو نو حىزىاندا باسى پارتى نكا. كاها به نه منقسمت پارتى ديموكراتى كوردى سوريا تهكلاو كردوه له گىل پارى ديموكراتى كوردستانى عىراق. بمضى له پروگرامى پارتيه كدى عىراقى نوسيوه وهكو نامالچى پارتيه كدى سوريا.

بمضى پىنجم (ل ١١٠ تا ١٣٧) شوى عومب و خيله عومبيه كانى جىزيره ديارى نكا. لم روهو نوسيوتى:

دلقد قرونا فيما مضى بان الشريط الشمالى للجزيرة اهل ومسكون بالاكراد وفق خطة استعمارية قديمة. ومن هذا نفهم ان اماكن ومواطن العشائر العربية هي المناطق الجنوبية من محافظة الجزيرة، حيث تتمركز اكثر العشائر العربية وهي بخطوطها المربعة: شمر في الشرق، والجبور في الوسط، والبكارة في الغرب على سفوح عبدالعزيز وتتواجد بقية العشائر

بين العشائر المذكورة تلك، كطى، والشرابين والحرب وغيرها من بقية العشائر الصغيرة من العرب. اجل انهم موزعون بحسب خريطة الامطار فى سوريا فى المناطق الجنوبية والتي تتراوح نسبة امطارها بين ١٠٠ - ٢٥٠ مم مطرى فمناطق العشائر العربية اذا ليست خصبة عدا ما حول الخابور والسقى وهى قليلة وعدا قرى دهام الهادى وبعض قرى طى فهى على درجة من الخصوبة لا بأس بها.»

خيله عمره دهكانى جنزيره بممجوره نزميرى:

١. شه ممر. پيش ٣٠٠ سال له ناوچهى نمجدى حيجازموه هاتون و، له ناوچهكانى بغداد تا رقه جيگير بون. نمن به دو تيرهوه: شمر الخرصه له تدل كوچهك خر بونهتوه و، شمر الزور له تدل هدلول دانهشتون.

٢. طى. له حيجازموه هاتون. نزمكى ١٠ هزار كس نمن. نمن به چمند تيرهدهكوه: العساف، الحريث، الجواله، حرب، راشد، بنى سبعة، اليسار، زيد، البوعاصى، الفتاه، المعامره، الهكاه. له سىروى روزهلاتى قاميشلى له سىر سنورى توركي و، ممشيكيان له مالكيه و، ممشيكيان له حسهكه جيگير بون.

٣. شعراى. له دىركى و قاميشلى و حسهكه و راس العين دانهشتون.

٤. جبور. له كىنارى خابور ٢٠ كيلومه ترخواروى حسهكه نمن. داهش نمن به سىر تيرهكانى: ملحم، سلطان، الهزيم، المحاسن، المحمد، الحوى، الرىث، البومينا، الجحيش، البقه، العلى، البومانع، العامر، البرى، البوعمره، القضا، الخليون، البورباش، البو سلامه.

٥. الهكاه. له بنارى چىاى عبدالعزى سىرو نمن.

بو نوهى سىترسى كورد نىمنى و، خىلاتى عىروب زال بى به سىر ناوچهكدا، هيلال بو بلاو كوردنوهى خويندموارى پيشنار نكا:

١. احداث اكثر مايمكن من المدارس وعلى مختلف درجاتها وانواعها بين العشائر العربيه وفى مناطقهم التى يعيشون فيها، وتجهيز تلك المدارس بكل ما محتاجه المدارس الحديته.

٢. وحدات ارشاديه وتوجيه شعبى يرافق تلك المدارس ويساعدها على نشر الثقافه والعلم.

٣. ارسال اكبر كسبه من الشباب العربى ومن الفقراء على وجه الخصوص دون التقيد بالشروط المعروفة الى الخارج للدراسه واكمال الاختصاصات وذلك بخطه مستمره وباعداد كبيره...

۴. فتح معاهد زراعیه عالیہ فی الجزیرہ لاہنء العرب مجهزہ بکل الوسائل الحدیثہ لتساعد علی ازدهار النهضہ الزراعیہ وتحسینہا.

بر چاککردنی ہدومرجی مادی پشیان پیشیار نکا:

۱. توزیع کل الفائض من الارض فی الجزیرہ والمشمول بقانون الاصلاح الزراعی علی هذه العناصر فقط دون غيرها مطلقا. اذ علی الاصلاح الزراعی ان لا يعطى سندات قلیک فی الجزیرہ الا لهولاء العناصر حتی ولا یوجر الا لهم لانهم السند والدعم والدرجہ الواقی عندما تتحسن احوالهم فهم امل المستقبل علما ووعیا وقومیا بالنسبہ للجزیرہ.

۲. تقديم المساعدات الفعالة والمجدیه بالنسبہ للدولہ لهولاء العاجله والاجله.

۳. انشاء جمعیات او مزارع جماعیہ من تلك العناصر العربیہ فقط.

۴. انشاء قری نموذجیہ تشرف علیہا الدولہ، بکثرہ وموزعہ فی مختلف المناطق العربیہ لکی یلحظوا الفارق بین حیاتہم السابقہ وحیاتہم الاحقہ وشجعہم علی العمل والجد فیما بعد.

۵. اشعارهم بالدعم الدائم من قبل السلطات المحليه التي كانت سابقا لا تستقبل سوى الشيخ ذو النفوذ. لکی یلحظوا الفارق ایضا وحسروا بان الدولہ هی دولتهم وهم ترسها وحماها. بما یعطیہم شیئا من المعنویات.

۶. فتح ابواب المصارف الزراعیہ لهولاء الصغار فقط واغلاقها امام الشعیبیین والمقتدرین من العرب الاغنیاء.

۷. وضع خطہ عامہ بالنسبہ لهولاء العناصر العربیہ لانقاذهم بما هم فیہ تدخل فی موازنہ خاصہ.

ہلال لای وابہ عقلیہتی عشائیری عروبہ کوسپیکی گورہہ ہوہ داوا نکا پدیہندیہ مادی و جیگاہیہکانی خیلہکان ہل پوہشیری و، شہمر و جہور و طی... لہ یدک شومین دا تہلاو بکریں. زوریش گلہی لغوہ ہدیہ کہ پیوہندی نیوان خیلہکانی کورد و عروبہ لہ نارچہکدا ہاش و دوستانہہ.

ہشی ششم (ل ۱۳۸ تا ۱۵۶) دوا ہشی کتیبہکدہ. تہرخانی کردوہ ہو ہانی دین و مغزیہ دانیشخوانی جہزیرہ کہ تہکلاوہ لہ موسولمان و، مسیحی کاتولیک و نورتودوکس و نستوری و پروتستانت و، یزیدی و، لہ ناشوری و ثرمین و کلدانی و جو...

سالی ۱۹۶۳ حیزی ہمعس بہ کودتایہکی خونیای لہ ہغدا حوکی گرتہ دوس، دوا ی لغوہ بہ ساوہیہکی کورت حیزی ہمعس لہ سورہاش بہ ہمان ریگا حوکی گرتہ

دەس. بەمەسپەکان بەمە هابی بون. نوپوری توئندوتیژپیان بەرامبەر دوژمن و ناحیزەکانیان بە کار ئەهێنا و، گیانی رەگزیپرستیپیان خروشا بو. عێراق و سوریا و مەبەر گفتوگویی «وەحده» یان دەس پێ کرد. گفتوگۆکەیان بە ئەنجام نەگەیشت. کەوتنە دژایەتی ناسر و مەبەر. کە شەریان دەس پێ کردووە لە دژی کورد، مەبەر پەسندی نەکرد، بەلام حکومەتی سوریا «لیوای یەرموک» ی بو یارمەتیدانی بەعس نارد بو عێراق. ئەم کتێبە لەو کەشه سیاسییەدا نوسراوە، بە هەمان گیانی رەگزیپرستانە. بێروبوچوونەکانی هێلال پێچەوانەی سەرەتاکانی دیموکراسی و مافی مەرۆ و ئەیدەیا ئاشکراکانی حیزبی بەعسە.

کوردەکانی سوریا ناهەتیان نەبو، ئەم کتێبە ئەهێنا هەرای گمۆرتی لە سەر ساز بکراوە و، نەگەر لە ولاتێک دا بۆناوە ریزی مافی مەرۆی بکراوە، ئەو هێلال بەری بە دادگا.

*

سەردانی زور گوند و شاروچکی ناوچەکەم کرد.

چەند جاری لە گەل هەندی روشنبەر و پیاوی ناسراوی ناوچەکە چوین بو سەریان بو کەناری دێجلە. جاریکیان چوین بو نزیک پردی «بافت». «بافت» شوێنوازی پردیکی کونە. وەکو ئەمانت دوانزە تاکی هەبەر، بە قەد پورجەکانی سال. هەر پایەدەکشی وێنەی بەکی لەو پورجانەی لە سەر بو. ئەو کاتە ئێمە چوین شوێنوازیکی کەمی چەند تاقیکی ماو. ناوچەکە پوری زوری لی بو.

لە گەل شیخ حەسینی بەمشێخ سەردانی بەحرکی و خاتونبەمان کرد لە راستی ناوچەی شەنگار دا. گومبەکی خاوەن و جوان و دەرەسینی لی بو. رەنگیکی شینی قەشەنگی هەبەر. دانیشتوانی ناوچەکە بەزیدی بون و، ئازەلداریان نەکرد، دالەدی هەندی لە یەزیدیە ناواریەکانی ئەمەیان داو.

هەروەها چەند جاری چوم بو سەری کانی، عامودا، درەسیە.

ناوی گوند و شوێنەکان بە زوری کوردی بون. حکومەت ناواریەکانی گوری بون بە عەرەبی. زورایەتی دانیشتوانی ناوچەکە کورد و، بە کرمانجیەکی رەوان ئەدوین، بەلام جەلەمەرگی عەرەبی لە بەر نەگەن. ئەمەش خوێدکی دەرەنەبە نەسەپێنراوە بە سەریان دا.

زەویواری خویان بە دەس خویانەو بو و، هەندەکیان ئەززی قراوانیان هەبەر. بەرەمی سەرەکی دانەویە، بە تاییەتی گەنم، بو. ناوچەبەکی بە پەت و دەولەمەن بو. ئەززی بەراو و باخپێشان هەبەر. لە هەندی جیگاش پێریان هەلکەند بو بو ئاودان. کەشتوکال لەوی پێشکەوتوتر بو لە چار کوردستانی عێراق دا. لە وەززی هەلگرتنی گەنم دا سەدان شایی

ژنهینان نهکرا.

نوت له جهمیره دوزرا پوهه. نو ناوچه پهی نوته که پان لی دهرنه پنا ناوچه پهی ده ولسمندی کشتورکال و کوردنشین پو، ناوی «قهره چوخ» پو. بیرى نوته گان و، پوریه کانی له ناو نمری جوتیاره گان دا پو. حکومت داگیرى نه کرد پو. زورجار تراکتور و کومپاین له نزدیک پیره گان کاریان نه کرد پى نووی دس بهینه ریگمپان.

*

سنوری سوریه - تورکیا، نه گمرچی به تعلی درکاو پهرین کرا پو، به دروای هیللی سنور مسین پان لی چاند پو، ژماره پهی زوری جهمندرمش ترخان کرا پون پو چاودیری سنوره که به لام جموجولی قاچاخچیتى هر هپو. له تورکیاوه: نازل، پدتو، پیلاوی لاستیک... پان نه پنا و، له سوریاوه: چایی، جگهره، تفنگ و فیشه کپان نهرد. قاچاخچیه گوره گان کرکار و کوله لگریان به کری نه گرت کله پله کانپان له سنور پهرینه پوه.

قاچاخچیه گان له گدل نهفسره گانی تورک ریک کهوتبون، به پاره کوله گانپان نه پیرانده وه. همد جار پرامسیر به هر کولیک چهره پهک پاره پان نندا، پان پو چمند سمعانی سنوره که پان به کری نه گرت و، لهو ماوه پدا چمندی بیانتوانیا به تی پان نه پیراند. همندی جاریش که به قاچاخ نه پیرنه وه، کوله لگره گان به سر مسین دا نه کومتن، یا هر گوللی جهمندرمه نه کومتن.

دیجله لهو ناوچه پدا پی ی تلپن: «نالا مسزن» واته ناوی گه وزه. له مسیر و نوپیری دیجله چمند گوندی هپون، زوریان ناوه گانپان وه کو پدک و پو. همندی جار پو پیرانده وه پهی کوملی له خعلکی هردو گوند به ناوی مبله و راوه ماسپیه نه چونه ناو ناوه کوه. نووی نه پوست پهرینه وه، نویش له گملیان نه چو. پاش پلاوه لیکردن له گدل خعلکی دی پدکه نه چوه وشکایی، پیشتتر جلوه رگیان پو ناماده کرد پو، جلی له هر نه کرد و، تی پان نه پیراند.

چمند جاری پوکیان، به «کلهک»، له پیری تورکیاوه نه پنا پو سوریا، یا له سوریاوه نه پیراند پو تورکیا. به لام زور جار نه پیمان به پاره ته گپیر نه کرد. کلهک پو پیرانده وهی ناژولیش به کار نه پیرا.

*

لبرو لهوی همندی گوندی نوی دروست کرا پون، خانوه گانپان له قور و، هژارانه دروست کرا پو. به زوری نو جوتیارانه پون که نمره گانپان پو پو به ژیر ناوی پندای

فوراتمه. بهلام ئهسانه كه مایه تیهه کی پچوک بون له ناوچه كهدا. مسهله یی تهعرب ههنگه یی پیه نرا بو، بهو قهواره به نهبو، كه من بهست بوم.

كوردكان، ئهوانه یی جنسه یی سوریهان نهبو، گهروگرفتی راسته قینهان ههبو. به بوش بون له مافی خاوه نهستی زهوی و خانو و، دامهزان له دانه كانه یی دولت دا و، خویندن له زانسته گانه یی سوریا.

كورد به دهگهمن له داووده زگای حكومهتی و بهریوه بهراپهتی دا دانه مهنهزان، به تابهستی له شونه گرتگ دا، كار بهدست و حوكمرانی ناوچه كه ههمو عهره یی بهعسی بون.

بهکی لهو شتانه یی بو من لههه جهگی سهرسورمان بو، بهكهمن جار بو ئافهت بهینم «كاری قورس» بهكا. ژماره بهکی زور كهچی گهنگ و ژن له سهر جاده یی نهوان قامیشه یی و بهر بههانه نهكیشه، پان له كاری جاده كهدا، به تابهستی له قهبرتاوه كه یی دا، نهشپان نهكرد.

*

سالی ۱۹۷۵ - ۱۹۷۶ كورده كانه یی سوریا داهش بهبون به سهر چهندن بهب دا، لهبردا بو ناسینهوهان ناوی سكرتیره كانهان نههینم: حمید دهرهش، كهمالی نههمدا ناغا، سهلاح بهدرههین، عهصهت سهههه، مهلا بهانی، عهزیز چهركهس...
- زوری ئهه ههزانه ناویان «الحزب الدیمقراطی الكردی» بو. ههنگه وشه یی وهكو «البساری» و «الثقلمی» و شتی لهه بههتهان خست بهه سهری بو نهوه یی له بهكتری جیا بهكهینهوه.

- ئامانج و بههنامه یی ههمو ئهه ههزانه له گهله بهكتری جیاواز نهبو.
- له سههرهتای دامهزاندهنی پارتیههوه بهو نهوه یی حكومهتی سهسوری و نههوه بههسته كانه عهره ب توره نههین، وشه كورده ستانی سوریا پان بهكار نههینا بو.
- ههچ كام لهه ههزانه، جكه له سهلاح بهدرههین كه له دهرهوه یی سوریا بو، دژی رژی سهسوری نههون، بهلكو بهشتیهوانیهان له ههمو ههلههست و ههنگاره كانه نهكرد، به تابهستی له ناكوکی عهره یی - نهسرانهلی و، ناكوکی سهسوری - عهراقی دا.
- ههچ كام لهه ههزانه دروشه قههه ههلههگرت بو، ئامانجه یی زل و زوری نهبو، داوای مافی هاو نهشتهمانهستی سهسوری و بهكسانی و ههنگه مافی روشنه بهریان نهكرد.
سههره یی نهوه، حكومهتی سهسوری بهگی ههچ جهوره چالاكیهههکی سهساسی، روشنه بهری، كومهلاههتی نههههه. ناوهناو له یی نهگرتن و، پانگی نهكردن بو لهپههسههوه و

لیکولینتوه.

روداو ده کانی کوردستانی عیراق کاری لهوانیش کرد بو. حیزبه کان بویون به دوهشموه و، رای گشتی کورده کانیش بویو به دو کورتوه.

- حیزبه کان هندیکیان، وهکو جاران، پشتیوانیان له بنهمالی بارزانی نه کرد و، باوهشیان بو قم کرد بوهوه. تمناعت حیزبه کمی کمالی نعمد ناغا وهکو لقی قم کاری نه کرد.

- هندیکی تریشیان وهکو حمید دهریش و عیصمت پشتیوانیان له په کیتی نه کرد.

- صلاح بدهردین، له لوتان دانیشنت، جوړه په پوهنډیبه کی له گډل حکومتی عیراق دروست کرد بو. لایقی نوتونومی به عیسی گرت بو. دژی جموجولی حیزبه کورده کانی عیراق بو. بهانیکی دژی به پانه کمی دستمی دامزینوری په کیتی دهر کرد بو.

من زوری تم جوامیرانم بدهردوام نه پینی و، گفتوگومان نه کرد. شیوعک له گډل کمالی نعمد ناغاش دانیشتم. زورمان قسه و پاس کرد. جگه له سرکردی حیزبه کان چمند دوستیکی ترم هیر پوهنډیان له گډل هیچکام لهو حیزبانه نه بو. جگه لم حیزبه کورده پانه حیزبی به عیس و حیزبی شیوعی سورپاش لقیان هیر. حیزبی شیوعی باره گای ناشکرایان نه بو.

کورده کانی سوریا به گشتی سیاسی بون، یان راستنر به دوی هواله کانی کوردستان دا نه گمران. بهلام لایان واپو تا کورد له عیراق یا له تورکیا به مافه کانی نه گات، نوان هیچ دسکوتیکی سیاسی به دس ناهین. لهر نوره زور به تنگ نوموه بون بزائن چاره نوی کورد له په کی لهو دو پارچه پدا به چی نه گات.

له ناو نو کتیباندا که لهو ساوه به خویند موه دپوانی مه لای جزیری بو. تم دیوانه مه لایه کی کورد ساغی کرد بوهوه و، به عهره بی لیکي دابوهوه و، شیعره کورده کانیشی به نیم لای عهره بی نوی بو، بهلام سروروی بو وشه کورده کان کرد بو، به ناسانی نه خوینرانوه. له سوریا چاپ کرا بو. ساغکردنوه په کی چاک و، لیکداننوه په کی باش بو. پیشت ترغیا نوم له سر مه لای جزیری و شیعره کانی خویند بوهوه که عه لادین سجدای له «میژوی نده بی کوردی» دا نوی بوی. بهلام به هوی تم دیوانوه شارمزی بیری به رزی سوفیاندی مه لای جزیری بوم و، زوقم له شیعره کانی ودرگرت.

دپوانی شیعری جگړه خوین «کیسه نه ز؟» تازه به تیپی لاتینی له لوتان چاپ

کرا ہو۔ لہ ناو خوندوارانی کرمانجی دا جگہرخوین بہ شاعیریکی گوروہ دائمرا۔
 «مسم و زین» ی نحممدی خانی تازه لہ تورکیا بہ لاتینی و بہ تہرجومہی
 تورکیوہ چاپ کرا ہو۔ نمر کتیبانی لہ تورکیا چاپ نکران نڈگہشتنہ ناوچی جہزیرہ،
 ہلام من کملکچکی نوتوم لی ورننہگرتن و، تی یان نٹہگہشتنہ۔

*

سرہنجامی مفرزہگانی ہادپتان

لہردا بہ کردتی کرونولوجی بہ سرہاتی مفرزہگانی ہادپتان نٹوسمورہ:

۱ ی حوزہبرانی ۱۹۷۶ بہ ہونہی تہپہر ہونی ۱ سالورہ بہ سر دامسزاندنی
 یدکیتی دا نقیب مہندس تہپراہم عزو محمد (جہار) فرماندہی دستہ چہکدارہگانی
 ہادپتان ہو بہکمین جار لہ نزیک رویاری ہیزل لہ پشتی زاخو لہ گدل پیشمرگہگانی
 تردا یدکی گرتورہ و کوہورہ ہو ریکخستنہوہی مفرزہگان و داہش کردنی کارورفرمان
 بہ سرہان دا، ژمارہیان ۳۷ پیشمرگہ ہو۔ ہون بہ چوار مفرزہ: تہپراہم عزو،
 عزیزت تہسماعیل شنگاری، عومر تہپراہم رشید، جہار مہلا غنی سندی،
 ہرہگہیان فرماندہی مفرزہہکیان ہو۔

نم ۴ مفرزہہ ہو جہبجی کردنی نمرگہکانیان داہش ہون بہ سر ناوچہگانی
 زاخو، نامیدی، دھوک و، گوتنہ چالاکسی سیاسی، ریکخراوی، پیشمرگہگی۔ مژدہی
 دہس پی کردنہوہی خباتی چہکداریان بہ خملکی ہادپتان دا و، پیرہندیان لہ گدل زور
 کس لہ گوند و شارہگان دامسزاند و، ہندی ناوتہشانیان دراہورہ ہو دامسزاندنی
 پیرہندی لہ گدل ریکخراوہگانی کومسلہ لہ سلہسانی۔ لہ گدل ناوتہش پیرہندیان
 دامسزاند ہو۔

۱۵ ی تہموزی ۷۶ تہپراہم عزو ہو ہیری کردنی پیشمرگہہکی نخوش و،
 ناردنی پوستہ دہبارہی نٹجامی کارہکانیان لہ گدل مفرزہگہی چوہ گوندی «نیرورہ»
 ناوچی گوی (لہ کزای تولودہرہ) لہ کوردستانی تورکیا۔ پیشتر قم کتوت ہونہ
 چاودہری و سوراخی نم پیشمرگانہ لہ ناوچہ سنورہہگانی تولودہرہ - چہقورچہ و، خیلہ
 کورہگانی نوری یان لی ہان دا ہون کہ ہیر کسکیان لہو پیشمرگانہ ہیر دہس کتوت
 ہیان گرن، چہک و کملوپلہکانیان ہو نوان و، سرہشہان ہو قم، چونکہ نوانہ جاشی
 سددامن و، بہ فیتی سددام تہہانہوی شورش لہ ہارزانی تہک ہدن!

خملکی گوندی نیرورہ بہ ناری میواندارہسورہ لہ ناو مالیک دا داہان نٹنہن،
 دہویان نڈگرن و، بہ فیل ہیمویان چہک نڈگرن و، بہ گہراوی تسلیمی لہپرسراوہگانی

قم: هاشم رهمزان، کرم سنجاری، جوهیر نامیق یان نهکین.

ماوه‌یه‌ک به گه‌راوی له گه‌ور و گه‌وه‌کانی ناوچه‌کانی گویی، قه‌شوری، نه‌رتوشی... سوراندیاننوه و، قم گوی یان نه‌دابه نامه‌کانی ماسجه‌لال و، ناوژی و هه‌وله‌کانی سه‌رانی د د ک د، سه‌ره‌فهام هه‌مویان کوشتن.

۱ ی نابی ۷۶ پاش نه‌وی ماوه‌ی چهند هه‌فته‌یه‌ک مه‌فرزه‌کانی بادنه‌ان ناگاهان له فه‌رمانه‌ده‌بان نامینی، جاریکی که یه‌ک نه‌گرنه‌ه به‌یار نه‌دن: عه‌یزه‌ت نه‌سه‌ماعیل و عه‌مه‌ر نه‌سه‌راهیم به‌ خویان و مه‌فرزه‌کانه‌نوه به‌چن به‌ سو‌راخی نه‌سه‌راهیم عه‌زو و هاو‌ری‌کانی. جه‌باری مه‌لا غه‌نی و مه‌فرزه‌که‌شی له ناوچه‌که‌دا به‌نه‌تسه‌وه به‌ درو‌ده‌ان به کاره‌کانی خوی.

عه‌یزه‌ت و عه‌مه‌ر له گه‌ل مه‌فرزه‌کانه‌ان رو نه‌که‌نه ناوچه‌ی گویی. ده‌سان تا‌قی می‌له‌کی گه‌ندی «ره‌بزه‌ک» به ناوی می‌وانده‌اریسه‌وه ته‌فه‌ریان دا به‌ن. ده‌ویان گه‌رت به‌ن و دا‌ویان لی کرد به‌ن چه‌ک دا‌هه‌ن.

عه‌یزه‌ت نه‌که‌یه‌ته دو‌اندنه‌یان به‌ قه‌سی خوش و نه‌رم زو‌ریان له گه‌ل خه‌ریک نه‌بی له‌و به‌یره چه‌وته په‌شه‌بانیه‌ان به‌کاته‌وه. که‌لکی نابی. سه‌ره‌فهام به‌ یان نه‌لی: «من چه‌کم به‌ نازادی کورده‌ستان هه‌لگه‌رتوه، له ناشه‌تاله‌که‌وه ته‌می خواردو به‌م، به‌لنه‌م داوه تا کورده‌ستان نازاد نه‌بی جاریکی تر به‌ ساغی چه‌ک به‌ هه‌چ که‌س و تا‌قم و لاه‌ه‌ک دا‌نانه‌م، مه‌گه‌ر به‌که‌وژن نه‌نجا چه‌که‌کم به‌ه‌ن».

نه‌بی به‌ مه‌یل را‌کیشه‌ان له‌وی دا عه‌یزه‌ت نه‌که‌وژی.

نه‌نجا لی یان نه‌ه‌رسن: «کی مه‌سه‌ولتانه؟»

عه‌مه‌ر نه‌سه‌راهیم و، قاسم مه‌مه‌مد هه‌لکه‌سه‌تن نه‌لین: «دوا‌ی نه‌و نه‌مه مه‌سه‌ولین».

عه‌مه‌ر فه‌رمانه‌دی مه‌فرزه‌ه و، قاسم خو‌ینه‌دکاری کلیدی هه‌ندسه‌ی زانه‌ستگای مه‌سه‌ل و، راه‌بری سه‌یاسی مه‌فرزه‌که‌بان به‌، هه‌ر له‌ وی دا عه‌مه‌ر و قاسمه‌ش نه‌که‌وژن.

۱۸ په‌شه‌مه‌رگه که‌ پاش‌ماوه‌ی هه‌ردو مه‌فرزه‌که‌ به‌ن به‌ گه‌راوی به‌ران ته‌سه‌لی به‌اره‌گای قم کرا له گه‌ندی مه‌رگه‌ه له نه‌زیک نه‌لوه‌ده‌ه.

۱۵ ی نابی ۷۶ تا‌قی له چه‌که‌داره‌کانی قم به‌ سه‌رکه‌رده‌تی عه‌به‌وللا رهمزان، مه‌مه‌مد گویی، یوسف گویی... په‌شه‌مه‌رگه گه‌راوه‌کانی مه‌فرزه‌کانی عه‌یزه‌ت و عه‌مه‌ریان دا‌یه په‌ش به‌ره‌و نه‌شه‌که‌وتی «هائی» له نه‌زیک گه‌ندی سه‌رگه‌ه. هه‌مویان کوشتن و لاه‌ه‌کانه‌یان له نه‌شه‌که‌وته‌که‌دا به‌ جی هه‌شتن. به‌ ریکه‌وت یه‌کی له په‌شه‌مه‌رگه‌کان نامری و، خوی نه‌که‌به‌نه‌سته مالی یه‌کی له دا‌نه‌شه‌توانی ناوچه‌که‌ه، نه‌وانه‌ش داله‌ده‌بان دا‌به، ته‌سه‌ریان

کرد بو. بهلام قم پی ی زانی بو، بو نموی شوینواری تاوانه کههان کویر بکنمده،
نموشیان به زور له کارا سفند و کوشتیان.

۳. ی نابی ۷۶ له کاتیک دا که مفرزه کس جیمباری مهلا غمینی له سر
کانیهک له نارچی سندی نزیک زاخو خیریکی چایی لینان بون. تا قس له چه کداره کانی
قم به سر کرده بیتی محمد خالید دهویران گرتن و داپانته بهر دسریزی گولله. جیمبار و
۳ پیشمرگه کی تر له هاوریکانی لموی دا کوژان. نوره حسان حسن شنکاری و ۳
پیشمرگه کی که له ناهلوقه که دهراز بون و، بهلام کموتنه داوی جاشیکی عیراقوه به ناوی
جدهفر بیسفیکی، نموش تسلیمی عیراقی کردن. داوی ماوه بهک له موسل هملواسران.
نوره حسان له زندانی موسلموه نامه بهکی نازاپاندی به عمره پی بو مامجهلال نوی

بمجموره مفرزه کانی بادینان به ناکامی له ناو چون.

*

هاتی عومر مستفا و جوهیر نامیق بو سوریا

کاک عومر ویستبوی بیته سوریا. د. خالید تا قس پیشمرگه کی گورجوگولی
باله کاپه تی هملوارد بو. مانگی تشرینی به کسمی ۷۶ له گمل کاک عومر به ری کموتن
بو بادینان. چندی سوراخیان کرد بو هوالی پیشمرگه کانی به کیتیبیان نزاری بو. به
هوی چند کسبکی خلیکی ناوچه که زانی بویان هندی له سر کرده کانی قم له نزیک
«چلی» ن له تورکیا به هوی ماجید به کی سبروکی شارهوانی چلیوه پهنندییان له گمل
کرد بون. کهریم سنجاری و جوهیر نامیق هاتبون له جیگاهه کی سبرسور به ناوی «دولی
فقیران» به کتیبیان دی بو. وا ریک کموت بون کاک عومر و جوهیر پیکره بون بو
سوریا بو به لاداخستی نا کوکیبه کان. هر لمویه نه چنه چلی و به ناو تورکیادا هات بون
بو جزیره و، لمویه له سنور پیری بونهوه بو ناو سوریا. وه کو داوی دهر کموت قم لهو
ماوه پدا نهیراهیم و هاوریکانیهان کوشت بو.

من له دهرکی بوم که نوان گهیشتن. کاک عومر دلیری برازی و شیرش و
شالوی علی عسکری له گمل خوی هینا بو. له دهرکی هاتنه باره گامی نیسه. من
جوهیرم نشناسی. کاک عومر وتی: «له بادینان سوراخی پیشمرگه کی به کیتی مان
کرد، بهلام هیچ هوالیکانان دس نه کموت». منیش وتم: «وه کو نوان قم همویانی
گرتوه و قسه دهده همویان کوشت بن»، نینجا داپنمه سر قم و بال، تاوانه کانیهانم
کرد. جوهیر هلی دایه. کاک عومر وتی: «نمه قلاتو پیکره هاتن نا کوکیبه کان

پهرینهوه. حسن نېو پچته ناوچې گړی و، پېشمهركه كانی نومی ساز بدا. تاقي دوه په سر كړه دېتی فوناد عومر شویك دواي نوان په كېلك له روهاری دېجله پهرینهوه. فوناد و جمال نېو پچته ناوچې سلوی عیصمت دینو و پېشمهركه كانی ناماده پكن.

تاقي سییم كه عادل موراو و سهد كرم و سردار دهلوی و فورهاد شاكلی و منیان له گڼل بو نېو شوی سیهم ۷۶/۱۱/۲۴ له دېجله پهرینهوو، هر ۳ تاقي له لای عیصمت دینو پك پگړینهوه و، لمیوه پورو بادینان پری پكوی و، له بادینان داهش پېن په سر ناوچهكان دا.

نو شوی نېو نیمه پهرینهوه روژه كی بارانېكي زور پاری بو ناوی دېجله هدلسا بو. سواړی كېلك پوین له ناوړه استی ناوه كدا كېلكوانه كه گرایوه بو دواوه. نه پتوانی پانېرینهوه. نو شوه نعمانوانی پوین. بو روژی دای ناچار پوین له وشكایوه پوین هرچنده ریگا كمانی دور نه خستوه. شوه كی له تلپندی سنور دېراز پوین. بهلام پېشنګی هیزه كمان له گڼل دورینهی جنندرمه پېكا هلیژان. هرچونی بو تېپرین. بهلام نعمانوانی پگینه جیگایه كی نیمین. روژمان په گرد پكوه پسر پد له نړیك دپېك. دامزراین بو شمر چونكه هیزی جنندرمه كپوته كپومالی ناوچه كه په دواي نیمدا نه گمران. نیمه نوانان پنی بهلام نوان نیمه پان ندی و، خلكی گونده كمش كورد پورو پوین، نهك هر زمانیان لی نداین، پلكو سریان لی تېك دان.

نېواره پری كپوتین پورو چپای جودی و لمیوه پورو شونی دپارېكراو. كانی له ناوچه كه نړیك كپوتینهوه زانیمان روژی پېشتر عیصمت تسلیمی عیراق پوتوه. له گڼل هیزه كانی حسن و فوناد پكمان گرتوه. چمند كس و مفرزه نیمه له بادینهكان شو له ناو هدلاتن بو ناو قم. تومز پېشتر پېوند پیان له گڼل قم پورو ته گپریان بو كرد پوین. تسلیم پونوی عیصمت، كه په تعای نېو پوین رپریان پكا و، راکردنی پك له دواي پكی مفرزه بادینه پكان، ناومید پكی زوریان تی دا بلاو كردهوه. له لاپك جنندرمه په دوا مانا نه گمراو، له لاپكی تروه خلكی ناوچه كه هاركار پیان له گڼل نه كړدین. تنانت خوار د نیشیان پی نه فروشتین. بو خوپاراستن زورمان جیگورکی كرد. رپره كانی شمان گړی پوین، نترسان په هوی نیموه توشی كېشه پېن، نه پان رتاندین و نه پانوست ماننومان پكن بو نېوی پگړینهوه. له هوراز پكمان دا ناوی چدكو بو هرگیز ریگای وا سخت و كورم ندی بو. چوینه گونده كانی شاخ و زیارت. نمانه هوار پری پوتان پوین و كاتی خوی مېریدرخان هارنانی لموی گوزراندوه. شاخ

گوندیکی زور خوش بو.

عدلی شاخی یهکی له رهبره کافان بو خهلیکی نو گونده بو. قم پاش ماوه یهکی کورت کوشتیان له سر نهوی چاوساخی نیمه کرد بو. به جیگاهکا رابوردن ناوی دولی کورتان بو بهرو گوندی بلکی. بلکی له سر سنور بو. له تاو سرما خومان کرد به ناو گوندا. خهلیکی گونده که به ناهدلی جیگاهان کردینهوه. هستمان کرد خویان ناماده نه کمن لیسان دامه زین. بهدانی زو، پیش نهوی نهوان به خو بکمون، به وریایی و ریکوپیکی کشاینهوه. لام وایه لهر زوری ژماره ی نیمه وریایی خومان زاتیهان نه کرد بهلامارمان بدن. قم خهلیکی نو ناوچانه ی له به کیتی تیو کرد بو. کارابه کیانم دواند، لیم پرسه بوچی دوژناه تیهان نه کمن؟ وتی: «هون له سر خهتی سبروک نامیشن»

من کورتومه هلوستیکی نالهارهوه. ههمو توشی ناومیدی بون. وایان نهزانی خهلیک به چه پهلریزان پیشوازیمان نه کمن. کمچی دوژناه تیهان نه کردین. باوهرم وایر بهمجوره تپهرین بو کوردستانی عیراق ناگری و، لهوه زیاتریش پهنینهوه توشی ههمان چاره نویسی تیسراهیم عهزو و هاویریانی نه بین. چهرینه شاخی ههره گول لهوی بهریارم دا هیزه کهمان ههمری بهگریتهوه سوریا. من و سهد کهریم و حسن خوشناو و عهبدوللا خوشناو لییان جیا بهونهوه چهرینه گوندی «ره پن» تمهشت «تولوده ره» بو ناو گوپییه کان. گوپی دویش بون. ههندیکیان له گهل قم و ههندیکیان له گهل به کیتی بون. ههندیکیان له شورشی نهلول دا پیشمرگه بون. زوریان به کریکاری چهرینه موصل و عهره بیهان نهزانی. شارهزای بادیهان بون و، جوری ژبان و ههلسوگوتی روژانه بان فیسری ژبانی عهسکری کرد بون. رستممان لهویره ریگاههکی تازه بهدونهوه بو جاریکی تر. سهرکوتو نه بین.

یهکی له نوکستانه ی ههرگبیز له بهرم ناچینهوه لهم سهره ده گوم لی بو. نیههشویکی سهره تای مانگی کانونی به کهم له وریاری هیزل ته پهرینهوه. بو نهوی جله کافان تر نه بیت خومان روت کرد بهووه. هوا زور سارد بو، ناوه کش سارد تر. ژان نهچوه نیسقانهوه. چاوساغبکی گریهان ههر ناوی ههمره شهید بو. که له ناوه که پهرینهوه دنیا نهونده تاریک بو چاو چاوی نه بین. حسن خوشناو به دهنگیکی بهوز بانگی کرد: «ههمره شهید! ههمره شهید». وتم ناخر نهی ههمره شهیدی بوچی بی؟ ههمره شهید هات وتی: «بهلی کاک حسن نهرکه». حسن زور به خون سارد بهیوه وتی: «سهری گونم بکه بهزانه نهوهره»

پاش ههلسنگاندنی ههلمهرجی ناوچه که و، ریگاهانه کانی، تیگه بهستم گهراوهوی

به کومل له کردن ناهت. نهمی بیر له شیوه‌یه‌کی تر بکه‌نمونه. نیمش بریارمان دا بگه‌بینمونه بو سوریا. چونه جیلاپنار و به شمر به پاره له‌گمل جمندرمه له سنور پهرینه بو سوری کانی له سوریا. دو کس له سرکرده‌کانی پ د ک ت مان له گمل هات بون. نچون بو کوبونموی هاونشی توان و یدکیته.

هه‌چنده سمنه‌کمان ۳ هفته زیاتر درووی نه‌کیشاو، همنو به سه‌لامه‌تی گه‌بشتنوه سوریا. به‌لام به راستی نهمه تیشکانیکی نفسی و سیاسی ناخوش بو. بو من تبجرویه‌یه‌کی ده‌ولممن بو بو روزگاری داهاتوم. هندی له‌وانی هاونشی نم ره‌پسوانه سمنه‌کوتوه بون، خدای منیان نه‌گرت و، به یدکجاری چونه نموریا.

من نهمتر نه‌چوموه بو دیرک و، نومیدیکی نموتوشم به کاری نموی نمما. چومه

شام.

*

کم بوی و، کله‌بوی

گیراو‌کانی کومله: شهاب و هاونیکانی، دوی لیکولینمونه‌یه‌کی پر له نازاردانی چمن مانگه دران به دادگا. شهابی شیخ نوری و، جعفر عه‌دولواحد له سرکرده‌یه‌تی کومله و، نمور زوراب له ره‌خستنی بغداد هوکی نهمام و، توانی تر له ۵ تا ۱۵ سال هوکم دران.

روزی ۷۶/۱۱/۲۱ شهاب و جعفر و نمور له سیداره دران و، تهره‌کاتیان برابوه بو کوردستان. نهمانه تاقی به‌کمی تیکوشمرانی کورد بون له سیداره بدرین. به نازابه‌تیه‌کی بی ونه‌وه ره‌بروی ده‌زگاکانی لیکولینمونه و، دادگا و، هلواسین بونمونه. نهمتی نازایانه‌ی «کم بوی و، کله‌بوی» یان بو هاونیکانیا داهینا. به بونه‌ی هلواسینی شهاب و هاونیکانیه‌ کومله له کوردستان به‌یانیکی به کوردی دمرکرد. به‌پانه‌که کاک نارام نوسی بوی. له سوریاش ژماره‌یه‌کی «الشراره» بو نم روداوه تهرخان کرا.

*

گه‌ره‌کیکی شام ناوی «حی الکراد» بو. نایان گوری بو به «رکن الدین». حسن خورشناو و سه‌ید کمریم و من چمن مانگی له فلاتیک نهمان له «رکن الدین» به‌رامهر به شاخی قاسیون و، «تخی کرمانج». زور جار به پی به قاسیون دا هه‌لته‌گیراین. زوری نهماران مه‌وفان نهمات. ژبانی روژانه‌ی خرمان وا ره‌ک خست بو: سه‌ید کمریم خواردنی دوست نه‌کرد، حسن ماله‌که‌ی خاوین نه‌کرده‌وه، منیش قاپ و قاچانم نه‌شت و، پیکوه بازارمان نه‌کرد. له کاتی پیوستیش دا یارمه‌تی به‌کتریمان

نداد. پیکره ۳ هاوری ی گیانی به گیانی و تنها بوین. شورش عسکری پیش که هاته
شام هاته لای نیمه، نو کاته همرزه کاریکی تازه پیگه پشتو بو.

*

جاری به کم که چوم بو شام چند روژی من له گدل چند کسبکی کدا پیکره
له فلاتیک دا بوین. ماوه به کیش نمنور شاگلی لوی بو. نمنور تازه ناوی خوی گوری
بو بو فهاد شاگلی. دیوانیکی شیعری نوی بو به تما بو چاپی بکا. دای به من
به خوندنمه و رهی خومی له سر بلیم. من خوندنمه و به رودش خوندنمه. فهاد
نغدامیکی تازه پیگه پشتوی کومله بو. به سنگ و ترازوی نو کاته به روشنیر له
قلم نداد. بهلام له پیرواوردو هتا بلیم توندرو و کال بو. دژی زوری نوانه بو له
دهوری به کیتی کویونمه و، به بورجوازی و دهره گ و بی کدلیک داننان. لای واپو
دوای گوران تنیا شاعیر له کوردا هملکوت بی خوندتی.

من هولیکی زورم له گدل دا هندی لو پیروا چوتانی راست به کممه، به
هیوای نوری بهیته کادریکی به کدلیک کومله و به کیتی، بهلام پیروای له سر منیش
گورا. به تایهتی که وستی، بو جوړی خوی نمنوری، پیشدکی بو دیوانه کوی بنوسم،
وه کو شاعیری کومله و جیگری گوران پیشکش به خوندنموانی بکم. راسته کوی به
پسجوانی چاوه روانه کانی نمنوره له من، من ناموزگاریم کرد، نو وه کو گنجیکی
روشنیر که سره رای کوردی، زمانه کانی عمری و فارسی نغزانی، باشترا وایه واز لو
شیره بی فغانه بهینی و خوی به نویسنی شتیک به کدلیک نمنوره خمریک بکا، به
تایهتی لو کاتدا «الشاره» دهر نمنو، به تمای دهرکردنی «ریبازی نوی» ش بوین.

مهمستم لم قسه به، بیگومان، شکاندنی نرخی نو پیاره نمنو، بملکو من وه کو
به پرسیکی گوی لی گپراوی کومله و به کیتی، له روی دلسوزی و دل پی سوتانوه
نمنوست ریگایه ک پی نیشانی کسبکی له خوم کمتدجرویه تر بدم، بز خوی و بو
به کیتی باشترا و سرکوتوتر بی.

دیوانه کوی چاپ کرد و، شیره کانی شیچ شورشیکیان له نمنوی کوردی دا
هملنه گیرساند.

فهاد شاگلی له قسه کانی من توشی «خبه امل» بو، بگره وه کو تلین قوشقی
بو. خزیشی ماوه به ک بو توشی سر لی شیوانی سیاسی بو بو، نمنوست به به کجاری
بچی بز نورویا، وازی له به کیتی و کومله هتا، ماوه به ک له گدل «وحده القاعده» و
ماوه به کیش له گدل «سازمانی نینجیلای» کاری کرد، پاشان روی کرده سوید. وازی له

شیر هینا، به لام فیری «موهاتراتی سیاسی» بو.

*

«زانستگای دیمشق» همو نو خونداره کرداندی ودرگرت که له نیران و عیراقوه هات بون. بیگومان نمیش کاریکی ناسایی بو. «قیاده قومی» به تاییدی بو به کیتی جیبیدی کرد. هر خونداره پیشتر له چ «کلبه» بک و له کام «پزل» بو، له همان «کلبه» و «پزل» ودرگیران. به کیتی ژبانی همسانی داپین کرد بو: موچی مانگاندی بو بری بونوه و، گری ی خانوی بو ندان.

مامجهدال تعقیبی خونداره کانی کرد بو بز نووی بزانی له خونندن دا چوتن، زوریان دوامیان نه کرد بو. مامجهدال کسبونوه بکی له گهل کردن بو نووی له گیروگرفته کانیان بکولیتوه و، بویان چارهر بکا.

به کی لم خوندارانه تازه له عیراقوه هات بو. دوستی کومله بو. له کلبی هندسه ودرگیرا بو. ناری شمال بو. شمال له هچی کم نهو، موچی مانگاندی نموندهی موچه کی من بو، پاری کتب و کفری ملی زانستگاشان بو دا بو.

مامجهدال لی ی پرسى بو: «گیروگرفته کانی چیه؟». وتبوی: «گیروگرفتم نه». پرسى بوی: «نمی بو دوام ناکمی؟» شمال وت بوی: «من ناتوانم له ولایتیک دا بخونم کردی تی دا بچوسیتوه. کورد له سوریا نهچوسیتوه له هر نوو منیش تاقه تی خونندن نه». شمال خونندن تواو نه کرد و چو بز نورویا.

*

عارف تهرفور و روبا سمعانی و کریم سنجاری کورت بونه هاتوچو بو سوریا. مامجهدال چو بو لمندن. مسعود و سامی پینی بو. به کی له مسئله کانی باسپان کرد بو لیکولیتوهی هاویش بو له کوشتنی مفرزه کانی به کیتی و، سزادانی بکوزه کان. مسعود و سامی بیباکایی خویان لو روداوو پیشان دابو. بفلینیان دابو که نهگه له گهل به کیتی پیک بین یا پیک نه بین لو روداوو بکولیتوه سزای تاوانبار بدن. مامجهدال پروژه به کی سیاسی بی دابون بو ریککوتن. پاش دهسکار به کی کم قوبلیان کرد بو.

*

جموجولی بنممالی بارزانی له مانگه کانی شویات و مارتی ۷۷ دا غونه به که له جوروی رفتاری سیاسی نم بنماله به له گهل روداوو کان دا لهوتی سهرکردا به تی جولانوهی کوردیان گرتوته دهس:

- مهلا مستمفا له واشینتون خبریکی تازه کردنوهی پیوندی بو له گهل

بهره‌برایده‌تی نم‌گیری.

- مسعود له شام خبریکی تازه‌کردنوهی پیوهندی بو له گیل سوریا و ریکخواه
فدله‌ستینییه‌کان.

- نیدریس له کجوج خبریکی سهربرشتی چالاکیه‌کانی ق م بو، کادر و
مفره‌زی نمارده‌بو بو کوردستانی عراق.

- عوبید و لوقمان له به‌غدا بون. عوبید وه‌زیر بو له وه‌زاره‌ت‌ه‌کی به‌عس دا.

لیردا به پیوستی نغزائم کرونولوجی هندی له روداوکان، پشت نغستور به
بدلگه، بنوسم بو نوهی خوینده‌وار بتوانی له گیل یه‌ک به‌راوردیان بکا و، بپکوه‌بان گری
بدا. نوسا من هندی له مانم نغزانی سالاتی دواپی تهبان گه‌بشتم:

۹ ی شوباتی ۲۷ مه‌لا مستعفا نامه‌یه‌کی درو بو کارتر نغوسی دهراری
ه‌لوم‌مرجی کوردستان. کارتر نامه‌کی پشت گری خست و وه‌لامی نده‌اپوه.

۱۴ ی شوبات مه‌لا مستعفا نامه بو سبتاور و نوبه‌ره‌کانی نم‌گیرکا نغوسی و،
وینه‌یه‌کی نامه‌کی بو کارتری نارد بو، بویان نغوسری و گلبی نه‌کا که وه‌لامی
نده‌راوه‌توه.

۲۷ شوبات محمد حسن نلبه‌کر، نيسماعیل تابه نلنمبی بانگ نه‌کات و،
دایمنی به سهرکرده‌ی فیه‌لغی یه‌ک و، کوژاندنوهی شورشی سهرلنوی دس پی کردی
کوردستانی پی نيسپیری. النمبی لم روهه له «نجه‌تی فی القیاده» دا نوسوبتی:

«۳۵۳. لقد كان الوقت مساء من يوم ۲۷ شباط ۱۹۷۷ وانا مشغول في احد
المقرات الاسبوعية لمناقشة كراسات التدريب واذا بالتلفون والمتكلم السيد رئيس ارکان
الجيش حيث طلب حضوري الى دائرته وعند ذهابي اليه ابلغني ان السيد الرئيس القائد
يطلب حضوري وقد ذهبتا معا الى دائره السيد وزير الدفاع وبادرنى السيد الرئيس القائد
انه تم اختياري قائد فيلق في الشمال (مع العلم ان الحركات في شمال الوطن قد بدأت
ثانيه) وقال اني اطلب منك ان تنتهي المعركة بسرعة فقلت له سیدی ساه‌ذل کل جهنی من
اجل ضرب العصاه ولكن لايمكن لای قائد عسکری ان یحدد موعدا لانها حرب عصابات
یحركها الاستعمار وهناك حدود مفتوحة مجاورها دولة لها اطماع في بلدنا وفي منطقه
ملاحه لحرب العصابات»

۱ ی مارت سوریا نا‌کوکی یه‌کیتی و قم ی پی خوش نهبو. نهبانزانی توان له
تورکیا نفوز و ده‌سه‌لتیان هه‌پوو، به پی کرانده‌ی ره‌گای تورکیاش یه‌کیتی ناتوانی پهره
به چالاکیه‌کانی بدا. سوریه‌کان مسعودیان بانگه‌بشت بو سوریا. له نوتیلی «میریدیان»

ميو انداريان كرد.

ناوبانگي پارتی له دواى ناشبه تال زرا بو. له ناو هیزه سیاسیه کانی عیراق و ناوچه که دا سوک بویون. مسعود و وهفده کههان له هویلی ئهوه دا بون پیوهندی قم نوی بکهنوه له گدل ههسو لایهک. خهیرکی گفتوگو بون له گدل حکومهتی سوری و، هیزهی بهعس و، «التجمع الوطنی العراقی» و، هیزه کوردیهه کانی سوریا و، ریکه خراوه فلهستینییه کان.

مسعود و مامجهدال به دوقولی و، نوینهرا بهتی ههردولا له قم: مسعود و کهریم سنجاری و عارف تهیغور و، وریا سمعاتی و، له به کهتی مامجهدال و د. فوئاد و، عادل و، رفزاق و من چهندین جار دانهشتین و سهردانمان کردن. سهرگردا بهتی عیراقی بهعس که له سوریا بون هویلیکی زوهران دا ههردولا له به کهتری نزیک بهخهنوه. قم له گدل تجمع نه که بهشته ریکه کوتهن. بهلام ریکه کوتهنکی مهیدانیی له گدل به کهتی و هیزهی بهعس نیمزا کرد. نهمش دهقی ریکه کوته که:

من اجل تحقیق التعاون العملي فی میدان العمليات العسكرية واتخاذ الخطوات الكفيلة بتنسيق جهود المقاتلين الثائرين على الحكم الفاشي فی العراق وایصال الاسلحة والاعتدة والمساعدات المالیة الیهم وتوفر سائر مستلزمات دیمومه وانتصار الثورة المتدلمة فی کردستان العراق باعتبارها جزأ هاماً من الثورة العراقية الديمقراطية المناضلة من اجل تحقیق اهداف الشعب العراقي التي يشكل برنامج التجمع الوطنی العراقي ارضیه جیده لها. اتفقت الاطراف الثلاثة على اقرار وتنفيذ الخطوات التالية:

اولاً: اعتبار جميع المقاتلين الثائرين على الفاشية فی کردستان العراق بمصرف النظر عن انتماءاتهم الحزبية والسیاسية جنوداً لجيش الثورة العراقية الديمقراطية ومعاملتهم على قدم المساواة من حيث التسليح والتموين والاعتدة وتوفر سائر مستلزمات مواصلة القتال.

ثانیاً: تألیف لجان تنسيق مهیدانية من ممثلی الاطراف الثلاثة فی مناطق القتال المختلفة لتوحيد جهود الانتصار وزجها ضد الفاشية كقوى متحدة ومتضامنة فی القتال وكذلك لحل الخلافات والاشکالات التي تنجم بروج الاخوة الکفاحية ورفقة السلاح فی الجيش الواحد.

ثالثاً: الشروع فوراً بتألیف لجان التنسيق فی المناطق الضرورية والممرات الهامة حسب مايتفق علیه لتأمين إيصال الاسلحة والاعتدة الى المقاتلين على ارض الوطن وكذلك لاعادة المقاتلين الموجودین فی الخارج مع بعضهم لينضموا الى اخوتهم المقاتلين فی الوطن.

رابعاً: بذل الجهود المشتركة والانفرادیه المنسقة بین الاطراف المشتركة للحصول على الاسلحة المتطورة والاسلحة اللازمة لادامة الثورة بما فیها تشکيل لجنة مشتركة للتفتيش عن

الاسلحة وشرائها وتوحيد الجهود لامداد المقاتلين بها بالسرعة القصوى.

خامسا: وقف الحملات الاعلامية والكلامية وتوجيه القواعد بروح التعاون والاخوة.
سادسا: يقوم كل طرف من الاطراف الثلاثة بابلاغ قياداته وجهازه المسؤول بضمون هذا الاتفاق والزامهم بتنفيذه وبذل كل الجهود اللازمة لوضع هذا الاتفاق موضع التطبيق العملي.

عن حزب البعث العربي الاشتراكي

ہاقر یاسین

عن الحزب الديمقراطي الكردستاني القيادة المؤقتة

مسعود ہارزانی

عن الاتحاد الوطني الكردستاني

١٩٧٧/٣/١   حلال طالباني

همان روزی که به کمین ریگکوتن له نپوان مامجهلال و مسعودا نیمزا کرا،
نیماعیل تابه نملنیمیی پش گهپشته کدرکوک، بو باره گای فیللمتی بهک، بو
سرگردا پته لشکرکیشیه گانی جهیشی عیراق دژی کورد. پاش چمند روزی
لشکرکیشی گورده دس پی گرد بو سر پشمرگه گانی کوردستان و بنکه گانپان. لهم
روهوه نوسپوتی:

« لم تكن هناك حفلة توديع ولا حتى توديع للضباط والمراتب لان المطلوب التحاق
بسرعة الى منصبي الجديده قائدا للفيلق الاول في الشمال وهكذا كانت رغبتي دائما هي
الالتحاق السريع بعد صدور امر تقلى ولذلك كان سفرى للالتحاق يوم ١ اذار ١٩٧٧ حيث
وصلت بالطائرة الى قاعدة كركوك الجوية وكان عدد من الضباط قد حضروا لاستقبالى في
المطار ووصلت الى مقر الفيلق في معسكر كركوك. »

۳ ی مارت مهلا مستملا نامه‌بکی تری بو کارتر نویسی داوای بیهنی نه‌کات. له نامه‌کی دا نویسیوتی: «نم بیهنی دواپی نیوه و بیهنه‌کی جیگری سرکومار مانیل له گیل فلادمیر بوکوفسکی سرنجی گه‌روی نیوهی له گلی زورلیکراو و، ناره‌زی راستمینهی ذیوهی بو یارمه‌تیدانی بو پیشوه چونی «نازادی و مافی دهرین»، به تاشکرا دهرخت. نم کاره بیگومان وهی همر بره‌ه‌لستکارانی شوروی به هیز کرد. ۳ ملیون گلی کوورد له عبراق دا که به هری روداره‌کانی پیش و پاش ری‌ککوتنی خبانه‌تکارانهی جغزانیروه له ۶ ی مارتی ۷۵ دا وره‌یان له دهس داوه، له همره‌کسی زیاتر شایانی ناو لی دانوهی نیوهن. بیهنی نیوه و جیگری سرکومار یارمه‌تیه‌کی گه‌روه نهی بو هیزکردنوهی وره‌یان و هروه‌ها پشتیبوانی له بار و دوخی نه‌وان له

تاریکترین کاتی میثوی کوردستان دا له لایمن نپوهه، یارمه‌تی ئه‌دا، به ئومید و خوشبیه‌کی زوره‌ه چاوه‌روانی به‌بختانم.»

*

مسعود داوای له مامج‌لال کرد بو: بادینه‌کان بگه‌رنه‌وه باده‌نان و، سورانه‌کان بگه‌رنه‌وه ناوچه‌ی سوران. مامج‌لال ره‌زامندی پیشان دا‌بو، به‌لام به‌ نیسه‌ی نه‌وت. نیمه‌ خوشمان پیمان خوش بو به‌چینه‌ نه‌و ناوچه‌ی لی ی شاره‌زا بوین. خومان ناماده کرد بو گه‌رانه‌وه. پیشمرگه‌کانی باده‌نان سازدران به‌ سه‌رکردا‌یه‌تی حسین با‌ه‌شیخ بگه‌رنه‌وه. مسعود ستایشی شیخ حسینی کرد بو. پی‌خوشحالی خوی ده‌ری بو به‌وه‌ی که به‌کیتی پی‌ویکی نه‌رم و به‌ریزی وه‌کو شیخ حسین له باده‌نان دا نه‌نی. به‌لینی دا‌بو هه‌مو جو‌ره هاوکاریه‌کی له گه‌ل بکهن.

*

برادوست: یه گگرتنهوی براکان

*

یه گوروی نو ریگکوتندی له شام یو «هاوکاری مېدانی» له نیوان مامجدهلال و مسمود بارزانی دا نیمزا کړا یو، ثم دو هیزه نهیو: له همدومطلبه نده گانی کوردستانی عیراق کومیتې هاویش یو هاوکاری دا پمزیږن. نهیو ری له یهک نه گرن و پارمستی یه کتر بدن.

مانگی نیسانی ۱۹۷۷ خالید سعید و هندلی له پیشمرگه گانی باله کاهتی هات یون یو هلگورد و نارچدی برادوست. ساو دهک لوی مابونه، چاوهروانی گه پشتمنی هندلی له بهر پیرس و کادره گانی پنک پان نه کرد له سوریاوه. کاک خالید له چاوهروانی بیتاقت یو یو روشت یو یو هلگورد، بهلام دو مفردزی له ناوچه کدا بهی هشت یو. یه کیکیان نهو رحمان پیشمی و نوی تریان قادر روستایی فرمانده پان یو. له گیل نوان دا جـوهـری پراشی دانا یو. هر له گیل نوان دا یو شارمازی و هاو دهنگی پیشمرگه یه کی جامان سوریا و له گیل یو یو ناری رشید کردی. رشید له گمردیه گانی تورکیا یو بهلام له شورشی نه پلول دا پیشمرگه یو. شارمازیه کی زوری له نوز و دانیشتوانی ناوچه که هبو. جارویار له گیل نوان نه گمرا و جارویار خوی به تنیا نچو یو گونده گانی سرسور له تورکیا.

له مانگی نیسان دا له گیل شهید نجمه دین بهوک قدها «نجم» له قامشلیپوه چونه نسېږن و دوايي دپاره کړ. له دپاره کړ له گیل سرکرده گانی «پارتی دیموکراتی کوردستان له تورکیا» کو بومهوه. باسی هلمو مریجی کوردستان و پلاتی کاری دا هاتوی یه کیتی م یو کردن. نجم له گیل سرکرده گانی پ د ک ت تیک چو یو. له دپاره کړوه به هوی نهوانوه چومه وان یو مالی علی شیر. لویش به رېهان کردم یو گومر «یوک سهکوا» یو لای مهلا حققی. مهلا حقیش بهرو روی کوردیکی عیراقی کوردموه که له گونده کی سرسور دانیش یو، ناری «موسا» یو.

موسا کوریکی خوننده وار و له گمردیه گانی هولیر یو. دواي همرس به مال و خیزانهوه چو بهو نار گمردیه گانی تورکیا و له گوندی «بهیگور» دانیش یو. پیشتتر تالیپ روستم و خالید سعید له گیل ثم کوره پیونده پان دوست کرد یو. بهلینی هاوکاری دا یو. تالیپ سفیریکی کورتی یو سوریا کرد. زور نمایهوه و گمراههوه یو

کوردستان. هردوچار موسای دی بو. بیگور به کیکه له گونده کانی شمسزنان. له شونیکه سخت و عاسی دا بو. پناگای بهزادی زوری لی بو. زور به زحممت دهستی جندرمی تورکی نهگه پستی. له گدل موسا وای کیوت بون که ماله که بان و گونده که وه کو پکنه بکی نهینی بو هاتوچو و شاردنوهی چدک به کار بهینری. پیشتر ینک به هوی دده قاده وه هندی تفنگی نارد بو نمبر له بیگور بهشاردنوهی بو نو کادر و پیشمرگانی له سورپاوه به «هومی مزور» به ناو تورکیادا نهگه رانوه بو کوردستان. چند تفنگیکی کم که پشت به دهست موسا. له گدل موسا چوپنه بیگور. موسا ناگاداری دنگوباسی مسفرزه کانی برادوست و کاک خالید بو. تفنگیکم بو خوم لی وهرگرت. سهریکی ناوچه که مان کرد. لهو شوناندی که به تابه تی چوم بو سهر کردنی نو چیا و کورگه سهخته بو که له سپهکان دا خوشوی خلیلی لی کوژا بو.

به شو چوپنه «که تهنه». که تهنه تنیا پدک مال بو له سهر رویاری سهرکم له بهری تورکیا. خاوهنی ماله که کاراپه کی به سالامچی دهمودان کدل بو. ناوی مهلا عیسا بو. بهلام تا بهلیس پیاویکی دلسوز و نه ترس و دهس و دل فسرانان بو. هوالی پیشمرگه کانی نغانی له کوین. من تا نو کاتش کراس و پانتولی جینزم له پی دا بو. نهیزانی له نورپاوه هاتومه توه. رادیو کی ترانسستری له لاهه بو. پرسپاری دنگوباسی دنیای لی کردم. هروها هوالی بارزانی لی پرسم. من هندی قسدی گشتیم بو کرد. مهلا عیسا وتی: «نه تزانپوه لهو بهندی پیشودا سهرکی نمبریکا چوته مدجلیسکی گموره مهلا مستغاشی لی بو. همر مدجلیسه که له بهر سهرک هستا بون مهلا مستغاشی نهی. سهرک زوری پی ناخوش نهی له مهلا مستغاشی نه پرسی نلی: «نوه بوچی همویان له بهر من هستان تو نهی؟». مهلا مستغاشی له وهلام دا نلی: «تو هردو قاچی منت برهوتوه چون نه توانم له بهرت هستم».

چیسروکه کم بهلاوه سهر و خوش بو. به لاموه سهر بو چونکه تازه به تازه نامه کانی بارزانیم بو کارتیر خویند بوهو، به لاشموه خوش بو چونکه تا راده پدک تی که پشتم که فولکلور چون دانه پیری و، خلیکی ساده نارزو نه کم سهرکرده کانیان چون بن.

ههر له ماله کدی نو ناغان خوارد و تا دهه به بهانی نوستین. بهانی بهر لهوی دنیا روناک بهیستوه له گدل مهلا عیسا چوپنه سهر ناوه که. خومان روت کردهوه. پهنه کزنه کدی پیشینانم بهر کموتوه که نلی: «قنکی رهش و سهی له بوارا دهرته کویا». له «هر» یکمونه له رویاری هستای «سهرکم» پهرینهوه. «هر» له ناوچه بیدا و، «هوار» له

همندی ناوچدی تر، بهر شونمانی تاوهری رویاره که بیان نموت که له چاو شوننه گانی تری دا
تفکتر و بهرینتر بو، په‌او له بهر کیسه نه‌یتوانی به‌ریتسه بهر بهر کیسه تری. گه‌بشتمه
مهره‌زه کیسه بنگ له گوندی «دهریا سور». دهریا سوریش گوندیکی پچوک بو له سر
رویاره که له بهری عیراق. خفلی هردو بهر «گوردی» بون.

پیشمه‌رگه‌کان دهمی بو چاوهری بون کسانانی له سوریاوه بگاته لایان. هوالی
خوشی دهره و مژده‌ی په‌یدا کردنی دوست و پشتیوان و، چوک و پارویهان بو به‌ینیتسه.
کاک خالیدمان ناگادار کرد هات و به‌کترمان بهنی و، دواي نووی چند روژی به به‌کسه
بون، گفتوگو و قسبی پیوستمان کرد، نو بو کاریکی پیوست چه دولی لولان و،
من له‌وی ماسسه. نامه‌یه‌کی دریم دهری هلموسرجی دهره بو کاک عسلی و
هم‌گاله گانی تر نویسی.

*

ناوچدی برادوست کموتره نیوان ۳ سنور. لای سهری هاوسنوره له گمل شتری
نیران و لای روزناوای هاوسنوری شمعزنیانی تورکیابه. ناوه‌ندی نیداری ناوچه‌که سیده‌کانه
که سر به قزای رواندز و نویش سر به محافظی هولیر بو.

کیسه به‌رزه گانی سپهریزی خدیلاتی و کیلمشین و دالانیر له نیران و، رویاری
سمرکم، که پیشی نعلین رویاری حاجی به‌گ له تورکیای جبا نه‌کاتسه. زنجیری کیسه
به‌رزه گانی نعلیب و شه‌کیب به سر رویاره‌که‌دا نروانن. هیچ ریگایه‌کی قیرتاو یا خاکی
ناوچه‌کی به هیچ کام لم دو ولاتسه نه‌بست. له دهری شنو جاده‌یه‌کی خاکی تا نزیک
کیلمشین و له دهری شمعزنیان جاده‌یه‌کی خاکی تا گوندی «رویاریوک» نه‌هات به‌لام
نه‌بسترا بون به هیچ ریگایه‌کی دهری برادوستسه. به لکر له دهری برادوست هیچ
ریگایه‌کی قیر یا خاکی تی دا نه کرا به وه. ریگاکانی هسو کیره‌ریگای و لاخ بون.
کاروانی هینان‌بردنی کله‌پلی قاچاغ و هاتجری میگل له نیوان هر ۳ سنورا به‌رده‌وام
بو.

*

ناوهداری به‌کی بو له کاره سهره‌کیسه گانی دانیشترانی ناوچه‌که. لم ناوه‌دا چند
تیره‌به‌ک هبون برادوستیان پیک نه‌هینا: ره‌ندوک، بندجی و، خواکوک.. جگه لمان
هرکیه‌کان بو له‌ورخوری نه‌هاتن بو کویستانه گانی نم ناوچه‌به. هواره‌کان له زور کونه
داهش کران. هر تیره و هوز و به‌مه‌اله‌به‌ک نوزانی شوننه گانی کوی به. رشی «دوار»
له ناوچدی سلیمانی دا بو ره‌شمال به کار نه‌هین به‌لام لم ناوچه‌به‌دا به و لاخ نعلین:

«دوار» و، به رهشمال تلین: «کۆن». چنډ کۆنیک پیکوه له شوینیک دا ههڵنهدن یان تلین «زۆم» و، چنډ زۆمیک که سهر به یهک تهرن له چنډ شوینیکی نزیک له یهک ههڵنهدن یان تلین «ههیه».

تام و بونی ماست و، کهوه و، دژ و، پهنیره که یان به هوی گژوگیای بۆنخۆشی کۆستانه گانهوه زور خوشه. ههروهها تامی گوشته کهشی. بو یهکم جار له کوردواری بهینم پهنیری برژاو بهخون لیره بو. سهلهکه پهنیری تازه یان وهکو گوشت نهجنی و له شیشیان نهدا و، له سهر ناگر دایان نهنا تا نهبرژا. خواردنیکێ خوش بو.

پهنیریان بو فروشتن دروست نهکرد و، پهنیری پیسته و، ژاژی و، تهرماستیان بو زستان بو وهرزی برانی شبر ههله گرت. یهکم جار «تهرماست» م لهوی بهینی و خوارد. پازان که نهتر شیری ناژول خست نهیهتوه و، بهروو کهمبون و بران نهچی، بهشیک له تهنکه و گۆزه دا نهکین به ماست و، رونی قهراوی خومالی به سهردا نهکین تا چینیکی نهستور دروست نهکا، له شوینیکی فینک دایان نهنا. ماسته که نهمایهوه، خست نهیهوه و، تامی زور خوش نهبو. له زستان دا به کهوچک سوچیکی رونه که یان نهشکاند و ماسته که یان لی دهرنهینا بو خواردن. بهم جووه ماسته یان نهوت: «تهرماست».

ناژهلیان له کۆستانهکان تلهوهراند. بو زستان، بو مهر گیایان نهکرد به «گۆزه» و «گیش» و له بهردمی مالهکانی خویان دا له شیوهی گومزدا کهله که یان نهکرد، یان نهوت: «قزری». بو بزن گهلا و چروی ناسکی بهرویان نهیری و له نیوان دولقی بهرزی دارهروهیک دا دایان نهنا، یان نهوت: «گهلا». جوتیاره دهولهسندکان «پاوان» یان «قهدهغه» یان ههیه، بهشیکه له لهرمواری ناوچه که بهلام خاوهنی ناسراوی ههیه، جگه له خاوهنهکی کس بری نهی داری لی بهری، یا گهلی لی بهکا.

شوانهکانی نهم ناوچهیه ههریهکی تهورداسیکی کرد بو به بهر پشتینهکی دا. که نهگه پشته خهلفی تازه پیگه بهشتو و، پهلی سوز و ناسکی دارهکان، تهورداسهکی دهرنهینا و نهکوته بهربیان. ناژهلهکی تی نهوروکا.

زستان که بهفری زور تهراری و ناژول له «هۆل» و «گهوه» دا نهمایهوه گزوه یان نهدا به سهروهکانیان و چرو به بزنهکانیان. بو نهوی له ناو بهفردا نهچقن و نهقوم نهین، شتیکیان نهکرد به پهلاوهکانیا نهوه یان نهوت: «لیبان». لیبان له دار دروست نهکرا و، له کهلهی ههلهک نهچو.

ههندی جار له پایزدا که لهوهر کم نهبو «گوینی» یان به تهمراس نهجنی و نهیان دا به بزن. گوشتی بزنهکی نهونده تال نهکرد له خواردن نهشتات. نهبو بزنه که چنډ روژی

دابهستن و ثاليكي ناسايي بدرايهتي تا تالي له گوشته كمي دا نشما، نينجا به كملكي كوشتنوه و خواردن نجات.

ناوچه كه به گشتي، له گژوگيا و گولي كپوي دا زور ده ولهمونده. گيا يو خواردني سروث، گيا يو لموړي ناوړل، گيا و گول يو جواني و پونخوشي، گياي رنګ، گياي ناوړي وه كو كه تيره و گيا سالم، له ناوچه كدا زوره.

ژماره يكي زور پوره هنگ شاريان له كلوري داره پيره كان و كونه يدي شاخه كان دا كړد يو. يدي له نرسته كانې ناوچه كه نه وه يو: هر كس پوره هنگيكي كپوي نندوزيپوه نيشانې نه كړد. پارچه يك دهستسري يې دا ده لشمواسي، يان به چغو نيشانه يكي لي هلكه كند. نېتر هر كس نم نيشانه يدي بديا به نه يزي كه يديكي له پېش نهودا دوزيپوه، نم دهستي يو نه يره. له وريزي دمره ناني هنگوين دا نچونه سري. بهلام وا به نزياني و چاچنوكي نپانيري هنگه كه به تياوي نطوتا.

پېش ناشه تال ناوچه كه له ژر دهسلاني بارزانپه كان دا بوو. «خوداني بارزان» له ميژ يو راوي كمو و كپوي قدهغه كړد يو. نو برياره لم ناوچه يدي دا جيهجي كړا يو. به سدان پولي قلمبالني كوي لي يو. خلكي ناوچه كه، نوسا، نه پانسته تواني راو پكمن چونكه له ترسي حكومت كس نه ينيورا تفنگ ناشكرا پكات. ديمني نم پوله كوانه كه نغرين و نه پانخويند جوانيپه كي يې وينې داو به شاخ و شپوه كاني. تاكوترا وړج و نيشانه كاني، نه يتر.

*

بيگومان نم ناوچه به له كونه ناودان يو. له نزيك ناوايي «پيره ينان» ليشاوي باران كندهكي دري يو. چمند گوزه يكي ساغي، لو گوزاني پېش نيسلام له سمرانسري نم ناوچه يدا ياو يو، دمرخست يو. وه كو باسيان كړد له كوتايي دولي خواكورك دا نمشكوتېكي لي يو شوينواري دپريني تي دا يو، «كيل» يكي ميژويپشي لي يو. هلمو مرجي نو كاته ريگاپان ندام سري هېچكاميان بدم. بهلام به ناوپانگترين شوينواري ميژوي لم ناوچه يدا «كيلشين» يو.

«كيلشين» بهرديكي شپنه بالاي له دو مهتر كستره چمند نوسينيكي گرنگي له سره نه گريتموه يو چمند سده يك پېش زايين. كورد و خويندواريه كاني، كاتي خوي، باهخيان بدم جوړه شوينواريه ميژويپانه ندادو، بهلكو زور شوينواري به نرخی لم باهتديان، به بيانوي نهوي هي كاسره يان گاور كرده، له ناو پرده. نم كيلش له دستريزي مروثي كورد دمرپاز نه يو. جيگاي چمندين گولله و بهري پيو يو.

۵. مردارده‌کان فیری شیوهی نوی ی برینوهی خوری بکری.

ب. کشتوگال

ناوچه‌که به گشتی شاخویه، زوی بو کشتوگالی دانویله کسه، بهلام ناووهوای له باره بو رمز و باخ. له لاپالی شاخه‌گان و، له کفاری جوگا و چمه‌گان نه‌توانری سمدان رمز و باخ تاوا بکریتموه، رمزی: تری ی دیسی و پراو، باخی: قه‌بسی، همری، هملوژه، قوخ، هنجیر، همنار. له مانه همری گرنکتر نه‌توانری به دروایی شیو و دوله‌کانی، له کفاری جوگا و چمه‌گان دا، هزاران بن داری گویز برونری و، به خزمه‌تیکی کیم بره‌مسیکی زور نمدن. لیم ناوچه‌هدا سموره دوریکی گسوره‌تری له سروث هبوره له رواندنی داری گویزدا.

له ناو لهرواره‌کدا هزاران داری قمزوان، کروسک، گویز، به‌لالوک، چنقالی تی دایه، که نه‌کری موتوریه بکری به پسته، هملوژه، همری...

ج. پرمورده‌کردنی هنگ

نیم ناوچه‌به له گول و گوژگپادا زور دوله‌مفنده و، شونیکی له باره بو به خیر کردنی هنگ. هنگینه‌کمی زور نایاب و شانه‌کانی سپیبه. له شمنیان له دیوی تورکیا و، له شنو له دیوی نیران، پرمورده کردنی هنگ به شیوهی نوی له سنوقی تعمیریکی دا بو بو به بار، بهلام لیره هیشتا به شیوهی کونی کوردواری له «شله» ی خومالی دا به خپویان نه‌کرد. زور جار توشی نخوشی نهو و نفیوتا.

نه‌توانری چنندین هنگه‌لانی گسوره لیم ناوچه‌هدا دایمزورنی و، هزاران پوره هنگی به شیوهی نوی لی به خیر بکری، له همان کات دا پاریزگاری شیوه کونه‌کش بکری. نه‌توانری همر سال چنندین تن جوری باشی هنگوین برهم بهینری.

د. توریزم

ناوچه‌که، به دروایی سال و له همر ورمزه‌کانی دا، زور له بار بو بو توریزم. له زستان دا به‌فریکی زوری لی نه‌باری، چنند مانگی تمینیتوه. چنندین جیگای تی دایه بو باری زستانه به تابه‌تی خلیسکینی سر پفر «سکی».

له بهماردا سمدان کانی دروزنی لی نه‌تقی و، گولی جواروجوری لی نه‌کشیتوه. بو هارین زور جیگای لی به دیمنی جوان و، هوای لینگ و، ناوی سازگار و ساردی مشبه. نشی هوارگی تورستی جواروجوری لی بهنا بکری.

به‌کی لهر شونانیه رنگه بو هوارگی تورستی خوش بی، هوار «دپناره» به. دپناره له نزیکی هیلگورده، به لوتکی شاخه‌کوه به ۳ هزار متر زیاتر له ناستی

دەریاوە بەرزە، گ.زایی و گومیکی شینی جوانی لی یە جوگا پەکی خوری ساردی لە پەر
نەروا، سەدان جور گژ و گها و گولی کپوی جوان و پونخوشی لی نەروی، بە سەر زوڕ
ناوچە و چپادا نەروانی و، چاوئەندازیکی جوان و دەرلەفنی هەمە.

لەم ناوچە پەدا نەتوانی چەندین پەندای گەورە و پچوک، پو گەلەندەوی ناوی پاران
و پەفراو و کانپەکان، لە ناو شپۆهەکانی دا، پو مەهەستەکانی: ئاودان، پەرەمەپەنانی کارەبا
و، پو جوانی دروست بکری.

کردنەوی جاده و رەگاویان و، راکەشانی کارەبا و، دروستکردنی خانەبەری نوی
نەبی شان بە شانی هەنگاوەکانی تر جەبەجی بکری، بی ئەمانە ناوچە کە ناتوانی گەشە بکا
لە مەهەدانەکانی تردا.

*

دامەزراندنی بنکە ئێمەین

پەکی لە مەرجە سەرکەپەکانی مان و دەرەپەدانی چالاکیەکانی جولانەبەکی
چەکدار دامەزراندنی بنکە ئێمەین.

شورشی ئەهلۆل گەورەگرتنی بنکە ئێمەینی نەبو، چونکە هەر لە سەرەتاوە زوڕ شاخ
و گوند و ناوچە و شاروچەکە کوردستانی عێراق گەوتە دەس پێشمەرگە و بە نازادی
ماپەو. بنکە و بارەگا و شوینی ژبان و حەسانەو و زیندان و دەبو و چاپخانە و رادیو
... لی دانرا بو. لە شورشی ئەهلۆل دا جگە لە دەزگا سەرکردەبەکان، هەموو هیز و
بەتالپون و لق و، هەموو لق و ناوچە و ریکخراوەکان بنکە تاپەتی خۆیان هەبو،
تارادەبەگیش ئێمەین پون. واتە دور بو لە دەسلات و پەلاماری دوژمنەو.

دوای هەموو شورشی ئەهلۆل، سەرکردەبەتی بەعس پلاتیکی عەسکەری، ئێمەینی،
سیاسی... دانا بو دەس گرتن بە سەر کوردستان و دانێشتوانی دا. ناوچەیی نازاد، یا
ناوچەیی دەرەوی ژێر دەسلاتی بەعس ئەما بو. دەسلاتی بەعس لە هەموو جیگا پەک یا
هەبو یا نەبی توانی بە نوێنەوییل و بە هالیکۆپتەر بە ئاسانی و بە زویی بپگاتی. توری
جاسوسی بەهێزی لە هەموو دێهاتەکان دا دامەزراند بو. هەموو موختارەکانی کرد پووە موچه
خوری حکومەت و نەبو هەوال و دەنگوباسی گوندەبەیان بە دەزگا ئێمەینەکان بگەپەنن. لە
زوڕ جیگای دور و چەپەک و شاخاوی و سەرسنور بارەگای ریکخستنی جەزبی بەعسیان
دامەزراند بو.

پوچونی ی ن ک بو دەس پی کردنەوی کاری پێشمەرگەیی جیپاواز بو لە هی
شورشی ئەهلۆل، بە تاپەتی چونکە هەلومەرجی سیاسی - چەکدار و ریکخراوەیی جیپاواز

و تفریزی هیزی نیوان کورد و بدعس به تفریزی گورا بو.

ی ن ک لمو قوناغدا نه‌بشتوانی «هنگی نمین» ی هبی. هیزه‌کانی ی ن ک
نبر دابش بن به سر شوینه جپاوازه‌کانی کوردستانی عیراق دا. مفرزه‌ی پچوکی ه تا
۱. پیشمرگه‌یی به چندانیه‌تی کم و به چوئیه‌تی باش دروست بکن. به همر توئانه
نبر خویان له شعر و پیکادانی رویره لاهدن. نبر شوین و باره‌گای دبار و ناشکرایان
نمی و همیشه له گران و سوران دا بن. بو چواشه کردنی دوژمن نبر له همر
شوینیک همن و له هیچ شوینیک نه‌بن. ماره به دوژمن نهدن زمان و زمینی شیران
به سردا به‌پینی. مفرزه‌کانی سره‌تا ناویان به خویانه‌بو: تیپی پروپاگانده‌ی چه‌کدار
«فرق الدعایه المسلحه» ترکی نعمانش بریتی بو له: بهرز کردنوی وده و زاتی کومهلانی
خداک، دروست کردنی ریکخستنی سیاسی، سرکوت کردنی جاسوس و نوکیره‌کانی
بدعس.

له هندی جیگا پیرموی نم سره‌تا یانه نه‌کرا بو. سرکرده‌کانی بزوتنوه چندی
توانی بویان سرانی خیل و کوخای گوندیان ساز دابر بن به پیشمرگه. هیزی زلی
خپله‌کیهان لی پیک هینا بون و هنگی ناشکرایان، وکو سرده‌می شوشی نه‌لول، له
ناوچه‌کان دا دامه‌زاند بو، به تاییه‌تی له ناوچه عاسی و شاخاویه‌کانی دولی جافه‌تی،
شینکایه‌تی، باله‌بیلان، مفرزه‌کانی و ناگوه‌تی... نعمش ماره‌ی به هیزه‌کانی جه‌ش
نعدا ناگاداری تفریزی سر ژماره‌ی پیشمرگه و چه‌ک و شوینه‌کانیان کو بکمنوه و،
به‌لاماریان بدن.

*

شعر له گدل کورد بوته به‌شیکی سرده‌کی پیشدی نفه‌سرانی جه‌شی عیراق. به
هوی نم شعره‌وه زوریان ده‌ولممن بون، دسه‌لاتیان په‌یدا کرد و، ناویان دهرکرد. شعر له
گدل کورد، کوشتن و سوکایه‌تی پی کردنی، ویرانکردنی مال و ناوایه‌کانی و تالانکردنی،
بو نوان له همر شریکی تر ناسانتر بو. کورد کسی نبر له سری همل هداتی، خویشی
هیرگیز نه‌توانیه، یا بیری له‌وه نه‌کردوتوه، سزای تاوانکاره‌کانیان هدات، له بهر نه‌وه هیر
نفه‌سرکی گموره ته‌کلیف کرابی سرکرده‌تی شری کورد بکا، به خوشبویه قبولی
کرده و، به پله خوی گه‌پاندوته گوردستان. له کوردستانیش هیر خراپه‌کی له ده‌ستی
هات پی دریخی نه‌کرده. قانونه‌کانی عیراقی پی شیل کرده و، پی ی له شعره‌فی
عسکری خوی تاوه، به‌ها بهرز و پیروزه نه‌تویه‌یی و نه‌بشتمانیه‌کانی تمنانیت
خیلایه‌تیبه‌کانیشی فمراوش ته‌کرد، تمنیا بو نه‌وی نافرینی سروری خوی به ده‌س به‌پینی

و، به زویی دهولممن هس. بو پاساودانی نمنش، نموی نهکرد به بهانو که نم سیاسی نیه و، عسکری «محترف» و «نوامبر» تمنفیز نهکا.

سرکرده‌کانی جهیش همیشه له دو لاره بو کیشی کورد نروانن:

- ترازوی جنگی هیزه‌کانی جهیش و کورد، نه‌گمر نموه سرکوتو نمو،

- دوستی بهگانه له کیشی کوردا.

عیراق له ژماره‌ی چه‌کدار و، چه‌ک و، تفاتی جنگ و، توانای مادی دا... به سر کوردا همیشه بالادس بوه. سرکرده‌ای جهیش، که به گهری نم بالادسته روشونی کوراندنموی جولانموه‌که‌پان داتنا و، دوی به‌کاره‌نانی همسوی‌گه‌کی عسکری بوپان دهرنه‌کوت جولانموه‌که‌پان پی ناشکی نینجا، توانای ژیرکوتنی خویان نمخته پال بهگانه. بهریان نموه نمکه‌کردوه که هوی هه‌لگیرسانی جولانموه‌که و دروه کیشانی و، سرنه‌کوتنی سرکوتکردنی عسکری، نه‌گمرنموه بوسپاسه‌تی چوتی حکومه‌تی عیراق بهرامبر گلی کورد، نه‌ک بو ستراتیجی جنگی و تاکتیکه‌کانی نموان و، دوستی بهگانه.

کاتی نیسماعیل نلنمیمی گه‌شته کمرکوک بو سرکرده‌ای فیهلقتی به‌ک، نزیکه‌ی ۱۰ فبرقه سربازی جهیشی عیراق له کوردستان مول درا بو. له کمرکوک فیرقه‌ی ۲ به سرکرده‌ای ل و سعدالدین عزیز، له هولیر فیرقه‌به‌ک به سرکرده‌ای ع و عبدالجواد ذنون، له سلیمانی فیرقه‌به‌ک، له موسل فیرقه‌به‌ک به سرکرده‌ای ع و حازم به‌راوی، له سدرسنگ «قواتی نه‌هواند» به سرکرده‌ای ع و عبدالهر النعمه، له زاخو «قواتی ذیقار» به سرکرده‌ای ع و کریم محمود گرجه...

نیسماعیل تا به نلنمیمی، سرکرده‌ی نوسای فیهلقتی به‌ک، که خوی سرکرده‌ای هیرشه‌کانی کرده، له کتیه‌به‌کی دا؛ «تجربتی فی القیاده» به‌مجوره به‌نامی کاره‌کانی نه‌گهرنموه:

۳۵۸. لقد طلعت قادة الفرق للحضور الى مؤتمر حدد له يوم معين من اجل العمل بسرعة لضرب العصاة الذين استطاعوا ان يحققوا بعض الانتصارات مؤخرا الامر الذي شجعهم للقيام باعمال واسعة في المنطقة، لقد طلعت من قادة الفرق دراسة كافة الاوضاع في قواطمهم وبيان مقترحاتهم لتطوير العمل ضد العصابات وارسالها الى الفيلق قبل موعد المؤتمر.

۳۵۹. لقد سبق وقاتلت العصاة عندما كنت قائد فرقة ولدى خبرة لاهاس بها في قتالهم كما استفدت كثيرا من قتالهم عندما كنت وكيل معاون العمليات حيث كنت في المعركة مباشرة منذ ابتدائها في آذار ۱۹۷۴ وانتهائها في آذار ۱۹۷۵ حيث صدر بيان الجزائر وانهباء

العصاة، ان قضية العصيان في شمال الوطن أصبحت ملازمة لوضع العراق حيث أصبحت كما وصفها السيد الرئيس القائد المهيب الركن صدام حسين في حينه «ان التمرد ليس قطريا بل دوليا».

لذا فان الصراعات الدولية المتشابكة اخذت تحرك العصيان بما يخدم مصالح الدول الكبرى وسترأيجيتها في المنطقة الامر الذي يتطلب ان نعرف كيف تتعايش مع هذا الحرب ونضع الحلول الاستراتيجية البعيدة المدى للقضاء عليها نهائيا.

ستراتيجية العمل ضد العصاة

٣٦٠. لقد فكرت بوضع استراتيجية للعمل لتأمين الاستقرار في المنطقة وقد فاتحت القيادة العامة للموافقة على هذه الاستراتيجية فحصلت الموافقة على ان يتم العمل بها بمراحل وحسب توفر الامكانيات لذا فقد وضعت استراتيجية للعمل لأول مرة في الفيلق وهي:

ا. مسك الحدود بصورة جيدة وحسب خطة مدروسة.

ب. فتح الطرق في المنطقة الشمالية بشكل واسع مع اعطاء الاسبقية للمناطق الصعبة والمحتملة للعصيان والطرق الحدودية.

ج. كسب سكان المنطقة الى جانب السلطة الوطنية.

د. الانعاش الاقتصادي للمنطقة وامتصاص البطالة.

تطوير العمل العسكري في المنطقة الشمالية

٣٦١. لقد تطور عمل العصابات في المنطقة فليس من المقول ان تبقى على اساليبنا السابقة لذا فقد تم التبديل «من مسك الارض» الى «قتل العصاة وملاحقتهم اينما وجدوا على ان نمسك الارض بقدر ما يحتاجه امن القطعات القائمة بالملاحقة».

لذا فقد تم اجراء تبديل رئيسي في اسلوب مقاتلة العصاة والتحول من الثبوت النسبي الى الحركة المستمرة.

٣٦٢. ان قتال العصابات يحتاج الى قوات كبيرة لمسك الارض وتأمين الحماية لكل بقعة في المنطقة وهذا غير ممكن فكيف يتم تأمين القوة المتحركة لتخايعه العصابات وقتلهم؟ لذا تم التفكير بما يلي لتأمين القطعات اللازمة:

ا. تقليل نسبة القوة التي تمسك الارض وزيادة القوة المتحركة.

ب. ترك بعض المناطق التي تاتي بالدرجة الثانية من الاهمية ومسك المناطق المهمة فقط.

ج. تأمين وحدات من المتطوعين الاكراد واستخدامهم في القتال.

د. زيادة عدد المفاوز الخاصة التي ترتبط بديرية الاستخبارات العسكرية.
هـ. اتباع اسلوب المروحة من قواعد امنة لتعجيز العصاة ومنعهم من تشكيل قواعد

لهم.

و. استخدام الطائرات السمتية في النقل والقتال بضرب قواعد العصاة.
ز. هناك رهايا مينة واخرى حية وان عدد الرهايا الحية قليل جدا لذا فان العصاة لا يابهون للرهايا الميتة بل انهم يحسبون كل الحسابات للرهايا الحية وان مواصفات كل منهما ما يلي:

اولا: الرينة الحية تتصف بما يلي:

- (١). فيها رصد مستمر لثابعة تحركات العصاة في منطقة نفوذها.
- (٢). على الرينة القامة علاقات جيدة مع القرى القريبة للاطلاع على تحرك العصابات واخبار مرجعها بذلك.
- (٣). على الرينة التحرك للسيطرة على منطقة نفوذها ولا تبقى قابضة في موضعها.

(٤). تبتكر وسائل جديدة من اجل ازالة الملل عن منتسبيها.

(٥). بعيدة عن الغفلة والاطمئنان ومنتبهة لما يدور حولها.

ثانيا: الرينة الميتة تتصف بما يلي:

- (١). التثوق في الموضع وعدم التحرك ولا يخرج منها احد الا في الاجازات والادامة.

(٢). يعرف عنها العدو اكثر مما تعرف عنه.

(٣). لا تخبر مرجعها بالمعلومات التي تحصل عليها لاعتبارها غير مهمة.

(٤). لا تهالي بما يدور حولها من احداث بل عليها مسك جدار الرينة فقط.

(٥). لا تعرف عن الاهلين في القرى القريبة منها ومشاكلهم واحيانا لا تعرف اسماء

القرى نفسها.

(٦). لا تعرف ماذا تفعل بوقت الفراغ القتال لذا فان معنويات جنودها هابطة لانهم

يفكرون بموائيلهم وبموعد وجبة النزول.

*

به گویید نو ستراتیجی نعیمی ہو دامرکاندننوی خنہاتی چہ کداری کوود دای

نا ہو:

١. لشکرکشی گمورہ و، ہیرش بردن بہ ہیزی زور ہو سر ناوچی تسک و

هیزی پچوک دستی پی کرد. هندی جار بر یک هیرش له ۱ فیرقه تا ۴ فیرقه‌بان به کار نعینا.

۲. له سنویرکی فراوان دا کموتنه به‌کارهینانی هالیکوتسر بر دایزاننی هیزی چه‌کدار له شوینی پیوست دا، له همان کات دا بر لیدانی پیشمرگه که نه‌بان دوزینه‌وه.

۳. له سمرانسوری کوردستان دا هزاران ره‌به‌بان دام‌سزاند. هندی لم ره‌به‌بان له نیوان ۸ - ۱۲ سمرازی تی دا دانرا بو. نیش پیشیکی زوری جه‌شی عیراقی زمینگیر کرد. به پیچوانمی چاوروانی نوانوه بون به هیزیکی له کار کموتو.

جه‌شی عیراق به تنها دژی مروئی کورد نهر، بلیکو دژی سروشتی کوردستانیش بو. به هوی نم ره‌به‌بانوه همو لوتکی شاخ و گرده‌کانیان ناشیرین و پیس کرد. به ملیون «مین» بان چاند و، به هزاران داروده‌نیهان له بن دوهینا.

۴. «مدیره الاستخبارات العسکره» ده‌بان «مفرزه‌ی تایه‌تی» دام‌سزاند به تایه‌تی له کونه پیشمرگه‌کانی ق م. نمانه به ژماره کم بون، به‌لام زه‌لامی در و گورجوگول و پیانو‌کوژیان تی دا کو کرد بونه‌وه. پرامهر به کوشتی هر پیشمرگه‌به‌ک پاره‌بان به پاداش نهدانی.

۵. سدان کیلومه‌تر ریگایان به ناو شاخ و دوله‌کان دا راکیشا. ریگاکان بر مهبستی لشکرکیشی جه‌ش و، پیوه‌ندی نیوان سمرازگه و ره‌به‌کان دروست کرا بون، خلک زور کم کملکیان لی ورنه‌گرت. به‌لام نمه هیره‌کو جولانی جه‌شی ناسان نه‌کرد، جولانی پیشمرگشی خبراتر نه‌کرد و، جیگای له باری نانوهی بوسه و ده‌سکوتی بر زورتر کردن.

۶. رفتاری جه‌ش له گمل خلکی کوردستان درندانه بو. وه‌کو لشکرکی داگیرکر له ولاتیکی داگیرکرای گملیکی تیشکاودا رفتاریان نه‌کرد. ریزی پیانو ماقول و ریش سپیبه‌کانیان و، ریزی مالی خلک و مزگوت و قبتا‌به‌نیهان نه‌گرت. کسوکاری پیشمرگه، نوانمی هر ده‌ستیان نه‌کوتن، نه‌بان گرتن له زندان دا گلپان ندانوه تا پیشمرگه‌که تسلیم نه‌بویه بان نه‌کوژرا. زور جار، بر نه‌وی خویان به سرکوتو پیشان بدن، نه‌هالپیان له باتی پیشمرگه نه‌گرت بان نه‌کوش و، که له جیگاه‌ک زهره‌بان لی پکوتابه توله‌بان له دانیشوان نه‌کردوه.

۷. به‌عس دره‌زی دا به راگیزانی گونده‌کانی سنور، بر جیه‌جی کردنی نیش جه‌شی به کار نعینا: بر گمارودان و داگیر کردنی گونده‌که و، چولکردنی له خلک و،

خزجی ستراتیجی تازه فیهلقلی پدک و، لشکرکشییه‌کانی جدیش زور گران بو، مه‌گمر هیر ولاتیکی ده‌ولمفندی خاوند نوتی مشمی وده‌کو عیراق پدگمی بگری، بیگومان هیر ولاتیکی تری هیزار بویه زور زو پدکی نه‌گموت. بو نمونه هیر ده‌قیقه‌پدک فرینی هالیکوپتر ۶۰۰ دیناری عیراقی تی نه‌چو، لم هیرش و لشکرکشییه‌اندا نوه‌نده‌یان هالیکوپتر به کار نه‌ینا نعیمی خوی ناری نا بو: «تاکسی نه‌بو خلیل».

جهدیشی عیراق له کوتای مانگی مارتوه هیرشیکی زور فراوانی بو سر هیمو ناوچه‌کانی کوردستان دس پی کرد. هیمو نه‌و فیرقاندی له موسل، بادپان، هولیر، کمرکوک، سلیمانی مول درا بون پشدار بون. کملکبان له شاره‌زایی هیمو نفسمره شاره‌زاکانی جهیش وهرگرت و، پرسبان به هندی له کونه فرماندهی هیز و به‌تالپون و سمرلقلی شورشی نه‌بلول کرد.

بو پدکمین جار هالیکوپتر بو گوزانه‌وی سپا و بو شر له سنوریکی فراوان دا به کار هینرا. نم تاکتیکه جنگییه تازه‌یه‌یان ناو نا بو: «اسلوب البساط» او «الشبهه». گوايه چون به «به‌ره» یان به «تور» راوی ملل نه‌گری، به‌وجوره راوی پیشمرگش نه‌کمن. نوسلوی بیساط برتی بو له گوزانه‌وی هیزیکی گموره سرباز به هالیکوپتر و، داهیزاندنیان له لوتکه و شوبته به‌رز و گرنه‌کان و، ره‌گاکانی دهره‌باز بونی پیشمرگدا، نینجا گران به دریان دا تا نه‌یان دوزنه‌وو نه‌یان گرن.

جگه لم نوسلویه، که شانازییه به داهینانیه نه‌کرد، نوسلویکی تری درنده‌یه‌یان به کار نه‌ینا پی یان نوت: «اسلوب الصيد الحری». تاکتیکی «راوی نازاد» برتی بو له‌وی هیزی ناسمانی: فروگمی جنگی و هالیکوپتر، له ناکاو به ناسمانی ناوچه چولکراوه‌کان، یا ناوچه‌کانی دوژمن دا، وده‌کو خویان ناویان لی نا بو، بگمرین. هرچی زه‌لام، ولاخ، نوتومویل، یا هر جموجولیکیان به‌دی کرد ناگر بارانی بکمن.

هندی نوسلوی ترشیان به کار نه‌ینا که له تمجروبی سوپاکانی تری دنیاوه وهریان گسرت بو، وده‌کو: نوسلوی «المطرقه والسندان»، «الطعم والصيد»، «القنفذ والشعبان»، «الروله».

ده‌گرچی نه‌مانه چندین «کراس» یان له سیر نوسراوه و، به وینه و نه‌خشه و نوسین رون کراونه‌توه، به‌لام لیهاتویی جهیشی عیراق زور کمتر بو له‌وی به‌توانی به ریکوپیکی نم تاکتیکه جنگییه جیهی بکا. جهیشی عیراق له شه‌زاکانی دا زورتر پشتی به زه‌بروزه‌نگ، کوشتن و برین، سوتاندن و ویرانکردن، نه‌بست، به پی ی

سهره‌تاکانی: «شلم کویرم، کس ناپویرم» و، «سوتاندنی تر و وشک به یه‌کوه».

هیرشه‌گانی جه‌پیش له سهره‌تادا هندی سرکووتنی به دس هینا:

- هیمو نو ناوچانی په‌لامار نمدارن نه‌گیران و، نه‌کووته دس جه‌پیش.

- هندی له پیشمرگه و فرمانده‌گانپان، به تایبه‌تی توانی ناوچه خپله‌کپه‌کان

که خیزانه‌گانپان گیرا بون، تسلیم بونهوه.

- هندی مسفرزه پیر هیرش کووتن و، هندی پیشمرگه‌پان کوژان پان بریندار

بون.

په‌لام نهمه گروکفی بو زو کوژاپه‌وه و، نیتیر پیشمرگه له گملی راهات.

هیرشه‌گانی جه‌پیش له لای پیشمرگه بون به شتیکی ناسایی چاوه‌روان کراو. ستراتیجی

فهلقی یه‌ک بو کوژاندنوهی شورش‌که سری نه‌گرت.

*

ه‌اوزه‌مان له گمل لشکرکپشه‌گانی جه‌پیش دا، حیزبی بعس و داوودزگا

نهمینه‌گانی بو توقاندنی خملک کووته راوانان و گرتن و کوشتن و هلواسپن. له

کمرکوک دزگایه‌کی تایبه‌تپان بو لیکولنوه دروست کرد بو، چندین کسپان به

نمشک‌نجه تی دا کوشت و، توانی ترپان حوالی دادگایه‌کی روکش نه‌کرد به زوری

حوکمی نهمدام نمداران و، له موسل هلپان نه‌واسپن. تهرمه‌گانپشپان نهمداپه‌وه به

کسروکاریان. کاتی خوی، له سر پنجپندی نامی ده‌پان کس له گپراوه‌کان، من

رپورتاژیکم له سر نهم دزگایه نویسه و، له ژماره ۳ ی مانگی نیلولی ۱۹۷۸ ی

«هوالنامی شورش» دا، پلام کردوتوه. لبردا سرلغوی وه‌کو خوی نه‌پنوسمهوه:

نونه‌یه‌ک له جهممننمی فاشیزمی عیراق:

دزگای تایبه‌تی لیکولنوهی کمرکوک

والهپنه التحقیقه الحاصه - کرکوک»

یه‌کپک له نیشانه‌گانی فاشیزم له سرانسری دنبادا، پشیل کردنی سرریستی

ویرودانه، واته زبوت کردنی مافی نازادی دهرینی بیروزی سیاسی، فلسفی،

کومه‌لایه‌تی، دینی، مذهبی جیا جیاپه. فاشیسته‌کان که دژی مافی نازادی

بیرویاویری ترن، به هیمو ریگه و شیوه‌یه‌ک هول نمدن بو سه‌پاندنی بیرورا

تایبه‌تپه‌گانی خویان و له ناو بردنی بیروا‌گانی تر به ناگر و ناسن. بو نهم مه‌پستش

چندین داوودزگای سهر و سهری کوشتن و برین، نازار و نمشک‌نجه، گرتن و

هلواسپن.. ناشکرا و نه‌پنی دانم‌نزیون، پاره‌ی بی شوماری بو ترخان نه‌کمن، پسور و

شارمزای نازاردان و کوشتن پرمورده نکمن و پی نگهینن، دوری مشق پی کردنی تابهتی یان بو نکمنوه له سر «هنری تشکله و کوشتن».

فاشیستهکانی عراق که گهجنهدهکی گموری کوشتن و بری ناهق و چار هملکولین و سمرین و سزا و نازاردانی سردمی خلیفه و نمیره دلوق و خوینوهکانی نموری و عسببسی یان به سهرات گرتوه، تبحروپی زور و زهبندی فاشیسمی جیهانییشان له هر دس دایه، هر له نازیبهکانی نلمانیاوه تا کو فاشیستهکانی نیتالیا و نیسپانیا و پورتوغال، تا کوکس کلاتی نمیریکی و سدهونیستهکانی نیسرائیل و رهگزیمستهکانی رودسپا و خواروی نمیریقا... له مهیدانی پرمورهکانی و له ناو بردنی دوژمن و ناحمز و نارمزا و رخنهگر و همو نموانی له سر پرمورهکانی نموان نین، یاخود نموانی به عورفی ولاتانی پیشکوتو پی یان نموتیت: نوپزیسیون «المهازنه»، شارمزایی و پسپوریبهکی نموتیان پهیدا کردوه که رهنگه نموانی پیش خویان بور دایت.

ریکخراده جیهانیبهکان، پارتی و تاقم و پیاده سیاسیه گمورهکانی دنیا فاشیستهکانی عراق نمانن، ریکخرای جیهانی لیپوردن «نممنستی نینتمرناشنال» که خوی تیرخان کردوه بو پمرگی له مالی نموانی له سر نازادی وژدان توشی گهره کیشه نین، حکومتی عراق له ریزی دهولته هره فاشیستهکانی دنیا داناوه، خو جموجولی پیاروکوژانه و تیروستی فاشیستهکانی عراق له لوتان، کویت، پاریس، لندن و پاکستان... له دنیا دهنگی داوهتوه و پیوستی به زیده دروه پی دان نیه.

لیم ژمارهپی هوالنامهکمان دا بهکیک له دهزگا فاشیسته نهینهکانی عراق نمخینه رو، که له دروهی ولات کمتر ناسراوه و، له ناوهی ولاتیش وهکو بهکیک له قسماپخانهکانی رژیم نازیانگی در کردوه سهارهت پوهی ریکی سمدان تیکوشتری گنلهکمانی تی کموتوه، دهان پیشمرگی دهلی تی دا نازار و تشکله دراوه، دهان قارهمانی وهکو عبداللای ناشی، وستا نمور عبدالورهمان، عوسمان محمد نمین گیانی خویان تی دا بدخشیه به کورد و کوردستان.

لیبردا راپورتیکان پیشکش نکمین همالیکی تیکوشهرمان، که خوی شایهتیکي نم تشکلهگاهه بوه، پاش دهرپاز بونی نویستی، هرهها همدی پارچه له نامی نمو شهیدانی به «هیشه» دا تی پمرون وهکو بهلگهدهکی مروئاهتی له سر رفتاری درندانی فاشیستهکانی عراق له گنل گیرای سیاسی و پیشمرگی دهلی دا... بی گوی دانه دستوره ساختهکه و قانونه دروینهکانی خویشیان، وه بی گوی دانه نو

پهیمان و پرژه جیهانیجانهی نم جملاده خونریژانه یو پیری بی شرمسینه له گدل
نندامانی تری «کوملی ندموه په گرتوه کان» له مفر مافی مروف موربان کردوه.

*

فاسیسته کانی عیراق چنندن داوودزگای ناشکرا و نهینیان له سرانسمری عیراق
دا دامفرزانده پر سرکوتکردنی خباتی گملی عیراق به گشتی و خباتی گملی کورد به
تایهتی.

شتیکی تازه ناشکرا ناکهین، نه گمر باسی زندانه کانی «نگره السلمان» ، «قصر
النهابه» ، «الامن العامه» ، «معتقل الفضلیه» و چنندن شونی نهینی جو به جویری تر
بخه بنهوه یاد، نو شونه نزم و نسرم و تاریکانی یون به هیلاتی بیسرویری هزاران
خباتکمر له سرانسمری عیراق دا و، دیواره کانپان پر یون به لاپیری یادگارنامی به
خوین نالکروایان. نهمه سمرای جملادخانه کانپان له بغداد و موصل.

نیستاش تازه ترین دوزگای له ناویردن و سرکوتکردنیان دامفرزانده به ناوی
«الهیته التحقیقه الخاصه» موه، که له سربازگه به کی سوپایی دایه له نزیگ گانیبه کانی
کومپانی نموتی کمرکوک، نو شونی خوین نملین: «تایهتی به کورده کانی شمال! و،
پر نموانی هاوکاری له گدل پېشممرکه نه کمن و یارمندی نمدن».

نم دوزگایه وه کو نوردوگاه به ک وابه، هرچی نه گیری له لایمن دوزگای «امن» و
«استخبارات» موه له شار و قنزا و ناحیه کان، یاخود له لایمن هیزه چه کداره کانی
ره گز پورسته کانهوه له کاتی هیرش و پدلاماری سوپایی دا، پاش لیدان و لیپر سینه به کی
سمری، پر نم جیگه نهینه نه میریت.

کاتیک جاسوس و چلکاوخور و خوفروشه کان تېکوشمریک دس نشان نه کمن،
هینیکی تایهتی که پی ی نملین: «قوه خاصه» له دورویری نیومشو دا نذات به سر
ماله کمی دا و نه پگرت، دس و چاوی نه به ستنهوه و پورو مهلبندی امن یا استخبارات
نه بهین، خر نه گمر له ریگا پان له کاتی گرتن دا سرکېشیه به بکات، نووا پیشه کی
لیدانیکي باشی لی نمدريت. کاتیکېش نه گاته استخبارات لموی هر خبرا نه خرېته ژوری
لیدانوه، پیش همر لیپر سینه به کی په کلو گروم لیدانی باشی لی نمدري به دار و
سونده، زلله و شفق و برکس نه بهیته تمواوکمري پمرو دی په کم. پاشان به چاو به ستراوی
تمېرته ژوریکوه پر لیپر سینهوه، لموی هندی پرسپاری جو به جویری لی نه کری، جا نه گمر
له وه لامدانوه پان سمریچی کرد و وای وه لام ندادپوه وه کو نموان نه پانویت، نووا دس
نه کریتموه به لیدانی، تا نو شتانهی مه به ستیانه به زور به سمری دا نه به پیریت و

فایلیکی ناروای بو ناماده نکریت.

ماروی مانهوی گیراو لم شونندا به پی ی خوراگرتنی بنده که نهگوریت له روزیکوه هتا شمش مانگ، به نازاردانی همیشهمیوه، تا شو شتانی نهپانهوی لی ی هبل نهینجن.

جوری لیدان له دیزگاکانی نعمن و نهستیخبارات دا، چ له شار و چ له قهزا و ناحیهکان به شیوهیکی زور درندانه و نامروفانه نکریت. به هیچ جوریک ناهیلریت یزانریت که له کوری گیراو و بو کوری ی نعمن، همو جووه پدیوهندیهک له نیوان بنده که و کسوکاری دا قهدهغه.

بندهکان نکرین به دو پشوه: توانی به تاوانی ریکستن گیراون، وه توانی له سر هاوکاری له گهل پیشمرگه و کارواری عسکری گیراون. پشی بهکم راستوخو نهرین بو «هینه»، پشی دوهمیش بو «منظومه استخبارات المنطقة الشمالیه». «منظومه» ش هر له سربازگی کورکوک دابه، برتیه له خانویهکی گموری دو نهوم، چندين ژوری تی دابه و، کتوتوه روزهلاتی سربازگهکوه.

کاتیک بنده که نهریت بو «منظومه» به چاو و پهل بسترای نهپستریت ژوریکی سربمخر وه، هتا ۲ - ۳ ژۆ لی ی ناپرسینهوه، پاشان نهریت بو لهرسینهوه، لهره شیراز نهگوریت، له پیش دا به خوشی و دلنواپی و ریز لی گرتن، پاشان به تشکله و نازاردان و نبهانه کردن، له هر روشنایی شو فایلهی بوی ناماده کراوه پرسپاری لی نکریت، نهگور شاییت بان جاسوس دوس بکون شو توانیش ناماده نکرین.

لیدان و نازاری نفسی و توقاندن، پشیکه له ژبانی نم دیزگابه. لیدان به سونده و دار و کسبل، نینجا هلواسپن به پانکدا و لیدان به دار، له کاتی لیدان دا پهل نهپستریت و پموری سرجاو لا نهریت، هندی جار هردو پهل له پشتموه نهپستری و هبل نواسری به ششیکی ناسن دا که ناماده کراوه بو نم مهبسته.

نمانه هموی به کار دیت له کاتی لهرسینهوه، نهگور نمانش دمی بنده کهمان هبل نهیناپهوه شو جیهازیک به کار نهینریت که هیزی تلهکتریکی تی دابه برتیه له وایریک که نهپستریت به سمرهوه، جیهازه که له لایتی دمی نهچی، کارها له سری بنده که ندادات. به پی ی خوراگرتنی بنده که، جوری نازاردان نهگوریت.. زور جار له روژیک دا ۴ - ۵ جار نهری بو ژوری نازاردان. له کاتی پشودان دا عسریفیک بان سربازیک نهپدریت بو لای بنده که بو توقاندن و ترساندن و ویروخاندن، هموی که باسی چندين بندی پیشوی بو نکات که چون له ژیر نازار و تشکلهدا مردون، چون

نور جیگاه نهینه و کس نازانی کوی به و هرچی بگاته نوری نیتر ژبانی توارو نیی
نگردان به تارانه گانی دا نمنی..

ساودی لپرسینوده له هفتسه به کموه هتا مانگیک نه خاینتیت، همسو جورده
په بوندیه که له گیل دروده، بپننی کسوسکار قهدهغه به، لیره تینویه تی پش وه کور
چدکچی تر به کار نه پتری بو روخاندن، چونکه جاری وا هیه به دروایی بهک روژ نار
نادری به بنده که. نوری بهته «منظومه» نگرد تارانه ایش نیی به زور تارانه ایش نه کوری،
نیتر سا یان به نازاردان و توقاندن، یان به به کاره یسانی لیرینودی کاره یایی، یان به
هلبه ستی بوختان و درو.

له کاتی لپرسینوده له «منظومه» ۳ کس به شداری لیکولینوده که نیی به جلی
مده نه پیه، به لام هر سیکان عسکری، هر خویشان له لیدان و نازاردان دا به شدار
نیی، نم سپانه به کیکان به روتبه نقیب و دوانه کی تر به روتبه مولازمن.
له «منظومه» ش فایلیکی تر بو بنده که تا ساده نه کوری و، نیجا نه پری بو «هینه»
که نوری له همان سرباز گدا به.

له «هینه» هر به گه یشتی بنده کان و کرد نوری درگیای بهنده خانه، له
حموشه کدا چینیکی باش له بنده کان نوری به سونده و زلله و شق و بوکس.

«هینه» برتبه له ۳ خانوی پیکوه نوساو، خانوی به کم جیگای لپرسینوده به،
خانوی دوهم هی بنده تازه کانه که هشتا له ژیر لپرسینوده دان، خانوی سیه میس
جیگای نازاردان و، نور بهنده نه که چاوه ری ی «محکه خاصه» نه کن.

خانوی به کم برتبه له ۲ ژور، ژوری لپرسینوده و، ژوری پاساول.

خانوی دوم برتبه له ۳ ژور بو بنده کان و، ۱ ژور بو پاساول. ژوره گانی
پچکوله و پیس و پوخلن. بنده کان نه خرینه نم ژورانه وه، هر ژوری ۴ تا ۵ بهندی
تی نه ختری، به جوریک که شونی دانیه شتی تی دا ناپسته وه. روژی نهیا ۱ سه تل
ناو بو بنده کان ترخان نه کوری ژماره یان هر چنیک بهت.

ژبانی روژاندی نم بهنده خانه به بهانسان سه سات ۵ دهس پی نه کات که درگیای
ژوره کان نه کریته وه و بنده کان همو له حموشه کدا ریز نه کری، نیجا ۲ سرباز به سونده
تی یان نه کمون له بهر نهوی گوا به نازان بهریز رابوستنا نوری له حموشه کدا زیتر
سرنج رانه کیشی، نور همو پیلای و جل و جامانه و پشتینه به که له لایه کی حموشه کدا
وه کو خرمان هیل دراوه توه.

رفتاری سرباز هکان له گیل بنده کان دا به کجار درندانه به، به راده بهک که فرمان

نمدن همو سمریان شور بکمن و سهری نم لا و نو لای خویان نکمن، نعه سهرای
تف و شق و زلله و هزار جنوبی سوک و قسهی ناشیرین.

چونه سر ناودست، دیسانوه، وکو چدکیکی تر، بو نازاردان به کار نهیتری،
چونکه سولتهی دانیشان نایی له دهقبههک تی پمر بکات، که زوریدی بندهکان فریای
هیچ ناکمین، هر نهمشه نهیسته هوی نهوی همو روژ چندن بنده له ژوردهکان دا
تنگه‌تار ببن و به ناچاری له ژورده برین.

هر روژی ۵ تا ۶ کس بانگ نکرن بو لپرسینهوه، سهرلنوی له سهره‌تاره
دهس نه‌کرتوه به پرسیار، گوايه نه‌وانی پیشو، که له شاره‌کان و که له «منظومه» کراوه
بایخی پی نادری! سهرلنوی فایلیکی تازهی لیکولینهوه نه‌کرتوه.

«هیشه» به‌کیکه له نه‌یسترن شونه‌کانی لیکولینهوه نازاردان بو «ناوچهی
ژوروا» له همو لایه‌کی کوردستانوه روژی چندن کس راپیچ نه‌کری بو نیره، هموشی
له چمند شتیک دا به‌ک نه‌کرتوه؛ ریکه‌ستن، پیشمرگاهه‌تی، هاوکاری پیشمرگه، که
به‌کی بانگ نه‌کری بو لپرسینهوه، دو سمریاز بانگی نکمن، چار و دهستی نه‌یستنهوه، به
لیدان هتا ژوری لپرسینهوه نه‌یمن، نه‌وی پرسیری لی نه‌کری و داوی لی نه‌کری هرجی
نغانی راست و ره‌وان بیلی. پاش ۳ - ۴ پرسیری هره‌ده‌کی نه‌ری بو خانوی سپیم بو
نازاردان. نه‌وی، له حوشه‌کدا پالی نه‌من، هه‌رو قاچی به شپشیکوه نه‌یستنهوه، شش
سمریاز دو دو نه‌کونه لیدانی بنی پی ی به سونده هتا هیلان نه‌ن تا بنده‌که له هوش
خوی نه‌چی، نه‌یجا سه‌تلیک نار نکمن به سهر و پیر و لاجیا، گبه هوشی پیا هاتوه
نه‌کونه لیدانی. بمر شیوه به ۴ تا ۵ جار نه‌یستنهوه و نه‌یکنهوه، له پاش دا بو ماوهی
چاره‌که سمعانی به حوشه‌کدا راوی نه‌یمن.

زوریدی بنده‌کان زمانی عهره‌ی نازان، بو نم مه‌یستمش چلکا و خوزیکی خویان
به ناوی تهرجومانوه نه‌یمن، نه‌ویش به تاره‌زی خوی قسمی بنده‌کان نالوگور نکا.

نازاردان و لپرسینهوه له حفته‌به‌کوه تا چمند مانگیک نه‌خاینی به پی ی
خوراگرتنی بنده‌که هتا له پاشان فایلیکی بو ناماده نه‌کری و نه‌یجمری پی نه‌کمن.

له گمل نهو همو نازار و نه‌شکه‌نجه‌به دا، سدان رولوی نه‌یزی میله‌ته‌کمان،
چندن لایه‌ی شانازی و دلیریان نه‌خشانده به هیمت و خوراگرتیان سهری یاساول و
لپرسراوه فاشیسته‌کاتیان شور کرد و، نه‌سپاتیان کرد که روله تیکوشه‌ره‌کانی
میله‌ته‌کمان، نازار و ترساندن و، هیلاته نه‌یینه‌کانی ره‌گزیسته‌کانی عه‌راق دهستی
به‌ره‌نگاری و خباتیان خاپور ناکات.

پاش لیسدانیکی زور بښده که نه پښتو به ژوره کسې خوی، هر خپرا لوی
 هاوړه کانی ددوی نډدن و، ناوی نډدنې و، دس نه کمن به شیلای قاجی. پاش تواد
 پونی لپرسینتو بښده که نه پری پو خانوی سپیم. نویش برتبه له ۳ ژور، جگه له ژوری
 پاساول. توانی نه گڼه خانوی سپیم به رسمې نازارانان نامینی و، چاوری ی
 «المحکمه العسکره الخاصه» نه کمن. مانوی بښده که له خانوی سپیم له ۳ تا ۶ مانگ
 نغایښی. مېست له مانو شپان تنیا زور پونی ژماره پاته، که وهک مېگل به روه
 بیانېن پو «دادگا».

«محکمې عسکری خاص» برتبه له دزگا په کی کاریکاتوری، تنیا پو براردانی
 خنکاندن و حوکمدانی تیکوشوران و بیتاوانانی گلی کوره، دامنزواه. هیچ سېغه تیکی
 قانونی و شرعی و راستی تی دا پدی ناگری. نو براردانی نه پشدرین پیشه کی تاماده
 کراوه، روژی «محکمې» تنیا نغوینتو. بښده کان به هیچ جوری مانی دېفاع
 کردنیان نېه، خو نه گمر په کبیک پلی: نو نېسادانه هی نو نېه و به زور له ژر
 نشکېجدا پی پان مور کرده، نو نه پښرنه پو «هېشه» و نېتر جاری کی تر چای به
 محکمېش ناکوتو.

کاتیک روژی پستنی «دادگا» دپاری نه کړی، نو په پانیبه همو بښده کان ریز
 نه کمن و، عریفیک به مقستیکوه دست نه کا به سر و ریش و سمیل هېلپاچینیان به
 شپوه په کی زور ناشیرین، که مېست تنیا نېه پاته و ناشیرین کردنی سر و سیماپانه لای
 «حاکمه کان».

کاتی سر و ریش و سمیلی بښده کان هل نه پاچن نېجا به لوری نه پانېن پو
 «دادگا»، لوی همویان ریز نه کمن، به جوریک که رویان له دیواره که بیت، نېجا به
 سونده و شق و زله تی پان نه کمن تا هیلک تمن.

«دادگا» خوی برتبه له شانویه کی گریاناوی نم خنکه سر و ریش هاتوه، به پی
 ی پدی وهک مېگل ریزان نه کمن، حاکمه کانیش به گالته پی کردنوه نروانته سر و
 پوته لاکیان و به جومله حوکم نغوینتو که له پیش دا تاماده کراوه.

له هر جاریک دا، دسته په ک له خباتکیرانی مېلله ته کسمان، روانی ژوری
 نېعدام نه کړی. توانی که نمری نېعدامیان دېرنجی، دوی تواد پونی «شانی دادگا»
 دستبان کله پچه نه کړی و لوانی تر جیا نه کړتو.

توانی به گرتنی چند ساله حوکم ندرین، پاش چند روژیک نه پښدرین پو
 بغداد پو «سجنی نېر غریب» و، توانش که حوکم ندرین به نېعدام روانی موسل

نه‌کړين.

کاتېک پهنده‌کان نه‌په‌نږينه‌و، پر «هېښه» حوکه‌ندراو و نه‌دما‌مه‌کان په‌کتر ماچ نه‌کمن و، دست نه‌کمن په‌گوراني و وتني سرودي نه‌شتماني، ده‌نگي دلپريان دلي داگيرکړي فاشېست نه‌خاته لورزه و، پر جاري هزاره‌مين، پر ده‌گه‌زپه‌رسته‌کاني نېسپات نه‌کمنه‌و که په‌تي خنک‌اندن و ده‌زگاي له ناورېدن دلي روله دلپره‌کاني گپلي کوږد سارد ناکمنه‌و له خه‌بات و تېکوشان و خوه‌خت کردن، پملکو په‌پېچوانه‌و نه‌په‌زي و هېمه‌تيان نه‌خاته دله‌و، زياتر هستي په‌ره‌نگاري و خه‌باتيان تپا زيات نه‌کات. هلوېستي هم‌و نو رولاندي، دلپرانه چونته په‌ر په‌تي نه‌دما، نه‌وي په‌ داگيرکړان سلمانده‌و.

*

داناني پنکه

نوسا له په‌ر په‌لاماري کتوپري هالېکوپتر هېچ هېز و مفرزه‌په‌ک نه‌نېو وه نه‌ي نه‌تواني په‌ روژ له ناو ناوایي دا پېنېتوه. ناوچه‌که ژماره‌په‌کي کم گوندي تي دا بو. گونده‌کانېش پچوک پون. باري ژيانېشيان نه‌ونده باش نه‌و هم‌و روژ و هم‌و ژم له ماله‌کاني نه‌وان نان پخوين. نه‌مش په‌ تما پوين نو ناوچه‌په‌ پکمين په‌ پردي پېونده‌ي له گڼل سوريه پر هاتوچو و، هېناني چه‌ک. ماوه‌په‌ک په‌ گونده‌کاني دېراسور، گېره‌پېچ، چمېلو، هډن، ناري، په‌رمېزه... دا سوراينه‌و. چوپته ناو ره‌مالي رېونده‌کاني «هېرکي» له ده‌شتي په‌رازگر. ناگاداري کاک خالېدما‌ن کرد پر پگېرېتوه نه‌وي. چاوېري نه‌ومان نه‌کرد. نه‌مان ويست کات په‌ سر پېين.

شاره‌زا نه‌سپنه‌کاني ناوچه‌کېم له گڼل خوم نه‌برد بو نه‌وي شوېنه نادپار و عاسپه‌کانم پېشان بدن پنکه‌په‌کي نه‌پني خواردن و حسانه‌وي تي دا دا پېزوينم. چمند شونېکمان نوري. شاره‌زپه‌کي خه‌لکي «هډن» له ناو لېره‌وارېکي چردا شونېکي گونجپاري له باري بو دوزينه‌و. کاني خوش و سپېري خستې هېو. پناه‌په‌کي نادپار و شونېکي عاسي بو. چمند سمعاني له کاني ره‌ش دور بو.

له پڼ دارپه‌ره پېره‌کان دا جېگمان بو دانېشتن و نوسن له سر نېزه ره‌قه‌که خوش کرد. په‌کي له پېشمه‌رگه‌کان په‌ ناري نه‌محمد گه‌لالي شاره‌زاي دروست کردني تخنور بو. پر نه‌وش پېرېستي په‌ پرد و هندی کمرېستي تر پر وه‌کو دار و نه‌خته و تهنه‌که... له کاني کوکرده‌نوهي په‌ردا نه‌وي سرفېي هم‌واني راکېشا نه‌و پر له پڼ هر پردېک دا چمند دوشکېکي تي دا بو. نه‌ه هندی ترسي لا دروست کردېن. خه‌زېک پر پېشمان پېنوه له‌و شوېنه. په‌کي له پېشمه‌رگه‌کان په‌ گالتوه وتي: «عسکر

بمانکوی باشتره له دپشکا». که گدراپنوه پر ناو دی پر ناماده کردن پیوسته‌په‌گان، کاپرای شارنزا ترسه‌کمی رواندینوه. وتی ولاتی نیمه مشهوره به پایتختی دپشک و پېشکه. بهلام نه دپشکه‌کمی کس نه‌کوی و نه پېشکه‌کشی مه‌لار یا بلار نه‌کاتوه.

دوای ناشبه‌تال که حکومت گه‌پشت یوه همدن مخفیریکی گموره‌ی لی دوست کرد بو. زستانه‌کمی له بهر توندی سمرسا و زویی به‌فر به هالکوپتر زه‌لامه‌گانپان گوړزا بوموه. مخفیره‌کپان وه‌کو خوی به جی هیشت بو. موختاری همدنپان ناگادار کرد بو ناگای له شته‌گان بی کس نه‌ی بات و دسکاری نه‌کا. دبرگا و پنجه‌ره و کورسی و میزه‌کانی همو ساخ بون. همره‌ها چندین تنه‌کمی نوټی پر و به‌تال لوی بو، نویش کس دهستی تیره نه‌دا بو. تمناعت هندی وینوی احمد حسن البکر و صدام حسین و هندی شیعیاری به‌سپش هلک و اسرا بو، هیچ دسکاریه‌ک نه‌کرا بون. پېشمهرگه‌گان بو پیوسته‌په‌گانی تننوره‌که دبرگا‌په‌کیان دهره‌پنا گونکی لاسر به‌رن و هندی تنه‌کمی به‌تالیان بو نار تی کردن برد بو بنکه. بو روژی دواپی پیوستیان به هندی شتی تر بو چون له مخفیره‌که به‌پن هېچی تی‌دا نساو. خلکی ناوایه‌که دبرگا و پنجه‌ره‌گانپان دهره‌پنا بو، همره‌ها همو تنه‌که پر و خالی‌په‌گانپان برد بو. تا نوکاته له ترسی سزادانی به‌س نپان ورا بو دهستی لی بدن، بهلام دوای نوټی پېشمهرگه دستکاریان کرد، توانیش بیانونیان دس کسوت بو نوټی له پاشه‌روژدا ته‌گسری هیزی حکومت گدراپنوه، نوباله‌کمی به‌خنه ملی پېشمهرگه.

نو سمرده‌مه، پېشمهرگه نه‌بو کوله‌پشت و زمزمی و به‌کی کوپیکی چا‌خواردنوه و قاپیکی چپشت و کوچکیک له گیل خویان هلک به‌گرت. پېشتر همو وتار و کتبه‌کانی «نارنستو چی گېشارا» م دبراره‌ی «جنگی پارتیزانی» و «پادداشت‌کانی پولیفیا» م خوند بوموه، هندی به‌پتېشم لی ترجمه کرد بو. راسته‌کمی، هرچند له خوم و هاوریکانم ورد نه‌بوموه، نو مرجانی گېشارا بو پېشمهرگی دانا بو، به تابه‌تی له روی توانای لش و کول هل‌گرتن و ریگا روشتنوه، له نه‌مدا نه‌بو. نازوقه و منجه‌ل و هندی ناسجاو په‌پدا کرا بو بنکه‌که، بهلام پېخلف نه‌بو نه‌بو له سر نمرز بنون. چراش دانمه‌گهرسینرا.

*

قم ریگوتنه مه‌دانیه‌کمی سوریا به نه‌بو داننی
هر لم مساوه‌پدا نامه‌په‌کم پی گه‌پشت به نیمسزای «سرمست» به‌کی له
به‌پرسه‌کانی قم داوای کرد بو: له بهر نوټی هندی رودای تازه هاتوته پېشموه به په‌له

یە کتر بیهین. سەرێست ناوی نهینی ئهروه حمان بهناوی بو. د. خالید ههشتا نهات
 بوهوه. تهنیا بهرپرسی لهوی بو فرماندهی کهرتی بو. ناوی رهحمان بهشهیی بو. 4 - 5
 بهشمهرگه حمان له گهڵ خویمان برد و، پیکهوه چوین بو دهننهان. شهو گه بهشهینه دههیا
 سور. ئهروه حمان بهناوی و فاضیل جهلال و عهبدوللا صالح و ههندهکی تر له کادر و
 بهرپرسه کانی قه لهوی بون. قهره باخچهیهکی چه کداریان له خویان کو کرد بوهوه. له سه
 رهگا که چهندین کهمین و پاسوانیان دانا بو.

شهو له گهڵ فاضیل و چهند کهسیکی کههان پیکهوه له مالیک دا ما نهوه. بهش
 نوستن و بهستمان بهچین بو سهراو. کوریکی خاوهن ماله که دومان کهوت بو لهمان
 نه شهروهوه. فاضل نه بهرێست کوره که گوی ی له قسه کاغان نهیی. چهند جاری داوای لی کرد
 بهگهرێتهوه مالی خویان چاوه بهمان پکا. کوره که وتی: «نه ترسم بز بێ». فاضل له
 وهلامی دا وتی: «بهگهریهوه مالی خوتان، به سهرا ده دهولت دا به قاچاخ هاتوین بو نهیه
 بز نهوین، نهستا له بهینی مالی نهیه و چه کهدا بز نهیین؟»

کهو نهوهی بهدانی له گوره پانی گونده کهدا به بهرچاری کادرو بهشمهرگه کانهانهوه بو
 نهوه بو تهلهیفمان پکین بههر نهوهی پک زوری خروقات کردوه: بی ناگاداری قه چهکی
 ههناوه کوردستان، ههندی نه دانی نهوانی به توهمی جاسوسی کو شهروه... نهتر نهوان
 التزام به ریکوته کهوه ناکه و به نهوی دانهن و نهگهر پک چه که بهینی نهوان نهی
 گرن. من نهوسا نه نهترانی ق م بهوی لهو ریککوتنه پشهیمان بوتهوه. چهند سالی داوی
 نهوه بهستمان: مسعود ههوال و ناوهروکی ریککوتنه کهی به تهلهفون دا بو به موحهسین
 دهزی له واشهنتون، تا نهویش به مهلا مستهفای بلی. موحهسین نه ههواله به خوشیهوه
 بو بارزانی باس نهکا. کوره کههان د. نهجمه دین کهرم و، د. شهفیق قهناز بهشی لی نهیی.
 بارزانی له پاتی نهوهی رهزامهندی ده بهری جیهوکی ناشیرین به مسعود نهدا له سه
 نهوهی له گهڵ مامجهلال ریککوتنی نهیما کردوه.

مهلا مستهفا تهمنی له حهفتا تی بهری بو. به هوی نه خوشی «شهیره نهجی سی»
 بهوه له سهرا مردن بو. نهو دهیسی چه کهست و گهانی لیهوردن و به تهنگهوه هاتنی
 قازانهی کوردی به کور و شاگرد هکانی دا بهدا به. بهم ههلو بهستهی داوی مردهتی خوی
 دوژمهانه بهیه کی خونهوای به مبهرات بو کوره کانی و نهوه کانی و، عهشیره ته کهی و
 هیزه کهی به جی ههشت، سهرا کوردی بهتاوانی تی دا کوژرا.

*

گهتوگهی تورک و د خال

شیخ کسکس په کسی له نوه کانی شیخ عویدهدوللا له عیبراقوه هدلات هو بو تورکسپا. له شمعزینان دانیشت هو. وهلامی نارد هو که نوینغرانی حکومتی تورکی نهمانموی هندی له بهرپرسه کانی جولانموه که بیسن. کات و شوینی په کتره بیسن دانوا. نوینمیری تورک له کاتی دپاری کسراوا هاته گسوندی رویاروک له بهری تورکی رویاری سرکرم. د خالد چو هو دپتنی. کاپرا لم دپتنه دا گوت هو: له نمنقمروده هاتوه. نهموی بزانی سرکرده کانی نم جولانموه تازه په کین. نامانجه کانیان چیه. هملوستیان بهرامبهر حکومتی تورک چونه. پوهندیان له گمل حزب و ریکخواره کوردپه کانی تورکیا چیه. پیوستیبه کانیان چیه و داواکانیان له حکومتی تورک چیه؟

کاک خالید وهلامی پرسپاره کانی دا بهوه. پیوستیبه کانی جولانموه کی. له سنوری مدعقول و تېگه یشتنی تورکا، پی ووت هو. کاپرا گوت هو که نو دمه سلاتی بهراندانی نه بهلام قسه کان نه گه بهنپسته دمه سلاتداری سمره. له حفته کانی داهاتودا خوی یا په کیکی تر وهلامه کانی نهمپنتموه.

بیینی تورک له چمند سمره هو نیمه پیوست هو:

پشممرگمی کورد و جندرمی تورک هو یون به هاوسنور. هملو روژی له سمر سنور نمان لمبهر و نمان لمبهر په کتریان ندی.

جولانموه که نه گمر هو پکراپه له دوژمنایه تی دوهلتهانی دراوسی کم پکراپه تموه، به تاییه تی هی تورک و، بهلاینی پکراپه تا راده په کی زور به هیزی نه کرد

تورک لمو کاتدا له گمل عیبراق له سمر مسملی نعت ناکوک هو. تورک قهرزاری عیبراق هو. عیبراق هو نهموی تورک ناچار پکا قهرزه کانی بداتموه، نی ویت روشتنی نعت به لولمی ستراتیجی مینای جیهان دا راهگری. نهموش زهردریکی نابوری گموری له تورک ندی.

پنک و دده قاده دو هاوپه یمانی په کتری یون. هملانی نم دپتنه یان هو پاس کرا. دده قاده زور به توندی دوی راوستا و پرویا گنده په کی فراوانی دست پی کردو، هوشمی له پنک کرد که نه گمر پیوهندی له گمل تورک دوباره پکنموه، نمان پیوهندی خویان له گمل پنک «قوت نه کمن» واته نهمرن. گازانده یان لم کاره گه پانده لای مامجه لال. سرکرده یانی پنک هو خاتری پاریزگاری پیوهندی خوی له گمل دده قاده بهریاری دا پیوهندی له گمل تورک بهری. کاتی کاپرای نوینمیری تورک هاتوه ناچه که هو هینانی وهلامی دانیشتی په کم، به زمانیکی شهرین «جواب» درا.

*

هنکه کمان تا ثنات قبرهالغ نهو.

کاک خالید گهراپوه لمان. شونهکی به دل بو. نریش لوی مایوه.
هیزکی دولی بالهپان، قادر خبات فرماندهان بو، گهپشتن. گورجوگول و
چالاک و نازا و گهراپهل بون.

هندی له کاداره سوزانیپه کانی په کیتی که له سورپاوه به ناور تورکیادا گهرا
بونوه، به دو تاقم گهپشتنه لمان. لهوانه: حمسن خوشناو، سهد کمریم، د. خدر
معصوم، سامان گرمیانی، عادل شوکر، داود محمد عدلی، عبدالل خوشناو... له
گهل خویان دو کادری «الجیش الشعبی لتحریر العراق» پان هیئا بو. تاقمی لم کادرا نه
بی چک هات بونوه. له کانی پهرینهوا له رویاری سرکیم له ناستی گوندی دهریا سور
چدکاره کانی ق م پوسهپکیان بو ناپونوه گرت هیوانن. برد هیوانن بو لای فرمانده کپان.
گفتوگو و مشتمور له نهران ثوان و کاپرای ق م دا روی دا بو. کاپرای ق م وت بوی:
«پوچی نهو دواي جلال کموترن، جلال جاشه». ثوانش وت هیوان: «مامجهدل جاش
نیه. سرگردایتی بارزانی ناشبهتالی کرد. پوچی واز له کورد ناهین؟». کاپرای ق م وت
بوی: «به کورایی جلال و نهو هدا مدلا مستفا مای سرورکمانه. دواي ثو نیدرس،
دواي ثو مسعود، دواي ثو نهاد... نهگهر هیچ کسی له مالی مدلا مستفا نمانا
کمریک له مالی بارزانی نهینن، جامانهکی سوری له سر نهکمین و نهکمین به
سروکی خومان»

هر لور ماوهپدا زرووی عبدالل روی له ناوچی سلیمانپوه گهپشت. له «پردی
ناونده» کموت بونه کمپنوه. تبکوشری به تمنن «حمید باتاسی» و ۳ پیشمرگه
کورژا بون. ماموستا نپهراهم نهممد شپسمریکی بو داناو، له دهریکی دا به
«ناشقروتهکی خاکی کوردستان» ناوی برد بو. دوا به دواي نمیش چمند کادریکی تری
کومله گهپشتن لهوانه: نهو شهاب، دلیری سهد معبد.

همو بهپانیپدک شوهکی کاک خالید همو هیزهکی له خو هلتستان و هندی
قسی سیاسی بو نهکردن. زور جار دوشک به پیشمرگهکانپوه ندا بهلام مترسیپان
نهو.

لم ماوهپدا عیراق سرزمیری گشتی کرد. له گهل سرزمیرهکدا به هالیکوتیر
له زوری گوندهکان دانهیزن. له زوری سرزمیردا چمند هالیکوتیری هاتنه ناسمانی
ناوچهکه. چمند شونیکیان ناگر باران کرد و ناگریان پردابه پوش و پاوانی ناوچهکه و له
هندی شون دانهیزن. هرچنده پیشمرگهکان داسزرا بون و چاریان له نیشتموه و

داهنیزین و سوارونموره و فرنی سرباز و هالکوپتره‌گان بو نمانه‌یهشت تمه‌یهان لی بکمن. چونکه توان پیشمرگه و شونی بنکه‌کانیان نه‌بینی. تمه‌ی کویرانه‌یان نه‌کرد. کاک خالید به چاکی زانی همره باره‌گاگان بگوزریموره سربواری سرگرم له دول و شیوه‌کانی نمیمرو نمیری دا جیگیر بن. چمند فرنیکی نان برژاندمان دروست کرد.

شیخ حسینی به‌زیدی زوری پیشمرگه بادینه‌یه‌کانی کو کرد به‌وه به‌وه کوردستان هینا بونی. له ناوچی گویی له نیوان تولوده‌ره - زاخو دا ق م به پیچه‌وانی په‌یمان و به‌لینه‌کانی مسمودوه کئوته راوانانیا. نه‌مانیست به‌انگرن و چه‌کیان بکمن. خویان گه‌باند به جیگاه‌کی قایم به ناوی «کیلی مسمی». ق م گمارویان دا بون. له سوریاوه به هوی «لپونزی هاوکاری» وه هولی ده‌بازکردنیا داو. کملکی نه‌بو. نامی بو نیمه نارد تگه‌بیریک له حالیان بکمن. من و حسین چونه تورکیا و به نه‌ینی خومان گه‌باند ناوچه‌که. تراکتورمان به پیدایا کردن. شولمناو به تراکتور همومان گوزانموره به ناوچی شمعزنان. حسین پیشیان کئوت گه‌باندینه بنکه‌کانی خومان. پیشمرگه‌گان ماوه‌یه‌کی درێو به به‌ناسوده‌یی نه‌نوست بون و ناتیان نه‌خوارد به، به تهاوی حسانموره.

*

لهره‌ه پیره‌ندی له گمل بنکی سوری به هوی «پ د ک ت» وه و به هوی سه‌لاحموه دامزینرا. نامه و ده‌نگه‌اسی کوردستانی عیراق به ریکوپیکی نه‌نیردا. ریکی هاتوچو کردن و، ریکی هینانی چه‌ک دوزایموره. له هه‌مان کات دا پیره‌ندی دوستانه له گمل زور له دانیه‌شتوانی گونده‌کانی ماسیرو، گاره، گلشیم، سونه، دهرکی، مه‌لایا، شه‌په‌تا، زهرن، ریننس، نه‌ری... له دیوی تورکیا دروست کرا. نه‌وانه به کرینی نازوقه و، هندی جار به حه‌وانده‌یه‌ی پیشمرگه و، به هاتوچو کردن بارمه‌تی کادر و پیشمرگه‌کانی بنک پا‌ن نه‌دا. چمند کسی له خه‌لکی نم ناوچانه زوریا‌ن خزمه‌ت کردین و، زورمان پیوه ماندو بون له‌وانه: محه‌محمد عاره‌ب و، حاجی مه‌جید، له ماسیرو. عیولا خان و، نوری خان، له زهرن. صادق، له شه‌په‌تان. جهمال له سونی، خورشید له گلشیم و، هندیکیان له سرب نیمه له لایمن ق م و حکومه‌تی تورکمه‌ه توشی گرتن و تنگ پی هه‌لچنین بون.

نه‌ری شونیک‌ی زور خوش بو. چمند مالیکی کمی لی بو. که‌لایه‌ی کوشک و سهرای شیخ عویه‌بدوللای شمعزینی سه‌کرده‌ی راپهرینی. ۱۸۸ هه‌روه‌ها گورستانی باوریا‌پیرانی شیخ هه‌شتا ما بو. چمند جاری به نه‌ری دا تی پهریم. جاریکیان له نارامگای سه‌بد طه‌های باوکی شیخ عویه‌بدوللادا «عمرزه» به‌کمان دوزیموه کاپره‌نک له

ریځای شېخموه داېری به «خوا» لی ی تپاراپوه چاوه کانی کز بون چاکیان پکاتموه.

*

هاتنی چمند نمسایهک

دنگاکانی راگهاندنی عیراق هیچ جوړه هېوال، دنگوباس یا لیدوانیکی له سر جولانموه که پلاو نمته کرده. نمبوست به پیدنگی پیخنکینی. وهکو عروپ پی ی نملین: «تعتیم اسلامی» له سر بو. روژناموای پېگانیش ننه گېشته لاسان. جولانموه گمش نمونده رونقی پیدا نه کرد بو روژناموای خوی بو بکوتی. بدلام هاوینی ۷۷ دوجار پېگانه له تورکیاوه گېشته بنکه کانی نیمه. جاری پدکم دو خوندکاری گمبی نمسای بون، همدوکیان له شمنینانموه من له گدل خوم هینامن بو بنکه کانی برادوست، جاریکی تریش نمسایهکی تر. نمانه کسپان روژناموای پېشمی نمبون. همویان «هاوی» بون. بدلام همدوچار دو وتاری وینداریان له گوشاره کانی لپېندنادا پلاو کرده.

هرچمند هلم بو پرخسایه نامیدکم بو د. کمال فوناد، یان بو عومر شېخموس نموسی و، نمدا به کسپکی نمین له ناو پدکی له شاره کانی تورکیاوه پېخته پوستموه، هېوال و دنگوباسه کان و، بهرورای خوم بو نموسین.

*

هینانی وجهی پدکمی چدک

کاتی خوی نومېدکی گورمان به سیرانی «پ د ک ت» بو که یارمه تېمان بدن بو گوزانموه چدک به ناو تورکیادا. دواپی بومان دمرکوت که هم توانایان لو بوارهدا کسه و، هم ناپانوی خریان توشی «تعلوکه» پکین. د. کمال خوشناو و عومر مستمفا له قامشلی بنکه پدکبان دانا بو به زوری بو. گوزانموه چدک بو. بدلام زوری چدک کان که نه گېشته تورکیا نکوتنه دوستی نائمین و نملوتان.

«پ د ک ت» به پسرپچری وجهیهک چدک کسه پیک هات بو له ۶. کلاشینکوف گه باند پویانه گوندی «هردرهش» له نیوان وان - گومردا. ناماده نمبون لوه زیاتر نریکی پخمنوه. مانگی تهموز ناگاداریان کردین که پیگوزینموه. ناچار خومان کوتینه هولی هینانی. ۶ نیستری باشمان کری. ۶ کسم له پېشمیرگه بادپیه کانی شاره زای بار و ولاخ بون هیلوارد. حسن خوشناو و من خومان ناماده کرد بو هینانی. له پېشمیرگی سورانی تنیا «علی ناغای ماوان» مان له گدل خومان پرد. ومان به چاک زانی به ژماره کم بین بو نموی به ناسانی تپهرین و پگمپنوه.

چپای پهرزی «زیرنجو» مان پری پهری نهری و بیسلاته و بی شمسی و باوی... دوروژ زیارمان پی چو تا گه‌بشتینه پهرده‌رش. باره‌کامان بار کرد و به همان ریگادا گسراپنوه. هولمان نندا کس نهمان بیی و، له گونده‌کان لامان نهمدا. له نهریپنوه که نچوی بو «ریپونس» نهو له پردیکی دیرنمی پهرین پهرینوه نینجا به چپای «زیرنجو» دا هه‌لگه‌پین. به ۸ سمعات نینجا گه‌بشتینه سر لوتکی شاخه‌کو دواي پشودانیکی کسوت شور پهرنوه بو دولی گوسته. داپه‌نیشی به نندازهی سرکوتنی ناخوش بو. پدکی له پشمرگه پادینه‌کان ناوی «پوسنی گوه‌هر» بو. ریچله‌کی نهمنی بو. له قه‌تلوعامی نهمنی‌کان دا باروپایریان موسولمان بوین. کاپراپدکی چوارشانه و به‌پیز بو. زور شاره‌زای بار بو. قه‌پاسی پدکی له نیستره‌کان بن کلکی پری بو. خونی لی نهات. نیستره‌که هلی نه‌تیزان و به تولمیه‌کی شاخی هزار به هزاری زیرنجودا شور نه‌پنوه. مام یوسف ویستی قه‌پاسه‌کی چاک بکا نیستره‌که له‌قه‌پدکی لی دا. مام یوسف سست بو. کوه‌نوه ری قسه‌ی نه‌کرد. تومز له‌قه‌که پهر گونی کوه‌ت بو. که گسراپنوه شوینه‌کی خومان چو بو پو لای د. خدر معصوم. گونی ناوسا بو. نه‌پوست نیزی پدین بو چارهرکردن بگهریتنوه بو سوریا. به گالتنوه پیم وت: «مام یوسف زور له میژه ژنت هیناو و خوا لبت نهمینی چوار کوه‌ت هه‌به، خویش گوره‌پری، تازه گونت پوچه‌؟» زور توره بو نه‌پوت: «چون ناموی نه‌گهر گونم نهمینی بزم باشته‌!»

به سه‌لامه‌تی گه‌بشتینه‌وه بنکه‌کانی خومان. همزمان هه‌ستمان به شانازی و خوشی نه‌کرد. پشمرگه‌کان که کلاشینکوفه تازه‌کانیان نندی له ناو کیه‌دا وایان نه‌زانی پدکی له معرجه گرنه‌گه‌کانی سرکوتن نهمین بو. نهو به‌کهمین ره‌به‌ی کلاشینکوفی به‌کلاق بو بگاته کوردستانی عراق به هه‌وی ۶ دانه بو.

*

گه‌رانوه‌ی مامجده‌لال

چمند هفتیه‌که چاره‌روانی مامجده‌لال بوین بگهریتنوه کوردستان. من هه‌زیم که گه‌ل خوم برد بو له نزیک سرچاوه‌کانی سرکهم له بن دالاتپردا له سر چمه‌که له شونیک دا به ناوی «چمکه‌بی» دامزرا بوین. پیه‌ف و راخهر و چادرمان نه‌بو. شو له تاو سه‌رما خومان لی نه‌قه‌کوت تا به‌پانی به دیار ناگروه دانه‌بشتین. که روژ هه‌له‌هات خومان نه‌دایه‌ پهری و نینجا نه‌نوستین. هه‌تاو و ته‌شکدانوه‌ی پهری کویستانه‌کان روخساری هه‌مومانی ره‌ش داگه‌رانند بو. رومیت و پیستی ملمان به زوری سوتا بوین.

چممکمی ژماره‌یه‌کی زور بی کونفسالی لی بو. هندپکیان بنه‌کانیان زور نستور بو. زوریمان هملکند و سوتاند. زور روژ به شاخیکی سخت دا نزدیک سیمعات و نیوی سمرته‌کوتین بو نه‌وی به‌چینه گوندی ماسپرو و، همان روژ نه‌گه‌راپنه‌وه بو چممکمی، گه‌راپنه‌وشمان نه‌وندی پی نه‌چو.

مامجهدال گه‌بشته روما بو نه‌وی له‌ویه به‌ته نستعمول و به‌وه کوردستان بگه‌ریته‌وه. به‌لام عبدالولیلا، النصراوی ره‌بری نه‌وسای «الحركة العربية الاشتراكية» و، عومر مستغلا له شاموه تلفونیان بو کرد بو. پیمان وت بو: «له‌بر نه‌وی کاریکی گرنه‌گ و پدله هاتوته پیشوه پیرسته بگه‌ریته‌وه شام». مامجهدال گه‌را پوهوه شام. من زورم پیناخوش بو. دهرکوت کار هر نه‌وه. گه‌را به عبدالولیلا، رست بوی مامجهدال له گه‌راپنه‌وه ژیران بکاتنه‌وه، به بیانوی نه‌وی هملومهرجی کوردستان خراپه و نابی جاری مامجهدال مोजازفه بکا.

من نامه‌یکم بو مامجهدال نویسی. بارودوخ کوردستانم بو رون کرد پوهوه. باسی دوزینه‌وی ریگای هاتوچو و، پیوستی گه‌راپنه‌وی نو و، خراپی ژیرانی نو هه‌زه‌شم بو نویسی بو، که چاوهراتی نو بون. ناگادارم کرد که نه‌گه‌ر به‌و نزیکانه نه‌گه‌ریته‌وه، وا نه‌تر ئیسه ناتوانین له‌وه زیاتر چاوهری بکه‌ین. کاتی نامه‌یکی منی پی گه‌بشت بو، مامجهدال له گه‌ل هپرو خانی هاوسهری له به‌روت نه‌بی، هپروخان چمند روژیکی کسی ما‌بو منالی به‌ی. من ناگاداری نه‌عه نه‌برم. به‌لام مامجهدال ده‌سبه‌جی هاوسهره‌کی به‌جی هبشت بو گه‌راپنه‌وه ده‌سشت و له‌ویه چوه پوه نه‌ورویا و ناگاداری کردین له کات و شوینی گه‌بشتی. نیمش نه‌چو و حسن خوشنامان نارد بو نستعمول بو پیشوازی. مامجهدال به‌ پاسپورتی خوالبخوشپو فاضیل تالهبانی له ته‌موزی ۹۷۷ دا گه‌راپنه‌وه بو کوردستان. پاسپورته‌کی فاضیل ئیرانی بو، خوی له لهندن له نه‌خوشخانه کبوت بو له سر مردن بو، پاسپورته‌کی خوی دا بو به مامجهدال بو نه‌وی له تورکیا به کاری به‌ینی. نو زمانه پاسپورتی ئیرانی له تورکیا به‌ریزه‌وه ره‌فتاری له گه‌ل نه‌کرا.

من هر له چممکمی بوم. نامه‌ی حسسمن پی گه‌بشت له ده‌پاره‌کروه ناگاداری کردم له کاتی گه‌بشتیان. له همان کات دا خفگی گوندی ماسپروش ناگاداریان کردم که چمند کسبیک له به‌ریسه‌کانی به‌کیتی گه‌بشتونه‌وه لای ئوان دا‌وایان لی نه‌کن به‌اننیرن بو سوریا. من نم هوالهم به‌ لاهه زور سه‌یر بو. تاقی به‌ریسی به‌کیتی به‌ پی ناگاداری ئیسه، به‌ سر ئیمدا باز بدن و، به‌یانوی به‌چن بو سوریا. بو ساخ کردنه‌وی نم هواله من خوم چوم بو ماسپرو. سه‌ید کهریم و سامان گه‌رمیانی چمند کسبیک کیم له گه‌ل خوم

له گونده که هوالی مېوانه کاتم پرسى. منېشان پرد هو لای توان. جگه له فاضيل جلال «عادل» ی قباده موقه ته، من کسمانم نغاسی. به خېرهاتم کردن و لېم پرسېن: «نېره کپن؟» زوریان پې ناخوش بو، به توره بېوه نوانېش له منبان پرسى: «تو کی ی؟». وتم: «من فلاتم بهلام نېره کپن و پوچى هاتونده نېره به یی ناگاداری نېمه؟». مېلا بهختیار هلى دایه وتی: «من مېلا بهختیارم نوینمرى گومللم، نېوه کاک رسول مامېنده نوینمرى بزوتنوده، نېوه کاک علی کرېه سدرېخویه، نېوش فاضيل جلاله نوینمرى ق م». وتم: «پوچى نېچن هو سوریا و چ کارېکتن لوی هیده». وتبان: «نېچن هو سوریا مامجېلال نېچنېن و، کېشې نېره و قباده موقه ته چارسر نه کپن». منېش پېم وتن: «نېگېر نغتانوی کېشې نېمه و ق م چارسر بکمن پېوسته لېروه دس پې بکمن. هر دولای کېشه که لم ناوېداېن. نېگېر نغشانوی مامجېلال بېچن. نېوه پېوست ناکا بچن هو سوریا چونکه نغرو نېگانه نېره.

نم برادرانه له قندېلوه به نېچنې چوپون هو شنو، لوی شېوه هېنا پویانن هو نېره. هېمویان پانتولیان له پې دا بو. له وهلامه کانی من و جوړی رفتارم دلگیر بون و، باورېشان به قسه کاتم نېره. به هر حال رازېم کردن و له گېل خرم هېمویانم پرد هو گاره. له بېن سېجېرى چنند دارېکی گېوره دا چېگامان راخست. لېو نړیکانه قهره قولېکی تورک له سر جاده که بو. نېترسان مامجېلال له هاتنی دا توشی کېشه بېی له گېلېان. پېشمېرگه کاتم له ناوچه کېدا دامېوزان. خرم و، سېدېکی کرېخا طهای کانی کورده «حېمېسور» و خېرى خورده دې پزېدېم پرد و نړېکتر گېوتېنوه له شونې گېشېچنې مامجېلال. زوری پې نېچو مامجېلال گېشت و هېمو سرکرده کانی «پ د ک ت» هو رېز لی نانی له گېلی هات بون. هېروه ها ۳ کادری «سازمانی نېنقېلابی حېزې توده ی نېران له دېروه» هو هاوېدردی و هاوېدنکی له گېلی هات بون. ماوېدېکی درېو مانوه و، ق م به کېکېان: پېشېرى خوسرېوی، دواى به دېل گېرانی له کاره ساتی هېکاری دا کوشت. حاجی فارسی موختاری گوند پېو پونه پوه مېرېکی هو سېرېن. به خېرایى ناغمان خوارد و پېرو پنگه کانی خومان گېوتېنه رى. رسول و مېلا بهختیار و علی کر و فاضيلېش له گېل نېمه گواننوه.

من نو چنند روژه چنند جارى به شاخه کېدا نغمدېو و نغودېوم کرد بو. به چپای «نېقېب» دا سترنه گېوتېن. هېموازيکی رک و دووردېو بو. مامجېلال سواری ولاخ بو، من پېاده بوم، لی ی پرسېم: «ومزى ولات چونه؟». وتم: «نېستا مانندوم لم هېموازه دا

ناتوانم زور قسه بکرم. بهلام هر نهوندت پی نلیم. نهمه: نتوانی دهرهوه. له گدل تم برادرانی نیره، هر ناره کهمان بده، نهگینا له ههمو شتیک دا جیباواژین. وهزی شورسه که به هوی هیرشی جدهش و تسلیم بونهوی زوری پیشمرگه خراپه، نعی خبریکی هلسانوهی بپن، به جی هیشتیان لم کاتدا عهیه نهگینا هر لهردا پیشنارم بر نهکردی به کام ریگادا هاتوی به ههمان ریگادا بگهرینهوه بر دهرهوه».

مامجهلال قسه کانی پی ناخوش بو، به تایهتی ههموی چنند سعاتی بو گه پشت برهوه کوردستان، چاوهروانی هوالی خوشتری نهکرد. بهلام زور زو تهگه پشت لم قساندا من ناهق نهبرم.

نهندامانی سرکرده پتی و، کادره کان و، فرمانده کانی پیشمرگه به دوی بده دا نهگه پشته برادوست، به تایهتی دوی زانیان مامجهلال گه پشته توه کوردستان و، ناوچه کش تا راده بدهکی زور له چاو سیرانسری کوردستان دا نهمچتره و، دورتره له هیرشه کانی جده شهوه. کاک خالید و شیخ حسین و من هر لموی بپن. علی عسکری، تایهری علی والی، سعیدی گچکه، سید کاکه، سالار، عومری حاجی عبداللا، نازاد هورامی گه پشان. هرهوا کادر و فرماندهی کهرته کانی پیشمرگه کش نهاتن. حاجی شپخی بنزیری، کوپخاکانی منگور، محمدی فقی رهش، حاجی حاجی برام و، زور کسی تر هاتن.

*

گیروگرفتی سیاسی

پیکه پانی بده کیتی له شپوری نیمچه بهردا که ریکخراوی جباواز و بهروای جباوازی تی دا کو بهیتوه تجرو بدهکی تازه بو له کوردستان دا، نو بیروپوچواننش که به ناشکرا بهلاری نه کردوه نیش شتیک تازه بو. نم ریکخراوه تازه به گیروگرفتی سیاسی سخت و دژواری ههرو:

- له ناستی کوردستان دا

بده کیتی له ناوخری دا باله کانی ناتبا بون و، له هندی بیروپوچونی بنهروی دا بده کبان نشه گرتوه: هلوپست له چینه کومه لایه ته بدهکان، له روخاندنی رژیم عیراق، له جویری کوکردنوه و ریکخستنی پیشمرگه... ناکوکی له ناودا دروست نهکردن. بده کیتی چندی هولی دا له گدل ق م تهایی دروست بکا سرکسوتو نهبر. دژمنایهتی له گدل ق م تا نهات قولتر نهبر.

- له ناستی عیراق دا

حشع هاربدشی حکومت و وزارت و جبهه بو له گهل حیزبی بمعس. نهگمرچی
دوا به دواي ناشبهتال حشع ههولی دا نمو پوشایه سیاسی و ریکخراوه به پر بکاتوه که
همهسی پارتی و شورش که دروستیان کرد بو، بهلام نهک ههر ههچی پی نهگرا بهلکو
بمعسبشی وای کرد پسانخاته ژهر گوشاره وه. حشع بو نهوی له وزارت و جبهه دا
بمیتوه سهری بو گوشاری بمعسی دانواند، له بهپانهکی کومیتوی ناوهندی دا نیشاره تی
بو دس پی کردنهوی خبهاتی سیاسی و چهکداری بهکیتی کرد بو به وهی که دیسان له
سهری نیشتمانه که یان دا پهنجی نهسته همار کومتوتوه هاندانی گومانلیکراوه کان بو
نهوی ناژاره و پشیری دروست بکمن.

- له ناستی نارچهیی دا

بهکیتی ناله لگری پشتیوانی بو له کوردایه تی له سهرانه سهری کوردستان دا.
نیران به گهری ریککوتنی جفزانیر هاوکاری له گهل عبراق نه کرد. به توندی
دوژمنایه تی بهکیتی نه کرد. دهموکران حهین بهکی لاواز بو، سهرکرده و کادره کانی له
دهرهوی نیران بون، تهمیره بهکی تالپان له گهل سهرکرده تی بازانی هه بو، له گهل
حکومه تی بمعس پهوهندی دوستانه یان دامه زانده بو، له بهر نمو هاوکاری بهکیتی یان
نه نه کرد.

تورکیا له سهره تاوه دژی جولا نهوی نهتمهویی کورد وهستا بو. به توندی
دوژمنایه تی بهکیتی نه کرد. له ناو حهزب و ریکخراوه کانی کوردستانی تورکیا دا تمنا پ
د ک ت هاوکاری بهکیتی نه کرد. نمیش تازه خوی ریک خست به وه، له ناوچه
سنوره بهکان دا لاواز بو، سهرکرده به بهکی نه یان نمیش به هوی کوردستانی
عبراقوه توشی تهلوک به بن.

- له ناستی جبهانی دا

بهکیتی دوژمنایه تی خوی له گهل نیمه پریالیزی جبهانی به تایه تی نیمه پریالیزی
نهمریکی نهشارده وه. هیچ دوستیکیشی له ناو ولاتانی بهلوی روژهللات دا پهیدا نه کرد
بو. بهکیتی له دنیا دا هیچ دهره بهکی دوستی نه بو.

بهمجوره بهکیتی له ههره لایه که به دوژمن گمارو درا بو. تمنا هیزی که نه بو
پشتی پی بهستی، هیزی کومه لانی خه لک بو، که له راستی دا ههین بهکی گموره و
بهخشنده و له بن نهاتو بو.

*

گهری گرتی لوجستیک

نور چند مانگی له دولی گوسته بون له کناری روهاره کدا جیگامان له بن دار و له ناو کونهدا پر خومان چاک کرد بو. وهکو نلین: نورزمان رانهخت و ناسمانان نندا به خومان دا. حسن خوشناو، د. خدر و، من پیکوه ده لاقهده کی ناودرمان چاک کرد بو له نریک مامجهدال لوی نموستین. ناگردانه کیشتان تی دا دروست کرد بو، جاوربار چامان له سر لی نندا، یا پداتامان له ناو ژیلیموکی دا نه پیشان. کانه کی سازگاری له لاهو بو. چند سورچه چارکی پیر و گنوره، بهلام کلوز سپهرکی خستی کمران له سر کرد بون. له سوری نیمه شوه سالار و عومر و، هندیکی ترش له پیشمرگه کان به چوار دوری سرچاوه کی کانه کدا جیگایان چاک کرد بو. تا حاجی شیخی بنزری گهشت نیمه نیشکان له مامجهدال نگرته.

لور ماره پدا گبروگرتی لوجستکی گورمان هبو.

- هیچ خانو و نوایه کمان نبر تی یا بحدوینه. چادردان نبر. ژمارهده کی زور کم رادخ و پیخف مان هبو. من له پیش دا له سر لم و دواپتر له سر جله نیتریک نموستم. هر حدیوانیکمان سربرپایه پیسته کهمان بو نوسن به کار نهمنا.

- خواردهقان زور خراب بو. زوری ژمهکان نان و چا بو. زور به زحممت و زور به گران نازوقمان پی نکه گهشت. ق م دیوی عیراقی لی بست بون هر نازوقمهده کی بو نیمه بهاتایه دستیان به سردا نگرته و، نوهی کلهویدل و خواردنی بو نیمه بکریایه نمانگرت و، سزای قورسیان نندا. چند کسبکیان له روهار هلیکشا بو له سر نوهی ناردیان بو نیمه گری بو.

نازوقمان له تورکیا بو نگرین، گران نکهوت له سرمان.

- چه کمان کم بو. بهمن چدکی چنی بووه. به دهگمن چهک به کرین پمدا نبر. هیشتا نکههشتیونه نور رادهدهی به شر بهگرین. ق م ریگی سوریا - تورکیایان لی گرت بون.

چه کمانان سوک بو، به زوری کلاشینکوف و برنو بو، ژمارهده کی کم نارنجی و رشاشی سوک. چه کی قورس و ناوچی مان نبر. چه کی دژی ناسانیمان نبر. ۱۰ دوشکامان هینا بو ناو تورکیا دوا لیلهانی کارواندهکی حسن خوشناو دس ق م کورت. له ناو نوانش دا که له پنکهکانی برادوست بون پیشمرگه کی پی چه کمان زور بو. به هبوی گهشتنی چهک بون.

- هیچ هویه کی په یوندی مان نبر. دیزگای بیتلمان نبر. عومر شیخموس چند «وکی توکی» به کی بو نارد بون له بهر پی کملکی کس بهکاری نهمنا. نهمنا

هوی په پوهنډیمان نامنوسین بو.

- هیچ هوډکی راگه‌باندگان نه‌بو. چاپخانه‌مان نه‌بو روژنامه و بلاوکره‌وی پی چاپ پکمین. تنانیت تاپه‌رایتر و رونیومان نه‌بو. بلاوکره‌وگانی دهره‌وش: «الشراره» و «ریبازی نوی» به ریکوپیکی ننه‌گه‌بشتن. دوی گرانووی مامج‌لال له دهرچون وستان. ژماره کونه‌کانیش به زه‌ممت نه‌گه‌بشتن.

«دزگایه‌کی رادیو» مان پی گه‌بشت بو. سید مورسل زور به وریایی هیناپوه بو کورده‌ستان. بدلام به هوی نه‌بونی پیوسته‌گانی نعمانده‌توانی به‌خینه کار.

- له مانش هم‌سوی خراپتر پارمان نه‌بو یو داپنکردنی موچه و نازوقه و پیوسته‌گانی پیشمرگه، وه‌کو جل‌په‌رگ، پیلو، خیرجی کیرلان. زوی پیشمرگه‌کان کسوکاریان پارمه‌تپان ندان.

*

له نفساندی کونی کوردی دا نمان گه‌رایوه: قارمانی سرگروشته بو نووی به «مورادی دل» بگا نه‌بو «حوت کپو بهری و، حوت جوت پیلو بهری و، سوری حوت دیو بهری». پیشمرگایه‌تی لم سرده‌مدا زه‌مه‌تر بو له سفیری نم کاپرایه، سرباری نه‌وش نعمان کسوکاریان نه‌کوتنه بهر دست‌پوشی درندانی داووده‌زگاکانی به‌عس. له گیل همو نمانش دا، به ده‌گمن هبو، لم ژبانه پشه‌مانی و له دژمن ترس ده‌به‌ری. هېونی «موتیف» پکی راست‌په‌نه و رها مروفی ناسایی نه‌کا به مروفیکي تاناسایی خاوند باوریکي پتو و، وره‌په‌کی به‌رز و، نازایه‌په‌کی شیتاندی وها، که دس له همو خوشپه‌کی ژبان ده‌لگری و، به‌رگی همو ناخوشپه‌ک به‌ری. هر نم «موتیف» د پیروزه بو: «باور به ره‌ویی مسله‌ی کورد»، وای له پیشمرگه‌کانی شاخ و، تیکوشمرانی شار و، گه‌راو‌گانی زندان نه‌کرد له مردن نه‌ترس و گوی نده‌نه ژبان، وه‌کو جوا به‌ری وتویه‌تی: «بهب الحیاة کانه لافهم».

*

په‌کمین کوپونووی

کومپتی سرکرده‌په‌تی په‌کیشی نه‌شتمانی کورده‌ستان

به گه‌بشتی مامج‌لال ره‌وشینی په‌کمین کوپونووی سرکرده‌په‌تی پنک له سر نیرزی کورده‌ستانی عیراق دانرا. نم کوپونووه‌ گرنه‌په‌کی تاپه‌تی هبو. چونکه تا نو کاته پنک سرورک یا سکرتر و مه‌کشی سیاسی و کومپته‌په‌کی سرکرده‌په‌تی دیاری کراوی نه‌بو.

«دستمی دامزینر» له دبروې ولات پو، سمرانی کومله و بزوتنوه نښان
توانی پو له سر دپارکردنی نندامه کانی «سرکرده پتی ولات» و ژماره و دابشکردنی
نمرک و فرمانه کانیان ریک پکون. پو نډوی ناکوکسپه که زل نیی، وه کو چاروسریکی
کاتی و مامانوی تا گرانووی مامجده لال، له سر نډوه پیک هات پون: «سرکرده پتی
دوانه» پو ناوچه کان دروست پکمن. له هر ناوچه پیک دا دو کس: پدکیک له کومله و
پدکیک له بزوتنوه داپن، دمسلا تی همدوکسان وه کو پدک پی و، پیکوه کارواری
پیشمرگپی و سیاسی و ریکخراوپی ناوچه که سرکرده پتی پکمن. هم پی په: نارام -
رمول مامند پو کارواری سیاسی، سالار - علی عسکری، تالپ رستم - خالد
سمعد، عومر عبدوللا - تایر علی والی پو کارواری پیشمرگاپتی ناوچه کان دانرا
پون. «سرکرده پتی دوانه» له کاری سیاسی و پیشمرگپی دا، پیچواندی «پدکیتی
وست و برپاردان» و «پدکیتی کار و جیجی کردن» پو، ناکوکی و رقبهری دروست
نه کرد و، کاره کانی دوا نهخت و، له گیل پریوهرنی پاشی کارواری شورش دا
ننه گونجا.

هر ۳ ریکخستان وا ریک کون مامجده لال پراگوهی هموان و، سکرتری
گشتی پک پی و، هر ۳ لا په قدم پدک نوینریان له سرکرده پتی پک دا همی.
ناکوکی قول و زور له نیوان سمرانی کومله و بزوتنوه دا همیو.

سمرانی کومله گنجی خوینگوم و توندرو پون، خویان په نوینری پیری
پرولیتاریا و بزوتنوه پان په نوینری پیری پوجوازی نژانی. له کتپه مارکسپه کان دا
خویند پویانوه، که شورش په سرکرده پتی پوجوازی سر ناکووی له پیر نډوه نیی
پرولیتاریا سرکرده پتی پکا. نه پان نهشاردوه که نیی سرکرده پتی شورش که په دس
نوانوه پی.

کومله، وه کو ریکخراوکی سیاسی هشتا له ناو خلک دا خوی تاشکرا نه کرد
پو. پدشکی سرکرده کانی له زندان دا پون. نوانش که کومیتی همرمه کانیان دروست
کرد پو له ژپانی سیاسی دا کم تجرویه و له ژپانی پیشمرگاپتی دا پی تجرویه پون.
گنجی نمناسراو پون و همریان ناوی خویانیان گوری پو. هر پدکپان مفروزه پدکی کمی
له گیل پو زوریان پی چه پون.

بزوتنوه، تازه دامزرا پو، پلام سرکرده کانی همو کسپه پتی ناسراو پون. هر
پدکپان راپردویه کی دروژی له کاری سیاسی و له ژپانی پیشمرگاپتی دا همیو. خلکی
زوریان له شار و لادی نمناسی. سمرانی نپله کان و کوپخای گونده کان ریزان لی نه گرتن و

به قسه‌یان نه‌کردن.

پیش نه‌وی نوینره‌کانی کومله له سرگردابه‌تی په‌کیتی دا دیاری پکړین. سمرانی کومله، نه‌وانی له برادوست پون: سالار، مه‌لا بهختیار، نازاد همورامی، عومری حاجی عبداللہ کوپونوه‌په‌کیان کرد. نارام نه‌هات پر کوپونوه‌گان. منیشیان بانگ کرد پر کوپونوه‌که. هموریان داوایان لی کردم منیش په‌کی ہم له نوینره‌کانی کومله. من خوم پیم خوش نه‌و. زوریش په‌هاندیم هیناپوه پر نه‌وی واز له من بهین و، به راشکاری وتم: «نو چنند ساله من دور بوم له کاری کومله. نه‌و ماندو پون و فیداکاریتان کرده. ناموی من پیمه سر حازری. چی به من پکری پر پشتیوانیتان درخی ناکم، به‌لام نه‌موی له دوه‌وی کومله ہم. من نندامی «دست‌ی دام‌زرنه‌ر» م، خوم به روتنی نندامی سرگردابه‌تی په‌کیتیم وه‌کو هغه‌اله‌کانی تر. چاکتر وابه‌نو جیگایه‌ی پر منی ترخان نه‌کن پیدم به برادر یکی تر. سمریاری نه‌مانش لیسان ناشارم‌وه: من باوهم به کومونیزم نه‌ه».

راستیبه‌کشی نه‌و پو: توشی «خپه امل» پر بوم لی یان، نه‌مویست ہی نه‌وی دلیان پشکینم، تیکم‌لاری کاری نار کومله نه‌م، جگه له‌وهش کسانو وه‌کو کاک خالید و عدلی عسکری رفیان واپو به همومان ریڅخستیکي تازه به گوروی پپوستیبه‌کانی شورش‌که دا‌پم‌زرنین، جیگایه‌ی بزوتنه‌و و کومله و خدی گشتی پکړیتوه.

قسه‌کانی من هیچ سو‌دیکي نه‌و. سور پون له سر نه‌وی پر راستکردنه‌وی ناپرام‌بری له گل بزوتنه‌و من په‌کی ہم له نوینره‌کانی کومله له سرگردابه‌تی په‌کیتی دا. مامجه‌لالیش همان رفی هپو. لای واپو که پپوسته من له نار کومله‌دا پیم‌وه، پر نه‌وی به باری باشدو کاریان تی پکم. زور به ناپدلی وتم: باشه.

نوینره‌کانی کومله به‌مجوره دانران: شاسوار جلال «نارام»، نه‌جم‌دین عزیز «سالار»، حکمت محمد کرم «مه‌لا بهختیار»، نازاد همورامی «عادل»، عومری حاجی عبداللہ «ره‌نجدیر» و، من.

نوینره‌کانی بزوتنه‌و: عدلی عسکری، رسول مامند، خالید سعید، تاپری عدلی والی، سعدی عزیز. کاک عومر مستفا له دوه‌وی کوردستان پو، به‌لام نه‌ویس له ریزی نوینره‌کانی بزوتنه‌و‌دا دانرا.

نوینره‌کانی خدی گشتی: شیخ حسین پم‌زیدی و، همو نندامانی «دست‌ی دام‌زرنه‌ر» که له دوه‌و پون.

کاک نارام نه‌هات پر برادوست و پش‌داری کوپونوه‌کانیش نه‌و. چنند کسی،

به کی لموانه کادر یکی کومله دوايي دبرکتوت سر به رژيم يو، به نامه و به قسه له کاک ناراميان گه ياند يو؛ کوا مامجدهلال ريزي نندامه گاني کومله ناگري و، نه گير نمويش پچي ريزي نمويش ناگري.

مه کتبي سياسي پيک هينرا له سکرتريري گشتي و ٤ نندام. دوان له نندامه گاني: علي عسکري و رسول مامند نوينري بزوتنوه يون و، دوانه کي ترش: نارام و سالار نوينري کومله يون. نوينري ختي گشتي يا دهستي دامزوينري تي دا نبر چونکه، جگه له شيخ حسين و من، کسيان هيشا نه گيرايونه يو ولات. لم کويونوه يدا به ودي هنلومرغي کوردستان و عبراق و، رهوشينه گاني پره پيداني خيالي سياسي، چه کنار، ريخواويي و راگه ياندن، باس کرا.

*

ريکختنوهي پيشمرگه

کوردستان داپش کرا به ٨ هريمي پيشمرگايه تي و فرماندهي هريمه گان و جيگره گانيان دپاري کران همجوره:

حسين باهشبخ، فرماندهي هريمي بادپان

تايمري علي والي (ب)، فرماندهي هريمي پينجون و هورامان

سهد کاکه (ب)، فرماندهي هريمي دهشتي هولير

سعدی عزيز (ب)، فرماندهي هريمي خوشناوړي

ننورې مجيد سولتان (ک)، فرماندهي هريمي دهشتي گيرکوک

عومري حاجي عهډولا (ک)، فرماندهي هريمي قهره داخ

تاليپ روستم (ک)، فرماندهي هريمي پشدر

من (ک)، فرماندهي هريمي شاربازير.

کاک تاير له کويونوه کدا وتي: «هيچ کاريکتان يو کاک خاليد دپاري نه کرد».

کاک خاليد خوي هلې دابه وتي: «نيسوه له ناو خوتان دا شر مه کن من هيچ مسئوليديکم ناوي. گيروک نهم». لومش مېلستي سعدی گچکه و سهدکاکه يو له سر هولير ناکوک يون.

تجسرومي يک سالي راپردوي ناپرامبرمي هيزه گاني هردولا و شر و پيکادانه گاني سرانستري کوردستان هندي دوس و پندي داپو به پيشمرگه. له هندي ناوچه پيشمرگه باره گاي گورو و ناشکرايان دانا يو. له پرامبر هيرشه گاني جديش دا نه يان تواني يو بېپاريزن، شري وويرو توشي زباني نه کردن. نبر نهيلن دوژمن زه مان

و زمینی تیکه‌های مجزوه‌گانان به سرا بسته‌بندی، چونکه له هر جیبه‌کا دوژمن کات و شوی شوی به سر پیشمرگدا نسیان، همیشه توان سرته‌کوتن و، نمان توشی کشانوه یا شان نمون.

پچوکتین په‌کمی ریکخواری پیشمرگه مفرزه بو. مفرزه نمبو پیک بی له ۵ تا ۱۰ پیشمرگه. هر ۳ تا ۵ مفرزه نمبو په‌ک کورت پیک بهین و، هر چند کورتیکش هریمان پیک نهینا. له هر جیبه‌ک فرماندهی هریم نندامی بزوتنوه بویه نمبو یاریده‌ده‌کمی نندامی کومله بی، هردها به پچوانوه.

مفرزه نمبو فرمان له کورت و کورت له هریم و هریم له مع و فرماندهی گشتیه‌وه وریگری. به هوی نمبونی دزگای بهتسل و دژواری هاتوچوی ته‌تروه، هریمه‌کان، بگره مفرزه‌گانش جوروی له سریمخوی پیشمرگه‌بی و سیاسی و ریکخواری و دارایی و نازادی تواری کار کردنان هبو.

نمبو پیشمرگه گروک بی. به روژ خوی دهرنمخت و له شاخ خوی حشار بدات، به شو پچسته ناو نایی و پیوسته‌کانی روژی دابن پکات و، له پیش روناک بونوهی دنبا ناوایی به جی بهیلی و رو له شورنکی نهینی پکات. نمبو له هیچ جیگاه‌ک بو ماوهی دروژ نمبینتوه. نمبو پیشمرگه لوگه‌نمختی تندروست و ناسراو به وره بون هلل به‌یوردین. باشترو واپو سملت بن. له هر نمبوی پنکه‌یان نمبو بوی بچن، نمبو پیوسته‌گانان به کولی خوینتوه بی. جگه له تفنگه‌کمی، نمبو چندی بتوانی معزین و فیه‌ک و نارنجوک و، هندی جار دورین و نیزه و دمانچه و کتیه‌شی هلل ندرت. سهرای نمانه به زوری کوله پشت و کوپ و کوچک و متاره و تاقی تراشی خوین پی بو. 'خواردنوهی مشروبات به توندی قدهغه بو. نمبو خاوه‌نی خورده‌شتی بهرز و له گل خنک روخوش و زمان شهرین بی.

*

ریکخستنه‌وی کارواری ریکخواری

پنک ریکخستنیک فراران و په‌کگرتوی نمبو. پیک هات بو له چند ریکخستن و خفتی جهاواز. هم بزوتنوه و هم کومله نایدبولجی تابه‌تی، سرگردا‌ه‌تی جهاواز و ریکخستنی سریمخوی خوین هبو.

کومله له سالی ۱۹۷۰ به دامزرا بو به نهینی ریکخستنی دوست کرد بو. به‌لام گهرانی شهاب و هاوریکانی و چندین کس له نندامه‌کانی کومله و خوشاردنوهی به‌شیک تیران تگه‌روی له پهرسندنی دا بو. کومیتی هریمه‌کان که دوی ریکخستنی

کومبله له شمعید نارام، سالار، ملا بهختیار و، شمعید نازاد پیک هات بو، جگه لوی هسویان له دارودنرگا نمنیسه‌گانی رژیم راکردو بون، هموشیان گنجی کم تجربه و نمناسراو بون. که خباتی چه‌کناریش دوستی پی کرد بوه وه هسویان به دوی په‌کتری دا هات پونه ریزی پیشمرگاپه‌تیه‌بوه. له ناو شاره‌کان دا ژماره‌په‌کی کم کسانو شاره‌زای وکو جمال طاهر، شازاد صائب، همه چاوشین مایون بو کاری ژیره‌مینی.

بزوتنوه ریک‌خراویکی تازه دام‌زراو بو لو کادرانی پ د ک که له نهرانوه گرا بونوه. له پیر لوی زوریان دور خرا بونوه بو خواروی عراق و، له ژیر چاودیری دنرگا نمنیسه‌کان دا بون، نیان توانی بو ریک‌خستنی فراوان دروست پکین. علی عسکری و، عومر مستفا، رسول مامند، طاهر علی والی هات پونه ریزی پیشمرگاپه‌تیه‌بوه و، چمند کمپکی وکو صالح پوسفی، علی هیزار، کاردو گه‌لالی له ناو شاره‌کان دا بو خباتی ژیره‌مینی له بغداد بون.

خدتی گشتی له ناو ولات دا هیشتا ریک‌خستنی نه‌بو. بزوتنوه و کومبله هریه‌کمان بو خوی خلکی ریک‌خست بو. د. خالیدیش که سهرتا سر به هیچ لایه‌کمان نه‌بو، سرکرده‌گانی بزوتنوه وکو مرجی پیشه‌کی داوایان لی کرد بو که نموش بهیته نندامی سرکرده‌په‌تی نموان، بو لوی له گسلی بچنه شاخ و به‌شداری پکین له هیلگیرساندنوهی شورش دا.

دستمی دام‌زورینر پیرویکی ناو‌خوی بو پنک نوی بو. همان پیرمو کرایه پیروی کارکردنی ریک‌خراوه‌یی همو پنک. لیژنی لقه‌کان و ناوچه‌کان نمور له ۳ نندام پیک بی؛ ۱ نندامی کومبله، ۱ نندامی بزوتنوه و، ۱ نندامی خدتی گشتی. نمانه خلک‌کمان له پیش دا بو پنک رانه‌کیشا و پاش ناشنایه‌تی نینجا بو په‌کی لو ۳ ریک‌خراوه. سرکرده‌په‌تی بزوتنوه سور بو له سهر لوی که ریک‌خستنی شاره‌کانیش تیکه‌لاو پکین و، کومبتهی هان‌مشیان لی پیک بهیتری. کومبله همه رازی نه‌بو.

ناوی پیرپرسی لقه‌گانی سلیمانی، هلپیر، کمرکوک، بادپنان و نندامه‌گانی دپاری کران. بو پرکردنوهی شوبه پوشه‌کان زور جار خلکی را نه‌میرانه پیشموه شایسته‌ی نو شوبه نه‌بون. رهنه و گازانده‌ی له ناو نندامه‌گانی پنک دا نمورلقاند.

کوپونوه‌کان که له ۸/۳۱ دا دست‌ی پی کرد بو له ۱۹۷۷/۹/۱۲ دا کوتایی

هات.

مامجه‌لال «بلاغی ختامی» کوپونه‌گانی به عمره‌یی نوی. له برادوست هیچ هریه‌کی چاپکردنمان له لا نه‌بو، له پیر لویه ناردمان بو سوریا. لوی چاپمان کرد و له

«الشراره» ش دا پلاویان کړدووه. په لاهم نندامه کانی دهستی دامزړینر که له سوریا پون، هندی لښاوه کانی که له مسوودی په لاهه کدا نوسرا بو، له وانه ناری نندامی مه کتبی سیاسیان، کوژاند پوهوه.

*

نواندی له نریک مامجده لال پوین په تایهتی نواندی له سوریا وه هات پوینوه له گدل پهریس و پېشمه رگه کانی کومله ناسایشی مامجده لال و پاره گه کمان گرت پوه نستو. له سر پېشنهاری من، کوریکمان کرد په لېپرسراوی پاره گه کمان، پز داهشکردنی نمرکه کانی روژ و شوی خفهارت و حمراست و هندی جار کمین، ناری عېدوللا بو. عېدوللا نېوت من مولازمی قوات خاصم و هارویکانی نېنکاریان نه کرد که تسلمین مولازم بو بی. توره و کم چیکه لانه بو. له پدک سمعات دا چمند جاری توره نېو خا و نېووه پی نه کنی له پر ناوچوانی ندا به پدکار توره نېووه. روژیکان له ناو خومان دا وقان؛ بو حالته نفیسی روژانی عېدوللا نخبه نه پهر لېکولېنودی زانستی؟ له سر کاغذیک جدولی ختی په پانی مان دروست کرد.

- لاپه کیان ۲۴ سمعاته کی روژمان سمعات به سمعات نوسی بو،

- لاکمی تری حالته نفیسی عېدوللامان تی دا روژ کرد پوهوه. له ناوه راستی خته کدا ناسایی و، پهره وروزی زور خوشحال، خوشحال، کم خوشحال و، پهره خواری زور توره و، توره، کم توره... له ناو همو نو خاناندا ورده حالته وه کو: پیکمین، زمرده خفته... مان دپاری کرد بو. چمند روژی د. خدر، حسن خوشناو، سید گهرم و، من ده دقیقه به دقیقه چاودهرمان نه کرد و، له سر جوده له که تومارمان نه کرد. کیرفکان پوزپونوه و داهزینکی سهریان تی دا بو. به گورپی خواروخپچی کیرفکان ناچار نېوین روژانه به جوری داهشکردنی موفرداتی جوده له کدا پچینهوه.

نو چمند روژی نم لېکولېنوه پمان نه کرد لای کس باسمان نه کرد له پهر نو به سه لامه تی تمواو نېو. حسن خوشناو قسبی له لا راننوه ستا. روژیکان کاک علی به میرانیمان هات بو. حسن سرگروشته کی بو گیرا پوه. کاک علیش حزی به سوعیت و گالتو فشقیات نه کرد. عېدوللا بانگ کرد و، پی ی وت؛ «نواندی کومله پیت رانېویرن و بو گالته توپان کړدوه به لېپرسراوی خویان». عېدوللا جنېوکی سروانده همو نواندی پی ی رانېویرن و کموته «محدی» کس ناتوانی پو راهویری. کاک علی جوده کانی پېشان دا. عېدوللا له پستی خوی درجو. هرچی به دمی دا هات وتی. نېمه وه کو ریک کپوت پوین له ناو خومان دا کسمان گومان نداهه قسه گانی

و توره نمبرین. له گوی پی نډانه کې نیمه زیاتر توره بو. کاک عیسی نسمی بو خوشکردنی پزمکه کړه بلام په پیچونه شکاېوه، عبداللا وازی هینا و، نیمش کاره کسمان لی تېکچو. پاش چنډ حفته بهک عبداللا په په کجاری بهزار بو له پېشمه رگایه تی. گراپوه سوریا و له ووه چو بز نورویا.

*

قم له ناو تورکیا له چنډین شونین پنکې دانا بو. چه کداره کانی په درېایی ناوچه کانی سنور هاتوچیان نه کړد. ټپله کورده کان، په تاپه تی زوری هوزه کانی ټپلی گموروی نورتوشی و، گوی هاکاریان نه کړد. پ د ک (تورکبه کوردستان دیموکرات پارتیسی) که نیمچه ټپنی بو و له ناو پیاوه دسروپشته کانی کوردستانی تورکیادا نفوزی هېو زور په توندی دوژمنایه تی پنک ی نه کړد. په تورکی له سمریان ټنوسی و بلایان نه کړدوه. له نویسه کانیان دا په پنک پان نه گوت: «جاشی ۷۶». له هسان کات دا چیزیکې سیاسي ناشکرای ماری که روژنامی «تاپدنلک» ی دیر نه کړد دوسته کانی پنک و، شپوری هاتوچو و، ریگه کانی له روژنامه کې دا ناشکرا نه کړد. هواله کانی په ناراسته خو نه گمیانده دهزگا جاسوسیه کانی تورکیا په بهانوی نموی پنک «نازانی سوخته».

چه کداره کانی قم له ناو گونده کانی تورکیا و له بادپنان له هر جبهه ک سوسی دوستیکې پنکپان پکرده په بازاریان نډا و زهره پان لی نډا بو نموی له پنک ی دور پخمنوه. گماری پنکه کانی پنکی دا بو. نمی نه پشخت خدلیکی ناوچه که هاتوچیان پکمن. هرکسی کرین و فروشتنی له گډل پکرده، په تاپه تی نه گډر نارد و تازوقی بو پکرده، جگه لموی کلوپله کانیان لی نسه ند سزاو نازاری خویشان نډا و، چنډ جار نوانه پان له ناو هډل کپشا.

کادر و پېشمه رگه کانیان له همدو چی له ناو گونده کانی عیراق و تورکیا دزی پنک و ماسجه لال نډوان و، تاوانی ناراست و قسمی ناروایان په پال نډان. له دهره وش له سوریا و، نورویا، شمیرکا درېخیان نه کړد.

دوژمنایه تی قم له گډل پنک گمېشته راده پک، له هر جبهه ک بیان توانیا په پوسه پان بو دانهان، چه کیان نه کړد و، ټپان گرتن و سوکایه تیپان پی نه کړد. سره نجام گه پشته نموی سرلنوی دستیان خسته خوینی پېشمه رگه کانی پنک.

له چنډ شونینکی تر که چاری هیزه کانی په کپتپان پی نه کړا دستیان له گډل هیزه کانی جدیش تېکه لاو نه کړد و په هاوکاری نوان دستیان له پېشمه رگه کانی پنک

نوشاند.

*

داهینانی نمریتی جاش - پیشمرگه

له چنډ جیگا بهر پر سه کانی ق م خویان تسلیمی حکومت نه کرده وه و، مفرزه‌ی تایه‌تیهان دروست نه‌کرد بهر راوی پیشمرگه‌کانی په‌کیتی.

تمسین شاوله‌یس، قادر فروع... په فیل محمد غفور ناغجله‌ریان، په ناوی هاوکار به‌وه، بانگ کرد بهر لای خویان، بهر نووی په‌کویه کاری هاویدش بکین. حمه غفور فرماندهی ده‌سته چه‌کداره‌کانی که‌رکوک بهر. شوی ۹۷۷/۷/۲۳ هم‌و پیشمرگه‌کانی مفرزه‌کی په‌کیتی یان له گوندی «کانی بی» کوشت و، روژی دواپی هالیکو پتیریان بهر هات، بهر گوپزانووی خویان و لاشی کوژاوه‌کان. له گدل حمه غفور تم پیشمرگانه کوژان: نمنور کریم، محمد محمد، عبداللأ توفیق، حمید عزیز، رهمضان سعید، رضا عومر.

هیر لو دپور پوردا خلای رسته به‌ری، صابیری نمدی مینه رندان، حمه‌خانی حاجی دارا، مفرزه‌ی جاشیان دروست کرد بهر شیری پیشمرگه‌کی په‌کیتی.

تم نمرته دزوه: «نمریتی جاش - پیشمرگه»، واته له پیشمرگا په‌تیه‌وه بین به جاشی حکومتی عیراق و، په ناشکرا شیری پیشمرگه‌کی په‌کیتی و، په نه‌پنی کار بهر پارتی بکین، که ق م دای هینا زور له به‌ها پیروزه‌کانی کورده‌ایتی و شورشگریتی و پیشمرگا به‌تی هیلته‌کاند.

*

کوشتنی حسن خوشناو

دواي نمد ق م کویه هویکی زور بهر هاندانی کورده‌کانی توکیا به تایه‌تی نو نارچاندی ریگای کاروانی په‌کیتی بی دا نروشت، بهر گرتنی ریگاکه. به دانیش‌توانی نو نارچاندیان وت بهر تفنگه‌کانیان و شته‌کانیان بهر خوتان و سیریان بهر نیمه. حسن خوشناو جاریکی تر چو بهر هسان شوین بهر گوپزانووی وه‌به‌به‌کی تر. به سیرکو‌تویی گواپوه.

۱. دوشکار وه‌به‌به‌کی تر کلاش‌نکوف و داوود برمانیان له هسان به‌ر دوش دانا بهر. چنډ کسپکیش له سورپاوه گپشت یون بین بین بهر پیشمرگه لوانه چنډ کورده‌کی سورپاشیان تی دا بهر. تمسجاره‌ش حسن‌نیهان راسپارد بهی به‌پنی. مفرزه‌به‌کی تپکه‌لاریشیان بهر دروست‌کرد له پیشمرگه‌کی هیرمه جپاوازه‌کان. تمسجاره‌یان ق م به

هاوکاری دانشترانی نارچدی راشپدان، به تاییدی خملکی گوندی پوایان، له بهانی ۹۷۷/۱. /۱۳ دا پوسه‌په‌کی گموره‌پان پو دانان.

حسن و نم پیشمرگانه‌ی له گملی پون کوژان: باهیر محمد (مه‌ردی)، کمال محمد محمد حسین (ماوت)، نجات نورددین (کمرکوک)، علی کوپخا هومر (پاوی)، خدر محمد (قه‌لادی)، عبدالملک پوزنجی «سهرنگ» (توزخورساتو)، له کورده‌کانی سورپاش عزیز چوکس و خالد و حسن. چنند پیشمرگه‌په‌کیش پرنلار پون. توانی ترپان هومر گرت و به دلی برد پویان پو گوندی شه‌تونی توری له سر سنوری عیراق. کاروانه‌که‌پان روت کرده‌وه. پرنلاره‌که‌پان نپزن داپو پو نه‌وی چاری به‌کیتی پی پترسین. نمه جیزه‌په‌په‌کی کارپگر پو له به‌کیتی پان دا. سرلنوی ناگری شهری ناوخی هملگرسانه‌وه.

حسن خملکی گوندی زیاره‌تی خوشناوه‌تی پو. نفسری په‌ک نسته‌ره پو له جبهی عیراق دا. له ریزی شورشی نه‌پول دا، له هیزی کاوه، فرماندهی به‌تالپون پو. کورکی قسه‌خوش، نوکته‌پاز، نازا، ساده و راستگو پو. من به کوشتی حسن زور نارحمت پوم. له هومریان زیاتر هاووی ی من پو. ماوه‌په‌کی درپژ حسن و سهد کمریم و من له شام په‌کوه له فلاطک دا پوین. برپه‌پیمان زور به هیز پوو. حسن پو من پشتپوانیکی جیگلی پاور پو.

دوباره پونه‌وی نم روداره خون‌اویسانه، دوی رودای کوشتی نه‌پراهم عزو و مفرزه‌کانی پادپان و چاوپوشنی به‌کیتی له خوینی توانه و، دوی نیمزا کردنی ریکوتنی «هاوکاری مبدانی» شام، کاریکی زور خراپی کرده سر وری پیشمرگه‌کانی پنک و، سر دهرونی پیرپسه‌کانی. قم برپاری دا پو پنک نه‌پیلی پو نو مه‌ستش پنه‌ای نه‌برده پو هومر ریگه‌په‌کی ناچوامپرانه. پنک که پروای به فره - پارتی و مللاتی ناپدپولوجی و سیاسی هپو، نه‌پست نریته‌کی تازه‌ی ژپانی دیموکراتی و پوزورینی پارتاپتی داپه‌پنی، له پهره‌می تاقی کردنه‌په‌کی دژواردا پو. مبدان چول پکا پو قم و ناشپسته‌تالی لی پکا، پان راه‌وستی و پیرپچی قم پداته‌وه؟ نم مسئله‌په‌ نه‌ونده کپونه‌وی له سر کراو، برپاری تی دا درا و همل وشتراپوه، نو دولی لی ی پوین ناوی گوسته پو، له نه‌پامی نو هومر کپونه‌وی پی نه‌پامدا ناوی «دوله گوسته» پان کرد به «دوله قشه».

پنک له لایه‌کوه قورسای رورپو پونه‌وی گوشاری جورپجوری به‌عی له سر پو له لایه‌کی تروه قورسای دوژمناپتی قم.

هولەکانی یەک بو پیکوژیان بە ناشتی لە گەل قەم سەری نەگرت. یەک بێاری دەسکردنەو و تەمی کردنی قەم ی دا. قەم لە سنووی تورکیا تەمی نەئەگەران. لەوی قۆلابەکی ستراچیجان هەبو. ئیله کوردەکانی ئەوی پشتیوانی و، کارەدەستانی تورک چاوپوشیان لی نەکردن. بەلام لە مەلەندی سوران لاواز بون ئەگرا لەوی سزا بەدین. رسول مامەند بو گەشتی سیاسی چو بو سوریا و هەندی لە ولاتانی ئوروپا. د. خالیدی چو بو سەردانی خیزانەکی لە شام. چەندین پێشمەرگەیی بێنداریش بو چارەسەر چون بو سوریا. ئەمانە هەمووی بە ناو تورکەدا ئەرۆشتن.

*

گفتوگو لە گەل بەعس

هەر لەم ماوەیدا عێراق بە هەری شیخ محەممەدی لولانەو وەلامی بو سەرکردایەتی یەک نارد بو گفتوگو. سەرکردایەتی یزوتنەو هەر لە سەرەتایە کە هات بونە شاخ، بە هیوا بون ئەو بێتە گوشاری بو سەر بەعس و ناچار بی بو گفتوگو و رێک کەوتن. ئەمان لە بێمانیکی درێژا بە عەرەبی لە لوبنان و دەروەیی ولات راگەیانە بو. بێپرسەکانی تری یزوتنەو لە کۆبونەکانی ک س - یەک دا بێروبوونی خویان دەرباری گفتوگو لە گەل سەرکردایەتی عێراقی نەئەشاردەو. راستەکی سەرکردایەتی بەکیتی بێ نەتوانی بە ناسانی داوایەکی عێراقی بو دەسپێکردنی گفتوگو بو چارەسەرکردنی بە ناشتی گێروگرتی کورد لە عێراق دا رەت بکاتەو. وەتەردنەوێ هاسیکی لێو بایەتە بێسانوی ئەدا بە کەسانیکی تر، سەرکردایەتی یەک تاوانبار بکەن بەوێ کە شەر بو سوریا نەکەن نەک بو کورد، ئەگینا ئەگەر عێراق نامادە بی بە ناشتی بێتە پێشەو ئەبی سەرکردایەتی یەک بوچی رەتی بکاتەو؟

سەرکردایەتی عێراقی لە کاغەزەکی سەپی بی سەرناو و بی ئەمزا بە مەودەکی سەوز بە خەتی صەدام حەسین ئەم چەند نوقڵەبەدی نارد بو:

«ان الخط العام الذي تتبعه الثورة في معالجة المسألة الكردية وبناء مؤسسات الحكم الذاتي خط صحيح ولا تراجع عنه، والثورة متوجه بشكل مبدئي وجدى في تطوير مؤسسات الحكم الذاتي ومحاربتها. ومن الامور الطبيعية ان ترافق الاعمال الكبيرة والمعقدة كالحكم الذاتي ومعالجة القضية الكردية بعض الاخطاء، غير ان القسم الاكبر من هذه الاخطاء سببه ... ومنها انتم.

ئەمان استەدانا لئەفەر ئەنەم و عەن مەن هەم بێمەتەم و تارىخ ئەتەامل بوکەد ئەتەامنا بوعەدنا و ئەتەادنا عەن اسالیب الفەر

ان الاطلاع على وجهه نظركم فى المسائل السياسيه ودرجه تفاعلنا معها ترتبط بتغيير موقفكم وموقعكم المضاد من السلطه
 ان الفرص المتاحة لكم فى المساهمه فى البناء والتفاعل مع الثورة وموقفنا نحن من التفاعل لا يمكن تصورها الا عندما تكونوا مواطنين صالحين تعبرون وتثبتون بجديه عن رغبتكم فى العمل من اجل البناء المشترك بناء العراق الواحد الاشتراكى القوى
 ان ماضى العلاقه مع جلال وماضى على العسكرى يتبحران فرصا جديده لبناء علاقات من شأنها خدمه شعبنا العراقى بحريه و اكراده
 نؤكد ان الفرص المتاحة لكم الان قد لا تتوفر فى المستقبل وعلينا ان نتعظ بالماضى القريب»

له پاش زنجيره يهك كويونوه، كه نهك هو نندامه كانى سهر كردايه تى، بملكو همنو نو كادر و فمرماندهى كهوت و مفره زانمى له برادوست بون بهشدار بون، بريار درا گفتوگو له گدل عبراق بكري. بو نو ميهستش مامجهلال، على عسكبرى و عومر عهبدوللا چون بو لولان. وا بريار بو نهگمر پيسوستى كرد بو چون بو بهفدا بو ديتنى سركومار نحممد حسن نلبهكر - مامجهلال و، بو ديتنى جيجرى سركومار صددام حسين - على عسكبرى و، بو ديتنى خوار ثوان - عومر عهبدوللا بهجى. بو نوعى بيانوى گلدرانموش نهى له يهكى زياتر نهجى. له لايمن ك س - ينك به هيمان شپوى حكومت خوى كاغزىكى بى سرنوا و بى نهزا نوسرا كه پدى به كار بهدستان:

د اول - ان العراق يستطيع القيام بدوره فى حركة الامه العربيه المجيده فى نضالها ضد الامبرياليه والصهيونيه والرجعيه فى تحرير فلسطين وصيانته الخليج العربى. ولكى يستطيع العراق اداء دوره القومى يجب عليه:

١. تعزيز وحده الشعب العراقى الوطنيه التى تشكل الاخوه العربيه الكرديه حجر الزاويه فيها.

٢. وحده القوى التقدميه العراقيه واتحاد تياراتها الاساسيه (الحقيقيه و الفاعله) فى نضالها الموحد.

٣. اطلاق الحريات الديمقراطيه بما فيها حريه العمل السياسى للاتحاد الوطنى الكردستانى.

٤. اخذ العراق بمبادره عربيه جديده فى الدعو الى جبهه عربيه تضم العراق، سوريا، منظمه التحرير الفلسطينيه، اليمن الديمقراطيه، ليبيا، الجزائر لتصدى الموامره الاستعماريه الصهيونيه.

۵. تبعشه العراق الحاديه والعسكريه لزوجها فى معركة الامه العربيه ضد العدوان لصهيونى الاستعمارى

۶. التنسيق مع القوى والدول العربيه دفاعا عن الخليج العربى.

۷. دعم الثورة الفلسطينيه بجميع فصائلها حتى تحقق التحرير التام الكامل للتراب الفلسطينى.

ثانها - المعالجه الاتيه للمشكله الكرديه:

۱. انها - سياسه التهجير وتغيير المعالم القوميه واعاده جميع المهجرين الى اماكنهم.

۲. تنفيذ جميع بنود اذار وتطبيق قانون الحكم الذاتى على ايدى ممثلى الشعب

الكردى وتطويره.

۳. اطلاق سراح جميع المحكومين والموقوفين.

۴. تخويل القوى التقدميه الكرديه مهمه الدفاع عن الحدود العراقيه فى المنطقه

الكرديه.

على عسكري له تشرينى دومي ۷۷ دا له لولانوه به هالكوپتر براهه «نادى

عسكري كركوك» و، لويشوه راستوخو بو بغداد. له بغداد سمدون شاكير

سروكي جيهازى مخابرات و، عدنان خهبرولا وزيرى دفاع و چمند كسيكى ترى له

كارمدهستانى بمس دى بو. له دواى همويان صددام حسين، كه زور به راشكاوى وت

بوى، دوايين بربار له دمس خويابهتى. جولانوهى كورد لور كاتندا لاواز بو. له ناوهه

همسى هينا بو. سربارى نومش توشى ناكوكى دوژمانانى ناوخوى بو بو. له دهرهوش

دوستيكى نوتوى نهبو له سبرى هيل پداتى و پشتيوانى بكات. له بمر نموه نهبو «هنگو

بهرى خوى پى راهكيشى». خواستهكانى كورد كم و ساده و رها بو. زمانى نوسين و

دهرينهكانيشى، له مسئلى عرهى و فلسطينى دا، له هى بدعسيهكان دور نهبو،

بگه له وانيشى تى پيراند بو. همدى لهرهش بو راكيشانى فلسطينيهكان بو كه

نوانيش زور بو بمس بهين؛ كيشى كورد چارمىر بكات.

صددام خواسته گزنگ و سمرهكيسهكانى رمت كزد بهوه. وت بوى راگوزانى

ديهاههكانى سنور پيهوندى به ناسايشى عهراق و پاشيروپيهوه ههه، له بمر نموه نهگير

همو جهيشى عيراقى نيهادش پى هر جى پنجى نهكهن.

گفتوگو سبرى نهگرت. على عسكري گهراپوه برادوست. همو سمنرهكه ۳

روژى خاپاند.

لاپنهكانى «التجمع الوطنى العراقى» و، كارمدهستانى سورى و ليهسى لم

گفتوگوه دلگران بون. به توندی هېرشېبان کرده سېر ینک. تاوانباريان کرد به پهمانشکېنې. چونکه تېو ینک دروزه به خېبات بدا و هېرگېز گفتوگو نهکا تا رېښې دېکتاتوری عېراق نوروځېنې. قم پش کمرسه بېکې پاشی دست کموت بو دویاره گردنوهی پهلاماره کانی بو سېر ینک.

ینک نغندام بو له «التجمع الوطنی العراقي» دا. له کاتیکا ینک بریاری دوس پی گردنوهی خېباتی چه کداری دا، وا بریار بو نوانېش هم له کوردستان پشداري بکمن؛ مسفردهزی چه کدار بنېرن، هم له ناویراست و خواروی عېراق دا نوانېش خېباتی چه کدار دوس پی بکمن. وا بریار بو پشېکی پېوستېه کانی پېشمېرگې کوردستان نوان داېنې بکمن. تجمع له سوړیا و لېبیا و له ناو کوره عېره بې و جېهانېه کان دا خوی به چالاکېه کانی ینک دوه هل نهکېشا، پهلام هېچکام له بېلېن و گت و نېلتېزاماتی خوی به جی نه هېنا بو. پېوسته به جېهېنانی نېلتېزامات له همدو لاهو بې، نهک لاهک هېچ نېلتېزامیکې خوی به جی نه مېنی کمې داوا له لاکې تر بکا همو نېلتېزاماتی خوی جی به جی بکات.

سوړه کان که نمونده دوی گفتوگوي ینک - بهس بون بو چار سېرکردنی کېشمې کورد، زوری نه خایان خویان کموتنه گفتوگوي دو قولی له گت سېرکرداېتی عېراق بو پدگختنی همدو حزب و همدو جېش و همدو دولت.

سېرکرده کانی نو لاینه فېلستېنېانېش که دوی نم کارېان نوی بو، زوری پی نچو خویان له بېغدا بون به لاینې گفتوگو له گت بهس.

به واتا بکې تر بو خویان همو شت نېشی، پهلام بو کورد ناشی!

ناسای گردنوهی پېوه ندېه کان ماوه بکې خایان.

فهرق روکن اسماعیل تابه النعمی، قائیدی نسای فېلېتی بکې جېشی عېراق له کتېه کدی دا: «نجریتی فی القیاده، الجزء الاول، دائره التدريب، مدیره التطوير القتالی، تشرین اول ۱۹۸۵» له ژېر سېرنای «علی العسکری یسلم وواجه المسلمین» نویستی:

۳۹۸. کان علی العسکری من قادة العصاة وهو ينتسب الى جماعة الطالباني الذين يعادون زمرة الملا مصطفى البرزاني، لقد اشتغل هذا الرجل بامرني عندما كان جلال الطالباني يعمل الى جانب الحكومة عام ۱۹۶۹ عندما كنت قائدا للفرقة الثانية وكنت اعرفه جيدا فهو مقاتل شجاع وشريف لذا فقد وجهت جهود استخبارات الفيلق من اجل اعادة علي العسکری الى الصف الوطنی لقد بذل العميد الركن محمد زهاد ضابط استخبارات الفيلق جهدا في ذلك

وكانت هنالك اتصالات مع على العسكري بواسطة محمد رشيد لولان وفي احد الايام زارني محمد رشيد لولان في كركوك واخبرني ان على العسكري سوف يسلم الى السلطة الوطنية بعد اعطائه كلام من قبلي وفعلا تم اتخاذ الموافقات من المراجع العسكرية والسياسية حول هذه الخطوة وارسلت له رسالة وبعد فترة عاد على العسكري واستصحبته الى بغداد حيث واجه السيد وزير الدفاع الفريق الاول الركن عدنان خيرالله والفريق الاول الركن عبد الجبار خليل شنشل رئيس اركان الجيش ثم بعد ذلك زار المسؤولين في القيادة السياسية وقد علمت انه قدم طلبات الى القيادة السياسية والتي يمكن اعتبارها شروط ولذلك عاد ثانية الى المنطقة الشمالية وقد اخبرني بعد ذلك انه سيعود ثانية ولكن يظهر انه لم يستطع اقناع جماعة الطالباني بالعودة الى جانب السلطة وانهاء المصعبان مع العلم ان اتفاق الجزائر قد اثبت عمالة المصعبان في شمال الوطن الى الاستعمار والصهيونية....»

ثم گيرانهوهي نلنمبي فري بيسر راستيهوه نيه. هيرجي لوي دا نوسيوئي دهرارهي على عسكري دروي هلبسترابي خويته. نيمدي لهردا نوسراوهتوه هردو «ورقه عمل» ي همسي و كودي بو، كه پنجيني سفيرهكي على عسكري و گفترگوگكاني بو له گدل كارهدستاني نوساي عيراق لوانه: صددام حسين. ثم هلبگنمانه كاتي خوي له سوريا و لبنان و هندی شويني تردا پلاو كراونهتوه.

نلنمبي نمو دروياني بو زلكردني خوي و سوک کردني کاک على نوسيه. يهكي له نوسلوپه نزمهكاني سمركردهكاني جهيشي عيراق و دزگاي «نيستيهخباراتي عسكري» بو زواندني ناري كهلهپهاوهكاني ميژوي كورد و شيواندني ناويانگيان هلبستني قسمي ناراست و دروي بي پناغديه. بهگومان روژي له روژان تارشيفي نهيني عيراقيش بو پشكتين و ليكولينهوي زانستي نهكرهتوه.

نلنمبي پياويكي دروژني بي بيلينه. هر نم بو دهستي كاك على و هاوريكاني بري، كه نوسا له نيران بون و، دوايي پزوتنهويان پيك هينا. بهليني بي دان كه نهگير بهگيرينهوي عيراق، بهعس ماوهيان نندا سر له نوي پارتی ديموكراتي كوردستان ريك بهخسنهوي و، بهشدار نهكرين له داوودزگاكاني حكومت و حوكسي زاتي دا. كه گيرانهوي چالاكي سياسييان لي قهدهغه كردن و، وهكو ناردی ناو درك هر يهكهپان به لاپهك دا پلاو كردهوه. كاك على پان كرد به سرويكي شارهواني «رهفعاي» له خواروي عيراق.

نلنمبي بو پاراستني پلهوپاوهكاني خوي زوري چاپلوسي درو بو صددام نهكرد و، له جينگي نيران دا كورپكي كوژوا، له بهر نهوه ناري له خوي نا بو «نهبولشهيد».

بهلام نهمانه هېچی دادیان نډا، صددام پر نډوی سوکی بکا، کرد ږوی به سرکردی
فدېلنقی پیر و په ککوته کان، خویشی زوری پی خوش ږو.

که علی عسکری له بدغدا گېرايووه و، گفستوگوکه به نېجامېکی باش
نډگېشت، حکومت همدشېان له شیخ محمد کرد ږو که نډگر هیزه کانی په کیتی
ناوچه کدی توان به جی نډهلی وډو شیخ محمد نوسی ږوی: هیزه کانی حکومتی
عیراق «نېغاره پدکی به شېددت» نډکاته سر گونده کانی توان. ږو نډوی گونده کانی
برادوست توشی زږدو و زیان نهم همسومان چوینه گونده کانی گاره، گېلېشم،
مهلاویان... له پری تورکیا، چونکه چاوږوانی گېشتنی وډجه پدک چدک و گېرانډوی
همدی له همدالانی دږدوه ږوین.

*

خوی گران

نډیا پزېشک له ناو هیزه کمان دا د. خدر موصوم ږو. له پری نډو نرخیکی
زوری هېو ږو نیمه. شوکر ږو ناسانی پدېدا نډگرا، بهلام پزېشک به ناسانی دس
نډه کوت.

جاریکیان همو روژه کدی به شاخېکوه ږوین روژمان به سر نډد تا هېی به
نیوارو داپزېنه ناو ناوایی. پرستی تېنی ږو هېنام. پرسیم کی شتیکی پی به بدانی
بېخوم. کاک علی وتی همدی «معلبات» مان پی به. پدکیکیان «پارخی قوتو» ی
دسکردی تورکیا ږو. له شونیکي وها و کاتیکي وها دا نډه پدکی له خوارنه ناپا به
خوشه کان ږو. دستم کرد به خواردنی. نیواره چوینه ناو گوند. دواي شېو و قسه کردن
جی راخرا ږو نوسن. جگه له نیشکگره کان توانی تر همو نوسن. مامجه لال و کاک
علیش له همان ژوردا ږوین.

له پر پیستی سرم، پیستی روگ و بن باخل و همو شوینه ناسکه کانی لشم،
کوتو خورویه کی پی نډنداره. هموی ږو ږو به لیر. نارام له پری ږا ږو. سکم پیچی زوړ
به نازاری پی دا نډهات. کوتو رشاندو و روانی. چنند جاری د. خدرم خېهر کردووه،
نموت: «هسته نډخوشم چارېکم بکا». به تانیه کدی نډاپوه به سر خوی دا.
نډوت: «پرو تا بهانی چاک نډی». تومز د. خدر شهکت و خوگران ږو. پی نډوی
ناگسای له خوی پی ولام نډداتوه. وازم لو هېناو تسلیمی چارنوس ږوم. شوپکی
سختی پر نازارم به سر ږو. بهلام نډتر ږو چاکږنوه نډچوم. بهانی د. خدر پینمی
به گله پوه وتی: «ږی منت هلنستان؟». باسه کم ږو گېرايووه به شږمده گوی ی

لی راگرت.

دوای نښهش چمنډ جاريکي تر که خواردنې ناو قوتوم نښوارډ توشې همدان ددرد واته: «تسمم» نهېوم. لږ ساوه نېستر له ناخوشتښتږين هملومسږيچې ژيان دا نان و ناوم نښوارډ و ددعم له خواردنې قوتو نښدا.

*

جورجان يا دورجان خويان به گونډهان دائنغا بهلام له راستي دا به گوند دانانري. دو يا سي مال بو. خدري مدلا عزيز و براکدي لږي نښان. له چار زوروي نېمه و کصې توان و، تواناي داراييان دا ههتا پلي ي ميواننېرومر و نانډه بوڼ.

چمنډ روژي نېمه: د. خدر مډعصوم، شوکعتي حاجي موشېر، قادر جېباري، من... له ژورکي مالهکدي نښدا بوڼ. شوکي پايژ کردي به رههيلي باراني سر به کلاو. ژورهکمان کډوته دلوپه. کس نښهتواني بنوي. له همرو لايدهکډوه دلوپه نښاته خواري. ناچار همرومان ددېرېن پاندهک بگېرېن و درزهکاني بشيلېن. د. خدر، نهگږيچې له چمنډ لاره دلوپه لي ي نښدا، له ناو جېگاگدي نښوت و نښاته ددري. بېرم نښاوه شوکعت بو يا پدکېکي تر تيروي ژمني وتي: «هسته له کوردهواري نښلېن نښوي دلوپه قبول پکا گموادېش قبول نهکا». د. خدر له جېگاگدي نښاته ددري. به دم خموبوه وتي: «هملناستم و من هډووکي قبول نهکډم». نو شووم پېر هاتډوه، که خدريک بو به تسمم نښدرد و چي له گډل خدريک بوڼ له خمو هملنستا، نېنجا تي گډهېشم له لاي همدې کس خمو چمنډ خوشه و، به راستي زانېم که هملنستانهکدي «لاشعوري» بو نهک «متعمد».

د. خدر له زانستگاي «عين شمس» ي «قاهيره» پزېشکيې خويند بو. ماوهېدک له پېش ناشېهتال دا له ميرگسور پزېشکي کرد بو. وازي له همرو خوشبېهکي قاهيره و عېراق هېنا بو. کابراهکي به وړه بو به همدانېهکي پر له کډرستې پزېشکېهډوه پوړ گېانه گالتهجاريپډوه پډرنگاري همرو ناخوشېهکان نهېوډوه.

*

چدک و گمرانډوي همدې له کادرهکان نو چمنډ روژي مانگي تشريني دوهم که له گاره و گډهېشم چاوډري بوڼ دو کاري خوش به دوي پدک دا هاتن:

پدکميان، کاک خالېد، رسول، له گډل نښانېش د. کډمال خوشنار، د. محمود، شمسېدين موفتي، قادر جېباري، مستهفا چاوړهش گمرانډوه کورډستان، سالار بو گډشتي

سیاسی چو پر نوروپا، نارامیش، تا شهید کرا، له قمر دواخ نجلولا. مکتبی سیاسی نوښتري کومسلمی تی دا نښو. نازاد هورامی مایوه له گډل مامجهدال پو ټووی نوښتراپتی کومدله پکا.

دوهمیان، چوارتن و ښو چدک و تقدمنی مان پی گه‌بشت. وایان ریک خست پو به لوری هتا نزدیک خومان بیهین. قورسای چدک و تقدمنیپدکه چوار تن و ښو پو. خستویانه ژباړ چند تنیک نارد و مدعکروښپوه. نم لوریه بهزادی له گډل هات پو. بهزاد ناسپه‌کی نارد نوی پوی که لوریه‌که‌پان له هوروازه‌کی نیوان گومر - شمسزنان گپری خواردوه، نگمر پی را نه‌گه‌پن شوښپره‌که کهلوپله‌که فري نندا و نه‌گمرتموه. چند ومخت پو نیمه چاوروانی نم باره پوین. گرنگیپه‌کی ژپانی هیو هم پو چه‌گدارکردنی همرسه‌کان و، هم پو پریزکردنوی وروی پېشمورگه.

له چاو برادره‌کانی تردا من له هسویان باشتار شاززای ناوچه‌که و ریگابانه‌کانی پووم. کاک خالیدیش له هسومان زیاتر پموشی هینانی چه‌که‌کانی پو. پېشتار چند وجهپدک چه‌که‌کان هینا پو، هندپکی من خوم هینا پوم، پلام هیچی پو من نه‌کوت پو. کاک خالید له منی پرسى چون ته‌گپری هینانی پکهن. منیش وتم: «من چه‌کم ناوی، کی به تمای چه‌که با ټو پچی بیهینی». هندلی له پریسه‌کان خویان له قوروی هیچ کاری نشودا ماندویون یا مه‌ترسی تی دا پواپه. کاک خالید زور به سولم دا هات که ناپی من قسمی وا پکهم و، له گډلم خبریک پو تا قانیمی کردم پچین چه‌که‌کان پگوزینموه. من پېشنیام کرد که هسو هیزه‌کمان پکهن به دو پشپوه. پشپکی کمی له گډل ټو و من به تراکتور پچین پو لای لورپدکه. پو ټووی نه‌گمر لورپدکه پدکی کتوت پو له پناپدک دا چه‌که‌کان داهگرن و پاریزکاری پکهن. پشه‌کی تری به پی پین و، هر کسه چه‌کی یا زیاتر به کول هلبگری تا ټپکه‌پنپته شونیکى نمین.

کاک خالید و من نزدیکى ٤٠ کسمان له پېشمورگه وریاکان هلبوارد. به تراکتور روښتین تا گه‌پشته لای لورپدکه. زور له شوښپره‌که پاراپنوه هول پدا لورپدکه لی بخوری، گوی ی لی نه‌گرتین، وتی سر ناکوی و، من لوریه‌کم پای ټوونده ملیون بانقنوته نه‌گمر روژ بهیتموه خوم و لوریه‌کم نه‌گپین و مالان ویران نیی، له پیر ټووه شته‌کانی خوتان داهگرن و من نه‌گمریموه. قسه‌کانی راست پون. زوری له گډل خبریک پوین ومان: «چارموسی کوردستانی عیراق پمپوه پستراوه نه‌گمر نه‌گاته دست پېشمورگه لوانپه جولانپوه‌کمان پشکی...» لم پابه‌ته زورمان پو وت، پلام ټو هیچی نه‌پست. سهرمان کرد نه‌گمر وا پروا روژمان لی نه‌پستوه. ناچار کلیلی

لورده کسمان لی سهند و به پیشمرگه‌های شارنزامان وت هملی لیخوری پدا. پیشمرگه‌که لورده‌های خسته‌ه گمر بهلام چی هملی دا سدرنه‌کوت. وتی: «باره‌های گرانه بویه سر ناکوی، نه‌گمر باره‌های سوک بکنن نروا». چندند کسمیکمان سر خست زوری فمده نارد و مسمکرونیه‌کدهان لری دا و، لوری سمرکوت. شوفیره‌که له تاو لورده‌های هاواری نه‌کرد و رازی بو خوی بومان لی بخوری. منیش له تنبشتیبو سوار بوم و ۲۰ کسمیک سواری لورده‌که بون. ترسمان همبو توشی جمندرمی تورک بین. لوری بیری کتوت پمرو گدیشم. به سلامتی گه‌بشت. کاپرای شوفیر هملی جنیوی دا به خوی و، پمروی نارد بوی. سوبندی خوارد: هتا ماوه «کورده‌نی» نکا. جویان بو نو هیزه نارد که به پی بیری کتوت بون بگمربنوه. نه‌گمرچی همریان شه‌کت بویون و، پمرو سمرماه چونکه دوسی جار له دیواریکی ساردیان داپو، گود بویون، بهلام که چه‌که‌کاتیان بین له بن دیواریکا هملپسیردرا بون، همبو بوژانوه. نپتر هر پدکه شتیک لی هملگرت بو نموی به نموی له مەترسی تورک دوری بختنوه.

دایمشکردنی چدک همیشه پوته هوی دروستکردنی کبشه. له پمرو نموی پشی پیوسته‌کاتی هموانی نه‌کرد و، هرکس‌ش ناچه‌های خوی و، پیشمرگه‌کاتی خوی به پیوسته‌تر یا شایانتر نمانی له هی نموانی تر، زور جار له باتی نموی بی به هوی سوپاس و پیزانین و خوشی بهینی، تورمبون و توران و، گله‌یی و گازانده‌ی نه‌خولقاند. چه‌که‌کان بریتی بون له: کلاشینکوف، نارپسجی ۷، دیکتاریف، هاوینی ۶، ملیم، مینی دژی تانک، فیشه‌ک، نارنجوک، دوربین... به سر پمپرس و هریمه‌کان دا داپش کرا. ۲۰ کلاشینکوف و ۵ نارپسجی ۷ پمرو هریمه‌های من کتوت. نپتر خوم ناماده کرد پمرو ناوچی کاری خوم بگمربنوه.

*

نیسماعیل نعیمی ۱ سال و ۲ مانگ سرکرده‌ی فدیلفی پدک بو. ستراتیبجی تازه‌ی دانا و، هیزی ۱۰ فیرقه‌ی عسکر خرا بود پمرو دس. ژماری پیشمرگه‌لهو سمرده‌مدا هیچ کاتی له ۱۵۰۰ کس تی نه‌پیری، کچی پمرو همبو تواناپمرو که خرا بود پمرو سستی و، پمرو همبو دمه‌لاتمرو که درا پویه و، پمرو همبو پشتپوانیبمرو که له لاپن سرکرده‌ی پمرو له ی نه‌کرا، نه‌ک هر نه‌توانی جولانمرو که بکوژنیتنوه، پملکو جولانمرو که - سمره‌ای همبو گپروگرفته‌کاتی ناوخری - تا نه‌ها زباتر پمرو نسند و، تمشندی نه‌کرد و، پشتپوانی له ناو خلک دا زورتر نه‌بو.

نعیمی پش، بو پاساودانی سدرنه‌کوتنی خوی، وکو همبو سرکرده‌کاتی تری

بدن و جدهش، هری مانی جولانده که نهاتمه بو بهگانه، لم روهه نوسیرتی: « ۴۰۰ ...والسوال الذي يطرح نفسه هل نستطيع القضاء على العصيان لو استمرينا بتطبيق الاستراتيجية التي وضعناها لو استمرت في قيادة الفيلق لسنين اخرى؟

فأقول ان العصيان اصبح دوليا ومرتبطة بالدول الطامعة في الوطن العربي واخضاعه لسياسة مناطق النفوذ وما ان العراق بقيادة حزب البعث العربي الاشتراكي ينتهج سياسة مستقلة ويهدف الى توحيد الوطن العربي وتخليصه من مناطق النفوذ الاجنبية فان العصيان الذي تحركه الایادی الاجنبية وبعض الدول المجاورة الطامعة في العراق سيستمر...».

له چمند جیگاهه کی ترده که هاسی سه رنده کومونی خوی نهکا هره که نهاتمه بو بهگانه: نیران و، نهلی بنکه کانیان له نیرانه و له نیرانه یارمه تیپان بو دی. نم تسه یه ی نهی راست نه و، خویشی نغزانی دروه. له کاتدا سوریا و لبیبا پشتیوانیپان له یه کیستی و، نیران پشتیوانی له عیراق نه کرد. سوریا و لبیبا له لاهک و، نیران له لاهکی ترهه دوژمنی یه کتری بون. نیران ساوی یه یه کیستی نهئدا هیچ بنکه یهک له نیران دا دا به زرنی و، هیچ یارمه ته یه کی نهئدا. نیران دوژمنیه تی یه کیستی و جولانده کی نه کرد و، یه گویری ریکومونی جهزانه هاوکاری له گهل عیراق نه کرد. جهزانه نغزهار، سهروکی ستادی نهترشی نیران، له ۱۹۷۸ دا سهردانی عیراقی کرد و، له گهل سه کرده کانی جهش کوپوه، یه تابه تی سهردانی فه یهقی ۱ ی کرد و، له گهل نهی دانهشت. هر بو نم مهسته:

۱. له همر شاره سنوریه کان، له شو وه تا قسری شیرین و، له خانقینه وه تا سیده کان «لجان التنسيق العسكري» بو هاوکاری سپای نیران و عیراق دروست کرا بو.

۲. زانیاری و ناگاداریپان له سه جولانده که نهدا یه یه کتری.

۳. نیران هر تیکوشهر و پیشمرگه یه کی یه کیستی نهگرت تسلیمی عیراقی نه کرده وه.

۴. نیران چارپوشی له هیزه کانی عیراق نه کرد ناسان و نه زنی نیران یه کار بهین بو پشت گرتن له پیشمرگه و پهلاماردانی له ناگا، هروه ها بو راگویرانی گونده کانی سنور.

ساواک و، حکومتی نیران، چارپوشیپان له بنهمالی بارزانی کرد که: ق م دا به زرنیستوه، هندی له کادوه کانی له نیرانه یهیری بو عیراق و تورکیا و نهروپا و نهسریکا، هیزه کانی یه ناو خاکی نیران دا بروا و، بنکه له نوکان (لای سهردشت) و، دزلی (لای سهروان) دا به زرنی. بهلام نمه بو یارمه تیدانی کوورد نهو بهلکو بو نهو بو

ملوزمبکی کوردی بو یه کیستی دروست بکمن، تاکوکی و ناتهایس و شمر بخاته ناو
ریزه کانی جولانوی کوردهوه.

*

چولکردنی برادوست

سال بهرو زستان نهچو. هوا سارد نهبو. ورزی باران و بنفر نریک نهبووه.
هیزه کانی پنک خانو و پیخف و راهخ و خیمه تیان نهبو. نازوقه زور به زحممت و به
گران دست نه کموت. زستانان ریگایانه کان نهبستران نهبو له پایزوه زهخیره ی خواردن و
سوتلمسنی بخیری. هاتوچو کسردن زور کسم نهبووه. توانای دارایی پنک کز بو. ندی
نه توانی پهوسته کانی چمند مانگیکی همره هیزه که دابین بکا.

مانهوی به کوملی همره هیزه که له برادوست کاریکی راست نهبو، همره ها چول
کردنیشی شتیکی راست نهبو. ناوچه که گرنگیبه کی ستراتجی همره. چول کردنی نهبو به
هوی دایرانی پنک و جولانوه کی له دنهای دهرهوه. له بهر نهوه بهر بار درا بهشیکی هیزه که
لهوی بهنیتوه و، لهوی تری همر بهشیمی بهچته شوینی کارکردنی خوی. نهبو کاک خالید
و شیخ حسین و پیشمه رگه باد بهنیه کان لهوی بهنیتوه بو دروزه پیدانی پیکوه بهستنی
ناوهوه و دهرهوه، نندامه کانی مه کتیمی سیاسی و کومیتدی سرگردا بهتی و فرماندهی
همره که کان به کوردستان دا بهلاو بهنیهوه. همر کس و هیزه رو بهکاته نهو شویندی بوی
دپاری کراوه.

*

له نزيك سلیماني: گهراني بمردهوام

*

من کاروباري پېشميرگه گاني همری سلیماني یا وردتر شاربازیران پی سپارد بوم. بمرپرسی پېشميرگه گاني ناوچه گاني دوگان - چوارتا بوم. له ناوی زی پچوکوهو بو سنوری پنجوین سنوری کار کردنی من بو. ک س حاجی حاجی برامیان به جهگری فرماندهی همرمه گاني من و له همدان کات دا بمرابری سیاسي دانا بو. همدولا: بمرپرسه گاني کومله و بمرپرسه گاني بزوتتوه، ناوچهی شاربازیران به لاهو گرنگ بو، به دروازه ی سلیمانیستان داتنا، بویه له کسپونوه گاني ک س و له کاتي دابش کردنی همرمه گاني پېشميرگاهيتی دا همدولایان پی بان له سر نوه دانه گرت: شاربازیر بز نویان بیت. وه کو چاره یه کی ناوچی همدولایان به منیان سپارد.

له گوندېکی شمعزنانوه، گلپشم، کورپنه خو سازدان بو گهرانهو بو سلیماني. من خوم هېشتا مفرزمم بو خوم پېک نهینا بو. هېچ پېشميرگه بېگم له گڼل نهو. نو کادر و پېشميرگاني له برادوست بون و سر به همرمه گاني من بون و توانی به همدان ری دا نرویشان نهو کو پنهو بو نوهی پېکوه به ری بکون. هېزه که تېکه لاو بو له کس و تاقی جباوازی پېکوه نه گونجوار:

- عومری حاجی عبدالولا، که داترا بو به فرماندهی همری قهره داخ، خوی و مفرزه گاني.

- عزیز محمود، که داترا بو به لېپرسرای لقی کرکوکي بېگيتی.

- حمدي حاجی محمود، که فرماندهی کورت بو له همرمه گاني کاک تاپر و، دکتور رفا (حمه سمعید خورمالي)، نویش کرا بو به لېپرسرای ناوچهی هلمه جدي بېگيتی.

- مستفا چاورهش، که تازه له هولنده هات بوموه.

- عبدالقادی هلمدنی، حاجی محمودی گومره دی، محبدي چوخاخی، شېخ صديقي چوخاخی، علی حکمت (علی نامخان)، عوسماني قادر منور، دکتور چالاک (کرمي داده سته)، هاري چهار (جباري حاجی عبدالولا)، هزار (فوتاد ياسين)، سلامی ملا عبدالولا... که سر به همرمه گاني من بون.

به همرمان ۳۵ کس بوین، بو شاربازي ريگاويانیش قادر خبات و خدري

کامه لای باله پیمان له گڼل خومان پرده. ۱. نیستزمان کری بو. بارمان لی نا بو. زوری باره کان چهک بو.

پدکی له گسوره ترین گیسو گرسنه کانی ریگه دریوه کسمان نوه بو؛ زوری پیشمرگه کافان شاری بون، نمایان نغزانی چون رفتار له گڼل ولاخ بکمن و چون بار بکمن. من له تهرودی پیشوموه هستم بلم کیشیده نه کرد، پیشنارم کرد. ۱. کس له پیشمرگه پادینجه کان، که خوم باشم نغناسین هلبیورم و، له گڼل خومان بیانبهین له ریگا بو بار کردن و، بمریوهردنی ولاخه کان یارمندی مان بدن. عومر توره بو. وتی: «تو باودوت به هاورییانی کومله نیه و ندموی بیانشکینیی، نه گینا نغمان چیبیان لغوان کمتره». منیش وتم: «باشه نه بینن».

روزی ۷۷/۱۱/۳ چوم بو خواحافیزی له مامجدهلال و مکتبی سیاسی. سالار خوی ناماده کرد بو بچی بو سوویا و، لمیوه بو گشتی سیاسی بو نغوریا. مامجدهلال نغیوست همدولا رازی بکا: له بزوتنوه رسول مامندنی نارد بو، نهر له کوملهش پدکی بنهری. بریاری دا بو سالار بنهری. سالار له گڼل مامجدهلال هندنی ناخوشیبیان بو. من خواحافیزیم لی کردن و، گوراموه لای هیزه کدی خومان.

روزی ۱۲ ی ۱۹۷۷ له کورهدی ی «جورجان» ده له برادوست بمریو شارپاژر له سلیمانی بمری کمویتن. له بمر هیزه کانی قم و هیزه کانی حکومت نغمانته توانی به ناو خاکی کوردهستانی عیراق دا به دهشتی بزازگردا بمریو هلبگورد و چومان برون. به تابهستی نیمه بارمان پی بو. لهر نوه ملی ریگای کیلشین مان گرت.

چپاکه بفر گرتوی هتا چاو بری نه کرد سپی نچووه. هسو روزه که به ریگاوه بوین نه گه پشته نه نوا یا رهشاپهک پشوی تی دا بدهین، یا ستاری تیا بگرین. قادر خبات و خبری کامهلا همدوکپان کوری قندیل بون. متریسی بفر و ونهونی ناو بفریان نغزانی. که چوینه دیوی نگران بو نوهی له ناو بفره کدا بزوتنمین چونه سر سرچاوه کانی چمی «گادمر» به کمناری چمه کدا بردانین. خومان و ولاخه کان زیاتر له ۶. کمرهت له چمه که نصبر و نوبهرمان کرد. له کمناری چمه کدا بوین بارانیهکی بهیزیش دای کرد. به تاریکی شو گه پشته جیگا بهک هندنی چلوچبو و چیلکی لی بو. ۲. سعادت زیاتر بو به ریگاوه بوین. هسومان شهکت بوین. له ژیر ره هیلدی باران دا خومان دا به نغزدا و هندنی ناگرمان کردهوه.

بز بیانبه کدی خومان گه پانده کوریه دی پدک ناوی «رهشان» بو. چمند مالیهکی

کم بود. کبوت بود روزهدلاتی «شنز». له شوینیکی تختایی دا بود. نماننده توانی لی ی
 بهیننوه چونکه له شنز وه نزدیک بود. خاومن ماله‌کان کسانای باش و کوردپروور بون.
 عوسمانی قاله منموور لیره لیسان جها بوموه وتی من به پی بر ناکم. چوه شنز بو توهی
 به نوتوموبیل پیمان بگاتوه. له‌بوه بهری کبوتین بو «زیوکه».

زیوکش پتفر گرت بوی و پتفری لی نه‌باری. بو نیمه هملیکی زیرین بو ماوه‌دهک
 بی ترس بهیننوه تا ماندویه‌تی مان دهرنچی. له ناو گونده‌کدا جاسوسی ساواکی تی دا
 بو. هونان دا تا گونده‌که به جی نه‌میلین کس له دی دهرنچی. مستلفا چاروش تازه
 له نوروپاوه هات بوهوه. چند دانیه‌ک روژنامی «کوردستان» ی حمزی دیموکراتی له
 گمل خوی هینا بو. بی ناگاداری من همدیکی له زیوکه بلاو کرد بوهوه و، باسی حمزی
 دیموکراتی بو کرد بون. که بویان پاس کردم بهم سهر بو. وتم: «بوی خوی نشچو به
 کورنوه، هیزگپکشی نه‌ست به گورنوه». ناگادارمان کرد شتی وا دوباره نکاتوه.
 شمیک له‌وی ماینوه بوژاینوه. له‌بوه به بناری شاخ دا به ری کبوتین به‌رو «قمتوران»
 و «قرزاقان».

نیواره‌ده‌کی درنگ بو، دنها تاریکی کرد بو، گه‌بشتینه قزاقان له نزدیک
 «خانه». پاسگاه‌کی لی نزدیک بو. چند کسی له خلکی دی چو بون له لای فرماندهی
 پاسگاهه خه‌بیران لی دا‌بون. هشتا له نان‌خواردن نه‌بویننوه گه‌بشتنه سرمان. کابرا
 دا‌وی لی کردین ده‌سبجی ناوچه‌که به جی به‌میلین. زوری له گمل شمیک بوم چند
 سمعاتی مولفان بدا تا ولاخه‌کافان نه‌سبستهوه، قوبولی نه‌کرد. هر‌مشی لی کردین
 نه‌گر نروین ناگاداری خانه نه‌کا هیز بهیننه سرمان. پاسگاهان خویان نه‌ونده‌بان هیز تی
 دا نه‌بو چاری هیزیکی نه‌ونده‌ی نیمه‌ی پی بکری. جنویکی به خلکی ناوایه‌کش دا
 وتی: «نه‌گر توان بم تاریکایی و سرمایه‌گوزارشیان بژ من نه‌هینایه من له کوی
 نهمزانی و، نه‌گر منیش به ده‌نگ گوزارشه‌که‌یانوه نه‌بم، دا‌وی توش نه‌م». کابرای
 فرماندهی پاسگا که عجم بو، له ناغای دی یه‌که که کورد بو، شریفتر بو. خومان کز
 کردهوه ملی ریگامان گرت.

ده‌سویه‌بان گه‌بشتینه «زیوی کزنه لاجان». گوندیکی گوره بو، نهمیش
 پاسگاه‌کی تی دا بو. کبوت بود لای سهری ناوایی. دی که به توارای کشومات بو هیچ
 ده‌نگیکی تی دا نه‌بسترا جگه له وهرنی سگ. هیچ کس به دهرهوه نه‌بو. له دهرگای
 چند مالیکمان دا لی پان نه‌کردینوه. له ناو خومان دا وامان ته‌گبهر کرد بو روژه‌که له
 ناو دی دا بهیننوه و، هیچ کسبکمان له ماله‌کان دهرنچن. ناگاداری خاومن ماله‌کانیش

هکهن که نهگمر خهبرمان لی بدهن و، هیزی ئیرانه‌مان بهینه سهر له ناو دی یه‌کیان دا نه‌یکهن به شعر. زورمان له ده‌رگای مالیک دا. کوریک پرسی نهوه کهن و چیتان نهوی. ههرچونی بو ده‌رگا که‌مان پی کرده و، چونه ژورده و‌تان: «نیمه پشیمهرگهی کوردستانی عیراقین، لیره و رانه‌ورین، تازه خه‌ریکه روژ نه‌پسته و ناتوانین به ناشکرا تپهرین، له دی پدا نه‌میننه و تا نه‌واری. نه‌واری نه‌ورین. نه‌گمر خه‌برشمان لی بدهن له دی که‌تان دا نه‌یکهن به شعر».

نهم کوره پی‌وای چاک و ته‌گه‌پشتو بو. وتی: «باشه به‌ننه و، به‌لام چهند مالی له دی که‌مان دا هه‌یه گومانم له‌وان هه‌یه خه‌برتان لی بدهن، بو ههر مالیکیان چهند کس‌یک بنهرن و، به روژ له مال ده‌رمه‌چن، هه‌مان ههره‌شی له‌منی نه‌کهن، له‌وانیشی به‌کهن. بزانه‌ن خوا چی نه‌کا». به که‌مان کرد له‌و مالانه داهش به‌ین که نه‌و بوی ده‌اری کردین. نانی جه‌ژن مان له گه‌ل نه‌وان خوارد و، هه‌مو روژه‌که به سه‌لامه‌تی له ناو ماله‌کان دا مایه‌وه. کس پی ی نه‌زانین. راسته‌یه‌کسی خه‌لکی دی یه‌که کورد په‌روهر و دلسوز بو. هه‌ندبه‌کیان بو به دوستان و تا چهند سالی هاتوچیان نه‌کردین.

ههر له‌وی لوره‌به‌کیان بو په‌دا کردین، و‌لاخه‌کاغان بو به‌گه‌به‌نسته گوندی «کونه مشکه» ی لای سه‌رده‌شت و، به‌کی له خاوه‌ن ماله‌کانیش تراکتوره‌کسی خوی بو ناماده کردین، به شعر خومان و به‌ره‌کان، بو نه‌وی توشی گه‌چله‌ی ژاندارم‌ری نه‌بین، به لای‌ی دا به‌گه‌به‌نسته بو هه‌مان کونه‌مشکه‌ی نه‌و و‌لاخه‌کانی به‌گانی.

نیه‌واره به ده‌شتی لاجان دا به تراکتور گه‌وته‌نه ری. حاجی قادری کوی له سه‌رده‌می فقه‌ی به‌تی دا به‌م شوته‌دا رابه‌رده و، ئافه‌ره‌تیکه قه‌شه‌نگی ده‌وارنه‌شی لی ده‌وه. دوا‌ی گه‌رانه‌وی به‌کی له شه‌ره غه‌رامیه‌به هه‌ره جوانه‌کانی به‌م به‌نه‌به‌وه داناره و، به «به‌ادی سه‌با» دا بوی ناردوه. له به‌هتیکه دا نه‌لی:

ههر لیره هه‌تا ده‌شتی به‌هه‌شت به‌عنی: «لاجان»

ناهیه‌سته به‌ژ، نه‌ک ده‌کو ده‌وانه‌یی هه‌رزه

له به‌ر تاریکی و، له ترسی ره‌گا نیمه نه‌و «ده‌شتی به‌هه‌شت» مه‌ان به‌نی و، نه هه‌چ که‌چیکه جوانی له به‌هه‌تی نه‌وی حاجی شه‌پدای به‌و بو، به‌لکو له کورتایی ره‌گا که‌مان دا توشی جه‌به‌یکی عه‌سکری به‌ین، داوا‌ی لی کردین رابه‌ه‌ستین. نیمه سه‌ری تراکتوره‌که‌مان دا‌پوشی بو، نه پشیمهرگه‌کان و نه به‌ره‌کان دیار نه‌بون. سه‌ره‌زیک دابه‌زی ده‌ستی کرد به ژهر په‌رده‌ی عه‌ره‌به‌نه‌که‌دا ده‌ستی به‌ر چه‌ک و پشیمهرگه‌کان که‌وت. به فارسی هاواری کرد: «ئاغای سه‌روان به‌هتتی له چه‌که‌دارا». که‌ابه‌ای سه‌روان دابه‌زی. من له

تنبهشت شوفره کوه دانبشت بوم. پرسى: «نبوه چين؟». وتم: «پيشمرگى کوردستانى عسراقين. ريگامان لى تېکچوره. نډگريپنبوه يو کوردستانى عسراق». وتى: «نم تراکتوره تان له کوى هېناوه؟». وتم: «به زور هېناومانه». وتى: «زورجار پيشمرگى کوردستانى عسراق دپنه نم ديو، همو جار نيمه دهو هېان نډگين بۇ پادگان. پاش حسانبوه به رى يان نډگينبوه بۇ ولاتى خويان. نبوهش ورن دواى من بکون تا نموى». سمران دو کسى له گڼل يو. نډهپنبوانى به زور بانها نډهپيست به قسمى لوس تفره مان بدا. منيش وتم: «فرمر پيشمان کوه نيمش به دواتا دپين». نوان به رى کونتن بمره نالوه تان. نيمش ريگه کيمان گورى بمره جيگايهک ناوى «گوزيله» يو.

باره کاغان له نزيک گوزيله داگرت و، کونته نار ماله کان هرچى ولاخېکى لى يو له نېستر و گوزيلو به په له همريمان هېنا و بارمان کرد و، به خيرايى کونته رى بمره شوينى ناماده بونى ولاخه کانى خومان. بۇ خوشبختى ولاخه کان له پيش خومان دا گهشت بون.

له کونتمشک پشومان دا و، دېسان ولاخه کاغان بار کرد و بمره «شينى» بمرى کونتن.

*

تلقوتوق له گڼل قم

کاروانه که له گوندى «داواوا» وه به ريگاوه يو بمره «گوزېشېر» يو نموى لمره بېچيته شېنى، له لمرواره کى پشنى «نوکان» دا توشى تاقى چەکنار بون بمره نيران نمروشتن، پاش هندى له يک خورين پېکا هليوان. له ماوه يکى کورتا يکېکيان به کوژراوى و يکېکيان به پرندارى به جى هېشت و نوانى تر هلاتن. دمرکوت نمانه چنند کسى له کادر وېشمرگه کانى قم بون لوانه: جوهر ناغاي تېندزى، على کورده و، ملا شيخ محمد... قم باره گاي سرکرده پتى هرېمى سليمانى و کمرکوکى له نوکان يو. پيش گه پشتنى کاروانه کى نيمه به چنند روزېکى کم فاضيل جلال (عادل) نندامى قم و لپرسراوى سليمانى و کمرکوک تسليمى رژيم يو بووه. له بمرسده کانى بنگ پش بايز ناغاي هېاس ناغاي ناکو له گڼل چندين فرماندى کمرت و مفره زى ناکو و باله يى تسليم يو بونوه.

هرچننده دمرکردنى هيزه کانى قم له ناوچه کانى سليمانى له بمرنامى کارى نيمدا يو. په لام لمر سفيرده نيمه به تمای پهلامار دانى قم نېرين. هيزه کيشمان يو نموه کو نډکرا بووه. بېلکو مېهستى سره کيمان نموه يو چه که کان به سه لامدى بگه پنبنبوه

همریمه‌کانی سلیمانی. تازه توشی شهر پروین. بر حسانه‌وی شو لامان دایه باره‌گاکانی
 کویرخاکانی مەنگور له دولیکی نزیک گوروشیر. کویرخاکانی مەنگور: کویرخا ععلی
 قەلاوی، کویرخا قادری زودی، کویرخا محەممەدی مەلا شەریف، کویرخا محەممەدی سیوہیس
 هەروەها چەند کەسیکی تر لەوانە کویرخا بایزی مامش، بەکر پیروت له هەمان دۆل دا
 بئەکەیان دانا بو. ئەمانە هەموو پێشمەرگەیی یەکیەتی بو.

کویرخاکانی مەنگور نەیان ئەویست پشیوی بکەوتە ناوچەکەو. وێستیان بێن بە
 ناوێکەر له بەینی ئەمەو چەکدارەکانی قەم دا. ئەمە قەویلمان نەکرد. پێمان وێن نای ئەوان
 له بادینان پێشمەرگەکانی ئەمە بکۆژن و ئەمەش لێرە له پال خومان دا بیان هەوینەو.
 ناگاداری ئەوانی قەم مان کرد: ئەبی واز له قەم بەهێن و بێنە ریزی یەکیەتیەو، یان ئەبی
 ناوچەیی سوران بە جی بەهێل. ئەگەر هێچیان ناگەن، وا با خویان بو شەر ئامادە بکەن.
 هەموو چەکدارەکانی قەم هەر ئەو شەو کەلەپەلی خویان پێچا پەووە باره‌گاکانی خویان له
 «نۆکان» جی هەشت بو چو پونە «کسانی زەرد». ئەمەش بو پشردان و چاودەری
 چەکدارەکانی قەم چوینە شەبی.

چەکدارەکانی قەم هەندیکەیان تەسلیمی رژیم پەنەو، و هەندیکەیان چوینە ناو
 دێهاتەکانی ئێرانەو، و هەندیکەشیان هاتنە ناو یەکیەتیەو. خانووەکانیان پاش چەند رۆژی
 کرا بە باره‌گای مەکتەبی سیاسی یەکیەتی. مامجەلال و عەلی عەسکەری و رەسول مامەند و
 نازاد هەورامی و د. مەحمود عوسمان و شەمسەدین موفتی چوینە ناوی.

*

شینی گۆندیکی گەووە بو. پەڕەوژوری ۳۰۰ مەل بو. مزگەوتیکی گەووەشیان
 هەبو. گۆندیکی خوش بو. لەو کاتەدا بەفر سەیی کرد بو. دو کویرخایان هەبو: کویرخا خەدر
 و، کویرخا عەبدوللا. هەر یەکەیان سەرپەرشتی چەند پەڕەبەهێکی نەکرد. کویرخا خەدر له
 کونەو له گەل دەرگاکانی حکومەت تێکەلاو بو. مەوەبەک ئەم پۆستەیی قەلازەیی به
 سەردەشت گەباند بو. کویرخا عەبدوللا تێکەلاوی له گەل داوودەزگاکانی حکومەت نەبو.

هەندی له شینی پێهەکان له گەل ق م رۆشت بو. نامەمان بو نوسین بگەڕێنەو.
 بە کۆمەل هاتنەو. ئەمەش وەکو بەلێنمان پێ دا بو رێزمان لی گرتن.

کویرخاکانی مەنگور لایان وای ناوچەکەمان لی شیواندو. له پەڕ ئەو هەزریان
 نەکرد زو ناوچەکە به جی بەهێل. خەفکی شینی پش هەروەها. سەرەرای ئەوەش مانەوی
 ئەمە له ناوچەکەدا لەوانە بو پێ به هوی هیرشی جەیش. هەمویان ئەیانویست پالمان پێو
 بێن. ئەمەش خومان ئەمانویست به زوترین کات پروین. نێوڕویدەک له «شینی» وە پەڕو

«پیدلان» بری کموتین به نیازی نه‌وی به دهستی قه‌لادزدا بچین بز «ناسوس». خلیل جلال و پدکو پیشمرگمی تر، بو چاوساخی و شاره‌زایی، له گلمان هات بون. سمعات ۹ ی نیواره رابورد بو ۹ سمعات زیاتر بو به ریگاره بوین، هیشتا ماوه‌به‌کی کورقان بری بو. له دهستی قه‌لادزی بوین، روناک‌ی و ناگر و تمقوتوقی ره‌بیشه‌کانی ده‌روپشت‌مان قماردی هیزه‌کانی دوزمن و جوری دابشوبونایی له ناوچه‌کدا درنه‌خست.

✻

هر ۳ کس ۱ ولاخان پی سپارد بو. نهو ناگایان لی ی بی بو خزمه تکردن و پارکردن و پاراستنی. شاربیه کان هبشتا پی بان تگهبر نغه کرا. زورجار باره کانایان نه کوت. و گورس و قه باسه هنکک و ورگ و پشتی و لاخه کانی برنذار نه کرد. کچی لادیه کان ۱ کسمان بو پرمو بردنی ۳ ولاخ دائفا، بی گهر و گرفت و کیشه، کاره کی نیجام نذا.

که به دهشتی قه‌لادزدا نئو‌یشتین. نئو پی هه‌لگیرین بو نئو‌ی پېش نئو‌ی
روژمان لی بېست‌ئو بگه‌ینه سەر زی بو پەرین‌ئو. کاروانه‌که زو زو ران‌ئو‌ستا و دوا
نە‌ک‌ئو‌ت. منیش گرام‌ئو دوا‌ه بو نئو‌ی بزائم هوی نئم دوا‌ک‌ئو‌تنه چیه. سه‌یرم کرد هاروی
جبار و لاخه‌ک‌ئو نئو هوی دوا‌ک‌ئو‌تن و تېک‌ئان‌ی ریزی کاروانه‌ک‌ئو. منیش به توره‌ب‌ئو
پیم وت: «مردوت مری نئو‌ه چېسته؟ بزیچی له ناو نئم کاروانه درێژدا هەر و لاخه‌ک‌ئو تو
نە‌ک‌ئو‌ی؟». بکه‌سر وتی: «چوانم، قاپه‌له من پاشق‌ئولی لی بگرم. خوی نە‌ک‌ئو‌ی!»

هرچند بیم لی نذکردوه بهو جوړه روښتنه و، بهو مانلویه تیبیه هرچونی پروین ناگهینه منزل لیکي نغمین و سلامت. به روژ نهو له دهشتی قهلازدها پمینهو. دهشتی قهلازدهش سره یازگه پکې گموره بو. خلیل و دلیلله کانی ترم بانگ کرد. قوناغی داهاتوی مانهوی روژ و، رادهی سلامتیه شوی نه کم له گسل پاس کردن. دوزمن به ناسانی نذگه بشته سرمان و نه پکردین به «پزی خوراو». له بهر نهو بهر یارم دا پگرمینهو به دواوه ریگه پکې سلامت بدوزینهو. هندی له پیشمرگه کان نشارهزا بو، یان نوزان بو، رادهی مه ترسبی ناچه که و، خه تیری تیکوتنی ناهرا صبر یان نغمزانی، کموتنه پرتو بو له. من گویم نذانی گراپنهو دواوه بهو پیده لان و شینی.

بمفر چپاکانی گرت هو. چپاکان لوس هیون. بمردووام بمفر تمباری. له شینی
پرسمان به هندی له شاره‌زاکانیان کرد. هندی ریگوشوینیان هو داناین که بچینه
سجراوهی «هفتشؤ»، نینجا هو «نورودین» و لوی له زی پسرینوه هو پدري تاسوس.

نهر به پشتی «توزله» دا تی پهرین نموش کورستانیکی سخت بو. یز شاره‌زایی و، شکاندنی ریگا و، ناسانکردنی باری ولاخه‌کان، له گدل خومان ۱. کاروانچی مان له گدل ولاخه‌کانیان به کری گرت و، زیاتر له ۱. کسی خلکی شینی مان به خاک‌نازوه له گدل خومان برد.

*

له شینی که خمریکی بارکردنی ولاخه‌کان بون، ماموستا عزیز، پیاریک بو به خرو و، دهنگی گه‌وره و سیمیلی زل، پوزموانی لی هملک‌بشا بو، خمریکی بارکردنی ولاخه‌کی خویان بو. نیزانی بو چونی بار بکا. له کاتی توندکردنی گورسه‌کدا پی ی له ورگی نیستره‌که گهر کرد بو، نیستره‌که هملی تیزان بو. کاپرا‌کی شینی که نیم دیمند نه‌بینی، له ماموستا عزیز نزیک نه‌کویتوه و ثملی: «نمری کاپرا عه‌پ ناکدی نیم سر و قه‌لافه‌توه نازانی پار باریکی؟»

ماموستا عزیزیش ثملی: «نمی توش عه‌پ ناکدی بو سر و قه‌لافه‌توه نازانی توتوم‌بیل لی بخوری و، سوئالی ریاضیات حل بکدی؟ نه‌گهر بزانیا به توشی نعه‌ نیم هر له مثالی‌توه نه‌چومه خانه‌کی گره‌کی خومان نیموم به قه‌تارچی»

ماموستا عزیز نمونه‌بک بو لمو پیشمهرگه شارپانانی به تواروی بیگانه بون به ژبانی لادی و به ژبانی پیشمهرگاهه‌تی. جاریک‌ها له کوبونوه‌بک دا له به‌ری قه‌رواخ، به ناماده بونی کاک نارام، پیشنباری کرد بو له باتی نهری به شو «حراسه‌ت» دا‌بین و، پیشمهرگه به هوی سرماره نفخوش بکوی، هر مفرزه‌بک بو حراسه‌تی شوانه «قاز» بک رابگری. هر لم باه‌ته برادره‌یکی تری شاری نه‌بوت: من شتی نموسم له سر «مضار الحراسه اللیلیه علی صحه المقاتل الثوری».

*

به لای توزله‌دا هملگه‌بارن. دنیا سپی نه‌چوه‌ده. ساوه‌بکی باش مان بری بو. زریان دهستی پی کرد. به‌فریکی ره‌قی ورد، له زیخ نه‌چو، به باوه له دهم‌چاری نهداین. له هیچ لایه‌کوه ره‌شایی مان لی دهار نهر. دست و پی مان تیزی بو. ولاخه‌کان نه‌گلان زور به زحمات راست نه‌کسرانه‌ده. له ترسی تغزین و ره‌ق بون له هیچ جیگه‌بک نه‌مانته‌توانی بو پشودان رابوستن. نه‌وجاره هستم به ترس و ساسی به‌فر کرد بو. زوری کاروانه‌کمان، به تابه‌تی شینی به‌سه‌کان، لایان واپو ههم‌سومان ره‌ق نه‌بینوه، چمند کسبکیان نه‌گه‌ریان و له به‌ر خویانه‌ده جنیویان نهدا. خمریک بو شومان به سردا نه‌هات. من وام به‌ر لی کرد به‌وه که نه‌گهر تا شو نه‌گه‌به‌شتینه ره‌شایی. ناپلونی زور و به‌تانی

زورمان پی بو. له سر پلورکه ناپلون راپخهین و، بهتانی لسمر ناپلونهکه راپخهین و، همومان کو بهینوه و، پشت بنیېن په پستی پهکتریهوه و، له شپوې چادرده بهتانی تر بدهین په سر خومان دا و، بهتانیبهکانی سریشمان په ناپلون داپوشین.

هرچونی بو گمېشتېنه بهرزایی شاخهکه. وامان په چاک زانی بارهکان دابگرین و لوی په ناپلون دایان پېوشین و، په جېبان بهلېن. خومان په نشیوهکدا شور بهینوه بو خواری. شو له دولهکدا په سر بهرین و روژی دواپی بهینوه بو بارهکان. بارهکافان په جی هیشت. شور بوینوه بهروخوار. رهشایی مان لی دمرکوت، نېتر شینی پهکان و کاروانچیهکان ناوچهکېان ناسپېوه و ریگایان دمرتهکرد.

شونېکه «دولی ناوسپی» بو. ناشیکی ناو و، مالی ناشوانهکمی لی بو، نریک بو له گوندی «پېنگلاس» و «ممسکریکی» گمورې جدېش، ناوچهکه به رهپه تنرا بو. که سرت هلشېری له همو شونې بهرزهکان نېشانې دزوی دوزمنی داگیرکوت په دی نکرد. هاوریکافان چونه مالی ناشوانهکه. من له گدل کاروانچیهکان و، شینیی پهکان چومه ناشهکه. کس مان لی نئناسین و به ناپدلی راپېچمان کرد بون بو نم پېگاره پر مەترسییه. نئمتمویرا به جی پان بهلېم، نئوان شارمزا وریا و گورجوجل بون، نئمترسام پهکیکېان خوی پدزیتوه، پچی له رهپهپدک خېمرمان لی پدا، پان بگرمیتوه باری چهک بیا و بروا. کاک عوممر و چهند پېشمېرگهپهکېش له بهر من مانوه. ناگرمان کردهوه و چامان دم کرد. گرمان بووه و حسانېوه. له گدل شینی پهکأن و کاروانچیهکان کوتېنه قسمی خوش و گالته و باسی جوراوجور. بون په تاشا و دوست. تا بهمانی بهمجوره ماینوه.

*

ماموستا عزیز و مولازم عوممر له منالیهوه هاورى ی نریکی پهکتری بون. له پېشمېرگایهتی دا هاوریهتېبهکېان پتموتر بو بو. بهیانېبهکمی که نېو کوپینوه بو داگرتنی بارهکان له سر شاخ. ماموستا عزیز خوی دواخت. عوممر کردی په گلېی و بوله و قره. عزیز جوابی دایوه. عزیز بو بهانهپدک نهگرا خوی له سرکوتنی شاخهکه لا پدا.

عوممر وتی: «تو بوپه وا نکهپت بو نوهی خوت پدزیتوه».

عزیز وتی: «پلی وایه. من سرناکوم. چی نکهی پېکه!».

عوممر وتی: «مامجهدال باشتان نئناسی، مهم لامیهکمی تو: مارکسپهتی لېنینی

نېه، مریشک لېدانه».

خمریک پر زیاتر دهمیان له پدک گهر یی و قسه‌کانبان لموه تی پپیری. ناچار
بوم خوم تی هملقورتان و قسه‌کم پی پرینوه.

بدیانی همومان کز بوپنوه: پېشمهرگه، کاروانچی، شینی بېدکان. پور ریگاپدا
که نیواری ی پېشو شکاند بومان، جاریکی تر به شاخه‌کدا هلگراپن بو. لای باره‌کان.
باره‌کافان به کول هینایه خواری. نېتر پیوستی مان به کاروانچی و شینی بېدکان نما
بو. خومان لېره به دواوه شاره‌زای ریگا و ناوچه‌کان بوین. کری ی خوبانان دانی و نیوزان
دان.

له نار «غمل» پک دا له سر پفره‌که مولازم عومر چوارمشتی دانهشت بو شتی
نمنوسی. به لاموه سدر بو، وامزانی نامه نمنوسی پیدا به کاروانچی‌بېدکان بوی بېن بو
شینې یان جیگاپدکی تر. لیم پرسی: «نوه چی نده‌کی؟»

وتی: «نامه نمنوسم»

وتم: «پو کی؟»

وتی: «پو توا»

وتم: «من نوه خوم له پفره‌متا راوستاوم چ پیوست نده‌کا نامم بو بنوسی؟»

وتی: «نېستېقاله نمنوسم له پېشمهرگاپدتی!»

نو سدرمه سهرچاوی هملشو بوو به ناوهندیکی گرنکی نالوگوری قاپاغی
کدلوپلی نیرانی و عیراتی. هندی له ولاخه‌کانی خومان وستا بو، ناچار بوین هندی
ولاخی تر له خلکی سهرچاوی هملشو به کری بگرین. چنند «پفره‌غه» پدکی خیرامان به
کری گرت بو. هېشتا نده‌کوت بوینه ری له پدکی له ولاخداره‌کانم پرسی: «مخفهره‌کمی
هملشو چنند له ریگا‌کسمانوه دوره؟». وتی: «ساچمزنه‌پوژی». پدکم چار بو نم
وشه‌په پېستم. به لاموه خوش و رسن بو. دپاره مېهستی لم وشه‌په «المدی الموتر» ی
تفنگی ساچمزن بو، که له همو تفنگه‌کانی تری وکو برنو و، کلاشینکوف، کمتر
پر نده‌کا. نم وشه‌په چنند زاراویکی تری بېر خستموه که زماني نوزانینی «مده‌تر» و
«مده‌ترموک‌عصب» و «کپلو» کورد بو پیواندی دواپی و بو کپشانی قورسایی و
نېشان‌دانی قنواره، به کاری هیناوه. وکو نلی: خوز پدک «رم» له کدل پفرز بوتوه.
ریگا‌که «روژه ری پدک» دوره. جوگا‌که دو «ناشگېر» ناوی له بېر نروا. فلان به قد
«گاجوتی» به‌پېزه...

دولی هملشو پدکپکه له شوپنه هره خرشه‌کانی کورده‌ستان. دېمینی جوانه.
ناووه‌وای خرشه. کانی و ناوی زوره. چپاکانی جوان و، لېره‌واره‌کانی چر و سوزن.

هملشو خری گوندهکی گموره و قمرهبالخ بو. چمند «موچه» یدکیشی هبو.

له ناوچه سنوریه‌کانی پشدر، نالان، سیوه‌یل، شلیر ثم جوره دابش بونه پیرچاو نه‌کومت. ناوایه‌کی گموره چمند ناوایه‌کی پچوکی لی کموت بوه، ناوایه پچوکه‌که خری به سریمخو داننه‌نا، هملکو خری به بشی له ناوایه گموره‌که نغانی، وکو دایک و بچکه. به ناوایه پچوکه‌کانیان نموت: «قوخ» و، به نمره‌کانیان نموت: «موچه». خیزانیک یان چمند خیزانیک، همویان برا یا خزمی نریک بون، پیکوه لئو موچه‌پدا کشتوکال و ناوه‌لداریان نه‌کرد و، چمند خانویه‌کیان دروست نه‌کرد، نمره‌کان هی خویان بو، «قوخ» یکیان له سر ناوهدان کرد بوه.

«قوخ» بو خو حشاردانی پیشمرگه جیگاه‌کی غونه‌یی بو. دانیشتوانی قوخه‌که داخراو و همو خزمی یدکتری بون، زور کم هاتوچوی ناوایه‌کانی تریان نه‌کرد، لهرنمه هوال و دهنگ‌باسیان لی درنمنچو. قوخه‌کانیش به زوری له شونی شاخاوی عاسی دا ناوا کراپنمه.

باره‌کافان بار کرد و بیری کموتین، به ناو هملشودا به خبرایی ته‌پسیرین بمر و سالکی. «سالکی» و «نورسته» دو قوخی هملشو و، له دوله‌کدا نمبر و نمبر بون.

*

ده‌سو نهاره به ناو نورستدا هملکشاین و، به لای «داره‌شمانه» دا بمر و «نوره‌دین» رویتین. داره‌شمانه «ممسکو» یکی گموره‌یی لی بو. له نوره‌دین گهر نمبرین، چمند بلمساوانیکمان پهدا کرد له ناستی «هلاویژه» وه نیمه و باره‌کان و ولاخه‌کانیان پیرانده بو گوندی «ببخری» له بیری ناسوس.

ریگاه‌کی دور و ناخوشمان بیری بو بهلام هیشتا نه‌که‌بشتوبنه شونیکي نمبرین، نمبر چمند سمعاتیکی تر به ناسوس دا هملگرمین تا بگه‌بنه «سیرتنگ». هندی له پیشمرگه‌کان پی یان داگرت له «ببخری» بپننمه تا به‌دانی. نمیش بو مانوه دستی نه‌ندا. به‌دانیان کریکاری ریگاوایان نه‌اتن لمر ناوه‌که جاده‌یان چاک نه‌کرد، همو روژی بو پاراستنی مه‌کینه‌کان سرباز و زیرپوشیان له گیل نه‌ات. نه‌ترساین به روژی توشی شمر بپین له گه‌لیان. نیمه دیژه‌مان دا به رویتن، بهلام همو شارپه‌کان «مان» یان لی گرتین و، له گلمان نه‌اتن. توانمی له گیل نیمه هاتن: عیدلقادری هملدنی و پیشمرگه‌کانی و، حاجی محمودی گمورده‌ی و، حمصی حاجی محمود و، دو پیشمرگه‌ی لای ملازم عومر بون.

*

سمرتنگ گوندېک پر به ناسوسوه. کانی و ناویان نهو. هندی پیران هېو
 بارانی زستان پری نه کړد و، ناوه کسې تی دا نهمایوه، زستان و بهار ناویان لی هېل
 نهمینجا پر خواردنوه. ناوه کهایان پاک نهو. پر به له سرمیکوته و جروجانموو. له بهر
 نوه پیش خواردنوهی نهان پالوت. هارینان چولیان نه کړد نهمون پر هوارۍ کویستان.
 کشتوکالیان نهو. ناوهداری پهره می سره کبیان بو. خانوه کانیان تاریک و تنگ و
 ناخوش بو.

نیحه که گه پشته سمرتنگ به ده گمن پهای تی دا ما بو. ژنهکان کاروباری
 ناورمال و نمرکی ناوهداریان به جی نهمینا. له مانگی نیسانی نهمسال دا (۱۹۷۷)
 جه پیش همرشیکې پر ناچه که کړد بو له شونیکې نریک سمرتنگ به ناوی «کانی
 شیلان» شریک له نیوان جه پیش و پیشمرگه دا بویو، چمنده سربازی کوژا بون. له
 تولی نهمدا سرکرده کانی جه پیش همرچی پیانیکیان لم دی به بهر دس کسوت بو
 دهرده سیان کړد بو. زیاتر له ۲۰ کسپان لی حوکم دا بون به ۵ تا ۲۰ سال. له گمل
 نوهش دا خملکی دی روخوش و میواندوست بون. پیشمرگه یان خوش نویست و به
 خوشیوه پیشوازیان لی نه کړد.

سمرتنگ شونیکې قونهی بو پر حسانوهی پیشمرگه. نیحه له مزگوته کسې
 لاسان دا. باره کافان لوی خست. مزگوته که بریتی بو له ژوریکې تنگ و تاریک و
 دوکه لوی پر کوله که. چاهروانی گه پشته ناویکافان کړد.

*

له سمرتنگوه چون بو «بیترخۍ». نهمیش ناوی کم و کشتوکالی نهو.
 ناوهداریان نه کړد. هندی له کسوکاری «صالحی دهریش قادر» لیره بون. به کی له
 کچه کانی هوالی باوکی لی پرسین. باوکی تندروست بو، بهلام هه کته می سیاسی له لای
 خویان به گیرای گلپان دابوهو.

صالح خوی و فقی قادری کوری پیشمرگه بون. قادر قادری بزوتنوه بو له
 ناوچهی قهلاوزه. به فیل دو قادری دیموکراتی گرت بو و، نهمیسی ساواکی کړد بون.
 خویشی چو بو بو تیران دانېشت بو. چیزی دیموکرات له سر نهمه به پانیکیان دوی
 به کپتی دهر کړد. قم و ناحیه کانی به کپتی نهمه یان به هیل زانی بو زواندنې ناویانگی
 به کپتی. بو نوهی رودای لو به پاته دیاره نه پته به کپتی صالحی بو لیکولنوه گرت
 بو.

بیترخۍ گوندیکې پچوک بو. بهلام له شونیکې عاسی دا بو. شوپکمان لی به

سمر برد و به پایبیه کدی بمرود «زمرود» به ری کموتین.

*

زمرود به کی بو له ناوایبیه کانی شینکایدتی. «شینکی» تیره به کی پچوک بو له چمند گوندیک دا دانیششت بون: گه لاله، سفره، زمرود، بمرگورد، قامیش، دری... ناوچه کمش به ناوی تیره که بهانه وه پی ی نهلین: «شینکایدتی». ناوچه می شینکایدتی همسوی شاخ و داخه. ژماره می دانیششتوانی ناوچه که له گیل تمز و ناوی ناوچه که نغه گونجا. دانیششتوانی زور و تمزی تمخت و زوی کشتوکالیان زور کم بو. بهلام دانیششتوانی نم ناوچه به له هونری چاککردنی تمزی لیوی قمدپالی شاخه کان و، پمرورده کردنی رمزی دیسی تری و، ترش و، چواله دا شارمزابیه کی زویان هبو. زوی قمدپالی شاخه کانیاں چاک کرد بو، بمردیان لی بژارد بو، ریکبان خست بو و، سنوری روزه کانیاں له به کتری جیا کرد بومه و، له پنی شاخه که وه تا نزدیک لوتکه که بیان کرد بو به رمز. له بمر لیوی و سختی ولاخ نه بهشتوانی جوتی تی دا بکا، رمزوانه کان نه بوا به خویان به پاچ بیکیلن.

تری، دوشاو، مپوژ، باسوق و سنجوق... له بمرهمه سمره کبیه کانیاں بو. هندیکیان بو خواردنی خویان و، نوی تریان بژ فروشتن ناماده نه کرد. همره ها ولاخداریشیان نه کرد، بژ گویزانموی بار.

چاککردنی تمزی شاخاوی و رمزوانی، بمر شیوه به می له شینکایدتی دا کرا بو، نمونه کی چاک بو بو نموی دانیششتوانی ناوچه شاخاوی به کان بژ گمشه پیدانی ناوچه کانیاں چاویان لی بکمن.

*

روژی ۲۵ ی کانونی به کیمی ۷۷ گه بهشتنه «گمورده ی».

روژی ۲۵ ی مانگ لای خملکی گمورده ی و دانیششتوانی ناوچه که و، لای پشمهرگه کانیش، وه کو روژه کانی تر و ابو.

روژی ۲۵ ی مانگ له دنهای مسیحی دا پیروزیه کی تایبه تی هبه. لم روژه دا له مال دهرناچن، به دیار «داری کریسمس» موه دانیشستن و، خوشترین خواردن دروست نه کنن. چرنکه لاپان وایه مسیح لم روژه دا له دایک بو.

روژی پیشتر له زمرود بون. سمر باز گه به کی گمورده ی جهش له گه لاله می شینکایدتی بو. بمریکی نستور شاخی «گوزجا» ی گرت بو. باره کان لیره دا گهران و، چه که کان تا کاتی داهش کردن همل گهران. نمرکیکی قوروسمان له کول بومه و،

نازادیه‌کی زورت‌تری بزوتنمان به دس هینا.

«گه‌لاله» و «گوجار» و «زیه» و «کو‌نار» له چند جیگای کوردستان دوباره بونه‌توده.

- شاری «گه‌لاله» له باله‌کاپه‌تی و، گوندی «گه‌لاله» له شینگاپه‌تی و، چمی «گه‌لال» له بهرزنجه و چپای «گه‌لال» له مینگوراپه‌تی...

- گوندی «گوجار» له بناری چپای «ماسروت» ی باله‌کاپه‌تی و، هواری «گوجار» له بناری چپای «کاروخ» و، گوندی «گوجار» له پشدیر و، چپای «گوجار» له جافه‌تی.

- گونده‌کانی «زیه» و «زوکه» ی شنو، «زیوی کونه لاجان» ی پیراشمهر، «زیه» ی سردشت که به سپوه لاسوره به ناویانگه، «زیه» و «به‌رزیه» باله‌کاپه‌تی، «زیه» و «دیره زیوه» ی خوشناوه‌تی، «زیوی» ی پیرمه‌گرون، «زیومهر» ی قه‌وداخ، گهره‌کی «زیوی» ی کبرکوک...

*

یه‌کی لهو مسئله‌لانی له میژ هر سرنجی راکیشا بوم جیاوازی و سه‌یری ناوی شوین: شاخ، گرد، گوند، شار، کانی، جوگا، رواری... کوردستان بو. که چومه جعفریه و ناوی گوند و شونه‌کانی نویم بیست و، دواپتر که چومه شمعزنان و برادوست و، نینجا پشدیر و دولی جافه‌تی و شاربازیر و شلیر، نم مسئله‌یه زورت‌تر سرنجی راکیشام. له کوردستان همر شوینیک ناویکی ناوچه‌یی هه‌یه، دانیش‌توانی ناوچه‌که بهو ناوه‌یه نه‌یناسن. حکومت‌ه‌کانی تورکیا و سوریا ناوه ناوچه‌یه‌کانی همر شار و گونده کوردنشینه‌کانی تورکیا و سوریاپان گوریه، له سهر زمانی دانیش‌توانی ناوچه‌که ناویکی هه‌یه و، له نویسنی رسمیی حکومتی دا ناویکی تر. به‌لام دانیش‌توانی ناوچه‌که ههر به ناوه کونه‌کی ناوی نه‌ین. نه‌وی سهرنج رانه‌کیشی نه‌ویه، له پال ناوی کوردی کون و تازه‌دا به هزاران ناوی یونانی، سریانی، ئهرمنی، ئیرانی، عبره‌یی، مغولی، تورکی... هه‌یه.

کوردستان کموتوته ناوچه‌رگی روزه‌هلانی ناوه‌راستوده. ناوچه‌که ۳ قاروی گرنکی دنیا: ئاسیا، ئوروپا، ئه‌فریقا به یه‌کمه‌ نه‌هستی. ریگای ئاوریشم و، ریگای لشکرکیشیی هیزه گه‌وره‌کانی یونان و رومان و ئه‌سلام و مغول به ناو کوردستان دا رویشتوده. چند سده له ژیر ده‌هلانی ئیرانی و یونانی و عهره‌ب و مغولی و تورک دا بو. له سهرده‌یی جیا جیا دا ده‌نی جیا‌جیای وه‌کو زهرده‌شتی، جو، دیبانی تیا به‌لاو

بوته‌وه تا سیره‌نهام تیه‌سلام زال بوه. دراوسی ی فارس و نهممن و توزک و هه‌ره‌پ بوه. نم روداوانه هه‌مو تشه‌سیران له زمانی کوردی و، ناوانانی شوینه‌کانی کورده‌ستان کردوه.

نهی ناوی

- چیاکانی: جودی، هه‌ره‌کول، شه‌کیپ، نه‌کیپ، قه‌ندیل، سلیم، شه‌گه‌ور، ماکوک، هه‌ندرین، کاروخ، ناسوس، ماله‌موس..

- گونده‌کانی: موزه‌لان، پله‌سییه، به‌ملاته، به‌شمسی، سونی، دهرکی، شاورته، گه‌لشم، گاره، هه‌دن، به‌توش، به‌موش، به‌توات، سفره، زمرون، هه‌لده‌ن، ماله‌ومه، چوخماخ، گاه‌پلون، ولاغلو..

- شاره‌کانی: سلوی، وان، گه‌ور، سه‌قز، دوکان..

- روپاره‌کانی: ده‌جله، خابور، نه‌شخاپور، هیزل، سه‌رکم، زی، گادهر، گوگسور،

سپروان..

نهی نم ناوانه له چی وهرگه‌سراین و، سه‌ر به چ زه‌مان و زمانیک به‌ن و، چون کورتونه‌ته سه‌ر زمان؟

دانه‌شترانی ناوچه‌کان خویان به‌ر زور له‌م وشانه‌ مه‌عنا نه‌دوژنه‌وه و، له‌کی نه‌دنه‌وه، به‌لام زوری تیکه‌لاوه به‌ نه‌فسانه و سه‌رگروشته‌ی ناراست، پشت نه‌ستور نه‌به هیچ به‌لگه‌به‌کی زانستی. ناوی شوین له زمانی کوردی دا نه‌هینی لیکولینه‌وه‌ی زمانه‌وانی قولی له چهنه‌ لاینه‌وه له سه‌ر به‌کی، وه‌کو:

۱. تشه‌سیری زمانی هیزه‌ داگیرکهره‌کان و، گه‌لاتی خاوین فهره‌نگی به‌رز، له سه‌پاندنی وشه‌کانی زمانی خویان دا به سه‌ر ناوی شوینه‌کانی کورده‌ستان دا.

۲. ساغکردنه‌وه‌ی به‌نجی وشه‌کان و، گه‌زبان و گه‌شه‌کردنه‌بان، له به‌اری مه‌عنا و فونه‌تیکه‌وه، له کۆنه‌وه تا نه‌ستا.

*

له گه‌ورده‌ی به‌ره‌کافان خست و، نه‌وی زیاد به‌ر شاردنه‌مانه‌وه. نه‌رکه‌کی قورسه‌مان له کول بوه‌وه و، هه‌ناسه‌به‌کی ناسوده‌به‌یمان هه‌لوی. گه‌ورده‌ی به‌کی له گونده‌کانی ناوچه‌ی جافته‌ی به‌ر. ژبانی دانه‌شترانی له سه‌ر چواره‌ بادام و، ناژه‌لداری به‌ر. کانی و ناوی خوشی هه‌مو، به‌لام زه‌ویوزاری کشتوکالی کم به‌ر.

ناوچه‌ی جافته‌ی پیک هاتوه له ژماره‌به‌کی زور گوند و ناوایی گه‌وره و ناوه‌دان. سه‌رکه‌کی کاریزه، کونه‌ماسی، گاه‌پلون، گه‌رده‌ی، گه‌ورده‌ی و سه‌ره‌کی تری دولازه‌له، قه‌لم پاشا، سه‌پورا، توپزارا و دوکانه. به‌لخ، چوخماخ، ماله‌ومه، هه‌لده‌ن، پاخسه‌مه‌ر،

چالارا، سرگملو، سپکانبان، سهدرو، شارسهین، پاخیبان، خورخوره، سرمورد، قهقهه، سورداش، هومرقوم و تلان له گونده قهرهباخهکان و، قومرغان، مولان، گوزیله له ناواییه پچوکهکانی بو. ساوهبهکی زور «سورداش» ناوهندی پیریوهرایهتی ناوچهکه بو، تا گۆمی دوکان دروست کرا و، له سهرهتای شستهکانهوه دوکان له گوندهکی پچوکهکه بو به شاریکی گموره و، ناوهندی پیریوهرایهتی ناوچهکه.

پیره پی ی ئهلین: «ناوچی جافهتی» چونکه دانیهشتوانی ناوچهکه خویان به تیرهبهکی جاف دانین، بهلام له ناو جاف دا بهمانی تیره ئهلین: «جافه رهشکه». جگه له جاف، له هندی له گوندهکانی ناوچهکهدا بهنمالمی شېخانی لی به وهکو: کاریزه، بهردهشین، سرگملو، چوخاخ.

ناوچهکه شاخویی و بهردهلاه و «ناوی سمرزوی» کمه. چینهکانی ئهزدهکی وا دروست بو به ئاسانی ناگاته ناو و، «ناوی ژیرزوی» ی زور له قولایی دایه. چننن چم و روهاری گموره له نزیکه ههه و، «گۆمی دوکان» بش کموته لای روژناوای. به هوی بهزی ناستی ئهززی ناوچهکه له چاو ناستی ناوی روهارهکان و گۆمی دوکان دا، ناوی ناگاتی. ناوی هندی له گوندهکان به تمنا بهشی خواردنهوی خویان و ناژهلهکانیان نهکا. ناو و ئهززی بهراوی بو کشتوکال کمه. بو رهزی تری و چوالی دیم و، سحاق و، هندی مپوی وهکو قههسی و ههچهر و، به خپوگردنی ناژهله باره. له شاخهکان لهوهرگای باشی لی به. چننن شپو و دولی تی دایه نهگری ناوی باران و بهراوی تی دا کو بهکرتوه. خورخوره و پاخیبان به پنهیری باش و به تام به ناوبانگن، له بههاران دا «پنهیری سلک» و له پایزان دا «پنهیری پهسته» دروست نهکن.

ناوچی جافهتی ناوچهبهکی سهخت و عاسیبه کموته ناو زهچهره چیاکانی چهروانه، گوجار، ژولوان، ئاسنگران، سارا و قهره سردوه.

*

بهنداری دوکان بهکبهکه له پرژه گرنگ و ستراتیجیههکانی عیراق. نهگر کملکی بو عیراق ههویی ئهوا زهانی له کورد داوه.

گۆماری دوکان ۷. هزارهونم زوی به پهتی کشتوکالی ۷۳ گۆندی دهشتی بهتوینی داپوشوه، له تهلمامی نهمش دا ۱۲۳۷ خهزان بو شوینانی تر گوزراونهتوه. جگه لهوی چننن جی ی پر شوینواری کونی کردوه به ژیرهوه.

جوتیارانی کوردستان، تهنانت جوتیارانی دهوهری گوماوی دوکانیش، بوپان نهه بو ناودهری کملک له ناوی نهستیلی دوکان وهرگرن. بهکمهسان له بهر نهوی

حکومته‌ی عیراق ریگایان نادا، دوه‌میان چونکه ناستی ناوه‌که له ناستی نعرزه‌کانی ناوچه‌که نرمتره.

لبرمدا به کورتی هندی زانیاری پیوستی له سر نغوسم که له پاسیک دوم هیناه شورش حاجی، کاتی خوی له سر داوای من، له سر ناوه‌کانی کوردستان ناماده‌ی کرد بو.

- به‌کسمین لیکولیتنوه له سر پروژه‌ی دوکان له سالی ۱۹۳۸ دا له لایمن «دامزراوی ویلسون» ی پریستانیپوه کراوه. راپورته‌کی نمان له سالی ۱۹۴۶ دا درا به دسته‌یک شارمزی تر، نوانیش دکتور ستانفیلد هیگن یان راسپارد لری ی بکولیتنوه. هیگن له ناو چوار شوین دا تنگی دوکانی هملپواره، چونکه چینه پیره‌کانی قایم و باش و، تنگه‌کش قول بو، له «وهرزی کمشاری» دا پانابه‌کی ۴۰ م و، له «وهرزی زورناوی» دا ۱۰۰ م نهمی و، لاشانه‌کانی شاخه‌که ستونبهن. نمانه هوی له بارین بو دروستکردنی بنداو لم ناوچه‌مدا.

- بنداوی دوکان له تنگی دوکان دا له ساری ی پچوک دروست کراوه. ۶۰ کم له خواروی روژناوای شاری سلیمانی و، ۸۰ کم له سوری روژه لاتی شاری پردی دایه. ۱۸۰ کم له داوانی زی پچوک و دیجله و، ۱۰۰ کم له کمرکوک و ۳۰۰ کم له به‌غداد، دوره.

- له ۱۹۵۴/۲/۳ جبهی کردنی پروژه‌که درا به کومپانیای «دی میزه» ی فرمناوی به تیچونی ۸،۸۱۷،۴۶۰ دینار. نهواپه له ۴۰ مانگ دا واته له حوزه‌یرانی ۱۹۵۷ تنواو بی، به‌لام به هوی لافاره چاومروان نه‌کراوه‌کانی سالانی ۹۵۴ و ۹۵۷ تنواو بونی پروژه‌که دواکوت بو حوزه‌یرانی ۱۹۵۹.

له شوباتی ۱۹۵۹ موه ناوه‌کیان گرتموه. به‌لام له نه‌یلولی ۱۹۶۰ دا دمرکوت بن دیواری بنداوه‌که تاو نمدزی. کومپانیای دوکراکوبو چاره کردنی، پریستیکی پرکردنوهی به درزی ۳۴ م دروست کرد. به تنیشته‌کانپوه گه‌شته ۲۴۵ م.

- لاشمی بنداوه‌که پیکهاتوه له دیواریکی گموری خرمسانه، له سر شیوهی کوانه. دریاپه‌کی ۳۶ م و، پریزایه‌کی له پناغوه ۱۱۶،۵ م و نستوری پناغه‌کی ۵۴ م له ژیره «واته له بن زی په‌که» ۳۲،۵ م و له سیره‌وه ۶،۲ م.

پریزی ناوه‌که له پیردم سده‌که ۱۰۰ م و له ناستی دیرپاره ۵۱۱ م، پریزی لوتکی سده‌که له ناستی دیرپاره ۵۱۶ م. درزی نیوه‌تیره‌ی کوانه‌که له روی پی‌شوهی ۱۲۰ م.

- کوی گشتی تپچوی همسو سده که و پاشکوکانی و کاره تمواکبره کانی
گهشتورته ۲۳ ملهون دینار.

- عیراق له بنیاتنانی بهندای دوکان چند مهستیکی ههبر:

۱. کوکردنوهی ناوی بارانی وهرزی زستان و بهفرای بهارو، به کارهبنانوهی له
وهرزی هارین و پایزد کانی وشکی دا.

۲. نههشتنی مهترسی لافاری بههارانی زی ی بهچوک.

۳. بهرهمهبنانی وزی کارهبا.

۴. بهروورده کردنی ماسی و ملی ناوی.

۵. گشتوگزار.

- دروژایی نهستی ناوی دوکان ۴ کم و پانابه کوی ۲ کم ۵.

نهو کانهی بهرزی ناوه که له ناستی دهریاوه نهگاته ۵۱۱ م، نهستیله که ۶.۸
میلیار ۳ ناوی تی دا کو نههستوه و روهره کوی نهی به ۲۷ کم ۲.

بهشیکی ناوه که پیی نهوتری «ناوی مردو» چونکه بو «ترسبات» به کاردی و
نهکویته ژیر ناستی ۴۶۹ م و نهگاته ۰.۷. میلیار ۳. بهشه کوی تری که له نهوان
۴۶۹-۵۱۱ م دابه و ۶.۱ میلیار ۳ نهی پیی نهوتری «ناوی زیندو» چونکه سودی لی
وهرنهگیری.

بهشی له ناوی نهستیله که نهی به هلم و بهشیکی تری به ناخی نهوزدا نهچیه
خواری، بهلام نهه له چاو زوویی ناوی گومه کدا شتیکی کمه.

نم ژمارانه به پی ی سال و زو و کمهی ناوه که نهگورین.

- له دامینی سده کدا ۵ گونجی ناسنین بو بهرهمهبنانی وزی کارهبا دانراوه.

تیرهی ههر گونجیکیان ۳.۶۵ مهتره، ۱۲. ۳ م/س ناوی پیا نهروا و، توریهینیک و
جهمره بهتریکی تی دا دانراوه، به ههر پینجیان توانای بهرهمهبنانی ۵ X ۸. = ۴۰.
میگاوات کارهباپان ههیه.

*

نهگهر روژی له روژان کوورد دهسلانی ههبر قازانجی لهوه دابه: نهستیله کوی دوکان
له ناو خالی بکات و، نهو نهروانهی ژیرناو کهوتون بو کشتوکال به کار بهینی و، ههبر
داووده زنگاکانی بهنداوه که بکاته پروژی توریهستی. به دروژایی زی چندین جیگای تر
ههیه بو کشتوکال کهمتر بهکار نههینین، بهلام نهتوانیری بو کوکردنوهی ناو سوهدان لی
وههگیری.

له سهرده می شیخ محمودا دانهشتوانی نم ناوچه په بهشداري شورشده کاني کورد
 بون. شیخ محمود، دواي نړوي سلیماني په جی هېستوه، ماوه پک له نیشکوتی
 «جاسنه» پوه و، پاره گای سرگردایه تی نوردوی کوردستان و، چاپخانه کدی سلیماني پو
 نړوي گواستوتوه. ۳ ژماره کدی «بانگی هلق» له نیشکوتی جاسنه چاپ کراوه. نیش
 په کسمین چاپخانه و روزنامی نیشکوت پوه له میژوی کوردا، دواي نړوي نینگلیز
 جاسندی پوردمان کرد و نیشکوته کدی گرت، شیخ محمود کشایموه دولی جافه تی.
 فروکدی نینگلیز چند جاری پوردمانی ناوچه کدی کورده و، زیری گیانی و مالی لی
 داوړ. هر لم ناوچه پدا پوه وهنیکي شیخ محمود و وهنیکي حکومتی عیراق، پو
 گفتوگو په کتری نېن. پدی له نندامانی وهنیکي حکومت له نندامانی وهنیکي کورده
 نه پرسی: «نپوه دمریاتان نپه، چوار دمریاتان په دوژمن گیراوه. نه گتر پون په حکومت په
 کوی دا هاتوچو نه کمن». پدی له نندامانی وهنیکي شیخ محمود نلی: «له حکومتی
 نیسوپچیره (سوسرا) نه پرسین په کوی دا هاتوچو بکه پین»

له دسپیکردنی شورشی نېلول دا نم ناوچه پوه پو په پدی له پنکه سهره کپه کانی
 تا لعت پونی پارتی، پاره گای مه کتبی سیاسی و، لقی سلیماني له نیشکوته کدی
 «مالومه» پو، تا ناشبه تالیش پاره گای هیزی رزگاری له «سرگملو» پو. پو هوپوه
 ناوچه که زووجار پوردمان کراوه. هوشی کوردا په تی له ناو دانهشتوانی ناوچه کدا په هیز
 پو.

کاتی خوی کاکه کسمی تلان سړوکی جافه کانی نم ناوچه پوه پوه و، دواي نړوي
 له سهره تاي شورشی نېلول دا له دمریندی بازبان شو کوژاوه، کوپخا سمایی برای
 جیگای گرت پوهوه. کوپخا سمایل له شورشی نېلول دا پیشمرگه پو، دواي ناشبه تال دور
 خرا پوهوه پو «روطبه» له خواروی عیراق. پیوه نندی خپله کبی هېستا له ناویان دا ماوه.
 سهره تاي شورشی نېلول هندی له خملکی دولی جافه تی پیشمرگه نېن و،
 نوانیش له سینگرگرتنی ناوچه کانی کانی سارد و ریگای دوکان و دمریندی بازبان دا
 بهشدار نېن. که فروکدی عیراقی دپته سریان و پوردمانیان نه کا، پلاوی لی نه کمن.
 ناحیزه کانیان پو گالته پی کردن، بالوره په کیان پو هه لېست پون، نه پان وت:

پا شیخ سمایی عیودالانی

لاقم دروژکی پز غاردانی

زو بگمپوه پاخیپانی

شېرم پی ناکری له گمل ناسمانی

بو په کسمین چار، له تهممزی ۱۹۶۳ دا من نهم ناوچه هم دی بو. بدعس ليو کاتدا بو پیری درنډا په تپپوه خبری هېرش بو بو سر کوردستان. نو کاته پاره گای مه کتبی سیاسی پارتی و پاره گای لقی سلیمانی له تشکېوته کی مالومه بو. نېپراهم محمد سکرتری پارتی و، علی حممدی لېپرسرای لقی سلیمانی بو. نو زمانه من خویندکار بوم له زانستگای بغداد، له سکرتریته یی په کپتی قوتاییانی کوردستان بوم، دواي هلکیرسانووی شهر له بغداده هلات بوم بو هولیر و، په دهشتی هولیر و کوبدا گپراپوه نهم ناوچه په.

بو دومین چار، له شویانی ۱۹۶۴ دا سردانی نهم ناوچه هم کرد بو. ليو سالدا کونگره یی په کپتی قوتاییانی کوردستان مان له مرگېوته کی چوخماخ دا هست. له سرانسمی عراقوه نویتری قوتاییانی کورد بشدار بون، تفتانت له شاره گانی خواری عراقوه وکر نوعمانیه، قلمعصالح و عه عماره نویتری ریکه خسته گانی په کپتی قوتاییان هات بون. علی حممدی و محمودی حاجی تولیق له کردنوهی کونگره که دا بشدار بون. نیسه له کونگره بون، که راگرتنی شهر له نهوان شورش کورد و حکومتی عراق دا راگه پترا و، گفتوگوی باززانی - عارف دهستی پی کرد. نووش سرده تاي لت بونی پارتی و، هلکیرسانی شعی ناوخوا بو.

لوساوه تا نیستا ناوچه که هنندی نالوگوری په سردا هات بو. په تاییدهی نوسا ناوچه که داروده ونی زور زیاتر بو. دله که داری زورتری تبا بو، نیستا روت بو. پیریومی ناویری ناوچه که کم و، ناستی گوزوانی دانیشترانی نزم بو. «خهلوز کردن» له کونومه په کی له پیشه پر دواخته گانی خلکی ناوچه که بوه. خهلوزه گانیان له بازاره گانی سلیمانی و کړوکوک دا ساخ کردوتوه. خهلوز داری ناوچه کی کم کرد بوه.

*

سردتای شورش حوزهران ژماره په کی زور له پیاده ناسراوه گانی ناوچه که برون به پېشمهرکه. کریم عېدوللای چوخماخ، عېدولقادی هیلندی، سلیمی قلم پاشا، فتی سمایی یاخېبان، حاجی عزیز قامیش، حاجی سلیمی قامیش... نمانه زوریان له سر داوای علی عسکری چه کبان هل گرت بو، بهلام کمال کړوکوی و شهرکوی شیخ علی سرگندلو که نمدامی ق م بون، له نیرانه دینوه و، چوپونه بن کلیشه بانه و هنديکپیان، په نامی نیرس و، په پاره و، په پلای سیاسی و پېشمهرگایه تی بهرز، تفره داپون کرد بویان به قم لوانه: فتی سمایی یاخېبان و سلیمی قلم پاشا. جدهشی عیراق چند لشکر کیشیه کی بو سر ناوچه که کرد بو. هیرشه گانی

جیش یک له دوی یک پردوام بو. جهش له هرجی یک تشکا، یا هپچی دس
 ننه کتوت، تولی له خلک نه کرده. لم هیرشاندا چندین هاوولای له گونده کانی:
 شارستین، یاخپیان، سیدر، هنجیره، سیکانیان، دولی، خورخوره، قامیش، سرگلر،
 سرتنگ... کوشت بو، لوانه: مدای گوندی شارستین: حاجی مدلا رسول مستفا و،
 مدای گوندی خورخوره: مدلا محمود نیسماعیل. له شارستین ۶ که بیانو و چند
 پیاریکی کوشت بو. لم هیرشاندا به زوی هالیکوتیریان به کار نهینا. گوشاریکی
 زویان خست بو سر دانشتوانی ناچه که و، پیشمرگه کانیان به تروای سفلت کرد
 بو. سختی ناچه که له پردمی جسموولی هالیکوتیردا کملکیکی توتوی نصابو.
 «لاکی درو بو غاردان پردو یاخپیان» و ناچه سخته کان له بهرامبر تاکتیک تازو
 داهنروای سورانه و هیرش و نشتنوی ناسانی هالیکوتیردا کملکی نما بو.

له نهجای نم لشکرکشیاندا زوی توانی سر به قم بون به سرگردایندی
 فنی سمایی یاخپیان به کومل تسلیم به رژیم بونوه. شیرکوی شیخ علی یش
 تسلیم بویه و کمال کمرکوی یش گهرا بویه نیران. به دوی توانیش دا کوخا
 عبداللا و حاجی سلیم و حاجی عزیز تسلیم بونوه. له راستی دا نمان پیر و به سالا
 چو بون، فیری نم جوهره پیشمرگه یه نهیون و، برگمی نو زحمه تی و شاخو
 شاخپان نه گرت، دوی تسلیم بونوشیان به دلسوزی مانوه. گنجه کانیان هان ندا بن
 به پیشمرگه و، خزم و عشره ده کانی خویان هان ندا هاوکاری له گنل پیشمرگه بکن.

*

من که گه پشته ناچه که همو فرماندهی کورت و مفرزه کان و، کادره کانی
 هیرمه کم بانگ کرد.

هندی له فرمانده کانی هیرمه که له گنل خوم گهرا بونوه، لوانه: عبدالقادر
 هیلدنی، حاجی محمودی گورده بی، علی نامخان، عوسمانی قاله منور، کرمی
 داده منه... توانی ترشم بانگ کرد. ورده ورده همویان پیدا بون: صلاح سعید
 «چاوشین»، جمالی علی باپیر، محمود «نهنز»، غفور سعید «دوسیم»، حمیدی
 مامه سهلام، جلالی کوخا عبداللا، نیسماعیل گورده بی، علی مام محمد و، مام
 محمدی حاجی محمدی قهره تپه.

هیرمه کم گهروگرفت و کیشی قوولی تی دا بو.

- نو ساوه بی همو بهرپر سه کان له برادوست بون. نمان به نازنوی خویان
 کاریان کرد بو. کسبان کاغذی نوی ترانی نخویند بویه. بهرلایی و پاشاگردانی

بلاو بوموده. به زور و به بیانوی پوچ پاره‌بان له خخلک سهند بو. له هندی جیگا به بی سوچ و تاوان له خخلکیان دا بو. هندیکیان سرسرویتیان کرد بو و، به ناشکرا عاره‌قیان خوارد بوموده. نهمش بو ناوبانگی پیشمرگه و ده‌کیتی خراپ بون.

- ده‌کدی پیشمرگانه‌تی له ده‌ک نهمچو، به گویهدی همر فرمانده‌ده‌ک جی‌اواز بو. هندیکیان زور و هندیکیان کمم بو. له سر پله و پایه ململاسی یان نه‌کرد و، زوریان نه‌بانویست به فرماندهی کهرت ناو بهرین و، کممیان همر ناماده بی ناوی فرماندهی مسفره‌زه بی. همر ده‌کمه‌بان نه‌بویست خوی به تنیا پسوریتسوه و، چاوی لیپرسنبه‌وی کسبکی له خوی سرورتی لی دپار نه‌بی. ناوچه‌که پر بومو له مستول.

- پیشمرگه‌کان و فرمانده‌کانیان تیکه‌لاو بون له خخلکی سلیمانی و، خخلکی ناوچه‌که. شارپه‌کان و لادیپه‌کان ناکوک بون و، ناماده نه‌بون سر بو ده‌کتری دانه‌بون. گالته‌بان به ده‌کتری نه‌کرد و، کاره‌کانی ده‌کترپیان تیک نه‌دا. همره‌وکیشیان بو جولانه‌که پیوست بون. بی پیشمرگه‌ی خوچی کارکردن له ناوچه‌کدا دژوار بو.

- هندی له فرمانده و کاداره‌کان نهمدای کومله و هندیکی ترپان نهمدای بزوتنه‌وه بون. همره‌کمه‌بان هملی نه‌دا پیشمرگه و نهمدای و لاینگر بو ریکه‌خراوه‌کمی خوی زیاد بکا. بو نهمش زور جبار له ناو خخلک دا دژی ده‌کتری نه‌دان و، ریکای ناراستیان نه‌گرت بو به‌هیزکردنی خویان و لاوازکردنی لاینه‌کمی تر.

- قم لم ناوچه‌پدا کز بومو، به‌لام هیزیکیان له شارپه‌زیر و هیزیکیان له سورین ماو. جاورپار بو راووروت نه‌په‌رنه‌وه بو نهم ناوچه‌پیش.

حاجی حاجی نیپراهیم دانرا بو به جیگری من و، راهبری سیاسی همرم. نه‌ویش کاره‌کمی خوی به دل نه‌بو. نه‌هاته همرمه‌که و، له ناوچه‌ی نوکان مایه‌وه. زوری کاره‌کان کهرت بوه سر شانی خوم.

هملیکی زورم دا نهم گپروگرفتانه چارسمر بکم. تنهایی له نیوان کومله و بزوتنه‌ودا دروست بکم. چمند جاری کپرونه‌وم به فرمانده‌کان کرد و، چمند جاریکیش کپرونه‌وی گشتیم به زوری پیشمرگه‌کان کرد. نه‌و کاته، بو خو‌پاراستن له هیرشی کتوپری هیزه‌کانی جیش، نه‌بو شه‌وکی له دی دهر به‌چین و، به‌چینه شونیککی نه‌بینی قایم تا نیواره خومان حشار بده‌ین. لم ماوه‌پدا به کپرونه‌وه و قسه و پاسی سیاسی گشتیه‌وه خمریکم نه‌کردن. زور جایش همری تیره و تاریک و لیزمی باران و کپوهی به‌فر، هملی بو نهمه‌خسانین، به ناسوده‌یی و نازادی به روژ، له ناو ناوایه‌کان دا به‌بیننه‌وه. سالی ۱۹۷۷ مان به ری کرد. شوی سمری سال له مزگوته‌کمی چرخماخ بوین.

بو نیمه نهمشویش وهکو شهوکهانی تر بو. «کریسمس» و «سری سال» لای خملکی چوخماخ و، لای زوری پیشمرگهکان هیچی نشهگه باند.

نوهندی فریا کئوتم گوندهکانی چوخماخ، مالومه، هیلدن، چالوا، گویزله، یاخسمر، قزله، قهوان، خیمزه.. گهراین. له گئل ریش سپی و پیاوماقولی ناوچهکه دانیشتم. دانیشتوانی ناوچهکه به گشتی باش بون، به روی خوشهوه پیشوازیان لی نهکردین و، له همر رویهکوه هاوکارینان نهکردین. به دلسوزیهکی قول و پروسهکی بی نندازوه پشتیرانیان له جولانوهکه نهکرد. هر کاریکی سخت و خهتیرم بی نساپاردن، به تاییدی هاتوچی سلیمانی، بی دودلی و سلمینوه بوان تلخام ندام.

حاجی قادری مالومه، پدکی له کسایهتیه ناسراوهکانی ناوچهکه بو. پیاریکی کوردپهروو، دلپاک و قسه خوش بو. به ناوپردنی وشلی «دیگل» توره نهبو. هر کس بیوتایه: «دیگل» جنیویکی به داپکی نندا، نو کسه هر کسبک بواپه و له هر پله و پاپههک دا بواپه. زورچار سریان نهکرده سیری تورهیان نهکرد و، نهان وروژاند. هندی چار دوی جنیودان پیشیمان نهبووه و، له داخانا نهگیا. به گهرانوهی نیمه و، گهیشتی چهکی نوی و، ریکهختنوهی هیزهکان زور خوشحال بو. له مالهکی خوی میوانداری کردین و، بو روژی دویی چو بو سلیمانی بو تئوی نو هواله خوشانهیان بی بگهپنی. له سلیمانی، به تاییدی له ناو بازار دا، ناسپاری زوری هبو.

حامید حله نهمین، گنجیکی یاخسمری، کادری ریکهختن بو له ناوچهکدا، نندامی کومله بو. خوی به تنیا نهگرا و، تیکهلاوی مفرهزهکان نهنبو. بو خوپاراستن پشتی به خوشاردنوه نهیست. چند کادریکی لم بابهتیمان هبو. نهمش کاریکی راست نهبو. ناموزگاریمان کرد بو خوی به تنیا نهی و، بو سهلامتی خوی همیشه له گئل پدکی له مفرهزهکان بی، ناموزگاریهکی له گوی نهگرت بو. له هیرشیکی جهیش دا بو سر ناوچهکه گیرا. هرکمی نهدام درا و، له موسل نهدام گرا. له «زیندانی موسل» وه چند نامهپدکی نوی بو، نمونی نازایدتی بو.

ماموستا عزیز محمود، دانرا بو به لیپرسرای لقی کمرکوکی پدکیتی، نهبو پچیتته بری قهرداخ لهووه کارهکانی تلخام پدا. نهویست له پیش دا پچیتتهوه بو سلیمانی پشو پدا و هاویرکانی بپینی و، لهووه پچیتته ناوچی قهرداخ. نهمم به هیل زانی ناسم بو هندی له هاوری کونهکانم، لهوانه شازاد و، جهمال تایر نوی. هندی «مارک» ی نلمانیم له مامجهلال ودرگرت بو بو خیرجی هیرم دام به عزیز پیدا به شازاد بومان بگوریتتهوه.

زمرده و دهرزی

نهبو همو پیشمرگه‌کان پیش نوبی دنیا روناک بیهتوبه له خو هستن، نانی ۳ ژم له گسل خویان هلبگرن و، له ناوایی دهرچن و، بچن بو شونیکه قایمی چولی نمانراو، لوبش به دروایی روژه‌که له حالته‌ی ناماده‌یی دا بن بو رویروبوئوبه‌ی همو روداوکی کتوبر تا نیواری.

خوئاماده‌کردنی نیواران بو چوئوبه ناو دی، نینجا بلار بونوبه و دامفرزان بو نان خواردن و، کوئوبنوبه بو دانانی حمراسست و کمهینی دهری دی و، نوستنی پر ترس و لمرز و، دیسانوبه کوئوبنوبه شوبه‌کی بو به جی ههشتنی ناوایی بمره شونیکه چولی نمانراو... دوباره‌بونوبه روژانته ههمان ژبان ههستیکه ناخوشی لای ههموان دروست نه‌کرد. بو نوبی توشی بهزاری نهن و له ژبانی پیشمرگایه‌تی وهرز نهن نهبو راهیری سیاسی یا کادری ناوچه‌که پاسیکی سیاسیان بو بکا، یا شتی له ئه‌ده‌بیاتی به‌کیتیبان بو بخوئینتوبه. سهره‌رای نوبه‌ش، ههندی کس پاش ساوه‌به‌ک لیم جورده ژبانه مانهو نهبو، نه‌گه‌بشته به‌به‌ده‌یی ئه‌مجورده خه‌باته. وازی له پیشمرگایه‌تی ئه‌هینا.

له به‌کی لمر هه‌رشانه‌دا که جهمیش و جاش به‌ده‌هوام بۆ ناوچه‌ی قهرده‌اخپان نه‌کرد، دو پیشمرگه: به‌ککبکیان لادیی و نه‌خوئنده‌وار و، نوبی ترپان شاری و خوئنده‌وار، بۆ نوبی خویان له هه‌رشه‌که به‌شارنوبه، پیکوبه به «شاخی زمرده» دا هه‌لته‌گه‌رین. پیشمرگه لاده‌به‌که ناوی: شاهز (حه‌مه‌ی ته‌له) بو، خه‌لکی گوندی «دهره‌دزین» بو له تونی باهای لای دهره‌ندپخان. همو ژبانی خوی له شاخ به‌سر برد بو. له ئاشبه‌تاله‌کش دا نه‌چو بو بۆ شار. خوئنده‌واره‌که، خه‌لکی سه‌لمانی و دهرچی کولله‌ی ئاداب و، له ره‌گه‌ستنی کومه‌له‌ه‌بو، له کتیه‌به‌ سوره‌که‌ی «ماوتسه‌تونگ» دا، چه‌روکی په‌واره‌ پیره‌که‌ی خوئنده‌ه‌بو که چون کویکی له بن هینا بو. له گسل نوبه‌ش دا له شاهزی پرسی بو: «زمرده به دهرزی کون نه‌کری؟»

شاهز و له‌لامی دا‌ه‌بو: «زمرده چون به دهرزی کون نه‌کری؟»

خوئنده‌واره شاره‌به‌که وت بوی: «نیه‌که‌ی نیه‌ه وه‌کو نوبه وایه زمرده به دهرزی

کون به‌کین؟»

هه‌ندیکه تر کسه‌ی لیم باه‌ته‌ی بو شاهز کرد بو تا روخاند بوی و، به به‌که‌وه چوون بو دهره‌ندپخان ته‌سه‌لیم بونوبه. شاهز پاش چهند روژی په‌شیمان به‌ه‌بو و گه‌راپه‌وه شاخ، سه‌رله‌نوبی به‌ه‌بو به پیشمرگه.

له گڼل همدو ټټو ناخوشپېدا، هميشه توانې ننهانې يو پېشمېرگاپهتې زورتر
 بون لوانې وازيان له پېشمېرگاپهتې ننهان. هېزه که تا ننهات زياډې نه کړد و گموره تر
 ټټو. مفرمه زه کان ټټو ژانده و قهره بالځ ټټو و، بهرې نه گران يو ستوري چالاکي خويان.

*

دوژمن هېزه کي درنده مشق دادراوي گموره هېو. بهلام نېمه فېرگه پدکمان
 ټټو پېشمېرگه نوي مشقې تې دا پکا. زور لوانې ننهان يو پېشمېرگاپهتې به کار
 هېناني تفنگ و ترکه کاني پېشمېرگاپهتې پان ننهانې، چ جاي شر و، هېرش و،
 خوپاراستن و کشانهوه.

همو فرماندهي مفرمه زه پک ټټو وهکو ماموستا پېشمېرگه تازه کان فېري کړدنهوه
 و بستنهوي تفنگ و، پاککړدنهوه و، به کارهېناني پکا. همدو ها فېري نېشک گرتن و،
 رېگارويشتني شوانه و روژانه و، درېچون و روپايي و چاو همدستني به پانېان پکا...
 زور شتي ترېش ټټو خوي له ژباني روژانه و له تيکوتن و درېاز بون و بوسدا فېر

هېو.

*

له کورنوهي کومېتې سرگرداپهتې دا، عومري حاجي عبداللا به فرماندهي
 هېرمي قهره داخ و، ټټو مېجد سولتان به فرماندهي هېرمي دهشتي کمرکوک دانرا
 بون.

بهلام ټټو ټټو بهر زکړدنهوه پدې به دوڅستنهوه دانغا له ناوچه که. وهکو خوي
 ټټو: حمزي نه کړد به پېشمېرگاپهتې له شاربازېر پېنېتېوه، نهک بهر زترېن پلې
 پېشمېرگاپهتې له ناوچه پکې تر پدريتي. له سر داواي کومله يو يو به پېشمېرگه و، له
 سر پېشناري سراني کوملېش، داواي مشومرېکي زور له گڼل سراني پزوتنهوه، دانرا
 يو به فرماندهي هېرمي کمرکوک، بهلام ټټو ټټو خوي پېروشي هېچ «نېلتزامېکي»
 حمزي ټټو. هر له شاربازېر مایوه.

ټټو له جېشي عېراق دا نفېسر يو يو، له شورشي نه پلول دا يو يو به
 پېشمېرگه. کورېکي نازا و دسپاک و دلسوز يو. بهلام کارپاېکي ساپلکه و کله لمره
 يو. توانې له گلي بون به ناساني کاريان تې نه کړد. زوري حمز له نازارداني خملک
 نه کړد. ټټو يو هر دې پدک چمند کمېکي فداقه نه کړد و نشکانه، لاي واپو مستول
 به جوړه هېډېت پېدا نهکا. هېلېکي زورم له گڼل دا واز لم خوه خراپه بهېني.

به درېايي رېگا له گڼل عومر پېکوه بون، هېچ نارېزه پکې ټټو پېي يو

قهرده‌داخ و کاروباری همری قهرده‌داخ و دره‌گری، تاقه‌تی له پیشمرگانه‌تی چو بو نه‌بوست ریگه پدیری بهی بو دهره‌وه. حفزی نه‌کرد جاری همر له گدل من بجه‌نیتسه‌وه. نه‌وی راستی بی بو من یارمه‌تیدریکی باش بو. له‌و روه‌وه نامسمان بو کاک نارام نوسی و، من بیروراکانی خومم دهریاری هملومرجی کوردستان و جولانه‌وه‌که بو رون کرد بوه‌وه و، هملوم دابو زور له‌و قسه ناراستانه‌ی پی یان گه‌باند بو، راست بکمه‌وه. وه‌لامی نامه‌کانی بو نویسنه‌وه و، مسفرزه‌به‌کی نارد بو بهشی همرمه‌که‌یان له‌و چه‌کانه‌ی هینا بومان بویان بنیرن. مسفرزه‌که بریتی بو له شمال (شیخ محمدمدی شیخ محمودی باخ)، روستم (حسن حمید) و نازد محمد غریب و، چمند پیشمرگه‌به‌کی تر. بهشده‌کی خویان ودرگرت و گهرانه‌وه. له گدل کاک نارام وا ریک کسوت بوین، دوا‌ی ریک‌خستنه‌وی کاروباری همری قهرده‌داخ پهریتسه‌وه بو لای نیمه و ماه‌به‌ک به یه‌کوهه بین.

*

سهره‌ای تهروتوشی هوا، ناویناو هیزه‌کانی جه‌پش هیرشبان نه‌هینایه سهر گونده‌کان و بو دوزینه‌ومان به هالیکریتر دانه‌یزن. نیمه هملیکی زورمان نداد توشی شر و پیکادان نه‌بین. بو نه‌و مه‌سته حسابی سنوری جولانی لیواکانی ناوچه‌کسمان کرد بو. له سنوری همر لیوا‌به‌ک دا چمند روزیکی کم زیاتر نه‌نمایسه‌وه. همر که نعمان زانی زانیاری ته‌واو گه‌شسته‌وه نه‌ستخهاراتی لیوا و کاتی په‌لاماردانمان هاتوه، نعمان گوزاپه‌وه بو سنوری لیوا‌به‌کی تر. به‌مجوره خومان له روبه‌روینه‌وه نه‌پاراست. له گدل نه‌وش دا له هندی شوین هندی هیزی پچوکمان تی نه‌کوتن و توشی شر نه‌بون.

*

کاروباری همرمه‌کم تا نه‌ندازه‌به‌ک ریک‌خسته‌وه. فرمانده‌ی کهرته‌کان و مسفرزه‌کانیان و، سنوری کارکردن و، ده‌سه‌لاته‌کانیاغان دهری کرد. خومان ناماده کرد به‌رهو شاربا‌ئیر به‌چین.

جاده‌ی سلیمانی - چوارتا ناوچی جافه‌تی له ناوچی شاربا‌ئیر جیا نه‌کردوه. شاربا‌ئیر خوی ناوه‌کی سه‌یره: «شار» و «با‌ئیر» همدوکیان به‌ک معنایان هه‌به. پی نه‌چی کاتی خوی بازاری کسین و فروشتن لم ناوچه‌به‌دا بوی، به تابه‌تی چونکه سهرمه‌یکی درو بنکی نهماره‌تی باهان له قه‌لاچولان بو.

نیه‌اره‌به‌کی دره‌نگ چونته «سهرمه‌یرگ» و، شو به نار «ته‌گمران» دا له جاده‌که پهرینه‌وه بو ناوچی شاربا‌ئیر. رونکی چراکانی شاری چوارتا، ناوه‌ندی قعزای شاربا‌ئیرمان، لی دهر بو. له سهرمه‌ی نهماره‌تی باهان دا «قه‌لاچولان» و، له سهرمه‌ی تورک دا

«سختک» ناوهدی پدرومهره‌ای شاربازیر بو. دوی تیشکانی شورشی شیخ محمود،
پنگلیز ناوهدی قزاقی گواستوتوه بو «چوارتا».

په‌وندی کومه‌لایه‌تی له شاربازیر پیشکوتوتر بو له چار ناوچه‌کانی تردا. تیره یا
هوزیکی کومه‌لایه‌تی دهارکراو له ناوچه‌کدا زال نه‌بو. به‌لام ژماره‌یه‌کی زور بنم‌مالی
شیخ له هندی له دیه‌ته‌کانی دا هه‌بون. زوری جوتیاره‌کان خاوه‌نی زوی و رفز و باخی
خویان بون و، مپوه پدرومهیکی سهره‌کیان بو.

شاربازیر نزیک بو له سلیمانیه. هاتوچی خه‌لکی ناوچه‌که له گه‌ل شاری سلیمانی
دا له کونوه به‌هیز بو، هندی له گونده‌کانیشیان له چار گونده‌کانی هندی ناوچه‌ی تردا
پیشکوتوتر و خوشتر بو، خوندنه‌وان‌شیان زوتر بو. له هندی‌کیان دا کوتابخانه،
تیمارخانه، حمام، دوکان و چاپخانه‌ی تی دا بو.

له شاربازیر به‌ پیچوانی ناوچه‌ی جافه‌تیه‌یه پیشمهرگی خوجیی مان کم بو.
زوری فرمانده و کادره‌کانی خه‌لکی سلیمانی خویان بو نهم ناوچه‌یه نه‌کوتا و، لهم ناوه کو
بو‌نومه. ده‌ستیان و نه‌ندابه کاروباری به‌کتریه‌یه. بو نه‌وی خویان جیگه‌یان پی لپو
نه‌بی، حه‌زیان نه‌نه‌کرد خه‌لکی ناوچه‌که بێ به‌ پیشمهرگه و، له پله‌ی پیشمهرگه‌یه‌تی دا
سهره‌که‌بون. چنگه‌یان، بزه‌پنان، عازمه‌بان، گورگه‌ده‌ر، و پله‌ده‌ر و، نه‌واپله... له‌و گونده‌انه
بون که به‌ زوری پیشمهرگه‌کانی سلیمانی لی کو نه‌بومه. شایه‌که‌ی «نه‌واپله» مه‌سلیکی
مه‌شه‌ره. پهرمه‌رد له «گالته و گه‌پ» دا به‌ درو‌ی باسی کردوه.

ناوچه‌که چهند شاخه‌کی گه‌روه‌ی لی به.

گونده‌کانی چنگه‌یان، نو‌دی، باراو، حاجی ماسه‌ند، پارمه‌زان، دهلپه‌سو، هه‌رمه‌له و
هه‌ولو له ده‌وری شاخه‌کی به‌رزدا دروست کرا بون، ناوه‌راسته‌که‌ی گه‌لی بو. «گه‌لی» دی
به‌کی چهند مالی بو به‌ هوی هه‌رسی به‌فره‌وه ویران بوو. شاخه‌که دارو ده‌وه‌نی چر و پری
لی ما بو. دانیه‌شتوانی هندی لهم گونده‌انه هه‌موی شیخ بون. زانای به‌ ناویه‌نگ: «شیخ
مارف» له گوندی نو‌دی له داپک بو.

شاخه‌کی تریان «که‌تو» ه. که‌تو شاخه‌کی دا‌براه له شاخه‌کانی تر، به‌لام سه‌خت و
پر له داره. له پنه‌جاکان دا مه‌کوگای خوله‌ په‌زه و چه‌ته‌کانی بو.

شاخه‌کی گه‌روه‌ی تر «کو‌به‌کا‌ژاو» ه. وشه‌ی «کو‌به» له ناوی چهند جیگای تریش
دا به‌ر گوی نه‌که‌وی، وه‌کو: کو‌به‌ کا‌ژاو، کو‌به‌ دای، کو‌به‌ کو‌به، کو‌به‌س، کو‌به‌ گه‌پله،
کو‌به‌ک...

*

قم له ناوچهی سلیمانی

هیزه‌گانی قم کشاوینوه بو سیوه‌یل. خویان له گونده‌گانی شاخی سورکیو قایم کرد بو. له منته‌بنده‌گانی سوران دا له چهند جیگاهه‌کی کم مابون یه‌کیکیان نهم ناوچه‌یه بو. عه‌بدولملیک عدلی عوسمان و ستاری سعید خلیف له به‌رپرسه ناسراوه‌گانیان بون. ستار له سهر داوای کومله و عه‌بدولملیک له سهر داوای بزوتنوه هات بونه شاخ و بو بون به پیشمرگه. له سهر نه‌وی پلوی به‌ریزی لپه‌رسراوه‌تیبیان نه‌درا بویه؛ وازیان له یه‌کیتی هینا بو، بویان به قم.

نهم تاقمه جگه له‌وی له روی سیاسیه‌یه له گه‌ل نه‌مه ناکوک بون، وه‌کو باندیکی ناسیاسی جهرده ره‌فتاریان له گه‌ل خه‌لک نه‌کرد. خه‌ریک بون تاهروی شورش و پیشمرگه‌تیبیان نه‌برد. پاره‌ی زواریان له خه‌لک نه‌سهند. ریگایان به کاروانی قاچاغچی نه‌گرت. له خه‌لکیان نه‌دا. خه‌لکیان نه‌کوشت. له‌وش خراپتر ده‌سدری‌بیان نه‌کرده سهر ناموسی خه‌لک و، له مالی هندی له پیارماقول و ریش‌سپیه‌گانی ناوچه‌که‌دا به تیزی به‌ریزی خواردنوه و راه‌بردنیان ساز نه‌کرد.

ته‌تر گاتی نه‌وه هات بو چاره‌سهر بکری.

چهند نامه‌به‌گمان بو نویسن که: یان بگه‌رینه‌وه به‌ریزی یه‌کیتی، یان ناوچه‌که به جی به‌یلان برون بو بادینان، پاخورد خویان بو شهر ناماده بکمن. به دره‌ی باسی ره‌فتاری قم مان به‌رامه‌سهر پیشمرگه‌گانی یه‌کیتی و، کوشتنی نه‌براهیم عه‌ز و، هاوریکانی و حسن خوشنار و هاوریکانی مان بو نویسی بون. هیزه‌گانی‌شان کو کرده‌وه و سازمان دان بو په‌لاماردان و راوانانان. کهریمی داده مغنه دوستی ستار بو نامه‌گانی برد و هندی راسپارده‌شی پی بو پهبان پلی. ستار و هیزه‌که‌پان کوپنه‌وی ناوخویان کرد بو به‌ریان دا بو تسلیم به‌نوه.

کهریم وه‌لامی نامه‌گانی هینا‌نوه. ستار نامه‌ی بو چهند کسی نویسی بو له‌وانه: مامجه‌لال، عدلی عسکری، طاهیری عدلی والی، عومری حاجی عه‌بدوللا و، من و چهند ناسیاه‌یکی پیشمرگه‌ی. له نامه‌گانی دا زور به کورتی و دوستانه نویسی بوی: باوه‌ری به قم نه‌ تا له سهر نه‌وان شهر له گه‌ل یه‌کیتی بکات، به جوانیشی نازانی به‌ته ناو یه‌کیتی‌به‌وه، له به‌ر نه‌وه مه‌دان بو پیشمرگه‌گانی یه‌کیتی چول نه‌کات، خوی و هه‌مو نه‌وانی به قسمی نه‌کمن تسلیم نه‌بیشه‌وه. پیوه‌ندیان له گه‌ل حکومیت کرد. چهند هالیکوپتریکیان بو ناردن بو ... له‌وی خوی و عه‌بدولملیک و هه‌مو پیشمرگه‌گانی له‌گلیان بون به کومله سواری هالیکوپتر بون روشتنه‌وه.

نم خنمان به بی ماندو بون له کول پوهه.

علی پورایتای زو خوی لی دزی پونه و نامدی بو نیمه نوسی بو که: نو
نایدی تسلیم به رژیم بیستمه و، نیمهوی بیته نار ریزی پیشمرگه‌گانی په‌کیتیمه
خزمتی گنده‌کی پکا. جمالی علی پاپیرمان نارد بو پیشوازی و بدخبر هینانی. علی
پورایتای هاته نار پیشمرگه‌گانی په‌کیتیمه. پیشمرگه‌کی لپوشاوه و وریا بو.
شاره‌زایی زوری له هیلگرتنه و دانانی مین دا هبو. کرایه فرماندهی کورت و دواپتر
به فرماندهی تپ. په دلسوزی و نازایدتی نمرکی قورسی پیشمرگایه‌تی به جی هتا تا
شعید بو.

چکه لم تاقسمی تسلیم پونه که نه‌توانرا به هیزی سره‌کی قم پوسیدرن، دو
تاقسمی ترمان مابون: تاقمیکپان پاشماوی توانمی نوکان بون له دورویری سردهشت
خویران پنا دابو. نوی ترمان به سرکرده‌تی نادر هورامی پنکه‌پان له شاخی سورین بو،
که تنگاریش نمون نمونه دزلی و مریوان له نیران.

هیزه‌گانی هریمی پشدر چونه سر توانمی ناوچدی سردهشت. پاش کمی
تقوتوق هندیکپان گرتن و هندیکپان چون بو قولایی نیران و، توانی ترمان هاتنه نار
ریزی په‌کیتیمه. هلره‌شاندنی هیزه‌کی نادر هورامیش به هریمه‌کی کاک طاهر
سپردرا بو. به‌لام کاک طاهر هیشتا له لای م س بو نه‌گرا پوهه هریمه‌کی خوی.

*

فونوی نمدی کوردی

هندی کسم راسپارد بو روژنامو گوشاره کوردی و عمره‌بیه‌کامان بو بنهرن.
همو روژ چمند جاری نوتوسویل له سلیمانیه‌ته نعات بو گونده‌گانی شاربازیر، به
تایسته‌تی بو چنگنپان. نمه له لایه‌کموه قازانچی هبو، ناگاداری هواله‌گانی سلیمانی
نموبن و، پیوسته‌کامانان بو نمپانین، له لایه‌کی تروه زبانی هبو چونکه هواله‌گانی
نیمش به ناسانی و خیرایی نه‌گه‌بشتمه حکومت.

روژیکپان توپلی گوشار و روژنامم بو هات بو. په‌کیکپان گوشاری کوردی
«به‌پان» ی به‌فدایی بو. له لاپه‌وی دواپرگی گوشاره‌کدا نویسنیکی کورتی تی دا بلاو
کرا پوهه به پونه‌ی کوچی دواپی کاراپه‌کموه، وه‌کو نویسنیکی گوره و روژناموانیکی
زل و نمدیکی مغزی... کورد زورپان هل دا بو. من نو تاوم هرگیز نه بیست بو. له
دلی خرما وتم: ونکه نو ساوه‌پی من له کوردستان دور بوم، نم و چمند کسی که
هلکوت پن و، من نپان ناسم. کورده‌کمان همویان خوندوار بون، لیم پرسین: نم

نوسره گموره په کی په مردوه؟ کسپان نه‌یان نئاسی و نه‌یان بیست بو. په‌کپکی قسه خوش له گوره‌کدا بو، سه‌یری وینه‌کمی کا‌برای گرد و، نوسپنه‌کمی خویندوه، وتی: «نئزانی نيمه له چی نچي؟». وتم: «له چی؟» وتی: «له ستر درگای هندی «مئله‌ا» نوسراوه: «الفنانه العالمیه المشهوره والراقصه الساحره المعرفه... فوفو. به‌لام فوفو کی په؟ خاوه‌نی مئله‌که هر خوی نه‌ناسی. نيميش لئو باه‌ته‌په‌ا»

*

پولیس و پېشمهرگه

شویکیان له حاجی مام‌ند بوین. په‌کی بو له ساردرتین شه‌و‌کانی نوساله. ۲۰۰ کس زیاتر بوین. له مزگوت‌کدا نوست بوین. له ۴ لاره حرم‌سمان دانا بو. منیش هر لوی نوست بوم. درمنگانی له کانی گورینی نیشک‌گره‌کان دا له مشترمری هندی پېشمهرگه خه‌بهرم بوه. پرسم: «چه‌ا؟». په‌کپکیان وتی: «په‌کی له حرم‌سه‌کافان دپار نېه‌ا». هستام گموت‌ه پرسپن و گوران. چند مفرزه‌په‌کم په ریگانان دا نارد دوی حرم‌سی ه‌لاتو بکون. فریای نه‌کوتن. په‌کی له باشت‌ترین تفنگ‌ه‌کانیشی له گډل خوی برد بو. دوی لیکولینوه درگوت نيمه پولیس بوه چند روژی لئوو پیش هات بو پر پېشمهرگاه‌تی.

زور گنج نه‌هاتن بو پېشمهرگاه‌تی لوانه هندیکیان منال و هندیکیان پولیس بو. لئو کاتدا گنجی عیراقی که تمنی نه‌گه‌پشته ۱۸ سالی له باتی به‌جیه‌بنانی خزمه‌تی عسکری نه‌توانی بی به پولیس. ماوه ۴ سال به پولیسی نيمابه‌وه. معاشیکی باشت‌ری ودر نه‌گرت و حسانوه و پوشودانیشی زورتر بو. کاره‌کشی به خزمه‌تی عسکری بو حساب نه‌کرا. هر پولیسیک نيمو به پېشمهرگه و تسلیم نه‌بوهوه ده‌سبجی «تسریح» یان نه‌کرد. هندی پولیس نم درغه‌تی به هیل نئزانی نه‌هات ماوه‌په‌کی کورت پېشمهرگاه‌تی نه‌کرد و له پر به دزی‌سوه تسلیم نه‌بوهوه بو نووی تسریحی بکمن. هاتوچوی نم پولیس - پېشمهرگانه کاریکی خراپی له وری پېشمهرگه‌کانی تر و له ریک‌خستنی پېشمهرگه‌یی مفرزه‌کانیان نه‌کرد. ناچار بوین چند مریجیکی قورس بو ودرگرتیان دابنبن.

هاتنی خالد سعید و شیخ حسین

له گوندی حاجی مام‌ند بوین له نریک به‌رنجبه نامه‌په‌کی د خالیدمان پی که‌پشت. د خالد و حسین باه‌شیخ و پېشمهرگه بادینیه‌کان که‌پشت بونه شونیکي نریک نیمه. پېشمهرگه‌کان دانبان به خویانا نه‌گرت بو له برادوست بیننوه. پبیان وهر

زستان له همدو هیزه‌کانی پنک داتمبرین له ژبر گوشاری سرشت و قم دا پمریشان نهن.
 بریاریان دا بو یو بسمیر پردنی زستان بینه ناوچه‌کانی هملیر.
 چولکردنی برادوست هه‌له‌په‌کی کوشنده بو. په‌کپتی له بهماردا نرخه‌کمی دا و،
 توشی کارساتی هه‌کاری بو.

له ناوچه‌ی خوشناویتی هیزکی زوری جه‌پشیان له سر کو به‌یوه‌وه. کشاپونه‌وه
 کوسرمت له‌یوه بریاریان دا‌بو له گومی دوکان پهنونه‌وه یو ناوچه‌ی سلیمانی و، په‌ تایه‌تی
 یو سنوری همرمه‌کمی من. نه‌وانی من له گڼل همدوکیان زور خوش بو، همدوکیان په
 دوستانه‌تی من خوشحال یون. له دره‌یو گزندی حاجی مامند پیشوازیه‌کی گرمجان لی
 کردن. په‌ تایه‌تی چونکه شیخ حسین و پشمیرکه پادینه‌په‌کان یو په‌کم حار یو بینه
 ناوچه‌ی سلیمانی. سرلغوی له گڼل د. خالد و شیخ حسن په‌کمان گرتوه.

*

پاسوک

له گڼل جه‌لالی حاجی حسین ناسیایمان نه‌گمراه‌یوه یو سهره‌تای شسته‌کان. نو
 کاته همدوکمان همرزه‌کار یوین. تازه شورشی نه‌لول دستی پی کرد بو. له خه‌باتی
 ژبرزه‌مینیی سردمی «زه‌عیم صدیق» دا په‌کتریمان ناسی. نه‌گمرچی دواپتر جی‌اوازی
 هملوستی سیاسی بو په‌ هوی نهمی همر په‌کمان ریه‌ازیکی جیا له‌وی تر بگری، به‌لام
 برایدته‌په‌کمان همر ما‌بو. تنانت له روداوه‌کانی ۶۴ دا من که ناچار یوم خوم به‌شارم‌وه،
 ساوه‌په‌ک له مالی نه‌وان یوم. جه‌لال په‌ بیرویاور نه‌توه‌یی بو چو یوه ریزی «کاژیک»
 وه، به‌لام په‌ دلسوزی خزمه‌تی شورش و بازانی نه‌کرد. «کاژیک» جاران خوی ناشکرا و،
 نندامه‌کانی په‌ ناشکرا کاریان نه‌ته‌کرد، نندامه‌کانی فیری «خو‌حشاردان» و «دزه» کرد بو
 له ناو داوودم‌زگانکی پارتی و باره‌گای بازانی دا. هولیان نندا «شقاوه» و «پیاوکوژ»
 له خویان کو بکنه‌وه. له روداوه‌کانی ۱۹۶۴ - ۱۹۶۵ دا دویکی خراپان گیرا و، له
 پهنای پارتی و په‌ ناوی پارتیه‌یوه له سلیمانی تاوانی گموره‌یان دژی همدی له
 شیوعیه‌کان و، پارتیه‌کان و، کسانیی نشتمانپروور کرد. له بهر نهم ناویانگی سیاسی
 و کومه‌لایه‌تی کاژیک باش نهم.

دوای ناشه‌تال همدی له تیکوشمرانی کاژیک بریاریان دا‌بو خویان ریک به‌خنه‌وه.
 ویست یویان کملک له هه‌له‌کانی رابردویان وین‌یگرن و، له سر به‌چینه‌په‌کی نوی و، په‌ ناو
 و بهر و توسل‌ییکی تازوه بینه مه‌لانه‌وه. «پاسوک: پارتی سوسیالېستی کورد» یان
 دامه‌زاند. جه‌لال په‌کی یو له‌وانه و، له گڼل کومه‌له کتوت یونه گفتوگو یو به‌شناری له

شورده که دا.

که شورش دوستی پی کرده ده دواي ماوه يک جلال به ناري پاسوکوه هات بوه شاخ و، مفرزه يکي ريکخست بو، له شارباژير و شلير کسوت بوه چالاکی. تواناي پاسوک کم بو. کم کس به دنگ پيروياوهره کانپانهوه نچو. له پير نوه هير به پچوکی ماپوه.

دواي چنډ سال له «پارمزان» له گڼل جلال په کتريمان پينښپوه. گفتوگوي پويستمان کړه. من پيم خوش بو نيمجاره پاسوک به ناشکرا و به ناري خويوه هاتوته مهرباني خيانتوه، نهک وهکو کازيکي چاران له ناو حيزه يکاني ترا دزه پکمن و، له ريگي «نيتنيزم» وه که جوړيکه له «پيلانگيران» مهربسته يکاني خويان جيبجي پکمن. جلال تشکدي کړه: که توان سمرخون. گريدراوي پارتی نين. ناکوکسي يکسيتي و کم پان پي ناخوشه و، لور ناکوکسيدها توان لايمن نين. وتی: جگه لور مفرزه يکپشان له شلير هيه، پختياري مچيدخان مسئولپانه.

منښ بليني ريزلپان و هاوکاري و پارمستي خوي و پيشميرگه کانپان و حيزه يکپانم پي دا.

*

شيخان

په کی له ناحیه يکاني شاپاژير پيرزنجيه. زوري سادات و شيخاني کوردستاني عيراق و، هندیکي کوردستاني نيران، له خيزانکي نم دی په کموتنه توه و، پلاز بونه توه. له سيرانسري کوردستاني عيراق دا ژماره يکي زور شيخ هديه. شيخه کان به گشتي نه کړين به دو پشهوه:

- هندیکيان خويان به نوه ي پشه عمر، له پير نوه خويان به «سديد» دائنين و شجيره يان هيه نيمپانه توه سمر په کی له نيمامه کان.

- هندیکي ترپان له ريگاي خرا پيرستپوه، په تايه تي له ريگي «نيرشادي ترميقت» ي قادري يا نقشه بندپوه پون به شيخ. نيمانه به ريچله ک ناچنوه سمر پشه عمر، به مانه تلين: «شيخي پرمال».

شيخه يکاني ترميقتي نقشه بندي «خانقا» و، شيخه يکاني قادري «تدکبه» پان هپوه. هره وگيان موريد و منسوب و خليفه يان راکيشاوه و، سوني و دويش پان راگرتوه. هم دولت و هم موسولماناني خيرومبند، گوند و زوموزار و باخ و ناش و دوکان و بازارپان کردوته وهقي خانقا و تدکبه شيخه کان. شيخه کان و نوه کانپان به

مروزی زمان دستبان به سردا گرتوه و کردویه به مولکی خویان. شیخایدتی به کیک
بوه له ریگه کانی دروست بونی «دوره گایدی زوی» له کوردستان دا.

له ناوچدی سلیمانی دا دو پنمالدی گوروی شیخان ئیدبهای سیادت نەکن:
- ساداتی بهرزنجیه، وا ئیدبها نەکن ئیچنوه سر شیخ عیسای نوربخش، کوری
باپاعدلی همدانی، نووی نیمامی هشتیمی شیخه کان: نیمام موسای کاظم.

- شیخانی تەکید قەرداخ وا ئیدبها نەکن ئیچنوه سر نیمام حمزه.
له سردهمی عهپاسه کان دا که نووه کانی نیمامی علی کوتوتوته بهر شالادی قر
کردن، گوايه نمان له تاو چوسانوه و، له ترسی کوشتن، هلاتون بهر چپاکانی کوردستان
و لهره جیگیر بون و، ئم نوانهیان لی کوتوتوه.

ئم دو پنماله به چەندین «بحر الانساب» و «شجره» یان نوسیه و،
کاردهستانی سردهم موری راست بونیان پی دا ناوه، بهلام ئم «بهر» و «شجرانه»:
۱. همریان لم دوسی چەرخمی دوابی دا له بهر به کتری نویراون، هیچ
به لگه به کی کون به دستوه نه به پشتوانهیان لی بکا.

۲. تا نیستا هیچ لیکولینوه به کی زانستی به ساغ کردنوهی رادهی راستی و
دروستیان نه گراوه و، کمیش نه پراوه خوی له قەروی پاسیکی وهها بذا، به تاییدی
شیخه کان همیشه له لایه کوه پشت نستور بون به کاردهستانی سردهم و، له لایه کی
ترمه خویشان له ناوچه کدا دسه لاتار و دسرویشتو بون.

ئەمرونز بهشیکی کتیه به کی: «کور و تورک و عهره» به لیکولینوهی
به چله کی شیخان و سادات ترخان کردوه. به پی ی توژینوهی ئەمرونز له «شجره» ی
ساتی بهرزنجیه دا، له نیوان شیخ عیسای دامەزرینوری ئم پنماله به و نیمام موسای کاظم
دا پوشایه کی زهمانی هیده، به حوت پشت ئینجا پر ئیبتوه.

صفویه کان، له پیش دا شیخه کانی تعریقه تیان و، دوابتر شاهه گانهیان، واپان
ئیدبها نە کرد، سەیدن و ئیچنوه سر نیمام جەعفری صادق. میژونوسی ناواری ئهرانی
«احمد کسروی» نوسری میژوی «مشروطه» و «نازه باهجان»، دواب لیکولینوه به کی ورد
کتیبه کی نوسی له زیر ناوی: «شیخ صفی و تبارش»، واته شیخ صفی و بنجوانوانی.
لم کتیه بذا سلماند بوی باپیره گوروی صفویه کان له چپای شەنگاری کوردستانی
عیراقوه چوته نازمه باهجان، نه سەیده و نه تورک به لکو کوردیکی سوننی بوه. هندی
لیکولینوهی تری لم باهتهی نوی. له سر نووه کوشتیان.

پاسه که وه کو باهته کی پیروزی دینی نوونده ناسک بوه کس زانی نه کردوه لی

ی بدوی. له بهر هم هویانه نښدېدلی شېخه‌کان سړی گرتوه و، له لایښ خلكمونه یې مشتمل قبول کړاوه.

شېخاني ته‌کېه تېکه‌لاوی ژباني سياسي نه‌بون، له ريگي مه‌لايه‌تېپوه نفوزيکي کميان هم‌وه. به‌لام ساداتي به‌رنجه له ماوي قلم و نيوي رابردودا سهردي ده‌سلاتي ديني، نفوزي سياسي، کومه‌لايه‌تي و نابوريان هم‌وه.

ساداتي به‌رنجه له سهرده‌مي شېخ سارقي نودي (۱۸۳۸ - ۱۸۳۸) وه نابوريانکي ديني و زانستيان به‌لو بوتوه، دواي نمويش کاک محمددي کوري و، شېخ سهردي نموي کاک محمد، سهردي ده‌سلاتي ديني، ده‌سلاتي دنياپيشيان په‌دا کړد. نمويش دا چمند هوبدک يارمه‌تي داوڼ:

۱. دروسته‌وني پوشايي ده‌سلات و، پوشايي رابري له ناوچي سليماني دا له نديامي روخاني نماره‌تي باهان دا.

۲. هارکاري نمان له گڼل ده‌سلاتداراني عوسماني و، پشتيواني ده‌سلاتداراني عوسماني له مان.

۳. هموني گوند و زه‌پوزاري فراواني وه‌قف له سهرانسري ناوچي سليماني دا. بېگومان هم پوچونه يو تانه دان نيه لم بنمهاله به‌ريزه. له ناو ساداتي به‌رنجه‌دا، پياوي زور گه‌وره‌يان له هواي جيا جيا‌دا تيا هملکوتوه، له ميژوي سياسي، نده‌ي، روشنييري کوردا پايي به‌ريزان هه‌ده. شېخ محمود له سالاتي يه‌کممين جمنگي جيهانيوه تا سهره‌تاي سپه‌کان پيشه‌وي جولانه‌وي کورد يو له کوردستاني جنوبي دا.

له ناوچي شان‌نازي و دولي جافه‌تي دا سهران بنمهالي شېخي تياپه به تايپه‌تي له گونده‌کاني: به‌رنجه، کاژار، نودي، بارار، حاجي ماسند، پاره‌زان، دولسمو، قوله‌گېسکان، به‌ره‌زه‌رد، سوره‌له، سرگه‌لو، شعله... زوري نمانه جوتياري هژار و مامناوچين، زور کميان تيا يو دولسمين و دارايي.

شېخه‌کان، به تايپه‌تي تواندي سهردين، دولسمين بن يا هژار، باقي خلك به «نومي» و، له خويان به نرمتر دانمين، ژنيان لي نه‌مين، به‌لام به ده‌گمين روي داوه ژنيان داي به نومي.

له تاو گه‌لاني موسولماني ناعرب دا، گيرانه‌وي په‌له‌کي بنمهاله‌بدک يان تيره‌بدک يو سر پيغه‌مهر يان به‌کي له خليفه‌کان، يان سهابه‌کان زور جار روي داوه. زوري يو مېهستي سياسي يا ديني يا کومه‌لايه‌تي هملېستراو و دروستکراون. رهنه‌گه هوي نمانش بگريته‌وه يو روداوه‌کاني سهرده‌مي نهموي.

بهر له ئیسلام سەرزەمینی کورد له ژێر دەسلاتی دو ئیمپراتۆریەتی گەورەیی نوو زماندا بون؛ روژەهلات و لای ژێروی له ژێر دەسلاتی ساسانی و، لای روژناوای و بەشی ژێروی له ژێر دەسلاتی بیزەنتیەکان دا بو. ساسانیەکان فارس بون یا کوود؟ خوی بایسکه ئەهینی زووی له سەر بکولیتەوه.

هەردو کۆمەڵی ساسانی و بیزەنتی له سەر پنجینەیی چینه‌بەتی دامەزرا بون. چینه‌کانی سەروە حوکمی ولاتیان نەکرد و، سەرکردایەتی لەشکر و لەشکرکێشەکان، چینه‌کانی خواروەش کار و پیشە و هەندی چار سەربازی شکرکر بون. ئیسلام وەکو دینێکی تازه که هات سنووری چینه‌کانی له ناو ئەم کۆمەڵاندا تیک دا و، پانگی دو جووڕە یەکسانی بە گری ی مروفا‌بەتی دا دا؛ یەکسانی له نیوان عەرەب و هەموو نەتەوێکانی تردا و، یەکسانی هەموان له ناو کۆمەڵی ئیسلام دا. ئەنجا شت که ئەو بە هوی جیاوازی له نیوان نەتەوێک و نەتەوێک و، مروفیک و مروفیک دا خواپەرستی «تەقوا» بو.

ئەسڵام ئەگەرچی یەکسانی لەو پواراندا هینا، بەلام ئەمیش مروفا‌بەتی له سەر پنجینەیی دین کرد بە ٣ پۆلەوه: ئەوانی پاوریان بە ئیسلام هینا بو: «الامە الاسلامیه». ئەوانی پاوریان بە ئیسلام ئەهینا بو بەلام «ئەهلی کتەاب» بون وەکو جوو، مسیحی، سوبی، زەردەشتی و، له «دار الاسلام» دا ئەزان: «اهل الذمه». ئەوانی پاوریان بە ئیسلام ئەهینا بو و «ئەهلی کتەاب» یان ئەهون: «الکفار والمشرکین».

ئەم داڕشتکردنە سنووری ئەمرک و فرمانەکانی هاوولاتی جیا نەکردەوه:

- ئیسلام له باج ئەهەشرا.

- «ئەهلی کتەاب» که له سەر دینەکی خویان ما بون، بەلام له ژێر سایدی

ئەسڵام دا ئەزان، پی یان ئەوترا «اهل الذمه». بەرامەر پاراستنی سەر و سامانیان ئەو سەرانه «جزیه» بەن.

- ئەوانی ئەهلی کتەاب ئەهون و، ئیسلامیش ئەهون، بە «کافر» دانەنران، سەر و

مالیان بو موسولمانان حەلال بو.

ئەمویەکان داوودەزگای حوکومەتی گەورەیان دامەزراند، بو داڕێژدنی خەرجی داوودەزگاکانی حوکومەتەکان و، کوشک و سەراکانیان پێستیان بە سەرچاوی تازهی دەرامەت بو. یەکی له سەرەتا گەرنەگەکانی ئیسلام: «یەکسانی موسولمانی عەرەب و موسولمانی ناعەرەب» یان، هەلوەشاندەوه. بەو گەڵانەیان ئەوت «موالی» که موسولمان بون بەلام عەرەب ئەهون. وەکو چارەن موسولمانی عەرەب له باج ئەهەشرا بو، بەلام باج خرایە سەر «موالی» یان، وەکو «جزیه» له سەر «ئەهلی ذیمه» بو.

کاربوری دولت و دسه لاتداری له دس عمره ب دا کړ کړا پرووه. له ناو
عمره بېش دا «قوره بېش» له پېش پون. سرده مېک «پنی نومېږي» و سرده مېک «پنی
عېباس». شيعش په نهېني له چالاکيېه کی بی پسانوودا پو پو پرواگانده دیني -
سیاسی پو «ثالی عدلی» که نهوی محمد پون له ریگای فاطمې کچېوه. همو
موسولمانیک له نویژ و دوعادا نهو «صلات و سلام» پو «محمد محمد و ثالی محمد محمد»
بنجری.

نعمو پېه کان گیانی خویزلزانېهان له ناو عمره ب دا پلاو نه کرده، په چاوی سوک
سهری گه لاتی ناعمره بېان نه کرد موسولمان پوناپه یا ناموسولمان. پو روپروونووی نم
«خویزلزانې عمره ب» پزوتنهوی «شعیبی» په پدا پو. له ناو شعریه کان دا زانا و
نوسری گوره همو. زوریان په عمره بی نه بیان نوی. نمناش له نویسپه کانیاں دا له
پایه عمره بېان نه پناپه خواری.

«عمره ب پون»، له ناو عمره بېش دا «قوره بېش پون» پلوی مروئی پمز نه کرده
و. نیتمازی سیاسی و کومه لاهتی و دارایی پی نمېش. فقېهه کانئ نیسلام په دهان
باس و لیکولنوه پان له سر مرجه کانئ حاکم نویسپوه. زوریان پی پان له سر نهو
داگروه نمې په ریچله ک قوره بېش بی و هندپکیان وتویانه نمې هاشمی بی و. کمپان
وتویانه مرچ نیه لوان بی، بهلام نمې عادل و به تقوا و صالح بی. فقېهه کانئ شیعہ
«نیمامه تی» پان په تنیا په هقی عدلی و نهو کانئ عدلی نغانی.

نیله موسولمانه کانئ ناعمره ب پو خوپاراستن خویان خستوته پناپه پکی له قبله
ناوداره کانئ عمره ب پواصمر پیشکمش کردنی هندی خضمت. زور کس و زور تیره له
سوانسری ولاتانی نیسلامی دا پو نهوی کملک له نیتمبازده کانئ عمره ب ودر بگرن
ریچله کی خویان پردوتوه سر پکی له نهو کانئ عدلی. پان پکی له خلیفه کان، یا
سحابه کانئ پیغه عمر.

جورجی زهدان، له پکی له کتبه کانئ دا چپروکی لېم باهته له سر سولتان
سه لاهدیني نمې نه گېریتوه. که سه لاهدین جېگېر نمې هندی له دهسپوهنده
نزیک و شاره زاکانی ناموژگاری نه کن، پو نهوی پنچپنه کانئ حوکمی نم و دواي نم
نهو کانئ په تواوی پچسپې، «شجره» پکی پو درست پکن پېسپوه پو سر
پیغه عمر. سه لاهدین پرس به باوکی نه کا. باوکی رازی نابی و پی ی ثلی: «تو که
نیستا خوا بېم پایه پمزه ی گه پاندوی چ پو پسته کت به شېکی دروستکراوی وها هپه.
همان تاقمی نیستا شجره کت پو ریک نمخن، له پاشمرودا، که له گملت تیکچون،

تانی لی نمدن».

شهره‌فشان له میژوه‌کسی دا: «شهره‌فنامه» که باسی رچه‌له‌کی بنمه‌اله ده‌سه‌لاتداره‌کانی کوردستان ته‌کا، هی زوربان نه‌باتوهه بو سرر که‌سایه‌تیه‌کی عمره‌پ، بو نمونه: میره‌کانی هه‌کاری و نامیدی و چه‌مشکه‌زه‌ک رچه‌له‌کی خویان پر‌دوتوهه بو سرر خلیفه‌کانی عیباسی و، میره‌کانی مفرداسی و کلیس بو سرر عیباسی مامی په‌غه‌ممر و، میره‌کانی سلیمانی بو سرر معروان ئه‌لخیماری خلیفه‌کی نهموی و، میره‌کانی جزیره بو سرر خالیدی کوری ولید و، میره‌کانی سوران بو سرر عمره‌په‌کی به‌غدادی و، میره‌کانی زهرکی و دونبولی بو سرر عمره‌په‌کی شامی.

په‌گومان شهره‌فشان نهمانی له‌ خویوه‌ دروست نه‌کردوهه، به‌لکو له‌ زمانی خویانی به‌ستوه و له‌ به‌لکه‌کانی ئه‌و زمانانی وهر‌گرتوهه. بنهمالنی میرانی جزیره و پوتان رچه‌له‌کی خویان پر‌دوتوهه سرر خالیدی کوری ولید، که‌چی وا باره‌ خالید که‌ مردوه‌ وه‌خاخی کور پره. جه‌لادته‌ به‌درخان رونکردنوه‌په‌کی له‌ سرر نهمه‌ نویسه‌ و، به‌ هه‌له‌ستراوی داناهه. رچه‌له‌کی «عمره‌په‌» زور لم بنهمالانه‌ نه‌بی لم چوار‌چیره‌پدا لیک به‌درستوهه.

*

شلیر

شلیر گولیکی کورستانی جوانه‌ به‌هاران نه‌گه‌شپته‌وهه. به‌ ناوی نهم گوله‌ جوانوهه زور کچ ناو نراون. هه‌روه‌ها ناوه‌ بو ناوچه‌په‌کی خوش له‌ پینج‌وین. له‌ پیش پینج‌وین دا «قزنجیه» ناوه‌ندی به‌ریه‌به‌راه‌تی ناوچه‌که‌ به‌وه. ناوی قزنجیه‌ وه‌کو ناوچه‌په‌کی سنوری له‌ ریک‌کو‌تننامی زه‌هاو دا هاتوهه.

ناوچه‌ی شلیر له‌ نه‌خشی عیراق دا وه‌کو زمان چوته‌ ناو نه‌یرانه‌وهه. شلیر که‌وتوته‌ نیوان شاخه‌کانی «لیری» و «تاریدر» و، به‌ دروایی دوله‌که‌ گونده‌کانی میشیاو، شاپن، باریک‌دیر، لاره‌دیر، هاریر، شیس‌زاد، وینه، داروخان.. دروست کرا بون. په‌کی به‌و له‌ شوینه‌ نمونه‌په‌کانی خو‌حه‌شاردان و حه‌وانه‌وی پیش‌مهرگه. خانه‌کانی نهمانیش وه‌کو گونده‌کانی تری کوردستان تنگ و تاریک و دوکه‌لاوی به‌و.

شلیر ناوچه‌په‌کی دلگیر و، ناوه‌ه‌وای خوش و دیمه‌نه‌کانی جوان و، کانی و ناوی زوری هه‌بو. لیره‌واری چری ما به‌و. رمز و باخی زور کم به‌و. کاتی خوی نا‌غا‌گان ریگای جو‌تیاره‌کانیان نه‌داوه‌ باخ به‌کن چونکه‌ ده‌سکوتی نا‌ه‌وی کم به‌وه. له‌ به‌اتی نه‌وه‌ توتن و مه‌ره‌زه و گه‌نم و سپیداریان پی چاندون. جو‌تیاره‌کان هه‌زار بون و، روتاندنوه‌پان پیوه‌ دیار به‌و.

دانشتوانی شلیر سر به خیلکی دیارکراو نهیون و، پیوهندی خبلهکیان لاواز
 بو. زمانیک همه رهشید خان دسهلانداری به هیزی ناوچهکه بوه و، بو گرتنی پانه و،
 بو بهشداری له جمهوریتهتی معاهاذا خلکی نیرشی له گدل خوی برده.

*

قم له نیرانوه چند کسبکی نارد بوهوه له ناوچهکدا کاربکن، وکو: خللی رهشه
 بهمری، شریفه کچدل، صابیری مینه رهندان. نمانه همویان پاش ماوهپک تسلیم
 بوونوه و، مفرزه جاشی نیستیخباراتیان دوست کرد بو. تنیا هیزی قم نوه بو له
 گدل نادر همواری له سورین بون. بهلام بهکیتی چندین مفرزه و فرمانده و کادری له
 ناوچهکدا همر.

هیزهکمان به ناوایهکانی شلیر دا داهش بون.

کوپونوهی هیزهکه له شلیر بو چند مهبستی بو: بهکعبان، پشو پی دان و
 ریکختنوهی. دوه مبان، دانانی روشونی هملکندنی قم له سورین و هملوشاندنی
 هیزهکمان.

لهو ماوهپدا کاک تایریش به ناو نیران دا به نهینی له نوکانوه گههشتوه
 هریهکمی خوی. له گدل خوی نامی مامجلاال و مدکتبی سیاسی بو نیمش هینا بو.
 مامجلاال داوای کرد بو بهر له نوروژ بهگینه شینی بو کوپونوهی کومیتتهی
 سرگرداوتی.

*

کوژرانی کاک نارام

نیواره بهکیان له گوندی «چاز» بوین ناگاداریان کردم که بهکی له سلیمانیه
 نامه بهکی به پهلوی بو هیناوم. نامه کهیان بو هینام. نامه که له «کومیتتهی هملت» وه بو.
 نهوسا کومیتتهی هملت ناوی ریکختنی سره کی کومله بو له ناو شاره کانی کوردستانی
 عیراق دا.

له نامه کدا بوینا نوی بوم که روژی ۷۸/۱/۳۱ مفرزه بهکی جاش به
 ریکوت چونته گوندی تنگیسر له قهر داخ. کاک نارام خوی لهو گونددا شارد بوهوه.
 که جاشه کان نهینی تننگه کی نهکاته شانی و نهیوی به خیابانی له ناوایی درهچی.
 جاشه کان بهدی نهکن و تمقی لی نهکن. کاک نارام نهپیکری و هر لهوی دا گجانی
 درهچی. جاشه کان نهچنه سیری گیرفانی نهپشکن «هویه» بهکی پی نهی به ناوی
 «انور» وه. جاشه کان نای ناسن و لاشه کی به جی نهیلن. بهلام «هویه» کی نهین و،

نمدن به دانه‌ری «نمن» له سلیمانی. «نمن» یش نه‌زانی پر نو «انو» ناوه کاک نارامه. روداوه که یک روژ بو قومما بو.

کومبستی هملت به داخ و پدزاره‌یکی بی نغندازوه نو هوااله‌یان بو من نوی بو. هروها پاسی ده‌وری کاک نارامیان کرد بو له سرپرشتی و ناموژگاری ریکخستنی نهینی شاره‌کان دا. شهید پونی کاک نارام چکه له‌وی خمپکی گموره به هاوریگانی نندا، پوشاپه‌یکی گموره له ژانی ریکخراوه‌یی دا دروست نه‌کرد.

کومبستی هملت داوایان لی کسرد بوم لیره بدواوه له باتی کاک نارام من پیوندپیان له گل بهستم. سرپرشتی کار و چالاکیه‌کانیان بکم. کاک نارام دوستیکی نزیک و خوشبوستی من بو. له بیرویه‌مردا له په‌کوه نزیک بوین. له دام‌مزواندنی کومملدا له گروه‌یکی نیحه بو. دوی پانزه‌ی نازاری ۷ له به‌غدا زور جار، من و نو و حبلی علی شریف، په‌کتریمان نهینی و، من هانم دا ریگی روژناموایی بگری. پیش نه‌وی سفیری فیمننا بکم له گل کاک نارام پیکوه چوین بو چومان بو خواحافیزی له ماموستا نه‌براهیم و کاک علی و کاک عومر.

شهید پونی ناوه‌ختی کاک نارام بو هم‌وسان جیگی داخ بو. چاوه‌روانی گه‌بختنی بوین. به نامه وا ری کتوت بوین. کاروباری پشم‌رگه‌کانی قهره‌داخ و کاروباری ریکخستن توار بکار له‌و ماوه‌بدا بگاته لای نیمو پیکوه به کوممل به‌رو پشدر بچین بو به‌شداری له کوبونه‌کانی سرگردا‌په‌تی دا.

وه‌لامی نامه‌یکی کومبستی هملت‌م نویسیه‌وه. به‌لیم دانی بو هاوکاری و یارمه‌تی هرچی به من بگری درخی نه‌کم. مسوده‌ی به‌یانیکیشم به ناری کوممله‌وه به‌و بونه‌یه‌وه نوی و، بوم ناردن که نه‌گه‌ر به‌سند بی چاپی بکن و به‌لوی بکنه‌وه. نامه‌یکی به‌لم بو مام‌جده‌لال و مکتبی سیاسی نوی، که نه‌وانیش به‌یانیکی له سر در‌یکن. هروها هم‌و نو کادرانی کومله که له‌و نزیکانه بو بانگم کردن بو کو بونه‌وه. هوااله‌کم پی راگه‌باندن. پیم وتن پیوسته‌ خویان بو کوبونه‌وی فراوانی کادره‌کان نامه‌ بکن بو نه‌وی کاروباری ریکخراوه‌یی کومله به جوړیکی گونجاو له‌گل هلمومرجی نوی سر له نوی ریک به‌په‌په‌وه.

*

خیش!

ماوه‌یک بو نه‌خوش کتوت بوم. که هئاسم نندا، به تابه‌تی که نه‌کوگیم یا نه‌پومیم، نازاریک له ژیر پراسوه‌کانی لای چپی سنگم دا، بروسکی نندا و، ته‌یگ‌باندمه

شیرای مزرگ. زورم له خوم نه کرد و خوم رانه کیشا. به دم گوران و سورانی پردواموه
چوینه گوندی باریکدور، پان وه کور خویان نه پانوت: بالیکدور. ژماره مان زور بو. خالید
سعدید و شیخ حسین و به کوری حاجی سفور... پیکوه بوین. کاپرایه ک پرچی پردا
بروه هات به پیرمانوه. من چومه مزگوت که له پنازی زوپاکدا راکشام. پیشمزرگه گانی
لای خوم نیزن دا بو نان خواردن برون بو ناو دی. همنو هیزه کی داممزواند.
کاپرای درویش هاته مزگوت منی دی راکشام. وتی: «هسته بتیم له مالیک
داتیمزینم».

وتم: «درویش گیان من برسیم نیه و ناساغم حمز نه کم لیره بو خوم نیراحت
بکم».

وتی: «نای! هرچی بپته تم ناوایی نیمه نمی نه کسان بکا. نه بتیم بو مالیک
هم نان بخو همن نیراحت بکه».

زوری له گیل خمریک بوم. کولی نندا و وازی لی نهینام. ناچار له گه لی
رویشتم. به هورازیک دا سوری خستم بو دواپین خانو. هناسم لی برا بو. له تاو
نازاری سنگ خمریک بو بکوم. بدهس نیشاره تی بو کردم وتی: «بچوره نو ماله لوی
نان بخو و هر لویش نیراحت بکه». منیش سوپاسم کرد. نو رویش و منیش چوم
بو ماله که. سهیرم کرد نزیکه ۲۰ پیشمزرگه له بادپنیه کان لو ماله دا داتیشتون.
به کسر گراموه دواوه. چوموه بو مزگوت. مزگوت که ژوریکی روناک و پاک و گرم
و خوش بو. خوم لی دا به نوزا.

جاریکی تر درویش پیدا بو. که منی لوی پنیوه توره بو.

وتی: «نمی نیستا من توم نبرد داممزواندی، بو هاتیتوره؟»

وتم: «درویش ماله که خملکی تری زور لی بو. به جوانم نغانی منیش بهم به

سرباز»

وتی: «دهی قهیناکا هسته بتیم بو مالیکی تر».

سوپاسم کرد و تم: «حمز نه کم لیره بم».

پی ی لی کردمسه کوش که هر نمی هستم. و تم: «درویش نغانی نازار و

نفوشی چی؟»

وتی: «بلی منیش خوم ناساغم».

و تم: «کوانه وازم لی پینه. تاقتم نیه و نان ناخوم».

وتی: «تا نیستا چمند جار پیشمزرگه هاتونده تیره، همنو جار من داممزواندن

تا نيسته هيچ کسبکيان گلهي نکرده، نمه چيته تو نعلی ی لوزنگري خوت داوه به نمرزه کدا خيشت کرده؟»

نمده يکدم چار بو وشي «خيشت» ببيستم. وای نلانی من دلگیر بوم بويه نان ناخوم. نيتر گه پشته نيم خوم پی رانه گیرا. راست بوموده به توره بيموده قسه يکم پی وت و، وتم: «نه گير نلری هلمستيم له ليتی پير مزگوت کت هلمه کيشم».

درويش بيست بوی پيش من پيشمرگه خلکی تريان له ناو هلمکيشاوه، له ترسي همرشه کی من، لی ی دا روشت. پاش توزيکی تر هاتمده. له پيشمده منی نلانی بر، وای زانی بو پيشمرگه يکم وکړ پيشمرگه کانی تر، نيمجاره زانی بوی من کيم و چيم. ديسان بمرؤکی گرقيده. دارای لی بوردنی لی نکرده که نه پناسيم و، زوری لی نکرده له گنلی بوم مسوانی مالی نوان بوم. له راستی دا لئو کاتدا خوشترين خواردنی دنيا له لای من يک تاو پشودانی پی دنگ و سنگ و نارامگرتی پی قسه نيمهينا. بهلام درویش لسه تی ننگه پشته. معنای «خيشت» م لی پرسى. بوی رون کرده موده. لسموده نيتر وشي «خيشت» له ناو پيشمرگدا پلاو بومده.

*

بختیاری مبيدخان

له نیوانی چمدهک و سپيار دا بون، توشی چمند کسبکی پی چهک بون. نوانه پيشمرگه يک مفرزه يک بون شوی راپردو له مزگوتیکا، له گنل مفرزه کی بختيار پيکمه واجباتی شوانه يان دانا بو. مفرزه کی بختيار له وهختی نوستی دا همسريان چهک کرد بون. نم کاره ناروا يه کی قولى له ناو همو هيزه کدا وروژان. نممش به سوکاپه تپه کی گوره دانغرا بو يه کيتی.

هيزه کسمان بمرؤوری ۵۰۰ کس نمبو. زوری بمرسه کانی ناوچی سلیمانی يه کيتی له گنل بون. همو هيزه که کرا به ۳ ريز بو کيسوالی ناوچی شلير به دوی بختيار و مفرزه کی دا. بختيار له گوندی وينه بو. چواردوری دی گيرا و هليان کوتاه ناو دی. بختيار و مفرزه کی پيان زانی. شوری کوبونده يان لی دا. به راکردن له ناو دی دمرچون. به برده می عمری کويخا قادری ناوه کله و تاقمه کی دا تی پری بون، دهنگيان له گنل نکرده بون.

بختيار و پيشمرگه کانی هر همان شو تسليم بونمده. حکومت بردنی بو کمرکوک و پاش چمند روژی به چه کداری هينانيموده بو پنجوين. مفرزه يه کی يه کيتی چو بون بو کارکی پيشمرگانه له ناو پنجوين دا. هينديک له پيشمرگه کانی نم

مفسر زده به له وانه بون بهختیار چهکی کرد بون. نو هله بیان به دهرست زانی بو کمپنیکیان بو بهختیار دانا بو. روژی ۷۸/۲/۱۲ کوشتیان. مفسر زده که نو کاره بیان سمره خو، بی پرسی هیچکام له بهر پرسه کانی به کیتی، کرد بو.

مردنی به ختیار بهو شیوه به سخا بن بو. بهختیار کوری مجید خان و نهوی حمیره شید خان بو. حمیره شید خان به کی بو له ۴ جعفراله که کی کوماری مهلباد. مجید خانیش به کی بو له فرمانده کانی هیزی دیموکراتی بانه. له سر کورد ایدنی توشی دهرمدری و ناخوشیه کی زور بو بون. له سهره تای شورش تهلول دا حمیره شید خان و کوره کانی و خزمه کانی هاوکار بیان له گنل بهر پرسه کانی شورش کرد بو نازاد کردنی پنجوبین. به دروژی سالاتی شورش دلسوزی کورد بون. له دوی تاشه تال رویان له نیران کرد بو. له گنل دس پی کورد نهوی شورش حوزه بران دا بهختیارش له نیرانه هات بومه له ناوچهی شلیری پنجوبین بو بو به پیشمرگه.

*

چه کردنی عومری ناوه کله

نهویری مجید سولتان و، کمری داده مننه کار به کی فعرانی قوتا بخانی به کی له گونده کانی نو ناوه بیان گرت بو. نامه کی له «مودیری نعمن» ی سلیمانیه بو عومری کوپخا قادری ناوه کله هینا بو. نامه که وه کو له وهلامی نامی عومردا نوسراپی وا بو. عومر پیش نهوی بهته شاخ ماموستای سهره تای بو.

عومر فرماندهی کمرت بو له ههرمه کی من. ههرمه نامی کومله بو. بهلام همیشه هندی «موخالقاتی» ههر به تایبتهی پاره سندن. له بهر نهوی سلی له من نه کرد و خوی دور رانه گرت. نازانم بوچی نهویر و کمری به حیزان له چاردی نهو.

عومر کوریکی گورجوگول و، شارهزا و وریا بو. تاقی پیشمرگی گورجوگولی له خوی کو کرد بوهو. لهو کاتدا چو بو بو میشیاو. خزما بهی له گنل حممه صدیق خان و سهرمدی خلیفه بونس دا ههر، که ههر دوکیان روغزایی بون. بهر بار درا خوی و پیشمرگه کانی چهک به کین. خویشی به گیری و لیکولینهوی له گنل به کی. بو چهک کردن و گرتنی عومر، د خالید، شیخ حسین، عومر عبدالللا، نهویری مجید سولتان، مستفا چاورهش و خوم چوبنه میشیاو. لهو روژاندا من و مستفا ههر دوکیان نهخوش بوین. من جگرم نازاری ندام.

بو نهوی حممه صدیق خان لیسان دلگران نهی، به چاکمان زانی عومر له ماله کی نهو دا چهک نه که بن. عومرمان بانگ کرده مزگوته کی میشیاو لهوی خوی و

همو پیشمرگه‌کانی مان چه‌ک کرد. عومرمان سپارد به پیشمرگه بادیته‌کان.
 عومر لای کاک خالید و شیخ حسین پاکاندی کرد بو، هردوگیانی خست بوه
 سر نو باوهری غدیری لی کراوه.

هیشتا لیکولینه‌وی تهاو نه‌بو بو، عومر فرسستی هینا و هلات. له پهر
 کمترخمی پیشمرگه بادیته‌کان هلات بو، یا خویان به نمنقست چاوپوشبیا لی
 کرد بو، معلوم نه‌بو. عومر نه‌گتر پیشتر بیتاوانیش بویی، وه‌کو خوی له کاتی گهرانی
 دا نه‌بو، له دوی راکردنی به ناشکرا و به دلسوزی هاوکاری له گدل دوزگاکانی «نمن»
 دا نه‌کرد و دویی بو به «موقن» یکی دری نمنی سلیمانی.

*

دوی نه‌وی گه‌بشتمه ناچه‌که و، کموته گوران و ختلک بهنین، زور کس
 سکالایان له دهن هندی له فرمابندی مفرزه و به‌پرسه‌کانی ناچه‌که له لا کردم و
 شکاتیان لی نه‌کردن. چاوهروان بون سزایان بدم. به‌لام من لو کاتدا سزادانی توانم به
 چاک نمنزانی. چونکه هندیکیان نه‌چونه ناو قم و، هندیکی تریان باخی نه‌بون. زورم
 ناموزگاری کردن و هدرمشی لپرسینه‌وه و سزادانی قورسم لی کرد بون.

که کاک خالیدیش گه‌بشت بو، همان سکالا و شکاتیان لای نه‌وش کرد بو.
 چمن جاری کاک خالید نو باسمی له گدل کردم، که هندی لمبانه چه‌ک بکه‌ین و،
 بگرین، نه‌گتر دستیشان کرده‌ه به‌انکوزین. من نو شیوه‌یم بو لپرسینه‌ویان به راست
 نمنزانی. له گهرانهمان دا کاک خالید راه‌ورتیکی سیاسی و پیشمرگه‌یی دروی بو
 مه‌کتمی سیاسی نوی، گله‌یی له منیش کرد بو، که نمرم بوم له سزادانی نه‌واندا.
 راستبه‌گهی من نمرم نه‌بوم، بملکو به شیوه‌ی خوم لیم پرسی بونه‌وه، همو تبشیکم له
 دهرسیم و کهریمی داده‌منه سندن بونه‌وه. دهرسیم و کهریم تسلیمی عهراق بونه‌وه. نه‌وانی
 تریشان برد بو به‌شداری له سفیری برادوست دا.

*

کشانه‌وه له شلیر

نیمه خنریکی ته‌گبیری هیرش بوین بو سر به‌نکه‌کی قم له سورین، له چمن
 سرچاوه‌ی جیباوازه‌وه هوامان بو هات. هیزیکی گه‌روه‌ی جه‌ش خوی بو په‌لامار دانی
 هیزه‌کی نیمه ناماده کرده. به په‌له به‌پرسه‌کانی هیزه‌که: تایدری علی والی، عومری
 حاجی عبدالللا، به‌کری حاجی صفیر، نه‌نوری معجید سولتان، خالید سه‌عبد و شیخ
 حسین و، خوم کوپونه‌وه بو لیکدانوه‌ی هواله‌که و به‌پاردانی کاری پویست.

هیزه که زور بو. وری بهرز بو. ناوچه کش بو بهرنه نگاری و لیدانی دوژمن له بار بو. بهلام کیسه گانی شلیسر بهفریکی زوریان لی بهاری بو نعمان نه توانی به شمو لوی بیجینه شه، به تایبته ته گهر هیزه گانی حکومت له گونده کان دا بمانا پاتوه. سهره رای نهوش تقیمه منی همر نهومان ههبر که به پیشمرگه کان خویان بو، هیچ تقیمه منیه کی احتیاط و شاردراومان نهبو. له بهر شه بهراری کشانه ومان دا. نیواره به کی درهنگ به تاریکی ههمر هیزه که به لای «سهرانه من» دا کشاپوه دوله کی نزیك «سپیل». بو روژی دواپی هالکوپتر به ناسمانی ناوچه کهدا کهوتنه فرین و هیزکی گهروه به ههمر گونده کان دا بهلار بونه. ۳ روژ لهو ناوه دا مانوه. شوینهواری پیشمرگه بهان نه دی. بی نهوی توشی شهر بن یا هیچ دسکوتیکان هه بی کشانه.

خو لادان له شهری ناهرامهر و، خو دزینوه لهو شیرانهی دوژمن زه مان و زه منی هه ل نهوژدن، به کی بو له تاکتیکه سهره کیسه گانی کاری پیشمرگه بی سالانی دهس بی کردنه. مهلامه منی نهمش لایه کی بو پاراستنی پیشمرگه بو له فهوتانی ناهه بی و، لایه کی تریشی بو ماندو کردنی بهیودهی دوژمن و سر لی تهیکدانی بو.

نهو هیزه ی هات بون بو سر نه به بو شلیسر، نه به مان بهر دهس نه کهوت، هه ندیکان پهلاماری سورنه مان دا، قم به که گانی خوی چول کرد و، چونه ناو نهیرانه.

له دوا ی کشانه وهی هیزه که ی عیراق و، نعمانی به که ی قم له سورین، نه بهر کانی شه هات بو هیزه که ی نهمش بهلوه ی لی بهکا. همر تاقمه به چیه شه ستوری کارکردنی خوی. نهغه نامه گانی سهرکردا به تیش نامه ی مه که ته بی سیاسیان بو هات بو، نه بو پیش نهووز به گه نه بهشهر بو که بونه.

*

سهردانی گونده گانی جارخ، مکل، چه مکه، سپیار، سهره بهان، گولی، میشهرو، شه به گویزان و سیاه گویز... مان کرد. هه مندی له گونده گانی ناوچه که بهزنی سهره مان راگرت بو. له ماله گانیان دا دهزگای جولایان دانا بو بو دروستکردنی «شال».

سیاه گویز ۲۵۰ مال نهبو. کهوت بهو سهر ستوری نهیران. به بهانی به کیان له دهزگای مزگوته که ی هاتمه دهوه ریزیک تهوالتهی به چه بهنتو دروست کراو بهرامبهری بو، خومم پهسا کرد. که هاتمه دهروه زور له پیشمرگه کان بی نه که نه بن. وتم: «شه به چی بی نه که من؟» و ته بان: «هیچت نه دی؟» وتم: «چی به بهنم له ناو ده ستخانه دا؟» و ته بان: «شه گانی ژنان بهو». له خانوی هیچ گونده به کی کوردستان دا تهوالته نهبو. تهوالتهی پهوان له مزگوت و تهوالتهی ژنان له کانی ژنان بو. دیاره کورد تهوالتهی به پیوست نهزانیه.

خنگانی بهختیاری سمعید والی

من و هندی له فرماتده و کادره کانی همرسه که بو هندی کاری پهوست پرمو شارباژیر پری کپوتین. کاک تایمری عملی والی و هیزه کی له پاش نیمه نتوانیش پری کپوت بون پرمو پارزان. له کاتی پرمونودا له چمی گوگسور بهختیاری ناموزای له داری پرده که خزا بو کپوت پره ناو ناوه کپوه. چندی به دوی دا گمرا بون لاشه که بیان نندوزی پوهه. روژی دواپی خلکی گونده کانی دپورپور بدویژایی چم له ناوه که بیان نوری بو بی نوری هیچ نه بامیکیان هپی. دواپی چمند ملوانیک که له دپورپستی پرده که نه گمران دیبان لاشی بهختیار له بن داری پرده کداپه. شرواله کی له داره که نالاه و به بنی پرده که پوه نوساند بو. نیمش بو بهنداری له ناشتی ترمی بهختیار و سرخوشی له ترمو و عوسمانی برای و، له کاک تایمر و رموف بهگ و روستم بهگی ناموزاپان گمراپنوه گوندی قوله گپسکان.

*

تیکوتن

مولازم عومر دهمیک بو تاقه تی له پیشمرگابندی چو بو. به زور خوی رائه کپشا و، لی ی پوو به کورده ناموسی. له زور شتی پچوک دلگیر نهو. روژیکیان له گدل پیشمرگه کی هلمبه چی: فرح، ده بیان لیک گمرا بو. له سر نوه تا دستی گرتیوی تفنگه کی فری دا بو بو ناو دولیکی قول و، به توژای و به تمنیایی روشت بو. لهو کاتدا له سر سنوری تیران بوین، چو بو بو قوخیکی نا تمین. وهاب و شورش و هاروی جبارم نارد له گلی بن تا دلی چاک نه بیتهوه. همرچنده دپری کرد بون، به لام نمان هر به دپار پیوه ماپونوه تا بهانی به کمان گرتنوه. هولی زورم له گدل دا دلی بهینمونه جیگای خوی، سودی نهو.

عومر پرمو چنگنیکان روشت، نه پوست به نهینی به پیتهوه بو سلیمانی و، لهووه پروا بو به صرا. گواپه به لیکیان پی دا بو له به صراوه به نهینی به پیگه پهنه کدیت. خواخانیزم له جماعت کرد و، به ناچاری شونی کپوتم بو چنگنیکان. زورمان قسه کرد. مدترسیبه کانی چونه شار و گیران و نا پروچونم بو پاس کرد. سره نیم رازیم کرد که له گلمان به پیتهوه و، پیکهوه به پیتهوه بو لای مدکتی سیاسی و لهووه بهی بو سوریا و، له سوریاوه بو نو شونی خوی حمز ندکا.

روژی به که مان له چنگنیکان بهم مشتمره به سر برد. شوه کی لهوی مایتهوه و، روژی دوهم خبریکی کاروباری همرم بوم. دپرسیم زوری قسه له سر بو. پانگم کرد بو

بو لیپر سپنوه. فمروج هونگرمینهیی، نموسا له ریکخستنه نهینه‌کانی کومله بو هیشتا نه‌بو بو به پیش‌مهرگه، به‌رو روی پوهو، صف‌ره‌که‌بم هملو‌شانده و، چ‌دکه زیاده‌کانم لی ودرگرتوه. د‌م‌رسیم بو پاساودانی موخالفه‌کانی نه‌پوت: «من پیش‌مهرگه‌ی د‌سته سوره‌تاییه‌کانم. جماعه‌تی کاک نارام بوم. کاک نارام ن‌ماوه بویه ش‌رم پی نفروشی».

پاش نیوهرک‌ی به کومل له ژوری میوانی مالیک دانیشته ب‌ین، خ‌ریکی قسه بوم له گ‌ل هندی له فرم‌انده‌کانی پیش‌مهرگه، فاضیل ره‌بیم خ‌ری کرد به ژوردا. هم‌میوان ته‌پاناسی. ه‌ریه‌که گالته‌به‌کی له گ‌ل کرد. لی یان پرس‌ی: «ه‌چی هاتوه؟» وتی: «هاتوم ب‌زانم به‌ختیاری سم‌عید والی له ک‌وی نیژراوه، ک‌س‌وکاری ته‌پانوی ت‌رمه‌ک‌ی به‌ن‌م‌وه بو سلیمانی»

له گ‌ل فاضیل ک‌وتنه فشقیات. من چ‌ومه د‌م‌روه. نفیش هات و. هاته نزیک‌م‌وه. فاضیل لال بو پ‌چر پ‌چر ق‌سی بو ته‌ک‌را. وتی: «ق‌سه‌به‌کم پی به، ن‌م‌وی به تمنیا پیت به‌یم ک‌س ن‌زانی!». بو نه‌وی هستی ک‌س رانه‌ک‌یشم وتم: «به‌لی... گویم لیته!» وتی: «ها به‌چینه جیگاه‌ه‌ک پوت پاس به‌کم» وتم: «به‌دم ریگاهه ق‌سه‌کانت به‌که. وه‌ها سه‌لامه‌ت‌ره»

وتی: «لیم مه‌رسه کی ن‌اردومی. ن‌م ق‌سان‌پان راسپاردوم پیت به‌یم: حکومت هیزی کو کردوتوه له س‌رتان. له نان و ده‌قیقه‌دایه ه‌یرشتان بو به‌کن. ه‌رچی زوه لیره به‌گ‌وزنه‌وه! لای برادران ناوی من مه‌به!»

ق‌سه‌کانی له شیوه‌ی تلگراف دا بو به خ‌یرایی و‌رم گ‌رت. له س‌ری ن‌رویشتم. دلنیا بوم دروی نه‌ه‌کرد. له به‌ک‌تری ج‌با بو‌ن‌م‌وه. منیش به‌کم ج‌ار بو له ره‌وش‌ونه س‌ف‌ته‌کانی پیش‌مهرگ‌ایه‌تی، که به‌ش‌یکی خ‌وم دام نا بو، لا به‌دم: دو روژ بو به ه‌وای خوش س‌رخ‌وش ب‌ین له چ‌نگ‌پان ما بو‌ن‌م‌وه، چ‌نگ‌نیش له نزیک سلیمانی بو.

ماوه‌به‌ک خ‌وم مشغول کرد. س‌ریکی مزگ‌وت‌م دا. س‌ردانی دوکانه‌کانم کرد. له گ‌ل هم‌و به‌رسه‌کانی پیش‌مهرگه و، ژوری پیش‌مهرگه‌کان ق‌سی ن‌اسایی م کرد و، لیم ته‌رس‌پن چ‌ندن و چه‌که‌کانیان چ‌ه و، له که‌به‌وه پیش‌مهرگ‌ن و، خ‌لکی ک‌وی یان کام گ‌ره‌کی سلیمانین.. ژماره‌ی هم‌ومان نه‌ه‌ه‌ه‌شته ۴ ک‌س. به‌شی زوریان مس‌ئول ب‌ون، زور کم پیش‌مهرگ‌پان تی دا بو. گ‌رام‌وه ماله‌ک‌ی لی ی میوان ب‌ین.

همان تاق‌ی به ج‌یم ه‌شت ب‌ون، ه‌شتا له‌وی ب‌ون و، در‌یه‌پان به ق‌سه‌کانیان ته‌دا. منیش چ‌وم‌وه بو ناویان و به‌ش‌داری گ‌فت‌وگ‌و‌کانیان بوم. پاش ن‌م‌ختی ق‌سه‌کانم پی ب‌ین وتم: «ه‌والم بو هاتوه ع‌یراق هیزی کو کردوتوه له نان و ده‌قیقه‌دایه په‌لامارمان

یەکیکیان لی پرسیم: «ئینجا نەلی ی چی بکەین؟»

وتم: «بە رەئی من هەتا قاچمان هیزی تیاپە لەم ناوچەپە دور بکەیننەو، یان بەیانی زو هەستین و لە شاخەکە دا بۆزبین».

مولازم عومەر هەلی دا بە وتی: «تو هەموو پیشمەرگەکانت روخاندووە. لە سەر ئیخباریەیی دور، بەم سەرما و پەفرە هەمومانت ئەوەندە پر دوە بو شاخ هەمومان رەنگوومان رەش هەلگەراوە. هیچ جاریکیش توشی شەر نەبین».

وتم: «من قاچم لە قاچی ئێوە درۆتەر. لە یەکم دەسڕۆدا نەکوژم لە راکردن دا کەس پێما ناگات. کەیفی خواتانە بریاری مانووە ئەدەن یا روشتن. بەلام بزانن ئەمجارە هەوالەکە راستە»

بریاران دا بچیننەو و، کەمین و حەراسەتی مەزبوت دا بین. زور لە میو بو من، نە خروم شت بو، نە جەلەکانم. خاوەنی مالهەکە بە زور جەلەکان و قەمەسەلەکەمی لی وەرگرتم بوم بشار. جەلەکانی لە بەرم دا بو هاوینە بون. قەمەسەلی تیشم پی نەبو.

سەعات چواری بەیانی روژی ٢٥ ی شوباتی ١٩٧٨ بو، ئێمە لە ژوری میوانی خانەخوێکەمان دا نوست بون، لە دنگی دەسڕۆی خەیرمان پر دوە. هەمومان هەستاین و خرومان کۆ کرد دوە. ئەگەر ئێوە دەسڕۆ نەبایە بە خرومان ئەشتازی یان لە مالهەکەدا ئەگیراین، یان توشی شەڕیکی قورس نەبین لە ناو چنگێیان دا. مەجوری مژگوتەکەمی چنگێیان لە ئێمە وریاتر بو، بونی هێرشەکەمی کرد بو، لە میکروفونی مژگوتەو هاواری ئەکرد: «رەحمەتی خرا لەوێ نونی لە مژگوت هەبە، بێباتەو»

لە مالهەکە هاتینە دەر، چوین بو مژگوت، زوری پیشمەرگەکان کۆ بپوینەو. عوسمانی قالە مەنەو و، مستەفا چاوەرەش و، جەمالی عەلی باپیر و عەلی چوارتایی نەبو کەمپەکانیان دانابی. عوسمان هەندی پیشمەرگەمی نارد بو بو قەیماسە. هێشتا ئەمانەشتازی دەورمان گیراوە. پێم وتن یەکسەر بەرە و شاخەکەمی بەرامبەرمان را بکەن و بەرەو گەلی برون. هەر چواریان وتیان ئێمە ئەچین بو لای کەمپەکانی خومان. من زورم پی خوش بو.

لە چنگیان دەرچوین بەرەو شاخەکەمی بەرامبەری، بە گوللە دا یان گرتینەو دە یان هەزار ئێشەکیان پێوە ناین. بە راکردن خومان گە یانە پتاری شاخەکە. ملازم عومەر لە گەل خوم بو. مستەفا و عوسمان پێش من گە پشت پوێ شاخەکە. وتیان رێگاکە گیرا بو ئەمان توانی بگەینە کەمپەکە. تومەز کەمپەکەمی عوسمان نارد بونی بو قەیماسە،

هه‌زده‌کاری یی تەجروبه بون، له تاو سه‌رما له چاخانه‌که‌دا نوست بون. جاش هه‌موایانی گرت بو. جهمال و عه‌لی پیکه‌وه بون، نه‌بو که‌مه‌نیکیان له پشته‌ی چنگه‌نیا‌ن هه‌بی، که‌مه‌نه‌که‌میان داننا بو، به‌ر له‌وان جاش شه‌ینه‌که‌ی گرت بو. که‌ نه‌مان چو بون توشی ته‌فه بون و گه‌را بونه‌وه.

به‌ زه‌حه‌ه‌تیک‌ی زور ده‌ره‌از به‌ین. به‌ په‌ش‌مه‌رگه‌که‌نام وت چاوه‌روانی من نه‌که‌ن به‌ خه‌یرایی به‌ شاخه‌که‌دا هه‌لگه‌ه‌ین به‌ سه‌روه و له‌وی دا‌به‌زه‌ین. من و عه‌سمان و مه‌سته‌فا مه‌انه‌وه به‌ شه‌نه‌یی به‌ شاخه‌که‌دا هه‌لگه‌ه‌این. دنه‌ا رو‌ناک به‌ی‌وه‌وه. جاشه‌که‌ان هات به‌نه‌ ناو چنگه‌نیا‌نه‌وه. نه‌مه‌یان نه‌دی. به‌ قه‌ناسه‌ زو‌ریان نه‌شانه‌ لی گرت‌ه‌نه‌وه. به‌ر نه‌که‌ه‌وت‌ه‌ین. نه‌مه‌ش که‌ه‌شته‌نه‌ سه‌ر شاخه‌که‌. شاخه‌که‌ به‌فر گرت به‌ی و، به‌یه‌کی ساردی هه‌به‌ر. پاش ماوه‌به‌که‌ شور به‌ی‌نه‌وه به‌ر ده‌له‌که‌ی ده‌له‌ته‌ر و سه‌یره‌له‌ به‌رام‌به‌ر شاخه‌ «که‌ته‌وه». چاوه‌مان له‌ به‌ر له‌وی به‌ هاله‌یکه‌ه‌ته‌ر هه‌زه‌یکیان دا‌به‌زان‌ده‌. هاله‌یکه‌ه‌ته‌ر که‌ه‌وته‌ سه‌رانه‌وه به‌ ناسه‌مانی ناوچه‌که‌دا نه‌مه‌ شه‌ینه‌که‌ه‌ان قایم بو. هه‌ندێ ته‌فه‌ی که‌ه‌رانه‌یان کرد. زیان به‌ که‌س نه‌که‌ه‌شت. تا نه‌یاری له‌وی مه‌انه‌وه. له‌ نه‌واره‌دا هه‌زه‌که‌انی ده‌ژمن که‌شانه‌وه. نه‌مه‌ش هه‌مو‌مان که‌ه‌ی‌نه‌وه. تا‌قه‌یکه‌مان که‌ له‌و سه‌ری ده‌ی بون، له‌ نه‌مه‌ دا‌ه‌را بون رو‌یان کرد به‌وه به‌راو. نه‌مه‌ شه‌و چو‌نه‌وه به‌ ناو چنگه‌نیا‌ن.

له‌ ته‌قه‌رتو‌تی به‌که‌مه‌جارداه‌ ته‌نه‌یا په‌ش‌مه‌رگه‌به‌که‌ به‌ر که‌ه‌وت ناوی: «نه‌به‌به‌که‌ر عه‌به‌دوللا» بو، له‌ مه‌فره‌زه‌که‌ی من بو، مه‌اله‌یان له‌ گه‌ره‌کی خا‌نه‌ قه‌وه‌که‌انی سه‌له‌مانی بو. لاشه‌که‌ه‌سان له‌ به‌ن دا‌یه‌که‌ دا له‌ گو‌رسته‌انه‌که‌دا به‌ جه‌ی هه‌شت بو. جاشه‌که‌ان به‌یان نه‌ده‌وزرا به‌وه. لاشه‌ی شه‌هیده‌که‌مان هه‌لگرت و چه‌ین به‌ به‌راو رو‌ژی ده‌ایی له‌وی ناشته‌مان و، نامه‌به‌که‌م به‌ که‌سه‌وکاری نارد له‌ رو‌داوه‌که‌ ناگاده‌رم کرد‌ن.

ده‌ایی ده‌رکه‌ه‌وت نه‌وی هه‌واله‌که‌ی به‌ر نارد به‌م، فه‌ره‌ادی مه‌لا ره‌زا بو. فه‌ره‌اد به‌ر نه‌یسته‌جبه‌ارات کاری نه‌کرد. هه‌ر له‌و ماوه‌به‌دا له‌ شه‌ردا له‌ گه‌ل په‌ش‌مه‌رگه‌ی به‌که‌ه‌تی له‌ به‌ری قه‌ره‌داخ کو‌ژدا.

راسته‌یه‌که‌ی هه‌وی نه‌م «ته‌یکه‌وتن»: که‌مه‌ترخه‌می خومان بو.

به‌ ده‌ژایی ماوه‌ی را‌به‌ردو من خوم به‌یه‌انبه‌یان هه‌له‌سه‌تام و، سه‌ره‌ه‌شتی که‌مه‌ین و هه‌راسه‌تی به‌یه‌انبه‌یانم نه‌کرد، نه‌و ماوه‌به‌ مه‌یشه‌ی وازه‌ له‌مه‌ هه‌نا بو، ده‌وی نه‌م ته‌یکه‌وتنه‌ چومه‌وه سه‌ر خه‌وکه‌ی جه‌اران. به‌یه‌انبه‌یان خوم سه‌ره‌ه‌شتی که‌مه‌نه‌که‌انی په‌ریزه‌کاری و چاوه‌یه‌یه‌م نه‌کرد.

*

راوه‌کمر

چند روزی له باراو، نودی، هملو، همرسپله ماینهوه ټینجا پهرینهوه یو ناوچه‌ی سپوه‌ل و نالان. سمدانی گونده‌کاني کورهداوی و کنارو و سیرین و باری.. مان کرد. به دریایی نو ماوه‌به علی چوارتایی مان له گدل پر. علی زور شاره‌زای ناوچه‌که پر.

سپوه‌ل ناوچه‌به‌کي زور خوش پر. گونده‌کاني ناوهدان و قهره‌بالغ پر. ریز و باخه‌کانيان گموره و جوان پر. کاني و ناری زوریان همپر. چمه‌کاني کموتوته قولاپه‌وه کملکپان لی ودر ننه‌گرت.

راو، به تاپه‌تی هی کمو، له کونهوه په‌کپک پوه له سرگرمپه‌کاني دانیش‌توانی ناوچه‌که. شاخه‌کاني دابش کراوه به سر راوگي دپارکراودا. هر بنمه‌اله‌به‌ک راوگي تاپه‌تی خوی همپر له کونهوه حشارگه و سنگری تپا دروست کرا پر. هیچ کس پوی نمپر له راوگي خلکی تردا راو پکا. تم ورمزی سال، لمو ناوچه‌هدا، ورمزی راوه‌کمر پر. شمپکیان له باری نوست پوین. حمرسه‌کان خمپریان کردپنهوه وتپان دهنکه دهنکپکی زور له پشی ناواپه‌وه دی. همومان هستاین گومان هفتست، راست پر غلپه‌غلپکی زور نعتات. وامان لپک داپهوه که پپاده‌ی جهش هپرش پر کردپین و، بیانوی پشی دی مان لی پگرن. چونه شاخه‌که و داسه‌زاین. که دنیا روناک پوهوه سهرمان کرد تاقمیکي زوری خلکی ناوچه‌کمن چون پر راوه‌کمر.

هر لم ماوه‌هدا جهش له سورکپو به هالیکپتو «ټینزال» ی کرد پر، به دوی نیمدا گرا پر، توشی چند راوکمریک پر پر له شاخه‌کدا له حشارگدا پون، همومان گرت پون.

کمر په‌کپکه له مده جوانه دنگخوشه‌کاني چپاکاني کوردستان. له بهاردا هیلاته نکات و ۱۵ تا ۲۰ هیلکي تپا نکات و له سمری کر نکوی تا هیلان نه‌هینی. به به‌کپکه‌کاني نلین: «پاره‌کمر».

کمر که هیشتا پاره نه‌پگرن و له پیش دا له ناو کوله‌که و لپادا به خپوی نکمن، کولله و گبرای مېرولې نمدنی. که گموره پر له ناو قفغزدا رای نه‌گرن، ماش و تالیشک و کوللې نمدنی و، رای نه‌هین پر خوندن پان پر یاری شمره‌کمر، پان پر راوه‌کمر.

له کونهوه راوه‌کمر په‌کپکه له سرگرمي دانیش‌توانی چپاکان. زور شپوه و ریگای جوراوریان داهیناوه پر راوکردنی لموانه:

- کمپوار

له بهاران دا پوله کمر به کومدل له ناوچه گمره‌کانهوه پهره پریزی شاخه‌کان

کړچ نه کمن. ريگاگانپان دپاره. راوکړه کان له سمر ريگاگان دا له نار حشاردا داننېشن و. په کومل راويان نه کمن.

- ورشه راو

له هيمو ورزده کاني سال دا راوکړ له حشاردا دا ننېشي و، کمو يو خويندن و راکېشاني کمو تر له گدل خوي نهات. هندي جار دېوجامه هلشمواسي و، هندي جار کمولي سوره روي نه کاته سوري خوي. کمو لي کو نه پېتموه و نه کموته راو کړدنيان.

- راوه سمرکاني

له پايزدا نار کم نه پېتموه. له هندي جيگا کاني و له هندي جيگا تنيا ماقور نه پېتموه. راوکړ حشار له جيگا نهک دا دروست نهکا په سمر کانه پېه گدا پرواني و، چاوپرواني هاتني کو نهکا.

- راوه نيره کمو

له بهار دا ماکمو له سمر هيلکه کر نه کمو ژماري نيره کمو زور نهی. راوکړ ماکموک له قفغزدا نهيا و له نزيک حشارگا کمو خويوه داي نهی. ماکموکه نه منوي و، نيره کموه کان له ماکموه که کو نه پتموه. راوکړ نه کموته راويان.

- راوه ماکمو

له بهار دا له کاني هيلکه کړدن دا که ماکمو و نيره کمو جوت نه گرن، راوکړ نيره کمو نهات له حشارگا دا داننېشي. نيره کموه که نه قاسپيني. نيره کموه کاني ناوچه که دهنگه کمو په پيگانه نه زان دین يو شمېر له گلي، ماکموه کانيش دین يو جوت گرن. راوکړ تيبان نه کمو.

- راو په ته پکه

راوکړ شسوي هاتوچوي کمو نه زاني. له سمر ريگاگه بان دا چمند چالېک هلته کمني و، سوري په تمخته بان په دار و پوش نه گري. کمو که په سوري دا روشت تي ي نه کمو.

- راو په دارو

په سدان دارو په سنگ په نمرزه کدا نه چقيني و، کمو دهنگ خوشي په دپاروه داننې يو نهوي کمو ناوچه کمو لي کو نه پېتموه. خوي له نار حشاردا چاوپرواني نهکا. کموه کان په توره پيوه په دهوري قفغزه کدا نه سورينموه و قاچيان نهی په داوه کمو.

راوکړ زور جار شويش نه پېتموه يو دريژ پي داني. زور جار راوکړ په کپکي که له گدل خوي دا نهيا پارمېتي بدا يو هه لگرتي کملوپلي راو ده کو تفنگ و قفغز و

خواردن پی ی نملین: «مخوده».

هرگیز حمزم له هیچ جوړه راوی نه‌وه و کسپشم هان ننداره راو بکا. زور جار له گران و سوزانده‌دا به ناو شاخ و دهشت و دهردا توشی مل و ددعبای کیوی بوم، نه خوم تقدیم لی کردون و، نه هېشتومه کس تقدیهان لی بکا. راو بهو جوړه له کوردستان دا ندری نهی به هوی له ناو چونی په‌جاری ددعبا و مللی کیوی.

نهرتپکی خراب له شورشې نه‌لولوه داکوتوه بوه به پاو. همو چوک به دستی ندرتوانی به ناروزی خوی پی هیچ جوړه لېرسینده‌پک راو بکا، پان ندرگر له ریگاوپان ددعبا و مللی کیوی پنی یو سلمانندی دسراستی خوی تقدیهان لی بکا و، بهانکوزی و، به جی پان بهیلی. له نغیامی نم راوه پی «دیسپلین» ه دا، زور مللی کیوی ناپاپ به تهاوی له ناو چون پان خبریکه له ناو نهچن، لهوانه: دال.

دال، چندین ناو و چندین جوړی هده: دالاش، لاشخور، کمرخور، کورتان به کول، سپسارک، سرگر... نمانه به پول ندرگرین و، له هرچیه‌ک که‌لاکی توپو یا مردار هسی به بون نه‌پوزنوه و لی ی کو نه‌نوه و نه‌پون. دال لهو مه‌لانه‌که که زور به کملکه پر راگرتنی پاک و خاونی سروشت له پیسی که‌لاکی بوگن.

*

چند روزی له ناوچه‌کدا ماینوه، به زوری له قوخته‌کان دا کاتان به سر نبرد، چاودروانی که‌پشتنی کاک خالید و شیخ حسین و کاک تاهر بوین، یو لودی همومان پیکوه بهرو نوکان به ری بکون بو لای مکتبی سیاسی. له شاه‌دین بوین که که‌پشتن.

بدم ریگاره، لم ناوچه‌کدا دوجار توشی تقدیهان: جاری پدکم، که به رونای ریچکسان هست یو به لای زنجیره‌پک ره‌پیدا تی پهرن له نریک شپوه‌کمل. دور به دور داپان گرتنوه. جاری دوم، که له شاه‌دینوه نمانوست پچین یو ناووزی. نمدیهان ریکوت پارمندی داپن نه‌گپنا زانی زورمان لی نه‌کوت. که که‌پشتینه سر شاخ، هوا خوش و، دهمنی ناوچه‌که زور جوان یو. گپا تازه سری دبر نه‌پنا. له بهر هه‌تاوه‌که، له خوشی نو هوا خوش و دهمنه جوانه له سر شاخه‌که ماینوه و، دانپشتین. تومز له‌پرمسانوه پوسه‌پکی به‌پیزان یو داناین چاودروانی لوه نه‌کمن به نشپوه‌کدا شور به‌پنوه بهرو ناووزی. نشپوکی کور و روت و درز یو. به‌لام نیمه دواکوتین. پوسه‌که ناتومید یو لودی نیمه داپزین، لهو زیتر داپان به خویان دا ندرگر له پر داپانینه بهر دسرپی گولله. نیمه له سر ناووزی شاخه‌که دانپشت بوین. نه‌گرچی زوری گولله‌کان

کوته ناومان، بهلام کس پدنه کوت و نه پیکرا. چونه دیوی ندهوی ناوه رژه که. بوسه که
 نیترا ناشکرا بو نیمش دستمهک پیشمه رگمان ناره سهرمان هلبان کندن و راویان
 نان.

عسلی چوارتابی چند جاری چو بو بو نوکان، هر نو ریگاکسی بو دباری
 کردین. محمد فحوللا لپرسرای ناوچی ماوهی پدکیتی بو، نومان راسپارد ته گپیری
 پدینه نومان بو بکا. بو پدینه له چمی کملی، له لای گرگاشیوه گورسیان راپل
 نه کرد، سهریکان له پری عراق و سهره کی تران له پری نیران نه بستهوه. زهلام و
 باریان پی نه پدانهوه. که نیشه که پان توو نهو گورسه کانپان نه پچایوه و نه پان
 شاردوه.

روژی خوش بو. هوا له بار بو بو لرینی هالیکوپتر. ۴ گورسیان بو
 بستین. هیزه گمان پدروزی ۲۰۰ کس بو. د. خالید و مفرزه کی له پیشوه
 پدینه بو نهوی له پدرا پیکانی پری نیران دا پیری بو پاراستنی پدینهوی هیزه که.
 منیش لم پیر سهر پدستی پدینهوی هیزه کم نه کرد. بو نهوی پیشوی دروست نهی
 مفرزه به مفرزه به ریم نه کرد. به سلامتی همومان پدینهوه.

بو پدکم جار محمد مدی مالا عسلی پیژی م له سر تم ناوه پنی و ناسی.
 راسپاردی هندی له تیکوشمه کورده کانی نیرانی پی بو.

*

زی ی پچوک

لم سهردها نمه دوهمین جار بو له ناوی «زی» پدینهوه. له ماوهی
 سهره کش دا له چندین ربار و چم و جوگامان دا بو. کوردستان پدکیکه له ملبنده
 دوله مننده کانی ناو. وه کو چون موت بو به مایه پد پختی بو کورد. بیگومان له
 پاشروژدا تم نیمه ته گوره پی که خوا به کوردی پخشیه، نمیش نهی به غزه بیکی
 خراپتر له غزه بی موت. لهرده به پیوستی نیران هندی زانیاری دهراری «زی ی
 پچوک» بنوسهوه له بایکی کاک شورش حاجی ورم گرتوه.

زی ی پچوک پدکیکه له لقه سهرکی و گوره کانی رباری دهجله. له کوردستانی
 نیران هله قولی و، له ۳۵ کم ی خاوری شاری شرکات نروسته دهجلهوه.

سهرچاوه کانی زی ی پچوک له ناوچی لاجان و، له نزیک شاری خانه
 «پهرانشهر» ی کوردستانی نیران هله قولی. هر له سهرچاوه چندین لق و چومی
 نه پستهوه سهر، هندی بکان له چپای قندیل هله قولی و، پدرو خوار نرو تا ته گاته

روژه‌لانی شاری «سردشت». له‌ویش چهند لقیکی تری نه‌چیتوه سر گه‌وره‌ترینان چمی بانه‌به که له چیاکانی نارچدی سنه هلش‌قولی و له گوندی ماشان تیکل به زی نه‌بیت. لیروه نه‌تر زی ی بهوک تا ماوهی ۲۳ کم نه‌ی به سنور له نیوان عیراق و ئهران دا، تا نه‌ژته خاکی کوردستانی عیراقوه.

له سهرچاوه تا روژه‌لانی سردشت زی به نارچده‌کی نه‌مچه تفت و گوردولکای دا نه‌روا، له نارچدی تالان به دولیکی قسول و پر له دارستان دا نه‌روا. روژناواکی بریتیه له نه‌جیره‌ک چا به‌رزایان له نیوان ۱۸۰۰ تا ۲۱۰۰ م، له هندی شوین نه‌گاته ۳۰۰۰ مه‌تر. که زی ی بهوک دته ناو خاکی عیراق به گونده‌کانی گرگاشه، چومه، نارکورتی، قورنتینه دا تی نه‌پیری. له نیوان گوندی قورنتینه و بهر گورد «چمی قه‌لاچالان» ی تیکل نه‌بیت. نه‌جا به‌رو خوار نه‌بیتوه تا نه‌گاته دهشتی قه‌لادزی و له‌وی پانابه‌کی زیاد نه‌کا، له هندی شوین نه‌گاته نزیکه ۱۰۰۰ م. له ۱۲ کیلومه‌تری خواروی شاری قه‌لادزی کومه‌له گردیکی گچی نه‌ری. له ویشوه به سنولان و نه‌بشت سنگ‌سردا نه‌روا تا نه‌گاته ده‌بند که شوینی برینی چیا «کی‌وه‌ش» و «ناسوس» .

له نیوان قه‌لادزی و ده‌بند چوار لقی تری تیکل نه‌بیتوه، سهرچاوه‌کانان به‌فری چیا قه‌ندیه. بریتین له چومی ژاراه، چومی قه‌لادزی، چومی باوزی، چومی گارفین. له ده‌بند تی نه‌پیری و شاری رانه به جی نه‌هلی، دهشتی به‌توین و می‌رزایان نه‌ری تا نه‌گاته «تنگی دوکان». له تهنکه دا «سیدی دوکان» دروست کراوه. به‌رزایانه‌کی ۴۵۹ م له ناستی ده‌ریاوه. له نیوان رانه و تنگی دوکان دا رویاره‌کانی «قائم‌قام» و «قەشان» و «هیزوپ» ی تی نه‌ژی. له سده‌کوه هه‌رو نه‌جیره چیا «کوسرت» و «هه‌بیت سولتان» نه‌ری و له دواوان پیچ نه‌کاتوه به‌رو خواروی روژناوا و به گونده‌کانی کلیسه، بوگد، قزلو، مدلا زیاد دا تی نه‌پیری تا نه‌گاته شاری تفت تفت.

له نیوان سده‌که و تفت تفت چهندین وشکه شیو و رویاری به‌وک و گه‌وهی تیکل نه‌ی، گرنگه‌کانان نه‌مانن: چمی شیوی قه‌هسان له ناستی گوندی تهلایه سور، رویاری شیوه سوری کانی هه‌نجیر له نیوان کانی هه‌نجیر و گه‌لناغاج، شیوه سور له قه‌لاتگی نیوان گوندی گومه‌شین و قزلو. نه‌جا له تفت‌قوه به‌رو روژناوا نه‌روا و له نیوان گوندی کانی لاله و نومر گومبیت رویاری کوهی تیکل نه‌بیت که له چیا باواجی هلش‌قولی. وه له ناستی گوندی سارتک به‌ستی شرغدی نه‌چیتوه سر، که نه‌میش له چیا باواجیه‌وه هلش‌قولی و له زستان و به‌هارا ناوه‌کی زوره و له ناستی گوندی

«چومنزدرده» له روپاری شاقازی نهچېستمه سر، پمزایی لم ناوچه په له ناستی دپړاوه
۳۰۰ م نښی. ټینجا پمرو خوار نهچېستمه تا نهگاته شاری پردی «نالتون کوپری» که
پمزاییه کی ۲۵۵ م.

له نیوان «کلېسه» و «پردی» دا، همدوی پری کفاری زی به هوی قور و لیستی
چند سالی لافاوه زوی زور به پت دروست پوه، پی ی نعلین: «حایه» و «رهن» پر
کشتوکال سودی لی ودرنگرن.

له ناو زی دا له چند جیگایه ک پلمپه ک وشکایی له شهوی جمنزه پکی پچوک
دا دروست پوه پی ی نعلین: «دروگه». په کیکیان کسوتوته ناو شاری پردی و پی ی
نعلین: «گهره کی» دروگه.

له نیوان پردی و شویی په کگرتنوی له گیل دیجله دا زی ی پچوک له همرو
شونه کانی تر پانتره. هر لم شونه همدو زنجیره «زورگزارو» و «قهرچوخ» نښی.
لمسرو نښی زی له زورگزارو مه پدانه کی گمروی نوت هیه، حکومتی عیراق
سدان پری تی دا هملکنده و نوتیان لی دبرنعلینی.

لیژی زی ی پچوک زور له لیژی ناوی دیجله زیاتره، پر غونه: له سنوری عیراق
و نیرانوه پر تق تق ۱:۳۰۰ و له نیوان تق تق و پردی ۱:۱۱۱۱.

دری زی ی پچوک نریکی ۴۰۰ کیلومه تره. روپری ناوهرزه کی ۱۱۶۹
کم ۲ په. زورترین ناو که به زی ی پچوک دا هاتی له روژی ۵۴/۴/۲۵ پوه گهشتوته
۳۶۶ م ۳/ سانیه. و کمترینشی ۳۲۵ م ۳/ سانیه، معده کی ۳۲۰۳ م ۳/ سانیه.

زی ی پچوک په گوپری نو شونانی پسا نروا ناوی ناوچه پی لی نراوه: له
ناوچه سردشت «چمی کملی» و، له ناوچه نالان «چمی نالان» و، لای همرزه و
نمشکان «چمی همرزه» و، له ناوچه قه لادی «زی ی خاس» و «زی ی سندولان» و،
له ناوچه کویه و قه لاسپوک «زی ی دوکان» و «زی ی کویه» و، له ناوچه شیخ پزنی
و دهشتی هولیر «زی».

له کونوه په «کلهک» به ناو ناوی زی دا کملیپ به تابه تی دار و خملوزیان له
دوکان و تمقتموه پر دویز و پردی گواستوتوه.

ناوی زی له قولایی دپه. زور نرمتره له ناستی زوموزاری تمنیشتی. له پیر نره
جوگای لی هملناپستری تا پر کشتوکال پان خواردنوه به کار بهیتری به لام گورینی
ناوهره کی له همدی شون دا نه توانی پی به سرچاوه پکی گموره پر ناودانی زوی پان و
پیرن پر غونه:

- نځگر له هېزوپوه پو گنلی و د مېندانې چپای سفین و پاواجی دا ناوه کدی بهری بو روژناوای شاری کوبه، توپوگرافیاې ناوچه که پاره تېدر نېی بو ناودېری همدو بېری روژهلالت و روژناوای دشتی کوبه و سالېی و ملکه و شیخ بزهېنی خوارو.

- نځگر له دامېنی سمدی دوکانوه ناودېری زیبه که به ناوچه قشقلی و زنجیره چپای «هزرد» وه ناوه که پگوردی بهری بو بهرزابه کانی بازبان و قهلاسیوکه نوا همدو دشته کانی قهلاسیوکه و شوان و همدوند و جباری زور به چاکی ناودېری نکا که روږمکی زور گوردیه و تبېعتی نار و خاکه کدی زور گونجاوه بو همدو جوره پرمهېکی کشتوکالی.

له سمر ناوی زی دو بنداو دروست کراوه په کېکیان، «بندای دوکان» و، نوی تریان «بندای کونه کوتر» له دویز. بندای کونه کوتر پچو کتره له هی دوکان بو ناودانی ناوچه حوریجه.

*

شوه کدی له ناوایه کی پچوکی نیران ماینوه و شوه کی بېری کموتېن پرمو «کورناو». نیواره کی درنگ گه پشته. هېشتا پلاو نه پوینوه بو نان خواردن، ژاندارمری گه پشته سرمان. کردبان به قره و هره شه که دسېجی نېی له ناوچه کدی نیوان دور پکومینوه. هرچی له گلیان خمریک پوین نه بان هېشت بو پشودان پېنینه. موختاری کورناو خېری لی داپوین.

بو نیومروی روژی دواي گه پشته «پنوخلف». په گرمی پیشوازیان لی کردین و، بو فراوین په ماله کان دا پلاو پوینوه. لېره پېستمان شمېکی قورس له «دهشتجو» روی داوه. چندين پېشمېرگه کوژراون و، هندهکیان گېراون. کاک خالید کوته مراقمه وتی: «نوه مغرمه کدی منه توشی شم پون». هرچنده زور ماندو پوین بهلام کاک خالید پمروشی زانېنی هوای شوه که و دمر باز پوه کان بو. په پله کموتېنوه ری پرمو «نوکان».

*

نوکان: سهره‌تای کاره‌سات

*

نوکان کونره دی بو. له نمرزی نهران دا بو. چنډ مالېکې کمې تی دا بو. دو سې خانو که پایزی رابورده قم دروستیان کرده بو، نیمه له هاتنمان دا پیمان چول کرد بون. مدکتېبې سیاسې په‌کیتی تی چو بو. مامجدهلال و علی عسکری و رسول مامند و نازاد هورامی لهو خانواندا بون. خانوی تنگ و تاریک و پچوک بون. په‌گه‌بشعنی نیمه زور خوشحال بون. پېشمهرگه‌کافان نارده «شېنی» و «پېده‌لان» و خومان له لای نهران مایمنوه.

*

شمري دشتينو

سعدی عزیز و، سهد کاکه، نوانېش وه‌کو نیمه به‌رېگاوه بون به‌رو نوکان بو به‌شداری له کېونووی کومېتې سرکرداېتی په‌کیتی دا، له گوندی «دشتینو» له پشدر توشی شمر بون. له‌م شمرده‌ا سعدی و ۱۲ پېشمهرگه‌کوزوان و، ۴ له پېشمهرگه‌کان به‌دېل گېران. دوايي نوانېشيان نېعدام کرد. سهد کاکه و جوهیری برای کاک خالد و زرار ورتی و چنډ پېشمهرگه‌به‌ک له شمرکه‌ده‌راز به‌رون و گېشت بونه نوکان.

مدکتېبې سیاسې به‌هونمې شهید هونی سعدی عزیز و هاوریکانیپوه به‌یانیکې دمرکرد بو.

کاتی خوی من هوالی شمرکه‌کم به‌مجوره دارشته و، له به‌کمېن ژماره‌ی «هوالنامه» دا پلار کراوه‌توه:

۸ ی مارتی ۷۸ دهموبه‌پانی له کاتیک دا که هېزیکې پ م به‌رېگاوه بون به‌رو ناوچې پشدر له گوندی دشتینو (قه‌لازه) له سر زی کموته به‌سپه‌کې گموره‌ی دوژمنه‌وه. شمر له به‌یانپېوه تا نیواری خاباند. به‌ قعد ژماره‌ی پېشمهرگه‌کان هالېکوپتر به‌شدار بو له شمرده‌ا. پېشمهرگه‌کان به‌پیری قاره‌مانیتېپوه وستان و لاپره‌به‌کې تریان له میژوی شورده‌کانی گله‌کسان دا به‌خوینی خویان نوی و زبانی گموره‌یان له دوژمن دا:

۱۶. سهرېاز و نفېسر زیاتر کوژوان

۲۵. سهرېاز و نفېسر زیاتر بریندار کران

چندین هالیکوپتر پیکرا لوانه ۳ بان کتونه خوارهوه

چندین ناقبله و زلی سوپایی شکپترا

زیانی نیسه: نندامی سسرکردایهتی ب س ک، نندامی ک س - ی ن ک، فرماندهی هریمی دشتی هویلر سمدی عزیز. نندامی پیشکوتوی کملک، راهبری سیاسی هریمی دشتی هویلر فاروق صدیق. پ م فرخ قادر (هویلر). پ م فریق همزه (هویلر). پ م شاهین عیزه دین (هویلر). پ م طاهر حممد (هویلر). پ م چهار نیسماعیل (هویلر). پ م عوسمان باوه (هویلر). پ م عزیز باپیر (هویلر). پ م سامی عوبید (هویلر). پ م صباح جمیل (هویلر). پ م محمد محمد نمن (هویلر). پ م محمد محمد (هویلر). شهید بون.

*

هروه ها نم پیشمرگانه به دپل گیران: جعفر نوسود (کویه)، حسین عهده رحمان (کویه)، جواد کریم (کویه)، کمال واحد (کویه).

روژی ۷۸/۶/۲۱ له زندانی موسل له سیداره بان دان.

نیسماعیل تایه نعیمی، سسرکردهی نوسای فیلقی پدک، له (ل ۲۲۱ تا ۲۲۵) ی کتیه کفی دا: «نجرتی فی القیاده» باسی شمری دهشتیوری وکو پدکی له شمره سسرکوتوه کانی نو سسردهمی خوی به درژی گیراوه توه.

نوهی له سهره نوسراوه راستی روداوه که بو. بو برارودی جوری گیرانوهی نیسه و گیرانوهی سمرانی جمیش و، نیشاندانی زلی قساروی لشکر کیشیه که و هاشوهوش ناراستی نعیمی، لیردا ده قارودق باسه کفی نعیمی نوسموه:

بساط ناجع فی منطقة (قلعة ذرة)

۶۱۰. فی ربیع عام ۱۹۷۸ خطط الفیلق لمعركة بساط فی منطقة (قلعة ذرة) علی ان یكون مرکز البساط قرية (دهشتیوری) وهی قرية تقع علی وادی اخضر قریبه من الزاب الاسفل وجنوب (قلعة ذرة) علی أن تشارك فیها قوات من الفرقة الثانیة والفرقة الثانی فی منطقة (السلیمانیة) وقد حددت الاهداف علی أن يتم مسك المصدات مع الضیاء الاول بالطائرات السمتیة ثم بعد ذلك تبدأ عملية التمشیط للبحث عن المعصاة المحصورین تحت البساط.

وفی ساعة مبكرة تحركت من (کروک) یرافقنی قائد الفرقة فی قاطع (المرسل) العمید الرکن حازم برهاوی وتوجهنا الی (السلیمانیة) حیث استصحبنا محافظ السلیمانیة السید ارشد الزهاری، من السلیمانیة تحركت الی (دوکان) التي كانت قاعدة انطلاق قطعات

الفرقة في منطقة السليمانية وعند النزول في (دوكان) سألنا عن قائد الفرقة فآخبرونا انه يستطلع بطائرة الوب وسألنا ضابط الركن في المقر الجوال الذي تم تأسيسه في (دوكان) لقيادة العملية فآخبرنا انهم لم يستطيعوا مسك المصدات حيث اضطرت عناصر من القوة للعودة الى (دوكان) وبعضها نزل في (قلعة دزة) نظرا لاصابة طائرتهم وقد بلغ عدد الطائرات المصابة ثمانية طائرات ولذلك لم يتم مسك المصدات المطلوبة وفق الخطة. لقد طلبت حضور قائد الفرقة الى (دوكان) ولكنه تأخر وكان الوقت يقارب الساعة ١٠٠٠ فطلبت احضار القوة وجرّطها في المصدات بنقلها بوجبات بالطائرات المتوفرة وفعلا أمكن إنزال القوة ومسك المصدات ولم تصب اى طائرة بأذى اذ ان الفرقة الثانية نفذت واجباتها بسرعة ومسكت المصدات وهبأت لواء قوات خاصة للقيام بالتمشيط وبعد ان امكن تنفيذ الخطة بحضورنا في قاطع (دوكان) ولعدم حضور قائد الفرقة غادرت (دوكان) وذهبت الى (قلعة دزة) وشاهدت الطائرات المصابة فظهر ان اكثر الاصابات لا تؤثر على الطيران ولذلك طلبت طيراتها عدا اثنين منها كانت اصابتها تؤثر على الطيران وتحتاج الى تصليحات قد تستغرق يوما كاملا ولذلك امرت بعودة الطائرات والقوة الى (دوكان) لاستخدامها لتعزيز المصدات التي امكن مسكها بدون مقاومة بالقوة المتوفرة في (دوكان) ولكن التأخير الذي سببه عدم تنفيذ مسك المصدات في مواعيدها حسب الخطة ساعد على هروب بعض العصاة قبل اكمال الطوق حولهم.

٤٠٢. عند وصولي الى (قلعة دزة) سألت عن قائد الفرقة الثانية وهو العميد الركن لطفى الدباغ حيث تم نقل قائدها السابق اللواء الركن سعد الدين عزيز بعد الانتصارات الباهرة التي حققتها فرقته الى منصب معاون رئيس اركان الجيش للتدريب ونقل بدله العميد الركن لطفى الدباغ وهو ضابط كفؤ حيث عملنا معا معلمين في كلية الاركان معا وكنت معلم اقدم وهو معلم معي لدورة الاركان (٣١) كما كان آمر فوج مشاة في (كوبسنجق) عندما كنت قائدا للفرقة الثانية سنة ١٩٦٩ وتمكننا من فتح الطريق الى (كوبسنجق) (راجع الفصل الثالث). لقد ذهبت الى مقر الفرقة الجوال في منطقة مشرفة على قرية (دشتبوي) فوجدت هناك قائد الفرقة وأمر لواء القوات الخاصة العقيد الركن صباح صبري ولواء مفتوح للقيام بالهجوم على سلسلة التلوي المشرفة على القرية وكان في قمة هذه السلسلة موقع يهدو انه ملائم لنزول الطائرات السمتية يظهر ان العدو قد شخص هذا المكان ووضع قوة لمسكه كما توزع على السلسلة بعد اكمال الطوق حوله وعدم امكان التملص الا بعض الاعداد التي كان يقودها (سيد كاكه) والتي استطاعت التملص لتأخر مسك المصدات من قبل الفرقة في قاطع السليمانية. وعند شرح الموقف من قبل قائد الفرقة وأمر اللواء عرفت انهم ينوون مهاجمة السلسلة بلواء القوات الخاصة لمسك قمة السلسلة ثم بعد ذلك الاندفاع الى القرية وتفتيشها.

لقد لاحظت ان هنالك قمة كائنة شمال القرية، يستطيع العدو الاتسحاب اليها من القرية فطلبت ارسال قوة بالطائرات السمتية لمسكها والسيطرة على الوديان التي تؤدي الى الشمال والشرق من القرية فتم ذلك بسرعة بينما كان العصاة مشغولين بالقوات الخاصة التي تتقدم باتجاه السلسلة امكن اجراء عملية الانزال بدون مقاومة وبذلك استطعنا ان نطوق القرية بصورة كاملة بحيث لا يمكن ان يفلت العصاة من هذا الطوق الا اثناء الليل، ولذلك طلبت السرعة في حسم المعركة نهائيا قبل حلول الظلام وقد تكلمت مع القوات الخاصة قبل حركتهم للهجوم فازداد اندفاعهم كما اننى اعرف امر لواتهم وهو من الضباط الشجعان المتدفعين ولذلك كنت مطمئنا بانهم سيحتلون اهدافهم بسرعة. كما تكلمت مع طيارى السمتيات المقاتلة وطلبت منهم مساندة القوات الخاصة بضرب الحافة القريبة للسلسلة والاستمرار بالاسناد لحين وصول القوات الخاصة على ان يتم التنسيق بين اسناد الطائرات والاسناد المدفعي الذي تم وضع خطته من قبل آمر مدفعية الفرقة بالتعاون مع امر لواء القوات الخاصة. اندفع الفوج الاول بسرعة واستطاع ان يمسك ريشة قديمة في بداية السلسلة بعد ان تركها العصاة ولكن القوات الخاصة كعادتهم لم يمسكوا المنطقة بل انحدروا الى السفح الاخر معقبين العصاة وتركوا الريشة، فقام العصاة بهجوم مقابل استطاعوا على اثره ان يطاردوا السرية التي وصلت الى الريشة واستشهد امرها و جرح ضابط اخر. ولم تتراجع السرية الى مسافة بعيدة بل بقيت في طنف لا يبعد عن الريشة اكثر من مائتى متر وامكن تحويل نيران المدفعية والسمتيات على الريشة التي مسكها العصاة وارسلت سرية جديدة لتعزيز السرية الاولى فاندفعت السريتان لاحتلال الريشة. وفي الساعة ١٤٣٠ هبطت طائرة سمتية مقاتلة حيث اصيبت بشظية من قذيفة (آر بي جي ٧) واحتاج الى تصليحات بسيطة ولكن طيارها لم يصب باذى فتحول الطيار الى طائرة اخرى واستأنف المعركة ان هذا الطيار لا اذكر اسمه ولكننى اكبرت فيه روح التضحية والاندفاع وقد طلبنا تكرمه لشجاعته لقد كنت اراقب المعركة ومعى محافظ السليمانية ارشد الزهبارى وهو ضابط شجاع ومقاتل جريء والعميد الركن حازم البرهاوى وقائد الفرقة الثانية. هبطت طائرة الويت ونزل منها قائد الفرقة في منطقة السليمانية وسألته اين كنت كل هذه الفترة الطويلة وقد سألته عن موقف فرقته فقال جيد مع العلم انه لم ينفذ ما مطلوب من الفرقة الا بعد ان وصلنا (دوكان) وطلبنا التنفيذ. وكان القائد في الاستطلاع وكان الاعتذار لعدم التنفيذ بسبب وجود مقاومة.

٤٠٣. كانت المعركة تسير بشكل جيد والقوات الخاصة تندفع لاعادة احتلال الريشة التي يمكن اعتبارها مفتاح الموضع. اقتصر قائد الفرقة في قاطع السليمانية ان يسمح له باستخدام سرية مغاور من فرقته لانزالها في قمة السلسلة بالطائرات السمتية فقلت له ان

العدو بمسلك القمة بقوة وقد ضربوا احدى السميتات المقاتلة بالقاذفات ولذلك فان الانزال لا يمكن تنفيذه مع العلم ان العصاة محصورين ولذا فانهم يذاقون عن رقباهم ولذلك لم وافق على هذا المقترح كما ان الفرقة الثانية استطاعت ان تحتل الربيثة فى بداية السلسلة واندفعت القوات الخاصة على ظهر السلسلة باتجاه القمة كما ان الناحية الادبية لا تجيز تدخل قائد فى قاطع قائد اخر الا بعد ان يثبت عجزه وعدم مقدرته على ادارة المعركة فى قاطعه ولذلك رفضت هذا المقترح.

لقد كان لهذا الرفض اثره البالغ على قائد الفرقة فى قاطع السليمانية حيث ذهب الى المسؤولين ونقل صورة المعركة بشكل مغاير للحقيقة وقد علمت بذلك من السيد ارشد الزهبارى محافظ السليمانية عند مراجعته لاحد المسؤولين حيث اخبره بالمعركة التى شاهدها بنفسه لكنه وجد صورة غير حقيقية لدى المسؤول عن المعركة. ان هذا العمل ان دل على شئ فانما يدل على مدى الطموح غير المشروع الذى كان لدى قائد الفرقة فى قاطع السليمانية فلا يهيمه قلب الحقائق والاضرار بالآخرين من اجل الوصول، ولم تكن نعلم ان وراء هذا الطموح والتكالب على المنصب مخطط تأمرى لضرب قيادتنا وحزبنا المقدام حزب البعث العربى الاشتراكى ولكن الله كان بالمرصاد فتم كشف المؤامرة ونال المتآمرين جزائهم.

٤٠٤. لم تمر فترة طويلة على القوات الخاصة التى اندفعت باتجاه القمة وعند اقتربهم منها حرب العصاة منها فلاحقت بهم السميتات المقاتلة وقتلت اعدادا كبيرة منهم ونحن نشاهد هذا المنظر فقال السيد ارشد الزهبارى محافظ السليمانية لقد قاتلت العصاة فترة طويلة ولكننى لم اشاهد فى حياتى مثل هذا المنظر فالعصاة يتحدرون من القمة باتجاه القرية ويعقبهم رجال القوات الخاصة وكانت مطاردة مشهودة فتم احتلال القرية واسر مايزيد على ٣٥ من العصاة اما الاعداد الاخرى فتم قتلهم وبقيت جثثهم فى المنطقة. كان يعوزنا مصورى تلفزيون لتصوير هذه المعركة ولكن لم يكن معتادا تصوير المعارك تلفزيونيا فى ذلك الوقت.

لقد كانت معركة (دهشتوى) معركة ناجحة وحاسمة وامكن مسك وقتل كافة العصاة الذين كانوا فى المنطقة ولم يستطيع ان يفلت منها سوى (سيد كاكه) مع عدد من حمايته، وقد هرب عندما تاخرت الفرقة فى قاطع (السليمانية) من مسك المصدات حسب الخطة...

*

له ناو كوملدا جيروگرفتى راستهينمان ههرو:

- كوملده هيندى له سكركردهكانى له زيندان دا بون. له كوميتى ههريهكانيش: نارام كوژوا بو، سالار له دهرووى ولات بو. نازاد ههروامى و مهلا بهختيار له ناو بهشمهركدا بون. سكركردهدى بهشرو، كوميتى ههريهكان له كونفرهانس يا

کوپونونه‌کی فراوان دا همل نه‌پردرا بون. همدوکيان خويان شرعیه‌تی تنزیميان به خويان دا بو.

- کومبله کومیتې سرگردایه‌تی پان مه‌کته‌بی سیاسي پان ناوهندیکي نېمو سرپرستی همدو ریکخستن بکا. نورگان و بلاوکراوې نېمو. کاک نارام بک هولي دابو نورگاني بو کومبله دابېزوني. بک ژماره‌ش لی دېر کرد بو. نېتر هېچی به دواډا نه‌هات بو.

- کادړه‌کاني همدو گڼې تازه پېگه‌پشتو بون. سرمايه‌ی روشنېری گشتي و مارکسي و، نژومني سیاسي و پېشمورگه‌پان کم بو.

- به هری سختي هملومرچي نو کاتموه پېونده‌ی له نیوان کادړه‌کان و ریکخراوه‌کان و پېرسه‌کان دا کز بو. هر کسه و هر ریکخراوه سرېخو به گورې «نېچتیه‌اد» ی خوی کاری نه‌کرد.

- مه‌لا پختیار و سالار «طموح» پان له توانا و لېوشاوېی خويان زور زیاتر بو. همدکه‌پان له لای خرموه هولي ندا چېگي نارام پگريتموه. مه‌لا پختیار به همدلداوان چو بو قهرداخ همدی له کادړه‌کاني کومبلې کو کرده‌وه، وای نژاني هرچی له قهرداخ جیگیر بی نه‌بی به سکرتری کومبله. هر هېرشیکي جهش کتون، نهمین پولا (نهمیني حاجي شیخ عملي) کوژا و خويان به فداکست دمرېاز بون. سالارېش له سورپاره همدی نامدی «هملت پلمت» ی بو «کومیتي هملت» نوسی بو.

گرنګترین کاری ندم کوپونونه‌به نه‌وه بو:

بک ناوهندی چېگای باور دروست بکا سرپرستی همدو ریکخستنه‌کاني کومبله و، پېشمورگه و فرمانده‌کاني بکا. بکیتی پېر و هملوست و کاریان تی دا دروست بکا.

*

بو ندم کوپونونه‌به همدو نهمانده‌کاني کومبله که له ریزی پېشمورگدا بون، وه‌کو کادری ریکخستن، راهبری سیاسي، فرماندهی مفرزه و کورت بانگ کرا بون. داوام له ریکخراوه نه‌پنښیه‌کانیش کرد بو راهبرتی دېژ بنوسن. خوم کومبلې پرسپارم بو نوسی بون وه‌لامی بده‌نوه.

زوری تواندی داوام کرد بون بېن بو کوپونونه‌هات بون، تمنیا توانه نه‌هات بون که ناگادار نه‌کرا بون، پان نه‌پان توانی بو شوینه‌کاني خويان به جی پهلېن. ریکخستني شاره‌کان، به تاپه‌تی کومیتي هملت، راهبرتی تېرو تسلیمان نوسی بو. بو من نهمه تاقېکردنونه‌کی گوره بو، باورې ندم هاوړی پانه ندوړنم و، چېگي باورې توان بم.

کوپونووه‌کانم له سهره‌تاره کرد به «سپمنار» بڼه: «لېکولیندوی هلولوسرجی ناوخری، ناوچه‌یی، جبهه‌نښی» و «چونډه‌تی گمسه پی دانی سیاسی، ریک‌خراوه‌یی، پېشم‌رگه‌یی کومله و، به هیز کردنی په‌کیتی نېشتمانی».

له سهره‌تای دام‌فراندنی کومله‌وه نهمه په‌کمین کوپونووه‌یی نندامه‌کانی بو. پیشت‌ر به هوی پیره‌وی ریوش‌پنده‌کانی کاری ژیره‌مینښه‌وه نه‌یتوانی بو کوپونووه‌یی ودها ریک‌ پخا. خپره‌تیکي گوره‌مان هل دا بو، زوری پشدارانی کوپونووه‌که شو له‌وی نمانه‌وه. ناسیاری و پرايه‌تیاڼ به‌هیزتر نه‌بو، شوپان به قسه‌ی خوش و «شهره‌ شیر» و «شهره‌ سرین» تا دره‌نگ به سر نه‌برد. له سپر بو «سلته‌نه‌تی» ودهایان به خویانه‌وه ندی بو: شو به پی حراست و کمین و به پی ترس بڼون و، په‌پانی به نارغزی خویان هل پستان!

پشدارانی کوپونووه‌که په‌پیری نازاد‌پسوه پسروراکانی خویان دهماری همرو باسه‌کان دهرنډی و، هاو‌پشپان له گفتوگوکان دا نه‌کرد. ماسجه‌لال چند «محاضره» په‌کی بو دان و، کاک علی و کاک خالد بو به خبره‌تان سردانیان کردن.

هندی پیری ریک‌خراوه‌یی و سیاسی گرنګ درا. له‌وانه:

- دروست‌کردنی ناو‌نډېک بو کومله، که همرو ریک‌خسته‌کان و پېشم‌رگه‌کانی کومله فرمان و ناموژگاری له‌و وډه‌گرن. «نورگان» و پلاوکراوه‌ی پېوست دهریکا.

- مانه‌وی همرو نوانی نندامی سرکرده‌ایتی بون و، به هوی خبایتی سیاسپه‌وه گپرا بون، له سرکرده‌ایتی دا.

- دام‌فراندنی سرکرده‌ایتی تابه‌ی بو ریک‌خستی شاره‌کان.

- به‌هیز‌کردنی تنه‌ای و دوستایه‌تی له گمل بزوتنه‌وه و، به‌هیز‌کردنی ریزه‌کانی په‌کیتی.

کوپونووه‌کان، که چند روژیکپان خاپاند، به سرکرده‌تویی تهاو بون. نوانی نه‌بو له سفری بادپان دا پشدار پڼ مانه‌وه و، نوانی تر گرانوه بو ناوچه‌کانی خویان.

*

کشانه‌وی رسول مامند له مه‌کتبی سیاسی

له نار سرکرده‌ایتی بزوتنه‌وه‌دا کیشی قول هېو، نم کپشانه کاریان له چالاکي و کاره‌کانی په‌کیتی پش کرد بو. هندی له سرکرده‌کانی بزوتنه‌وه که له شار بون، نه‌دان‌پست بزوتنه‌وه له په‌کیتی جبا بیتنه‌وه، له گمل هندی له پیروپونه پتړه‌تپه‌کانی په‌کیتی نه‌بون.

دروشمی سهره کی به کیتی: «روخاندنی رژیم فاشی عراق» بو. ثنوان نم دروشمه یان پهسند نه نه کرد. لایان واپو، جیبی کردنی نم دروشمه له توانای کورد به دهره، بملکو هندیکیان لایان واپو حبزی به عس هاویمانی ستراتیجی کورده و، جولانموی کورد نهی دس لمو دروشمه هلبگری و، له ریگای گفتوگو له گدل به عس هلولی چاککردنی داوودزگای نوتونومی بدات. له گدل دس پی کوردنموی خبانی چه کداردا به یانیکیان به عمره پی له لوپنان و نوروپا بهم معنایه بلو کوردوه. وه کو نمایان وت: صلاح به دره دین، کدوستی به عسی عراق بو، بری بلو کرد بونهوه.

له ناکوکی نیوان قم و به کیتی دا پی یان واپو نمه زیندو کوردنموی ناکوکی مه لای و جه لایبه، ثنوان پیوسته نهی به بهشی لم ناکوکیبه، بملکو پیوسته «ختی سیهم» دروست بکن.

له کاروباره کانی ناو به کیتی دا مامجه لالیان تاوانهار نه کرد به «تاکروی» و، به داشکندن به لای کومله دا.

له ناو سرکرده کانی بزوتنموا له شاخ رسول مامند کتوت به ژیر تمشیری نم بیر و رایانموه و، دیغای لی نه کرد. هندی له بیر و به چونه کانیان جزوی له راستیپان تی دا بو، به لام شیوهی کار و پروپاگانده کانیان نادرست و زیانبخش بو. رسول به دریایی زستان کیسه و گیروگرفتی له گدل مامجه لال دروست کرد بو. تپایی له ناو مه کتبی سیاسی دا نه بهشت بو. زوری کاره کان تگروهان تی کتوت بو.

سرکرده پی بزوتنموا خپان کسونهوه. رسول له مه کتبی سیاسی و سرکرده پی به کیتی گشایموه. له باتی نو تایپان بز نندامه تی مه کتبی سیاسی و، حاجی حاجی برایم یان بز نندامه تی کومبتهی سرکرده پی دانا. رسول «تفرغ» ی کرد بو کاری بزوتنموا.

*

ده فتمری سروروی

به دریایی سالی ۷۷ به عس به پیری درنده تپیه به تیکوشترانی گله کمانی له سیداره نندا. گیراوه کان خویان لیسته کانیان بو ننداردین و، ریکختنی شاره کانبش هوال و دنگوباسه کانیان نندارد. زوری نم ناگادار بانه له گدل نو ناگادار بانه، که خوم له سر شهیدانی پیشمرگه کوم کرد بونهوه، له بهک دا و، له نامیلکه بهک دا نامادم کرد به ناوی: «ده فتمری سروروی» بهوه.

گیراوه کانی به کیتی، به تایبه تی نندامه کانی کومله، له زندان دا نریتیکی

نازایانه‌بان داهینا: نهریتی «نامه نویسن له ژوری خنکاندنه‌وه» که تا نموسا یار نه‌بو.

نفسره کورده‌گان: محمد محمد قردسی، عهزت عزیز، خه‌پرولا عبدالکیریم و مستنفا خوشناو، پیش هملواسه‌پنهان به چمند سمعانی نامه‌په‌کی گرنه‌گیان بو صیبله‌تی کورد نویسه‌و. نامه‌که وه‌کو سروریه‌په‌کی نه‌توه‌یی زور جار پلاو کراوه‌توه و، هر بو به سرمشق بو تیکوشهرانی ره‌گای کورده‌پنه‌تی.

دوای نموان کسپه‌کی که نامه‌ی لهو پاه‌تدی نفوسی بو، یا نیمه پیمان نه‌گه‌بشت بو. هاوریه‌پانی کومله سهره‌پنهان شکان و، به نامه‌ی شورش‌گیرانه له ژوری نه‌جدا‌م‌وه، سرکرده‌گاننهان، هاوریه‌گاننهان، خزم و کسوکاریان هان نندا بو دریه‌دان به خیمات تا سرگوتن.

ژوری نمو نامه‌نه له لای من کوریه‌پونه‌وه. ره‌کخراوه‌کانی کومله پوهان نه‌ناردم. نامه‌گان نه‌مونه پهرز و به سوز بون، هستیان نه‌پزواند و کاریان له ناخی دهرن نه‌کرد. من هر که وهرس نه‌بوم، هندی لم نامه‌نم نه‌خویند‌وه، سرلنوی تین و تاوم تی نه‌گرایه‌وه.

نامه‌گان هنده‌پکیان بو مامجه‌لال و، هنده‌پکیان بو من و هاوریه و دوست و، هنده‌پکیان بو کسوکاریان نوی بو. هر نمو زمانه هندی به‌شم لم نامه‌نه له «دفتیری سروریه» و «هوالنامه» و «کومله» دا پلاو کرده‌وه. دو‌پستر همریم دا به دیزگای راگه‌پاندنی په‌کپتی زوریان له کتیه‌پک دا پلاو کرده‌وه له ژیر ناوی: «چمند نامه‌په‌ک له زندانی فاشسته‌گان‌وه». نازانم نه‌صلی نامه‌گاننهان چی لی کرد.

له دفتیری سروریه دا، پیشه‌کپه‌ک و، چمند بره‌په‌کی هندی لهو نامه‌نه و، لهستی ناوی همر نموانی له چالاکی پیشه‌مرگابه‌تی دا و، له زندانه‌کانی عیراق دا تا نمو کاته کوژا بون: نوی بو.

پیشه‌کپی دفتیره‌کم بهم به‌پنه‌تی «محرری» دس پی کرد بو:

به پیری مرگوه فرسخ به فرسخ رویون مردان

نوی پاکی له مردن بی دباره پلح و نامرده!

محرری خری «نه‌لی تصه‌صوف» بوه. وه‌کو همر صوفیه راسته‌پینه‌گان پور جوړه

له مردن و ژبانی روانیوه. هاوریه‌پانی کومله‌ش، نمو زمانه، صوفی راسته‌پینه بون:

عاشقی نه‌توه و نه‌شتمانه‌کیمان بون. «کوردی» لم باره‌پوه نه‌لی:

نه‌صلی مقصد هر په‌کپکه بو پرستارانی عشق

په‌ک سپاهه حق شوناسی: که‌عه یا پتخانه بی!

تا پیکسی «برازر» و رونویس کی دستی مان پیدا کرد بو، نم نامیلکمه و هندیکی تر له بلاو کراوه کانی به کستی که له دهرهوه درچو بون، پی چاپ کرد و، تا ماره به کی دروژ نم تا پیک و رونویس تنیا هوی بلاو کرد نهوهی بیر واور و دنگوباسه کانی به کستی و کومله بو.

*

راگوزانی ناواییه کانی سنور

بعس بریاری دابو له سهره تای مانگی حوزه برانوه دس بکا به راگوزانی همر ناواییه کانی سنور به قولای ۲۰ کیلومتر. به کی لهو مسسه لاندی له کویونوه کانی کومبستی سرکردا بهتی دا نهو پاسی بکری، نم مسسه له به بو. رشی هموان نهوه بو بهرنگاری راگوزان بکری و، رهوشینی سازدانی دانیشتوانی ناوچه کانی سنور دابتری بو بهرهلستی ههرشه کانی عیراق و، بهرنگاری راگوزان. زوری خملک ناماده بون بو بهرنگاری. بهلام چه کیان نهو. بو نهوهی پلانه که جیهی بکری نهو چه کیان بو پیدا بکری. تنیا سرچاوهی چه که لهو کاتدا سوریا بو. نهو رگابه که بو سوریا بکری نهوه. به کی له هژکانی سفیری برادوست، که بو به «کارسانی هکاری» نمه بو.

دهراره ی راگوزان، بز هاندانی خملک، نوسا پاسیک ناماده کرد بو، له ژماره ی دوهمی ئابی ۱۹۷۸ ی «هوالنامه» دا هلام کرد نهوه. لهردا وه کو خری نهو نوسمهوه:

*

ره گزیره سته کانی عیراق ناوهدانی و پیشکوتن دینه کوردستانهوه

- ۱ -

دوله ته نیمه پریالستی به گهوه کانی نهو رپا همر له کورتایی قهرنی نوزدههم و سهره تای قهرنی بیستنهوه مرخیان له زهویزاره کانی عوسمانیه کان خوش کرد بو و، کسوت بونه دانانی پلان و نمخشه بو داگیرکردن و دابشکردنی قهلمهوهی فراوانی عوسمانیه کان به سر خویان دا.

پاش چنگی جیهانی به کم نهو دهره ته نیمه پریالستی باندی شه که یان بردهوه، به تامانجی خویان گهشتن و، به پی ی قازانج و دسکوتی ستراتیجی، سیاسی، ناویری - بهترولی خویان، بی نهوهی گوی بدهنه و بست و ناره زوی دانیشتوانی ناوچه که و، بی نهوهی گوی بدهنه هیچ نهعتیباریکی نه نهوهی، کومه لایه تی، دینی و جوگرافی.. ناوچه کانی روه ده لاتی ناوهراستیان دابش کرد و، بهمجوره نیشتمانی عهره ب و نیشتمانی کوردیش له توپست و نجبر و نجبر کران و، چهندین دهره توکمی بی هیز و دسه لات و گری

دراوی ٹیچر بالزمیان تی دا دروست کرا.

کوردهستانیش وه کونیشتمانی عه‌رب له‌توبیت کرا، به‌لام نیم‌په‌ریالیزم و کونده‌په‌رستانی داگیرک‌موی کورده‌ستان، هه‌ر به‌وه دا‌هین نه‌هون نه‌توه‌ی کورده‌ پارچه‌ پارچه به‌کمن، به‌گه‌ له‌ ناو کورده‌ش دا خیل و هوز و تیره و به‌مه‌اله و هه‌ندی جار خیزانه‌کانی نه‌و نا‌وجانه‌مان به‌ سه‌ر نه‌م دیو و نه‌و دیوی سنوره‌کان دا دا‌هه‌ش کرد.

خپله كړودوكانى سنوره كان هم جوړه پارچه پارچه بون و كوتنه دپوه جيا
جياكاندوه هر پارچه به كيان كوټه ناو سنورى سېاسى ددوله تېككوه، بز وينه:

عراق - تهران

زنگنه، ترکموازی، باجهلان، روئیدهانی، تاوگوزی، جاف، نیشاخی، لهونی، بارام
هنگی، میراودلی، منگور، ماممش، پیران، بلباس، هدرکی، سورچی.

عبراق - تورکيا

ہندک، سورجی، گہرڈی، دوسکی، ٹیرتوشی، ہلویری، سندی، سلوی۔

عراق - سوريا

میران، موسا ریشی، همسنی، کچان، هارونی، چیلکان، گاباره (خواروی شمشگار و سدری حسدکه)، شرقی (دنا، کیکا، ملی).

بهلام همرو کو له توپت کړدنی نېشتمانی عمر به کسان و دروست کړدنی چمندين دولتې جيا جيا نه توانې په کيټي عمر به هلک پوهښتېدوه، پارچه پارچه کړدنی خاکی کوردستان و داهشکړدنی نه توهی کوردیش به سر چمندين دولتې جيا جيا دا، کبشانی سنوري سياسي و هېول و تعللای رژيمه کونه پرسته کان، تمنانت نيجراتاتي جنگي و پوليسې پش نه پتوانېوه په کيټي نه توهی کورد هلېره شېنې.

یەکیەک لەو رەڤاگانەی زوێر لە کۆننۆه داڭبەرگەوانی کوردستان پەنایان بردۆتە بەر
بۆ ئەو ناو بێردنی کورد: راڤەزانی هەز و خێل و تیرە کوردەکان و دورخستنیووەیان بۆ ئە
کوردستان.

میژونوسه‌کان له سده‌گانی ناوهراستمهو هاسی راگوزانی زوره‌ملی ی کوردمان بۆ ته‌گبیرنه‌وه، هاسی زولوزوی پاشا و نیمیر و سولتانه زورداره خوینمه‌وه‌کان و هه‌ول و ته‌قه‌لاکانبافان بۆ ته‌گبیرنه‌وه له مهر به زور راگوزان و دهره‌در کردنی کورد له خاکی کوردستان، هاسی به‌رگری قاره‌مانانه و شورشی خویناری و راپهرینی کوردمان بۆ ته‌گبیرنه‌وه.. تهنانت قاره‌مانانی نهمری وه‌کو سه‌لاح‌دینی نه‌په‌یی و گهریمخانی زه‌ندیش ههر له ناو نه‌ر خه‌له به زور دوزخراوه و دهره‌ر کراواندا هه‌لکبوون.

لم چرخش دا، میژوی نوی ی تورکیا نمونه کی تری هولی ژیرکوتوانه و نابریوانی ره گزپرسته فاشیسته کانی تورکیا مان پیشان ندادت له باری به زور راگوزانی گلی کورد له کوردستان.

بهلام تاكو نیستا لعمت و نفرتی میژو بۆ نو نمیر و سولتان و کارمدهسته خونریژ و زوردارانه نهچیت و له لاپره پر شمرسزاریه کسان دا ناریمان دیت و گلی کوردیش سمرهای زور لی کران و چوساندنوهی نهتوایهتی، سمرهای کوشتن و برین، سمرهای دهمدر کردن و راگوزان، سمرهای برسی کردن و تالان و دواختن، سمرهای هول دان بۆ تواندنوه و تفروتونا کردن و له ناو بردنی وهکو پدک نهتوه، همروه کو کپوه سرکمشه کانی کوردستان به سمرهزی، به کوردی ماوندوه.

- ۲ -

ره گزپرسته کانی عراق، سمرهای همو نو درۆ و دهلسانی له باری چارمیر کردنی گپروگرفتی نهتوهی کورد و دانتانی سمرزاره کی به هندی له مافه کانی کوردا، لاپره پدکی به کجار رهش و فاشیستی و درندانیمان همه له رفتاریان دا بهرامیر گلی کورد و میژوی میله ته کمان دا، به بی گومان کردهوه کانی نعمانه له پال کردهوه کانی ره گزپرسته سپه کانی نفیرقا و سمهرنیه کانی فلعستین دا نهگیرتوه.

ره گزپرسته کانی عراق که سالی ۱۹۶۳ بۆ یه کم جار کاروباریان گرتنه دست، دهستان کرد به راگوزانی کورد له ناوچه نو تارویه کان، به تاییهتی کمرکوک، به سدان گوندیان له دوروی کمرکوک و چندین گهره کبان له ناو شاری کمرکوک دا له گیل خاک دا به کسان کرد، جاری دوه میس سالی ۱۹۶۸ که هاتنوه سمر حوکم همر زو دهستان کرد به دهمدر کردنی کورده فهلبه کبان و راگوزانی کورد له خانقین، شینگار، کمرکوک، تلمعفر، زه مار..و، به مجوره به سدان گوندیان چول کرد و، به هزاران خیزانیان له خاکی باو به پیرانیان دمرکرد.

ناشه تاله کی ۱۹۷۵ هلیکی باشی دهس تم فاشیسته مانه خست بۆ جیهی کردنی به پهلوی پلانه ره گزپرسته نه کبان له سمر گورینی روخساری نهتوهی خاکی کوردستان به دمرکردنی کورد له ناوچه تیکه لاهه کانی کوردستان و، به راگوزانی دهیان هزار خیزانی کورد له ناوچه پهتولی و ستراتیجی و ستراتیجی و سنوره کانی کوردستان.

به مجوره کورته راگوزان و دهمدر کردنی کورد له کمرکوک، خانقین، شینگار، تلمعفر، عهین زاله..و، هینانی خیل و هوز و موچه خور و جوتیار و

کریکاری عمره ب پز نم ناچانه، ههروها کۆتته راگوزانی ناوچه سنوره کانی کوردستان و، ههسو سنوری سوریا - عیراق و، بهشی ههرو زوری سنوری تورکیا - عیراق و، بهشیکی گهروی سنوری ئیران - عیراقیان، له سالانی ۱۹۷۵ تا ۱۹۷۷ دا به قولایی ۲۰ کم چول کرد و، نهمسالیش کۆتته راگوزانی ناوچه کانی میرگسور، دهشتی بهرازگر، دولی خوا کورک، دولی لولان، سیده کان، گرتک و روست، پشدەر، مهنگورایدتی.. و، تا نیستا پلاتیان به دهستوهه نالان، سیوهیل، شلهر، ههرومان.. راگوزن.

تاکو نیستا صددام حسین دو چار به رسمیی دانی ناوه به راگوزانی دانیشتوانی کوردستان دا:

جاری یه کسم، دوی ناشهه تاله کسێ سالی ۱۹۷۵ له وتاریک دا به ناری «سننگریک یا دو سننگر» دوه یلاری کردوتوه. لهو وتاره دا باسی پهیوستهی چول کردنی ناوچه کانی سنوری کوردستان نهکا به قولایی ۱۰ - ۲۰ کم، سههاره به نهم و ناسایی عیراق، گوایه پز ئهوی «پشتینی نهمی» له دهوری عیراق دروست بهکرت.

جاری دوم، لهو کۆنگره بهدا که به پزنی ناههنگه کانی ته موزوه له ۱۹۷۸/۷/۱۸ دا له گهیل روژنامه نسوس و په بانهیرانی بهگانه دا گرتی. صددام لهم کۆنگره بهدا وتی:

«دقی بعض الاحیان تسمعون حدیثا عن تهجير الاكراد.. فسا هو تهجير الاكراد فی حقیقه...؟ سوف تشاهدونهم عندما تذهبون الى هناك.. لكن الذی ارید ان اقول له لكم الان، الشریط الحدودی بین العراق وتركیا و بین العراق و ایران.. تقرر ان یجری ترحیل القری الی هی عبارة لیست عن قری واقفا فی اغلها من بهوت معزولة عن ای قط من اقاط مستلزمات التقدم والحضارة.. وعن قدرة الدولة فی ابعال ای نقط من اقاط الخدمات الاجتماعیة والاقتصادیة لهم. تقرر بالنسبة لكل الذین یسكنون الشریط الحدودی والذی یعمق بین ۱۰ - ۲۰ كم للاراضی الحدودیة الواقعة بین العراق.. یعنی من اراضی العراق المجاورة لتركیا ولا یران یرحلون بالعق فی قری نموذجیة تتوفر فیها كل المستلزمات والخدمات الاساسیة الی تفتقر لها حتی الان قری واسعة فی ضواحي بغداد.. وفی مدن أخرى من العراق.. هذا هو معنى الترحیل.. لكن یكتفون ترحیل.. وحلو الاكراد.»

لهم قسانی صددام نم شتانه تی نهگهین:

۱. ناوچه کانی سنوری عیراق له گهیل ئیران و تورکیا به قولایی ۱۰ - ۲۰ کم رانه گوزن.

۲. نم چاره هزی راگوزانی نه دابه پال پاراستنی نهم و ناسایی و دروستکردنی

«پشتینی نمئی» له سمرانسری سنوره‌گانی کوردستانی عیراق - ئیران، کوردستانی عیراق - تورکیا، کوردستانی عیراق - سوریا، هه‌لکو گه‌رایه‌وه بۆ دواکوتن و پیش خستنی کوردستان که گوايه ئهم ناوچانه خانوی له هه‌ک داه‌راو و دور له هه‌کی ناوچه‌یه‌کی شاخاوی سه‌ختی نه‌وتۆ دان، که ده‌ولت ناتوانی خزمه‌تی کومه‌لاهه‌تی و ئابوری به‌که‌به‌نبه‌تی، جا بۆ نه‌وه‌ی پیشکوتن و شارستانیه‌بان به‌که‌به‌نبه‌تی، ده‌ولت «گوندی نمونه‌ی» ان بۆ دروست نه‌کات، که هه‌مو نیشانه‌گانی پیشکوتن و ئاوه‌دانی.. به‌ جوړه‌کی نه‌وتو تی دایه، که تمناوت له گونده‌گانی نزیک به‌غدا و شاره‌گانی تیره‌ش دا نه‌ن.

۳. سه‌ده‌ام جاری به‌که‌م که مه‌سه‌له‌ی راگوزانی کوردی نه «سنگه‌ریک یا دو سنگه‌ر» دا له هاری سه‌ره‌جی جه‌نگی و سه‌راته‌جیه‌وه لیک نه‌داوه‌وه، ته‌مجاره خسته‌یه‌یه چوارچه‌یه‌کی تیره‌وه که له قسه‌ی ئهو نه‌وره‌یه‌یه داگیرکه‌ره نیمه‌سهرابسته‌بانه نه‌چی که کاتی خوی ئاسا و نه‌فریقا و نه‌مه‌ریکای لاته‌یه‌بان داگیر و تالان کرد به‌ ناری نه‌وه‌وه که گوايه: کابرای سه‌ی په‌مایی پیشکوتن و ئاوه‌دانی ته‌بات بۆ گه‌لانی دواکوتو!

ره‌گه‌زیه‌سته‌گانی عیراق ناوچه‌گانی سنور رانه‌گه‌یزن نه‌ک له به‌ر نه‌وه‌ی ته‌بانووت کورد پیش به‌خن و، کوردستان ئاوه‌دان به‌کنه‌وه و، شارستانیه‌تی و ژبانی خوش و پیشکوتوی تی دا ئاساده به‌کن، هه‌لکو ته‌بانووت به‌که‌به‌تی نه‌ته‌وه‌ی کورد تیک به‌دن و، کوردی عیراق له پارچه‌گانی تری کوردستان داه‌یرن، چونکه هه‌مو ئهو هه‌ول و ته‌قه‌لا ئابوری و سه‌اسی و کومه‌لاهه‌تی و فره‌هنگی و عه‌سکری پانه‌ی کاربه‌دستانی عیراق و ده‌وله‌ته‌گانی دراوسی داویه‌انه بو له هه‌ک په‌چرانندی کورد، تا نه‌ستا سه‌رنه‌که‌وتوه و، به‌م شه‌یه‌به ته‌بانووت به‌وشایه‌یه‌کی زه‌مه‌نی له به‌ینی کوردستانی عیراق و پارچه‌گانی کوردستان له ئیران و تورکیا و سوریا دروست به‌کن و، ئهو به‌وشایه‌یه‌ش به‌ سه‌ریازگه و سنگه‌ر و قایمه‌کاری جه‌نگی پر به‌کنه‌وه که وه‌کو شوهره‌یه‌ک وایی له نه‌بان کوردی عیراق و کوردی پارچه‌گانی تری کوردستان دا.

ئهو ناوچانه‌ی راگه‌یزوان له سنوره‌کان له گه‌ل ئهو ناوچانه‌ی که به‌ ده‌سته‌یه‌یه راه‌گه‌یزین به‌ لایه‌نی که‌مه‌وه ته‌قدیر نه‌که‌یت به ۲۵ هه‌زار که‌یلومه‌تری چوارگوشه، که دو نمونه‌ی قه‌لمه‌روی لوپان زیاتره.

- ۳ -

راگوزانی کورد له سه‌ره‌مه‌ینی بارویه‌پیرانی جگه له‌وه‌ی که سه‌اسه‌یه‌کی ره‌گه‌زیه‌سته‌ی ده‌ی مروه‌قه‌یه‌یه، هه‌نگاو به‌کیشه بو په‌رت و به‌لاکردنه‌وه و توانده‌وه‌ی ئهو کوردانه‌ی رانه‌گه‌یزین، چونکه ئهم خه‌زانه کوردانه‌ی دور نه‌فرینه‌وه بی به‌ش نه‌که‌رن له

پیشدی همیشهی خویان که ژانیانی له سهر به: کشتوکال و پهرمه کردهی ناوێل. ئهمه وایان لی نهکات که ئیتر نهتوان خویان به خپو بکمن و، چاویان له دهستی کارمهستانی بهغدا بیه، به تابهتی له بهر ئهوی که له کار و پیشهکهی پیشویان دور خراونهوه بهی ئهوی له «ئوردوگا زورمهلبهکان» یش دا هیچ کار و پیشهکهی تریان به تهمین کرابی.

کارمهستانی بهغدا پلاتیکی رهگهز پهڕستانهیان داناره بهی ئهوی ئهمانه بکمنه کریکار له خواروی عیراق و، لهم بهر بهوه پیشتر بهلویان کردوتوه کهوا زیاتر له ۴۰ ههزار کریکاریان پیوسته بهی کارگاکانی ناوهراست و خواروی عیراق. به بهی لیکنانهوهی رهگهز پهڕستهکان ناچاری خه بهخپو کردن و پیوستی گوزهران، وا لهم خهلهکه بهی ئیشه راگوزراوهی که له زویهکانی خویان ههلهکنهرون، نهکات، کوچ بکمن بهرو بهزاری کار و نان پهیدا کردن، ئهمش بهیگومان زهره له ئابوری عیراق نهات، چونکه ئهمانه شارهزاییان له کاروباری کریکاری دا نیه، بهلام رژی فاشیستی عیراق ئهمی له لا گرنه نیه، بهلهکو تنها مهستی توانندهوی کورده له ناو عهرهیی ناوهراست و خواروی عیراق دا.

رژی بهغدا سندان ملیون دهناری بودجهی عیراقی سهر کرده له دروستکردنی خانو و بهرو «ئوردوگا زورمهلبهکان» دا و، له بهژاردن و دانی پارهی نهختینهدا به خیزانه راگوزراوهکان و کاروباری تر، ئهم پاره به سهر نهکری له ویران کردنی بهشیکی ولات و دهرمهیر کردنی دانیشهوهکانی دا.

راگوزران زهرهیکی گهوهی داوه له کهرتی کشتوکال و سامانی ناوێل چونکه ئه ناوچانهی راگوزراون و به دهسته به رهگهزین له ۲۵ تا ۳۰ ههزار کیلومهتری چوارگوشه نهگهزیه که نهکاته سی پهکی سهرزهینی کوردستان. جا ولات له بهرهمی کشتوکال و بهرومی ناوێلی ئهم ناوچه گهوه بهی بهش نهیهت و، ئهمش گرانی و ناریکی ئابوری له ناوچهکانی کوردستان دا دروست نهکا، جگه لهوش ئهو خهلهکه زوریه نهچنه نزیک شارهکان ئهین بهار به سهر ئه ناوچانهوه، نهک ژانی خویان پی مسوگهر ناگری، ژانی خهلهکی شارهکانیش نهخهنه تهنهگهچلهمه بهکی تهواوه.

به هوی راگوزراوه بهیکاری زیاتر نهی، ئهمش گهروگرفتی قوشر بهی ئابوری عیراق به گشتی و، بهی ئابوری کوردستان به تابهتی، دروست نهکا.

به پهچموانی ئه پروپاگانده بهوه که رژی بهغدا نهکات، راگوزران زهره له خزمهتی گشتی (تندروستی، خویندن...) نهات، چونکه هندی لهو دیهاتانهی ویران

کراون نمخوشخانه، قوتاخانه و مزگوتیان تی دا بوه سوتینراون. نو نوردوگایانهش که بریان گویزانده نموه قوتاخانه و نمخوشخانه و مزگوت و (داوودزگای خزمهتی گشتی) پان تی دا ناماده نکراره، نمه جگه لهوی که کارهپان تی دا نمه و پروژی ناوی خواردنموش لهو شوناندا ناماده نکراره.

نمگهرچی نوردوگا زورهملهگان ناو نراون گوندی هاوچمخ و نمونیمی، بهلام له راستی دا کامپی گرتن (معسکرات الاعتقال) ن، چونکه هیزی سوپای به دوروه دامنزینراوه و پاسیان نکات.

سهربرای همو نم لایهنه خراپانه، راگوزان له روی سیاسیهوهرتیه له لادانیکی زیاتر به لای نیمپریالیزم و، دوهلهته گونیهپرستهکانی نهران و تورکیادا، نمه زهره له سهرمخیزی ولات نندا، چونکه نو شونانی چول نکهرن یه کجار فراوانن، ماره نهبت دوهلهتانی نهران و تورکیا (تسلل) بکنه ناوی و، بز مهبستی خزبان به کاری بهین. له راستی دا وازهتانی رژیم بقدنا لم ناوچه فراوانی خاکی ولات خهانهتکی نیشتمانی و نهمهوبیه، به نیازی جیهجی کردنی سیاسیتی زهمینی سوتار (الارض المحروقه) بز سوتاندنی تهر و رشک له دهباتهگان دا، بز له ناو بردنی مهر و مالات و ناودانی و رفز و باخ و، همو سهرمابهکی تر گوايه بز نموی تنگ به ژبان و گوزهرانی پیشمهرکه هلهچنیت و له برسان دا بیکوژیت، که بیکومان نممش بز رژیم بقدنا ناچسته سهر، چونکه مبللت پشتیوانی شوره و، گنل ژبانی پیشمهرکه نمین نکات.

نم سیاسیتی رهگزپرستهکانی عهراق دژی گملی کورد و خاکی کوردستان گرتویه، دژی همو نو پاسا و پهمان و ریککوتنه جیهانی و مروفایهتیهانی که عهراق سهاروت به نندامتی له (کومللی نهمه یه کگرتوهکان) دا مژوی کردوه.

- ۴ -

رهگزپرستهکانی عهراق که دست نکمن به راگوزانی ناوچهیهک بهم جووه نهپانویت ناودانی و پیشکوتنی تی دا بهلار بکنموه.

- سوپا به هالیکوتهر و نوتوموبیل و تانک و زیرپوش و پتژ هیرش دهنیته سهر ناوچهکه و، دوری نو شونانه نگری که بریاری راگوزانان دراوه.

- پاش داگیر کردنی ناوچهکه، دانیشتمانی گوندهکه نکهرن و به خویان و همدیک کملریل و ناژل و گاوگوتالیهو راهیچ نکهرن و نهپستهرینه ناو چمند زیلهکی سوپایهوه.

- به زیل نهگویزرنموه بز یه کهیک لهو نوردوگا زورهملی یانمی پهشتر ناماده

کراوه بز نیشتمی کردنیان.

- له کاتی گواستنموهدها هندیک پیر، ساوا، نمخوش.. نمرن. بز نمونه له کاتی راگیزانی دانهشتوانی گوندی باوژی (قهلا دزه) بز نوردوگای تومسوران ۱۱ مثال و ژنیک مردن.

- توانمی رانه گیزین زور به زه حمت هندیک له کملو پللی پیوستیان بز ده یاز ندریت و، توانی تر همدی به جی نهمیت و سوپا ناگری تی بهر نمدات.
- له ناوچمی راگیزاودا:

خانوپره، مزگموت، قوتاخانه.. به تهمسینی ندریت پیری و کاول ندرین و نسوتین.

باخ و ریز ویران ندری، ناگر بهر ندریت پیری کانی و، تلاته کانی ندری و، تیزاب ندری به سر داری پیری دا.

جوگا و بناوان و کانهکان به دینمیت ندریت و کور ندریت.

هنگهکان ناگری تی بهر ندریت و پوره هنگ نفالوز کترین.

ماوه ندریت به جوتیارهکان بهر همدی کانی ندر و مرزه پشپان هلیگرن، بهلکو شینایی و خله و خرمانیان.. ندری قریا بهگون نسوتین و، ندری تریان پی به جی نهمیت.
به نرخیکی همزان ناوئل و گاگلهکان له جوتیارهکان ندریت.

- ۵ -

نم هنگاه ره گیز پیرستیمی کار بهدستانی عیراق دهریق به میله تی کورد بۆته هوی:

۱. راگیزانی دهان هزار خیزانی جوتیاری کورد له سرزه مینی باووپیری و په کستن و له کار خستی همزان دمی کار.

۲. بهر لایا کردنی همزان دمن زوی باشی بهراو و دیمی کشتوکال.

۳. وشک پرن و له ناوچونی همزان دمن ریز و باخی مسوه و بهر لایا کردنی دهان هزار دمن لایوگا.

۴. تفروتا پرن و به تالان چونی همزان میگیلی کوره و گاگلی کوره.

۵. له ناوچونی دهان هزار پوره هنگ.

۶. ویران پونی سمدان گوندی ناوهدان و همزان خانوپره، مزگموت،

قوتاخانه.. (توار)

دومین کورنموه

کمیتهی سرکرده‌های پدکیتی نیشتمانیی کوردستان
خولی دومی کوپونوه‌کانی ک س - ی ن ک چندین مسئلهی گزنگی سیاسی،
پیشمرگه‌یی، نیمعلای، ریکخواوه‌یی، دارایی له مردم دا بو که نه‌بونی یان پدوی و
باسپان پکات و پریاریان له سر پدات.

کمیتهی سرکرده‌های پیک هینرایوه له:
نوینهرانی بزوتنوه: علی عسکری، تاپیری علی والی، خالد سعید، سهد
کاکه، حاجی حاجی برام، عومر مستفا (له دهره‌بو)
نوینهرانی کومله: نازاد هورامی، مه‌لا پختیار، عومر عبداللّا، تالیپ
روستم، من و، سالار (له دهره‌بو).
نوینهرانی خه‌تی گشتی: شیخ حسین و، ده‌ستی دامزینر (که له دهره‌بو
بون).

مامج‌لال هه‌ل‌پ‌ر‌د‌رایوه به سکرتری گشتی و، ده‌کتبی سیاسی له ۲ نوینری
بزوتنوه: علی عسکری و تاپیری علی والی و، ۲ نوینری کومله: سالار و نازاد،
پیک هینرایوه.

سالار له‌و کاتدا هیشتا له دهره‌بو من پیشنارم کرد له ده‌کتبی سیاسی
داهنریته‌بو. له روژانی کوپونوه‌کدا تالیپ، به بیانوی نه‌وی ریزی نه‌گه‌راوه و پرسی پی
نه‌کراوه، نه‌ست‌قالی له نوینرایه‌تی کومله و له کومله کرد. لام وایه هوی راست‌قینه
نه‌بو نه‌کرا بو به نه‌ندامی سرکرده‌های کومله، چونکه خوی له‌وانی تر به شایسته‌تر
نه‌زانی.

سرلندی فرماندهی همرم و یاریده‌ده‌ره‌کاتپان و، له‌پ‌رس‌راوی له‌ده‌کان، دپاری
کران. تالیپ روستم، فرماندهی همرمی ۶ ی پشدر بو، له همان کاردا هینرایوه.
پیکه‌پنانی ناوه‌ند و، دهرکردنی تورگان و، سرپهرشتی ریک‌خسته‌کانی کومله،
به‌واته‌ده‌کی تر زوری کاره‌کانی کومله گه‌وت بو نه‌ستوی من. من تیر نه‌سته‌توانی
فرماندهی همرم بم، خورش نه‌ستوست پچمه ده‌کتبی سیاسی‌بو، نه‌ریست جی بو
ه‌وریکانی ترم چول پکم.

*

له ناو نه‌و مسئله گزنگاندا که پاس کران:
پدکیکیان، هه‌ل‌پ‌اردنی شونیک بو باره‌گاکانی سرکرده‌تپیان تی دا داهنری.
نه‌وی تریان، مسئلهی راگو‌زانی ده‌هاته‌کانی سنور بو.

پاره‌گای مکتب‌های سیاسی لمر کاتدا له «نۆکان» بر، به‌لام «نۆکان» نمرزی نیران بر. کاتی خوی قم ناوایان کرد بویه. مکتب‌های سیاسی به ناچاری له بر سرمای زستان و له بر بی جیگایی چو بوه ناویه‌وه. نیران هه‌مه‌شی کرد بو نه‌گهر چولی نه‌گهن هیز بنیسته سمریان به زور ده‌ریان بکا.

راگوزانی ناواییه‌کانی سنور به مه‌ترسپه‌کی گه‌وره بر سر پاشه‌روژی گه‌لی کورد دانه‌را، له بر نه‌وه بریار درا به هه‌مه‌ر توانا به‌که‌وه به‌ره‌نگاری بکری و، دانیش‌توانی ناوچه‌کانی سنور ساز به‌رین و، ریک به‌رین بر شه‌ری به‌ره‌هلستی راگوزان.

*

گرنگی ناوچه‌ی ۳ سنور

ک س - ی ن ک له کسپونه‌کانی دا، به گشتی بریاری دا که پاره‌گا و بنکه‌کانی ده‌زگا سهرکرده‌یه‌کانی شورش بهاتوه شوینه‌کانی سالی پیشو له ناوچه‌ی برادوست، که نه‌که‌وته ناوچه‌ی ۳ سنوری عیراق - نیران - تورکباوه، له بر زور نیه‌تباری نه‌توه‌یی، سیاسی، جه‌نگیی، تاکتیکی...

ناوچه‌ی ۳ سنور نه‌و کاته گرنگیه‌کی گه‌وره و تابه‌تی هه‌و له چاو شوینه‌کانی تری کورده‌ستانی عیراق دا چونکه:

۳ ده‌ولتی عیراق، نیران و تورکبا و، ۳ پارچه‌ی جیاجیای کورده‌ستانی پیکوه گری ئندا و ناوچه‌کانی بادپانی عیراق و سورانی عیراقی به‌یه‌که‌وه نه‌هست، هه‌روه‌کو توانای هبنانی نازوقه و کهلویلی پهیوست له ۳ ده‌ولتی جیوازوه هه‌و، ئاهلو‌مدانی ئاهوری دژوار بو، سهره‌رای نه‌وی که ناوچه‌کش شاخاوی و سخت و عاسیی بو دژمن نه‌هسته‌توانی له هه‌مه‌ر لایه‌که‌وه ئاهلو‌مدی سپایی به‌لات و به ئاسانی به‌یگاتی و به‌یری به‌جسته ناویه‌وه.

جگه له مانه هه‌مه‌وی، له بر نه‌وی که به‌هار و هارین و پایزی ۱۹۷۷ پاره‌گای سهرکرده‌به‌تی ی ن ک و هیزیکی گه‌وره‌ی پیشمه‌رگه له‌وی بوو، وه زستانه‌کی له بر نه‌توانینی تهنین کردنی پاری نازوقی هیز و پاره‌گا‌کان کشا بونه‌وه ناوچه‌کانی هه‌ولیر و سلیمانی، ژماره‌به‌کی زور له سهرکرده و کاده پیشمه‌رگه‌یی و سیاسی و پیشمه‌رگه‌کانی شاره‌زاییه‌کی باشیان له هه‌ر ۳ ده‌وی ناوچه‌که و ناسپاری و ناشناپه‌تییان له گه‌ل خه‌لکی هه‌ر ۳ ده‌وه‌کی سنور هه‌و.

*

دانانی پلانی گواستنه‌وه و ئامانجه‌کانی

ک س - ی ن ک به گشتی بریاری دا که هاره‌گای سرکردا‌پتی بهاتنوه ناوچی
برادوست له سر سنور بۆ ئه‌وهی:

۱. هاره‌گای دزگا سرکرده‌به‌کان له شونیکه‌ی نهمین دا جیگیر بی و به‌په‌رۆشه
سر جیبه‌جی کردنی ئه‌رک و فرمانده‌کان.

۲. پێش ۱/۶/۱۹۷۸، واته‌ پێش کاتی جیبه‌جی کردنی بریاری حکومه‌تی
عیراق له‌ سر راگوزانی ده‌باته‌کانی سنور، ره‌گی په‌یوه‌ندی له‌ گه‌ل دنیای دهره‌وه و،
ره‌گی هینانی تفاقه‌ی جه‌نگی و، یارمه‌تی و په‌یوه‌سته‌کانی شورش به‌کاته‌وه.

۴. پاک‌کردنه‌وه‌ی ناوچه‌که‌ له‌ چه‌کداره‌کانی قه‌مه‌گه‌ر بونه‌ ره‌گری پلانه‌کانی
به‌کیتی.

۵. داوای به‌ک له‌ سر به‌کی دوسته‌کانی به‌کیتی له‌ تورکیا به‌ تابه‌تی ده‌ ده‌ قا
ده‌ بو‌ نزیک بونه‌وه‌ی هیزه‌کانی به‌کیتی له‌ سنوره‌کانی تورکیا.

*

بو جیبه‌جی کردنی نهم ئامانجه‌نه ک س - ی ن ک بریاری دا:

۱. زانیاری ته‌واو له‌ سر ناوچه‌که‌ کو به‌کاته‌وه، به‌ تابه‌تی ئه‌و ئالوگوزانه‌ی به
سر هیزه‌کانی دوژمنان دا له‌ ناوچه‌که‌دا هاتون.

۲. هیزه‌کی ئه‌وتو ساز به‌دات بۆ ئه‌وه‌ی به‌وه‌و شونه‌ی ده‌یه‌رکراو به‌ ری به‌کوه‌ی و
به‌شی جیبه‌جی کردنی پلانه‌که‌ی به‌کیتی به‌کات.

۳. شونه‌ی جیگیر بونی هیزه‌که‌ی به‌کیتی که‌ له‌ دوا قورناغ دا، واته‌ له‌ ناوچه‌ی
برادوست دا، قایم به‌کات.

ته‌رازوی هیزه‌کانی ناوچه‌که‌

سرکرده‌پتی به‌کیتی که‌وته‌ کوکرده‌وه‌ی زانیاری و ده‌نگه‌یاسی په‌یوست له
چهندین سرچاوه‌ی سه‌ره‌کی و لاوه‌کی جیا جیاوه‌ له‌وانه:

۱. ده‌ ده‌ کا دا.

۲. ئه‌وانی له‌ لای قه‌مه‌ ره‌ رایان نه‌کرد و نه‌هاتنه‌ ریزی به‌کیتیه‌وه.

۳. ئه‌و کادر و دوستانه‌ی به‌کیتی له‌ ناوچه‌کانی قه‌مه‌ بیه‌ون.

۴. ئه‌و پێشه‌مه‌رگانه‌ی به‌کیتی که‌ له‌ لای قه‌مه‌ گه‌را بون.

ئه‌و زانیاریانه‌ی لهم‌ سرچاوانه‌وه‌ هاتن له‌ سر هیزه‌ چه‌کداره‌کانی قه‌مه‌ ژماره‌یه‌ن،
جووری چه‌که‌کانیه‌ن، لێسه‌رسراوه‌کانیه‌ن، هاره‌گاکانیان، وه‌ی جه‌نگاوه‌رانه‌یه‌ن، ته‌وانا و
تیمکانیه‌تی سیاسیه‌ن، پشتبوانیه‌ن له‌ ناو عه‌شیره‌ته‌کانی سر سنور دا.. له‌ به‌ک دران،

همروه‌ها نورزانیان به سر هیزه‌کانی عیراق و نیران و تورکیا کورکراپونوه
هلسنگیندران، نعلجامه‌کانی بهم چمشنه بو:

- هیزه چه‌کداره‌کانی حکومتی عیراق:

سربازگه و نوخته و ره‌بسه‌کانی جه‌یش، له ناوچه‌کانی چومان، برادوست،
میرگسور، گورینکی نوتویان به سردا نهات بو و، هر له شوینه‌کانی سالی پیشو
بون.

- هیزه چه‌کداره‌کانی حکومتی تورک:

قبره‌قوله‌کانی سر سنور، دائیمی و موه‌ته‌کان، له ناوچه‌کانی گومر، شمعزنان،
چلی، نوانی زستانه له شوینه‌کانی خویان بون و نوانی هاوینه هیشتا نهات پونوه.

- هیزه چه‌کداره‌کانی حکومتی نیران:

پاسگا و پایه‌گا و پادگانه‌کان، له ناوچه‌کانی سردهشت، خانه، شنو، له شوینه‌کانی
خویان دا بون و، نالوگورینکی گرنگیان به سردا نهات بو.

- هیزه چه‌کداره‌کانی قم:

باره‌گاکانپان: گورته، چممتو، هرکی، شه‌تونس، پیلار.

لپرسراوه‌کانپان: سامی سنجاری، نورهمان بیداوی، نازاد محمود خفاف، وریا
وئوف سمع‌تچی، نازاد پیرواری، غازی زبیری، کریم سنجاری، جوهیر نامیق، کمال
کمرکوی، ملازم سردار نه‌بیه‌کر، ملازم عومر عوسمان، عریف یاسین، مستمفا
نیروهی، نهاد، یونس روژبهانی، حمید حسین، عبدالله صالح، هاشم رهمزان، ملا
نمین پیرزانی.

ژماره‌ی هیزی نسلپان: ۲۵۰ - ۳۰۰ چه‌کدار.

هیزه چه‌کداره‌کانی قم له چمندن باره‌گا و بنکی دور و له یک دایر دا له
هلیکی دریژی سنوری تورکیا - عیراق دا پورت و بلاو بون، هیچ باره‌گاه‌کیان له ۳۰
- ۵۰ کس زورتری تی دا نه‌بو.

هیزه چه‌کداره‌کانی قم له روی چوناپمتی سیاسی و سوپاپیوه پیکره نه‌گورنبار و
ناریکوپیک بون، هندیکیان خورندواری شاری بون له نوروپاوه گه‌راپونوه، وه‌کو:
سامی، نازاد خفاف، وریا.. و، هندیکیان پیاری بنسالمی بارزانی بون و، له نیرانوه
نیردراپونوه، وه‌کو: عریف یاسین، حمید نفندی، یونس.. و، هندیکیان خلکی
دیهاته‌کانی سنور و، هندیکی ترهان خلکی نار تورکیا بون.

ده ده کا ده رای نه‌ده‌ها نه‌کرد که قم له نار چمند سبروک عیش‌سره‌تپکی

کونه پرست دا له چدلی و تولودره نفوز و دسه لاتی هه به و، ده ده کا ده خوی له ناو هوز و خپله کانی شمزینان و سمرانسری هه کاری دا نفوز و دسه لاتی هه به و، له کانی که بهشتی هیزی پیشمرگه ی به کهستی دا توان هاوکاری سیاسی و جنگی به کهستی نه کمن.

*

دارشتی پلاتی دوا یی و دپاری کردنی هیزه کان

له ئه نجای بهر اوړد و تاووتی کردنی نو زانهار بهاندا ک س - ی ن ک بهر یاری دا هیزکی تیکه لاری چه کدار و بی چه ک له پیشمرگه ی زوړه ی هه به کانی کوردستانی عیراق ساز بدا و به ری ی پکات:

۱. بهشیک هیزه که به پاراستی بنکه کانی مه کتبی سیاسی و مه کتبی عسکری له برادوست بهننوه.

۲. بهشیک تری دوا ی پر چه ک کردنی به چه کی زیاده وه بگرمنوه ناوچه کانی خویان.

۳. مسفرزه کانی بادینان له گمل هیزکی پشتیوانی و یارمه تیدر دا به چنوه بادینان.

بهمجوره به کهستی هیزکی گوره ی ساز دا، که نژیکه ی ۱۰۰۰ پیشمرگه بهر له چه کدار و بی چه ک، له خپلکی ناوچه کانی سمرانسری کوردستانی عیراق هه له خانه قبتنوه تا زاخو، له گمل زوړا بهتی نندامانی ک س و ژماره به کی زوړ له فرماندهی هه یم و کورت و مسفرزه کان و کادره سیاسیه کان، که به کونه ری.

به ربار درا نو هیزه گوره به بهیته ۳ بهش، هه بهشیکان چند لپه رسراویکی له گمل بهت، پیشمرگه کانی هندیکه چه کدار و هندیکه بی چه ک و، خوی نازاد بهت له هه لپه ژاردنی نو ره گاهدا که نه بگریته بهر بهو مرجعه له کات و شونی دپاری کراودا ناماده بهت. خوی وه کو هیزکی سر به خو بهر یری دوزینه وه ره گاه و شاره و و تمه ین کردنی نازوکه و زه خیره و ولاخ.. بهت.

بهشی به کهمی هیزه که:

۳۲. پیشمرگه زیاتر بهر له وانه ۱۵۰ چه کدار و نوی تریان بی چه ک بهن.

نو لپه رسراوانی له گمل هیزه که بهن: خالد سعید (نندامی م ع - ی ن ک)، حسین باهشیخ (ف. ه. بادینان)، محمود عبدالرحمان (ف. ه. ۳ شاربازیر)، رهوف مستفا (ف. ه. پینچوین)، حامیدی حاجی غالی (پاریددوری ف. ه. ۱ ی هورامان)

و شارمزور).

نم هیزه نمبویه له ۷۸/۴/۱۹ دا له ناوچې قسه لادزموه پکویتسه ری و، له سهره تاي مایس دا له ناوچې برادوست یی.

پشی دومې هیزه که:

نزیکی ۵۰۰ پشمهرگه نمبو لمواندی نزیکی ۱۵۰ کسپان یی چهک بون. نمبو لپسرسراواندی نمبو له گمل هیزه که بن: عملی عسکری (فرماندهی هیزی پشمهرگه)، تایری عملی والی (نندامی م س و مع - ی ن ک)، سهد کاکه (ف. ه. ۸ ی هویلیر)، تالیب روستم (ف. ه. ۶ ی قسه لادزه)، شیخ جواد ی پیدری (یاریده دری ف. ه. چمی ریزان).

نم هیزه نمبویه له ۷۸/۴/۲۱ دا، واته دو روژ دوی جولانی پشی پدکم له ناوچې قسه لادزموه پکویتسه ری و، له سهره تاي مانگی مایس دا له گمل پشی پدکمی هیزه که له برادوست پدک پگرتیوه.

پشی سیمې هیزه که:

نزیکی ۱۵۰ کس بو که زو به یان چه کدار بون و، نمبویه سکرتری گشتی پدکیتی و، نندامانی تری م س و، نوینرانی کومیتدی تاماده کردنی - پ د ک و، پاسوکی له گمل یی.

نمبویه نم هیزه له ۷۸/۴/۲۷ دا پکوتاپته ری و له قندیل چاودروانی هوالی پدکگرتنودی پشی پدکم و دومې هیزه که برادوستی پگرداپه و، نینجا نموش به ری پکوتاپه پرمو برادوست.

جگه لم هیزاندي پری نکران پرمو برادوست، له سنوری هر هریمیک دا چنډ مسفرېزه پاخود کمرت و، فرماندهی هریمه که پاخود یاریده دیره کی گل ندرایموه پر نموی ناوچه که لمو ماوه پدا چول نهیت و پو شاپیه کی پشمهرگه یی و سیاسی دروست نمې.

نم هیزانه چه که کانپان بریتی بو له: کلاشینکوف، پرنمو، هندي رشاشی برنمو و، چنډ دانه پدک نارپیچی.

*

دیسانوه مسئلې ق م

نم هیزانه و لپسرسراوه کانپان له روی سیاسی و پشمهرگنپیوه زور ریک و تمبا نمون، جگه لمو ناوکوباندي له ناو باله جیپاوازه کانی ناو پدکیتی دا هبو، هندي ناوکوی

توندوتیژ له ناو سرکرداېه تی بزوتنډه دا هېو، په تایېه تی له سر مسدلی په عېراقی
کردنی شورش، هلگرتن یا داگرتی دروشمی روځاندنی رژیم عېراق، پاک کردنډوی
کورستان له پاشماوې چهکناره کانی قم.

مسدلی پاک کردنډوی کورستان له چهکناره کانی قم، وه پاخود «هډنه» کردن
له گلفیان و هولدان یو دوزنډوی «شهزېه کی په هېمنی پېکوه زیان» دیسانډو هاتډو
کاپه و. هندی له سرکرده کانی بزوتنډو کموتنډو لېدانډوی نو بالوره، که یی گومان
لو کاته گرنگدا دولی و رارایی له ناو هېزه کدا دروست نه کرد و گېانی چنگاوانه و
دس وماندنې له پېشمهرگه کان دا نمراند. نو قسه و پاساندی له کوپونډوکان دا نه کرا
زور چار له ناو پېشمهرگه کانیش دا دنگی نډاېوه.

په کدلی له هلویستی سیاسي هېزه کدا له روی دپاری کردنی دوست و دوژمنډو
و. په کدستی له هلویستی سوپایی هېزه کدا له روی لېدانی یی چنډوچونی دوژمنانډو،
که شتېکی پېوست یو، دیسانډو خراپوه سر مېزی لېدوان و گفتوگړ و پاسکردنډو.
دولې و رارایی له لېدانی قم دا چارېکی تر له دلی هندېک دا شېن پوه، تمنانت له
ناو نمنامانی مه کتبی سیاسي دا هېو رمی واپو که یو نډوی په کیتی بتوانی یی گېر مه
و کېشه ریگی هېنانی چه ک پکاتډو و. ماوې خلک چهکنار کردنی هېی، له گل قم
ریک پکوی و. نیسېه تېکی نو چهکانی نډه پېنی له باتی «گومرگ» و «پاج» بذات
پوان.

پاشماوې نمنامانی ک س - ی ن ک دیسانډو چنډ جاری کوپونډو، یز
دپارکردنی هلویستېکی نوی له قم، په تایېه تی دواي نډوی نډیس په کدو کسی
«ساواکېی» راسپارد یو، لوانه کاپراپه ک په ناوی مېنه کوپه، په ناو یز گفتوگړی
ریککوتن و، له راستی دا یز کوکردنډوی دنگوپاس و یز څاو کردنډو و پېلانگېران.

*

نامنوسین یو دسه لاتداره کانیان

په له پریکوتنی هېچ کام لو ۳ پشانې هېزه کان، له نډجایي نو کوپونډواندا
ک س پریاری دا که نم هلویسته پراسپر قم پگری یز نډوی سرکرداېه تی هېزه که
پېرډوی پکات:

۱. هېزه کانی په کیتی له هېو حاله تیک دا پچېته ناوچېی پرادوست.
۲. نه گړ قم په یی شمر باره گاکانی سالی پېشوی په کیتی یان له گوسته چول
کرد، وا په دویان نه کمون و وازیان لی پېین.

۳. نه‌گمر چه‌کداره‌کاني قم هاتنه سمر ريگي هيژه‌کاني يه‌کيتي، وا به توندي

لهيان پدري.

دواي داني نم بريارانه، ديسانوه، چنډ کوبونه‌يکي تر کرا. نم‌سجاره‌يان بريار درا وکو نيشانه‌ي نيازپاکي و، به نيازي خولادان له شيري قم و، خار کردنه‌ي گروي نيوان يه‌کيتي و نوان، دسپيش‌خمر يه‌کي نوي بکري: له پير نوه‌ي ليو کاتدا مهلا مستمفا و مسعودي کوري له نم‌سريکا بون، چنډ نامه‌يک بر هندی له گوره‌کاني بنمالي بارزاني و، کساني نزيکيان بنوسري، لوانه: مامجهدال و علي عسکري سمر نامه‌يان بز شيخ محمد خاليد بارزاني و، علي عسکري نامه‌ي بز نيدريس بارزاني و، خاليد سعيد نامه‌ي بز داپکي مسعود و، تاپيري علي والي نامه‌ي بز رشيد سندی و چنډ کسيکي که نوسي. ناوهرکي نم نامانه برتي بو لوه‌ي کوا:

- کوردستان له مەترسي راگوزان و به عمره‌ي کردن داپه و، کورد له مەترسي له ناو چون و تملروتونا کردن داپه، بويه نمي کورد هموي يه‌ک بگري بو به گژد! چوني دوژمني سمره‌کي که حکومتي عراقه.

- نمر هيژه‌ي بمره برادوست نه‌کوسنه ري بو نوه‌ي که هرچي زوتر ريگاي هيناني چه‌ک بکاتوه و، فرياي دانېشتواني ناوچه‌کاني سنور بکوي پيش ۷۸/۶/۱ که کاتي دوس پي گردني راگوزانيانه.

- نمر هيژه نيازي په‌لامارداني قم ي نيه، پلکرو بو نمر نامانجه پيروزه نمچي و، نوانېش نفوزي خويان له لاي مهلا مستمفا و کوره‌کاني و پياوه‌کاني به‌کار بهين بز نوه‌ي نهنه ريگري هيژي پېشمهرگه له بادپتان و سنوري تورکيا و، شمر به هيژه‌کاني يه‌کيتي نفروشن.

نم نامانه به راسپېردراوه‌کاني نيدريس دا نيردران بز تاران و کوره‌ي و، گه‌بشته دوس خاوه‌نه‌کاني.

کوبونه‌ي يه‌ک له دواي يه‌ک و، گوريني پدېتا پدېتاي برياره‌کان و، نوسين و ناردني نم نامانه، راهي دودلي سرگردايدتي يه‌کيتي دونه‌ي له مسدلي ليداني قم دا، دودلي و رارايي له بريارداني جنگي دا، به تاپه‌تي له کاتي ناسک دا، دهره‌ي کوشنده‌ي و، دوژمن نه‌تواني به چاکترين شپره کملکي لي وهرگري. له کاتيک دا سرگردانه‌کاني قم که همو چه‌کدار و دوست و لاپن‌گره‌کاني خويان به گياني دوژمنه‌ي تيه‌کي سخت و بي نمنازي يه‌کيتي پيرويده کرد بو، بز نوه‌ي که بي سپود له روي دا رابوستن و به گزي دا بچن و نه‌گمر بتوانن، يه‌کيتي وکو هيژيکي دوژمن به

خویان، له ره‌گوریشه دهره‌په‌په‌ن، کچی گومان و دودلی و رازایی خرا بوه ناو هیزه‌کانی
 په‌کیتی‌مویه که: ناخو ئو شمره بکری باشه یا نه‌کری؟ ئو شمره براکوژیه بان براکوژی نیه؟
 قم له په‌کیتی نادمن تیرت برچی په‌کیتی لغوان بدات؟

*

په‌ریکوتنی هیزه‌کان په‌رو ناوچدی ۳ سنور

هیزه‌کان خویان ناماده کرد بز نموی په‌رو نامالچی دیار‌یکراو بکونه ری. له بهر
 گهره‌یی هیزه‌که و زور باس کردن و زور مانموه، مسئله‌ی پاراستنی نه‌په‌په‌په‌ریکوتن و
 ریگه‌کلی و نیت‌جاهی و دواقوناغی، همره‌ها مسئله‌ی نامالچی په‌ریکردنی، له لای همو
 دوژمنه‌کانی په‌کیتی: چ حکومت‌ه‌کانی عیراق، ئیران، تورکیا و، چ قم دیار و ناشکرا بو.
 بهشی په‌کیمی هیزه‌که، له کاتی دیار‌یکراوی خوی دا واته له ۷۸/۴/۱۹ له
 «گوره‌شیر» دوه به ده‌وی ئیران دا سنوروا سنور کموته ری، ناوچدی سرده‌شت و به‌شپکی
 خانه (پیرانشهر) بان بری بو و له نزدیک حاجی هومراناوه ئاوده‌وی عیراق به‌یونموه و،
 له ئالاته - گوند‌وژور - گرتک و روست - هیردن - به‌ریکه وه گه‌بشت به‌نموه برادوست.
 له بهر نموی هیشتا هیزه‌کانی دوژمن به تهاوی به خو نه‌کموته‌بون، نم هیزه
 توشی شعر و برسیتی و سرما نه‌بو، گه‌روگرفت و نارحه‌تی زوریان نه‌هاته ریگا، تنها له
 «به‌ریکه» توشی شعریک بون پېشمه‌رگه‌به‌کیان کوژا. به‌لام هیزه‌کانی دوژمنی هوشیار
 کرده‌وه که همرچی زوتر بکونه خو ناماده کردن بو ریگه گرتن و لیدانی هیزه‌کانی تری
 په‌کیتی.

*

پیلانی حکومتی ئیران و تیکچونی پلانی رویشتن

بهشی دوهمی هیزه‌که به هیوای نموی سود له چاوپوشبنی حکومتی ئیران له
 هاتوچوی کیمی پېشمه‌رگه وه‌بگری، خوی داوخت و، به تمای نموه بو که به
 نوتوموبیل به ناو ئیران دا له جاده‌ی سرده‌شت - پیرانشهر - شنو وه به‌روات له نزدیک
 کبلمشین دابه‌زی و، له‌یوه ئاوده‌وی عیراق بهی و به‌چپته ناوچدی برادوست.

سهرکرده‌تی هیزه‌که چمند کس‌یکي نارد بز ده‌وی ئیران بز ناماده کردن و به
 کری گرتنی نوتوموبیلی گواستنموی هیزه‌که. نم هیزه له بان‌ی نموی وه‌کو چاومری ی
 نه‌کرد نوتوموبیلی پی بگات، زانباری پېوست له سهر ژماره و لېپرسراو و، چه‌که‌کانی و
 نیت‌جاهی رویشتنی، گه‌بشته‌وه ساواک و نوتمشی ئیران. پاش نموی ناومید بو له «به
 نوتوموبیل رویشتن» کموته خو ناماده کردن بز نموی به پی بکموته ریگا و چمند

کمیکی تری ناره دیوی نیران بز کرین و ناماده کردنی نان و خواردمندی و دانانی له
سور ریگای تپهر پونی هیزه کدا.

سورکردایتی بهشی دومی هیزه که، بهمه هله به کی به کجار گموره کرد بهوی که
خوی دواخت و له کاتی دپاریکراودا نه کموته ریگا و، لهوش گموره تر که به تمامی
نوتوموبیلی نیرانی و به ناگاداری نیران خوی دواخت و نهخشه کی به تهاوی بز نیران
دهر کموت و، نمو (جندوله زه منی) یی که به جولان و بهری کموتن و به کگرتنوهی
هیزه کان دانرا به، تیک به، نیرانیش له باتی تهاوی ریگی ته بهری نیان پدا به
نوتوموبیل، لهو ماوه پدا به ناوی (موناوهره) ی جنگه به هیزه کی به کجار زوری ساز دا
و، به دروایی سنوری نیران - عیراق همو شینه گرنک و جاده و ریگاربان و تمنانت
قاچاخه ریگاکانیسی داگیر کرد. هر زور زو کموته خوی همو تهاونیشی بان گرت به
باخود کری به، که به پون بز نیران، بز ناماده کردنی نان و خواردمندی بز هیزه که.

جگه لهمانه، هیزه کی گموره تری حکومتی نیران له شاخه کانی دهروپشتی
نزان، توژه له، گزهر شیر.. دامزرا و، هرهشی له هیزه کانی به کیتی کرد، که هیشتا لهو
ناچه به دا پون، که نه گموره له ماوهی چند سعاتیک دا ناچه که چول نه کن، هیزی
زه منی و ناسمانی لپیان ثعدا.

*

بهری کموتنی هیزه کان پیکوه

بهشی دومی هیزه که که له کاتی دپاریکرای خوی دواکموت به، له گدل بهشی
سبیمی هیزه که، که نهوش به هوی دواکموتنی بهشی دوهموه کانی جولانی خوی
دواخت به، به ناچاری همویان پیکوه کموتنه ری بهرو قعدیل. من له گدل نمو ره تله
دانرا بهم که له گدل مامجه لال پون، بهلام له ناو نمو ره تله دا هیچ نرکیکی دپاریکراوم
نهر.

له گزهر شیر تی بهری پون له ناو هندی دارودهون دا راوهستا بهون،
مفرزه بهک نه گمرا بهوه بز خواری. مامجه لال ویستی نامه و هندی بهلاوکرهویان پی دا
بهیری. سلاخ چاوشین فرماندهی نمو مفرزه به به که بهری سی پاراستنی مامجه لال به.

مامجه لال سلاخی بانگ کرد، وتی: «بهلاوکرهویان بهینه»

سلاخ وتی: «مامه نمان هیناوه»

مامجه لال وتی: «بهچی نمان هیناوه»

سلاخ وتی: «ولاخه کان نمو همو بهاره بان پی هدل نه گمرا»

مامجه لال سه پری و لاهه کانی کرد له بدتانی و لهاد و نایلون بار کرا بون، به توره بیسوه روی کرده سه لاج وتی: «نیمه مه کتبی سیاسیین، یا مه کتبی لهادین؟ نو همر لهادیان هملگرتوه نه پانته توانی کارتونی پلاو کراوهش همل بگرن؟»
سه لاج گمراپوه چو پلاو کراوه کانی هینا.

همو هیزه که به لای گوره شیردا چوپنه دوله کوگی. نو شونانی بفریان لی توا بروه گیا سوری دهرینا بو، تازه ریواس پی گهشت بو. دوله کوگی له پیر دابراوی و بفری زور ناوهدانی تی دا نهو. چمند ماله پیشمرگه به کی لی بو. شوی له دوله کوگی ماینوه. پیش نهوی به جی ی بهیلین به پیشمرگه کانم وت: «لیره به دواوه نیت ژن و منال و مهل ناپینا». لاپان واپو گالته پان له گمل ته کم. لمیره هملکشاین بو «دراوی گویزی» بیره قمندیل.

*

نوی سرنجی رهوار رانه کیشی، له زمانی کوردی دا هندی نندامی لمشی مرؤف و هندی شونی شاخ، هاوناوی به کترین. پی نمچن کورد لمشی شاخی به لمشی خوی شوپاند بی، وه کو:

سر، تهپله سر: ۱. بهرترین شونی لمش. ۲. بهرترین شونی شاخ.
لوتکه (له «لوت» موه ودرگیراوه): ۱. دیارترین نندامی سر. ۲. دیارترین بهرترین لمشی سروهوی شاخ.

مل: ۱. نو پشمی سوری مرؤف نهیستی به لمشوه. ۲. مله، وه کو مله کموه له ریگی پینجوبین و، مله مرواری له شاخی سورین.
گردن: همان واتای «مل» ی هیه. گردنه: مله.

گمرو: ۱. سورگی، نوگی. ۲. شونپکی تنگبهر له نیوان دو شاخ دا، وه کو «گمرو» ی بنشه، «گمرو» ی عومر ناغا.

گملی: گمرو. وه کو گملی ی عملی به گ، گملی ی بیجان له کوپک، گملی ی بهدران و سرگملی و زارگملی له دولی شهیدان.

گملو: گمرو، گملی. وه کو سرگملو، بهرگملو له دولی جافتمی.

«گملی» و «گملو» و «گمرو»: هرسیکیان به ک معنایان هیه و له ریشی «گمروک» ی پهلون و، له فارسی دا بزه «گلو».

شان: ۱. له دوا جومگی پالوه تا مل. ۲. تنبشت یا لای راست و چه پی

شاخ.

سنگ: ۱. پشی پیشه‌روی لش له نیوان مل و سک دا. ۲. روی پیشه‌روی

شاخ.

پاسک: ۱. پال، له پندھی دستوه تا جومگی شان. ۲. پروزایدکی له شاخوه

دریژ نیپتوه.

*

گوچانه‌کی کاک عدلی

له گمل جولای هیزه‌کانی په‌کیتی دا، هیزی ناسمانی نهران کتوته فرین په سر ناسمانی نارچه‌کدا و، په سر هیزه‌کانی په‌کیتی دا. جگه لشمش هیزی زه‌مینهی همو ریگا‌کانی داگیر کرد پر پز ثوبی ریگی تپه‌رونی هیزه‌کانی په‌کیتی بگریت. پفر ریگا‌کانی گرت بو، له همدی جیگا ولاخی لی دونه‌چو، په‌کی له کاروانه‌کانی هیزه‌کمان له پیر گهرانی ریگا‌کی، ناچار پر بچپته ناو نمرزی نهرانوه، هیزه‌کانی نهران داپانه پیر تۆپ و، ناچاران کرد که بگریتوه دپری عهراق.

جومجولی زور و خیرای جنگی نهران، پرامپر هیزه‌کمان، سرنجی همو کسکی واته‌کشا و، همو نفرسان نهران پیلاتیکی دوژمناندی له ژیر سردا بی. هیشتا له «دراوی گوزی» پوین مامجدهلال، پز هلسنگاندنی سر له نوی ی هلمو‌مرچی تازه، داوای له: عدلی عسکری، تاپری عدلی والی، عومری حاجی عهبدولا و من کرد... داپنشین، د. محمود و قادر جباریش ناماده پون.

مامجدهلال وتی: «پی نچی هلمو‌مرچه‌که گورا بی، جومجولی دوژمناندی نهران زور زیادی کرده. رویشان پم قهره‌الویه په ناو نمرزی نهران دا کاریکی خفته‌وه. له پیر نوه پشنتار نه‌کم همومان بگرینوه «دوله کزگی» و، په پی ی نو فاکتوره نوی پانوی هاتونده ناو مسئله‌کوه، سر لهنوی پیر له همو نخشه‌که بکپنوه و حساب و نمشه و ریگه و شویی نوی داپنشین».

کاک عدلی وتی: «نیمه هیزیکی ترمان ناردونه ناوچی برادوست، چا‌روانی گه‌شتنی نیمه نه‌کن، من فرماندهی پیشمرگم پلیم پی دارن لوی په‌ک بگریتوه له پیر نوه من هر نروم».

مامجدهلال وتی: «میدستم لوه نرویشان نیمه، پلکر گوزینی جزوی رویشنه‌کپه».

لم باره‌پوه همدی مشتومر کرا. کاک عدلی سور پر له سر هلمو‌سته‌کمی و، وتی: «نیمه چۆن نیمه هر دو تۆپ تمی نیمه نمشه و پلانه‌کانی خزمان بگرین...».

کاک عدلی له کاتې روښتن دا گزچانې په دستوره نډگرت، له کاتې قسه‌ګانې دا گزچانه‌ګې په توره‌په‌ره کپشا په پردېک دا گزچانه‌ګې شکا.

*

له ېدک جيا پونهوه

په ناو پفرې کويستانه‌ګانې قنديل دا روښتېن. گري و چالي شاخه‌ګان لوس
پرون. هه‌تا چار پري نه‌کرد سپي نه‌چووه. رېچکې درې پېشمورګه‌ګان و کاروانې
ولاخه‌ګانېان، له ناو پفرې قنديل دا دېمنېکې سېري هېو. له دوروه په ناسانې په دې
نه‌کړا. فروګې نېراني پوره‌وام په سرمانوه نغرين.

په لاي «کوپېر» دا تي پرين پز «دوله نې». «دوله نې» هندي کورگ و چنډ
داريکې لي پو. لموي لامان دا پو پشودان. چنډ جاري سر له نوي کو پونهوه. له پو
مه‌ترسې ريگاريان وا رېک کوټين، هيزه‌ګمان پکېنهوه دويش:
پشپکيان، له ګډل کاک عدلي پروا پز برادوست، له ګډل نو هيزه ېدک پگريتهوه
که په سرکرده‌پتي خالېد سعيډ روښت پون.

پشه‌ګې ترپان، له ګډل مامجه‌لال پېنېتهوه، تا هوالي ګه‌پشتن و پدک‌گرتنه‌وي
پشي پدکم و پشي دوې هيزه‌ګان نه‌ګات، نموسا نهميش پرمو لاي توان په ري پکوي
و، همويان لموي پدک پگرتنهوه.

پشي هره زوري پېشمورګه چدکدار و چالاک و لاره‌ګان جيا کرانه‌وه و، له ګډل
تا پيري عدلي والي، عومري حاجي عېدوللا، سېد کاکه، تالېب روستم، نازاد
هورامي، قادري مامند ناغا، نموېري مېجېد سولتان، فوتاد عومير.. دانران، تا له ګډل
عدلي عسکري پرون.

همو پير و، نه‌خوش و پدک‌کوټو و، گومان ليکراو و، زوري پي چدک‌ګانېش
جيا کرانه‌وه و پرمو روي نېمه: مامجه‌لال و من، کرانه‌وه، تا په شينې پېان نه‌پته‌وه پز
دواوه و، بلاه‌پان پي پکېن، پز نه‌وي نه‌نن په پار په سرمانوه. نېو تا همومسان
جاريکې تر پدک نه‌گريته‌وه کارواري مکتېبي سياسي پش راپېرينن.

له کومېتې ناماده‌ګردن: د. محمود عدلي عوسمان و قادر جهاري و، له
پاسوک: جهاللي حاجي حسين، له ګډل نېمه مانوه.

مامجه‌لال و عدلي عسکري و د. محمود، قسېان پز هيزه‌که کرد و، په درېوي
و په وردې نمرکه‌ګانې سفېره‌ګېان و مه‌ترسېدک‌ګانې ريگاريان پز روڼ کړدنه‌وه.
توان پرمو شوني دپاريکراو روښتن و نېمه له دوله نې ماينه‌وه.

هه‌کاری: شانوی کاره‌سات

*

سهره‌تای مانگی مایس، بهشی دوهی هیزه‌که، له «دوله نی» وه به لای خاندا بهرهو کیلشین له پشتی شنز کۆته ری.

هیزه‌که که زوری ریگاکهی تا نزیک ۳ سنور به دیوی ئیران دا روشت بو، جگه له‌وی توشی مانی‌بونیکهی زور، برسیستی، سرما و سهول‌بەندان بون. هیزه‌کانی حکومه‌تی ئیران له چمند جیگا بو‌ودمانی کردن و چمند پیشمرگهی گوشت و بریندار کرد و، ریگاو‌بانه‌کانی به وردی لی تفتی بون بو ئه‌وی به سرما و برسیستی تفتوتوناپان بکات، که نه‌گهر نه‌ختیک خواردنی چمند شوانیک نه‌راپه له پشتی شنز که له خپه‌وتیک دا زه‌خیره‌یان کرد بو، پیشمرگه‌کان به ریکموت توشی بویون، بهشیکی زوری هیزه‌که‌یان له برسان له نار به‌فردا ره‌ق نه‌برنوه.

تا هیزه‌که هه‌موی گه‌به‌شته‌وه دیوی عیراق، له پیناری هینانی نان و خوراک دا له دورو‌پشتی گونده‌کانی ئیران چمندین کس کۆته به‌وسی ئیرانی‌ه‌کانوه و گهران و، چمندین کس خویان دا به دست‌وه و، چمندین کس ره‌ق بونه‌وه و، ئه‌وی تری به هزار فەلاکت و ناخوشی به نه‌وه‌گیان گه‌به‌شته‌وه دیوی عیراق.

به‌لام هه‌ر گه‌به‌شته‌وه دیوی عیراق و پیشمرگه‌به‌کی به‌زیو به دزی‌ه‌وه رای‌گه‌رد و تسلیم به‌وه، هیزه‌کانی حکومه‌تی عیراق که پیشتر خویان ناماده کرد بو، ده‌به‌جی له «خرینه» په‌لاماری بهشی دوهی هیزه‌که‌یان دا که هیشتا پشویان نه‌دا بو و، مانده‌تی ریگیان ده‌رنه‌چو بو. هیزه‌کانی عیراق، به تایه‌تی به هالیکۆپتەر، هیرشیان هیناپه سر هیزه‌که و، چمندین کس‌یان گوشت و بریندار کرد.

هه‌رچهنده ئه‌م هیزه هه‌ندی نان و خواردنیان په‌یدا کرد، به‌لام هیشتا نه مانده‌تی ریگیان ده‌ره‌و بو، نه گهرم به‌یونه‌وه و، نه حه‌وا به‌نوه... به‌م وه‌زه‌وه سهرل‌ه‌توی ناچار بون به‌کشینه‌وه دولی خوا‌گه‌رد. له‌ویش دیسان هیزه‌کانی عیراق به هالیکۆپتەر دا‌به‌زی و په‌لاماری دان، نه‌ی هیشتا وچان به‌دن و خویان ریک به‌هه‌نوه. چمند پیشمرگه‌به‌ک کۆژان و چمند پیشمرگه‌به‌ک گهران، لهره‌شوه، دیسان له ژیر گوشاری جه‌به‌شی عیراق دا، ناچار بون به‌کشینه‌وه دیوی تورکیا.

بهشی په‌که‌می هیزه‌که به سر‌گه‌ردا‌ه‌تی خالید سه‌عید، که پیشتر گه‌به‌شت به‌وه

همان ناوچه و مشوری هندی نازوقه و خوارده‌مندی خوارده بو، له گیل پشی دومی هیزه‌که به سرگردایه‌تی عیلى عسکمری، روژی ۷۸/۵/۱۳ په‌کیان گرتنوه و، له سر سنوری تورکیا - عراق - نیران کموتنوه ریک‌خستنوهی هیزه‌کان و پشودان و خن کو‌کردنوه.

*

نو مده‌ته‌تی و ناخوشی و زهره‌ر و زیانه زوری توشی هیزه‌که بو، هموی نرخی نو هله کوشتندانه‌به که وه‌کو پیوست حسابیان بو نه‌کرا بو. پد‌یکموتنی هیزه‌کانی په‌کیستی به‌رو ناوچه‌ی ۳ سنور به‌و شپوه‌به‌ی که پاس کرا، گدلیک هملی سیاسی، پېشم‌رگه‌یی، جوگرافی.. تی دا کرا، که نمانه هندپکپانه:

۱. گوی نمانه پیلانی هارمشی دولته‌ه کونه‌پورسته‌کانی ناوچه‌که دژی په‌کیستی: حکومت‌ه‌کانی نیران، عراق، تورکیا.. گلی کورد و مسئله ره‌واک‌ه به دژمنی دیرینه و هارمشی خویان نیران، به‌و سرورای همو ناکو‌که قسوله‌کانی ناو‌خویان هم‌پشه له کاتی پیوست دا هاوکاری په‌کیان کرده و، په‌کیان گرتوه بژ شکاندنی جولانوه شورش‌گیریه‌کانی گلی کوردستان.

شای نیران و صددام حسین له ۱۹۷۵ دا له جمنانیر ریک‌موتنیکیان نه‌مزا کرد بژ هاوکاری کردن د‌ه‌باری پاراستنی ناسایش و نارامیی ه‌ردو د‌وی سنوری عراق و نیران.

حکومت‌ه‌کانی عراق و تورکیاش له سالی ۱۹۷۷ دا ریک‌موتنیک‌ی تری لو به‌ته‌مان مور کرد بژ پاراستنی ناسایش و نارامیی ه‌ردو سنوری عراق و تورکیا.

حکومت‌ی نیران زیاد له ۴۵۰۰۰۰۰ هیزی چه‌کلاری ه‌بو.

حکومت‌ی تورکیا زیاد له ۵۰۰۰۰۰۰ هیزی چه‌کلاری ه‌بو.

حکومت‌ی عراقش زیاد له ۲۰۰۰۰۰۰ هیزی چه‌کلاری ه‌بو.

شورش له کوردستانی عراق دا، به‌و ریه‌ازه سیاسی و پېشم‌رگه‌په پیش‌کموتن‌خوارانه‌به‌وه له قوناغی نوسای روژه‌لانی ناو‌ه‌است دا که سران‌سری ناوچه‌که له ژیر زه‌روژنه‌نگی حکومت‌ه‌ه کونه‌پورست و فاشیستیه‌کانی ناوچه‌که هیمنه‌به‌کی روکشبان تی دا بلاو کرد به‌وه، شورشی کوردستانی عراق به‌وه مه‌ترسبه‌کی گه‌وره بو سر نم دولته‌تانه، شتیکی ناسایی بو که له کاتی پیوست دا قزل بکمن به قزلی په‌کتری دا و، پیلانی هارمیش د‌ه‌نن بژ له نار ه‌ردنی.

له کاتی پد‌یکموتنی هیزه‌کانی په‌کیستی دا، هاوکاری نم ۳ دولته‌ه، به شپوه‌به‌کی

رون و ناشکرا، دبار بو.

حکومتي عراق چندين فلسفري سوپايي و پسروري جاسوسي نارد بوه تهران و تورکيا بز يدهخستني زانباريهکان و داناني پلاتي هاويش. هرويه کو حکومتی عراق زوري ناچهکانی سنوری راگويزا بو، روهندهکانی قدهغه کرد پر لهوي که به مهر و مالانوه بهنه کويستانهکان بز لهوي پيشمرگه سودی لی ودرنگری. هروها حکومتی تهرانیش روهندهکانی قدهغه کرد له هاتنه کويستان، تمنانت توانشيان که هات بون، به زور گهرانهوه دواوه.

نورتيش تهران به ناوی صوناووهوه همو ريگاوبانهکانی گرت بو، توشي هورکس بهوايه نيمگرت، هروها همو توانی که پيشتر نبردرا بونه شارهکانی: سودهشت، خانه بو ناماده گردنی خواردن يا گرتونی وه ياخود کريهونی و، دستي به سر کلويهلکان دا گرت بو. جگه له مانیش به نروکه پردوام چاوديري هيزهکانی يهکيتی نهکرد و، هندی جار به هاليکوپتر ناگريارانی نهکردن.

هيزهکانی تهران له ديوي تهران کموتنه ليدانی هيزهکانی يهکيتی و، هر که چونوه ديوي عراق لهويش هيزه چهکدارهکانی عراق کموتنه پلاماردانی و، که چوه ديوي تورکيايش، عيشيرهتهکانی ناچهکه کموتنه خو ناماده کردن و، ميت و داوودزگا جاسوسيهکان کموتنه پهچويان.

سرکردایتي يهکيتی هيزی دوژمنهکانی به کم گرت، ياخود به چاکی هستی بلم مترسبه نهکرد. چارپوشيني حکومتی تهران له هاتوچوی پيشمرگه به ناچهکانی سنوردا، که له راستی دا بز شارندنوي دالده دان و پارمهتيدانی هيزه چهکدارهکانی قم پر و، چارپوشيني حکومتی تورک له دانېشتنی هيزهکانی قم له ناچهکانی سنوردا، دسخروی کرد و به گورگان خواردوی دا، وای زانی نم چارپوشينه هيزهکانی يهکيتی يش نهگريتموه، کمچی له نېهام دا بو به هويکی کارگري نو شکسته گهوهبه.

۲. باش ريک نهخستنی هيزهکه و، باش نئاردنی بز شوينی دباريکراو.

هرچنده هيزهکه گرا بوه ۳ بش و، دوايی بوه ۲ بش، بلام هريشپکی له چار ري ريشتنيکی وها و، به ريگايدکی وها دوری پر مهترسی دا، بز جستنکی پارتيزانی، له هلمومرجيکی وهکو نو کات و شوينی کوردستان دا، هلهبهکی گهوهبه. هيزهکه له مهر گهوهيی خوی و، درزی ريگاگه و باريکی و سختی، بويه ريچکهبهکی زور دور و دربر که به هوی له ريز درچونی يهکيگهوه بز پشودان و وچانگرتن، بز ناو خواردنوه يا خز توند گردنوه... همو ريزهکه تېک نهچو و، زنجيرهکه

نه‌چرا و نه‌پره هوی دواکوتن و له پدک داهران و له پدک ون بون.

له بهر گسوره‌یی و دره‌یی ریچکه‌که و، نه‌پونی هوی په‌په‌ندی، و‌کسو هوکی توکی، نه‌توانرا به چاکی سرپه‌وشتی بکری. هرچنده هیزه‌که کرا بوه چمند «ده‌تل» و، هر ده‌تله لیس‌سراوی خوی هیر، به‌لام دیسانوه چونکه همر پیکوه و، به پدک ریگای باریک دا نه‌رویشتن و به پدک خیبرایی نه‌رویشتن، به چاکی سه‌په‌ره‌یان به سمردا نه‌تکرا.

تتمین کردنی نازوقه و خوارده‌مینی و په‌په‌ستیه‌کانی تری هیزکی وا گوره، به تابه‌تی لهو شینه چولاندا که نه‌وان پینی دا تی نه‌په‌رن، کاریکی په‌کجار دژوار و زحممت بو.

هیزه‌که له بهر زوری ژماره‌ی خوی، نه‌په‌توانی خوی له دوژمن بز بکا و خوی به‌شاریتوه، شینوینی بکا و شینواره‌کانی پاش خوی به‌سرتوه.

جولانی هیزه‌که بهو گوره‌په به پی، بهو ریگا دورودیزه باریک و شاخاویدا که ناوه‌دانی تی دا نه و، هیشتا به‌فر گرت بوی کاریکی زور خراب بو. جولاندنی هیزی وا زل که لاسایی کردنوهی جولاندنی هیزی (جده‌پشی نه‌زامی) په له کاتیک دا که جده‌پشی نه‌زامی ماشین و فروکدی هده بهز گواستنوه و تتمین کردنی په‌په‌ستیه‌کانی خواردن و خز گوم کردنوه و مانلو نه‌بون، په‌په‌ندی کردن و توانای زو ده‌باز بون و زو په‌لاماردان و زو کشانوهی هده، بهز له‌شکریکی پارتیزانی که پی به‌شه لهو نه‌سکانیاته هله‌په‌کی نمونه گوره‌په، له هوکی خوکوشتن داپه.

هیزه‌کدی په‌کیتی نه‌په‌په به تاقمی کم کمی ۱۰۰ - ۱۵۰ کمی به‌رویشتاپه، نه‌ک همری به کومل پیکوه.

نه‌په‌په نه‌و تاقمانش ریگای جیا جیا‌په‌په بگرتاپه نه‌ک همریان پدک ریگاپه بگرتاپه بهر.

نه‌په‌په له کات و شوینی جی‌په‌په‌په به‌په‌په‌په و، له کات و شوینی دیار‌یک‌اردا په‌کپه‌په بگرتاپه.

نه‌په‌په هر تاقمه چمندین سرچاوهی تتمین کردنی نازوقه و په‌په‌ستیه‌کانی تری له پیشوه، له چمند شوینی جیا جیا‌په‌په بگرتاپه.

نه‌په‌په هر تاقمه هملی دوزینه‌په ریگه و شوینی حیوانوهی جی‌په‌په و راه‌په و چاوساگی جی‌په‌په پدایه.

۳. گوی ندانه مناخ و توپوگرانی ناچده‌که.

نمو کاتدی هیزه که به ری کموت هیشتا سهرتای بهار بو، نمر ناوچاندی که نمر
 بیبری هموی کویتانی سخت و چول بون. شاخی هزار به هزاری روت و دولی قول،
 دور له تاوهدانی، زور جار تا سهرتای هاوین بهفر نهیگری و، ماووی هاتوچو کردن نادا.
 زور جار سوپا نیزامیه گموره کان هر به هوی حساب نه کردنی ورد و تهاوی
 «عامیلی منناخ»، پاخود «عامیلی توپوگرافی» شکستی زور گموره بان به سردا هاتوه،
 تمنانت سوپای عیراقی له چندین پهلمازی پایز و زستان دا هر له هر بهفر و سپرما و
 گپژده لوکه شکاره، پاخود له هر سمختی و نالهاری ناوچه که و تیکل بونی له گمل
 نالهاری باری هوا، شکستی گموره و زبانی زلی گیانی، لی کموتوه.

کاتی بهریکوتنی هیزه کانی به کیتی له چار منناخی ناوچه شاخویه سمخته کانی
 کویتانه کانی کوردستان دا زور زو بو، بویه جگه لهوی بهفری شاخه کان هیشتا
 نه تهاووه و، ریگانی هر نهداو، پیشمرگه رهشایی نئم دوزیهو تا بهموتیهو یا تیی
 دا دابیشی، چ جای شونی نوسن، جگه لهوش هندی جار نهموه بهفر و زیان.
 ریگایه کی وها ننگر چند سمعتی بی، پاخود ماووی چند روژی بی، رانگه کاریکی
 نوتو نه کاته سر پیشمرگه، بهلام ماووی چند حفته بهک که دریوی کپشا، بی
 کملوپلی خو گرم کردنوه و، بی سوتهمنی و خواردهمنی و، بی شونی حوانه، وا
 سهرهاری نموی توانای جفگاوهدانی پیشمرگه ناهیلی، بهلکو پرزی لی نهری و قری
 تی تمخت، همره کو به سر نم هیزه هات.

*

هملی کوشنده:

گژپنی بنه پتی بریاری جیگپون له ۳ سنور

بشی بهکم و دهمی هیزه کانی به کیتی کوا له ناوچدی برادوست بهکیان گرت
 بومه و، بز پشودان و خوریکه مستنوه پهری بونه دیوی تورکیا و ۷ روژ له وی به
 ناسوده بی ماپونوه، له باتی نموی خمریکی خوسازان بن بز جیهجی کردنی بریاره کانی
 کومیتدی سرکردایه تی، له سهر همریانوه: دامفراندنی بنکه و باره گای سرکردایه تی
 له شوبه کانی پار و، هوال ناردن بز هاتنی بشی سپیمی هیزه که و، نغدامانی تری م
 س، سرکردایه تی هیزه که به بیانوی نموی که ثوان زویدی نغدامانی سرکردایه تی بان
 له گمله و، به بی ی هلموهری نوی، نه توان بریاری نوی بدهن، به تایه تی دوی نموی
 واسپسرداویکی نیدرس بارزانی ننگانه لایان و، پنهان رانگه بیتی که: سپاوه کانی
 نیدرس له ناو چه کداره کانی قم دا نایه سهر ریگای هیزه کانی به کیتی، ننگر نهوان

نمچنه سمریان، سرگرداډه‌تی هیزه‌که بریار نندا: له پاتی ماته‌وه له ناوچه‌ی پرادوست و، دانان‌وهی باره‌گا له دولی گوسته، بڼ‌نوهی توشی شمر نیی له گمل قم، بریار نندا که بچسته ناو قولایی تورکیا‌وه، بڼ‌نوهی نریک بکمون‌وه له شونی ویرگری چی و چه‌کدارکردنی بی چه‌که‌کانی هیزه‌که‌یان.

له نامه‌یک دا که روژی ۷۸/۵/۱۶ دا عدلی عسکری، خالد سمید، تاپری عدلی والی نوسپوینه، دواي‌نوهی پاسی نو مهنه‌تی و دژواری و شرانه نکمن که له ریگا توشیان بو، له پشپکی نامه‌که‌یان دا، نلین:

«نیمه بڼ‌چه‌که‌کافان و راپرانندی خلکی ناوچه‌که بهرو بادینان نمچین و، جاری بریارمان داوه بی چه‌که‌کان پر چه‌که بکمن و خومان ساز به‌ین. نامسان ناروده بو برایانی پارتی (مهمستی ده ده کا ده بو) و سوریا (مهمستی بنگی بکستی بو له سوریا) که به پله جیگا و شونی چه‌که‌کافان بو بنیرن و بکچی پارتی خوی بیت و چارمان بی‌یان بکمی بڼ‌تنسیق کردنی نیشوکارمان و، هروها دکتور کسمالی خوشمان بیت بو همان مهمست»

له کوتا‌بیه‌کی دا نلین:

«به تیکرای و زعی ناوچه‌که و نیمه زور زور باشه دلتان ناراحت نیی و گوی مدنه پروپاگانده‌ی دوژمن. نومیدمان واپه به سرکوتوانه همو کاره‌کانی خومان نغجام نده‌ین و ناگادار‌یشتان نکه‌بنوه. تکابه نیوش زو زو په‌یوندیمان پیوه بکمن به هوی کاک نوعمان و برایانی تروه»

بهمجوره سرگرداډه‌تی هیزه‌که، پشت نستور به پلینه‌کانی ده ده کا ده و، پشت نستور به پلینه‌کانی نیدریس، خوی له شمری قم لا نندا لور ناوچه‌یدا، که زه‌عفت‌رین نوقته‌یان بو، یا راستر خوی له شمری قم نندزیت‌وه و له ناوچه‌که دور نکوت‌وه بهرو قولایی تورکیا، بی‌نوهی شارن‌زایان هبی له ناوچه‌کدا و، ناسیای‌یان هبی له گمل خلکی ناوچه‌کدا، له پیش خویان‌وه بنگه‌یان هبی پیشرویی بڼ‌بکمن، یا له پشتی خویان‌وه بنگه‌یان هبی بڼ‌کشینوه، بی‌نوهی بنگه‌یکی جماویری سیاسیان له ناو کورده‌کانی تورکیا‌دا هبی، بی‌نوهی حساب بڼ‌خوکرده‌نوه و په‌لاماردانی قم، پاخود بڼ‌«دتلخ» ی هیزه چه‌کداره‌کانی تورک و، پیلانی میت یا خوشازدانی عشیپره‌ته‌کانی تورکیا بکمن.

قم هیلکی ناشکرا و دیاری له نیوان خوی و بکستی دا کیشا بو و، هیزه‌کانی بکستی به دوژمنیکی سرسخت دانا بو و، له ناویردن‌یانی کرد بو ترکی بکمی

قولایی تورکیا: کموتنه ناو تمپکه

په‌ریکوتنی هیزه‌کمی په‌کیتی په‌رو قولایی تورکیا، پشت نستور به پهلینه‌کانی ده ده کا ده، به ناوی هینانی چه‌گه‌وه، بی ثه‌وی بنکه‌به‌کی پشت‌به‌کی بان بنکه‌به‌کی په‌شوه‌بان هبی، بی ثه‌وی بزائن بز کوی و، په‌رو کوی و، بز لای کنی نچن، بی ثه‌وی له‌وی بنکه‌ی سیاسی و جسم‌او‌ریان هبی.. له‌کاتیک دا که قم په‌شی هیره زوی عشیره‌ت و خلکی ده‌پاته‌کانی تورکیا‌بان له‌په‌کیتی پر کرد بو، که گوايه:

- هیزه‌کانی په‌کیتی نچنه دپری تورکیا بو توله کرد‌نه‌وی ثه‌وانی سالانی په‌شو لپیان کوژاوه.

- گوايه هیزه‌کانی په‌کیتی ده‌پاته‌کانی تورکیا تالان نه‌کمن و نه‌سوتین، په‌پاوه‌کانیان نه‌کوژن و، نا‌فره‌ته‌کانیان به‌دیل نه‌گرن.

- هاتون بز بلا‌و‌کرد‌نه‌وی بی دینی و کافری و یزیدی و کومونیزم و،

- به‌فیتی حه‌ددام و به‌عس ثه‌پانه‌وی شور‌به‌کمی بارزانی تیک به‌دن!

بهم درو و ده‌لمسانه قم خلکی نا‌هوشیار و دوا‌کوتوی نا‌چه‌کانی شمع‌زنان، گه‌ور، چلی، تولود‌ه‌وه.. بان هان دابو له‌په‌کیتی و، س‌روک عشیره‌ته‌کانی نا‌چه‌کش که ژماره‌به‌کی زویان له‌حیزی «عدالت» و «سه‌لامتی میلی» دا‌بون و، به‌پزی ناموزگاری و فرماني «میت» نه‌جول‌نه‌وه، کموتنه خز و، هیزه‌کانی خویان کز کرده‌وه و ساز دا و پرچک کرد و، هم‌و‌شونه گرنگ و س‌تراتیجه‌یه‌کانیان گرت و، له‌س‌ر ریگا و پرد و گملی و ده‌بند و هواری چم و روباره‌کان، له‌نا‌چه‌به‌کی په‌کچار فراوان و به‌رین دا، دام‌فرزان، بز ریگه گرتن و له‌نا‌و‌بردنی هیزه‌کمی په‌کیتی.

جمنگی پارتیزانی به‌تغیا پشت نستور نیه به‌په‌روا‌ور و، ذاتی شور‌ش‌گیراندی په‌شم‌رگه‌کان و، به‌گیانی خو‌بخ‌ش‌کردن و له‌خو‌بران، پا‌خود به‌لی‌ره‌ش‌او‌ه‌یی و نازا‌یه‌تیبان، به‌لکو به‌شار‌م‌زایی په‌شم‌رگه‌کانیش له‌هو‌راز و نشیر و کون و قوژنی نا‌چه‌کدا و، به‌په‌رو‌ندی باش و دو‌ستانه‌ی په‌شم‌رگه‌کان له‌گمل خلکی نا‌چه‌که. کوم‌ه‌لانی خلک قه‌لای له‌شکان نه‌هاتوی په‌شم‌رگه‌کان، زان‌باری و ده‌نگو‌ه‌اسی بز کز نه‌کمن‌ه‌وه، ریگی په‌شان نه‌دن، خو‌اردن و په‌یو‌سته‌یه‌کانی تغمین نه‌کمن، نه‌ی شار‌نه‌وه، به‌ریندار و نه‌خو‌شه‌کانی تیمار نه‌کمن و نه‌ب‌خو‌ب‌ننه‌وه، په‌په‌رو‌ندی بز دروست نه‌کمن له‌گمل هیزه‌کانی تری دا، له‌کاتی په‌یو‌ستی دا‌چه‌کی بز ه‌ل‌شه‌گرن و به‌رگری چه‌کداراندی لی

نه‌کمن. کاتی که خملکی ناوچه‌که کموتنه دوژمنایه‌تی پیشمرگه‌کان و پیشمرگه‌کان بی
پش پون له پشتیبوانی و یارمه‌تی توان، به تایه‌تی که نشارمزا پون، وه‌گو نو
ماسیه‌یان لی دی که له ناو دهرنه‌پنری و نه‌کویته وشکایه‌وه و نه‌خنکی.

هیزه‌که‌ی به‌کیتی بی پش پون له یارمه‌تی و پشتیبوانی خملکی ناوچه‌که. نو
زانباربانه‌ی که ده ده کا ده داپوی به سرگردایه‌تی هیزه‌که ناراست پون و، ده ده کا ده
پش خوی هیچ هیز و نفوزیکی کارگیری له ناو عیشیره‌ته‌کانی ناوچه‌که‌دا نه‌بو و،
نه‌یتوانی پاخود نه‌پوست هیچ جوړه هاوکاربه‌کی کم یا زور له گهل هیزه‌که‌دا بکات،
به‌لکو به پیچموانوه هندی جار به پیشکش کردن زانباری و حسابی ناراست، سری له
هیزه‌که نشیواند و چواشده نه‌کرد.

سهره‌رای نمانه هموی، سرگردایه‌تی هیزه‌که خویشی چمن‌پن هملی جندگی
گموره‌ی کرد، له پیش همویانوه به جی هیشتنی ناوچه‌ی برادوست و، دور کموتنه‌وی له
خملکی کوردستانی عیراق و، ملانی پمرو ناو قولایی تورکیا، واته پمرو ناو نو ته‌پکه
گموره‌ی پون ترا بو.

سرگردایه‌تی هیزه‌که، هیره‌کو له باری ستراتیجیه‌وه توشی هملی‌په‌کی گوشنده
پمرو، هیره‌ها له باری تاکتیکی بشوه وه‌گو په‌یوست هیزه‌که‌ی خوی ریک نه‌خست و
دانمیزاند.

سرگردایه‌تی هیزه‌که له باتی نه‌وی هیزه‌کانی پش پش بکات به سهر چند
ناوچه‌ی فراوان دا و، له مه‌یدانیک پمرولاوا داپان پموزنی و بیان جولینی، هیزه‌کانی
خوی هموی به کومل و پیکوه به په‌ک ریگادا و له په‌ک کات دا و بز په‌ک شوین
خسته ری، وه هیر له په‌ک ناوچه‌ش دا، یا راسته‌ر، له په‌ک دول دا مولی دان. نهمه
هملی ده‌س دوژمن خست که به چاکی «تورکیز» ی بکاته سهر. ده‌نگو‌پاسه‌کانی به وردی
کو بکاتوه و بزانی، همو هیزه‌کانی خوی له سهر کو بکاتوه و، «بالادسته‌سکه‌ی
ژماره‌یی» به دی به‌پنی و، دوری هیزه‌کانی په‌کیتی له مه‌یدانیک تسک و سخت دا
بگری و، به‌پن‌پن‌سته کوپنکی تن‌گه‌پری شهر و پمروگری و ده‌پاز پونوه. له کاتیک دا
که نه‌گهر سرگردایه‌تی هیزه‌که، هیزه‌کانی خوی پش پش بگردایه و، له چند شون
جی‌اواز و دور له په‌کتری دا دای پمزانده، مه‌یدانی شهر فراوان و پمرو نه‌بو، پمرو
به دوژمنش نه‌پویه له چند لابه‌کوه په‌لاماری بدایه هیزه‌کانی خوی پمروت و پلاو
بگردایه‌توه به ناوچه‌په‌کی فراوان دا و، له چند قولوه خریک پویه.

سرگردایه‌تی هیزه‌که شونیک دپاریکروی هملنه‌ژارد بو، که له کاتی شهردا،

روی تی بکا، یا تمنانت له کاتې روښتن دا ډوی بچی، ډلکو هروا له خوښه روی کښوت ډوئوی و، له ناوچې جولمیرگ دا نمخولایوه، ډی ناملجیکی دپاریکراو ملی روی گرت ډو. هر له ډوئو له کاتې لیقمومان و کشانوه و له ډدک دایران دا نه پیشمرگهکان و نه فرماندهگانان نهان نژانی رو له کوی بکین و ډز کوی بچن، ډلکو هر ډوئودهان ډی وټ ډون که پیوسته نه گورنوه ډز دواوه ډلکو ډروو پیشموه ډرون، واته ډروو زیاتر قولای تورکیا. سرگردایه تی هیزه که، ډوئوی که چوه ناو تورکیاوه، نیتر به ډدکجاری و به تواروی خوی دایری له هیزهکانی تری ډدکیتی، که کښوت ډونه ناوچهکانی هولیر و سلیمانی و کورکوکوه.

نم هیزه به کومل پیکوه ډروو ناو قولای تورکیا ریچکمی بست ډو، حفته ډدک زیاتر به ناوچه ډی سخت و شاخاری کوردستانی تورکیا دا، به ډی وچان گرتن و پشودان، روښتن تا گیشتنه ناوچې «ژرکی» که ډدکیکه له هوزهکانی عشیره تی گمرو «هوتوشی». له نژیک گوندی پچوکی «هازی» له دولیک دا پارگه و ډنی خست. سرگردایه تی هیزه که به قسه و ډلینهکانی نیدرس فریوی خوارد ډو، که گواپه چه کدارهکانی قم ناپنه سریان، له ډوئو پشتیان لی کرد ډوئو، به ډی ډوئوی نمخسه ډی ورد داینین ډز خپاراستن و ډرگری، ډی خفم کښوتنه پشودان و حسانوه.

دوژمنانی هیزه که ډی ډدکیتی لم ماوه ډدا به ناری کرین و فروشتنوه چمنډین کمسیان ناره ناویان ډز کزکردنوهی زانیاری پیوست له سریان، هر لو ماوه ډدا ډدکیک له صفرهزهکانی هیزه که، که دهستی پاراستنی تاہری عملی والی ډون، به دزیوه رایان کرد و چونه ناو قم هوه، زانیاری پیوستیان له سر هیزه که و سرکرده و لیپرسراوهکانی و، ژماوهی چه کدار و ډی چه کهکانی و، باری گشتی هیزه که ډان دا به قم. نمش خوی له خوی دا، له لایه کهوه خزمه تیکی گمروی پیشکش به قم کرد و، له لایه کی ترهه زمره کی زلی هم له باری معنوی و هم له باری ډرچونی نهینهکانی هیزه گانیپوه گهاند به ډدکیتی.

لم ماوه ډدا هیزهکانی ډدکیتی به هوی خوره تاندن و ری روښتنی دورودر و نشاره زایمی و پشوندان و سرما و برسیتی و نانمینیپوه، به تواروی ماندو و بیزار و ورس ډوون.. له کاتیک دا قم سردیکی زوری لو ماوه ډه ودرگرت ډو ډز کزکردنوه و ریخستن و سازدانی هیزه چه کدارهکانی خوی و عشیره تهکانی ناوچه که و، دانانی پلاتی په لاماردانی هیزهکانی ډدکیتی.

*

شمري بازی

له نیواری ۷۶/۶/۱ دا هندی له پېشمهرگه‌کان جموجولی چمند چه‌کداره‌کیان به شاخ و لوتکه‌ی چپاکانی دهورو پشټیانوه به دی کرد و، سرکردایه‌تی هیزه‌که‌پان ناگادار کرد، سرکردایه‌تی هیزه‌کش دسبجی کموته خوی و، هیزه‌کانی سر خسته هردو بهری دوله‌که و، به شاخه‌که‌دا به‌روژور هملگه‌ران و دامه‌زوان. تمقه دهستی پی کرد. به‌لام دپسانوه هیزه‌که به جوریکی وا دامه‌زوا و داپش بو که خوی داپری له سرچاوه‌ی ناو و ریگای گه‌بشتنی خواردن.

نیواری روژی ۶/۱ و شموه‌کی و روژی دواپتر شو دروژی کپشا، برسی‌تی و تینویدی و سرما و دروژه کپشانی چمند روژی شو، تنگی به هیزه‌که هملچنی بو. هرچنده به گشتی روتی شوره‌که به قازانجی هیزه‌کانی په‌کپتی بو و، لهو شمرانده هیزه‌کانی قم نه‌پان توانی بو بالادهستی به دس به‌پن و، له روژی په‌کمی شوره‌که‌دا تنیا فرماندهی کمرت، شمعان گه‌چپنه‌یی و، روژی دوم فرماندهی کمرت، حممه‌پنی خلیفه‌ قادر و، فرماندهی مفرزه، خدی کامه‌لای باله‌یی و ۲ پېشمهرگی تر کوژان و، چندی‌کیش بریندار بون. هیزه‌کانی قم و عشیره‌ده‌کان زیاتریان لی کوژا و، په‌کی له فرمانده ناسراوه‌کانیان به ناوی مه‌لامینی بارزانی کوژا و، سمنگره‌کی گپراو، ۱۲ کسبان لی به دپل گیرا.

ژماره‌په‌کی زور کم چه‌کداری قم له شمرده‌دا به‌شدار بون، هیزی سره‌کی شوره‌که بریتی بو له چه‌کداره‌کانی عشیره‌ده‌کانی: پنهانش به سروکا‌په‌تی مابه‌پنی محمد په‌کی چلی، نورماری به سروکا‌په‌تی فاضل شوکری ناغا، پیروزی به سروکا‌په‌تی کورانی مه‌لا محمود، دزکی به سروکا‌په‌تی حاجی صالح ناغا.. و چمند ورده عشیره‌تیکي کدی کوردستانی تورکیا.

پو خو دهره‌از کردن له برسی‌تی و تینویتی و، سهاره‌ت به پېوستی جیگورکی ی هیزه‌که و، پو نه‌وی نه‌توانن هیزی زورتریان له سر کز به‌کمنوه و توقی ناهلوکه‌که سخت‌تر و تنگ‌تر به‌کن و، له توسی نه‌وی نه‌وه‌کو هیزی تورک به‌شداری شو بون، سرکردایه‌تی هیزه‌که بریاری کشانوه‌ی دا.

لهو کاتدا سمرانسری ناوچه‌کانی شمعزبان، یوکه‌کوا، چمقورجه، به‌پتوشه‌باب، نورمار، نولودره که چندی‌پنکه‌ی نوردوی تورک و چندی‌پن قهره‌قولی جندرمی لی بو و، به‌سدان کیلومتر دروژی و پانای بو، بو به مه‌پدانی تراتین و هاتوچی نازادی چه‌کدار و لیپرسراوه‌کانی قم و شونی کوبونوه و لشکرکپشی عشیره‌ده کورده‌کانی

هه‌کاری. تهنانت لپرسراو و پېشمه‌رگه‌کانی په‌کېتی که‌له‌ایمن عه‌شېره‌ته‌کانی تورک‌پاوه نه‌گیران هم‌ویان ته‌سلېمی قم نه‌کران، بېگومان، ته‌مش هم‌وی له نه‌لجاسی «هاوده‌مردی نه‌توده‌یی» ته‌م عه‌شېره‌تانه نه‌بو له‌گه‌ل قم. پاره‌گاکانی قم، شوینی نه‌سته‌گی رادیو و ده‌زگای چاپ، شوینی زېندان دېله‌کانی شه‌ره‌که هم‌و له‌سره‌ ته‌رزی تورک‌پاوه، هاتوچوی لپرسراوه‌کانی قم بو تهران و سوریا و ته‌ورپاش هر به نار تورک‌پادا بو.

چاپووشی تورک له جموجولی چه‌کداری قم و، هاوکاری عه‌شېره‌ته‌ کورده‌کانی تورک‌پاوه له گه‌لی، پېشېنه‌ی هېو. له مانگی ته‌شرینی په‌کمی ۷۷ یش دا له‌کاتېک دا کاروانېکی په‌کېتی به کوپستانېکی هه‌کاری دا تی نه‌پېری، قم به هاوکاری چه‌کداره‌کانی عه‌شېره‌تی «پاوی» پوسه‌په‌کیان بو دانان، ۱۲ که‌سپان له پاریزه‌رانی کاروانه‌که کوشت و ۱۴ که‌سپان لی گرتن، ده‌ستان گوت به‌سره‌ چه‌که‌کان دا بو خویان، لاشی کوژراوه‌کانیان له مه‌بدانی شه‌ره‌که‌دا به‌ی هېشت. داووده‌زگاکانی تورک لاشی کوژراوه‌کانیان کو کرده‌وه. نه‌گه‌رچی روژنامه‌کانی تورک‌پاوه‌الی ته‌م پېکا‌دانه‌پان به‌لاو کرده‌وه که له قولایی تورک‌پادا قومابو، به‌لام کاربه‌دستانی تورک گوی ی خویان لی خواند.

*

کشانوه و، له‌توېت بو

کشانوه له هلو‌مهرچېکی سه‌ختی وه‌ادا، به هیزېکی ماندو و برسی و ته‌نو و کم نومید و کم ووه و، نه‌شاره‌زای دور له پنه‌که‌کانی خوی و، بو شوینیکی نه‌زانراو و تاقی نه‌کراوه، کاریکی په‌کچار دژوار و زه‌معت و نالوزه.

«کشانوه‌ی رېکوپېک» بو ته‌وی جېا پکری‌ته‌وه له «هه‌لاتی نارېکوپېک»، پېرسیتی به رېکه‌خته‌نېکی ورد و وره‌په‌کی به‌رز و باوه‌رېکی به‌هیز و ده‌سپېلېنېکی پولابین و شاره‌زابه‌کی باش و، سرکرده‌په‌تېکه‌ی ژېر و لېوه‌شاهه هه‌په.

سرکرده‌په‌تی هېزه‌که بریاری کشانوه‌ی دا و، بو ته‌و مه‌سته‌ که‌وته خوژ تاماده کردن و خوژسازدان، هېزه‌کانی رېک خسته‌وه و، دابه‌شی کردن به سر چند «ره‌تل» پک دا، که هنده‌پکیان له پېشه‌وه برون و، ته‌وانی تر به دواپان دا، هېروه‌ها هیزېکېشی ته‌رخان کرد بو پاراستنی پشته‌وه‌ی هېزه‌کان له په‌لاماری دوژمن و، داپوژېنی کشانوه‌که. «ته‌تېجابه» ی کشانوه‌کشی دپاری کرد، به‌لام چونکه شاره‌زای ناچه‌که نه‌بون، هېروا به شاخه‌کانی ده‌ورپشتی خویان دا نه‌پشانه‌پان کرد و، ناگاداری فرمانده‌ی ره‌تله‌کانی کرد.

له‌رده‌ا، سرکرده‌په‌تی هېزه‌که، هه‌له‌په‌کی تری کرد له دپارېکردنی «ته‌تېجابه» ی کشانوه‌که‌دا که چاره‌نوسی هم‌و هېزه‌کې بریار دا و، له ناوی برد، به‌وی له پاتی ته‌وی

برای کشانوه بذات بز دواړه پرمو عبراق، پرمو شو ناوچانوی لی ی شارفزان و ناسپن و ناسپاویان هده، دپسان برای پرمو پیشنوه چون، واته پرمو قسولای زیاتری تورکیایان دا، به تمای شوې له سنوری سوریا نریک پکونوه، بی شوې هیچ شارفزاییه کیان شو ناوچه پدا هبی، پاخود پیشر تاقبایان کرد پیتهوه.

له تاریکایی شوې ۲-۷۸/۶/۳ دا رتله گان دستیان کرد به جولان به نیازی کشانوه. بهلام هر که هیزه گان گه پشته سمر شو چمنی شو لی ی پیترنوه، له هر تینوهی پشی هره زوری پیشمرگه گان کونته تیکدانی رزه گه بان بز ناو خواردنوه. بهو جوړه ریزی پیشمرگه گان و ریزی رتله گان تیک چو، هندی له تاقه گان پیش کون و هندپکیان له هر تاریکی و نشارزایی و پیوستی بی دنگ بون، له پدکتری گوم بون. له کاتیک دا هندی له رتله گانی پیشنوه پیتری بون، بزسده کی پچوکی قم شو نریکانه به جمجولی هیزه کی زانی و، چند تفعه پدی کمی کرد.

شم چند تفعه به به هو تیکچونی تواودتی شیرازی ریکخستنی رتله گان. پیشمرگه گان پدش و بلاو بونوه شو ناوچه پدا، تاریکایی شو و نشارزایی و ماندویدتی و پدک کون، هیزه گانی له توبت کرد و، سرگردایتی هیزه گه نه پتوانی سه پتره به سمر دا پکاتوه. به مجوره هیزه گه به درزایی شو ریگا دورودریزه هسو پیکوه بون و، له پدکتری دانبرا بون، لم کاتدا که پیکوه بون و پیکوه روشتن له هسو کاتیک که پیتره تر بو و، شوایه له پدکتری دانبرین، کچی پارچه پارچه بون و، هر پارچه پدی کونته لایه کوه.

که دنیا روناک بوه هیزه گه به ناریکوپکی بوه ۳ پش:

پشی پدکمیان، توانی به «نیتجاه» ی دپارکرای کشانوه کدا روشت بون و، له شونی تفعه گان دهر باز بون.

پشی دوه میان، توانی به «نیتجاه» ی پیچوانی «نیتجاه» ی دپارکرای کشانوه کدا، پرمو لای سنوری عبراق دهر باز بون.

پشی سنبه میان، شو هیزه بو، بز پاراستنی پشته شوې رتله گان و داپزشینی کشانوه که ماپوه، له گل شو کس و تاقمانی له دوروبری شرگی روژانی پیشر و سرچم و نریک گونده که به جی ماپون و، به پچر پچری بی شوې هیچیان ناگای لوی تریان بی پرموازه بون.

پشی پدکم، خوی ریک خسته و دامنزا، به هیوای گه پشته پاشماوې هیزه گه.

بهشی دوم، تومس هندی له فرماندهی ره‌تله‌کانی پشتر ته‌گیران کرده که بهرو نزدیکترین نوقته‌ی عیراق یگم‌بنوه و، تسلیم ببنوه به عیراق، بویه ریگه‌پان له ره‌تله‌کانیان گوری بو.

بهشی سیم، هر نو روژه دانه دانه و به کومل، له لایمن قم و عیشیره‌تله‌کانی ناوچه‌کوه، گهران و چک کران.

له ناو تواندا که گیرا بون: علی عسکری، تاپیری علی والی، سید کاکه، قادری مامند ناغا و، ده‌پان فرماندهی کورت و مفرزه‌پان تی‌دا بو. به دپل گیرانی فرماندهی هیزه‌که، خوی له خوی دا گوزیکی کوشنده بو له هیزه‌که کورت و، یدکی بو لیو هیانمی دوزمنی هارتر کرد بو په‌لاماردان و راوانانی پاشاوهی هیزه‌که.

له ناو توانش دا، که بهرو عیراق چو بونوه و تسلیم بونوه: تالیب روستم، شیخ جمادی بیدری، عمولا سور، کویخا قادری زودی، حمادی پایز، به‌کر پیروت.. پان تی‌دا بو. به همویان ۱۷۶ کس بون و ۱۱۷ چدکیان پی بو.

*

خزریک‌خستنه‌وی پاشاوهی هیزه‌که

نو هیزه‌ی به پچرپچری له شیری بازی دهریاز بو، روژی دواپتر پاش نووی یدکی گرتوه، هر له همان ناوچدا مایوه، به هیوای گه‌بشتنی پاشاوهی هیزه‌که. به همویان ۱۷. کس چدکدار و بی چدک بون، له‌وانه: خالد سعید، حسین باهه شیخ، عومری حاجی عبدالللا، نازاد هوزامی، رشوف مستفا، محمود عبدالرحمان، حامیدی حاجی غالی، علی محمد شبعه. له پاش چاودروانیبه‌کی ناتومیدانه کورته ری بهرو گوندی «که‌هی» له نزدیک شاری «جولمیرگ»، ناوه‌ندی ویلاپتی «هکاری».

ثم هیزه، نمیشزانی پاشاوهی هیزه‌که‌پان چی لی به سر هاتوه. له راستی دا ده ده کا دوریکی خرابی هبو له چواشه‌کردنی سرکرداپتی ثم هیزه و، سر لی تیکدانی مکتبه‌ی سیاسی دا، چونکه له باتی نووی زانباری راست دهریاری له ناو چونی پاشاوهی هیزه‌که به خالد سعید و هوزیکانی بلی و، ده‌نگریاسی راست بز نیمش بنیری، وای ناگاداری هردولایان کرد که: علی عسکری و زیاتر له ۲۰۰ پیشمرگه چونته دیوی عیراق و، له نزدیک «نیره» بنکه‌پان داناوه.

له نامه‌یک دا که روژی ۷۸/۶/۱ له ناوچی ژیرکیبوه، خالد سعید، حسین باهه شیخ، عومر عبدالللا نویسیوانه، دواي پاس‌کردنی شیری بازی و، کشانوه‌پان نویسیوانه، تلپن:

«... شو که له چپا هاتېنه خواری نژیک گوندی بازی توشی کمینیکی جاشه‌کان
 برین و تمقه‌یان لی کردن، وه‌کو بومان پاس کردن نیمه نشاره‌زا برین لو شو‌مویه برین
 به دو قوه‌تموه و له به‌کتری بر برین، نمره برادرانی پ ش م (مبستی ده ده کا ده به)
 ناگاداریان کردن به نوسراو، کوا کاک علی عسکری نوسراوی بز نوان نوسپوه که به
 خوی قوه‌ته‌کمی له گلی دابه، بمره نتریش له ناوچی عماده چون و، حالیان زور
 باشه»

له به‌شیکی تری نامه‌که‌یان دا نوسپوهانه:

«نیمه هر له سر نیشوکاره‌کانی خومان بمره‌وام نهمین دوی نموی که وه‌جیدی
 چه‌که‌کافان ده‌س کموت بمره بادینان نمرین که لو ناوچاندا وه‌کو ناگادار کراوین
 چه‌کداری خومانی لی به: به‌توشه‌باب و تولودره»

له پاش نم شکسته سخته‌می به سر هیزه‌کانی به‌کیتی دا هات، نه‌گر تا نو
 کاته هندی له عشیره‌ته‌کانی کوردستانی تورکیا دودل بون له به‌شدار بون لو شمرده، که
 له به‌ینی به‌کیتی و قم دا بو، وه خویان مات کرد بو سیری نهمجایی شمره‌که‌یان نه‌کرد،
 له دوی نمویه نیتسر ده‌مبان پیشکه بو بو، هم‌میان کموتنه خو بز راوانی پاشماوه‌ی
 هیزه‌که بو پیری دپی و درنده‌تیه‌وه، هیچ نهمی بز تالان کردن و روت کردنه‌وه‌یان له
 چه‌ک و پاره و سمعات، هندی جار له پیللو و جلوهرگ.

هیزه‌که چند روزیک له کمهی مایوه بز نموی خوی ریک به‌خاتوه و رو‌شویی
 رو‌شتنی داهیت و په‌وه‌ندی له گدل دوسته‌کانی نوی به‌کاتوه.

لهم ماوه‌یدا همره‌کو هیزه‌کمی به‌کیتی حسابه‌وه و پشوی دا و خوی ریک
 خسته‌وه، له همان کات دا همره عشیره‌ته‌کانی ناوچه‌کش خویان ساز داپو و،
 سرانسیری ناوچه‌که‌یان گرت بو، تمناعت هوالنبره‌کانی تورک لو وتار و هوالاندا که
 بمره بونه‌مویه لو روزاندا نهمان نوس، همره‌کو دانبان به‌ودا نمانا کوا نم هیزه به
 نخشه‌به‌کی زیره‌گانه دره‌باز بو، به‌لام له همان کات دا به دلنباپمویه نهمانوت نم هیزه
 هلی دره‌باز بونی نیمه، چونکه نهمانزانی مسبت و دوژمنه‌گانی چ ته‌پکه‌به‌گیان بو له
 ناوردنی ریک خسته‌وه.

مسبت و عشیره‌ته‌کانی ناوچه‌که و قم، زوریان هینا بو خهلکی کمهی و ناوچه‌که،
 که نهمانیش تیره‌به‌ک بون له هوزی ژیرکی، هیزه‌کمی به‌کیتی لمی دره‌یکن، نهمانیش،
 بو نموی توشی شمر و پلامار نهم داوایان له هیزه‌کمی به‌کیتی. کرد ناوچه‌که‌یان به جی
 بهیلی.

روژی ۷۸/۶/۹ د. کمال خوشنار و سالار گه‌بشتنه شاری وان و، له گه‌ل چمند کسی له سدرکرده‌کانی ده ده کا ده کسرونوه بز باسی ووزعی هیزه‌که و، دانانی ریوشونی دمریازکردنیان.

کمال و سالار داواپان له سمرانی ده ده کا کرد بو: ریوشونی گفرانوهی هیزه‌که بز ناوچی شمعزنان - برادوست داپین بکمن و، ثعلین نوه باشت‌ترین و گه‌وره‌ترین یارمدتی به‌گه‌تیه.

بلام سمرانی ده ده کا ده پی له سر نوه دانه‌گرن که: ریگاکانی شمعزنان به‌رو برادوست همسویان گبراون و، لویوه ماری دمریاز بونیان نیه.

خویان زوریان به‌ر کردوتوه له چونه‌تی دمریاز کردنی هیزه‌که، هیچ ریگایه‌کی تر نیه جگه له‌وی خویان ته‌گه‌ریان کردوه:

- په‌په‌وند‌پیان له گه‌ل عیشیره‌ته‌کانی ناوچه‌که کردوه و، به‌لینیان لی وەرگرتون شر به هیزه‌کانی به‌گه‌تی نفروشن و ریگه‌پان لی نه‌گرن.

- ریگه‌پان بز ناوچی تولودره - زاخ بز ناو عیشیره‌تی گزی، که دوستی توانن تشمین کردوه و، خویان تاقیبان کردوتوه که سه‌لامه‌ته.

- چمند کسبکی «گزی» پان په‌پدا کردوه که بز به‌ری و ری پشان‌دان له گه‌ل هیزه‌که پ، تا نه‌پان گه‌پینه ناوچه‌که.

سالار له گه‌ل چمند کسبکی ده ده کا ده نه‌چی بو ناوچی تولودره بز ناماده کردنی مسفره‌زی گزیه‌کان بز به‌په‌روه بونی هیزه‌که و، د. کمالیش له گه‌ل چمند کسبکی که‌پان نه‌چی بز سمرانی هیزه‌که به‌بزرگ گوندی که‌می. شوی ۷۸/۶/۱۶ نه‌گنه لایان، هندی چک و فیشه‌ک و پاره و خواردنیان بز نه‌پن.

لپرسراوه‌کی ده ده کا ده به‌دلنیاپنوه ناگاداری خالید سعید و هاوریکانی نه‌کا که تا نه‌گنه ناوچی عیشیره‌تی گزی توشی شر و ناره‌تی ناپن، به‌تایه‌تی چونکه قسه‌پان له گه‌ل همسر عیشیره‌ته‌کانی ناوچه‌که و، گونده‌کانی سر ریگا کردوه و، به‌لینیان لی وەرگرتون که دس نه‌پینه ریگاپان، جگه لعمش چمند ده‌لیلیکی گزیان له گه‌له و هیزیکی گزی چاورنیان نه‌کات و، «عیشیره‌ت شیری عیشیره‌ت ناکات».

هروه‌ها دلنیاپ کرد بون له‌وی که عیلى عسکری و هیزیکی تر به سه‌لامه‌تی گه‌بشتونه کوردستانی عراق و، له سر سنور باره‌گاپان داناوه.

د. کمال و لپرسراوه‌کی ده ده کا ده هیزه‌که به‌چی ثعلین و، هیزه‌کش

نەگمبەتە خوی که روژی دواپی بمرۆ ناوچەیی گژیی بە ری بکوی.

پەیمانیریکی تورک لە کۆمپەنتاریک دا که بو ژمارەیی ۱۷-۷۸/۶/۲۳ ی

گوفاری «الوطن العربی» سەر بە عێراقی ئاردبو، نوسیویتی:

«کارەدەستانی تورک هەلویستی تەماشاکەری وریایان گرتو، لە ناکوکی خۆیناوی

نیوان تاقە کوردەکان دا لە ناوچەیی هەکاری....

ئەگەر کارەدەستانی تورک هیچ پەژارە بەک دەرنابەن ئەوی رو ئەدا، لێبەر ئەوەیە

چونکە مەیدانی پیکادانەکانی ناوچە کوردەکان ئابلقەدراوە بمرۆشویی سوبایی تورکی

بە جوړیک که ناهیلی رەنگدانەوی سیاسی لە ئار سنووی تورکیا یا دەرەوی دا هەبی ..

دوا راپورتی گەشتوتە ئێنقەرە وائەگەبەنی ئەو ناچی تاقەکەیی خالید سەعید

بەخت یاری بی و، ئەو ناچی بێتوانی لە سنور پەسەریشووە بو ئەوی خۆی بەدا بە دەست

عێراقەو تاکو لە ئار نەچی....

سەرکەو نێحتیاتی خوت وەرگرا! ئەمە ئێو سەرەتا کردەو، بێبە کارەدەستانی

تورک گرتەیانە بمرۆبەر ناکوکی ئاوخوی کوردی بو ئەوی لە چوارچێڕی کوردی دا

ببەیلنەو، بە شێوە بەک که رێگی ئەدا بێتە هوی هیچ نێجراتاتیک بو پەبەندەکانی

دەرەوی تورکیا، هەرەو ک ناشەیلی رەنگدانەوی سیاسی ئار دەولەتانی هەبی لە ناوچەکانی

کەمایەتی کوردا لە تورکیا»

*

لە ئار چونی بەکجاری

ئەم هیزە، دوا ئەوی حەسایەو، هەندی چەک و تەقەمەنی و خوراک و بارەیی

پی گەشت، ئەبێتوانی لە تەوقی ئابلقەدان رزگاری هەبی و بگەڕیتەو ناوچەیی ۳ سنور، بو

ئەم مەبەستە ئەبێتوانی کەلک لە ئوتوموبیل و تراکتور وەرگیری بۆ ئەوی بە زویی لە

ناوچەیی دۆژن دەرچی، بەلام بە پی ی ئەگەبەرەکەیی دە دە کا دە کەوتنە ری و، مەلا

مەحمودی گژیی و، چەند کەسبکی، کە، کەوتە پیشیان.

هیزەکە هەر که بە ری کەوت، کەوتە ئار چەند عەشیرەتی تەبار و کۆکەو، چەند

روژ بو خۆیان ئامادە کرد بو بۆ لێدان. هیزەکە ئەگەرچی هەولی زوری دا لە گەل

عەشیرەتەکان توشی شەر و پیکادان نەبی و، بو ئێو مەبەستە چەند جاری رێگی گوری

و، رێگی زور سەخت و دژواری گەرت و، چەند جباری «قاسەید» ی ئارە لایان و، ۸

کەسی لە مام خۆیان بە بارمەتە گەرت، بەلام هەر سودی نەبو، چونکە عەشیرەتەکان لە هەمو

لایەکەو بۆ لە ئاوەردنی بە خۆ کەوت بون و، بۆیان دامەزرا بون.

شبهه کی روژی ۷۸/۶/۱۹ له کاتیک دا به دهره پندیک دا تی نه پیرین، کموتنه بزه به کی گموره ی سمدان چه کداری عشمیره ته کانی: ژرکی، مام خوران، زوکپیان، کزچمر، سپیرتی و، گپسته.. که شپه خموس که رفشان دای ناپو. لم شوره دا که چند سمعاتیکی خایاند، ده بان پیشمرگه کی دلیر و نازا شهید بون و، چند پیشمرگه به کیش به برنداری به جی مان لهوانه: روهفی مستفا به گ و، ده بان فرماندهی پیشمرگه به دیلی کموتنه دهس چه کداره کانی ژرکی، لهوانه: خالد سعید، حسین باه شیخ، عومر عبدالله، نازاد هورامی، محمود عبدالله رحمان، علی شیهه، حامیدی حاجی غالی، فوئاد عومر... پاش چند روژی، تسلیمی قم یان کردن.

همچوره دواپشی هیزه که له ناو چو.

له مانگی مایس دا «نه لجه مونی ناسایش نه توهی تورک» بو لیکولینوهی دو مسئله کوپنوه: به کیکیان، مسئله کی کورد. نوی تران، مسئله کی زورپونی کوژران له تورکیا له نه لجامی پیکادانی سیاسی دا.

له سهره تای مانگی حوزه بران دا وه لجه کی عیراقی به ناوی گفتوگری بازو گانیوه دهره ی قهرزی نوت سردانی نه غموره کی کرد.

هر له مانگی حوزه بران دا، وه کو ژماره ی روژانی ۲۴-۷۸/۶/۳ حفته نامدی پارسی «الوطن العربی» نوسی بوی: جمنرال کنهان نه فرین، سروکی هه پشته تی ئمرکان، له گه ل فرماندهی هیزی زمینی و، فرماندهی جندومه و، چند گموره نفه سیری میت، سردانی کمرته کانی قهبله قی ۳ ی نوودی کرد له کوردستان و، هر لهو ساوه به دا سروکی وزیرانش، بولند نه جوبد، سردانی هه کاری کرد. له سردمی دامنزانندی جمهوریه تی تورکیاوه، نهه به که مین جار بو، سروکی وزیران سردانی نه ناوچه به پکات و، له وتاریک دا داوای له دهره تانی دراوسی کرد: که هاوکاری پکن بو گشه پی دانی ناوچه که و، چه سپاندنی ناسایش.

له ۲. حوزه بران دا، واته نو روژی دواپن پیکادان قهوما، وزیر کی کاروباری ناوخی تورکیا عیرفان نوزایدنلی رایگه باند که هیزه کانی تورک لاشی ۱۲ کسی دوزیه توه کهله شری ای حوزه بران دا کوژران، هروهه وتی: «هیزه کانی عیراق له هیرشه کانیان دا دژی کورد، له جباریک زیاتر له سنور تی پریون» و، به لینی دا له پاشه روژا «سنوری تورکیا به چاکی بهسارین و نهیلن پشیوی له دهره ی سنوری نهوانوه بهته ناو تورکیاوه».

لم کهین و به پندا نه گمر تورکیا به ره سسی و راسته خوش یارمه تی قم ی ندادی

دژی په کیتی، نو ا چاوپوښی نمنقستی لی کردېو که ناوچه سنوړپه کانی تورکیا پکاته مه پدانی پریوېر دنی چالاکی عسکری و سیاسي و نیعلاسی خوی، نه گپنا تورک نه پتوانی کونترولی ناوچه که پکا و نه پیلې قم کملک له قلمرووی توان ودرېگری و، عثمېرته کورده کانی تورکیا پشداری شمر پکمن په قازانچی قم.

چېند روزنامه نویسیکی تورک چون بو پېښی گیراوه کانی په کیتی و، گفتوگویان له گمل کردن. مامجه لالیش نامه پدکی پو نه جوید نارد، دویاره ی گیرانی سر کرده کانی په کیتی له ناو خاکی تورکیادا، «ریگای نازادی» هاوتای کرمانچی «نوزگبرلک پولو» نامه کی پلاو کرده و. نه جوید، نامه کی پشت گوی خست.

چاوپوښی نمنقرو، پد تاپه تی دوزگاکانی میت و جندرمه و نوردو، له چالاکی قم نه گپرتوه بو چمند هویدک:

۱. تجروپدی پیشوی پارتی عیراق له رفتاری دا له گمل بزوتنوی کوردی تورکیا، دوی خستبو که زبانی بو حکومتی تورکیا نه، چونکه پارتی مسملی خوی پسرده کی دائمی و که رفتاری له گمل بزوتنوی پارچه کانی تر نه کرد بو خزمه تی خوی و پمیزکردنی هملو پستی خوی بو، نه که بو هاندان و پارسه تیدانیان دژی حکومتی مرکززی خویان. په پیچوانی په کیتی که هملو پستیکی توندروی هملو له مسملی کوردی پارچه کانی تری کورستان، زیاتر لودی نارچه یی بی، بوچونی «پان کوردیستی» هملو.

۲. نو کاتدا تورک له گمل عیراق لسمر مسملی قمرزی نفوت توشی کپشه بو، تورک له تشکرچلمه پدکی ثابوری دژاردا بو، قمرزیکي زوری ولاتانی تری لسمر کله که بو، کپشزی زوری هی گرینی نفوت بو، لود ۳۳۰ ملیون دولاری عیراقی لسمر کله که بو، نه پتوانی بو په دراو پیدانوه وکو عیراق نه پو پست، پلکو نه پو پست نرخه کی په کملو پیلې تورکی پدا لسمر توه ۶ مانگ بو عیراق روپشتنی نفوتی له لودی تورکیوه راگرت بو، تورکیش قازانچی لوددا نهو هملو جولانوه که به ترواری له ناو پچی و ریگه بو عیراق تخت بی، پلکو نه پو پست کملک له گپچلی کوردی ودرېگری دژی عیراق بو نو سودا پدی په دستپوه بو.

۳. حکومتی نه جوید له هملوژاردن دا له ناوچه کوردن نشینه کان دا زورایدنی دهنگی خملکی پد دست هینا بو سهارت پو نروپدی له کوردستان پد پروی نه کرد، نه پو پست له نه لجامی به کارهینانی توندوتیژی دا، نو پنکه جمعا وریه گرنگه لودست پدا، چاوپوښی له پاکیلی بزوتنوه که نه کرد.

۴. هر له سهرتای دامزواندنې قم وه به پدیرهوی له سیاستی پېشوی پارتی
 بهرامهر تورکها، توانی هویان په پوهندی له گڼل دمزگای میت و هندی له کاریدمستانی
 سنور دوست پکښ.

لههر نم هویانه تورکها له روداوهکانی ههکاری دا پرمختی قم دا دزی پدگیتی.

*

سامی سنجاری، که نموسا، سکرتهری قم هو، به پوهندی تېشکانی پدکیتپهوه، به
 ناوی قم هوه به پانپکی نوسی له ژېر سهرناوی: «حمله الکف جهش» و، له نوروپاش نم
 به پانپان به نېنگلېزی پلار کردهوه.

*

قەندیل: ھەستانە

*

«دۆلە نى» ئارچەپەكى پەفرەوى و چول و دور بو لە ئارەدانىپەوه. خومان ھەندى رايەخ و پەتانی مان لە گەل خومان ھەلگرت بو، ئەبو مشورى پەيدا کردنى خواردن بخوين. تەنبا چارساغ و شارەزامان: قادەر خەبات، بو. قادەر ھەتا پلى ى پە ھەست و دلسوز و لە بەردەم مانتەبون و ناخوشى دا خوراگر بو.

ھەموو رۆژى ئىروكى جەنگى ئىرانى پە ئاسمانى ئارچەكەدا ئىسوزانەوه. ئەبو پە رۆژ خومان ھەشار پەدەين و، ئاگر و دوکەل نەگەنەوه. چەند جارى ھالېكوپتەرى ئىرانى ھاتە سەرمان تەقىلى لى نەکردەين و، جارىکەيان چەند ولاخېكى كوشتەين. زورى پېشەمەرگەکان و دەھان پەر داھو، لايان واپو لە ئاوە ئەچين، ئاوە پە ئاوە لى پان ھەل ئەھات، ھەندەپکيان ئەچون تەسلىمى ئىران ئەبون و، ھەندەپکيان نەگەرانەوه پە دواوە.

*

دۆلە نى و مراد شېرێ

«دۆلە نى» ھەندى پېرەمەرى كۆنى لە لا وروژاندم. دەسال پېشتەر مراد شېرێ و ھەندى لە ھاورىكانى ئىرەدا كوژرا بون. مەراد پەكى بو لە فەرماندەى پېشەمەرگەكانى پزوتنەوه چەكدارپەكەى سالى ۱۹۶۷ - ۱۹۶۸ ى كوردەستانى ئىران. پەم پەنەپەوه پە پېستى ئىزانم پادى لە روداوەكانى ئەر سەردەمە پەگەمەوه، پە تاپەتە لىو كاتەدا ئەمە: ئوانەى گوڤارى «رەزگارى» مان دەرنەكرد، لە پېش ھەمو لا پەك و، گوڤار و روژنامەپەكى ترەدا پە ھاردەردەپەكى قولىو ھەوالەكانى جولانەوگە و، وەندى قارەمانەكانەپەمان پەلاو كەردەوه.

دواى شورشى ۱۴ تەمەوز رەكخراوەكانى ھەيزى دېموكراتى كوردەستانى ئىران كۆتەنە پەر ھېرشى «ساواك» چەند كەسى لە سەركردە و ئەندام و لا پەنگەرەكانەيان گېران و، چەند سەد كەسى لە سەركردە و ئەندامەكانەپەپەيان پەناپان پە كوردەستانى عېراق ھەنا. ئوسا كۆمەرى عېراق پە قەلاى ئازادپەخرازان دائەنرا و، مەلا مەستەفەى پاززانى وەكو قارەمانى نەتەمەپەى كۆرد تەماشای ئەكرا.

ھەر لە سەرداوە زورى ئەم ئەندامانەى دېموكرات خويان لە پاززانى نەزىك خەستەوه و، پە چاوى پېشەمەوى ھەمو كۆرد سەپەريان نەكەرد و، زورتر لىو نەزىك بون تا

سرکرده‌های پارتی دیموکراتی کوردستانی عراق.

که شورشی نه‌پول دهستی پی کرد هندی له مانمش چونه ریزی شورشه‌کموه. جولانموکه له ناچه‌کانی سلیمانی و هولیر دا له سهره‌تا‌دا توشی نیشتنموه و کشانموه بو. نهمان نموه‌یان به هگل زانی بهو داوودزگای چاپی هه‌یان بو کموتنه بهلاوکردنموه شتی به ناوی «دیسان بارزانی» بهوه. لم بهلاوکراره‌به‌دا ستایشیان له بارزانی نه‌کرد و، توانج و تانه‌یان له ریک‌خراوه‌کانی پارتی نه‌دا. تروی ناوکی و دوهره‌کیان نموه‌شاند.

نیران جویری له په‌پوهندی له گهل مه‌کته‌یی سیاسی دروست کرد بو، هه‌شتا په‌پوهندی له گهل بارزانی دانهم‌فرزاند بو، بارزانی بو نموه‌ی نیران له مه‌کته‌یی سیاسی توده بکا و، ناچاریان بکا په‌پوهندی‌یه‌که به‌گه‌یزنموه بو لای خوی، هندی له مانمی ناردی ناوچه سنوری‌یه‌کانی نزیک مه‌کته‌یی سیاسی تمه له پاس‌گا‌گانی نیران بکمن.

سالی ۱۹۶۴ له کاتی لعت بونی پارتی دا بی دودلی پشتیو‌انیان له بارزانی کرد دژی مه‌کته‌یی سیاسی، هندی له به‌پانه‌کانی به ناوی بارزانی‌په‌وه درن‌نچر نهمان به‌یان نفوسی، تمنا‌نت له سه‌نگ‌سه‌ر هندی‌کیان بون به زیندان‌نوا‌نی گه‌راوه‌کانی لایه‌نگری مه‌کته‌یی سیاسی.

دوای لعت بونی پارتی و، سر‌کمو‌تنی بارزانی، نیران په‌پوهندی له گهل بارزانی به‌هیز کرد، تا تمهات به‌هیز‌تریش نه‌بو. بارزانی ئیتر نه‌په‌توانی هاوسه‌نگی له نه‌بان په‌پوهندی له گهل سارا‌ک و په‌پوهندی له گهل دیموکرات دا راه‌گری، نه‌بو له نه‌بان شا و دیموکرات دا به‌کی‌کیان هه‌لبه‌زی. سه‌ره‌نجام شای هه‌لبه‌زاد و، کموته تنگ پی هه‌لچنن و راوانانی کادر و په‌شمه‌رگه‌کانی دیموکرات. لهو کات‌دا دیموکرات له ژیر کار‌ت‌یکردنی حه‌زنی توده‌ی نیران و حه‌زنی شیوعی عه‌راق و، لعت بونی پارتی بهو دو ریک‌خوا‌وی جیا‌وا‌زی «مه‌لای» و «جه‌لالی»، توشی تنگ‌چله‌مه‌یه‌کی سیاسی و ریک‌خوا‌وی قول به‌بون و، له ناو خویان دا به‌بون به چمند به‌شیک‌موه:

به‌شیکیان له نه‌رو‌پای روزه‌لات جی‌گیر به‌بون وه‌کو به‌شی له حه‌زنی توده‌ی بان وه‌کو خویان نه‌بانوت: «حی‌زی ماده‌ر» کاریان نه‌کرد.

به‌شیکی تره‌شیان له کوردستانی عه‌راق بون تمنا‌نیش به‌بون به ۳ پارچه‌وه:

- پارچه‌به‌کیان له گهل بارزانی بون.
  - پارچه‌به‌کیان له گهل مام‌جده‌لال بون.
  - پارچه‌به‌کی‌شیان خویان هایشته بهو په‌نای حه‌زنی شیوعی.
- نوا‌ندی له گهل مه‌لا مسته‌فا‌ش بون، به بون به دو ده‌ستوه:

دسته به کپان عبداللای نيسحاقی «نعمتد توفیق» رهبري نه کردن، هر به دلسوزی ما پونه به بارزانی، بهلام بارزانی له سنوری نیران دوری خستنهوه به بادپنان. له هلمومرچیکی نادپاردا سرمان تی دا چو.

دسته کئی ترمان سولهیمانی موعینی «فایق نعمین» رهبري نه کردن، «کومیتي نینقیلابی» یان پیک هینا بو. نيسماعیلی شریف زاده، عبداللای موعینی، مهلا ناواره له سرکرده ناسراوه کانیان بون. له ژیر گوشاری بارزانی دا نعمانه بریاران دا پگمینهوه به کوردستانی نیران و، به چه کداری له دهپاته کان دا پکونه گمران و، خیماتی سیاسی و چه کدار.

سرکرده و پیشمرگه کانی کومیتي نینقیلابی گمرانوه به کوردستانی نیران و، به ناوچه کانی پانه، سردهشت، خانه دا بهلاو پونهوه و، خمریک به جیگیر بڼ. نعمه مهترسیبکی گموره به سر نیران دروست کرد. جولانهوه که خمریک به له دنیا دا دهنگی ندهپوه و، هندی له ریک خراوه چه په کانی نیران له نموروپا خویان ناماده کرد به بڼ بهداری تی دا پکن.

نیران به هاوکاری بارزانی کموته راوانی جولانهوه که. عبدالوهاب نه تروشی، نموسا له تمویه به، پولی پیشمرگي دیموکراتی به گپراوی تسلیمی ساواک کرد. هیزه کانی بارزانی پاره متی هیزه کانی نیرانپان نهدا به دوزینهوه پان. له ماوه پدکی کورت دا هلمو سرکرده کانیان: نيسماعیلی شریف زاده، عبداللای موعینی، مهلا ناواره، میراد شیریز... پدک له دواي پدک کوژان و، سولهیمانی موعینی که رهبري جولانهوه که به، له کاتی گمرانوهی دا به کوردستانی نیران له شارپازر کموته بوسمی «صدیق نعمین» وه که لپهرسراوی لقی ۴ ی پارتی به، نعم و هاووی پدکی به ناری خهلیل شویاش گمران و، رهواندی لای بارزانی کران. همدوکپان کوشتن و تدمی سولهیمانیان تسلیمی ساواک کرد. ساواک به شکاندنی چاوی کورد ترمه کئی به کوردستان دا گیرا.

جولانهوه کئی ۱۹۶۷ - ۱۹۶۸ که ۱۱ مانگی خاپاند به کوژانی سرکرده کانی

کوتایی هات.

*

هوالنامه

هیشتا له نوکان بون، دهفتسر و روژمهسره کانم کو کرد پوهوه نموسیت هواله کانی شورش ریک به ختم. پیشتر «بهلاغیکی عسکری» دهر کرا به، بهلام زور له روداوه کانی نه گرت پوهوه. سر له نوی هلمو روداوه کانم به سر کردهوه به گوپرهی روژ و

مانگ و سال ریزم کردن و، دامرشتنوه. داوام له مامجهلال کرد نموش پیشهکی بو بنوسی. هیمهتی کرد لئو هملومرجه سختدا پیشهکی درژی بو نوسی.

تاپهکمان له گئل خومان برد بو، بهلام رونپو و ستینسل و کاغز و مورهکعب مان له لای حممه سمعید له «دوله کوگی» به جی هیشته بو. ناردمان ستینسل مان بو هات. له بن کهورگهکانی دولنی دا کوتینه تاپ کردنی.

کوریک هات بو بو پیشمرگایهتی ناوی مهلا رهحیم بو. گومانی له سهر بو. له بهر نهوه دهس به سهر دامان نابو. کوریکی زیرهک و دهرهنگین و قسه زان بو. خوی هاویشته بهه پهنای د. مسعود. جاروبار خواردنی بو دروست نهکردن. مهلا رهحیم تاپهستیچی باش بو. بهکسمین ژماره: «هوالنامه» خهباتی شورشگیرانی گهلی کوردستانی عیراق له ماوهی دو سال دا، له سهر ستینسل بهم پناهه گومان لی کراوم تاپ کرد و، ناردمهوه بو حممهسمعید نموش به رونپو چاپی کرد و، بو همریم و لقهکان و، ریکهختنهکانی شار و، بو نهووپامان نارد. له نهووپا سهرلنوی چاپیان کردوه.

بهکیم «هوالنامه» ۵۴ لاپهروی فولسکاب بو. ۲۴ لاپهروی پیشهکبهکی تهجری و سیاسی... بو، مامجهلال نوسی بوی، نهوی تریشی هوالی جوربهجوری دو سالی سختی جولانهکه بو، من نامادم کرد بو.

چهند وتاریکی تریشم نوسی به ناوی کوملهوه به ههمان رهوشین چاپیان کرد.

*

بو خوهاراستن چهند جاری جیگورکی مان کرد بهلام ههر له ههمان ناوچدا ماینهوه، چونکه بهرزایبهکانی قهندیل هیشته رهشاییان تی دا پهیدا نهبو، بوی بهگوزینهوه. بهفر و سهوما و برستی پهریشانی کرد بوین. ووده ووده کوارگ و گهای کیوی پهیدا نهبو. کوارگی قهندیل سهی و تامی خوش و تیایهتی به قعد قاپیکی خواردن نهی. هندی ناردیشمان پهیدا کرد. به زوری نعمان کرد به ناواساجی. چهند جاری نهو پیشمرگانی رایان نهکرد له گئل خویان ناواساجیهکشیان نهبرد، نیمهپان نانراو نهکرد.

*

سورانهوی هالیکوپتری نهیرانی شهزهبان کرد بوین. بهیارمان دا بهگوزینهوه بو «دولی بالهپیان» له دهوی عیراقی قهندیل. کلهپهلهکامان پیچاپهوه هندیکی خومان هملان تهگرت و، هندیکی مان له ولاخ بار کرد. پیش خومان ولاخهکامان به ری کرد و، له ههر مغرزهبهک پیشمرگهکمان له گئل نارد. له مغرزهکمی من «فرید نهسمبرد» مان له گئل ناردن.

فرید چند هفته بهک بو هات بو پر پیشمرگه بهتی. پاش هاتنی به چند روژی له «مالومه» ی جافته تی پر هیرشیکی جهیش و دایزنی هالیکوتیر کسوت بو، به فهلاکت دهرپاز بوو. دوی ئویش توشی ئم سفره سهخته بوو. تازه تفنگیکی برنومان دایره.

کاروانه که به ری کسوت بو. ئه بو به ناو بهفریکی ئستور دا ههنگرین. زو زو و لاههکان له بهفر دا چمتی بون. فرید گه بهشت بوه تینی له هاتی نهقیزه برنوه کئی بو لیخوونی و لاهه که به کارهنا بو. داری تفنگه که بو بو به دو کورتوه. راسته کشتی من به ههلا چو بوم، ئرکیکی نالهبارم پی سپارد بو: فرید نهلی قهلم بو، نهک نهلی تفنگ. فرید گه بچیکی روشنپیر و نوسریکی باش و پیشمرگه بهکی خوراگر بو.

نیمش به قهندیل دا ههنگرا بن بو لای «شیخ شورو». ههشتا که لای هالیکوتیریکی لی ما بو که سالی رابوردو له شیریکی قورس دا بهرد رابوو. چاویری مان کرد تا دنیا تاریکی کرد. به قهندیل دا شور بوئوه و، به لای «هشتاشان» دا روشتین، دیسانوه به «سپلم» دا ههنگرا بنوه و، نهجا شور بوئوه بو «خهلاپ» له دوی پاله بیان. ده مه به یانی گه بهشتینی.

چند بزن و گیسک مان پهیدا کرد بو له گهلا خومان هینا بومان. لهو کاتدا بو نیمه به نرختین سهرمایه بو. به پیشمرگه به کمان سپارد بو ناگای لی یان بی. بزنه که کمان دپار نهو. بزنوانه که به شو له ماندویه تی دا فراموشی کرد بون. بزنهکان چو بونه ناو بهفر و سهو له مندانی که له شو نیکی کور و سهخت دا. بزنهکان عاسی بوون، نهیش نهو پرا بو دواپان بکوی بیان ههنتوه. قادر خهبات و سامان گهرمیانی گهرانهوه دواوه بو هینانهو بیان. قادر خهبات شاخهوانیکی شارزا و کرده بو. بو ئهوی نهخزی و نهخپسکی به پی ی پتی به سهختهی کوری شاخه که دا ههنگرا بو بزنهکانی هینا بوو.

*

جاری به کیم من له شوهاتی ۷۱ دا ئم ناوچه بهم دی بو. ئه کاته من خومم له دارودزگا ئهمنیه کانی بهعس شارد بووه، چونکه به پیلاییک که تاقمی بارزانی له سلیمانی بو تاوانبار کردنی من ریکبان خست بو، «محکمه الشوره» حوکیمان دا بوم. دوی به کگرتنهوی ههرو بهاله کئی پارتی، له گهلا نهبراهیم نهحمه، مامجهلال، عومر مستفا، عهلی عسکری، منیش چوم بو باره گای بارزانی له «قهسری». چند مانگی لهوی ما بوئوه زوری شاخهکانی ناوچه که و، ئاوا به کانی گهرا بوم.

دولی باله‌بیان نارچه‌ده‌کی شاخاوی عاسی بو، کموت بوه بتاری قهندلموه. نئوزیان بو کشتوکال کم بو، بهلام لومرگای گموره‌بان هه‌بو. کانی و تازی زور و ناووه‌وای خوش و دیمنی جوان بو. گویزی باش و هه‌نگونی ناپاهیان هه‌بو. بهشیک بو له ناوچه‌ی باله‌گاهیتی، که چومان ناوه‌ندی به‌یوه‌به‌رایه‌تیبه‌کی بو.

له سالتی شورشی ته‌یلول دا مه‌لا مستعفا کرد بوی به‌هنگی ژبان و کاره‌کانی خوی. خانو و به‌ری بو ژبانی خوی و خیزانه‌کی له «ده‌لمسان» و، باره‌گای کاری له «قسری» دروست کرد بو. زوریان تازاری دانیش‌توانی ناوچه‌که دا بو، له به‌ر شه‌وه‌ه‌زان له چاره‌ی به‌نماله‌ی بارزانی و، بارزانیان نه‌نه‌کرد.

زوری پیاوه‌کانی دولی باله‌بیان له شورشی ته‌یلول دا پیش‌مه‌رگه‌ه‌بون. هوشی سیاسیان پیش‌که‌وتو و شاره‌زایان له پیش‌مه‌رگه‌ه‌تی دا زور بو. له سه‌ره‌تای ده‌س پی کردنه‌وی شورشی حه‌زه‌یران دا دولی باله‌بیان بو به‌یه‌کی له به‌نکه‌سیاسی و ریکه‌خراوه‌ی و پیش‌مه‌رگه‌ه‌یه‌کانی به‌کی‌تی. له ۲۳ ی تشرینی دوم و ۱۷ ی کانونی به‌که‌می ۷۶ دا و، له کوتای مارتی ۷۷ دا جه‌ش چند له‌شکرک‌شیه‌کی گموره‌ی بو سه‌ر دولی باله‌بیان کرد بو. له‌م شه‌راندا جه‌ش زه‌ری گیانی قورسیان لی کموت بو. دانیش‌توانی ناوچه‌که له نای ۷۷ بوه راگو‌یزا بون، له توره‌وگای «قسری» دا کو کرا بونه‌وه.

*

نیمه ژماره‌مان کم بو، به‌رگی هه‌رش جه‌ش مان نه‌نه‌گرت. نه‌بو خومان هشار به‌ه‌ین و، نه‌ه‌یلین کس جیگه و ریگه و ژماره‌مان بزانی. له قسری «مه‌سکر» یکی گموره‌ی لی بو، هه‌روه‌ها ریکه‌ختنی زوری به‌کی‌تی لی بو.

که گه‌ه‌شتنه «خیلاب» هه‌ر مه‌فره‌زه‌ه‌ک پیوسته‌یه‌کانی خوی، له به‌للا و جله‌به‌رگ و جگه‌ره و خواردنی قوتو، کرد به‌لیسته‌به‌ک. لیسته‌که‌مان بو کومبته‌ی قسری نارد به‌یکرن و به‌مان به‌یرنه‌وه. نه‌وه‌ندی پی نه‌چو، کومبته‌ی قسری و لیه‌رساوه‌که‌مان، به‌خواردن و که‌لو‌پلیکی زوره‌وه هاتن. پیمان سه‌یر بو چونه‌یان زانیوه. تومنز نه‌و پیش‌مه‌رگه‌ه‌ی لیسته‌کانی کرد بو، له سه‌ری نوی بو: لیستی پیوسته‌یه‌کانی مه‌فره‌زه‌کی مامجه‌لال.. و کاک فلان و کاک فیسار. ناوی هه‌مومانی نوی بو. کاغزه‌که که گه‌ه‌شت بوه ده‌ستان زانی به‌یان نیمه له ناوچه‌که‌مان داین، بو ریز لی نان به چاکیان زانی بو خه‌بان به‌ین بو سه‌ردانان.

به‌دریژی نه‌و ماوه‌به‌ی له دولی باله‌بیان به‌ین «کومبته‌ی قسری» به‌و به‌ری

توانا پانموه خزمه تیان کردین، به کمین چادر توان بویان پدید آوردین.

*

نعمانویست له خیلایوه بگوزینموه بو «زننگلین» یا «سروشخان». له گدل قادر خیمات و دوسی پیشمهرگی تر چین بو «استطلاع» ی ناوچه که. له ریگا زورمان کوارگ کر کردهوه. دو جاماننمان پر کرد له گرانموه دا له گدل خومان بیسه پانموه بو برادران.

له دورهوه تروسکه به کی ناگرممان به دی کرد. نعمانویست خومان لی ناشکرا بکمین. بو نموی نعمان بین و هستمان پی نه کن دزمان کرد بو نزدیکان. سهرمان کرد تا قمی پیشمهرگی پاله بین. گاتی خوی له گدل پایز ناغا تسلیم بو نموه. به لام دیسان هات بو نموه دورهوه. له بهر بهر و سرما دایرا بون له هیزه گانی تر. فرمانده کمان محمد مولود بو. لهو ساوه له گدل محمد بوین به دو دوستی گانی به گانی له همو گران و سوزان و شیره کان دا له من جیا نهموده، تا شهید بو.

نم مسفره به بو نیمه گه پنه به کی به نرخ بو. پیای نازا و گورجو گول بون. خفگی ناوچه کش بون. دوی جیا بونموه مان له هیزه سهره کپه کی به کیتی، نعمان به کم تا قم بون دستمانی پی گه پست بو.

*

دلی پیس

که گه پشته «زننگلین»، داروده ختمان بین، وامان زانی درگای رحمتان لی کراوه نموه. پردیکی پچوکی لی بو. له نزدیک پرده که دا له بن شاخیکی هزار به هزار جیمان راخست. له میژ بو گرممان نهمودهوه. له خوشی دا کوتینه کوکودنموه چیلکه و دار. ناگریکی زور گورمان کردهوه. ساورمان لی نا. همویرمان شیل. به دیار ناگره کهوه به چیچکانموه دانپشت بوم. دنبا زور تاریک بو، گری ناگره کش چای به شواره خست بوین. منیش و پیشمهرگه کانیش هستمان کرد له شاخه کی پشتموه مان خرته خرت دی و، همدی جار بهر دخلور نه پیتموه. به لام هیچمان نهمدی. ناوچه که چول بو له ترسی جدیش کمس نه پیتموه را روی تی پکات. «ممسکر» یکی گوره له قسری بو. نیرهش له قسری دور نهمو. وقان رهنکه ورج یان ده به ای کی کوی بی.

زوری پی نچو تارمایی زه لامیک درکوت. نافرته یکی گنج بو که لیمان نزدیک برده سه لامی لی کردین و، هاته ناومانموه. به خیره اتنمان کرد. ساور و نان و چا مان پیشکش کرد هیچبانی نه خوارد. وتی: «برسیم نیه». جاری نهمویست بکومه

لیکولیندوه و پرسسار و وهلام. لیم پرس: «نمزانی نان بکدی؟» وتی: «هدلی نمزانم». وتی: «تاقه‌ت هده هندی نامان بو بکدی ده‌سپکه نانی باش مان نه‌خواردوه؟» وتی: «خوتان هویره‌که بشیلن، من نان‌که‌تان بو نه‌کم».

پاش ثنوی هیمن بویه لیم پرس: «خوت به تنیای یا پیاریشت له گهله؟»
وتی: «خوم به تنیام»

وتی: «رهدو کوتوی؟»

وتی: «نخیر رهدو نه‌کوتوم»

وتی: «نه‌گدر رهدوش کوت بی و پیاریشت له گهل بی، مه‌ترسه بو نیمه شتیک نیمه، به‌لام نه‌گدر پیات له گهله پیمان بلی بو ثنوی بانگی بکه‌بن»
وتی: «پیام له گهل نیمه. من خوم میبرد و من‌دالم هده و به میبرده‌کی خوم رازیم»

وتی: «چی نه‌کی به تنیا لم شاخه»

وتی: «میبرده‌کم دلی لیم پیسه. هر چن له گهل پیاریک چاکوچونی بکم لیم توره نه‌بی یان لیم نهادا. پییری نیواره له گهل دراوسی به‌کمان قسم نه‌کرد. به سئرا هاتمه. لیم توره بو خنریک بو لیم بذا. منیش هه‌لاتم. ماله‌کمان نزیکه له ره‌بیهی عسکیره‌وه. له ره‌بیه‌که تی پیری بوم. شوی به سئرا هات نویرام بگدریموه بو مال. بیره کیمونه گونده‌کی خومان چوم. نه‌ه ۳ روزه لو ناوهم نمیشو که ناگره‌کی نیوم دیت. لبتان نزیک بوموه زانیم پیشم‌وگمن هاقه لاتان».

وتی: «نم ماوه‌به چیت خواردوه؟»

وتی: «کوارگ و ریواس و گزوگیای کپری».

وتی: «نه‌توی له میبرده‌کمت چیا بهیتوه؟»

وتی: «من میبرده‌کی خوم خوش ثنوی ناموی لی ی جیا بویه»

نافره‌ته‌که خنلکی گوندیکی راگوزرای دولی باله‌بیان بو له نزیک زه‌نگلین. هندی له پیشم‌وگه‌کانی باله‌بیانی به ناو نغاسی. نو شوه لای نیمه مایوه. به‌یانی ناردم به دوی محمد مولودا. محمد ژنده‌که و میبرده‌کی نغاسی. برده پنکه‌کی خویان. ژنده‌کی خبری بو دانوه نانی بو نه‌کردن و چیشتی بو لی نغان. که نیمه ناوچه‌کمان چول کرد نینجا ناردیان به دوی میبرده‌کی دا تاشتیان کردنوه و، گمزانوه مالی خویان له قسری.

*

روژیکان له «سرشیخان» پالم به گاهردیکوه دابو سیری شاخه‌کمی پدراهم‌مرانم نه‌کرد له دوروه ریزیک زه‌لام پینی ریچکه‌پان پست بو پدرو سرشیشخان نه‌هاتن. ناوچه‌که چول بو هاتوچوی به سمره نه‌بو. چومه سمر ریگه‌که‌پان. باشتیر لپیان ورد بوموه همویان بی چهک بون و جلی کورده‌پان له پدرا بو. گه‌پشتنه لای من سه‌لامیان کرد. منیان نه‌مناسی. لیم پرسین: «به دواي چی دا نه‌گترین لم شاخه چوله؟»

وتیان: «به دواي نیوه‌دا نه‌گترین»

وتم: «بو نغزان نیمه کبین به دوامان دا نه‌گترین؟»

وتیان: «ئیه پیشمرگه نین؟»

وتم: «به‌لی نیمه پیشمرگه‌ین. فەرمون چیتان ئه‌وی؟»

وتیان: «نمانوی نیمش بهین به پیشمرگه‌ا»

وتم: «نیمه خومان تاقه‌تاقان له پیشمرگه‌پتی چوه خریکین وازی لی نه‌هین»

وتیان: «ئیه تاقه‌تاقان چوه نیمه دس پی نه‌که‌پان؟»

وتم: «چه‌کمان نه به‌تانه‌پنی»

وتیان: «خومان پارهمان له گدل خومان هبتاو نه‌پکین»

وتم: «ناغان نه به‌تانه‌پنی»

وتیان: «خومان خملکی ناوچه‌که‌پان نان په‌پدا نه‌که‌پان»

خملکی گونده راگوزراوه‌کسانی بناری قسندیل بون تازه پاروی «تعویض» ی دیهاته‌کانیان وەرگرت بو. که پاره‌که‌پان وەرگرت بو به‌کسر هات بون بو پیشمرگه‌پتی. به‌خیر هاتنکی گهرم کردن. له گدل خوم پردمن بو بنکه‌کمان. سامجهدال و نه‌وان چارمروان بون بزائن نمانه چین و بوچی هاتون. چوم حیکایه‌ته‌که‌م بو گهرانه‌وه. وتم: «نم میلله‌ته بویه نامری. نیمه له خومان بیزار بوین نه‌وان تازه نه‌پانوی دس پی به‌کمن».

*

نوا

له نار پوستمی ریخستنی شاردانامه‌پکی به‌ختیاری برام پی گه‌پشت له گدل چمرده‌په‌کی باش پاره. له نامه‌کدا هوالی خویانی بو نوی بوم. خوا کچیکی پی به‌خشی بون، داوای لی کرد بوم، من نای بنیم. وه‌لام دابه‌وه و ناوم نا «نوا» و، له پیر نه‌وی نم وشه‌په نا‌ناشنا بو به‌وان، مهنه‌کشم بو نوی: «نوا» بو باران وه‌کو «سپهر» و «سایه» بو هه‌تاو، «نوا» به‌و شوبه‌پان نه‌وت که بو خویاراستن له باران و به‌فر نه‌چونه ژیری.

په ډک‌مېن چار وشي «نوا» م لم سفره‌دا بېست يو. هډو‌ها چنډ وشي‌ډکي تر وه‌کو:

لي نېشتن: هندي چېگای شاخه‌که کوږ و لوس و خږ يو، په پفره‌کډا په پي مه‌ترسي گلان و خزان و پږونو‌ي هېو. پارچه‌پک لهاد، يا ناپلون، يا قمسه‌له‌کي له سر پفره‌که دانخست. هډو لنګي دريژ و جوت نه‌کړد و، دستي نه‌خسته ږ ستي‌وه، هډو پي ي په جوت‌کړاي کمي له نمز پمز نه‌کړد‌وه، په خيږاي پږو خوار تخليسکا و، نشي‌وکي دريژي په ماوه‌ډکي کم په سه‌لاه‌تي نږي.

لېمشت: لاقاوي باران و پفراو.

سول: تافگي ناو.

رنو: هډوسي پفر.

جېگه: داروخاني شاخ و، جېني نمز.

کسته‌ک و، سند: تږي پفر که له پمزاي شاخوه خل نېپت‌وه پږو خوار تا دي زلتر نږي. پان وه‌کو په ټينگليزي پي ي نلين: «سنز پؤل» و، وه‌کو زاواي سياسي يو زېوني پږه‌وامي گېروگرفت په کاري نه‌پين.

چمقل: شويني پږه‌لان له ناو شاخ دا، کمچي له ناوچي سلېماني دا ناوي ده‌پا‌ډکه له خيږاني روي، لم ناوچه‌پدا يو ده‌پا‌ډه نلين: «تورگ».

گږ: تمختاي سر شاخ. کمچي له ناوچي سلېماني په شويني ناشتني مردوي نلين.

*

که‌لاوي خانوي ناواپه روخپراوه‌کان و، که‌له‌ک و پارده‌ي زور له باخه‌کان ما بون. باخه‌کاني سپيدار و ميوه په زوري له پي ناوي دا وشک بون. هندي خرمان، که سالي پار له کاتي راگوزان دا فرپاي هلگرتني نه‌کوت بون، له شويني خويان دا دامرکا بون‌وه. له هندي جې پياز و پداتمي پار روا بون‌وه.

پېشمېرگه‌کان له بېکاري دا کيوتنه گمران په ناو که‌لاوي خانو و که‌له‌کي پږه‌کان دا. تور، پاچ، خاکناز، ساج، سئل و، زور شتي تري لم باه‌ته‌پان دوزپېوه. تمنا هېو که‌رستې په کلک بون يو نېمه. له ناو که‌له‌کي پږه‌کان دا چندين تفنگ و چندين هزار قېشه‌کي شاردراوه‌پان دوزپېوه. باش هلگېرا بون. له دواي دا خاوه‌نه‌کاتپان پيدا بون و بومان پواردن.

*

نو ماوه‌بیدی له دولی هاله‌بیان هه‌ین خه‌ریک هه‌ نه‌ه‌و‌ایه‌مه‌: له‌ خواره‌ده‌مه‌نی دا هه‌رچی مان هه‌یسه‌تایه‌ له‌ «قه‌سه‌ری» وه‌ هه‌یان نه‌ه‌ینان، له‌ سه‌وته‌مه‌نی دا هه‌ خو گه‌رم‌کردنه‌وه‌ و نان کردن و چیه‌شت لیه‌نان که‌مه‌و‌گوری مان نه‌ه‌ه‌. هه‌ندی چادرمان په‌یدا کرد هه‌. هه‌زه‌که‌ش مان خه‌ریک هه‌ زیاده‌ی نه‌کرد.

هه‌یان‌به‌کیان له‌ هه‌ن هه‌رده‌یک دا دانیه‌شت هه‌ین گوی مان له‌ هه‌واله‌که‌انی «هه‌ی هه‌ی سی» گه‌رت هه‌، هه‌سی هه‌لگه‌سه‌انی شه‌ریکی قه‌رسی کرد له‌ ناو خاکی ته‌ره‌کیادا له‌ نیوان هه‌زه‌که‌انی په‌که‌ستی و قم دا. هه‌ وه‌دی دره‌وی هه‌واله‌که‌م له‌ به‌ر نه‌ماوه‌، به‌لام نه‌وه‌م له‌ به‌ر ماوه‌ که‌ زه‌ره‌ری گه‌وره‌ له‌ هه‌زه‌که‌انی په‌که‌ستی که‌وت هه‌.

هه‌مه‌ومان تاسه‌ین. نه‌وه‌ هه‌یزی سه‌ره‌که‌بی په‌که‌ستی و شه‌ره‌که‌ و، زوری سه‌ره‌کرده‌که‌انی جه‌ولانه‌وه‌که‌شی له‌ که‌ل هه‌.

*

سه‌راسی و شه‌وبیاری

په‌ندیه‌کی په‌یه‌ینان نه‌لی: «دراوسی له‌ دراوسی، نه‌گری سه‌راسی».

سه‌راسی: جه‌وه‌یکه‌ له‌ ژانه‌ سه‌ر توشی لایه‌کی سه‌ری سه‌روف نه‌بی، نا‌زاریکی نه‌ه‌نده‌ سه‌خت و به‌ تیه‌ی هه‌به‌، نه‌و چاوه‌ی که‌وته‌ته‌ نه‌ولایه‌ له‌ تاو ته‌ندی نه‌شه‌که‌ سه‌ره‌سه‌ک نه‌ریژی. له‌ زمانه‌ی په‌یه‌شی دا هه‌ی ی نه‌لین: «سه‌گه‌ه‌ین». په‌نده‌که‌ هه‌یچ هه‌نچینه‌یه‌کی زانه‌ستی نه‌ه‌، چونکه‌ سه‌راسی «ساری» نه‌ه‌ و، که‌س له‌ که‌سه‌وه‌ توشی نا‌بی، به‌لام نه‌بی مه‌به‌ستی په‌نده‌که‌ نه‌وه‌بی که‌ دراوسی له‌ دراوسه‌وه‌ توشی گه‌ره‌گه‌رت و گه‌چهل و ده‌رده‌سه‌ر نه‌بی.

له‌ که‌ورده‌واری دا، هه‌ی نه‌م نه‌خوش‌به‌یه‌ نه‌ه‌نه‌وه‌ هه‌ نه‌وه‌ی «سه‌ری» نه‌و که‌سه‌ «که‌وته‌»، چاره‌سه‌ریشی هه‌وه‌ نه‌که‌ن «سه‌ری نه‌گه‌نه‌وه‌».

«سه‌ر که‌وتن» وه‌گو هه‌ی نه‌خوش‌به‌یه‌که‌ و، «سه‌ر گه‌رتنه‌وه‌» وه‌گو چاره‌سه‌ری له‌ که‌ونه‌وه‌ هه‌و هه‌م جه‌وه‌:

نه‌خوشه‌که‌ دانیه‌ین و، په‌ته‌یک له‌ ده‌وری سه‌ری له‌ ناستی لاجانه‌که‌که‌انی دا نه‌گه‌رن و نه‌ندازه‌ی هه‌رده‌ولای سه‌ری نه‌گه‌رن و، پاشان هه‌رده‌ولای په‌ته‌که‌ هه‌راوده‌ نه‌که‌ن نه‌گه‌ر لایه‌کی له‌ لایه‌کی دره‌وتر هه‌ی نه‌وه‌ به‌ نه‌شانه‌ی که‌وته‌نی سه‌ری که‌ه‌رای نه‌خوش دانیه‌ین و، سه‌ر له‌نه‌ی په‌ته‌که‌ له‌ ده‌وری سه‌ری نه‌ه‌ه‌ه‌ین و، به‌ که‌لکی ته‌شه‌به‌ک یان داریکی هه‌ریک زیاته‌ر هه‌ی نه‌ه‌ن و ته‌یه‌ه‌ه‌ه‌ین تا به‌ ته‌واوی ته‌ند نه‌بی، به‌ مه‌ش گه‌واپه‌ سه‌ری که‌ه‌را نه‌گه‌رنه‌وه‌.

نه‌ینجا به‌ جاجم هه‌ هه‌رماله‌یکی تاریک سه‌ری دانیه‌په‌ش تا ژانه‌که‌ی له‌ که‌ول نه‌یه‌ته‌وه‌.

من له میژ بو چاروبار میگره پنم توش نهو. له فیسلنا چنند جاری چرومه لای
پزیشکی پسیور بهلام چاروی پنره تپی نهو، هندی «حطب» ی کمکردنوی نازاریان بو
ننوسیم. نو ماوه پدی له قندیل بوم، سوباری همو گپروگرفته کانی تر، سرتیشه کم زود
زیادی کرد بو. هندی چار له کانی نوسن دا نمگرت و، له تاو نازاری سمرم خپبرم
نهموه. هندی چار زیاتر له دو سمعانی نمخایاند. نمونده ناخوش بو له گمل کابرای
فارس دا نموت: «ای مرگی بیا زندگی مارا کوشت»، واته: «نمی مرگ ویره زیان
کوشتی».

چکه لمه به گشتی همومان نمندوست و لمش ساغ بوین، به دهگمن په کپکمان
نمخوش نه کوت.

په کپکی تر له گپروگرفته کانم به سر بردنی شو بو. هر له متالیموه نمته توانی
شوان زو پنوم. لو شونانی لی ی ژبا بوم همیشه کاره پای لی بو، شو تا درهنگ
داننیشتم، نمتوانی سه پری تلفزون بکم، گوی له رادبو بگرم، بخونمونه و، بنوسم.
بهلام نو ماوه پدی له برادوست بوین چرامان داننه گپرسان. نهو له نیواروه خومان بو
نوسن ناماده بکیم و، به پانی زو هلمستین. هرچنده منیش وهکو همو توانی تر
به پانیان زو هلمستام بهلام به شو تا درهنگ خوم لی نمته کوت. له سر جیگاکم
گینگلم نمخوارد، سه پری نستیره کانی ناسمانم نه کرد، جگرم نه کپشا، تا به تواری
شهکت نهوم. گپانی منیش نهو به هاودمرد و هاوناوازی گپانی نو گورانپیره
فولکلوری پی وتویدی:

دپسان شو هات بو حالی من

بو دلی پر له خه پای من

عالم سوتا له نالی من...

بهلام بو خوشهختی نم شونخونپیی من «نخوشی» نهو بملکو «خو» بو.
که گراموه ناوچی سلحانی نم گپروگرفته نما. شوانان له ناودانی دا به سر
نبرد تا درهنگ له هر لوکس پان چرا داننیشتم. بهلام که چرمنوه قندیل حفته کانی
په کم توشی همان گپروگرفت بوموه. پی نهچی پیش منیش زور کس لم دهرده پان
چبشت بی. «کورودی» و «سالم»، که له نیوی په کمی سدهی نوزده هم دا زیان، دپاره
نوانیش همان گپروگرفتیا نهوه. چنندين شیمری ناسک و به سوزبان له سر شو و
شوپیداری داناوه. شو له شیمری کورودی دا نمینی لیکولینوه په کی تایه تی له سر
بکری. «کورودی» له سهره تای په کپکیان دا نلی:

شوی پلدا، وه یا دهپجوره نممشو

که دپدم دور له تو بی نوره نممشو

شوی پلدا دروژترین شوی سال و، شوی دهپجور تاریکترین شوه. پر من

همو شوی «شوی پلدا» و «شوی دهپجور» پر، نممژانی چونی به سر پرم.

له دولی بالهپیان ناردمان هندیک فانوس و نموت و موم یان پر هیناین. پر من نمه خوشبیهکی گموره پر. حسانمویهکی زوری ندا به میشک و گیانم. شومان تا درونگ له پمر روناکیبهکی کزی فانوس یا موم «نالی» گوتهنی: که «وهک ناگری بی شوقی دزان» پر دانمبشتین و من کارهکانی خرم: خوندنموره و نویینی نامه و، وتار، کتیم نمچام ندا.

پیشمرگهکان نهپان نهپشت تنزکیک له تواوی مومهکه به خسار پچی. پاشماوهکهپان کز نهکردوه و پلیتهپان تی نمخت و نهپان کردوه به موم. نم نیممهته پرمدهوام پر تا پر پیشوه نمچون روناکیبهکهپان گشت پر نهو.

*

له ناو پوستی دمووی ولات دا نامهپهکی فونادی مولا محمود پی گهپشت. پاش دمرینی هاودمردی و هندی پسرورای خوی دهماری هلموهرچی نو کاته، له نامهکی دا پوی نوی بوم گموا توشی نمخوشبیهکی کوشنده پره چاک پونموی نیه و، نمپیری دوسالی تر نژی، له پمر نموه حمز نهکا پاشماوهی ژپانی له کوردستان و له ناو هاوریکانی دا به سر پیری و، له ولات پری.

نم هوالم زور پی ناخوش پر. فوناد هاوری ی سمردهمی خوندنی سانوی و کاری سیاسی و سالاتی ژپانی فیپننام پر. سالانی ۱۹۶۳ - ۱۹۶۴ پیکموره له سکرترپتی بهکیتی قوتاپپانی کوردستان پیرن، هاوری پهکی خوشویست و دلسوزم پر. له لایهکمه پیم ناخوش پر توشی نو نمخوشبیه پوه و، له لایهکی ترهوه پیم ناخوش پر چونکه نممانتهتوانی خواستهکی به جی بهینین. هلموهرچی ژپانی پیشمرگاپتی سخت پر، جیگا و ریگاهکی دیار و، دکتور و دهمانان نهو. چارهنوی خویشمان دیار نهو. سالی ۷۹ که جاریکی تر سمردانی فیپننام کردوه فونادم بهنپپوه. نمخوشی به تمواری کاری تی کرد پر بهلام خوی پیاریکی به ذات پر، ترسی نریکپونموی مردنی پیوه نمپیرا. دوی نموه زوری نمخاپاند، هیشتا له همرهتی لای دا پر، کوشتی.

*

له گدل توانموی پیری قمندهل دا نیمش پرموژور هل نهکشاپن. خریک پر

رماشایی له پسرزایه‌کان دا دمر نه‌کوت. دولی باله‌پیان مان به جی هیشت و چوینه هوارۍ «شیخ ناپش». له پسر پسر نهمانتوانی پینهنوه سر لغوی پسر «دوله نی» داکشاپنوه و بارمان خست. تنیا پدک خپوه‌قان هپو مامجه‌لالی تی دا بو. من ژیر پسر دیکم بو خوم چاک کرد بو به ناپلون پسر گرت بو. پشمرگه‌کانیش هر پدکۍ له پسر پسر دیک دا جیگایان بو خویان چاک کرد بو.

*

دوکل و جاسوس

به روژ نپو همومان خومان له پسر گاهردا حشار بده‌پن و، هپج کس ناگر نه‌کاتوه. له قندیل هر گوڼی تیری لی بو پز سوتاندن، نویش دوکلیکی زوری لی پسر نپوهوه. هالیکوپتری تیرانی چاودیری ناسانی ناچه‌کیان نه‌کرد له هر شوینیک دوکل پسر پراپه‌توه نچونه سړی. هر لو ماروهدا چمند پشمرگه‌پدکی ناگره‌تی خویان له نیمه دزی پوهوه چوپونه شوینیکۍ دور ناگریان کرد پوهوه و چایان لی نا بو. هالیکوپتر گه‌بشت پوه سړیان و همویانی گرت بو له گل خویان پد پویان. دوی روخانی شا گرانوه.

نپرویه‌کیان له گل مامجه‌لال له ناو چمتله پسر دیک دا به پسرزایه‌کوه دانیش پوین. دیمان له خوار خومانوه دوکل پسر نه‌بستهوه. مامجه‌لال توره بو چو پز لای دوکله‌که. قوتویدک گوشتی ماسپیان له سر گرم نه‌کردهوه. مامجه‌لال چو به گزیان دا و تی: «نپوه جاسوسن. دوژمن ناردونی بو نووی شپنه‌کمان ناشکرا بکین!». هپردوکمان چدک کردن و دس به سر دامان نان. پشمرگه‌کان، پدکیکیان علی کویله‌یی بو، خلکی دولی باله‌یی پون تازه هات پون پز پشمرگه‌پدتی. پاش نختی چه‌که‌کافان دانوه.

*

پش نووی به ری بکوپن له نوکان چمند پشمرگه‌پدکیان پسر رو کردپنوه که له دستۍ مامجه‌لال و من پن. نمانه هپدپکیان له شار هاورۍ ی کومله بو پون، له پسر نپو جیگای پروای نیمه پون. سهختی ژیان و ناداری چاره‌نوس نمانشی روخاند بو. مامجه‌لال له صلاح توره پوپو له دسته‌کۍ خوی دوری خست پوهوه. دوی نو سامان گرمبانی کرد بو به سردسته‌ی پشمرگه‌کانی. لویش توره پوپو لای پد بو کوریکۍ له جیگا دانا بو ناری له خوی نا پز نه‌تاج. فده‌تاج هاورۍ ی کومله بو، لو پشمرگانه بو که له پسر نیمینی گواستپویانوه لای مامجه‌لال.

همویران شیلا بو نان و ناوساجی بکنن. فدتاح ئمرگه‌کدی گرته ئمستوی خوی که به شو له گدل چمند پیشمرگه‌به‌کی تردا به‌ریز حمراسنت بگرن و، نانه‌کش بکنن. تومنز له گدل دو کسسی تر له پیشمرگه‌کان: قاخر و ره‌نجیه، ئوانیش هاوری ی کومله‌بون، ریک کسوت بو به ریز له سسعات پانزه و دوانزه و به‌کی نیسه‌شده‌دا حمرس بن و، لهو ماوه‌به‌دا فرسعت به‌یین را‌بکنن بو ئیران.

نیوه‌شو مامجه‌لال هستا بو له خیوه‌ته‌کدی هات بو دهره‌وه حمرسی بانگ کرد بو کس وه‌لامی ندا به‌ووه. له ده‌نگی مامجه‌لال همومان هستاین. مامجه‌لال له سامانی پرسى: «کوا حمرس؟» سامان وتی: «ره‌نگه رایان کرد بی» مامجه‌لال چو به گژی دا وتی: «دباره تو ناگات لی به‌تی نه‌گینا چون ئه‌زانی رایان کردوه؟». هر ۳ پیشمرگى را‌کردو سهره‌نامه‌بان به جی هیشته‌هر، نوسی بو‌بان له داخی توره‌ه بونی نیمه‌هه‌لاتون و، خویان به خائین نازانن و، ریگی خیانت ناگرن.

له گدل خویان ۳ تفهنگ و، زوری نان و ناوساجیه‌کانی نیمه‌شیان برد بو. تسلیمی ئیران بون و بون به پناه‌هر له‌وی.

بو روژی دوا‌یی سه‌فره‌به‌ک له پیشمرگه‌کانی سلیمانی له گدل شعمال (شیخ محممدی شیخ محمودی باخ) گه‌یشتن. نازاد محممد غریب، دلشاد توفیق، مه‌لا علی (حسین م‌ولود).. گه‌یشتنی نعمان لهو هه‌لوم‌هرجه ناله‌بارده‌دا تولی را‌کردنی ئه‌وانی کرده‌وه. گه‌نجی خاوه‌ن به‌یروا‌هر و به زات بون. لهو ساوه‌نیتتر له گدل من بون به هاوری ی گیانی به گیانی. شعمال و دلشاد و حسین هه‌ره‌که‌بان له مه‌به‌دانیکی تیکوشان دا کوژدان.

*

ناومید بو‌ین له‌وی ه‌والی کاک علی و هیزه‌کمان بو بیت و، نیمه‌ش به‌چین بو برادوست. نیتتر به‌ردوام شه‌نه‌کانی خومان نه‌گوری و، له ه‌وان‌یکوه نعمان گواسته‌وه بو ه‌وان‌یکی تر. ئیران ئه‌وساله ریگای به ره‌ونده‌کان ن‌دا می‌گه‌له‌کانیان بو له‌و‌هرخوری به‌یین بو قه‌ندیل. به ه‌الیکو‌پتریش نه‌گمران له هر جیگاهه‌ک دا ره‌شماله‌کیان به دی به‌کرده‌به، ئه‌نیشتنه‌وه و نه‌بان گیرایه‌وه دوا‌وه. به‌لام نیمه‌نیتتر ژبانی خومان و، ریگای په‌یه‌ه‌ندی مان له گدل ریکه‌شتن و پیشمرگه‌کانی خومان له ناوچه‌کانی تری کوردستانی عیراق و، له گدل چمند کسبکی باش له سه‌ردمشت و خانه و شنو له ده‌وی ئیران ریکه‌شت بو.

خه‌لیل جه‌لال و هاوار جه‌لال له نزیک قه‌لاتوکان به‌که‌به‌کی نه‌بیبیان دانا بو، هم نازوقه‌بان بو ته‌کرین و بو‌بان نه‌ناردین، هم به‌ریه‌بان له گدل ریکه‌شتنه‌کانی شارد‌ا بو

دایین کرد بوین. کاک نیبراهیمی براگوره یان ته گپیری کرد بو.

*

له رهشایی ناو به کی له هواره بهرزه گانی قهندیل چمند خپوه تیکی هوارانمان هیل دایو. چوار دهرمان هیشتا پلر بو. به کی لهو کورده نئی شمزینان که سالی پار بوو به ناشنمان و. زوری پارمه تی دایوین. پمیدا بو. نامدی عهدولحافظی هینا بو. حافظ له نامه کی دا هوالی له ناوچونی هیزه کمان و. گیرانی سرکرده گانی بو نوی بوین. نیمه وه کو نموه وایو هوره تریشقه لیسان پدا. تا نو کاته هواله کی بی بی سی مان بهست بو. له روژنامه گانی تیرانیش دا هندی ورده دهنگریاسی شعر و شوری نیوان هیزه گانی به کی تی و قم مان دی بو. به لام دلمان پروای نشدا پروا به کین هیزه کمان له ناو چوه. هیشتا هبوا به ک مان هر هبو. تا ثم نامه بی حافظ مان پی گه بهشت و. هواله گانی به کلایی کردوه.

هیزه کمان و. کادر و سرکرده گانی. گوره ترین سرماهی نیمه بو. به رهجی دو سالی سمختی پر له ماندوون کومان کرد بو نموه و ریکمان خست بو. نومیدی گوره ی گله کمان بو. تو پلی ی هروا به ناسانی رهچمرو بوین!

پیشتر زورم بیر لی کرد بووه نه گبر له روداو دا هیزه کافان له دس دا چی به کین؟ نیمش واز بهینین و. بهینوه بو دهره ی ولات. یان دریوه به ترکی نیشتمانی و نه نموه بی خوسمان به دین و. سر لهنوی دس پی به کینمونه؟ به تنبیا چوم بو لای مامجه لال. هندی قسمی گشتی مان کرد. نینجا وتم: «مامجه لال دنیای لهوی من نوم خوش نموی؟»

وتی: «بلی دنیام»

وتم: «من نمونده تو به پپو بهست نزانم بو گله کمان. نه گبر گولله به ک بهت بو تو من خومی ندهمه پیر بو نموی پیر تو نه کوی!»

وتی: «دنیام وایه»

وتم: «مادم دنیای له دلسوزی و خوشبو بهستی من. نموی هندی قسمت به سر بهستی له گیل به کم»

وتی: «فهرموا»

وتم: «نو هیزه ی همان بو له ناوچوه. شتیکی نو تو مان نمواوه. معلوم نه نیمه ش نیمین یا تیا نهچین. تا نیستا سرکرده گانی کورد له شان دا هلاتون. با نمجاره نیمه نری تیکی تازه بو نموه گانی داهاتو دایهینین و رانه کین نه گبر پپو بهستی

کرد له دواى خومان چمنډ گورى له كوردستان به جى بهيلين. خملك بلېن نمانه راپان نهكرد مانوه تا كوژرا دلتپام نهگمر خومان راپگړين همل نسيبنوه»

مامجدلال قسهكافى پى خوش بو. وا رېك كهوتېن به همو توانامانوه له جاران زياتر خومان ماند پكېن بو هلساندنوهى باري گلاوى شورشهكه و، رېكخستنوهى هېزى پيشمرگه. له گدل د. محمود و جدلال قسيمان كرد. توانيش بېلېنى هاوكاريان پى داين.

*

هاتنوهى جمالى عىلى باپير

تدنبا تاقسى له شمركهكانى توركيا دهرياز بون و گيرانوه ۸ كس بون لغوانه جمالى عىلى باپير، حمدي حاجى محمود، تاپيرى حاجى عزيز... نمان چوپنونه ناو كوردستانى عيراق و، له بادپنانهوه گمرا بونوه. به دريژى روداوهكانيان بو گيراپنوه. هر ليو ماوهپد گوډارى «الوطن العربى» كه له پارس درنچو، سر به عيراق بو، وتاريكى دريژى له سر روداوهكان نوسى بو، باسى خويدهستمودهانى تالېپ روستم و، هېزهكوى نوى كرد بو. به زمانى نويشوه همدى قسدى نوسى بو.

*

هفثال درنده

ليو هېرشدا كه جديش و هېزى ناسمانى عيراق بو سر هېزهكوى پدكيتى كرد بو له برادوست، گورانېژ عېدى هلا كوژرا بو، نمنوهى سمعيد والى به سختى بريندار بو. به بريندارى گوزاپنانهوه ماله جوتباريكى برادوست لوى حشاريان داپو تا بريندكانى كمى سارېز بو. به هوى دوستهكانانهوه له شنو هاتوه بو قمنديل. هېشتا به تىواوى چاك نمېره. نم پنماليه له كارساتى هكارى دا زباني زوريان لى كوت. كاك تاپير و روستم گيران و، روف بهگ كوژرا و، نمنور بريندار بو.

نمنور له سردهمى هرزهكارپنوه تېكهلاوى كورداپتى بو. له شورشى نېلول دا پيشمرگه بو. نمجارهش له گدل دس پى كردنوهى شورش دا سرلنوى هات پروه رېزى پيشمرگاپهتې. پياويكى كمنو و مژن و مژپ بو. له سرهتاي شستهكان دا كه له پارتى دا نوى نهينبيان بو دانا بو، ناويان تا بو «هفثال برنده». پو هويوه هاوريكانى بو نوهى تورهى پكن گورى بويان بو «هفثال درنده»، راستبهكوى نك درنده نمېر، پلكو پيشمرگهپكى دلناسك و باش و دلسوز بو، دوايستر له پوسهپدك دا كه جاشدكانى زماين بويان دانا شمعيد بو.

قم گپراوه‌کاني هه‌کاری کرد بو به چهند ئاقمپکوه:

- عملي عسکري، خاليد سعید، شیخ حسین لهو کاتوه که گپرا بون لهوانی تر جیا کرا بونوه، کس نهی دی بون و، کس نهی ئهزانی له کون.

- نازاد هورامی، شیخ عملي (محمود عه‌دوره‌حمان)، عملي شیعه، حامیدی حاجی غالی، له کادره‌کاني کومله، پیکوه له شورنیک دا گپرا بون.

- تایه‌ری عملي والی، سه‌ید کاکه، قادری مامه‌ند ئاغای میراوده‌لی، عومهری حاجی عه‌دوللا، دس به سهر له نزیک خویانیان دانا بون.

قم زور خه‌ریک بو بو له گهل پشمرگه‌کاني به‌کیتی به‌چه ریزی قم ده. جگه له چهند کسبکی کم لهوانی تر ئاماده نه‌بون هیچ جوهر هاوکار به‌کبان له گهل به‌کن. ژماره‌یه‌کی زوریان له پشمرگه‌کان، به تایه‌تی تازه‌کانبان، ناچار کرد بو تسلیمی عیراق به‌نوه. هندیکی تریشیان له وی گل دا‌بروه. پاش ماوه‌یه‌ک به‌که به‌که و دو دو ئه‌زنیان ئه‌دان برون، به زوری ئه‌هاتنه‌وه بو لای ئه‌مه.

عوسمانی قادر منه‌ور و نه‌ه‌ز گه‌شتنه‌وه. هه‌واله‌کاني ئه‌وی بان به درۆی بو پاس کردین. دای ماوه‌یه‌ک سه‌لامی مه‌لا عه‌دوللا شیان ئه‌زن دا‌بو. سه‌لام له سه‌ره‌تاوه پاسوک بو، نه‌په‌وست سه‌فه‌ر به‌کا بو نه‌ورپا.

هه‌ولیکی زورمان دا هه‌والی چاره‌نوسی کاک عملي و هاوهرکاني به‌زانی. زور کسه‌به‌تی ناوچه‌کمان راسپارد، له‌وانه شه‌مس‌ه‌دین موختاری گوندی هه‌رکی که له مه‌هدانی روداوه‌کانه‌وه نزیک بو. هیچ نه‌ه‌جامپه‌کان دس نه‌گه‌وت.

کهریکی کهرکوکی ناوی «کامیل» بو، نه‌ویش له گپراوه‌کان بو ئه‌زنیان دا بو. گه‌ه‌شته‌وه لامان. نه‌ویش هه‌وال و ده‌نگه‌به‌سه‌کاني گپراوه‌کان، نه‌وه‌ندی ناگای لی بو، بوی گپرا‌ینه‌وه. هه‌والی کاک عملي و هاوهرکاني مان لی پرسى. وتی: «ئه‌وانیان هه‌ر له سه‌ره‌تاوه له ئه‌مه جیا کرده‌وه. شوینه‌که‌بان ديار نه‌به. به‌لام لام وابه نه‌مان». وتمان: «چون ئه‌زانی؟». وتی: «په‌لاوه‌کاني کاک خالیدم له پی ی به‌کی له حه‌سه‌کان دا به‌ه‌نوه». کاک خالید که له سو‌ریاوه گپرا‌ینه‌وه، جو‌تی په‌لاوی پاشی شاخه‌وانی له گهل خوی هینا بو، بو ئه‌م سه‌فه‌ره له پی ی کرد بو. ئه‌مه ته‌به‌ه‌ینه‌یه‌کی ورد بو. کامیل له کاتی خوی دا «معاین شرطه» بو بو.

ئهم ته‌به‌ه‌ینه‌یه ئه‌مه‌شی خه‌سته په‌ژاره‌وه. ترسبکی زورمان هه‌بو له چاره‌نوسی هاوهرکانه‌مان.

*

پاش ساروهدک دمرکوت دواي گيرانهان به چهند روژي سمراني قم: سامي
سنجاري، کرم سنجاري، جدوهر ناميق، نازاد پيرواري، نوره حسان پيداوي، غازي
زيباري، نازادي محمود خفاف، ورياي روف سعادتجي... له کيونه دهکي خويان دا
برياري «نيعدام» هر سيکيان: علي عسکري، خالد سعيد، حسين باهشخ يان
نيمزا کرد يو، دواي نومي مهلا مستغا له واشپتونموه فرماني يي دا يون به گوره تين
چدک بيانکوژن.

هر سيکيان کرد يون به نيشاني نارپجي هوت.

کوشتنی نم ۳ سرکرده يي په کيستي به فرماني بارزاني و، له لاهين قم موه
دوژمنابدي نيوان په کيستي و پارتی قولتر کرد. کوشتنه که يان دواي گرته يان و، له
ناوچوني هيزه گاني په کيستي، زور ناروا يو. کوشتن يان يي چاو درواي و لپهر سينموه،
پيچمواندي قانون و ويژدان و، پيچمواندي نرعتي سياسي و کومه لاهدي ياي کورده واري
يو.

قم نديتواني نو کارساتي به سر په کيستي هات يو، بکا به سرده تاي دس يي
کردني قوناغي دوستابدي و پرايدي له گيل په کيستي. بهلام وستی بکا به سرده تاي له
ناوردني په کجاري په کيستي چ وهکو ريکخراويکي پشميرگه يي و، چ وهکو ريکخراويکي
سياسي.

*

کاک علي کوري شيخ عبداللا و برازي شيخ عبدالکريمي شده له، شيخي
تريقتي حقه، سالي ۱۹۳۷ له گوندي عسکري له دايک يو يو. باوکی په کي يو له
لاپنځه گاني شيخ محمود له شورشه گاني دا يو به دهسپناني ماني نديتودي کورد.
نو کاتي قوتا يي ساتوي يو له کمرکوک له سرده يي پاشابدي دا چوه ناو
په کيستي قوتا يياني کوردهستان و، نينجا يو به نندامي پارتی. له هردو ريکخراوي
قوتا ييان و لاوان دا يو به نندامي «ليژني بالا». دواي شورش ۱۴ ي ته موژ يو به
نندامي ليژني ناوچي کمرکوک و، له په کمين کونگره يي ناشکراي پارتی دا سالي
۱۹۶. هلبشردا به نندامي کوميتي ناوندي و، له باي نومي دريژه به خويندي
زانستگا بدا يو به کادري پيشه يي پارتی.

نو کاتي بارزان کيوته هر غيړي خپله نه پاره گاني دويرويشي، پارتی کاک
علي نارد يو يو بادپان، يو سازداني ريکخراوه گاني پارتی و کوکرده نومي چه کداره گانيان

بو بهمداری له پاراستنی بارزان و بارزانییه‌کان. نمرکه‌کمی به جوړی نښام دا چېگه‌ی رزیکي تاییدتی شیخ محمد و مهلا مستفا بو.

عظمی عسکری له بادپنان مایوه و له گڼل عظمی حمیدی و محمد عبدالل، همدوکیان نندامی کومیتتی ناوهدی بون دواپتر بارزانی هر پدکمی به جوړی کوشن، کاروباری نوی پان به‌یوه نمره و له گڼل دوس پی کردنی شورشی ته‌لول دا عظمی وه‌کو لپرسراویکی پیشمرگه له بادپنان مایوه. به هوی نوو پروسکه‌یوه که شیخه‌کانی بارزان بو قاسمیان نارد و، به هوی نوو قسانوه که شیخ محمدی بارزانی به دهنگی خوی له رادیوی به‌غداوه کردی و، داوای له خدک کرد: «نالوز بالوز نه‌کن» و «بگرنه‌وه نار عیل و عه‌الی خویان» و، بهمداری له شورسه‌کدا نه‌کن، توشی کیشبه‌کی گوره بو زوری نووانمی له گلی بون به جی پان هیشت و به هیزیکي پچوکوه مایوه.

لوو تېشکانندا مهلا مستفا نوینتری خوی نارد بو بو تورکیا و سوریا داوای پندادنی سیاسی لی کرد بون. عظمی و هاوریکانی هویکی زوریان له گڼل دا لوو پراړه پشیمانی بکنوه. داوایان له مکتبی سیاسی کرد چالاکي پیشمرگه له ناوچه‌کانی تری کورده‌ستان دا زیاد بکن و، پاره و پارمندی بو بنیرن بو نوی پینیتوه. همدو حکومت داواکمی بارزانیان رت کرده‌وه. جولانه‌وکش پره پره هلساپوه. عظمی به دریایی ۱۹۶۱ تا ۱۹۶۲ له گڼل بارزانی مایوه و، پدکی بو له نزیکه‌کانی، پارمندی ندا بو ریکختنی هیزه‌کان و، سرکردایتی چندين شری کرد له بادپنان بو تیکشکانندی هیرشی جاشه‌کان.

بارزانی نه‌یوست نفوز و هبه‌تی پارتی وه‌کو حزب بشکینی. نمدش له گڼل بیری عظمی ننه‌گوچا له سر نوو بارزانی به جی هیشت و گرایوه نارچمی سلیمانی کرا به فرماندهی «هیزی خیمات» که پشی زوری لیوای سلیمانی نه‌گرتوه. تا لت بونی پارتی له ۱۹۶۴ دا نم فرماندهی نوو هیزه بو، به پدکی له سرکوتوترین و نازاترین فرمانده‌کانی پیشمرگه ناسرا بو.

له لت بونی پارتی دا له گڼل مکتبی سیاسی مایوه. له گلیان چو بو نهران و، له گڼل نوان گرایوه. بارزانی له دوله‌قه دس بسیر دای نان. هر له گڼل نوان هلات و، سر لنوی پارتی و پیشمرگه‌پان ریک خستوه. سالی ۷۰ دهریکي کارگیری گیرا بو ناشته‌نوی بالی مکتبی سیاسی له گڼل بارزانی و، دهریکي کارگیری گیرا له کونگره‌کدا بو هلو‌ه‌شاندنوی نم هیزه، که مرجی پدکمی بارزانی بو بو ناشته‌نوه. لوو ساوه نیتر له چومان دانېشت. که ۷۴ شر هلیگیرسایوه و،

هیرشی جەیش بو سەر ناوچه‌کانی نزیک باره‌گای بارزانی د‌ستی پ‌ی کرد. بارزانی ع‌لی ع‌سک‌ری ه‌لب‌وارد بو س‌رکردایەتی ئ‌و ه‌س‌زی ناوچه‌ی س‌رکردایەتی ئ‌ه‌پاراست. ئ‌ه‌م‌ج‌ارەش ئ‌ه‌رکه‌کانی خ‌وی به‌ چاکی به‌ جی ه‌ینا و تا روژی ئ‌اشبه‌تال ناوچه‌ک‌ی پاراست. د‌وای ئ‌اشبه‌تال چه‌ ئ‌ه‌ران به‌لام که له‌ بارزانی ئ‌اوم‌س‌د بو له‌ گ‌ل ه‌یندی له‌ ه‌اوێکانی ق‌سه‌بان کرد به‌ ی‌ک که به‌گ‌رنه‌وه‌ ک‌وردستانی ع‌ب‌راق و، ر‌یک‌خ‌ست‌ن‌یک‌ی تازه دروست ب‌ک‌ن. گ‌ه‌ران‌وه‌ و «ه‌زوت‌نه‌وه» یان دام‌ه‌زان‌د، به‌لام ع‌ب‌راق دوری خ‌ست‌نه‌وه‌ بو خ‌واروی ع‌ب‌راق و، له‌ ر‌و‌ف‌اع‌ی کردی به‌ س‌روکی شار‌ه‌وانی. م‌اص‌ج‌ه‌لال له‌ س‌هره‌ت‌ای دام‌ه‌زان‌د‌نی ی‌ه‌ک‌یتی دا پ‌ه‌وه‌ندی له‌ گ‌ل دام‌ه‌زان‌د. له‌ گ‌ل د‌س پ‌ی کرد‌نه‌ودا ئ‌ه‌م‌یش له‌ ر‌و‌ف‌اع‌یه‌وه‌ ه‌ه‌لات بو چ‌یاکانی ک‌وردستان. ه‌ات‌نی کاک ع‌لی و ع‌وم‌ر م‌ست‌فا و خ‌ال‌ه‌د س‌ع‌ید و ه‌اوێکانیان ت‌ه‌و‌م‌یک‌ی گ‌ه‌ره‌ی به‌ ج‌ول‌انه‌وه‌که‌ دا.

له‌ ی‌ه‌ک‌ه‌مین ک‌وب‌ه‌نه‌وی س‌رکردایەتی ی‌ه‌ک‌یتی دا به‌ ئ‌ه‌ندام‌ی م‌ه‌ک‌ت‌ه‌بی س‌ی‌اس‌ی ی‌ه‌ک‌یتی و، ف‌ه‌رم‌اند‌ی ه‌یزی پ‌ه‌ش‌م‌رگ‌ی ک‌وردستان ه‌ه‌لب‌ه‌رد‌را.

ناس‌پ‌اری م‌ن له‌ گ‌ل کاک ع‌لی ئ‌ه‌گ‌ه‌رای‌ه‌وه‌ بو ٦٣. ئ‌و کاته ئ‌و ف‌ه‌رم‌اند‌ی ه‌یزی خ‌ه‌بات و م‌ن خ‌و‌ب‌ه‌ند‌کاری زان‌ست‌گ‌ای به‌غ‌داد ب‌وم د‌وای د‌س پ‌ی کرد‌نه‌وی ش‌هر له‌ ک‌وردستان دا (ه‌وز‌ه‌ه‌رانی ٦٣) تازه له‌ به‌غ‌داوه‌ ه‌ه‌لات ب‌وم و گ‌ه‌یش‌ت ب‌وسه‌ باره‌گ‌ای م‌ه‌ک‌ت‌ه‌بی س‌ی‌اس‌ی له‌ ئ‌ه‌ش‌ک‌وت‌ه‌ک‌ی م‌الومه‌.

ناس‌پ‌اری‌ه‌ه‌ک‌ه‌مان س‌ال‌تی ٦٤ - ٧٠ به‌ه‌یز‌تر بو. ه‌ه‌رچ‌ه‌نده‌ م‌او‌ه‌ه‌ک‌ ناکوکی ک‌وت‌ه‌ به‌ن‌ه‌مان‌وه‌ به‌لام ز‌ور زو ئ‌ا‌شت ب‌ه‌ن‌ه‌وه‌ و، د‌وست‌ایەتی م‌ان د‌وای ٧٠ له‌ به‌غ‌داد و د‌و‌ای‌ه‌تر که چ‌و‌ین بو باره‌گ‌ای بارزانی به‌ه‌یز‌تر و ق‌ول‌تر بو.

کاک ع‌لی پ‌ه‌اریکی د‌ل‌پاک، ق‌سه‌ خ‌وش، ن‌و‌ک‌ت‌ه‌ب‌از، ئ‌ه‌د‌ه‌ب‌ دوست، ئازا و چاو ن‌ه‌ترس بو، ر‌یزی ه‌اوێکانی ن‌ه‌گ‌رت و وف‌ادار و به‌ر چاو ف‌راوان بو. ک‌وژ‌رانی به‌و ج‌وره‌ و ل‌و ت‌ه‌م‌ه‌ندا ز‌یان‌یک‌ی گ‌ه‌ره‌ی بو له‌ ی‌ه‌ک‌یتی و له‌ ک‌ورده‌.

*

خ‌ال‌ه‌د س‌ع‌ید

کاک خ‌ال‌ه‌د ک‌وری ح‌اج‌ی س‌ع‌ید له‌ ک‌وبه‌ س‌الی ١٩٣٤ له‌ د‌ایک‌ ب‌ه‌و. به‌ ه‌ه‌ره‌کاری ت‌یک‌ه‌ل‌اری کاری س‌ی‌اس‌ی بو بو. ه‌هر زو بو به‌ ئ‌ه‌ندام‌ی پ‌ارت‌ی و، د‌وای ش‌ورشی ١٤ ی ت‌ه‌م‌وزی ٥٨ ئ‌ه‌ندام‌ی ل‌ی‌ژن‌ی ناوچه‌ی ک‌وبه‌ بو. له‌ م‌انگی ن‌ه‌یل‌ولی ٦١ دا که چ‌ه‌ک‌داری ع‌ش‌یره‌ت‌ه‌کانی ک‌ورده‌ ر‌یگ‌اوه‌ب‌انه‌کانیان گ‌رت، کاک خ‌ال‌ه‌د‌یش له‌ گ‌لب‌ان چ‌ه‌کی ه‌ه‌ل‌گ‌رت و، د‌وای به‌لاوه‌ لی کرد‌نی ئ‌ه‌وان، ئ‌م‌ خ‌وی و چ‌ه‌ند پ‌ه‌ش‌م‌رگ‌ه‌ه‌ک‌ م‌انه‌وه‌ تا

چولانموده که خوی ریک خستوه.

له پیشمرگایه‌تی دا به نازایه‌تی و لپوشاوه‌یی و توانای بدهنی ناسرا بو. له ناو پیشمرگدا خوشه‌ویست و پهریز بو. هر له پهر نهم سېفه‌تانه بو به سر لږ و، بو به فرماندهی به‌تالیون و، فرماندهی قوه‌تی گروک. سرگردایه‌تی ده‌بان شمیری گموره‌ی کرد بو.

له سر داوای بارزانی له ناو شاری کوبدا پوسه‌به‌کی بو حموزی مام په‌حیا دانا، خوی و تاقسی له چه‌کداره‌کانی گوشت، حموز سسروکی جاشه‌کانی کوبه و، ناحزی بارزانی بو. دواي ناشه‌تال نهم زو گورایوه عیراق. بو نموی له کوردستان دوری پخمنوه به موجه‌نور له «نمخوشخانه‌ی شه‌معه‌به» له به‌غدا دا‌بان مفرزاند.

که به‌کیتی دامزرا په‌پوهندی دامزراوند و، چمند ریک‌خراو‌یکی گرنکی له ناو کونه پیشمرگه‌کانی نه‌پلول دا دامزراوند، که له هملگه‌رسانه‌وی شورشه‌کدا دوری کار‌گیران همر. کاک خالید له په‌پوهندی‌به‌کی په‌روه‌وام دا بو له گیل مام‌جهدال و دستمی دامزورینر و، زور به گومی داوای دس پی کردنوهی خباتی چه‌کناری نه‌کرد و، لای وا بو هرچی زوتر دس پی بکریتموه باشته‌ره، چونکه کات به قازالجی دوژمن تی نه‌پیری و، ناومبیدی خلک زورتر نه‌بی.

که دستمی دامزورینر داوایان لی کرد به‌چینه شاخ، بی دودلی به‌کسر خوی و هاوریکانی ناماده کرد. هر نمیش داوای له کاک علی و له کاک عومر مستفا کرد، بهینه ناو به‌کیتیه‌پوه و، له گلی به‌چینه شاخ بو دس پی کردنوهی شورش و، ثوابیش داوایان لی کرد په‌رامهر به به‌شداری کردنی نموان له به‌کیتی دا و، له شورشه‌کدا، کاک خالید به‌چینه سرگردایه‌تی «پزوتنوه» و.

نموانه به کرم‌ل چونه شاخ و، له گیل خویان کوم‌ملیک کادر و پیشمرگه‌ی ناسراوی شورش نه‌پولیان پرده شاخ و، له ناو خلک دا دنگیکی گموره‌ی داپوه. بو به‌کخستنی هملی پیشمرگایه‌تی له ناوچه‌کانی باهان و سوران و، دوزینه‌وی نیهرایم عمزو و هاوریکانی، گشتیکی درژی بو بادپنان کرد، به‌لام کسی نندوزینه‌وه، چونکه قم نیهرایم و هاوریکانی گوشت بون.

به‌هاری ۷۷ هاته هملگورد و دهشتی به‌رازگر و برادوست بو نموی له گیل نیمه له سوریا په‌پوهندی دایم‌زینی و، هر لموی مایه‌وه تا په‌پوهندی مان دام‌مفرزاند. من له کوتابی مانگی نیسانی ۷۷ گه‌بشتمه برادوست و، مانگی نیسان به‌کتری مان بهینی و، له برادوست پنک‌مان دانا و، هملالانی دهره‌وه دستپان کرد به گهرانه‌وه.

ناسپاری کاک خالید و من نەگەرایبۆه یو سالی ١٩٦٤ نوو کاتێی تازه خەریک بو پارتی لێت نەبو. دواى ئەو لە یۆنی جیاجیادا چەندین جار بەکتری مان دی بو تا من چۆم بو ئیبننا.

دواى گەڕانەبۆم لە گەل کاک خالید یۆن بو بە دو هاورى ی زۆر نزیك. ناخى دەرونى خۆمانان بو بەکتری هەلشەشت و، بێرمان لە چارەسەر کردنی کەشە و گێرگرفتەکان نەکردبۆه و، لە زۆر شت دا هاورى و هاورى یۆن.

عاشقی گەل و نیشتمانەکی بو. فۆنی پێشمەرگەى خوراگر و پشو درۆ بو، توانا بەکی یی وێنى بەرگە گرتنى ناخۆشیی و ماندووبەتى و رێگا رویشتن و بە شاخ دا هەلگەرانى هەبو. لە مردن نەترسا و گۆی ی نەندابە دۆژمنایەتى و سەختی.

*

شیخ حسین کوردی باپەشیخ سالی ١٩٤١ لە شیخان لە دایک بو بو. هەر لوی چو بۆه بەر خۆیندن و لە سەردەمی لاوتیجیەو تیکەلای کارى سیاسى بوو، چو بۆه ریزی بەکیتی قوتابیانى کوردستان و، دواپەر پارتیەو. سانوی تەواو کرد بو. بو بو بە ئەندامى لیۆنى ناوچەى شیخان و، لە کاتى هەلگەرانى شۆرشى ئەهلۆل دا گەرا تا ٦٤ لە زیندان دا مایەو. دواى بەیۆنى چۆه ریزی پێشمەرگەو. ماوە بەک لێرسەرای لیۆنى ناوچەى شیخان و، ماوە بەک فەرماندەى بەتالیۆن و، ماوە بەک ئەندامى لقى دھوک بو.

دواى نەشەتال بە پى لە نەرانەو بە ناو تورکیادا خۆی گەپاندە سوریا و لە قامبشلى جیگیر بو. بەکی بو لە کادەرە هەرە چالاک و ژێرەکانى بەکیتی لە جەزیرە. مانگی مایى ٧٧ سەرکردایەتى پێشمەرگە بەدینپەکانى کرد بو گەرانەو لە جەزیرەو بو کوردستانی عێراق. لە بەکەمین کۆیۆنەو کۆمیتەى سەرکردایەتى دا هەلپەردرا بە ئەندامى سەرکردایەتى و فەرماندەى هەریى بەدینان.

لە گەل کاک خالید پێکۆه هاتن بو ناوچەى سلێمانى و پێکۆه لە ناوچە کەدا گەراین و پێکۆه چۆنەو بو نوکان.

پێست ناکا دواوە لە سەر خو و رەوشتى جوامبیراندی ئەم پیاوہ پێوسم چۆنکە پێشتەر باسم کردوہ.

*

کۆتینە کار، کارى یى ماندوونى روژ و شوو.

من ژمارەى دوھەمى «هەوالنامە» م نامادە کرد و، سەرۆتارە کەم تەرخان کرد بو ئەم کارەساتە. ناردمان حەمە سەعید و هاورى جەبار و چەند کەسبکی تر هاتن بو ئەوێ

کاروباری چاپ و بلاگردنموه ریک بهخهین.

مامجهدال نامدی بو هملالاتی دمروه و، «تجمع» و، سبروک نمسد و، سبروک قعدذانی... نوسی و، شمال نامه‌کانی برد و، له ریگای نمو دوستانموه له نار کورده‌کانی نیران دا په‌یدمان کرد بو به نهیچی به نار نیران دا چو بو تورکیا و له‌یوه بو سوریا. له گمل مامجهدال سدان ناممان نوسی بو ریک‌خراوه‌کانی به‌کیتی، فرمانده‌کانی پیشمرگه و، کمسایه‌تی و پیاوه‌ناسراوه‌کانی کورد، سمرانی نیل و ریش سپی و پیاو ماقولانی ناوچه‌کان، روداو‌کانی هه‌کاریمان بو رون گردنموه، داوامان لی کرد بون: هه کسه به گوری توانای خوی به‌شداری بکا له ژباندنموه شورشه‌کیدا. به پاره، به چه‌ک، به چه‌که‌لگرتن و پیشمرگاهه‌تی، به قسبی باش و ریک‌خستن.

کاره‌کمان له ماوه‌یه‌کی کورت دا تلجایی زور گموری به ده‌سته‌وه دا. خلعک به ده‌نگمانوه هاتن به سدان کس به چه‌کی خویانموه له سمرانگیری کوردستان دا بون به پیشمرگه. هیزکی تابه‌تی مان بو مه‌کتبی سیاسی دروست کرد، ناومان نا «هیری پاریزگاری» له ماوه‌ی چهند هفته‌یه‌ک دا ۱۴ کورت مان پیک. هینا و، ژماره‌بان له ۷۰۰ پیشمرگه تی پیری. زوری هه‌ریه‌کانی تریش مان بوژاندوه.

هیزه‌کافان له گمسه کردن دا بون و، تا نهات ژماره‌بان زورتر نهو. ژوربان نمخویندوار و خلعکی لادی بون. بز نهوی چونا به‌تی سیاسییان باش به‌کین پیوستی مان به ژماره‌یه‌ک کادری سیاسی خویندوار هه‌و دایان بنیین به راهبری سیاسییان. داوام له سمرکرده‌تی ریک‌خستنه‌کانی ناوخر کرد: هندی کس مان بو بنیرن به کملکی نم کاره بین. پاش ماوه‌یه‌ک چهند کسبکیان بو ناردین له‌وانه: دانا محمد مجید، کوکو عسکری، پشکر ناکام، جه‌لال شیخ توفیق، نوری محمد علی... هه‌ویان نمندایی کومله و، گه‌نجی تازه پیگه‌بشتو و، شاری بون، وایان چاوه‌ری کرد بو ژبان له سمرکرده‌تی به‌کیتی خوشتر بی له‌وی که دییان، هندیکیان توشی «خبیبه امل» بون، بو نه‌وی چاویان به‌کرتموه ماوه‌یه‌ک لای خومان گلان دانوه.

*

سیستمی نایدیپولوجی

روژیکیان به‌کی له پیشمرگه‌کان لی ی پرسیم: «سیستمی نایدیپولوجی چیه‌؟». پرسیماره‌که‌یم به لاهه سه‌یر بو وتم: «له چی دا نمصت خویندوتموه؟». وتی: «نمخویندوتموه». وتم: «ئمی له کوی به‌ستوته‌؟»

وتی: «دکتور حسین و حمسه‌سعید نم به‌یانیه له سمر پاککردنی سبرویی

تیکچون. دکتور حسین زور توده بو به حلسه عیدی وت: «برو تو سیستیمی نایدبولوجیت تیک چوه».

دکتور حسین کادری «سازمانی ٲنقیلابی حزبی توده» بو. له گدل مامجهدلال هات بو بو کوردستان و هر له گدل نیمه مابوهوه. سوری له برینپیچی دهرنچو له هر نوه پسان ثوت دکتور. کوریکی خوراگر و خاوهن باور بو. زوری خزمهتی پیشمرگه نهکرد. دواى روخانی شا ٲنجا گرایهوه بو نیران.

*

شیخ محمودی کاریزه جوابی بو ناردین که نهیوی مامجهدلال بهینی. هات بو قهلاتوکان لوی چاوهروانی نهکرد. مامجهدلال هندی له کویخاگانی منگوری له گدل خوی برد. منیش له گدلی چوم. حسینی برام شوان رهشمالیکی له هواریکی پشنی «قهلاتوکان» هل دابو. جیگهی گفتوگوکمان لوی دانا بو.

له گدل شیخ محمود دانشن. پاش چاکوچونی و هوال پرسین. مامجهدلال له شیخ محمودی پرس: «فرمو قسهکانت بکه»

شیخ محمود وتی: «من حکومت ناردومی لیان بهرم: نیوه چیتان نوی؟»

مامجهدلال وتی: «هیچی تران پی نوتی؟»

وتی: «نخبر. هر نهوندهان وتوه لیان بهرم: چیتان نوی؟»

مامجهدلال وتی: «بهوره پی یان بلی: هیچیان ناوی نهوانه جماعهتیکى شین

دایانده شاخ»

شیخ محمود چندی له سوری روشت، مامجهدلال لهوه زیاتر وهلامی ندهاپوه.

وتی: «قابله نهوانه نغانن نیمه چی مان نوی؟»

نم خولوی گفتوگو بهونده تهاو بو. شیخ محمودیان نغانن بو بو گفتوگو، لو کاتدا نیمه توشی شکستیکی گهوه بهوین، بهس ناماده نهو هیچ دسکوتیکی سیاسی مان پیشکش بکا. زوری هیزهکافان له هکاری له دس دابو، نهیانوست تاقی مان بکنهوه دواى نه روداوه ناخو چون بهیر نهکسهنهوه و، تا چ نغنازههک کاری له هلوستی نیمه کرده.

*

هندی لهوانی بو پاریزگاری نیمه و رایهراندنی کارهکان له گدل نیمه بو، گنجی خویندوار و، روشنیر و نازا بو، دواى گبهشتی تاقمیکی تر له کادرهکانی شار، له ناو پیشمرگهکانی هریمهکانی تریش دا چمند کسبکی کمان هلووارد و، له دهرای گورگان

«دهوره» يه کمان يو پمروږده کړدنی سياسي يو کړدنمونه.

په شدارانی دموږکه همو په يانېپهک له خيوه تېک دا کو نمونمونه و، زياتر له ۳ سعات قسه يان يو نه کړا. مامجه لال دمرسی فلسفدی مارکسيزم و جفنگی پارتيزانی، د. محمود میژوی پارتی ديموکراتی کوردستان له دامه زواندنيمونه تا ناشبه تال و، منيش میژوی کورد و ناپوری کوردستان و، هندي باهتي پيوستم له سر ریکه خستن پی نموتن.

قوتابه کمان زهرک و گوراپدل و ژير بون، زوری باه ته کانیان له لای خویان نمونسییمونه و کملکی زوریان لی ورنه گرت. پاشان زوریان کاروباری پیشمرگه می و ریکه راوه بیان پی سپردوا.

*

صدام به بونی ناهنگه کانی ۱۷ - ۳۰ ته عموزده کوریکی روزنامه یانی هست. له وهلامی پرسپاریک دا دهماره ی نیمه، وتی: نوانه هیچ نین له شاخه کان دا گبریان خواردوه، جاروبار تغه له پولیسپکی گیل نه کدن. نیمه نه توانین تا ۲۰ سالی تر له گیل نهو جوړه روداوانه بژین.

*

هزه کمان تا نهات قهره باختر نمبو. نموانی تینی دا کوپرمونمونه همویان له گیل پهک تمبا و ریک بون.

دو جار شمال مان، له ریگای دوسته کانی نیرانمونه، نارد يو سوريا. مهلا علی گه نجیکی خاوند باره یی کملله رفق و لاسار يو. هتا پلی ی لاش سوک و نیشکر يو، بهلام له شتی زور پچوک توره نمبو، خبشی نه کرد و، مانی نه گرت له خواردن. هندي جار خوی خواردنه کدی دروست نه کرد، له وهختی داتان دا توره يان نه کرد، نه تورا و لی ی نغمه خوارد، نان و چای نه خوارد.

به کادری گمراهونه ناوچدی سورداش. کموته داوی دوژمنونه گبرا و، نه صدام کړا. له زندان دا دسته پهک شیمری داناه و، له سر وهرقی پاکه تی جگمونه نوسی بویه و، بوی ناردین، له چار شیمری زندان دا بی نمونه، له ریزی شیمره بهرزه کانی کوردا داننری. به شیمره کانیوه دپار يو، شیمره کانی هیمن کاریان تی کرد يو. له کاتی خوی دا همومان له دپوانیک دا چاپ کرد.

نم تاقمه پیشمرگه به، سمررای نموی همو نرکه کانی پیشمرگه یان به جی نه مینا و، نیشوکاری روزانی باره که بهان رانه پمراند، کاروباری چاپی همو هلاو

کراوه‌کانی به‌کبتی و کومله‌شپان نه‌کرد.

نازاد و حممه سعه‌بد و چهار و شهرکو و هیمن هتا زمانیکی دریو له گلمان مانوه.

*

ماموستا جعفر

فاضیل کمریم محمد، کادر بو له بهری قه‌رده‌اخ، له‌وی ناوی له خوری نا بو: «ماموستا جعفر»، من به‌شتر ناسپاویم له گلی نه‌بو. بو کویونه‌وی کادریه‌کانی کومله له نوکان نامه‌یکی دریو به عمره‌یی بو من نویی بو. نامه‌یکی هندیکی لیکولینه‌بو بو له سمر هلو‌سرجی گشتی کوردستان و، هندیکی به‌سروچون بو له سمر کمرکو‌ریه‌کانی کومله و، هندیکی پیشنیار بو بو چاک‌کردنی. وه‌کو هه‌نگم له دارا دوزی به‌تسه‌بو دلم خوش بو، له تاو کادریه‌کان دا کسه‌یکی وام دوزیه‌تسه‌بو ژیرانه به‌سر به‌کاته‌بو و، نوسریکی باش یی. هر نو کاته له کویونه‌کان دا پیشنیارم کرد فاضیل له ناوه‌ندی دا‌هین بو کاروباری نویسن.

هندی لهو برادرانه‌ی نه‌پانتاسی هاتنه لام و تپان: «پیاوی چاک به، نه‌مه مه‌هینه‌ره پیشه‌بو، نه‌م کاپرا به به‌که‌لکی نه‌و نه‌شه نایه‌ت». زوریان له سمر وت. نه‌و شتانه‌ی نه‌وان له سمر نه‌م به‌اسپان نه‌کرد به‌یی نه‌و نه‌بو من ژیران به‌کاته‌بو له ناوه‌یه‌ر کردنی. لام واپو به‌خیلی پی نه‌هین گه‌نجیکی تازه به‌گه‌به‌شتو به‌ زوی پیش به‌کوی. هه‌رچونی بو زوری هاوریکانه‌م له کویونه‌کدا رازی کرد و، خویشم نامه‌م بو نویی به‌کاته لای نه‌مه بو نه‌وی نه‌رکی نوی ی پی به‌سپهرین.

له قه‌ندیل بوین گه‌به‌شته لاسان. پیاویکی به‌ده‌نگ و مون بو. له چاو زور له کادریه‌کانی تردا روشنیه‌تر بو، هندی وتاری له روژنامه کوردیه‌کانی به‌غدادا به‌لاو کرد بو‌وه.

به مامجه‌لالم ناساند و، وه‌کو نوینه‌ری کومله لای مه‌کتبه‌ی سیاسی دامان نا. مه‌ستوبیه‌ت لهو زمانه‌دا له قه‌ندیل هه‌چ ده‌به‌به‌یکی نه‌بو، پیاو خوری پیه‌و هه‌ل به‌کیشی یا به‌یی به‌یی، به‌لام ده‌اره ناوه‌که خوی زل بو: نه‌ندامی ناوه‌ندی کومله و نه‌ندامی مه‌کتبه‌ی سیاسی به‌کبتی نه‌شتمانی. به هه‌نگای مامجه‌لال و هه‌لی عه‌شقه‌ری و هه‌مومانی گرت بو‌وه. به‌شتر شتی وای به‌ خو‌یه‌وه نندی بو، چاو‌هروانی شتی وه‌هاشی نه‌کرد بو، له به‌ر نه‌وه هه‌ر له به‌که‌م روژه‌بو به‌ فیز و به‌یی بونیکی زور‌وه له گه‌ل به‌شمرگه‌کانی تر ره‌فتاری نه‌کرد. نیوانی له گه‌ل هه‌چ کامیان خوش نه‌بو. به‌شمرگه‌کانی له دوری من

هون، همسريان كادر هون و، هيچيان لور پچوگتر نهبون، بلكو هنديكيان خويان لور به
تيكوشمتر و گموره تر دانغا، تنها له بهر پلدي لپيرسراودني له كوممله و يه كيتي دا
ريزيان نهگرت.

ماموستا جعفر خوي له قهرې هيچ كاريكي بارهكه نهغدا، وهكو مېوان
نيجولايوه، روژيكيان له گډل صلاح چاوشين دهميان له بهك گيرا يو. ماموستا جعفر
له پالموه هرهشې له صلاح كرد يو، وت يو: «زور له سوري پروي هډل نستم
صلله بهك كلاشيكوفت پيوه نيم». صلاح قسمخوش و، گالتهچي يو، له كاتي خوي
دا قسمي يو نهات، به گالته چي كردنوه وت يو: «به خوا سهر نهي لم شورشدا
هيشا تفقت نهكردوه، يه كم تفقه له مني بكهت؟»

لم وهلامه قوشتي پيو داپويه شاخ ويست يو پړوا به سد تگا و پارانونه
هينامانونه. هيچ مروجيكي سركردي تي دا نهو. زوري چي نهچو تي گهيشتم له
هلهواردنه كم دا زور به هله چوپوم، بهلام تازه نهكرا دستي پيوه بنيم.

*

سالم، له سوردې خوي دا، نهي به قنديل دا تي پيري ي، چونكه له
شيعريكي دا پاسي هواي فينك و خوشي نكا و، نغلي:
شني نوردې بهمشتي وصلې پار گير ي به سر من دا
له لام قنديل و لاجانه به هارين گير له مسقط هم
جاريكيان يكي له پيشمرگه كان به ناروايموه پري، نري نور كا پرايه كي به
وتوبه تي:

بیره کوردستان عزیزم گیر تو سهرانت نوي
بتهمه قنديل نهگير گولزاري کويستان نوي
تو ملي ي خوي هات ي يو قنديل؟ نهگير ي دپايه نهوت: «بتهمه قنديل
نهگير همورازي جوانت نوي»

ناخوشي هندی جار جواني له بهر چاو نهغا. قنديل بهر همسو جواني و
پاکي و دولمندنديوه له بهر چاوي نيمه، که به همورازه بهراويه سخته دروه گاني دا
هلهنگيرين، هيچ رونفیکي نما يو.

نيمه يه كيكه له شپره نهويه به ناروانگه كاني «نيسري» ي كروكي له
سپه كان دا هلي بستوه. نهي هات ي بهلام بهگومان نك وهكو نيمه يو
پيشمرگايه تي، بلكو نهي يو سهران و گران هات ي.

له بهر بهرزی قمنديل داری لی ناروی. وهکو جوگرافیناسهکان ثلین: له بهرزی ۱۶. مهتردا له ناستی دهریاه، سنوری روانی دار و درهخت تمواو نهی. قمنديل بهروروی ۳ هزار مهتر و له هندی جیگادا به تایهتی لوتکمی «کموگمز» نریکمی ۴ هزار مهتر بهرزی بو. بهلام هتا پلی ی دولسمنده له دهون و گژوگیا و، گولی جوراوجور دا. لهوی ناشنای شلیر، چنور، میلاکه، ههلاله، سوپسن، گوله رون، نسپون، گیاهمند و خا... بوم و، ریواس، مندوک، کوراده، جاتره، گیلاخه، بیژان، هلز و کما... م ناسی. هروها ژمارههکی زور جیروجانوروی جوراوجوری وهکو پهپوله، پهروانه، جالجالوکه، کولله، قالونچه، گولنستیره... ی لی بو. سرفرای سارد و سرما مار، دوشک، پمپسوک، مشک و کچی هبو.

گژوگیای قمنديل و جروجانورهکانی نهینی قمندين لیکولینوروی زانستیپان له سر بکری و، نلموسی تایهتیبیان بو ریک بهری. رمنکه چمند جور گول و گیا و، جانوروی تی دا بهرزورتموه له شونانی تر هاوتایان نهی. زورجار به ناواتم تمخواست که شارمزاییم هبرایه له زانستی باپولوجی دا، له زولوجی یا بوتانیک دا بو نوروی کهلکم لم هله ودرگرتابه.

له بههاردا کوارگی زوره. بهزوری له سرنجی کمای سالی پیشو دهرنچی. قمنديل ۳ گومی پچوکی له سهر: کرمه سوران، پیر خیلند، بیکودیان. لهورگاکانی جیگای سدان هزار سر ناژل نهیتموه. له کونوه نیلهکانی منگور، مامش، ناکو، پلباس، پیران، بالهک... کوستانهکانیان له ناو خویان دا داهش کردوه. هر نیله و، له ناو هر نیلش دا تیره و هوز و پنمهالهکانی هیواری تایهتی خویان هبو، رانهکانیان تی دا لهورانده.

بهرزایهکانی قمنديل له زستان دا میل و ناژولی لی ناژی. له هارین دا تاک و ترا نیری و بزندهکیری بو نهی و، کبودهیری که ملپکه له رهگزی کمو، بهلام گهورهتوه، هروها هلو هیلای لی تهکا. هلز به جوت له ناسانی قمنديل دا نفرن. بو پهکسین جار له «تمنگی سلیمانی» گویم له چریکمی هلز و، چام له هملت و داهیزی بو بو راوی کمو. لهو کاتدا بارهکو گهوره هیون. کمو به پول نهیان قاسپاند. هلو که به ناسانوه نهپچرکاند کموکان ورهیان بهر نندا و له شونی خویان دا نومستان، هلوکه به دم فریموه دانهیزی و پری به پهکیکیان دا نهکرد و نهفراند.

جیگی داخه له کوردستان هلز و، همر نو مهلانی لم تیرههین وهکو: شهین، چرخه، بالهپان، دیرا... و، پچوکتور وهکو: باز، واشه، باشوکه، مشکگرو کوللاره... زور

کم بونه تنوه. هندیکیان نعاون و هندیکیان به ده گمن نپینرن، له کاتیک دا چاران زور بون.

*

پاش گبرانی کاک عملی و کاک تاپر، مه کتبی سیاسی په کیتی نوینری بزوتنوهی تی دا نما بو. هیچ کس له نندامانی سرگرداپتی بزوتنوهش له گډل نیمه نهو بمشداري کوپونه کان و بریاره کان پکا. داوامان له رسول کرد که پان خوی پان نوینریکی بزوتنوه بنیری بو لمان. کاک رسول دوجار هات. چاریک بو گفتوگو له سر نم مسئله به و چاریک له گډل همزاغای پشدیری.

پیروراکانی رسول له گډل هی نیمه جیواز بو، وکو له گډل پیروراکانی کاک عملی و کاک خالید جیواز بو، به نمانی نمران پاله کدی نمان ریگپان بو تمخت بو وکو نمان نویست هلوستی جیواز له هی په کیتی ویرگرن. ملا ناصیح له شار نندامی سرگرداپتی بزوتنوه بو لو ماوه پدا نویش هاته دیره وه، بهلام ملا ناصیح نه پشته توانی ترازو که راست پکاتوه.

*

حاجی شیخه

لو کاتدا نیمه هیچمان نهو پیده پین به پیشمرگه: نه چک، نه پاره، نه جلویبرگ، نه «نیمتپاز»، تنیا شتی همان بو پیروپاور و قسی خوش بو. زورچار لمش بی پشمان نکردن. په کی له گوره ترین گپو گرفته کانی من توره پونی مامجده لال بو. له هغو شت توره نهو نچو به گز پیشمرگه کان دا و نه پشکاندن، به تایبته کی ماندو یا پرسی نهو. هندی لو پیشمرگانای رایان نه کرد پان نه توران توره پونی نمانی نه کرد به بیان.

مامجده لال هندی نامدی نوی بو داپری به عوسمان پچکول بیبات. عوسمان تازه له زندانی قم نازاد کرا بو. سالی پار لو پوسه پدا که بو حسمن خوشنایان دانا نم گیرا بو. عوسمان لای حاجی شیخی بنزیری پیشمرگه بو. حاجی شیخه و منفردزه کی بمشی بون لو هیزه ی ترکی پاراستنی مامجده لالیان له نستو بو.

مامجده لال عوسمانی دی بو هیشتا نغروشته پانگی کرد بو لی ی پرسی بو پوچی نغروشته نامکان بیبات. وت بوی: «حاجی شیخه پی ی وتم تازه نغرو دره نکه سبه پنی پروا». له سر نره مامجده لال توره بو بو عوسمانی چک کرد بو و کتوت پوه جنیو پی دان و لیدانی. حاجی شیخه لعمه دلگیر بو پیشمرگه کانی له پرامهرمان

دامزواند. نیازی باش نمبو. به پله له خپوه ته کمان دهر پیرین. پېشمه رگه کانی نیمش
 بهرامبر پېشمه رگه کانی حاجی شېخه دامزوان. من داپېزم بو لای مامجهدال. رسولش
 لوی بو نموش هاته لای مامجهدال. مامجهدال له پېښی دامزوانی حاجی شېخه و
 پېشمه رگه کانی توره تر بو پری کرد به کلاشینکوفه کی دا پلا ماریان پدا. هلو سته کی
 ناسک و پر مفرسی بو. لوانه بو بی به تفدی خوږخو و به کتری بکوژن، به تاپه تی
 حاجی شېخه و نوان سنگریان له مامجهدال گرت بو. هرچونی بو مامجهدالمان خاو
 کرده. عوسافان ناره جیگاهه کی تر و حاجی شېخمان هېمن کرده. حاجی شېخه
 خوی کو کرده و دمنو نیواړه پاری کرد و روشت بو لایه کی تر.

مامجهدال کتوهر توره شمبو، توره بونه کی نمونده ناتاسایی بو، دوی نموی
 نهاتنوه سر خوی، ماتی دای نه گرت و نمخوش نه گوت، هندی جار چند روژکی
 تمخایاند. چندی له گلی خریک بوین نم خوه ترک بکا، کملکی شمبو.

نیواړه کی به مامجهدال و نه گمر به چاکی نوزانی تمچینه سر حاجی شېخه و
 چه کی نه گمر و به گبرای تمپېښنوه. مامجهدال قبولی نه کرد وتی چاکی زوری به
 سرموده هبه بو کوی نمروا با پروا. حاجی شېخه بو روژی دوهم له قندیل ناوا بو پاش
 چند روژی تسلیمی حکومت پوهو.

حاجی شېخه له سده تاي شورشې نه پلول دا له گمل مامجهدال پېشمه رگه پوه و، له
 شمری ته گمران دا به برینداری به دېل گبرا بو. له سده تاي شورشې حوزه بران دا نم په کی
 بو لوانی له ناوچی حاجی نومبران دستمی چه کداریان دامزواند و به شدار بو له دس
 پی کردنموی خباتی چه کدار دا. نه گمرچی تسلیم پوهو به لام دزگای نیستېخبارات لی
 ی خوش شمبو کوشتیان.

*

حاجی چاوشین

به دریایی شو ماوه پې له قندیل بوین هیچ هریه کی په پوندی مان شمبو له گمل
 کادر و پېشمه رگه کان، تنیا ریگای په پوندی نامه و ته تری پیاده بو.
 شو کاتمی له شاربازیر بوم کاریکم به په کی له فرماندهی مفرزه کانی هریه کم
 سپارد ناوی حاجی چاوشین بو، پوی نه گرا بو، من وامزانی کمتفرخمی کرده، له سر
 نموه که هات بو نوکان مفرزه کیم هلو مشاندوه. به دلشکای روشت. ماوه په بزر بو
 وامزانی تسلیم پوتوه.

حاجی چاوشین ناوی صدیق و نندامی کومله بو. به پیشه نانوا بو. له شورشې

نهلول دا پېشمېرگایه تی کرد بو، سهره تاي نم شورشمش دېسان بېو به پېشمېرگه. له پېشمېرگایه تی دا نازا و دلسوز بو. ېدکي بو لواندي له ريگا روښتن دا کس پي ي نغنه گه پښت.

له پر حاجي چاروشين پېدا بو ژساره ېدکي زور نامدي فرمانده و کادره کاني شاه ايزر و هورامان و قهره داخي... هينا بو. نومز نو ماوه ېې بز بېو ناوچه کان گورا بو. هرچي نامدي هېره لي ي ودرگوت بون و هات بو بو سرکرداېه تی. حاجي پياوېکي نمېن و دسپاک بو. دامان نا به نامېري مکتبي سياسي.

له ماوه ېدکي زور کورت دا بېريدي سرکرداېه تی نځه پانده دورترين شويي پيوست و وهلامه کاني نمېن پيوه. پېشمېرگه کان له پر خبرايي هاتوچي ناويان نا بو: «کوتېري شورش». به دروازي چنډ مانگ نم نکره کورسي بي پرته و بوله نلجام ندا و، به شويي پر له مېترسي دا تي نه پېري.

پاشان له پر نو دلسوزې کرايه فرماندي کورت له هرېمي ه و، لو بوسه پېدا کوژا که حېمخاني حاجي دارا له نزېک زمراين پر فېسېل تالېاني (سېروان) و پولې له پېشمېرگه و کادره کاني نوي ي دانا.

*

حاجي نيرگز

هندي لواندي هات بون بو پېشمېرگایه تی خېلکي گونده راگويزاوه کاني بناري قنډېل بون. ېدکي لوانه ناوي حاجي کاک نحمدي پشتاشان بو. خوي به پراگمورې پشتاشان بيه کان داننا. پياوېکي ساويلکه و خوش و نه خونډوار بو. مامجه لال پي ي وت بو: تو نامېر هرېمي پاريزگاري. موزيکي ېدکيتي داېره. حاجي نحمدي نوه ېدې دلي پي ي خوش بو نامدي بو هرکس و بو هر مېهېستېک بنوسياېه، تمنانت نامه تايېه تيبه کاني خوشي که بو هېوالپرسيني کسوکاري نغارد موزيکي پيا نغا.

حاجي کاک نحمدي جلي سېري له پر نه کرد. همېشه شرواله کي له رهنگيک و، مراخان بيه کي يان فانيله کي به سر مرادخاخي دا له بېري نه کرد رهنگيکي تر بو. رهنگه کانيش زق بو. روژکيان فانيله ېدکي زرد و شروالېکي سوزي له پي کرد بو. عدلي نامېخان که بېو جوړه دي بوي، وت بېي: «سېري کنې بزنان له نيرگز ناچي». لوموه نيتر ناويان نا بو «حاجي نيرگز».

*

کابراېدکي جوتيار خېلکي ېدکي له گونده کاني بناري قنډېل بو له دېوي نيران

همسو حقیقتاً به نهی نفعات پر لایمان باریک تمنایه و خدیار و کوله که و تروی
نهینا پر مامجدلال.

ژماره یکی زور کسم ماله رهندهش به دزی کاریددستانی نیرانده له پهنار
پسیری قمندهل دا هلیان دا بو، روژی جهژن پیاده کانیان به «ران» یکی پچوکمده له
پرخ و گیسک بو جهژنه پیروزه هاتن بو سردانان.

جگه له خوشبوستی کورد هیچ پال پیوهنریکی تر نهو پال بهم جوامیرانده بنی
نم «موجازه» پر مترسیه بکن و، چارووانی هیچ پاداشتیکیش نهون. لور کاتده که
نیمه له بازار و ناودانی دابرا بوین دیار پیه کانیان نرخیکی مادی گوروی هیو، بهلام نرخیه
سیاسیه «معنوی» به کی زور گورده تر بو.

*

زلکردنی دوژمن

باهتدکانی دوهمین ژماره «هوالنامه» م ناماده کرد بو، دام به حمسه سعید و
نولان بو چاپ کردنی. پشیم وت بوین چمنده نتوانن پمله بکن له تعاو کردنی. همسو
چار هاروی جهبار باهتدکی تخویندوه و، حمسه سعیدش تایپی نه کرد. خنریکی تاپ
کردنی سروتاری ژماره که بوین. سروتاره که له سر روداو هکانی هکاری بو.

مانشیتدکانی وتاره که نم رستانه بو:

- کونه پیرستانی نیران، تورکیا، عیوان و قم پیلان نه گیرن دژی شورش پیروزی

که له کمان.

- چنده کورد کوره کانی بارزانی دوا پهرده له سمر دوری خانبانمی خویان لا

نمدن.

- کومدانی خنلکی کوردستان سورن له سمر دروژدان به خباتی شورشگیرانه.

بشی به کیمی وتاره کش نمه بو:

«جنگ له چندن شر و نهبرد و پیکادانی دژاو و پراوه، له چندن پلامار و

کشانده، هیرش و راکردن، قازانج و زهره، سرکوتن و ژرکوتن.. پیک دیت.

هیچ جنگیک، به تابهتی هیچ جنگیکی دروخاخن، هیشتا له میژدا روی

نداره که له سوره تاوه تا کوتایی هر سرکوتن و پلامار و هیرش و قازانج بویت و،

هیچ شورشیکش نادرستوه که هر له خهتکی راست و دوست دا بی پیچ و پنا، بی

هرواز و نشیو، بی شکان و گیلان و نوچدان، بی زهره و زبان.. پهره نامانج و

سرکوتن رویشیت.

شورش له سوره‌تاره تا کوتاهی به چندن هوراز و نشیو، به چندن کوسپ و کنده‌لان دا راتهوریت، چندن جار توشی ههلچون و نهشتنوه نمیت، چندن ژیرکوتن و سرکوتنی گموره و پچوکی به سر دیت، روتی گوران و گشه کردنی شورش بریتیه له زنجیره‌یهک نوچنان، ههلسانوه، ههلمنگوتن و راست بونوه، دوراندن و برندنوهی.. پیکوره بهستراو.. تا دوا سرکوتن به دست نهینی.

شورش‌ه‌کی تهمش لم یاسابه به دهر نیه، تا نو کاتدی به دوا نامانج نه‌گات، توشی چندن شکست و نسکو، گلان و نوچنان، شکان و زهره، هوراز و نشیو.. دیت و، تا دوا سرکوتن به دس نهینی نهی چندن قوناغ پسریت، که هر به‌کبکیان زنجیره‌یهک ژیرکوتنی جوژنی و سرکوتنی جوژنی تی دایه، جا نه‌گهر هه‌ندیک جار له هه‌ندیک شورش دا بهک نه‌مردی گموره و کاره‌گهر چاره‌نوسی شورش‌ه‌کی به‌یار داییت وا بی گومان له شورش نوی ی کوردستان دا، له قوناغی نه‌ستادا، بهک شیری گموره چهند کاره‌گهر و به تازاریش بی، ناتوانی چاره‌نوسی شورش‌ه‌که به‌یار بدا.

سرکوتن یا ژیرکوتنی شورش نیم جارهمان له ماوه‌یه‌کی دروژدا، له چندن شر و نه‌مرد دا، له چندن ناچه‌دا، له چندن مه‌بدانی جه‌نگی، سیاسی، نابوری.. به‌یاری له سر نه‌دیت.

دوژمن چهند به‌هیز و توانا بیت، نه‌توانیت بهک نه‌مرد پاخود چهند نه‌مردیک به‌باتمه، به‌لام ناتوانیت جه‌نگه‌که به به‌کجاری به‌باتمه و، چاره‌نوسی شورش به‌یار بدات و، هیزی شورش به به‌کجاری له ناو به‌بات، چونکه هیزی شورش، که هیزی جه‌ماوری گهله، سرچاوه‌یه‌کی له بن و له براتمه نه‌ها‌توی هه‌یه و، هیزی شورش له سمرانسری ولات دا وه‌کو تو و چینه‌راوه و، له مه‌بدانی نه‌مردیک دا کو نه‌مردمه و، له ناو ناچیت.

له مانگی نیسانی ۱۹۷۸ وه هیزیکی تبه‌ک‌لاو له به‌شمه‌رگی هه‌مو هه‌رمه‌کانی کوردستانی عیراق خوی ساز دا بز به ری کتون به‌رو بادیه‌نان به نیازی هینانی چه‌ک و تفاق جه‌مگی شورش و، هه‌لگیرساندن بله‌سی پیروزی شورش له ناوچه‌کانی بادیه‌نان. هیزه‌که به‌یه وا زو کتوتی ری تاکو پیش دس پی کردنی رژیمی ره‌گه‌ز به‌رستی عیراق به راگوزانی دانیشتوانی ناوچه‌کانی سنور به‌توانیت هندی چه‌ک و تفاق به دس به‌هینیت و، فریای چه‌ک‌دار کردنی دانیشتوانی ناوچه‌کانی سنور به‌کویت پیش راگوزانیان، تا به‌توان به‌رگری هیرشی دوژمن به‌کن بز سر نه‌شتمانده‌کان.

نم هیزی که بز به جبه‌ه‌نانی نیم فرمانه نه‌شتمانیه پیروزه کو به‌یه و، کتوت به‌یه ری به‌ره‌نگاری به‌لابیکی نیمه‌په‌لبستی گموره به، که ده‌وله‌ته‌کانی تهران و عیراق و

تورکیا و جاشه دوله‌یکانی بارزانی تی دا به‌شدار بون و، له نه‌لجام دا نمو هیزه تیکه‌لاوی کوردستانی عیراق نه‌گهرچی به‌پریری قاره‌مانیتی و نازایه‌تیبوه به‌رگری له پرسیتی و سرما و ماندو بون و په‌لاماری درندانی هیزه‌یکانی ئیران، عه‌شیره‌ته کونده‌پرست و دواکتوتوه‌یکانی تورکیا و، جاشه‌یکانی قم کرد، به‌لام له زنجیره‌یه‌ک شه‌ردا له ۱ - ۱۹ هی حوزه‌پران دا له تورکیا، دوی نموی ذه‌بان پیشمرگه‌کی قاره‌مان شه‌عید بون و به‌بندار کران توشی شکستیکی گه‌وره بو.

ئیمه نه‌به‌ر ده‌یک مان له خاکی حکومه‌تیکه‌ی به‌گانه، له ده‌ره‌وی سنوری ولاته‌کی خومان دا، سه‌بارت به‌هه‌له و غه‌له‌تی سیاسی و سوپایی خومان، سه‌بارت به‌چاک هه‌لته‌سنگاندنی په‌لانی دوژمنانی شورشه‌گه‌مان نه‌ک سه‌بارت به‌هیز و توانای دوژمنه‌گه‌مان دوراند، به‌لام شورشان نه‌دوراند، ئیمه نه‌به‌ر ده‌یکمان له روی سپاهیه‌وه دوراند، به‌لام نه‌به‌ر ده‌یک سیاسی گه‌وره‌ترمان به‌ده‌وه»

له به‌شه‌یکانی تری دا نمو دژوار به‌مانی هیزه‌که له سه‌ره‌تاره تا له ناوچه‌نی توشی به‌بو، به‌تایه‌تی په‌لاماره‌یکانی ئیران و عیراق و تورکیا، یاس کرا بو. له گاتی تاپ کردنی وتاره‌که دا تاقمی پیشمرگه، له‌وانی تازه‌هات بون به‌ر پیشمرگه‌یت، به‌میانانی نه‌چن به‌ خیره‌ته‌که‌یان. پاش به‌خیر هاتن و چاکه‌چونی حمه‌سه‌عید داوا له هاری جه‌بار ته‌کا به‌ده‌وام بی له سه‌ر خه‌ندنه‌وه. جه‌بار ئه‌لی: «جاری راوسته! میوانان هه‌یه».

حمه‌سه‌عید ئه‌لی: «به‌خه‌ندنه‌وه! شتیکی نه‌ینی تی دا نه‌ به‌ ئه‌مانیش گوی یان لی بی».

چه‌ندی حمه‌سه‌عید له گه‌لی ئه‌لی به‌خه‌ننه‌توه، کهلکی نابی. چاره‌ری ته‌کین تا میوانه‌کان نه‌رون. حمه‌سه‌عید له جه‌بار نه‌پرسی که به‌چی بوی نه‌خه‌ندنه‌وه؟ جه‌بار ئه‌لی: «کوره‌چیت به‌ به‌خه‌ننه‌توه؟ نه‌گه‌ر گوی یان لی به‌وايه به‌که‌یتی نمو هه‌مو دوژمنی هه‌یه و په‌لانی لی نه‌گه‌رن و، پارتی نمو هه‌مو دوستی هه‌یه و یاره‌تی نه‌دن.. هه‌ر نه‌مشو به‌ گومل نه‌روشتن ته‌سلیم نه‌بونه‌وه».

تیه‌بینه‌که‌ی هاری جه‌بار راست بو. به‌ر من به‌ به‌ «ده‌رس». له کاری سیاسی دا زلکردنی دوژمن کاریکی راست نه‌یه و خهلکی ساده نه‌ترسینی، نه‌بویه من ته‌مم ره‌چار به‌کرده‌یه. به‌لام به‌ په‌روه‌ده کردنی گادر و پیشمرگه‌یکمان له نه‌وسنه‌یکمان و نامه‌یکمان دا هه‌لوان دا چه‌ند سه‌ره‌تایه‌ک به‌چه‌سپه‌نینه‌ی له‌وانه: سه‌ره‌تای پشت به‌ خو به‌ستن، سه‌ره‌تای خه‌باتی دروژ خه‌بان، سه‌ره‌تای کوکرده‌نموی چونه‌تیه‌ی به‌اش..

*

نیومرویدکیان ۳ هالیکوپتری نیرانی له ناکاو هات و زور به نزدیکی به سرمان دا فرین و چند جاری هاتن و چون سهیری بنکه و باره گه که بان کردین. هر زو همومان دامسزاین و خومان ناماده کرد و کموتنه چاودیری. فروکموانه کان نیمه و نیمه فروکموانه کانان نمبینی. هیچ جوړه چه کیکی قورس یا ناوچی مان نهو بو شوری فروکه. لومو پیش ناگاداری پیشمرگه کانان کرد بو هر که گوی بان له دهنگی هالیکوپتر بو به کسر دایمزدین و، چاودیری بکن، نه گمر تقسی نه کرد وازی لی بهین و، نه گمر تقسی کرد بان نیازی دایمزدنی هیزی هبو به همو تواناوه به تقسه دای بگرنهوه. هالیکوپتره کان بی نهوی تقسمان لی بکن گرانهوه. نیمش بارونسمان پیچاپهوه و گویز امانهوه بو همواریکی تر.

پیشمرگه کان به گشتی فیری ناگرکردنهوه، چشت لی نان، هوبر شیلان، نان کردن، هلدان و خستن و پیچانوهی خبوت، بارکردنی ولاخ.. بو بون، نم کارانه بو بون به پیشک له پیوستیه کانی ژبانی روزانهی همومان.

*

ماموستا عزیز له داوی به عس دا

عزیز محمود له قهره داخوه هات بو دماوی گورگان. سرکردایتی ناوخوا له نامه کانبان دا چند جاری گله بیان لی کرد بو له سر نهوی چند جاری بی نهوی هیچ کاریکی پیوستی هبوی چو بوه ناوشار. مه ترسیبان هبو بکوتنه داوی دوژمن و بگیری. ناگادارمان کرد که نابی نیتر هاتوچوی شار بکا. تمنانت مامجه لال به گالتوه هره شمی لی کرد که نه گمر له سلیمانی له «پنای منجهل» دا بگیری هبچی له سر نانوسی.

ماموستا عزیز گمراههوه بو قهره داخ. گوی ی ندهاوه نامروزگاری و هره شه کدی مامجه لال و، جاریکی تر خوی کرد بوموه به سلیمانی دا. ماره بکی دیو له مالی کا براه کی گومان لی کراو دا، که سر به نیستی خبارات بو، ماره بوه. نمجاره بان گیرا و، نازار و تشکله بیه کی زوریان دا و، حوکی نهدام درا.

به عسبیه کان به فیل به عزیزبان وت بو: «کابراه کی لای به کبستی گیراوه، ناگاریان بکه نه گمر نهوان ناماده بن نو. کابراه بهر بدن، نیمش تو بهر ندهاوه». ماموستا عزیز کادریکی پنرخ و هلدکو تو بو نیمه ناماده بوین چند دیل مان له لا هبو همومان له بهرامسر نازاد کردن بان نهدام نه کردنی دا بهر لالا بکه بن. بهلام

بدعسیه‌کان له سردمداری شمر دا، پېشمېرگه و نندامه گېراوه‌کانی ریک‌خواره نه‌پنډه‌کانی په‌کېتیبیان به «دېلی جمنگ» و «گېراوی سیاسي» دانشنا و، هېچ کات ناماده نه‌بون پر گورینه‌پان.

پېش نېمدام کردنې پر نښه‌پېروختیان و بېسپېننه قسه‌پې پان وت پر: «هاوریکانت پرامېسر تو پې وهلا بون. ناماده نه‌بون زه‌لاصېک پر تو پر بدن. خوت رزگار بکه و، چی نژانی بېلی».

نم فیله نامردانه‌په کاری له ماموستا عزیز نه‌کرد پر، له‌ولام دا وت پر: «دپاره هاوریکانم له من باشتری لی نژانن پوه ناماده نه‌بون پان گورنوه» ماموستا عزیز دوریکې کرنګې هېر له خېتای ژېزه‌مېنې ناو شار دا و، ماوه‌په‌ک لېسرراوی ریک‌خستنې سلیمانی پر. هډو‌ها له ناماده کردنې مفره‌زه سره‌تایپه‌کانی سلیمانی دا. له زندان دا نمونی تېکوشمېری خوراگر و نازا پر. حېف پر پو جوړه کوتایی په ژانی هات.

*

له کوردستانی نېران ریک‌خراویکی سیاسي لی نه‌پر هاوکاری له گڼل بکېن. حبزی دېموکرات پر نښه‌پېرو دلی حکومتی عېراقی لی نښه‌پېرو خوی له هډو جوړه هاوکارپه‌ک له گڼل په‌کېتی نه‌پور. بکه له‌وه هېچ ریک‌خستن و نفوزیکېشی له ناو کوردستانی نېران دا نه‌پر تا نېمه کله‌کېکی لی وډر بگرېن. نېمه پر راپراندنې کارپاره‌کانی خومان پېوستی مان به کسانېک هېر له نېران و تورکیا پارمېتی مان بدن. له هډو پارچوه خېلک هاتوچومان نه‌کردېن و نامه‌پان پر نښه‌پان. به هاو‌مردپوه له گڼل نېمه په‌پوه‌نډپان نه‌کرد.

هولان دا دوسته‌کانی خومان ریک بڅېن. توری ریک‌خستن مان له شتو، ورمی، مېه‌پاد، خانه، سرده‌شت، پانه، مېروان، پاره... دروست کرد. نېمانه پارمه‌تېپه‌کی زورپان نډاین پر گرېن و گوزانوهی کله‌پېلی جواروجوړ هډر له ناردوه تا سر خېوت و پتو و پېلاو و کاغېز و مډه‌کېی رونېر، هډو‌ها پر تېماری هندی پرېندار و، گوزانوهی هندی له کادره‌کافان. هډر له ریگای نېمانوه دوجار شمال چو پر تورکیا و، له تورکیاوه پر سوریا و، گوراپوه لاسان له قنډیل. هډر له ریگای نېمانېشوه قادر جېباری نېردا پر سوریا و گوراپوه. هډر له ریگای نېمانوه نمونې سمعید والی هاتوه و، که روستم به پرېنداری هاته دپراوی گورگان پرا پر نېران پر تداری و، دواي تیمارکردن گوراپوه.

چگه له مان، د. سهید عزیز شمعزینی و صلاح‌الدینی موهندی و چهند کسیکی تر پدروام نامه‌یان له گڼل مامجهدلال نالوگور نه‌کرد.

*

کومدله له تیران له نار خویان دا پریاریان داپو خانمی موعینی که په‌کی له کادره‌کانی سرکرداپه‌تیبیان بو، تازه له زندان به سربیزوی دبرچو بو، بنسرن بو کوردستانی عیراق بو لای نیمه. محمدمدی مه‌لا علی هینا بوی بو ناوچمی تالان پدرو روی محمد فغوللا، چگیری فرماندهی هیری ۳ ی، کرد پروه بهیگه‌په‌نشته لای نیمه. لو کاتدا شونی نیمه نادپار بو.

چهند روزی خانه له گڼل محمد بو، جه‌پش له ۲۱ ی حوزه‌یرانی ۷۸ دا هیرشی بو کردن بو سر «کانی پیشو» له نزدیک گوندی «دری» له ناوچمی ماوت. لم هیرشدا ۶ کس کوژان، په‌کیکیان محمد و نوی تریان خانه بو.

خانه، وه‌کو هاوریکانی نه‌انوت گنجیکی روشنپیر و تیگه‌پشتو و نازا بو. برای شهیدان: سوله‌یمان و عبدالل و، گوری محمد نمینی موعینی بو.

دوای کوژانی خانه دو کسی تر له هاوریکانی پریار نمدن بین بو کوردستانی عیراق، نمدن نیمه له دپروای گورگان بوین له قندیل، هردوکیان گه‌پشتن: د. جعفری شعیبی خلکی بوکان و، ساعیدی وه‌لمندوست (کاک برایم) خلکی سنه بوین. ساعید له گڼل خوی چپرده‌پک پاره‌ی بو هینا بوین پاشه‌کوتی کرد بو. د. جعفریش لو کاتدا بو نیمه زور به سود بو چونکه پزیشکمان نه‌بو. تنیا په‌ک برنپچمان هبو، نویش هر تیرانی بو، نندامی «سازمانی نینقیلابی» بو.

دو پیاوی روشنپیر و تیگه‌پشتو و په‌زات و وده پدرو بوین. حنزان نه‌کرد کس بزانی که تیرانین و ناویان چه

*

روژیکان له پدرومی چادره‌کی خومان دا دانپشت بوین، حمله سعید له دپروه دو کسی به دی کرد، په‌کیکیان جلی کوردی و، نوی تریان پانتولیکی جینز و کراسیکی زردی له پدرو دا بو، پرچی پدرو دا پروه. وتی: «واپزانم روژنامه‌نوسه».

که نزدیک کومتپوه پانتول له پیکه عومری حاجی عبدالل بو. زردم پی خوش بو نویش به سه‌لامتی گه‌پشتپوه لامان. کاک عومر له گڼل کاروانده‌کدا روپشت بو بچی بو سوریا و، لوپوه به په‌کجاری پروا بو نورپا. قم نامه‌په‌کیان پی دا نارد بو بو سرکرداپه‌تی کومدله. په‌ نار تیران دا له مه‌پادپوه په‌ نه‌پنی له گڼل په‌کیکی شارمادا

گهرا پوهه. کړدم په گالته له گڼلی، وتم: «سفري دمهوت کړد. دو ولایي بهگانمت په
 بی پاسپورت و ټیږا بیڼی - مېستم تورکيا و نېران پو - نېتر هغی گله بیت نماوده»
 کاک عومر لای نیمه گېر نهو نېزنی خواست پو سردانی کسوکاری پگېریتوه
 نړیک سلیمانی.

سدرانی قم، سامی سنجاری و هاوریکانی، چمند جاری له گڼل نازاد هورامی و
 عومر دانېشت پون. پو نېعتېپارې همدو رېکخراو: «قم» و «کومله» مارکسین،
 باسی رېککوتنی دوقولی و هاوریکان له گڼل کړد پون. پو دېرینی نیازی باشی
 خویان نم نامه پېان نوی پو و، دا پېان په عومر پېپینی و، دوی قسه کانېشمان پو
 پگېریتوه.

قم تاکتیکیکي زیره کاندې هلېژارد پو: نه پو نېست په کیتی له ناروه هل پوهشینی.
 پېوهندی له گڼل کومله و بزوتنوه، په جیا له په کیتی پان ودرتر په جیا له مامجهلال،
 دروست پکا. لموی، له گڼل نازاد و عومر له سرکردپه تی کومله دانېشت پون و، نم
 نامه پېان پو کومله نوی پو، هر پو جوړه له گڼل کاک تاپو و سهد کاکش له
 سرکردپه تی بزوتنوه دانېشت پون و، پېوهندیان له گڼل رسول مامند کړد پو.

تاکتیکه کوی سامی په سر نېصدا له کومله تی نه پېری، نیمه سور پوین له سر
 نوهی که نه گېر پېانوی رېک پکمون نېی له گڼل په کیتی نېشتمانی رېک پکمون، نهک
 له گڼل باله کانی و، داوامان لی کردن چاره نوی هغاله بزور کافان ناشکرا پکمون و، له گڼل
 نوان گفتوگوی رېککوتن دپېزپان.

په راویژ له گڼل مامجهلال و د. محمود وهلامی نامه کمان پو نویستوه. هر نو
 کاته نسلی نامه کوی قم و وینې وهلامه کوی خومانم پو ناگاداری و هلگرتن نارد پو
 هغالاتی دمهوه. نېی له لایان مای.

بهلام تاکتیکه کوی سامی کاری له بزوتنوه کړد و، پشپړپه کی زوری خسته
 ویزه کانیانوه. رسول و هندی له هاوریکانی شاری که ماوه پک پو نارازی پون له
 په کیتی، نو کارساتی په سر په کیتی هات پو دانفا په پلگی راستی پوچونه کانی
 خویان. په تنیا کوته پېوهندی و گورنوهی نامه. نمش پېچوانی نو رېککوتنانه
 پو که له ناو خومان دا له سری پېک هات پوین. پېوهندی له نیوان هر ۳ باله که دا:
 کومله، بزوتنوه، ختی گشتی، له سر پنچینی جوړی له فېدرالېزم رېک خرا پو. له
 ناو په کیتی دا هر باله سرکردپه تی تاپه تی و، سدری نوی نایدپولرجی و،
 رېکخراوهی خوی هېو، بهلام له کاروباری پېشمورگی و، دارایی و، پېوهندی سیاسی

دا له گڼل چېزې و دوله تان نهو په گگرتو بن. هېچ هالېک هوی نهو لمشکری تاپهستی
خوی دروست پکا و، سرچاوهی داوایی سرپه خوی هېی و، په پوهندی تاپهستی له گڼل
هېزی تر و دوله تان دا بېزینی.

لهو هلمو سرجه دژاوه دا که تی ی کموت هون، پزوتنوه په سرکرده تی رسول
له هاتی نهوی هېی په فاکتسریکی کارېگر هو هلمساند نهوی شور شه که و په هېز گردنی
په کېستی و هېزی پېشمه رگه، هون په هوی دروست گردنی ناتپایی و ناژاوه په کی سیاسي
تاوخر له ناو ریزه گانی په کېستی و پېشمه رگه دا، تا نهعات رسول پزوتنوهی هېرو داپه رن و
جیا گردنوهی له په کېستی نهېر. نهامه لایان واپو په جیا له په کېستی باشتو گشه نه کمین و
گموره نهېن.

*

«مفه» حدیاته که!

همزه ناغای مېراوده لی تا ناشه تال له زیندانی بارزانی دا هو. دواي هېرونی وه کو
پیاوړکی سرپه خو خبریکی ژپانی خوی هو، په لام له داووده زگاگانی بهمن نژیک هو.
حکومت رای سپارد هو مامجده لال بهینی و گفتوگوی له گڼل پکات. همز اغا ناگای له
ناکوړ کېد گانی ناو په کېستی نهو. تم هوالی هو رسول نارد هو. رسول وېست هوی خوی
په تنیا بهینی. همز اغا وهلامی داپوه که راپان سپارده مامجده لال بهینی. نه گمر نهو
نهینی ناپت. رسول گفتوگوی له گڼل بهمن همپشه په «خپار» ی په کم دانغا. پاش
سارده په کی درو له په پوهن دپېه گانی دا له گڼل مامجده لال، بهمن پوهن دپوه نامه په کی
گرموگزی هو مامجده لال نوی، داوای لی نه کرد «عرض» هکی حکومت قبول پکا و،
هو نهو مهېسته بهی هو باره گاکدی نهوان.

نېمه لامان واپو: همز اغاش هېچ «عرض» هکی سیاسي پی نېه و، قسه گانی
نعمیش لهوانی شیخ محمودی کاریزه زیاتر نېه. همز اغا له کونوه دوستی مامجده لال هو.
تنیا هو بهینی خویشی بویه حمزی نه کرد له گڼلی داپه نشی. قسهی له گڼل پکا و،
هوالی مېراوده لپېه کان و، دهنگهاسی دوست و ناسپاو و حکومتی لی بهیستی.
مامجده لال، «عرض» هکی قبول کرد. لهو کاتدا نېمه سرگرمی رېکخستنهوی
پېشمه رگه و رېکخراوه کان هون، نهو شونئی رسول دای نا هو هو په کتر بهین زور دور
هو له شونیه هکی نېموه، شونیکي نژیکتری دپاری کرد هو په کتر بهین.

همز اغا هات. رسول جوابی هو مامجده لال نارد بهی هو بهینی. مامجده لال جوابی
داپوه که نه گمر همز اغا هو گفتوگو هاتوه له گڼل من با بهرموی هو لامان، خو نه گمر هو

لای نېرهش هاتوه، پېرست ناکا من بېم خوتان قسمی له گڼل بکښ. د. محمودپش، لږ کاتدا چو پو پو لای رسول نېرست پشتهوانی لږو پکا و، مامجېلال راپکېشی پو نږی، هندي پرویسانونیان هېنایوه گواپه همزغا ناتوانی نږو رېگا درېزه پېسوی. سره نجام همزغا هات پو لای مامجېلال. رسول و د. محمودپش شونې گوت پون. وهکو چاودری مان نه کرد، همزغا، جگه له موجهامله، شتېکی سیاسي دیاری کراوی پی نږو.

نږو کاته په هوی نادیاړی چارنوس و، ناخوشی ژپانی روزانمانوه، هندي له کادروکان شه پډای «مفاوضات» پوړن. زور جار که قسه پان له گڼل مامجېلال نه کرد، تکاپان لی نه کرد نه گتر پو ماوه پکې کورتېش بېت «مفاوضات» له گڼل حکومت دروست پکا. د. محمودپش هسان رښی هېو، پو پونه پوه «مفاوضات» ی ناو نا پو ومفه حیاته که!.

*

«تقییم» دکې د. محمود

د. محمود له سورپا له گڼل قادر جنپاری و شمسدین موفتی و عدنان موفتی کومیتېی ثاماده کردنیان دامزواند په نیازی رېکختنوی پارتی له سر پنچېنېه کی هاوچېرخ و نوی. لږی کسپان لی کو نږو پوه. نوانی کاري سیاسیان نه کرد په زوری دابش پوړن په سر پکېتی و قم دا.

د. محمود له گڼل شمسدین و قادر جنپاری، له دوا مانگه کانی ۷۷ دا گواپوه کوردستان. له گڼل مامجېلال و مکتبی سیاسي مانوه. نه گترچی کومیتېی ثاماده کردن له پکېتی دا نږو، بدلام له همسو مسئله پک دا پرسپان پی نه کردن، پسروراپان ودرنه گترن و، پو زور کوپونه پانگ نه گران، نوانیش وهکو نندامانی سرکردا پکېتی پکېتی رښیان نډا.

له کوردستانیش چندی هولپان دا کسپکی نږو له حزب پکېان کو نږو پوه. که له گڼل کاک عدلی له پکترې جپا پوړنوه، د. محمود و قادر له گڼل نږه مانوه. نږو ماوه پې په پککوه پوړن هېچ شتېکمان لی نشمارد پوه. وهکو پک دستې پک هیزب کارمان نه کرد. خویشی پپاریکی په وړه و تېگېشتو و شارفزا پو. گوی ی ننداپه ناخوشی و تنگچېلمه، پسروراکانی خوی له همسو پونه پک و لای هموران په سمرېستی دېر نږی.

دوای کارمسانی هکاري نږویش نږویش کملک له هله کانی پکېتی و لاواز

هونی و مریگری بو په‌بیزکردنی حیزه‌کدی خوی. راکه‌شانی دانه دانای کادر و پېشمەرگه کاریکي ناسان نه‌بو. تنگ‌وچلسمی سیاسي نار په‌کیتی نژانی و، ناگاداری ناگوکیه‌کانی نیوان بزوتنوه و په‌کیتی و، هلوسته‌کانی رسول بو. زورچار لای نیمه رهنخی لی نه‌گرت، بگړه گالتی پی نه‌عات، کمچی لای نویش جوړیکي تر قسمی نه‌کرد. له نامه‌کانیشی دا بو نم و نوو جاروبار نووورچی له په‌کیتی نه‌گرت.

ماوه‌پدک بو کورت بوو سر پاسی نه‌وی که په‌کیتی هیچ «تقسیم» یکی نه‌بو راپورود. په تایبستی بو ماوهی «جده‌لای»، له پیر نه‌وو په‌کیتی تاوانبار نه‌کری به درېزه‌کشانې همان حزبی «جده‌لای». من نوو زمانه نمئزانی لعمه مېبستی چیه. لام واپو نه‌پوی ترازو راست پکاتوه: نامیلکه‌پدکی نویسه له سر هلسمنگاندنی شورشی نه‌پلول و، دپوری پتمالای پارزانی، نیستا نه‌پوی نامیلکه‌پدکیش پتوسی له سر جده‌لای. من خوم لام واپه همیشه پیاچونموی راپورود. هلسمنگاندنی باه‌تیی و پیلاین، شتیکی باش و به کملکه. تمنانت بو مروفیش پیوسته جاروبار، له ناو دپورنی خوی دا به خوی دا پچیتنوه، کاره‌کانی خوی هل پسننگینی و چاک و خراپه‌کانی دپاری پکا، چ جای بو جولانمویه‌کی سیاسي که سدان هزار کس پشدان‌پیان تی دا کرد بی و، ده‌پان هزار کسی تی دا کوژا بی.

هرچمنده لپو لبقوماندا وختی «تقسیم» و هلسمنگاندنی راپورود نه‌بو، به‌لام نه‌وندی دوباره کردیوه وقان باشه مادم خوت خاومنی پیره‌کدی خوت پینوسه. پی نمپو پېشتر پیره پنه‌ره‌تپیه‌کانی له میشکی خوی دا تاماده کرد بی، له ماوه‌پدکی کورت دا نامیلکه‌پدکی ناساده کرد، له ژیر ناوی: «تاقسیرکودنوی راپورود و ختباتی نمسروی گدله‌کمان» دا. پاسه سره‌کپیه‌کانی پرتی بو له:

پېشه‌کپدک له ژیر ناویشانی: با سود له تاقسیرکودنوی راپوردومان و مریگرین بو په‌کختنی ریزه‌کانی گدله‌کمان و په‌بیزکردن و سرخستنی ختباتی نمرو و ناپندی. پاسه‌کانی به گوپری ماوه‌کانی داپش کرد بو به چند قوناغی: ماوهی ۱۹۵۸ - ۱۹۶۱. ماوهی ۱۹۶۱ - کوتای سالی ۱۹۶۴: کورت هونی پارتی و شورش. ماوهی ۱۹۶۵ - ۱۹۷۰. مساره پاش دپرونی به‌پانی ۱۱ ی نازاری ۱۹۷۰ - ۱۹۷۵ وه تیکچونی شورش. ماوهی پاش تیکچونی شورشی نه‌پلول.

هلسمنگاندنه‌که پشت نمستور نه‌بو به هیچ پلگه و دوکومینت یا کتیب و نویسنیک. لپو کاتدا تارشیف یا کتیب‌خانمان له پیر دس دا نه‌بو. هموی له سر پنچینمی پېروپه‌کانی خوی نوی بو.

له ههلسهنگاندهكسێ دا ههردولا: «مه‌لای» و «جه‌لالی»، له هه‌ندی قوناغ دا لایه‌کیان زووتر و، له هه‌ندی قوناغ دا ههردوکیانی به‌جوته، به‌ توندی کوتا بو.

ئه‌گه‌رچی مامجه‌لال زوهر له ههلسه‌نگانن و به‌چون و نه‌لجابه‌گه‌یه‌کانی یی راست نه‌بو، به‌لام هه‌یج «اعتراض» یکی ده‌رنه‌بری. من لام وابه‌و. ده‌محمود په‌پاریکی ده‌لسوز و شاره‌زا و خاوه‌ن ده‌جوه‌یه‌ ره‌گی ده‌یه‌ن له «مه‌نه‌ر» ی په‌که‌تیه‌وه‌ پاره‌ه‌کانی خوی رو‌ن په‌کاته‌وه، یی نه‌وی په‌چینه‌وه‌ به‌ گه‌ژێ دا. یی مشتومر موافقه‌نقانه‌ له سه‌ر کرد و له نه‌هلوی ١٩٧٨ دا وه‌کو په‌کی «له‌ په‌لاوکه‌راوه‌کانی په‌که‌تیی نه‌شته‌مانی کوردستان» خومان چاپمان کرد و په‌لاومان کرده‌وه.

زوری نمخاپاند درکوت: مېهستی له کوتانی «مهلايی» و «جهلالی» تنیا هلسنگانندی «تاقیکردنوی راپورده» پر «پدکڅستی ریزه‌گانی گله‌کسان» نه‌یو، پدکو پر دروستکردنی «خفتی سپهم» پر. «خفت» پک خوی سرکرداپه‌تی پکا. پلام د. محمود نمېشه‌توانی نم «دوره پېښی، له پسر هوپدگی ساده و ناشکرا، نمېش نه‌یو: د. محمود خوی له ۱۹۶۴ تا ۱۹۷۵ توندروترین تېورېسپېښی «مهلايی» پر له ناو پارتی و، له ناو جولانوی کوردا.

✱

داری فوق

به‌کی له گیر و گرفته کاغان سوت‌ممنی بو. قن‌دیل داری سوتان‌دنی لی نه. گوینی و چقاله و هندی درک و دالی هه‌به. دوکلی زور و ناگری کم و زو دان‌مرکت‌هه. ناگری هیچ کام‌بان پشکو ناکا. هم‌وروژی هم‌ورمان نه‌بو بهشی له وه‌ختی خومان بو کوکرده‌وی گوینی و چقاله و درک و دال ترخان به‌کین، هیشتا بهشی نان کردن و چا و چیش لی نانی نه‌کرد. روزکیان به‌کی له پیش‌مرگه‌کان به تلبسیکی پروه هاتوه وتی: «کورنه لای مفرزه‌کانی تر باسی مه‌کمن شتبیکی زور گرن‌گم دوزیه‌ت‌هه، گیر و رفتی سوت‌ممنی چاره‌سر نه‌کا». وا به خوشی و شانازیه‌ه باسی نه‌کرد نه‌توت به‌ره نموتی دوزیه‌ت‌هه. تلبسه‌کی هه‌ل‌شت هم‌وی کۆت‌ره‌ی پچوک پچوک بو. کۆت‌ره‌کان له درزی به‌ردا روا بون، قندی داره‌کی باریک و، بالای چن‌د به‌ستیک و، گه‌لاکانی سه‌وز و نستور و گوره‌ بون، ناوی «داری بزق» بو.

۱. وشمی بۇق بۇ چىمىد شىتى جىياواز بە كار ئىمىنىرى: ۱. ناوہ بۇ گىيانللمېرىكى
۲. وشمىكارى. ۲. ناوہ بۇ ئو ھىلم و ھالاوہ گىرمى لى ئىمىروى ھاوین دا لى ناو گىشتوكال دا
پىدىل ئىمى. ۳. ناوہ بۇ ئىم رووگە. ۴. پال، وەرگە بۇقى پىوہ نا، واتە پالى پىوہ نا.

زوری پی نچو مدفرده کانی تریش داری بزقیان دوزیهوه و کموتنه هدلکندن و سوتاندنی.

تا له تنگی سلیسانی بون له پنهانی «داری بزق» دا حساینهوه.

*

یهکی له پیشمرگه کانی دهسته کی مامجهلال ناوی هاوری مارف بو. هاوری مارف گنجهیکی تازه پهگهشته و، نمداسی کومله و، برزای عطلی پچکول بو. هتا بلی ی مامجهلالی خوش نموست و، بو کومله دلسوز بو. به همو کسبکی نموت «هاوری». روزیکان کوخاکانی منگور هات بون بو لای مامجهلال. هاوری مارف که بدخیر هاتی کرد بون وت بوی: «هاوری کوخا فلان و هاوری کوخا فیسار... بدخیر بین!» کوخاکان لم نازناوه تازه به سهریان هات بو.

روزیکیان هاوری مارف کتیبیکی لو کتیبانهی «دار التقدیم» له موسکو به عمرهیی له سر فلسفهی مارکسی دهری نهکرد به دهستوه نمیی بو پیشمرگه یکی تری نمفرینتهوه. چمند جاریک وشه «المستغله - بکسر الغین و المستغله - بفتح الغین» دوباره نهپستهوه. گوهر که لی ی نهپرسی: «نم بکسر الغین و بفتح الغینه یعنی چی؟»

هاوری مارف به کسر وت بوی: «یعنی چینی کریکار کوت و پیوند کراوه!» سالانی دواپی هاوری مارف به دهل گهرا و له زندانی موسل له سپاره درا. چمند نامه یکی له زندانوهه نویسه نمونهی پیشمرگهی نازا و خوراگر بو.

*

هلگرتن - رمدو کموتن

بهشی له چپای قمندیل کموتنه سنوری منگورایه تیهوه. منگور له هردو دیوی سنوری نیران و عیراق هن و، له کوردستانی عیراق له پشدر و بناری قمندیل دا نمژین. تا نیستا ریکخراری خپله کیسان ماره. بنماله «کادهروشی» سهروکایه تی نهلی منگوری نهکرد و، تیره سهره کییه کانی بریتی بو له: خدر مامسینی، باب رسوه، زودی، رزگهیی، چنارهیی، منگوره روته. هیر تیره و تاپنه یهک «کوخا» ی تابه تی خوی هبو بو سهریوشتی کاروباری تیره که.

له سهره تای دامزواندنی یه کیستی و دهس پی کردنموی شورش دا نهلی منگور به گشتی هملوستیکی شورشگهران بیان هبو. کوخا محمدهدی مدلا شریف، کوخا عطلی قهلاوی، کوخا قادری زودی، کوخا محمدهمینی رزگهیی، کوخا حسینی برام

شوان، شیخه کوئل.. به کومل پون به پیشمرگه و، له روزانی سختی کارساتی ههکاری
دا به دوری مەکتبی سیاسی په کیتیپوه مانوه.

له ناو منگورد هندی نمرتی دپرنی «ژن هېنان و شو کردن» مایو لوانه:
«هنگرتن» و «ردوکوتن».

نعمانیش وده کو زور له نیله کانی تر له ناو خویان دا ژن و ژنخوایان نه کرد
«الزواج الداخلي: نیندوگامی»، تنانیت هنگرتن و ردوکوتنیش هر له ناو خویان دا و،
به زوری له ناو همان گوند و همان بنمعاله و همان پرمباب دا نهو. زور کم روی داوه
ژن و ژنخوای له گیل تیره به کی تری منگور بکین چ جای نیلکی تر. به گشتی «ژن و
میرد به تپیان» له گیل ژن و پیای دپرووی پرمباب، هوز، تیره، نیله کی خویان «الزواج
الخارجی: نیکسوگامی» به پسند نشنزان، مەگەر ناغاگانیان بو مېستی دامنزانندی
هاو بهمانیتی له گیل نیله کانی تر نعمان کرد بی.

هرچنده هیچ کوسپیکي کوم لاینتی پان دپنی له پردمی پیای منگوردا
نهو بو پیکوونانی خیزانی «فره هاوسر: پولی گامی»، پان «دو هاوسر: بی گامی»،
کچی خیزانه کانیان به زوری «پهک هاوسری: مونو گامی» بو.

کوڅخاکانی منگور بو ریکختنی «مسلط» هندی پاسا و ریشونیان دانا بو
که له نمرتی باو به پسرمانوه پویان به جی ما بو، داویان له نیسمش کرد پویان
بسلین، به تابهتی دپاری کردنی پاره ریککوتنه که.

کور له ناو منگور دا به زوری به ریکگی «ژن به ژن» ژن نهینی.

که داوانی کچی تهکا نهی نیمش کچ (خوشک پان ناموزا) ای هبی پیدا به په کی
له کسوکار (پرا، پارک، ناموزا) ی کچی خوازینی کراو.
هردو کچ له پهک زمان دا له دو کوره که ماره نه کین.

کچی دوهم نهیته «مارهراو» بهلام مرج نیه لئو کاتدا پگویریتوه، چونکه
زور جار کچپکی منال له پاتی کچی خوازینی کراو ندری به لاکسی تر «گوره به
کچکه». خو نگور هیچ کچپکیان نهو بهلینی «بنهتزو» پان پی تمدن، واته کچپک که
له پاشمروژدا له دایک نهی، دوی له دایکونی نهیدنی. کچه مناله که ماره نه کری بهلام
له هر منالی جاری نایگویرنوه تا گوره نهی.

کچه مارهراو که، که گوره بو، نه کور دلی به کوره کوه بو، نوسا نه گوزیتوه،
نه کور به کوره ماره کراوه کی خوی رازی نهو، به نهینی له گیل کوریکی تر ریک نه کوی
پیکوه برون. کچه که ردوی کوره که نه کوی و، کوره که کچه که هله نگری، به جوتنه نرون

و نمېن خويان نڅمنه خانوی کوڅا پان پياو ماڅولېکي دسه لاتنداری تاپهغه که پان و لوی نمېننډوه.

هندی جبار پياوېکي دسه لاتندار کچ يا ژن هدلته گسری، نه گسولې نارمزی نافرته ده کی له سر نهی به جوی له زور و هره شه بهیبا، بهلام ردو کو تن همیشه نارمزی نافرته ده کی له سره.

خاوهن مال پويان تی نه کی له گدل مالی کوری ماره لی براو بو «مسلت».

مسلت دېسان له ریگی «ژن به ژن» پان «گوره به گچکه» پان «هنه تزو» نه کی.

کوری به کم که کاتی خوی کچه که پان لی ماره کردوه، دس هدل نه گری له کچه ماره پراوه که و، «تلاق» ی نندا بهرامهر بهوی کچېکی تر بدن به خوی پان به کسېکی نژیکی (کور، برا، ټوک، ناموزا). نوسا نافرته که له دوزگیرانه تازه کی ماره نه کی.

- ردو کو تنی کچی ماره نه کراو ناسانتر و «مسلت» ی هرزانتره له کچی ماره کراو.

- ردو کو تنی کچی ماره کراوی نه گویزا به توه ناسانتر و مسله تی هرزانتره له هی گویزاوه.

- ردو کو تنی ژنی گویزاوه یی منال ناسانتر و مسله تی هرزانتره له ژنی گویزاوه ی خاوهن منال.

- مسله تی ردو کو تنی ژنی خاوهن منال له همویان گرانتره، چونکه مېردی ژنه هدلگیراوه که چند منالېکی یی دایکی به سرده نه کی، به ناسانی ژنېکی تری دس ناکوی شوی یی پکات و مناله کانشی بو به خپو پکات.

نم نرته له کونوه له هندی شونی کورده ستان و، له ناو هندی خپل و هوز و تیره دا باو بومه و، له ناو پياوه کانی چینه کانی خواری و ناوېکی دا شپوهی سرده کی ژنېستان بو. وه کو روداویکی کومه لایه تی ناسایی سېری نه کی، بدلکو هندی لوی کچاندی هلپان بو هدل نه کو توه ردو کیون پان هدل بگېرن هاوړیکانیان که لی پان توره نمېن یی پان تلېن: «نه گمر خیرت پیوه بویه به کی هلی نه گرتی» و، هندی ژن که چند جاری هدلگیراون له ناو هاو تاکانی خويان دا شانازی پیوه نه کمن.

بهلام هدلگرتن و ردو کو تن له هندی شونی تری کورده ستان و، له ناو هندی خپل و هوز و تیره دا به «سرشوری کومه لایه تی» گوره دانتری، تنیا به کوشتنی هرده کیان (کچ و کور پان ژن و پياو) و، هندی جار مناله کانشیان، نه گمر منالپان لی کورت به توه، نم سرشوریه پاک نه کی توه.

*

ژماره‌یه‌کی زور له خه‌لکی گوندی «چپوه» ی خوشناو‌تی کاروانچیت‌ه‌بان نه‌کرد. لم کاره‌دا زور شاره‌زا و وریا و تیژو بون. زوریان کورد‌په‌رو‌ری دلسوز بون. سهد کمریم و د. خدر معصوم له خوشناو‌تی بون، به‌لام ماوه‌یه‌کی درېو یو لی مان بزر بویون و، هیچ ه‌موالی‌کمان نغ‌زانین. به هوی یه‌کی له کاروانچیت‌ه‌کانی چپوه‌ه نامه‌یه‌کم بو سهد کمریم نوی. روداو‌ه‌کانی ه‌دکاری م بو نوی و، داوام لی کرد بو که بینه لمان له قندیل.

له «تنگی سلیمانی» یوه خمریک بو بگوزینه‌وه بو «دروای گویزی» سهد کمریم و چند پیشمرگه‌یه‌ک په‌یدا بون. په‌کی‌کیان له ریگا پردیک له چاپی داو له رویش‌تنی خست بو، له هندی جیگا په‌ کولی خویان و له هندی جیگا په‌ کولی ولاخ هینا بویان. من جگه له سهد کمریم توانی ترم نغ‌ناسی. به‌لام هندی‌کیان لو جاروه نیر بون به هاروی ی گیانی به‌ گیانیم ه‌تا کوژان، لوانه علی نبی و رهاز. په‌یدا بونی سهد کمریم بو من موده‌یه‌کی خوش بو.

علی نبی پیشمرگه نه‌و. به نوینه‌راپ‌تی ریک‌خو‌ری «کپور‌مش» ی کومه‌له هات بو. پاش ثعوی هندی قسه و پاسی پیوستمان کرد گه‌راپ‌وه. وا ریک کمو‌تن خوی و چند کسبکی تر چه‌ک په‌یدا بکمن و بین بون به پیشمرگه. پاش گه‌ران‌وهی به ماوه‌یه‌کی کم به‌لینه‌کی خوی به‌ جی هینا.

له ه‌مو‌روژه سخته‌کاتی ژبانی پیشمرگه‌اپ‌تی م دا له مسنگوراپ‌تی، باله‌کاپ‌تی، نا‌کوپ‌تی، سوزان، خوشناو‌تی بو هر جبهه‌ک تچوم، هم‌یشه دو شهرپام له گ‌ل بو ه‌ردو‌کیانم له قندیل ناسی: محمد مولود و علی نبی، به خویان و پیشمرگه‌کانیان‌وه له گ‌ل خوم نه‌ون و، هر کاریکی دژوار به‌تاپ‌ته ریکمان په‌ یه‌کی لم دوانم، نسیارد و، به بی ترس له مردن جبهه‌جیان نه‌کرد.

*

ره‌ونه

له کاتی گواستنه‌ودا له ریگا توشی هواره‌کی حسینی برام شوان بون. حسن له گ‌ل چند کسبکی تردا چو بون بو راو چند س‌ری بزنه کیو‌پیان کوشت بو. ۳ س‌ریان دا په‌ نیمه. له گ‌ل خومان بر‌د‌مان بو ه‌واری تازه، لوی چاکمان کرد.

بناری قندیل له ه‌ردو د‌وی لبر‌ه‌واری زوری ه‌مو. دول و شیر و زرد و ماهی زوری تی دا بو، شونی ژبانی ده‌بای کیوی به‌ تاپ‌تی نیری و بزنه‌کیوی بو. چند

راوگمړيکي شاره‌زای شاخووانیې له ناو خوږیان دا ریک نه‌کوتن. د‌سراسته‌کان له سر
ریځای ه‌پوانه‌کدا خوږیان مه‌لاس تدا و، چمند ک‌سپیکیش «ج‌لدب» ی ه‌پوانه‌کانیان
راو ت‌نا. ه‌پوانه‌کان نه‌کوتنه پوس‌ی د‌سراسته‌کانوه و، نه‌پان کوشتن. پ‌م جوړه راوه‌پان
توت: «ره‌ونه».

چپاکانی کوردستان چمن‌دین جوړ ه‌پوانی ک‌پ‌ی ناپایی ه‌پوه. م‌ر، پ‌ن، شور
«فیله‌ گ‌وه»، و‌ج «ه‌رس»، پ‌نگ، وش‌ک، ر‌وی، ده‌ل‌ک، ک‌متیار... په‌لام راوی یی
«د‌سپ‌لین»، تزوی هند‌ی ده‌عبای ک‌پ‌ی وه‌کو: م‌ره ک‌پ‌ی و شوری پ‌راندوت‌وه و،
هند‌یکي ت‌ری‌ی وه‌کو پ‌نه ک‌پ‌ی و ناسک خست‌وه م‌تر‌ی له ناو‌چون‌وه.

*

ن‌ستیلی سادر

د‌راوی گ‌وی‌ی ک‌وت پ‌ه نیوان ز‌ه‌پ‌ره چپاکانی «سادر» و «جاسوسان» یوه.
ه‌ا‌ینه ه‌واړیکي خوش و، کانی و ناوی سارد و سازگاری ه‌پو. هند‌ی دار و چپ‌ل‌ک‌شی
پو سوتاندن لی د‌س نه‌کوت.

که په د‌راوی گ‌وی‌ی دا شور نه‌پ‌ت‌وه پ‌رو خوار نه‌پ‌سته دوله کوگی لم‌وش‌وه
که شور نه‌پ‌ت‌وه تادی ه‌رو شاخی نم‌بر و نم‌بر «جاسوسان» و «سادر» له پ‌ک‌تری
ن‌زیک نه‌پ‌ت‌وه پ‌ش ت‌وهی پ‌گاته گ‌وندی «س‌وس‌نی» نه‌پ‌سته تن‌گ‌یکي زور ت‌س‌ک. تم
ت‌نگه شو‌ن‌یکي له پ‌ره پ‌ دروست‌کردنی د‌پ‌اړیکي پ‌رز، ناوی کانی و جوگاکانی دوله‌که
و، ناوی پ‌ازان و پ‌ف‌راو له ن‌ستیلیکي گ‌وره‌دا کو پ‌کاته‌وه. په در‌پ‌ایی تم دوله ه‌یچ
ناوه‌د‌ن‌س‌به‌کی تی دا نه‌په و، ت‌ری‌یکي ت‌وتوی تی دا نه‌په له ه‌یچ و‌ری‌یکي سال دا په
ک‌ل‌کی ک‌شت‌وکال یی. ه‌م‌وی ل‌پ‌زایی شاخ و پ‌رده‌ل‌اند. ناره‌کی نه‌توان‌ری په کار پ‌ی‌ری
پ‌ر ناوه‌انی د‌شتی ق‌ل‌د‌زی و پ‌ره‌م‌پ‌ن‌انی کاره‌بای ناوی.

*

ناتارامی له «ج‌م‌ز‌دی نارام» دا

د‌ام‌ز‌راوی د‌ن‌بی ش‌به له ک‌ونه له ن‌ران دا گ‌رن‌گ‌ی‌به‌کی تای‌به‌تی ه‌پوه. چمند
ج‌با‌از‌ی‌به‌کی پ‌ن‌ره‌تی له هی س‌ونه ه‌په:

- د‌ام‌ز‌راوی د‌ن‌بی ش‌به ر‌یک‌خ‌راویکي ه‌ره‌م‌ب‌یه، «آیت الله العظمی» پ‌ک
«م‌وج‌ت‌ه‌یدی نه‌ک‌بر» «م‌رج‌عی ت‌قل‌ید» ی ه‌س‌و ش‌به‌ک‌انی ج‌پ‌هان، له لوت‌کی
ه‌ره‌م‌ک‌د‌ایه، د‌وی ت‌وی‌ش چمند «آیت الله العظمی» و، ن‌ن‌جا چمند ناپه‌ت‌ول‌ل‌ای‌ک، پ‌ن‌که
ف‌را‌ونه‌ک‌د‌یشی ه‌زاران «ح‌به الاسلام» و «ث‌قه الاسلام» و، ده‌پان ه‌زار «ط‌لابی علمی»

- دامسزروی شیعه له روی داراییهوه سرینهخوبه له دسهلاتی دولت. هیچ مهلاهدکی شیعه و هیچ خوندنگا و «خوزهی عیلمیه» پشت به موجه و پارمندی دارایی حکومت ناهستی. نهمش سرینهخوبی کار و نهجتهادی بو دابهن کردن. کاتی خوی رهزا شا هملیکی زوری داوه بیهستی به حکومتوه سرکوتو نهوه.

- توانندی گهپشتون به پایدی «نایهتوللا» جوری له «حصانه» پان هیده نهپانپاریزی له لپهچانهوهی قانونی و گرتن.

سالی ۱۹۶۳ شا «نینهیلایی سفید» ی راگهپاند. وستی هندی نالوگوری سیاسی، نابوری، کومهلایهتی، روشنبیری له ژانی خهلیک دا بکا به نهازی نهوهی بنکهبهکی کومهلایهتی فراوان له ناو گهلاتی نیران دا بو پشتوانی له خوی دروست بکا. دامسزروی دینی شیعه به توندی دژی هندی لم ریفورمانه راوستا. بو به رویرو بونهوهی خونهواری له نیوان رژیم و دامسزروی شیعهدا. ناخوندیک به ناوی روحوللای خومهینی رهبری نم جولانهوه به بو. رژیم جولانهوهکسی سرکوت کرد. خومهینی کوهته بهر تنگ پی ههلا چین و دسدری ساواک، بهلام دامسزروی دینی شیعه، بو نهوهی خومهینی له گرتنی ساواک پپاریزی، نازناوی «نایهتوللا» ی پی دا. بهم هویهوه شا نهپتوانی بگیری، دوری خستهوه بو شونه پپروزهکانی عراق.

بهروالت رژیم زال بو. هر کس و تاقسمی رهختی لی بهگرتابه تفسروتونای نهکرد. وهکو نارازیمانی نیرانی نهپانوت: «تیرور و نهختننا» بالی به سر نیران دا کیشا. هندی تاقم دروست نمون بهلام ساواک به توندی سرکوتی نهکردن. هزاران کسپان له زندانهکان ناخنی بو، هزاران کسپان به لیدان له زندانهکان دا و له سر جاده کوشت. نایانگی سیاسی رژیم له دنبا دا زرا بو. وهکو بهکی له نمونهکانی پپشیل کردنی مافی مروف سیری نهکرا. خوندکارانی نیران له «دروه» «کونفیدراسیون» بکپان دروست کرد بو چالاکیهکی زوری نهواند بو رسرا کردنی شا و ساواک و رژیم نیران. نیسام خومهینی له نجف وهکو دوژمنیکی سرسختی شا ناسرا بو. بهلام چالاکیهکی نهوتوی نهفنهواند تا ریککوتنی جهزایی ۷۵ که نهتر پپوهندی عراق - نیران ناسایی بوهوه و، هاتوچوی نیوان دانهشتوانی همدو ولات گرم بو. هزاران نیرانی سالانه نهچون بو «زیارت» ی شونه پپروزهکانی شیعه له نجف، کربلا، کاظمیه... و، سدان قوتابی بو خوندن له مزگوتنهکانی دا نهمانوه. نمه هملیکی گورهی بو نیسام خومهینی رهخساند پپوهندی خوی له گیل دامسزروی دینی شیعه له نیران تازه بکاتوه

و، بکمیت هاندان و سازدان و جولاندنی. نیران لمو کاتدا زیاتر له ۸۰ هزار مزگوت و ۱۸۰ هزار مدلاي شهیدی تی دا بو.

یدکی لمو تاکتیکه تازاندی نیمام خومهینی دای هینا: «شورشی کاسیت» بو. خومهینی وتاره‌گانی خوی له سر شریتی کاسیت تومار نه‌کرد و شاگرد و لایندگره‌گانی به ناری «گورانی و موسیقای شرقی» یوه نه‌پانبرده‌وه بو نیران و له مزگوته‌گان دا لی یان نده‌ایوه و، له تاران و قوم و شاره‌گانی تر له دوگانی تسجیلات توماریان نه‌کرد و نه‌پان فروشت. جگه لممش کتبه‌گانپان نه‌برده‌وه بو نیران.

نارغزایی له ناو نیران دا تا نه‌عات زیادی نه‌کرد و له پیرامبر نه‌ودا تیرور و نیختیناق تا نه‌عات زیادتر نه‌بو. فساد له همو پواره‌گانی ژبان دا: فسادی نهداری، مالی، سیاسی، مذهبی... قولتر نه‌بو. بنمعالی سلطنته‌تی (خوشک و برا و کچه‌گانی شا) ره‌بری نم فساده‌پان نه‌کرد. چندمه‌ا قومارخانه و شونی راپورده‌نپان له سرانسیری نیران دا دامزړاند بو. نیشرف سرپرستی توری ناوخر و جبهانی بازارگانی هپروینی نه‌کرد. بنماله‌کمی شا که کاروباری نابوری خوبان له «پوښادی پهلوی» دا ریک خست بو، بو بو به گموره‌ترین دولتمندی نیران و، له همو سودا و پروژه نابوریه قازانجداره‌گان دا پشپان هېو.

شا به پوښی تېسپرونی ۲۰۵۰۰ سال به سر دامزړاندنی رژیمي شایدتی له نیران دا ناهنگیگی گموری گیرا و، خوی به میراتگری نعتی ۲۰۵۰۰ سالی شایدتی نیران دانا. بودجه‌یکي گموری بو نم ناهنگانه ترخان کرد بو. نم ناهنگانه له باتی نوهی جیگای شا له ناو نیران و دنهادا قایمتر پکا کردی به نیشانه‌ی تیری ره‌خنه و نارغزایی.

بو روزکردنوهی پیرورگانی خوی شا کتبه‌یکي به ناوی: «به سوی تمدن بزرگ» بلاو کرده‌وه. نم کتبه وهرگیردراپه سر همو زمانه گرنگه‌گانی دنیا. هژاری موکریانی یش کردی به کوردی. هرچی نم کتبه‌ی خویند پوهه لاپان وا بو شا توشی نه‌خوشی میگالومانیا «جنون العظمه» پوه. شا وای بلاو نه‌کرده‌وه که له ماوهی چند سالی داهاتودا نیران ته‌کا به هیزی نابوری پینجیمی دنیا و، وای دهرنبری که له ناوچه‌کدا نیران «جمزیری نارام» و، فونده‌یکي دیموکراسی نه‌توبه له روژناوایش دا ویندی نه‌ه.

شورشی کاسیت تا نه‌عات کاربگتر نه‌بو. نوپوزسیونی نیرانی که تا توسا ره‌بریکي دیار و هیلکوتوپان نه‌بو سرکرداپه‌تپیان پکا دژی شا و «رژیمی سلطنته‌تی» خبریک بو سری دهرنه‌پنا.

دوای ۱۲ سال سروکاپه‌تی و مزیران له ۱۹۷۷ دا، شا عیبهاس هوه‌پدای لی خست و جهمشیدی ناموزگاری دانا به سروه‌مزیران. نم گورینه کاری له بزوتنه‌وی نارمزایی نه‌کرد. نموش هیچ گورینیکی له ژبانی سیاسی دا نه‌فهام نهدا. حیزبی «ره‌ستاخیز» تمنیا حیزبی ره‌گا دراو بو. نموش حیزبیکی شاپهرست بو، ساواک پیکی هینا بو، خه‌لک‌پان به زور لی کو کرد بوهوه.

هندی له سیاسیه ناسراوه‌کانی تیران وه‌کو: د. کهریمی سنجایی، مه‌ندی بازرگان، شاپوری بهختیار، داروشی فروهر، مه‌تین ده‌فتری... کپوت بونه جموجول. پاشاوه‌کانی «جبهه‌ی میلی» سرده‌می موصه‌ده‌ق و هندی له حیزبه‌کانیان ره‌ک خست بوهوه و، بیهون به ناوه‌ندی نوپوزیسیونی شارستانی و دیموکراتی.

مه‌ندی بازرگان، «کومیت‌ی دیناچ له نازادی و حقوقی به‌شهر» ی دروست کرد بو. به‌لاوکراوه‌ی له سر مافی مروفی تیران ده‌وته‌کرد.

تاقمی له قانونیه ناسراوه‌کانی تیران کپوته ده‌مکردنی به‌پاننامه سه‌پارت به دس تی خستنی حکومت له کاروباری دادگاکان و، تاقمی له نوسرانی ناسراوی تیران کپوته به‌پان ده‌مکردن داوای نازادی ده‌میرن و نوسین و لاپردنی سانسوریان نه‌کرد.

به نه‌پنی یش سهدان به‌پان و به‌لاوکراوه دژی شا و ساواک ده‌وته‌چو.

شا له ژیر گوشاری به‌یوه‌به‌رایه‌تی سروکی نمومریکی کارتمر دا به‌رنامه‌ی «فضای باز سیاسی» راگه‌باند که گویا به‌یوه لیبرالیزم نه‌چی.

سره‌تای سالی ۱۹۷۸ له «قوم» خویشاندان ده‌ستی پی کرد. داووده‌زگی تاسایشی شا به توندی لی پان دا و، چمند کسی کوژرا. له چله‌ی نم روداوهدا له تهوریز خویشاندانیکی گه‌وره ره‌ک خرا. خه‌لک هیرشپان کرده سر باره‌گاکانی حیزبی ره‌ستاخیز، سینماکان، بانک‌کان، ده‌زگاکانی تاسایش لم خویشاندانمش دا. ۳۰ کسپیکان کوش.

بو چله‌ی کسوزاوه‌کانی تهوریز پیشه‌وایانی شه‌سه داوایان له خه‌لک کسره خویشاندان بکمن. له تاران و نسفهمان و زور شاری تری تیران خویشاندانی گه‌وره کرا و، له هندی جی بو به پیکادان له نیوان خویشاندهران و پولیس دا.

یادکردنه‌وی چله‌ی کسوزاوه‌کان بو به په‌کی له تاکتیکه سرکه‌وتوه‌کانی سازدانی خه‌لک بو خویشاندان. به‌لام خویشاندانه‌کان تا نه‌عات زیاتر ره‌نگی ده‌نپهان نه‌گرت و، مه‌لاکان نه‌هاتنه مه‌پدانی کاروه، ده‌وری سرکرده نادینه‌په‌کان کمتر نه‌بوهوه.

روژی هه‌پنی خه‌لک له مه‌پدانی ژالده‌ی تاران کسونه‌وه بو یادی کسوزاوه‌کانی

سره‌تای نهلولی ۷۸ به‌لام داوودزگاگانی ناساپش گولل‌بارانی خوپیشاندانه‌ک‌ه‌یان کرد و نژیکی ... ۵ کسپان لی کوشتن. نم روداوه به ناوی «جومعی سپاه» ناوی دهرکرد. نم کوشتاره شه‌پولی نارمزی و توندوتیژی له سرانسدی نیران دا زورتر کرد و، بو به سره‌تای قوناغیکی تری پر توومی بزوتنوی دوژمنایه‌تی شا.

خوپیشاندان و مانگرتن پهری نسمند، شوینه‌گانی وه‌کو: مزگوت، زانستگا، بازار، کارگاگان... و، چنه جهاوزه‌گانی کومل وه‌کو: روشنیر، بازگان، چینی ناوگی، کریکاران... و، رهازه سیاسیه‌گانی راست و کونه‌پاز و، و چندی پیشکوتنخوازی وه‌کو: دهنی، کومونست، مارکسی، دیموکرات، نه‌تووی و نیشتمان‌پسرووی... نه‌گرتوه.

شا بو نه‌وی نارمزی خملک دایرک‌نیتوه هندی نالوگوری کرد. جمشیدی ناموزگاری لایرد و، شریفی نسمامی به سرومیزان دانا و، جمنیرال نم‌سیری له سروکایه‌تی ساواک لایرد و جمنیرال موق‌ده‌ده‌ی دانا به‌لام نم نالوگورانه شتیکی نه‌وتو نهنون هلمومرجی داگیرساو بکوژنیتوه. دروشمی «مرگ بر شاه» کموت بوه ستر زمانی همر کس و، خملک به گشتی نه‌پانوست شا پروات و رؤمی شاه‌تی بروخیزی.

شا، جمنیرال نووه‌پسی دانا به «فرمانداری نهمازی تاران»، نویش کرونوه و خوپیشاندانی قه‌ده‌ه کرد. به‌لام جولانه‌وی نارمزی تاکتیکی خوی له خوپیشاندانه‌ه گوری بو مانگرتن. روژانی پرسه و ماتمی کوژواوه‌گانیان نه‌کرد به روژی مانگرتنی گشتی. دوکان و بازار دانمرا و، زانستگا و خوندگاگان نه‌ستران، کریکاران ده‌ستیان له کار نه‌ک‌شاپوه و، دائره‌گان ده‌امیان نه‌ه‌کرد.

شا له کوتایی حوزه‌برانی ۷۸ دا له گفتوگره‌کی روژناموونی دا به هوالنوسیکی نم‌سریکایی وت بو: «هیچ کس ناتوانی من لایری، چونکه ۷۰۰ هزار سپایی و، همر کریکاران و، زورایه‌تی خملک پشتیوانی من».

خومدنی بو بو به دوژمنیکی راسته‌کینه و هاندیری جولانه‌وی نارمزی له نیران دا، دروشمه رفورمیستیه‌گانی سیاسیه‌گان و مه‌لاکان، که نه‌پانوست له چوارچیه‌وی قانونی نسماسی نیران دا تازادیه‌ک‌ان دایین بکن، به جوریکی بنه‌رتی گوری به دروشمی روخاندنی رؤمی شاه‌تی.

گورانی دوخی سیاسی نیران کاری له چارمنوسی نیمش نه‌کرد، له پهر نه‌وه بو نیمه جیگی دلوخ‌شیه‌کی بی نمندازه بو: رؤمی شا وه‌کو دوژمنی نه‌تووی کوود به گشتی و، وه‌کو دوژمنی یه‌کیتی نیشتمانی به تایه‌تی و، وه‌کو پالیشتی بنه‌مالی

بارزانی و قم، توشی تنگروچلمعه‌ی کی قولی له چار سه‌ره کردن نهاتن هات بو. له دوروه به وردی چاودهری روداو کاغان نه‌کرد.

بهرارمان دا بو پشتیوانی لم جولانوه به ماسجه‌لال به ناری شورشی کوردستانی عیراقوه چند نامه‌یک بو سرگرده ناسراوه‌گانی بنوسی و، نامادی بی یه‌کیتی دهری بو هر جورده هاوکار به‌کی ثوان به چاکی نوزان.

ماسجه‌لال نامدی بو نیمام خومه‌ینی و، ناپه‌توللا شریعه‌مقداری، ناپه‌توللا حسینعلی مونتهدهری و، چند کسبکی تر نوسی. نامه‌کی نیمام خومه‌ینی مان نارد بو ریک‌خستن ثوان به ده‌ستکی ثمین دا بوی بئیرن. نامه‌گانی تریش ساعید و جعفر ناردیان بو هاوکارانی خویان له نهران پی یان بگه‌بئن. ریک‌خستن کسبکی شاپه‌ستیان دوزی بویه نامه‌که‌یان پسا نارد بو نجف بو خومه‌ینی، نویش داود حسین، هاوکی شهید سلمان، له ریک‌خواری «هلوی سور»، که تازه له بغداد نیمام کرا بو. هاوکی سلمان کسبه‌تیه‌کی ناسراو بو له ناو کورده شه‌که‌کان دا، خلکی منده‌لی بو، به‌لام له بغداد دانیشیت.

نهران و عیراق لو کاتدا هردو که‌یان کبشی ناو‌خویان هبو لاکمی تر نه‌توانی به کاری به‌ینی: نهران کبشی خومه‌ینی و، عیراق کبشی کورده. هردولا نه‌یوست لاکمی تر رازی بکا بو نه‌وی یاری بهم ناگره نه‌کا و، یارمه‌تی جولانوه‌که نه‌دا. رژیم شا جولانوه‌ی کورده عیراقی گمارو دا‌بو، هاوکاری له گه‌ل کار به‌دستانی عیراق نه‌کرد بو دامرکاندنوه‌ی. رژیم به‌عیش هاوکاری نهرانی نه‌کرد بو گمارودانی نیمام خومه‌ینی.

کار به‌دستانی عیراق به‌ی چالاکی خومه‌ینیان گرت و، ریک‌که‌یان گرت له لاینگره‌گانی سردانی بکمن. به‌مش دانه‌کوتن. وزیرانی دهره‌وی عیراق و نهران که چوبون بو کپونه‌وی کومله‌ی گشتی نه‌توه به‌گرتوه‌کان، ریک کوتن خومه‌ینی له عیراق دهر بکمن. نیمه له نهران دا ده‌نگی دابه‌وه و بو به هوی شه‌پولیکی تری مانگرتنی گشتی له تاران و شاره‌گانی تر دا. عیراق گوی ی نداده نارفزایی خلکی نهران خومه‌ینی دهر کرد. خومه‌ینی ماوه‌یک له سه‌ر سنوری کوت ماوه‌وه هیچ ده‌ولتیک ناماده نه‌بو به‌گرتیه خوی. سه‌ره‌نجام فره‌نسا ریگای دا. ۶ ی تشرینی به‌کمی ۷۸ خومه‌ینی که‌پشته فره‌نسا. له «نوفیل لو شاتو» له نزیک پاریس باره‌گای دانا.

سالی ۱۹۸۴ له کاتی گشتوگوکانی به‌س - یه‌کیتی دا، سه‌عدون شاکیر، وزیرانی ناو‌خوی نه‌وسای عیراق، روداوی دهرکردنی نیمام خومه‌ینی له نجف و له عیراق بو گبیرانه‌وه، وتی: «که پیمان وت تو له عیراق دالده دراوی بوت نیه دس به‌خپشته

کاروباری نیرانوه. له وهلام دا وتی: «مسلمی نیران توارو یوه من په پام هیڅه پر هغو جیهان». وزیر عیراقی، که ماوه په کی دریو سړو کی دهزگای «موخا پرات» ی عیراق یو، دانی پوهدا نا که هرگیز په پیران دا نغښتات، نم ناخونده پیردی له نجف کتوت یو دسه لاتیکی شاردراوه و نهینی وها گوروی هبی و، هبی پم ریفره نفسانه پیه. بیگومان نه گمر موسا پدیس نوه پان پزانیا په هرگیز نه پانته پشته له دستیان دهرچی.

نکه دهرچی نو لیل لو شاتو له روی جوگرافیه پوه، له چار نجف دا، له نیرانوه دورتر یو، په لام یو نیمام خومه یی له روی پیوندی کردنوه په نیران و په لاینگره کانیه له دنیا دا تاسانتر و، نازادی جولان و قسه کردنی زورتر یو.

دستمی نو پراپتی په کیتی که پیک هات یو له: د. فوناد معصوم، عادل سرود، محمد همدی، دو چار له نو لیل لو شاتو دپداری نیمام خومه پنه پان کرد. چاره نوی شورشه که هیشا دپار نهیو، د، نیراهیم یزدی یش له دانېشته کدا ناماده نهی. نو پراپتی په کیتی لم دو دپاردها:

پشتیوانی توارو په کیتیپان له شورشه که دهری یو. ناماده یی په کیتیپان پشان دا یو که هغو هیز و توانای خوی پخاته خزمتمی شورشی نیرانوه.

ناماده یی په کیتیپان دهری یو یو مشقدادانی لاینگره کانیا و گوزانوه پان، یو گوزانوه یو چدک و تقدیمتی و، له کاتی پیوست دا خوریک کردنی نرتمی نیران په شریوه له سر سنوره کان یو نوهی نتوانی هغو هیزه کانی له سر توان کو پکاتوه. ناماده یی په کیتیپان دهری یو یو نهمادانی هر کاریکی توان داوای پکن و پمان بکری.

نیمام خومه یی سپاسیان نکا و، نملی نیمه نیستا پم ریگاپه شری رژیم نکه پان، نه گمر نم ریگاپه سرکوتو نهیو، موسا پنا نه پنه پر چدک و، پیوستیمان به هاوکاری نیو پش نهی. نینجا لی ی پرسی یو: نیوه چیتان له نیمه نوهی؟ نو پراپتی په کیتی و ت پویان: روخانی شا یو نیوه چمند گرنگه، یو نیمش نهونده گرنگه. نیمه تغیا سرکوتنی نیوه مان نوهی!

*

له کاتیک دا سرانسرې نیران گری گرت یو، کورده ستانی نیران هیشا له خاموشیدکی وگر خاموشی گورستان دا یو، نمش نه گراپوه یو چمند هوبدک، لوانه: ۱. دانېشته رانی کورده ستان به تاپه تی کورده کانی نو ستانه کانی کورده ستان،

نازدر بایجانی غمری، بشیکی کرماشان سونندن و، مهلاکانیان هیچ جورده پهبوندیده کیان له گدل دامفرزای دینی شیعهدا نهبو. بانگوازه کانی خومهینی و پیشواکانی تری شیعه نهپسه توانی کاریان تی بکات و بیانیزوینی، به تایبتهتی چونکه پیشینه یه کی دورودریزی چوسانعوئی معزهبیی سونندی ژیردهسته له لایهن شیعهی دهسلاتداروه، له بهیری خلک و پیشوا دینییه کان دا مابو.

۲. لهوش گرننگتر کوردستان پوشاییه کی سیاسی گمروهی تی دا بو. هیچ ریکخراویکی سیاسی تی دا نهبو، خلک ساز بدا و ریکی بخا و رهبریی بکا بو دس پی کردنی بزوتنوه یه کی سیاسی دژی شا و ساواک. نوسا «کومله» ریکخراویکی پچوک بو پیک هات بو له ژماره یه کی کم کادر. هیشتا خوی ناشکرا نه کرد بو. نهپش نهویست توشی زهره ر بهی. «حیزبی دیموکراتی کوردستان» بش له ناو نیران دا ریکخستن با نفوزی نهبو. سرگرده و کادر و ئه ندنامه کانی دور بون له کوردستان و روداو ه کانی ناو نیران. هه ندیکیان له بهغدا و هه ندیکیان له ئه وروپا بون. دهنگی یاسه کانیان له رادپرکانی دنیاوه ئه بیست.

*

ئهو مابهوه یی له دهراوی گوزیری بوین له مابهوهی چهند روزیکی کم دا چهند کسبکی تاسراو هاتنه ریزی پیشمه رگه وه له وانه: سهید سهلیم، شیرکوی شیخ عهلی، نیهراهم جلال.

نیهراهم جلال له سه رکرده یی ناوخوی ریکخستنی کومله بو. له قه لاتوکانه وه که هات بو له ریگا له گدل هه ندی له پیشمه رگه کانی مهنگور ده میان له بهک گیرا بو. کیشه یه کی زلی له سه ر دروست بو مام جلال بو پشتیوانی له نیهراهم به توندی چو به گزیان دا و سزای دان. برام له سه رکرده یی مابهوه بو به ئه ندانی ناوه ندی کومله.

شیرکو خوی به هیچ لایه ک دا ساغ نه کرد بهوه. پیش ئه وهی بهت بهی به پیشمه رگه له سه لیمانی مهحمودی مهلا عبیزه تی دی بو، مهحمود ناموزگاری کرد بو بهت لای من و پاش گفتوگو نینجا کاربک بهگریته نهستو. شیرکو له سه رتهای دس پی کردنه وهی شورش دا ئه ندانی قم بو ته سلیم بهوه. باوه ری به پارتی نهبو. له کارمسانی هه کاری دا، نارازی برای که له گدل کاک عهلی پیشمه رگه بو، کوژرا بو. چهند روزی لای نیمه مابهوه به ناوی سه رده نه وهی تارچه کی خویان خواحافیزی له نیمه کرد. چو به لای رهسول. رهسول کرد بوی به مهستولی بزوتنوه له دولی جافه تی.

سهید سهلیم له ریکخستنی بزوتنوه بو، سهردانی رهسولی کرد بو، رهسول زوری

قسه بر کرد بو له دژی مامجهدلال و دهکیتی، که هاته لای نیمه نهیوست باری سمرنجی هردولا له دهک نزدیک هکاتموه. له گهله خوری چمند پیشممرگه به کیشی هینا بو. دهککیان نموره همان سهدیه بو. رحمان برای محمود سهدیه بو. محمودی برای له سمرتهای دس پی کرد نموده فرماندهی کمرت بو له باله کاهیتی. پیاریکی هملکوتوی قارهمان بو. به زوری نم پهرینهوی پیشممرگی له پردی ناونده دابین ندرکد. نمو کاتنی نیمه له برادوست بوین شهید بو. محمود هآوری ی کومله بو.

سهد سلیم دانرا به فرماندهی همرمی ۱۲ ی رواندز و، دانای محمد مجید به راهبری سیاسی همرمه کدی. پیکوه رویشان بو ناوچدی کاره کانی خویان. بهلام سهد سلیم که توره بونی مامجهدلالی له منگوره کان هینی، زوری پی ناخوش بو نیتتر دلی ره نجا.

*

لیپرسینهوه

سهد کاکه و قادری مامند ناغای پشدیری همدوکیان لای قم له دیوی تورکیا دس به سمر بون. هملپان بو هملکوت بو هملات بون. به دو قولی له دیوی تورکیاوه خویان کرد بو به بادپان دا و به چمند روزی به ناو کوردستانی عسراق دا گه بهشتنموه لامان. سهد کاکه نندامی سمرکردایتی بزوتنموه و، دهکیتی و، فرماندهی همرمی ۸ ی دهشتی هولیر بو. قادرناغاش فرماندهی همرمی ۱۲ ی پشدیر بو.

سهد کاکه له شورشی نهلول دا سمرلق بو بو، سمرتهای نم شورشمش کاک خالید قسهی له گهله کرد بو له گهله خوری هینا بویه دهموه. کاهراپهکی نمخویندوار بو بهلام زیرهک و فیلهاز و قسه خوش بو. له سمردهمی پاشاهیتی دا چمند جاری له سمر دزی گبرا بو. نم شورشمش دا خوشکبکی خوی گوشت بو له سمر نموهی پی رفزامندی نم شوی کرد بو.

نمو کاتنی نموان هاتنموه نیوانی بزوتنموه له گهله دهکیتی تا نهعات ساردر تر نمبو. عملی سلیمان برنیپیچ بو و، خوری به کادری بزوتنموه دانغا. بو تیسمار کردنی هندی نمخوش چو بو بو ناو همداری منگوره کان و، هندی قسهی ناشیرینی له دژی کومله کرد بو. قسه کهمان پی گه بهشتنموه زورمان پی ناخوش بو. مامجهدلال له همومان زیاتری پی ناخوش بو. نامدی بزوتنموه نوی له سمر نمو قسانه لی ی پهرسنموه. گوی ی خویانیان لی خمراند. مامجهدلال گلیدی کرد. سهد کاکه سمری رسول و نموانی دا و هاتموه. سهد کاکه به مامجهدلالی وت: «بوی شکات له عملی نهکیت چونکه قسهی کردوه و گلهی له

رهسول نه کمى چونکه لى ي نه پرسيوه تموه؟
مامجدهلال وتى: «ندى چى لى بکىم؟»
سهد کاکه وتى: «وه کو من محاسبه يان بکاه»

مامجدهلال وتى: «چون؟»

سهد کاکه وتى: «له شورى پيشودا سرلقبکىم هير زو زو له لای باره گای بارزانی شکاتى لى نه کردم. چنډ جارى ناموژگاريم کرد شتى وا نکا کىلکى نه گرت. روژيکيان هات يو باره گای بهتاليون. منيش چومه مالموه چهک و فېشه کدانه کمم دانا. دارىکى نستورم هيلگرت له کمنديک دا شاردموه. چومه باره گای له بير چاوى همويان به گومى پخپير هاتى کاپرام کرد و نم لا و نمو لایم ساچ کرد. پاش نختى وتم نېشم پېته. له گيل خوم بدم يو کمنده که. هتا توانيم دارکاريم کرد و پېم وت هرچنډ شکاتم لى بکى لى لمولا وهات لى نه کم. چومسوه يو مالموه و لمويوه چومسوه يو باره گای بهتاليون. کاپرا کرد يو به هرا کوا من لېم داه. وتم درو نکا به بيرچاوى هموتانوه من ريزم لى گرتوه و، نموش له من بهميزتر و قهلافتى گموره تره چون نه توانم لى ي بدم. کاپرا نېتر تمى يو بهراى بير شکاتى لى نه کردم.

توش پېوستى نه کرد شکات له عدلى سلېمان بکى. بانگت بکرايه يو نېره يتوتايه درماتان يو هاتوه وده بهشت بدم. که هات له بير چاوى همويان ريزت بگرتايه و نختى درمانيشت بدهتې. نېچا بهتېردايه يو کمندى له پناوه تيروپر داوکارت بکرايه. کس نه پېژانې و عدلى يش تمى نهو»

*

که چوينه ناو پايژه نېتر نمانتوانى بلېين: له تېشکانى هه کارى هستاوينه تموه.

- له روى سيايېهوه:

گله کومه کى ي دوله تانى ناوچه که يو تېشکاندى شورده که و، پېلاتى قم يو تېشکاندى بکېتى، ناويانگى بکېتى بهرز کرد بوهوه و، ناويانگى بنمالي بارزانی و قم ي زياتر داهزانده يو. خىلکى کوردستان به هاوه درديه کى قولوه سهرى بکېتى و، چالاکيه سياسى و پېشمهرگيه کانى نه کرد. له خويرانى پېشمهرگه کانى له شاخه کان دا و، جموجولى فراوانى نندامه کانى له شاره کان دا و، نازايه تى بى وينى گېراوه کانى له زيندانه کان دا، جياگای ريزى همو کوردى دلسوز يو. نموش زمينى گمشد کردنى ريکخراوه ي و پېشمهرگيه بکېتى خوشتر کرد يو.

- له روی پېشمېرگایه تیږه:

همو همدکان پوځپوښه و، هندی هېرم و «لوټ» ی تازهش دروست کړا بو. همدی ۱ ی همداسان (هملېجه)، مهلا په خستیار. همدی ۲ ی کمرکوک، صلاح چاوشین. همدی ۳ ی شاربازیر (چوارتا)، مستفا چاورهش. همدی ۴ ی جاقه تی (دوکان)، جمالی علی پاپیر. همدی ۵ ی قمردهاخ، سپروان «قهیسه تالهبانی». همدی ۶ ی پشدر (قهلاذه)، حاجی حاجی برایم. همدی ۷ ی بالهک (چومان)، زوری عبداللای روی. همدی ۸ ی هولیر، سید کاکه. سردرای نمانش همدیکی تازه له همدی ناسوس بو قادرناغای میراوده لی، په هاوکاری صدردهینی شیخ حسن و همدی پاهه کراغای پشدری و، همدیکی تازه بو جلالی حاجی حسن له پنجوین و، همدیکی تازه بو سید سلیم له رواندز - شقلاوه... دروست کړا.

«همدی پاریزگاری» که پاراستنی باره گاکانی سرگردایه تی له نستو بو که پش ۱۴ کمرت. هیچ کمرتیکی له ۴۰ پشمېرگه کمتر نهو. زوری پشمېرگه کان په پاره خویان چدکیان کړی بو، بو ژمانیش کسوکاریان باره تیپان ندان. باره تپه کی مه کتمی سیاسی، بو نمون، شتیکی کم و رمزی بو.

- له روی ریکخواوه پېښه:

گمشد کمرتیکی زور په سر ریکخسته نه پېښه ک ان دا هات بو. «کومبتهی سرگردایه تی ریکخستنی ناخو» په سرپرستی جمال تایر دهان کومبته و شاندی تازه له شاره کانی سلیمانی، کمرکوک، هولیر، بغداد... داسرواند بو و، «کومبتهی راپهرین» پش په سرپرستی حسن کوستانی سدان تیکوشمیری نوی پان له گه لاله، چومان، رواندز، همدی، شقلاوه، رانیه، هولیر... هینا بوو رزی ریکخستنهو. جکه لمان دهان ریکخستنی جیا جیای پچوگمان له شاره کانی کورستان دا دروست کرد بو. لق و ناوچه کانی پدکیتی پش له دیهاتدکان دا ریکخستنی فراوانیان دروست کرد بو. زوری ناوچه کان پوځا پوښه و، کادره کانیان په ناوچه کان دا پلاو پوښه و.

*

لعمروژاندا بیست مان هیزکی قم له تورکپاره په نار نیران دا هاتونه ناوچه سردشت. ورپای روف سمعاتی، پدکی بو له مسئوله کانیان، همدی پاهه کراغای میراوده لیبیان له گمل بو. همدی پشمېرگه پدکیتی بو، له کاره ساتی همدی دا گبرا بو، نم پدکی بو لواندی چو بوو رزی قم بوو. همدی کسان له سر کورده و، «پادداشتیکی نارغابی» شمان بو حکومتی نیران نوی. من چومه سر سنوری نیران

یادداشت‌کم تسلیمی نفس‌سریکی نیرانی کرد. هیزه‌کشمان کموته راوانانی هیزه‌کمی قم. بلاوه‌پان لی کرد. هومراغا گمراپوه ویزی به‌کیتی. له گډل خویان ۳ دوشکایان هینا بو. بویان دهرنچو بو له گوندېکی سردمشت شارد بویانموه. ناردمان دوزیپانموه و هیناپان. نم دوشکانه لموانه بون کاتی خوی له کاروانه‌کمی حسمن خوشناویان گرت بو. نعهه به‌کمبین و به‌جبهی چه‌کی قورس بو دستمان به‌کوی. بو پاریزگاری بنکه‌کاغان له پدلاماری هالیکوپتر به‌که‌لک بون.

*

سال به‌رمو سارد بون نمچو. دمرای گویزی به‌زستان له دنیا دانمرا. نمبو مشوری جیگاهه‌ک به‌خوین بو به‌سر بره‌نی زستان. نزدیک ۶ مانگ له همواره‌کانی دوله نی، شینخ نایش، گوزتسوی، خیلاپ، زهنگلین، سرشینخان، دژل پلوزر، به‌رخلیسک، تاتی، دژ، شهرگه، بازاری ورچان، دمرای گورگان، وارمیوان، دژله لینی، تنگی سلیمانی، دمرای گویزی... بوین. روژی ۲۰ ی تشرینی به‌کمی ۷۸ بارگه و بنعمان پیچاپوه به‌رمو «بیده‌لان» و لمپوه بو «خپی ناوزه‌نگ».

*

خبری ناوره‌نگ: پایتختی شورش

*

ناوره‌نگ، یان وه‌کو هندی له دانه‌بشتوانی ناوچه‌که پی یان ثوت: «خبری نوره‌نگ»، کتوت بوه نمرزی عهراق له سر سنوری نهران، له نیوان زنجیره‌به‌ک به‌زایی پیکه‌وه به‌ستراودا بو. به ناوی: قه‌لات، زینوی سور، گردی گرو، چاکی نسحابه، سرنسی و، همیشی له بتاری چپای مامنده دا بو. ناوچه‌به‌کی شاخوی پر دارودمون و، سرچاوه‌به‌کی ناوی سازگار له سرویه‌وه له کونه به‌ردی‌کی گه‌چی هیل نه‌قولا، له کۆنوه جوگاه‌به‌کی لی هیلگیرا بو به زینوی سوردا نروشت بو ناودانی زویه‌کانی «زه‌لی». لای روزه‌لاتی جوگاه‌به‌کی پچوک و، دامنه‌کی چمبکی گموره له نمرزی نهران، که زنجیره‌به‌ک چپای به‌رز بون، جپای نه‌کرده‌وه.

وشی «خر» چمند واتای جپا جپای هده:

خر: ۱. شیوی پر له خر‌که‌برد و زیخ و چو. وه‌کو: «خبری ناوره‌نگ» و «خبری چنناخ‌جپیان» له نزیک «عمریت». پند‌به‌کی پیشنان تلی: «گاران‌یان له خه‌وه نه‌برد، پیرزن له گۆلکه سوری نه‌پرسی». ۲. شینوی دانبری یان وه‌کو تۆپ. له گۆزانی دا تملین: «ممکی خر کرد وه‌ک هلو». یان تملین: «توشی مله خبری بوه». ۳. گشت، هسو. «خریان راه‌بج کردن بۆ شم». خروپر، خروخۆل: سیفه‌تیک‌ی نازدارانه‌به بۆ نافرته‌ی گۆشتن.

له گیل «کار» بش دا به کار نه‌بیری: خر کردنوه: کۆ کردنوه، گرد کردنوه. خر بونوه: کۆ بونوه، گرد بونوه. خر داخستن: داخستنی ده‌رگا به چاکی. هیل خراندن: هیل خه‌لتانندن، تفره‌دان.

خبری ناوره‌نگ و ناوچه‌کانی ده‌روپشتی له‌وه‌رگای خه‌لکی شینی بو. پیشتر ناودانی تی دا نه‌بو. نیمه که و‌یستمان ناوای بکه‌بنوه خه‌لکی شینی له روی دلسوزیه‌وه زورمان له گیل خه‌ریک بون لهو شینه پشیمان مان بکه‌بنوه. نه‌بانوت: «نم ناوچه‌به چوله له زستان دا به‌ری زوری لی نه‌باری، ریگا‌کانی هاتو‌جوی نه‌بستری، رنوی گموره له شاخه‌کانوه به سر ناوچه‌گدا دی. به‌هارانیش ناوه‌زی ی هده و، کانی دروزنی زوری لی نه‌تقی...» نیمه گوی مان نه‌دایه نم قسانه. ناوچه‌که له باری سرنجی جنه‌گیه‌وه نمونه‌ی بو بۆ بنکی پیشمرکه له هه‌لوم‌رجی نو زماندا.

به چوار دهوری شوینه کدا همر مدفرزه یا کورتیک شوینکی هملیژارد و چاکی کرد بو نوهی خپوهنې تی دا هل پدا. دنیا پهره سارد بون نچو، بو نوهی خپوهندگان له پای سارد و دلپدی باران پیارین به ناپلون دامان پوشین. کموتینه جیبه چی کردنی کاره سیاسی و پیشمرگه بیه کانی خومان و، مشور خواردنی پیوستیبه کانی به سر بردنی زستان.

*

کوبونوهی فراوانی کادره کانی کومله

سهرهزای کارساتی ههکاری، هم په کتبی نیشتمانی گمشوی کرد بو. هم کومله. ژماره ی پیشمرگه زیادی کرد بو، ریکه خست له گوند و له شار پهری سفند بو. کومله پیوستی به هندی گورینی بنهوتی همر له پیروپاوه و، له ناوه کوی و، له شپوهی کارکردنی دا. نمیش له دمه لاتی من دا نهو، پیوستی به کوبونوهی کادره کان همر.

کوبونوهی کادره کان له گوندی شینی ریک خرا، نمجارهش له شپوهی سیمیناردا پهریوه نهرا.

تا نو کاته کومله ناوی کومله ی مارکسی - لینینی بو، پهری مارکسیزم - لینینیزم - پیروپاوهی ماوتسی تونگی نه کرد. کادره کانی هم گچانه پهریوه نه کران و، پهری نامه ی تپه گه باندنی تعلقه روشنپییه کانهشی له سر نو پتچینه به دامزرا بو. کومله ناوه کوی له گه نمرکه قورسه کانی قوناغه کدا نمه گونجا و، له گه سلبیتی کوردی ناساز بو. جاریکیان برادریک وتی: «نم ناوه بو تا قمی فلهلسوفی عهمنک له چاو باشه، له گوشتی کتیبخانه بهک دا، خهریکی خوندنوه و لیکولنوه بن، نهک بو ریکه خراویک سرکردا بهتی شورشیکی وه کو شورشی کوزد بکا». نم ناوه له لای هندی کس پیروزی بهکی بی نندازه ی همر. لم کوبونواندا گفتوگوی درژ و قول کرا بو گورینی ناوی کومله. سهرهجام گورینی ناوه کوی قبول کرا، بهلام ناوی جوراوجور پیشنیار کرا لهوانه: «حیزی شپوهی کوردستان». هندی لو هاورپانه له دنیا بی ناگا بون، لاپان واپو وشوی «شپوهی» سهریکی تابهتی تپا به. هملیکی زورم دا بو نوهی ناویکی گونجاو له گه هملومرجی کوردستان بهسپینم، له سر «کومله ی ره لجه دهرانی کوردستان» ساغ پهرنوه.

له دهرکردنی «وزگاری» دا چهند لاپهره به کمان ترخان کرد بو بو ویرگیرانی و ته کانی ماوتسیتونگ و، چهند لاپهره به کیشمان ترخان کرد بو بو شپکردنوهی

بیروباویره‌کائی سهاره‌ت به شورشی دیموکراتی نوی و، پارتی پیشرو و، شورشی
فهره‌نگیی چین و، باسی تری لهر پاهته. له سهره‌تای حفتاکان دا کائی له پاره‌گای
بارزانی بوین له قسری، پیکوه له گهل ماموستا ئیبراهیم محمد، کتییی سور: «چه‌پکی
له قسه‌کائی ماتسیتونگ» مان کرد به کوردی. کتیه‌کدی لین پیار: «بژی سرکوتنی
جەنگی گەل» پش همر من کرد بوم به کوردی.

بیروباویری ماتسی تونگ له کوردستانی عیراق دا، ناقسی له کادره‌کائی
«سازمانی ئینقلابی حیزبی توده‌ی ئیران له «ده‌وه‌ی ولات» که ئوسا له کوردستان بون،
پلایان کرده‌وه. ئیممانان و، دواپتر کومله له ژیر تنسیری ئه‌وان دا نم بیروباویرانه‌یان
وهرگرت بو. مه‌ستی سهره‌کی مان ئه‌بو: ره‌بازیکی سیاسی جه‌اواز و سهره‌خو له هه‌رو
حیزبی شیرعی (لوجنی سرکزی و قیاده‌ی سرکزی) و، هه‌رو پارتی (جه‌لالی و
مه‌لالی) پلوزینه‌وه. من خوم نه‌گهرچی ره‌بازیکی زلوم بو ماتسیتونگ هه‌بو، وه‌کو
هیرکهره‌وه‌کی شورشگیر و سرکهره‌ی میژیی گه‌لی چین، به‌لام له سهره‌تای دامه‌زاندنی
کومله‌وه ره‌ئیم واهو بیروباویری ماو «ته‌نی» نه‌کری، که چومه ئه‌روپاش هه‌ندی قه‌ناعت
و باوهرم زورتر گوران.

بیروباویری ماتسیتونگ هی قوناغی بو له جولانه‌ی کومونستی و
سوسیالستی دا به سر چو بو. چین له سر بنچینه‌ی بیروباویری ماتسی تونگ
«تیسوری سی جیهان» ی داهه‌نا بو، پشتی کرد بوه جولانه‌وه رزگاربه‌خوازه‌کائی وه‌کو
جولانه‌ی کورد و، پشتیوانی له حکومه‌ته ده‌کتاتوره‌کائی وه‌کو حکومه‌تی به‌عس نه‌کرد.
زور له سر نم باسه‌ دواهن، بیروباویری ماتسیتونگ لاهرا و، به‌یار درا وه‌کو
تجه‌ربه‌یه‌کی ناوچه‌یی که‌لکی لی وهرگیری.

ههر به‌م پی به، ره‌ژیه‌نیزم «تهریفیت» پش لاهرا.
له‌یکولینه‌ی هه‌لومهرجی ناوخویی و، ناوچه‌یی و، جیهانیی و، چونیه‌تی گه‌شه
پی دانی کومله و، گه‌شه پی دانی به‌کیتی نیشتمانی و، هیزیی پیشمهرگه‌.. به‌شی بو
له به‌رنامه‌ی کوه‌نوه‌کان.

کوه‌نوه‌کان هه‌شتا ته‌واو نه‌بوین، سالار له ره‌گای ئیرانه‌وه گه‌رایه‌وه، به‌هوی
دوسته‌کائی ناو ئیران مانه‌وه ته‌دره‌سی چهند جه‌گای ئه‌وی مان نارد بو بو هه‌لالاتی ده‌روه،
بو ته‌وه‌ی هه‌رکسه‌یک به‌هوی به‌گه‌رنه‌وه کوردستان، له ره‌گای ته‌وانه‌وه به‌سته‌وه. هه‌م
مامه‌جلال و هه‌م من ره‌زی زورمان لی گرت و، هه‌ج قسه و باسبکی کون مان نه‌دایه‌وه به
چاری دا.

مامجدلال و د. محمود له هندی لم گتوگوپاندا پشدار بون و. «موحاضره»
 ی دریان دهری هندی مسئله و پاسی گزنگ پیشکش کردن.
 له کوتای کویونوکان دا راگهپاندنیکي درېژم نوسی، هوم دا چوارچسوی
 فیکری کومله له سر نم پنچینه نوی پانه داپرومده.

*

شعری شینی و. «جنرال زستان»

تازه خریک بو کویونوگافان له «شینی» توار نهو، هوالبان بو هینان که
 باره گای گروکی فلهلکی پدک هاتوته رانیه و. هیزه گانی فلهلقیان ساز داوه پلاماری
 ناوچه کسمان پدا. به پله کوتای مان به کویونوکه هینا و. گسراپنوه بو ناوژنگ بو
 پشداري له دانانی ریوشونی هرگری و. پاراستنی ناوچه که. له ناوژنگ چمند خپوه تپکی
 شرمان هل داپو. هر له سهره تاره من له شونیک هلم داپو نای : «زینوی سور» بو.
 سرکرده ی نوسای فلهلکی پدک ولید محمود سهرت بو. وهکو نهانوت ولید
 پدکی بو له تفهسره هلکوتوکانی جهشی عبراق. له شعری کوردستان دا دستی
 راستی سقیت بو بو، له هر نوه به دستی چپ سلامی نه کرد. له روداوگان ۷۹ دا
 گیرا و صددام حسین کوشی.

حاجی حاجی برایم نمرسانده ی هریمی ۶ ی پشدر بو. نو لیسهرسرای
 پیشمرگه گانی ناوچه که بو. هندی له پیشمرگه گانی هریمی ۷ ی پالکیش لوی بون.

له ناوچه کدا ۳ جیگا گزنگ بو پر پاراستن:

- لوتکی مامنده که نهروانی به سر ناوچه که دا.

- هردهمی گوندی شینی.

- قویی جاسوسان، که له نرزی نیران دا بو، بهلام لو هرده نهروانی به سر
 ناوچه کدا.

به قسای حاجی هر ۳ شونه کوی قایم کرد بو.

نیمه له خپوته شه کوی خومان دا نوست برین، له نهروانی له لوتکی مامنده
 بو به تفه پدکی گسرم، ماوه پدکی خایاند و بی دنگ بو. نیمه هم چاومان له پلهسی
 دهریژ و. هم گوسمان له دنگی تفه بو. زوی پی نهچو چمند پیشمرگه پدک گیشته
 خپوته کوی نیمه، لوانه بون له مامنده کشا بونوه. وتیان: «هیزه کوی جهش زور بو و
 نیش کیم برین، نموده ی توانی مان شرمان کرد، هرگمان نه گرت و داپهزینه خواری.
 جهش مامنده ی گرت!»

نعمه کارسات بو، چونکه مامنده کللی ناچهکه بو، له یوه نښانتوانی به همدو لاکان دا شور بهنوه و پېگرن.

تا نو کاته همدا خوش بو، له پختی نښمدا گودا، کموته پړوشی بفر. تا نښات بهیتر نښو. سربازو کانی مامنده یان گرت بو، نښان توانی بو پښنوه. هندپکیان ردق بوون. کوژاو و برنده کانیان به جی هښت بو. داپننوه بو خواری. بفریکی تستور مامندی سپی کرد.

بو به یانی روژی دواپی چنند پولی هالیکو پتر به ناسمانی ناچه کدا کموتنه سورانهوه. نیمه خانومان هښتا دروست نه کرد بو له بن بورد و تاویر دا خومان قایم کرد بو. چندی تغه یان پکړدابه زمری له نیمه ننمدا. تازه ۳ دوشکامان له قم دس کموت بو. دوانیان خرابونه کار تغه یان له هالیکو پتره کان نه کرد.

جاسوسان بفر گرت پوی سپی نښه وه. چنند هالیکو پتریک تاقمیک سربازی له تمختابه کی بپردمی دا داپنن. باره گای کوپخاکانی منگور له دولیکی بپردمی دا بو. له بفر سرما و بفر نښانتوانی بو هیزیک بو پاراستنی پشی خویان لهوی داپنن. له لای خومانوه تاقی پیشمرگمان هلپژارد به سرگردایه تی سهد کرم به ری مان کردن بو نښی له تاریکی دا پلاماریان بدن و هلپان کمن.

جیش له بپردمی شینی وه کموته پیشروی. پیشمرگ کانی همدی ۷ ی باله یی به سرگردایه تی محمد مولود لهوی دامزرا بون. هرشه کمان گیرایوه دواوه. هندی توپان گرت ریگای شینی و، ریگای زلی و، ناوژنگ.

نواندی له جاسوسان داپنزی بون، له ناو بفره کدا «هموله» یان نه کرد و پیکا نښاتن بو نښی سرما نښان با. خویان پی نه گرا هالیکو پتریان بو هات و سوار بونوه و روښتن.

نمروژمان به سلامتی تی پړاند.

روژی دوهم دیسان، زیاتر له ۵ هالیکو پتر کموتوه فرین و تغه. له قوی شینی هیرش دس تی پی کرده و، هالیکو پتر هیزی له جاسوسان داپنن. هیزه کی جاسوسان خویان پی نه گرا به هالیکو پتر هلگیرانهوه. هیزه کی شینی شکپرا.

نیرانییه کان ناگادار بون له هیرشه کی عیراق. له شپوه کی بپردمی ناوژنگ دا «صیلی سنور» ی لی بو. دوا ری ککووتنی جزائیر دانرا بو. روژی له پیش دس پی کردنی هیرشه کدا هندی هیزیان هات بوه نزیک میله که تالای نیرانیان لی چنقاند بو. هندی ماله شینی یی له شپوه که دا خویان حشار داپو. پوانیان وت بو: «نعمه نمرزی

ئیرانه ناهى پەرمەنەمە، ئەگىنا ئەتانگىرەن و تەسلىمى عىراقتان ئەكەينەمە. ئاگادارىان
 كەرد بون ئەو بىرەره بە تىسەش پەلەن. ئەرتەشى ئىران لە پەرزەپەكى پەشتى نوكان دا
 سەپەزگەپەكەيان دامەزەندە بو. وەكو دواى ئاشكرا بو چەندە تەفسىرىكى عىراقىيان لى دانا
 بو بو چاودەرى هەزەكانى تىمە و، «دەدەبان» ى ھالىكوپتەر و فروكە و توپ.

شەركە ۹ رۆزى خاھاند. دواپەن رۆز ھەرشەكە بو سەر شىنى ھەندى پەشەرەى
 كەرد و گەپەشتە رەزەكانى پەشتى دى، بەلام لە ئىوارەدا شەكەران.

ھەرشەكە كوتايى ھات، ئەگەرچى ھەندى لە پەشەرەگەكان ئازابەتپەكەى زورەيان
 نواند، بەلام ئەوى بە رادەى يەكەم جەپشى عىراقى شكاند: «جەنەرال زستان» بو.

ئەم شەركە گەزەپەكەى سەرتەپەجى ھەبو. نوقتەى وەرچەرخان بو لە گەشە كەردنى
 جولا ئەمەكەدا. ھەلسانەوى دواى كارەساتى ھەكارى و، وەرچەنى سەركەوتانە لەم شەركە بە
 روالەت «جەپەپەى»، مەعنەى لە خەم رەخسانى جولانەكە و جەپگەر بونى بو. دو
 روادى گەورەى چاودەران نەكارەش بە رەگاوە بون: روخانى رۆمى شا و، جەنگى عىراق
 - ئىران.

*

لە گەل ئەوى دىنا ھەموو زستان ئەچو، بىرەمان دا ھەندى خانو دروست بەكەين.
 تەرووشى نەى ئەمەشت دىوارەكان بە قور داھەنەن، بە ناچارى ھەمويمان بە وشكە كەلەك
 دروست كەرد و، ھەردى زل و خواروخەپ مان لە سەر يەك ھەلچەنى و سەرمەن گەرتەن. لە
 قەد ھەلو مەرجى ئەو كاتە نوای ئەمەن و خوش بون، لە مەز بو لە خانودا ئەنۆست بون.
 ئارزەنگ ھەموو قەربەخال بون ئەچو. دواى ئەوى تىسە كەوتەنە خانو كەردن زور
 كەس و سەفرەزەى تە كە ئەتەر دىناپەيان پەيدا كەرد لە مانەمەمان لە ئاوەكەدا ئەواتەش
 كەوتەنە خانو دروست كەردن و، بازار دانان. زورى پەى ئەچو لە تەختەپەى بون شەپەكەدا
 بازارەكى گەورە بو گورەنەوى كەلەپەلى قاچاخى ئىران و عىراق كراپەو.

پەشەيان و تەپانە: «سال چەپە؟ پەچى مەزەپەكە». بەلام مەگەر خوا ھەر خوى و،
 تەكوشەرەكانى يەكەيتى و، دەرگا جاسوسپەكانى عىراق و ئىران و توركيا پزانن، سالى ۷۸
 چ پەچى مەزەپەكى پە لە زورائەزەى سەختى مان و ئەمان و، ژيان و مەردن بو. ھەرچەنى
 بو ئەو سەلمەن بە رى كەرد و، زستانەكى ئارامان لە پەنارى مامەندەدا بە سەر بەرد.

ئەتەر ئارزەنگ بو بە پەنكەى سەركەدەپەتى يەكەيتى و، پەتەختى شورى حوزەيران
 لە كوردەستانى عىراق دا، دالەدى بارەگەى سەركەدەپەتى زور لە ھەزەب و رەكخراوەكانى
 كوردەستان و عىراقى دا.

بەلگە

۱. ئیدوانى رۆژنامەكانى: تاپىس، گاردىيان، دىيلى تەلەگراف، ئىفنىنگ ساندەرد، نىكونۆمىست، ھىزالد تىرىيون. دىربارى رىنكوتى شا - سەددام و، ھەرسى شۆرشى كورد.
۲. عەفوى عامى بەعسى
۳. بيان الاتحاد الوطنى الكردستاني بمناسبة الذكرى الرابعة عشر لثورة أيلول
۴. الاتحاد الوطنى الكردستاني لماذا ؟
۵. ژمارەى بەكمى الشىرة
۶. ژمارەى دوھمى الشىرة
۷. ژمارەى سىنھمى الشىرة
۸. ژمارەى چوارھمى الشىرة
۹. ژمارەى پىنجمى الشىرة
۱۰. راگىياندى بەكىتى نىشتانى دىربارى دەستپىكردنەوى خەباتى چەكدار
۱۱. البلاغ الختامي لاجتماعات اللجنة القيادية للاتحاد الوطنى الكردستاني فى دورتها الأولى
۱۲. ژمارەى بەكمى رىبازى نوى
۱۳. ژمارەى دوھمى رىبازى نوى
۱۴. نەخشەى دەستپىكردنەوى خەباتى چەكدار
۱۵. نامەى مام جەلال بۆ عەلى عەبدوللا
۱۶. نامەى مام جەلال بۆ ئىدرىس و مەسعود
۱۷. بەكمى رىنكوتى بەكىتى نىشتانى و ھارتى لە شام
۱۸. پىروژەى بەكىتى نىشتانى بۆ حەكۇمەتى عىراق دىربارى چارەسەر كودنى كىشەى كورد
۱۹. پىشنىارى بەكىتى نىشتانى بۆ راي گىشتى عەرب، كە بىن بە ناو بۆى كەر لە نىوان كورد و حەكۇمەتى عىراق دا
۲۰. پىشنىارى بەكىتى نىشتانى بۆ ئاردنى جەيشى عىراق بۆ پىشنىوانى لە گەلى فەلمستىن
۲۱. بەكمى بىيانى قىيادە موقەتەى پارتى
۲۲. دوھمىن بىيانى قىيادە موقەتەى پارتى

New Printing House Square, London, WC1X 8EZ. Telephone: 01-837 1234

KURDS LEFT IN THE LURCH 11 March 1975

Exactly five years ago today an agreement was signed between the ruling Baath party in Iraq and the Kurdistan Democratic Party, which had been leading an intermittent rebellion since 1961. Under this agreement a self-governing region of Kurdistan was to be set up within four years. Exactly one year ago the Iraq Government, having failed to reach agreement with the KDP either on the extent of the proposed region or on the nature of its self-governing institutions, met the deadline by unilaterally promulgating a Law for Autonomy in the Area of Kurdistan and giving the Kurds a fifteen-day ultimatum to accept it. Fighting between the government troops and the Kurdish "Pesh Merga" resumed almost immediately and has continued ever since.

The Kurds, heavily outmanned and outgunned, were gradually pushed back into the area closest to the Turkish and Iranian frontiers. The Turkish frontier was tightly closed against them but across the Iranian frontier they were able to import supplies and weapons more or less freely—the more important weapons being supplied by Iran itself. This enabled them to halt the Iraqi advance last autumn and to hold out through the winter when large-scale military movements are almost impossible in the Kurdish mountains.

Last Thursday at the OPEC summit in Algiers President Boumedienne announced to an astonished gathering that an agreement had been reached to settle all outstanding differences between Iran and Iraq. The Shah of Iran and Mr Saddam Hussein, Vice-President and "strong man" of the Iraqi regime, publicly embraced each other. Under the agreement Iraq accepted Iranian claims for an adjustment

of the frontier in the Shatt al Arab estuary. In return Iran agreed to seal the frontier against all "subversive infiltration".

It was at once obvious that the main purpose of the Iraq Government, in accepting this agreement with a regime which it had many times denounced as a reactionary agent of imperialism, was to put an end to the Kurdish rebellion. What few people expected, but what appears to have happened, is that the Iranian Government has carried out its side of the bargain immediately and ruthlessly. On Friday morning Iraq government forces began a new offensive against the Kurds and rapidly swept forward to capture strategic mountain positions, while subjecting the Kurdish headquarters areas to intensive bombing. The timing and speed of this breakthrough clearly point to a sudden withdrawal of Iranian support from the Kurds. In particular, it has been reported in Teheran that Iranian heavy artillery was withdrawn from the battle, and possibly anti-tank weapons as well.

Further, it has now been reported from Geneva that Kurdish refugees have been unable to reach safety in Iran because the border has been closed. If this is confirmed it means that Iran is going even beyond the letter of the agreement. It is one thing to close the border against "subversive infiltration", another to turn back refugees. Officially Iran has never admitted giving any help to the Kurdish rebels, but until now it has taken some pride in giving shelter to well over a hundred thousand Kurdish refugees—mainly the wives and children of the Pesh Merga. It has also turned a blind eye to the passage across its territory of representatives of the international press and of inter-

national humanitarian organizations, who have entered Iraq at the invitation of the KDP (and therefore illegally in the eyes of the Iraq Government) but with entirely proper motives—respectively to report on the situation and to try to relieve the acute suffering of the civilian population in the area which the KDP controlled. A number of these people are in Iraq now, including several British subjects, and there must inevitably be concern for their safety.

The Iraq Government clearly feels that victory is within its grasp, and if the agreement with Iran holds this may well be right, at least in the sense that the KDP will no longer be able to keep up the frontal war, they have been fighting for the past year. But the Government should not underestimate the commitment of large numbers of Iraqi Kurds to the KDP and its leader, General Barzani, or the very great distrust that they feel towards the Arab Baathists. If it insists on unconditional surrender it could well find that the war will drag on in guerrilla form—both mountain and urban—for many years, all too probably with repetitions of last week's hijacking and other such atrocities.

It would do far better to seize this opportunity to offer a genuine compromise from a position of strength. No doubt the Shah would be willing to act as mediator. Even if this happens, the Kurds will not find it easy to accept. But they too must ask themselves what they have to gain from an endless war in which they can only succeed when used as a catspaw by one of Iraq's neighbours, and will always find themselves deserted sooner or later because the neighbour governments are just as frightened of their own Kurdish minorities as is that of Iraq.

Way barred for the Kurds

For the past year the precipitous track that winds its way from Piranshah, a drab and desolate little township in North-western Iran, over the frontier to Haj Omran, a primitive, windswept hamlet in Iraqi Kurdistan, has been one of the strategic highways of the Middle East.

It became the Kurdish rebellion's umbilical cord with the outside world. It carried a continuous traffic — vehicles, mules, and pedestrians — in both directions. Arms and ammunition, food and all sorts of aid went in, along with new recruits to the rebellion.

Thousands of refugees — Iran now has about 140,000 of them — came out. Many, especially children, died of disease and malnutrition as they awaited their Persian entry permits on the desolate heights. Ambulances bore some of the badly wounded to Persian hospitals. Journalists, various fact-finders, and representatives of international relief agencies came this way too.

Now, according to reports from Tehran, this highway is sealed. No humanitarian aid, let alone arms, goes in. No war-wounded or refugees come out.

It happened directly after the announcement, in Algiers, that Iraq and Iran had reached agreement to end the bitter feud that had brought them to the brink of war. With amid tumultuous applause from the delegates to the OPEC summit, the Shah embraced Saddam Hussein, the Iraqi strongman, he was making a volte face which, even in the quicksilver climate of Middle East politics, can only be described as extraordinary.

The day afterwards, the Iraqi army launched a major offensive, and simultaneously, Persian artillery units, which had entered Iraqi Kurdistan in recent months, pulled out. The Kurds were apparently not even consulted. Nor, it seems, was the Persian press. Reviling the Iraqi Ba'athists one day, it was having to praise the agreement the next. This was a uniquely personal bargain between two rulers who, beside their mutual distaste, have in common a uniquely autocratic style of decision-making.

The agreement, in, of course, a heavy blow to the Kurdish movement. Iraqi forces have already made a significant advance on the main front. They have broken out of the Rawanduz valley and taken the important mountain ridge of Sirtes, which dominates one of the roads to Galati, a Kurdish military

headquarters, and the administrative heartland of the "revolution".

It is not the first time the Iraqis have taken Sirtes in recent months, but this time, it seems, the Kurds will not waste their resources trying to retake it. For their ability to keep the Iraqis pinned down in Rawanduz depended largely on the artillery firepower they now lack.

The Persians have not only withdrawn their own artillery. They have ensured that the Kurds have no ammunition for theirs. It is true that they have furnished the Kurdish leader, Barzani, with immeasurably more during this campaign than any previous one. But at the same time they have made it perfectly clear that the Kurds will get just as much, and not a cartridge more than the Shah, for his own purposes, sees fit.

It has always been so. They have made the point offensively in the past. Peshmarga veterans recall how, in early days, they would lay ammunition crates over the mountains only to find, on opening them, that they were full of dirt. Throughout the latest campaign, the Persians have prevented any stockpiling by insisting on seeing every empty shell before supplying any new ones.

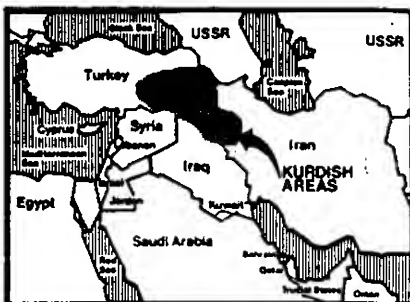
The Ba'athists are now, yet again, confidently forecasting the

David Hirst on the Shah's curious border agreement

end of what they call the "reactionary pocket" in the North. True, they have not yet officially acknowledged that a war is in progress at all. But of course most Iraqis know that their army has been waging the biggest campaign in its history.

Some elements of the population, particularly the Shi'ites who form the bulk of the army's rank and file, are more aware of it than others. The inhabitants of the vast, mountainous, revolutionary city outside Baghdad are all Shi'ites. Respectfully, the authorities dump the bodies outside the Mosque and call on families of the dead to come and collect them.

The Ba'athists now seem to have a better chance of finishing off Barzani than ever before. But, of course, in spite of the formidable odds, the Kurds themselves are stronger, in their own right, than they have ever been before. "We shall continue the struggle," their representatives say, "for autonomy

for ourselves and democracy for all Iraq. We have nothing to do with the settlement of border disputes. We shall adjust ourselves to the new conditions."

The adjustment apparently means a return to old-fashioned guerrilla tactics. This, rather than large-scale frontal engagements, has been the kind of fighting the Kurds do best. They consider at even if the Iraqis break through to Haj Omran, that will be far from the end of Kurdish resistance.

They point out that over in large parts of Kurdistan, from Khanaqin in the south-east to Zakho in the north-west, and on the fringes of major towns like Kirkuk and Sulaymaniyah, more or less autonomous Kurdish units are continually ambushing Iraqi lorries or raiding their camps.

Moreover, according to Kurdish reports, they have halted the Iraqi advance in Rawanduz and inflicted heavy casualties there.

It is certainly not the first time the Kurds will have operated without outside assistance. In the early nineteen-sixties Iraq, Iran, and Turkey collaborated in attempts to suppress the rebels. There were even Persian liaison officers in Kirkuk. Guerrilla warfare requires nothing heavier than mortar shells and the Kurds have always been able to get those — capturing, buying, or otherwise filching them from the Iraqis.

Their strategy will presumably be to wear down the Iraqis to inflict as many casualties on them for as few as possible of their own. They claim to have captured documents which show that the army had already suffered 10,000 dead and 17,500 wounded up to the end of 1974. Guerrilla warfare means fighting Kurds — but it is easier for the Kurds to adapt themselves militarily to the new situation. If the Iraqis make serious headway, all those non-fighters — particularly the intellectuals and the

bourgeoisie — who have fled north may soon face a grave dilemma. Either they must try to escape to Iran, or take the risk of accepting the amnesty which, for the unemphatic time, the Iraqi Government has offered.

For the more prominent of them it would indeed be a risk. The Kurdish Democratic Party comprises an ever-lengthening list of the executed, imprisoned, and the disappeared.

If the Shah really does intend to keep the frontier closed — and there must still be doubts about that — it is clear that Saddam Hussein has achieved one of the major coups of his translated rule. His pincer, among his dedicated followers, will skyrocket. "Saddam has pulled it off again," they will be saying. But he is not in the clear yet.

As Palestinians and others have learned, it would be hard to find a regime — the Shah's now excepted — as blatantly opportunist as his. "We make agreements to break them," President Bakr actually declared on television last year.

But taking opportunism this far shows just how hardpressed Saddam was. Not for the first time, he has demonstrated what he really meant with his high-sounding talk about preserving the Arabism of the Gulf. Last month he said that the Shah's unilateral abrogation of the treaty governing the Shatt al-Arab estuary belonged to "the law of the jungle".

For most outsiders the Kurdish movement is at least as authentic as the Eritrean. Most Arab nationalists sympathise with the Eritreans. Journalists and delegations have been despatched there.

But it would be hard to find an Arab newspaper which has attempted even to investigate Kurdish aspirations, let alone sympathise with them. Entirely seems, on a superficial view, to represent an accretion of Arab strength. Kurdistan a diminution of it.

DAVID HIRST, Beirut, Thursday, on the Shah's curious border agreement

No through road into Kurdistan

FOR THE past year, the precarious trust that exists in the way from Persimmon, a grim and desolate little township in North-western Ohio, over the frontiers to Hal Omer, a primitive, wind-swept hamlet in rural Kurdistan, has been one of the steepest highways of the Middle East.

It became the Kevlish rebellion's universal creed with the outside world. It carried a sentiment traffic — a vehicle — mail, and packages — in both directions. Arms and ammunition, food and all sorts of aid went in, along with new recruits to the rebellion.

There were 24 physicians in the town of Irua. Irua now has about 144,000 of them — crabs eat. Many of them are children, kind of disease and malnutrition is they served their Irua entry permits on the deathly helpful. Amabulacra berries some of the badly wounded to Irua hospital, Irua's health, various food items, and representatives of internal and police agencies come

thand other agencies can
this way, too.

Now, something to report from Tehran, this highway is hermetically sealed. No homosexuals allowed, let alone homosexuals. No wars, no wars, no wars. No wars, no wars, no wars. No wars, no wars, no wars.

of war. When, amid tumultuous applause from the delegates to the OPEC summit, the Shah embraced Saddam Hussein, the Iraqi strongman, he was making a well-face

The day after, the first army launched a major offensive, and, although the Iranian soldiers were badly equipped, they were apparently not even shocked. Nor, it seems, are the Iranian press, TV, or

The agreement, in, of course, a heavy blow to the Koran's preachment. If that force has already made a significant advance on the remarkably authentic style of death.

It is not the first time the Iraqis have taken Sarrani in recent months, but this time, it is the "revolution."

warfare their resources trying to make it. For their ability to keep the Iraqis pinned down in Rwanda depended largely on the artillery firepower they now lack.

The inmates have not only withdrawn their own arms, they have ensured that the Kereks have no ammunition for their guns. It is true that they have furnished the Kereks with a leader, Barnum, who is undoubtedly more daring than any previous one, but at the same time they have made it perfectly clear that the Kereks will get just as much, and even a cartridge more, than

[It has always been so. They have made the point observationally in the past. Perhaps in early days, they would have communicated crises over the mountains only to God, or something there. That they were speaking there, that they were full of dirt. Throughout the latter campaign, the Christians have prevented any effective or immediate action, as seeing

The Ba'athists are now, yet again, confidently forecasting the end of what they call the "reactionary pact" in the North. True, they have not yet officially acknowledged that a war is in progress at all. But of course most Iraqis know that their army has been waging the bitterest campaign in the history of

...the army's rank and file, the more aware of it than before. The inhabitants of the

The Barbados now seems to have a better chance of winning the World War in the breeding of Marshall Islands. But, of course, the people of the Marshall Islands, the Kiribates, the Tokelauans, and the other islanders in their own right, have been very successful in their own right, and have been very successful in their own right.

The adjustment reportedly has resulted in a return to old-fashioned, profitable, simple, and, rather than large-scale, small-scale management. But the adjustment is not a return to the old conditions. "We shall adjust ourselves to the new conditions," says the president. "We shall continue to be a big company, but we shall continue to be a small company."

[illegible]

However, according to

[illegible][illegible]

and that, "I am not a Communist," he said. "I am a Communist."

what he really meant in his high-sounding talk about preserving the Arabians in the Gulf. Last month he told the Shah's emissaries that the Shah's territorial claims of the treaty

for Arabs are pointing out: Libyan newspapers out of circulation, a pro-Arab boycott, newspaper attacks on the Jewish community.

of deep-rooted inequality in the Arab world, however, the world has officially recognized the agreement as a mechanism of stability in the Gulf. It is thought to be the first step towards the fulfilment of an Arab conference.

It would be hard to say whether the Arab newspaper has attempted even to be as objective as the *Kurdistani* or to give a fair picture of the situation. It is, however, a welcome addition to the literature of Arab Kurdistan.

THE DAILY TELEGRAPH

8 March 1975

MONDAY, MARCH 17, 1975

IRAQ AND THE SHAH

OVER TEA IN ALGIERS the SHAH of Persia has reached an accord with his bitter enemy, Iraq. Monarch and Baathist leader SABDAM HUSSEIN made no very affable impression when their pictures were taken, but the SHAH's remarks on arrival home indicate a real measure of agreement. Iraq at last consents to regard old streams as its frontier with Persia in the vital Shatt-el-Arab estuary, instead of the far bank—a legacy of British power in the area now swept away. In return, the Pars Agency is told, the SHAH will close Persia's northern border to the Kurdish rebels in northern Iraq, fighting with their backs to the mountains.

It would not be out of keeping with its past treatment of the Kurds if Britain expressed gratification at an agreement that tends to remove the danger of war from the area. But what about the Kurds? They are allies whose valour has helped the Saeas to compel this issue, and it would be neither humane nor good policy to let them be hideously crushed. No doubt relaxed tensions might diminish Iraq's dependence on Soviet military direction, and so make Baghdad less a satellite of Moscow. Much will depend now on good faith between Persian and Arab.

MONDAY, MARCH 24, 1975

DEATH OF A NATION

"FREE KURDISTAN" seems at last to be doomed as a result of the compact theatrically achieved between the Iraqi Vice-President and the SHAH of Persia at the recent and otherwise inconclusive OPEC oil summit in Algiers. Thus ends the long and heroic resistance by this historic and highly individual people against the Iraqi Left-wing totalitarian régime. First came the biggest and most systematic Iraqi offensive, backed by vast supplies of sophisticated Russian arms, including aircraft which bombed civilian centres with savage indiscriminate. Then came the decision by the SHAH, Alberto the Kurds' only backer and supplier, to cut off support and close his frontier.

In return Iraq has agreed to end a long and dangerous dispute with Persia by accepting the latter's demand for a median frontier down to Shatt-el-Arab. In addition the SHAH hopes that Iraq, whose dependence on Moscow has been diminishing lately as a result of her increased oil revenues and growing self-assurance, can be further weaned away and persuaded to become a more "responsible" member of the Persian Gulf region and stop subversion among the small oil-rich Gulf States. Welcome though this would be, the SHAH's conscience, or at least his international reputation, will yet remain encumbered with the Kurds, whom he used and then cynically dropped. The unfortunate Kurds, because their fight for independence was against a Left-wing régime, have had little international sympathy or support. Surely now the international community, through the United Nations and in other ways, should stage a massive operation to help the hundreds of thousands of refugees in their terrifying plight.

THE SHAH DECEIVED

STATESMANSHIP can only be writ large when more than one person is engaged in it. The SHAH of Persia may reflect today that his attempt in Algiers two weeks ago to reach an understanding with Iraq would have looked better to the world had it been conducted at the summit, with President AHMED HASSAN AL BAKR, and not with Vice-President SABDAM HUSSEIN, one of the twistiest dealers in the Arab world. Moreover, it was SABDAM HUSSEIN last March who went all-out for a military solution against the Kurdistan Democratic party. To use now the occasion of a broad peace initiative between Governments to launch another offensive against an unhappy minority argues bad faith.

Removing border disputes and ethnic grievances in the interests of Islam and "keeping the region secure against all foreign intervention," as the Algiers communiqué has it, surely calls for restraint. Yet the Iraqi offensive lasting one week that dented the Kurdish line is likely to be resumed in April—even before—without further respite. The Baath-Arab Press of Baghdad make it plain that it is not a political solution but submission that Iraq seeks from its Kurds, presumably without umpires or supervision, but with Soviet arms.

Of course Iraq may only be waiting to be rid of its 13-year-old Kurdish problem to loosen its ties with Russia as Egypt did three years ago. Iraq has been looking westwards for more trade opportunities, but its internal system remains secretive, repressive and police ridden. Does such a system improve when it scores a victory over democratic elements? Will Jordan, Israel, Kuwait, Saudi Arabia, Persia herself, sleep better for knowing that Iraq's war over her defiant minority is won, that her six divisions are no longer tied down and that her leaders have disregarded the common rules of humanity unchallenged?

Sunday Telegraph, London

Sakharov plea
for Kurds

Dr. Andrei Sakharov, the Russian dissident, appealed yesterday to the United Nations to "prevent genocide" of the Iraqi Kurds, whose 13-year rebellion has been crushed with the help of Soviet arms.

In an open letter to the Secretary-General he called for the convening of an international conference for "a just and humane solution" to the Kurdish problem, and for the United Nations to demand admission of the Red Cross and other humanitarian organisations into the Kurdish region.—A.P.

Evening Standard, London

16th/1975

How Kurds ^{but} were scuttled by the CIA

From JOSEPH FITCHETT
BEIRUT. — Dr Kissinger ruthlessly scuttled the revolt of the Kurdish nationalist in Iraq earlier this year, according to one of the aides of the defeated General Mustafa Barzani. The Kurds believe the American Secretary of State cut off aid to them — supplied through Iran and the Central Intelligence Agency — to save his larger Middle East game.

Kissinger hoped that Iraq, free of the Kurdish problem he had hoped to prevent, would revive its rivalry with Syria, a long-term opponent in Damascus to the Egyptian-Israeli showdown aspect he was working out but fearing. The plan seems to have worked — at great cost to the Kurdish movement.

Disclosures

Talking openly for the first time about the CIA involvement — ordered by Kissinger — in the Kurdish insurgency, a Barzani aide who was privy to the operation told me here that covert American support was central to Kurdish strategy in their decision to defy Baghdad.

The Kurds' view of Kissinger's role was reinforced by disclosures in Washington that Kissinger ordered the CIA operation in his capacity as National Security Council chairman, observable only to President Nixon.

The military impact of the American commitment was far

KISSINGER... hoped for renewed rivalry with Syria, outweighed by the Kurds' eyes for his political significance. American influence was viewed as a guarantee against any sudden double-cross by the Shah.

American support for the Kurds was pledged via the CIA in 1971, contacts dating back to 1972. The Agency and the Kurds were seen at a meeting of exiles in Iran, South (Arab) Socialist regime, whose daily new leadership appeared to be turning Iraq into a base of Soviet influence after signing an Iran-Soviet friendship treaty.

The Agency pleaded the need for secrecy to spare Barzani criticism as an "American client." To reinforce this cover story, the CIA discouraged Kurdish contacts with high-level Americans and arranged elaborate disinformation gambits: the American ambassador brushed off Kurds attempting to see American officials in Washington or American Ambassador Richard Helms, a former CIA head, in Tehran.

The CIA also laid the political groundwork for a Kurdish-

sponsored change of regime in Iraq by secret contacts in Saudi Arabia and other Arab countries.

In the end, Barzani's analysis, however, Washington pushed the Shah perhaps even against his will, to mend the first Iraqi wound more away from the Soviet operation in 1974 — when the Shah was refused the soviet's loan facilities in south Iraq they had asked for as the price for increased military support — reduced the American motive for supporting a change in regime.

The final decision was apparently made in early 1974 when Kissinger was attempting to put together the Egyptian-Israeli disengagement pact in the south of Syria-Soviet cooperation.

By killing President Ayatollah Khomeini a solution for the Kurdish problem, Kissinger retained Iraqi support for the Egyptian leader's diplomacy. Reconciling for the disengagement pact, Kissinger visited Syria, then stopped in Switzerland.

Contacts there with the Shah, as his personal aid holder, apparently sealed the Kurds' doom.

The Iranian-Iraqi deal, which Kissinger discreetly helped to engineer, was on a far-reaching scale. Barzani (Iraqi) admits in his refugee camp in Iran that it destroyed the Kurdish nationalist movement for the foreseeable future.

However well Kurdish interests are treated by the Baghdad regime, newly fortified by its victory, it is clear that the Kurds are a defeated people.

OVERSEAS NEWS

enigmas from a worse bargaining position.

In 1975-76, when Baghdad support was always needed for the Kurdish cause, the Kurds say they deliberately sacrificed their own terms to precipitate the confrontation sought by Tehran and, more largely, by Washington.

The Kurds believe that American support was always motivated from the highest levels in Washington, basically to ward off the National Security Council run by Kissinger.

Stalking horse

Reconstructing their tragedy, the Kurds see themselves used as a stalking horse for Kissinger's own objective of dismantling Soviet influence, then dropped for a higher priority — without any warning or any effort to bring adequate surrender terms for the Kurds.

A personal explanation for Barzani's loss in Kissinger may lie partly in the extreme impatience shown by the American portmanteau supporting Kurds during the Second World War, when Barzani was living outside the region used to deliver American aid for the Soviet Army.

Copyright © The Overseas Foreign News Service.

Turkey denies refuge to Kurds

ANKARA, Wednesday. — Turkey has turned down an appeal for refuge by thousands of Kurds who want to cross into Turkey as their rebellion against Iraq peters out, the caretaker Premier, Sad Irnak, declared today.

He was talking to reporters after the Cabinet voted parliament to proclaim martial law in four provinces along the 210-mile-long Turkish-Iraqi border.

The Prime Minister said large numbers of Kurds had appealed for permission to cross into Turkey from the mountainous battlegrounds of northern Iraq, either to stay or to move on to Iran.

"In response to this request, we told them that the Iraqi Government had declared an amnesty so they could stay there," he said. "There is no need for the Kurds to cross our boundaries. They can go to Iran from Iraq," he added.

The Kurds are fighting Iraqi

forces for greater autonomy than Baghdad is prepared to give. Until earlier this month, Iran had supported them in their struggle. This support was withdrawn when Iraq and Iran agreed on March 6 to negotiate a settlement to their long-standing border disputes, and the 13-year-old rebellion began to crumble.

Mr Irnak said the prospect of thousands of Kurds fleeing Iraq — where a cease-fire and amnesty are due to expire on April 1 — had prevented Turkey with an immediate danger on its south-eastern border. He said martial

law would counter this, but that the arrival of large numbers of disgruntled Kurds could have various repercussions which would not be good for Turkey.

About five million Kurds live in Turkey, and observers said Ankara was keen to ensure that Kurdish nationalism was not rekindled in eastern Turkey. Kurdish revolts in Turkey were put down ruthlessly in the 1920s and 1930s, and successive governments have since insisted that Turkey had no Kurdish problem. — Reuter

Kurds

What happened to them?

Saddam Hussein Takriti "has favourably impressed me. He is young and has courageous ideas". Thus the Shah of Iran, speaking recently of his old enemy, the vice-chairman of Iraq's Revolutionary Command Council and Iraq's effective boss, as though never a lead-packed punch had passed between them. Seven months after the Shah pulled his artillery out of Iraqi Kurdistan, so handing the Baghdad government its victory over General Mustapha Barzani and his rebellious Kurdish irregulars, the two neighbouring states are still parading their friendship. The main issue outstanding is the future of the 90,000 Kurdish refugees who fled to Iran during the war or after, and now see themselves as the helpless victims of a diplomatic ball game.

After the ceasefire came into force in March, representatives of the International Red Cross and other relief organisations were banned from visiting the refugees—which is one reason for the lack of independent accounts about their present fate. General Barzani and two of his sons, Idrees and Massoud, who were respectively chief of staff and head of military intelligence, have apparently been moved to Kerdj, near Teheran. More and more of the rank and file are being transferred to Khuzestan in southern Iran and Mazandaran on the Caspian coast in the north.

Behind this policy of dispersal away from the camps in the border areas lies the Shah's fear that the illwill the Iraqi Kurds bear towards his regime because of what they regard as his self-

out will be disseminated among Iran's own Kurdish population. His sensitivity on this point came to the surface in the same interview as that in which he gave his thumbnail sketch of Saddam Hussein. An alleged reference by the Shah to "the Kurdish minority" in Iran brought forth an imperial correction which said that the Kurds were part of the Aryan race and thus did not constitute a minority in their own country.

Along with this policy of dispersal, senior Iraqi Baathists, such as Naim Haddad, minister for youth, have been allowed to visit the refugees, both exhorting them to go back to Iraq and threatening them with deprivation of citizenship (which would mean the loss of their property) if they do not. A good many have already returned, including such leaders as Habib Karim, formerly secretary general of the Kurdish Democratic party; Dara Towfiq, the Kurds' information spokesman during the war; and Saleh Yusufi, a former minister of state in the Iraqi government. Disillusionment with a movement so dependent on the Shah for its success, and lack of confidence that the Kurds can ever achieve autonomy through armed conflict, have been the main reasons.

Those who decide to remain in Iran do so largely out of fear. They include guerrillas believed still to be on Iraq's "wanted" list for their part in sabotage raids; intelligence agents, Iraqi soldiers who deserted to join Barzani's movement; and people who have heard rumours that their villages have been evacuated and given over to Arabs. Their main complaint about life in Iran is not ill-treatment but the restrictions imposed on them and the lack of opportunities for the young to study.

The greatest blandishment that Saddam Hussein could offer the Kurds to win them back would be a reiteration of

The Kurds gave up their arms: can they keep their culture?

Kurds prepare to resume struggle

By Edward Mortimer.
The Kurdistan Democratic Party, whose military revolt in Iraq collapsed after the Alger agreement between Iran and Iraq a year ago, is now reorganizing secretly inside Iraqi Kurdistan and among Kurds abroad.

In an interview with The Times a senior member of the party leadership, who declined to be identified publicly, spoke about the reasons for the resumption of the struggle. He admitted that the Alger agreement took the movement completely by surprise and that, for a time, virtually all its activities had ceased, mainly because most of the leaders were refugees in Iran, where they were forbidden to engage in any kind of political activity. A few months ago, however, a part of the leadership met and decided to restart things after an honest criticism of what had happened before and a reorganization of the party in Kurdistan itself. Paradoxically, he went on, they had been helped in this by

Iraq's Baathist rulers, who by pushing so hard and making life hell "had aroused many Kurds inside Iraq who were ready for action. A secret organization with small cells had been set up and a leader distributed for which 17 people were being court-martialed.

He gave me a copy of this leaflet, published in Arabic, on December 10, 1975, and signed by "The temporary leadership of the KDP".

It contains self-criticism for the earlier mistakes of the party relying on Iranian and American help, but also attacks the Baathist regime for deporting Kurds to the south and "Arabizing" parts of Kurdistan. It calls on the people to struggle against these policies and to fight for the collapse of the "fascist regime".

The party was also active among Kurds in Europe, he went on, where there was a strong left-wing upsurge. Everywhere, people are saying: "We fought the Iraqis, but

the poisonous dagger came from Khomeini and the Shah". The party is now showing its real card, which is a socialist, progressive and democratic card.

On American involvement in the Kurdish revolt, he agreed with evidence in the Pike report of the committee on intelligence of the United States House of Representatives, which alleged that the Kurds had been misled by promises of American support.

The American attitude, he believed, was also a factor in persuading Mullah Mustafa Barzani, the Kurdish leader, to accept defeat so quickly when Iranian support was withdrawn. "If the Americans had not promised, perhaps Barzani would not have encouraged the refugees to go into Iran," in which case he would have been less vulnerable to Iranian pressure.

He confirmed that after the Alger agreement General Barzani had appealed to the United States for help and got "no answer whatsoever".

THE TIMES 15 FEB. 1976

Iraq keeps its Kurds apart

A year after the Kurdish rebellion collapsed the Iraqi Government is systematically clearing its mountainous frontiers in a radical effort to prevent Kurds in Iran and Iraq from aiding any future uprising.

The border-clearing operation is a major aspect of Iraq's stringent policy towards the defeated Kurds, although officials see their policies as magnanimous at least within the context of the authoritarian Baghdad leadership. However, even pro-regime Kurds do not necessarily totally endorse the ruling Arab Ba'ath Socialist Party's handling of the war's aftermath.

Within the last month the pro-regime Kurdish-language newspaper, *Al-Nahda*, suddenly stopped publication and at least seven of its staff were dismissed from the Kurdistan Democratic Party Kurdish Committee, living in uneasy alliance with the dominant Ba'athists, private suspicion that regime "extremists" against the Kurds might have prompted the newspaper's demise.

Such is the regime's penchant for secrecy that no official explanation has been forthcoming for the newspaper's disappearance. In the absence of any official statement its demise has been

From JONATHAN RANDAL: Bagdad, March 22 1976

widely interpreted as reflecting disquiet within the KDP over the regime's handling of the Kurdish problem. So far, the newspaper's suppression remains the only visible sign of tension within Government ranks caused by its Kurdish policy.

Whatever the reality of such Substantian problems, both foreign and Iraqi observers are convinced that the veteran Kurdish rebel, Mullah Mustafa Barzani, is, at 75, too old to represent a threat to the central Government.

With Kurds living in even larger numbers in Iran and Turkey — and enjoying even fewer rights than under the controversial autonomous status accorded Kurds here — inevitable speculation persists that Kurdish irredentism will plague Baghdad Governments in one form or another for the foreseeable future.

In an interview the Information Minister, Tariq Aziz, a leading Ba'ath Party official, justified the border-clearing operation as a way to "safeguard" Iraqi sovereignty. "If Barzani or anyone else made trouble for Iraq the Government will be in a very good position to see it through," said Aziz.

The Government must be practical, the Minister added. If Kurds continued to live close to the border of the frontier, there would be a great possibility for smuggling of drugs, goods, or money. Kurds displaced from the border-delimited in more than 200 specific places by joint Iraqi-Iranian surveying teams in the past year had been sent to live in the centre of the area the rebels called Kurdistan in North Iraq.

Although he conceded the frontier-clearing operation extended over "a great number of kilometres," the Minister insisted that "not a great number of villages were involved. He would not say how many Kurds had been displaced. Other sources claim special housing is being built along the borders to accommodate frontier guards chosen from the non-Kurdish nationalities of the ethnically mixed Kurd population.

The minister confirmed reports from abroad that the Iraqi authorities had rejected Kurdish proposals for a "safe zone" with a special status in the Kurdish region. Mr Aziz insisted, however, that the only Kurds accepted after the end of the fighting — brought about

suddenly last March in a surprise agreement between Iran and Iraq — were "double agents" who worked for both Iran and Barzani. No more than 10 or 15 Kurds were involved, he said.

The Minister also sought to dispel reports that the Government had banned all returning refugees from going home and forced them to live in predominantly Arab areas of Iraq. Only those refugees who did not take advantage of the initial amnesty offer were now obliged to live in limited areas.

He estimated that of a total of no more than 120,000 Kurd refugees in Iran at the end of hostilities, some 10 to 15 per cent elected to stay there. Of the rest, two thirds took advantage of the original amnesty offer, he said, and a third returned subject to Baghdad's more stringent rules.

Earlier some Kurdish political exiles and Pash Maza — as Barzani's soldiers were called — were taken to camps for periods of up to two months where they were given Ba'ath Party lectures on "national unity and Kurdish autonomy" before being sent home.

Even the Minister did not insist that more than "slow progress" was being made in implementing Kurdish autonomy. — Washington Post.

4 April 1975

Scotsman

Red Cross aid to Kurds barred

Two Red Cross convoys with food and other supplies were turned back at the border between Iraq and Iran after the Iraqi government had barred their passage. The Red Cross said it was barred from entering Iraq after the Iraqi government had barred their passage. The Red Cross said it was barred from entering Iraq after the Iraqi government had barred their passage.

After the agreement, Iraq has barred the Red Cross from entering Iraq after the Iraqi government had barred their passage. The Red Cross said it was barred from entering Iraq after the Iraqi government had barred their passage.

Iraq Rejects Kurd Bid for Negotiations

INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE, THURSDAY, MARCH 20, 1975

BEIRUT, March 19 (UPI).—The Iraqi government turned down an offer today by the Kurdish rebel leadership to negotiate a settlement of their long war, the Iraqi news agency said. Replying to a cable from the Kurdish leadership to the Baghdad authorities, President Ahmed Hassan al-Bakr said, "The only possible thing for you to do is to profit from the general amnesty declared by the Iraqi Revolution Command Council, which expires April 1."

The amnesty offer, made earlier this year, stipulates that all Kurds who leave the ranks of rebel leader Mulla Mustafa Barzani and return to Iraq will not be prosecuted.

Following the amnesty and the recent agreement between Iraq and Iran, thousands of Kurds were reported to have left the northern regions and crossed the border into Iran.

Another announcement by the Iraqi authorities today said that the amnesty would apply to Kurds who have taken refuge in Iran. Reports from Tehran put their number at 140,000.

INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE, TUESDAY, MARCH 11, 1975

UN, Red Cross Told of Genocide Peril

Iraqis in Big Attack on Kurds As Iran Halts Aid to Rebels

From Geneva, September

GENEVA, March 11.—The International Human Rights Foundation said today that Iraqi forces have launched a large-scale offensive against Kurdish rebels in the wake of the agreement between Iraq and Iran to end their undeclared border war.

The foundation's secretary-general, Jean Claude Lelith, said that Iraq has closed its border with Iran and cut off the Iranian flow of supplies to Kurds in northern Iraq.

Meanwhile, the Iraqi state radio reported that the country's Revolutionary Command Council and the ruling Ba'ath party leadership unanimously approved today the four-day-old agreement with Iran. It provides for settlement of the Iranian-Iraqi feud over the Shatt al Arab Waterway and bans infiltration across the common frontier.

The Iraqi radio said that in a joint session the country's two top governmental bodies also pledged to "faithfully implement the entire agreement to letter and spirit."

Iraqi newspapers said the infiltration has meant an end of Iraqi support for the Kurds led by Gen. Mulla Mustafa Barzani, who has been seeking independence for his people since before World War II.

Mr. Lelith charged in messages to Secretary-General Kurt Waldheim of the United Nations, the International Red Cross and Prime Sadruddin Aga Khan, the UN high commissioner for refugees, that the Kurds are threatened with genocide. He asked that the UN and Red Cross leadership intervene to save the millions perishing in the war.

The Human Rights Foundation

is a nongovernmental organization which has consultative status with the United Nations.

The Baghdad government forces began the attack early Friday all along the Iraqi-Iran frontier, according to reports reaching Paris from official sources in the Middle East.

In Washington, high State department officials confirmed that Iraq had attacked in force but could provide no information on the dimensions of the offensive.

The reports in Paris said that the Iraqi attack was launched with air divisions, including infantry and armor.

At noon Friday, after an earlier attack, there was a second thrust, with armor, the Paris reports said. At the same time, they said, the Iraqi Air Force bombed Qura, Barzani's headquarters in the village of Chakab. Fifty Kurds were reported killed or wounded in the air raid. More battles were said to be continuing in several regions.

Surprised by Attack

The Kurds were taken by surprise, according to the Paris reports, and there was the possibility that they might be overwhelmed at any time.

The sources quoted in Paris said they believed the Iraqis were trying to crush the Kurdish rebellion as rapidly as possible.

The war against the Kurds has cost Iraq billions of dollars and 150,000 government soldiers have been killed or wounded, the Paris reports said. They said the situation had become even more serious for Baghdad in recent months as Iranian forces began firing on Iraqi forces and as Syria began to give active encouragement to the Kurds—even letting them use Syrian territory.

Iranian, Iraqi and Algerian foreign ministers are scheduled to meet in Tehran Saturday to work out the details and implementation of last week's agreement.

بيان الاتحاد الوطني الكردستاني بمناسبة الذكرى الرابعة عشر لثورة أيلول

للتواصل التضال الجماهيري الثوري لتحقيق الديمقراطية للعراق
والحكم الذاتي لكردستان

تمر الذكرى الرابعة عشر لثورة جماهير كردستان العراق التي انطلقت في ١١ ايلول ١٩٦١ ضد الدكتاتورية التي حرمت شعبنا العراقي من الديمقراطية والشعب الكردي من ممارسة حقوقه القومية المشروعة ، تمر هذه الذكرى الفؤاحة بميق البطولات وشعبنا الكردي يعاني من مآسي الفظس كارثة وطنية حلت به من جراء فرض المخطط الامبريالي الاميركي - الشامنشاهي - الشوفيني العربي على القيادة العشائرية - البورجوازية اليمينية للثورة الكردية ورضوخها لاتفاقية ٦ آذار الخيانية التي جسدت وبرزت كحلقة من التسوية الاميركية الشاملة لشاكل الشرق الاوسط . هذه التسوية الاستعمارية التي تستهدف وضع شرقنا تحت السيطرة الاميركية وفرض الحلول الاستسلامية المنسجمة مع مصالح الاحتكارات الدولية والصهيونية والحكومات الدكتاتورية والرجعية التي أبطلت بها شعوب شرقنا المناضلة من أجل التحرر الوطني الناجز والديموقراطية الشعبية فالاشتراكية .

لتسهيل امر التسوية الاميركية وبغية الابقاء على الدكتاتورية المتسلطة على رقاب الشعب العراقي بقوميتيه العربية والكردية وسائر مواطنيه ، ومن أجل اشباح طموحات الشاه التوسعية ولارضاء الطورانية الفاشيستي دبرت الاوساط الامبريالية الاميركية عن طريق وزير خارجيتها هنري كيسنجر الاتفاقية العراقية الايرانية واخرجتها على مسرح الجائز بسلك المليون شهيد للتنطية عليها ولف طبيعتها الاستعمارية والشوفينية بعباءة تقدمية مزيفة باظهارها وكأنها اتفاقية بين الدول النامية المتحدة في نطاق الاربعة .

ولمع الجماهير الكردية الثائرة من مواصلة الكفاح المسلح اجبرت الامبريالية الاميركية والرجعية الايرانية ، اجبرتنا القيادة العشائرية الكردية على الاستسلام وانهاء الثورة الكردية التي قدمت في سبيلها جماهير شعبنا عشرات الالوف من الشهداء وتمثلت من أجل انتصارها بصبر ورباطة جأش من التضحيات والالام والمظالم ما يفرق التصور ذلك بعدما كانت قد خدعتنا هذه القيادة اليمينية وربطتها بعملتهاا ولعنتهاا الى قطع العلاقة مع القوى التقدمية العربية والدول الصديقة للشعب الكردي وبعباءة كالت هذه القيادة قد اوجبت بممارستها العشائرية وذهفيتها اليمينية المتعاضتان مع روح العصر ومع مستلزمات انتصار حركة شعبية ثورية ، ظروفًا مطفدة وصعبة للثورة الكردية افسد فيها الحزب الديموقراطي الكردستاني بحيث تحول الى تجمع قومي فضفاض تتحكم فيه اجهزة الغابرات والعناصر اليمينية والمشيوية واميت فيها الحياة الحزبية الديموقراطية مثلما اجهضت الروجة الجهادية في القوات الثورية الشعبية بعدما افستتها العشائرية والقيادات الرجعية والفاسدة وحولتها من وحدات انتصار ثورية تقوض حربا شعبية الى قوات مسلحة لا تسودها الروجة الجهادية وتفتقر الى التنظيم والقيادات الثورية والممارسات الصائبة في حرب الانتصار والعلاقات الصميمية مع جماهير الشعب الكائمة - والانكى ان القيادة اليمينية قد هجرت مئات الالوف من جماهير شعبنا الى ايران بعدما حولت علاقاتها مع حكومتها الرجعية الى علاقة مصيرية واستراتيجية وذلك بدلا من استنهاض وتعبئة جماهير الشعب والاعتماد على طاقاتها الخلاقة وتدريبها على المعسل والانتاج في ظروف الحرب الشعبية وبسبلا من اتخاذ

الاحتياط اللازم من عمليات الغدر الإيرانية المشهورة بين الكراد منذ عشرات السنين . هكذا وجنبا القيادة العشائرية تكشف عجزها وحيلقتها عندما بدت ساعسة العمل الثوري بالاعتماد على قوى شعبنا الكردي ومن دون المساعدات الخارجية ، فهوت من ميدان النضال الثوري الشاق والتجأت الى الاعضاء الالقاء لشعبنا الكردي الذين استغلوا قسيتهم العادلة لامرار مشاريعهم التوسعية على حساب العراق وكرامة شعبه ولانتهاء الثورة الكردية وتحويل مقاتليه البواسل الى عمال ومستغتمين - كادى عاملة رخيصة - في خفصة البورجوازية الايرانية والاروروبية ومشاريعها الرأسمالية . وللاحتفاظ بقسم منهم كقوة احتياطية في ايدي الرجعية الايرانية والامبريالية الاميركية لتهديد الاستقلال والسيادة الوطنية لشعبنا العراقي وتخويف الحركة الثورية الكردستانية بها . مما يعني استمرار تدخل الامبريالية والرجعية الايرانية في القضية الكردية خلافا لصالح جماهير كردستان الحقيقية من جهة واستمرار القيادة العشائرية في نهجها الفاشل . نهج الاعتماد على الامبريالية والرجعية الايرانية والتعاون المصيري معها . نهج ربط الحركة القومية الكردية بعملية الد اعدائها حتى بعد اقتضاح نياتهم اللئيمة من جهة اخرى . كل ذلك يضع الحركة الثورية الكردستانية امام مسؤولياتها التاريخية ويفرض عليها واجب النضال لقطع الايدي الاستعمارية والرجعية الايرانية التي تتلاعب بالقضية الكردية ولفضح النهج الرجعي المهادي للقومية الكردية وحركتها الثورية . نهج مواصلة الارتباط باعدائنا الالقاء ومعاودة العمل بنفس الاساليب الفاشلة والممارسات الخاطئة التي اوصلت شعبنا الكردي الى الكارثة الوطنية . وتستلزم المكتاتورية الشوفينية العراقية هذه الكارثة استفلا بشما لمواصلة تنفيذ سياسة تهجير مئات الالوف من الكراد من مناطق مندلي - خانقين - كركوك - هيكان - عين رالة - سنجار ولاجبار الفلاحين العرب على النزوح الى كردستان ليطردوا محل اخوتهم الكراد كما فعلوا بقلبي البوهد الذين نقلوهم من منطقة الرهادي الى كركوك ، مما يؤدي زرع الاحقاد والشنائن في النفوس وقد اسفين العدواة والبغضاء بين الشعبين الشقيقين العربي والكردي وذلك لمنع التلاصق الكفاحي العربي الكردي ضد الامبريالية والمكتاتورية .

وتستمر المكتاتورية في عملية نقل الالوف من الموظفين والمعلمين والاطباء والمهندسين والجنود والشرطة الكراد الى مناطق العراق العربية بعدما سرحت المئات من الضباط وضباط الشرطة الكراد ومعلوم ان ذلك يعني انتهاء العمل باتفاقية اذار لعام ١٩٧٠ التي نصت على تواجد الموظفين الكراد في كردستان واستعمال اللغة الكردية فيها .

كما تقوم المكتاتورية الفاشلة باستغلال انهزامية القيادة اليمينية ليث روح الانهزامية والباس في صفوف الشعب الكردي ولترويع نهاياتها الكاذبة التي تصود الحركة التحررية للشعب الكردي وكأنها حركة « جيب عميل » تتسرك باولمر الامبريالية وتترقب باشارة منها حربا وصلا . وبذلك تحاول خدع البعثيين الطينيين المذمومين بها بكتورية ان حل القضية الكردية وانهاء الثورة الكردية لا يتمان الا بارضاء الامبريالية والرجعية الايرانية تبريرا لصفلة الضياعة الوطنية التي حفتها مع الامبريالية والرجعية الايرانية علنا .

ولكن انجرار المكتاتورية الشوفينية نفسها الى المخطط الاستعماري ذاته وقبولها بالرضوخ المثل لمطامع ايران التوسعية في الخليج وشط العرب ومشاريع اميركا الاستعمارية وعموتها الى لجان مكافحة النشاط التقدمي مع ايران يبينها بنهم الفظ مما تدان بها القيادة اليمينية الكردية .

فالقيادتان العشائريتان العربية والكردية لجأت الى الامبريالية الاميركية والرجعية الايرانية تباهما وما وتكرتا لنداء الشعب العراقي بتجنبيه كارثة الصفقة الخيانية بايجاد حل ديموقراطي هائل للقضية الكردية . والتطابق والتشابه تام في اساليبهما وفي علاقاتهما الدولية وارتباطاتهما المشبوهة حتى كأنهما من طينة واحدة في الذهنية والممارسة . لذلك فان المكتاتورية حينما تطرق ممجدا درب نوردي السعيد، درب الارتقاء في احضان الامبريالية والتعاوض مع الرجعية الايرانية والطردانية الفاشية لاحكام طرق الاستعباد المثلث في عنق الشعب الكردي انما تقنع طبيعتها

الشرفينية وهويتها الرجعية والمساومة امام الشعب العراقي والامة العربية - اذ بات واضحا وجليا ان الدكتاتورية الشرفينية باحت استئصال العراق وسيادته الوطنية وتنازلت عن المصالح الحيوية للامة العربية في الخليج وعربستان والعراق من اجل سحق الثورة الكردية فقط مما يأتي مصداقا للمقولة الخالدة بان « امة تضطهد الامم الاخرى لا يمكن ان تكون حرة » .

يا جماهير شعبنا الكردي الابي !

في احلك الاوقات وحيث تتكالب قوى الامبريالية والنكتاتورية والرجعية للانتعاض على القومية الكردية واجتثاث جذور الروح الثورية في صفوفها يحتم الواجب الوطني ومقتضى مستلزمات الدفاع عن الامة الكردية وحقوقها ان تهب القوى انضوية جميعها للنضال مزودة بالدروس والعبر المستنبطة من الكارثة الوطنية التي حلت بشعبنا هذا العام وحولت اعياده الى حاكم .

فهذه ليست المرة الاولى تخون شعبنا فيها البورجوازية البيروقراطية للامسة الحاكمة - فقد سبقتها البورجوازية التركيبية الكمالية التي نجتحت آلاف المناضلين الاكراد الذين ساعدوها في الانتصار على الامبريالية والغزوة اليونانية ولكنها ردت على جميلهم بمحلات الابداء الجماعية وتهجير مئات الالوف من كردستان مثلما تفعل الدكتاتورية العراقية الان بشعبنا في كردستان العراق .

الا ان كردستان تركيا ما زالت قلمسة كردية صامدة تجيش في صدرها ابناؤها الابرار الروح التضالية الثورية مثلما سبقتي كردستاننا ساحة النضال اللئيم - وهذه ليست المرة الاولى تثبت فيها القيادة العشائرية او البورجوازية البيئية المساومة بالامبريالية عجزها عن مواصلة النضال الثوري في الظروف الشاقسة والمعقدة وقفلها في قيادة النضال الوطني التحرري حتى النهاية .

بل تؤكد تجربة قرن من النضال في الحركة التحررية للشعب الكردي بان القيادة العشائرية لا تستطيع بحكم طبيعتها الطبقية وذهنيتها وممارستها قيادة الثورة الكردية الى النصر . واذا كانت فداحة الفسادة هذه المرة امر واشد بعدما اجفست جماهير شعبنا ثورتها ونطوت اكبر قوة مسلحة في صفوفها وتعاظمت قوتها المسلحة والمنوية والجماهير لدرجة عظيمة فان النتيجة (الامة والكارثة) ليست الا برهاننا جديدا ومصداقا لخصيلة هذه التجربة التاريخية . فالقيادة العشائرية (حتى اذا كان قائدها قوميا وشجاعا ومخلصا لقوميته) لا تجيد - بحكم طبيعتها الطبقية - استنهاض وتنمية وقيادة الجماهير الشعبية ولا تقدر على ممارسة الحرب الشعبية الطويلة الامد ولا على التمييز بين الاستمحاء والاعداء ويسهل وقوعها في مصادم الامبريالية والرجعية . وانتصار الثورة الوطنية يتطلب وجود حزب طليعي ثوري على راس جيش شعبي مسلح واتحاد وطني يضم قوى الشعب الوطنية ويوحدنا وهذا ما لا يؤمن به هذه القيادة .

لفي عصرنا حين خفت الثورة الوطنية الكردية ثورة تحررية وديموقراطية جديدة لا يستطيع القيام بدور الطليعة فيها الا حزب طليعي ثوري (وليس قيادة عشائرية) ولا يجوز التحالف الا مع القوى الصنيعة ، والقوى التكنسية العربية والايرائية والتركيبية (وليست الجماعات او الحكومات الرجعية والدكتاتورية) ومع قوى الثورة الاشتراكية العالمية من حركات تحررية ثورية وحركات الطبقات العاملة الثورية والدول الاشتراكية (وليست مع الامبريالية او الصببونية او الفواتر البورجوازية) .

فدرب التحرير والديموقراطية ونيل الحقوق القومية ، هو درب النضال الثوري الجماهيري بالاعتماد على قسوى شعبنا الخلافة اساسا ، هو درب الكفاح المشترك (وليس درب الانزالية القومية والاعتقاد على القوى الخارجية مطلقا) .

وبعد استيعاب هذه الحقائق ولتوفير مستلزمات انتصار الحركة التحررية للشعب الكردي انبثق الاتحاد الوطني الكردستاني لاعادة تنظيم قوى الثورة الكردية ونجها في النضال الجماهيري على هذا الدرب الجرب والكفيل بتحقيق شعار العتيد الذي زفر عاليا على جبال كردستان طوال سنين الثورة شعار الديمقراطية للعراق والحكم الذاتي لكردستان .

يا جماهير شعبنا الكردي الكاسمة !

اننا نتوجه اليك ببناء النضال السوري ، نداء المسود والاستيسال نداء المقاومة والقداء ، مؤمنين بقواك العظيمة وطاقاتك الخلاقة ، داعين العمل والفلاحين والكسبة وسائر الشغيلة والثقلين السوريين الى النهوض والتنظيم وتعبئة طاقاتهم لزعجها في النضال الثوري على درب الكفاح المشترك ضد الامبريالية والديكتاتورية والاقطاعية والرجعية تحت لواء الاتحاد الوطني الكردستاني الذي سينتقل من انتمائه بالنضالات الجماهيرية الثورية وانصاره عناصره الثورية في بوتلة النضال الثوري الحقيقي ومن تلقينه بالافكار الاشتراكية العلمية ، ستتنبئ الطبيعة الثورية القادرة على قيادة الثورة الشعبية الى الانتصار .

اننا نحذر من الانخداع بدعايات الديكتاتورية والشوفينية التي تثبث المسزائم وتضعف الهم وتقتل الروح الثورية والجهادية ، مثلما نحذر من محاولات الدواشير الاستعمارية والرجعية الايرانية لتشجيع بحث واحياء النهج اليسيني القديم الذي ثبت فشله في الحركة القومية الكردية . فمعلوم ان هذه الازساط المعادية للشعب الكردي جميعا لا تروق لها وليس من مصلحتها ترك ميدان كردستان دون مركزات معتمدة لها لتسرح فيها وتفرح القوى التقدمية والثورية الكردستانية وحدها .

ان الامبريالية والديكتاتورية والرجعية الفاصية لارضنا كردستان تترك جيداً امنية وخطورة حركة كردية تعليمية مناهضة لها وتعلم يقينا ان ثورة كردية ثمرورية تتلاحم كفافها مع القوى التقدمية العربية وتتضامن مع القوى التقدمية الايرانية والتركية تهدد باشغال لهيب ثورة عارمة في الشرق الاوسط وبالقبض على مصالح الاحتكارات النفطية والامبريالية لذلك تسمى بشتي الاساليب والوسائل لعرقلة نهوض ثوري حقيقي في كردستان وستعاون جميعها ضد شعبنا . فلا عجب ان ان تسرح دواير الخباياير الاميركية والسافاك الايرانية والمخابرات العراقية بمحاولات محمومة ومتنوعة لمحاربة (الاتحاد الوطني الكردستاني) والقوى والاحزاب التقدمية الكردستانية الاخرى ولبعث النهج اليسيني القديم بشكل جديد بالاعتماد على الفلول اليمينية والعناصر العميلة في الحركة القومية الكردية وعلى المشاعر القومية الانتزالية والجزور اليمينية المتبقية بين الشباب الكردي المنحصر والبعيد عن مساح الاحداث في الوطن .

ولكننا واثقون من ان شعبنا الكردي لن يلدغ من هذا الجحر مرة اخرى . فلقد جرب شعبنا ومنذ قرن تقريباً القيادة والاساليب العشائرية وعانى الامرين على ايدي الامبرياليين والرجعيين . فلا عودة الى الوراء ولا انخداع بالامبريالية والرجعية . فنداء شهدائنا تنير طريق التحرر ، طريق الخلاص ، طريق النضال الثوري المتلاحم مع القوى التقدمية العربية في العراق والمتضامن مع قوى الثورة الاشتراكية في العالم .

للتحول الذكرى الرابعة عشر لثورة ١١ ايلول الوطنية الديمقراطية الى مناسبة نضالية تشدق فيها الهم ونعشق بها الوهي ونشد العزيمة للسير بثبات في طريق الحرب الشعبية الطويلة الامد بالاعتماد على قوى شعبنا الخلاقة وبالانلاحم مع القوى التقدمية . ولنجدد العهد مع الالاف من شهدائنا البهرة الذين اتاروا لنا درب الثورة المجيدة باننا سنرفع الراية الثورية عاليا ولن نترك جبال كردستان وديانها وسهوبها لتعذب فيها فسادا وظلماً وعدوانا قوى الديكتاتورية الشوفينية المنفلتة من عقابها والمزومة بارتباطاتها وسيورها في ركب الدول الضالمة مع الامبريالية الاميركية .

قالى النضال الثوري تحت راية الاتحاد الوطني الكردستاني . وعلى درب الكفاح العربي الكردستاني المشترك لانتهاء الديكتاتورية والاثيان بالسلطة الوطنية الديمقراطية الانتلافية ، ولتحقيق الديمقراطية للمعراق والحكم الذاتي لكردستان .

الهيئة المؤسسية
للاتحاد الوطني الكردستاني

١٩٧٥-٩-١١

الاتحاد الوطني الكردستاني

٢٠٠٤

لم يكن الاتحاد القرضي الاقتصادي
الاستيعاب والاندماج كما يحلو للبعض
بدلاً من ذلك - بل كان عملية اختصار فكرة
بأنه واقعية من طبيعة الحركة التحررية
والقوة التي توجد فيها لمهاجرات
مخيمات ديستريكتي واتنيسه وسفرية
والتي لا يتصلح حزب واحد استيعابها
بما - بل كانت ولادة نتيجة اندماج
الطوائف في حركة تحررية لا إلهية
بأنه - هذه المنظمات التي يسمونها
تحت الظني العام الذي يقول بوجودها

[illegible]

والنضال العنصر لواقع ودور الطبقات
حاضرة النضوب تحت راية الحركة
برية لقصص الكردي .. بقولنا اني
شاعرات التالية :

١ : ان الحركة التحررية للشعب
في مصر في جوهرها حركة الملاحمة
بشؤون المالبسة الشعب الكردي .
المسئول التحرري التتوي بنكون في
من الملاحمة . والادرس التي لدور
مسألة العرب النجبة هي وفي
والعجل والردبان والكسوف

تكون الشركة السعودية في جرمها
الطالحين بعين الضال لتجريمهم
الضالمة . حيث ان ذلك شرط
لاستمرار دعوته ولجنة طائف
من . وزجها في التمسك الزمري
من جهة .. وعامر وسر الغضاه

[illegible]

ومن هذه القضايا بمسمى العمال الزراعيون
والخادون الفقراء اكثر القضايا الريفية
ثورية واعية للاستمرار في الثورة ، بينما
يمسح اللاعنون المستوطنون الغرب خلفه
البرلاء . ولما اللاعنون الانقياء فاعمدناه
الى انهم مستوطنون .

● **الطيلة العامة التي نتمس أحدث**

طبقة اجتماعية تنمو وتطور باستمرار ، وتتأثر عديدا ، وتحسن نوعيا ، وهذه الطبقة تطب مصلحتها لخير الوطن وتطبق الثورة الوطنية الديمقراطية بشكل جاد ، وعلم ، وتعلمي مصلحتها الحيوية مع جميع أشكال الاضطهاد القومي والاستغلال الطبقي والتمييز الاجتماعي والالهي ، وهي أكثر الطبقات الاجتماعية ليرة ، واحسنها طبقة تنظيم ، وقادرة على التمسك الثورة ، والمقاومة الشريفة .

والصناديد ، وتملك راحة جهاديه نورية
ولولا نظريه طليعية نورية تمى السرب امامها
لما بسطها اجبر الطبقات الخبيثة للقيام بدور
الطليعية النورية في حركة التحرر الوطني
العملاقى .

البرجوازية الصغيرة في المدن
الريف وهي تضم المثقفين والكسبة
المهنيين والطلاب وسخنة الوظائف
سخر رجال الدين والمستفيدين والملاهي
فلسطين .

في هذه البرجوازية الصغيرة تعتبر
توة تقضية واللب الفنة المودة سما
التفتن (الطبة التوبين) دورا حاسا
خطرا في استئمانى وتوعية العمال
الفلانين لذلك فهم يلعبون دور سلة
تسجل في التفتال الحروري الوطني
إذا اتجمع ثقل العمال والفلانين وسائر
الفلانين تقبل غايه يكون توة ثورة
عالة ومؤثرة : وكمزج حاسا غلطة

وحيثما عده: إلا أن البرجوازية الصغرى
بمئة عام - لنهز بهتت طليعة،
تكتسب عديديا، فثواران اليوم المقدم
والمتحضر والوسعي في النضال، وباعتبار
نوعه فنيحة - مستندة - بلغ أحيانا حد
النصب القوي، والأرباح الضخمة،
والانتقال من نط حيا إلى نط احسن
واعدا، .. بعدان تلك تلك السلبية
والإحباط ورد النضال الشاقط،
وبإراض صديقة للانضغاط والمالفة
والزبدية والانتالية - فرحا من الخصائص
الغريبة ..

ولمّا: بالجر المجرور المرفوعة وبمعنى
التعبير والاختيار، والشبهين والصامتين
وكذلك الاختيار المحقق والمصدق والعاقل
والعقل، وعلمه والإيمان والاعتقاد والقرار
والإقناع، الاختيار في الريب - وتعبير
عنه الحقيقة بتعبيرها الحقيقة البينة -
ويجزمها التبدل في صالحها العامة
في ريب آدم -، هي نص السيرة الاختيارية
والاستعداد العقلية، وفيها تميز اجتماعية
وعرقية - انشائية وإشعائية وإشعائية
سلبية - ويعبر عن انشائية التبدل
والقرار الأول - والتاريخية عن الرقعة
الانسانية بتأثير ممارستها القرية أو
صالحها البينة - هي كثر بتأثير
الاستعداد متفرقة، وشبهاء، وتعبير بصالحها
المنشائية بدعوى ان السيرة عن البشر
لذلك هي صاعدة، دورا لتبليغ القول
الإنشائية كمثل شعار - انشائية ما يبغي
استفاد، هي سمدية عن الانشائية
والانفتاح عن عمدنا عندنا نسل
النسل والاختيار وسائر التقديس -
صالحا عندنا عالم - وهو عالم البشر -

[illegible]

ان نحالف الشمال واللاسلطه
والبرجوازية الضعيفة شكل الثورة البرجوازية
الثورة الوطنية الديمقراطية . ومع ذلك
يبنى الاتحاد الوطني الكورستاني بالدرجة
الرئيسية على التنظيم والتسليح العاديين
الطليقي بشكل « فيه جمودي » تحت
رأته . وذلك بمرافعة مخبئة ان لهذا القوي
مصالح دينية مشتركة . وهي في الوقت

نفسه بظلمة نيسا يمسحها على قضايا
اعتباطية وبشينة وكثرة الا ان الاحداث
الوظيفية العامة جميعها .

اما الاختلافات الايدولوجية وتباين
النزعة والوقوف من الاستصلاح الزراعي
والسلطة الوضعية ودور الطيف في حركة
التحرر الوطني ومستقبل النظام السياسي
والاجتماعي في البلاد .. هي مسائل عذبة
تختلف طبعا . لذلك لا يمكن تسميها جميعا
الى حزب واحد . بل يمكن لمجموع المصالح
الاجتماعي في التمثيل هذه الانشطة القومية
والجمعة التوسيمية التي تستهدف
التمسك على التوحدة القومية وتعميقها
عامة في كردستان . وهي اهداف وطنية
عامة .

لقد جاءت الثورة العراقية وخاصة
التي سادت الثورة العراقية والخاصة
الكردية مصداقا اخر لاهداء الشعب
الثوري السعيد بالمراسلة القومية من
الواقع المادي . بعد ان خلعت القادة
المستأجرة نسبة الكفاح المسلح واسمها
النضال السياسي وما ولدوا التامرين
المحددة الى العراق او البصرة سببا الى
ارواح انصار الثورة الكردية التي تحسنت
تحت لوليا جميع الطبقات القومية والثقات
المالكة . لذلك لم يزل ذلك الى محفل
نزع كبير في الميدان السياسي الكروي
واثرت عند الزمان الذي كان يشهد جميع
الكرديين الكرامة على اختلاف اوضاعهم
الثقافية والسياسية الى يومهم تحت راية
الحزب الديمقراطي الكردستاني الذي كان
في الواقع جميعا توحدا مرشدا بضم الكرد
والجبن . والتفكير والرجح سما . وقد
ترتب على النضال الرابطة التي كانت توجد
التسبيح . رابطة الثورة والحرب . فبعد
ليكون كانت موجودة في الحركة الثورية
الكردية . ويرزوها شبه المستقبل على الحزب
السياسي وسما الثورات الثلاث التالية :

الثوار الاول : نضال املاحي تومي
يدعو الى تأسيس الحزب الديمقراطي
الكردستاني في جديد وموافقة المصل
تحت رايته عريضة التمسك بالهدوء
القبولي له . ويتسم هذا التيار الى
شخص صا :

١ - خلق املاحي يدعو الى احياء
التياري (البولي) بواقفة القوة الدكتاتورية
والثورية (البورجوازية البورجوازية)
وتسبب جميعا القومية الوضعية الموجودة في
العراق . بحيث يثبت بغير مشروع التمسك
الذي المسوخ . ويسعى لانقاذ مايمكن
اقتاده وهذا التيار يمتد الخلف من المايك
الى العراق . وهي نفسل ماسر منه
التيهية سرور التمثيل القاد والقرنسا

وحام اليسر والخوف بعد التيار الثورة .
ومعهم انصاره يروى بغيره على كراسي
الوزراء والقائمين الخمة . ومما يثير
عصب الرجعية النضالية والتمسدة على
مراسلة الضمان في ظروف الامم المتحدة
المعاصرة . في العراق .

وكان من الممكن ان يتشكل حسمه
التيار حقا منبهجا على النضال الثوري
التيهية سرور التمثيل القاد والقرنسا

لو تجاوزت سمه الدكتاتورية التوسيمية .
وسمحت له بالعمل الطلي ضمن حزب
سيفر . خاصة في ظروف مايتسبه احياء
الثورة وانفاس الثورة الثائرة وموجبة
الشعب والاستفكار التي تمت جصاصم
فسمنا شهما . وفي طرف وجسود مراع
سياسي لم يكن قد ملاه ليل لمقد يند .
ولكن هذا التيار لم يستطع استعاض
الجماع الكردية حوله لاسم جديدة سنا
وغنى الدكتاتورية الساج ليا بالسل .
سما فتح ميون الجماع اكثر على حنيفة
تواياعا التوسيمية المعادية للقومية الكردية .
وحيث امل الماشين في التيار المصب .
تخمس الله الاملاحي وتراجع الى الوداء
ان هذا التيار يستل التيار البورجوازي
القومي الاملاحي في الحركة الثورية
التيهية سرور . وبسيرة معقرا . ومن
حيث اسلوب العمل ايضا . وسيل هذا
التيار للسامية مع الحكم تحت لهدا
(اقتلا مايمكن اقتاده . هو سهل شيس
يظهر له في مثل هذه الظروف . ولكن
الجماع التوسيمية يرمي هذا التيار
لرادي اصحابه . وامرنا ان هذا التيار
غير قادر على التعبير عن شواحه الجماع
والدفاع عن حقوقها . لذلك ظن يتسبب
توة طمعية او فائدة لتصل الجماع .
من ان الارضية الاجتماعية لم تطل موجودة
فتمز اخرى من الزمن . وقد لمسول
الدكتاتورية التوسيمية بشبه والهدوء
التيهية سرور . وهي عندما تشر بالهدوء
لنظر الى استمارة شمل . انما مايمكن
اقتاده . اي احياء مايمكن احياء من الناس
في النضال الثوري . لذلك يجب لعرسة
الهدوء القومية والفكرية لهذا التيار .
ويصل مشاره وسخاظه للشعب . وبذل
الجموع المخلصة مع مناصره النفسية
والثورية لتوسيمية وتطوعها من شناع
الزوع في سمعية الدكتاتورية والمصل
ايضا لمرل المقتنين من ثقاه من الجماع
وصبح الانصارين منهم لفراده .

٢ - والتحق الثاني لهذا التيار حسم
التيهية سرور الى احياء الحرب المصغرات
الكردستاني على اساس جديدة حرسا على
الانسي التمثيل المرقق لسمدة الحزب
وتسكا باهداف احياء ونظما عانجيا
بذكرة المبررة : هذا النضال من التمسك
يدم بعض المقتنين في الفخار وفي مسكرات
الاجلتي في ايران . وسما كان النضال الاول
يدعو الى احياء الفلوس بواقفة الحكومة
المراتية . وعلى القيد من قيادة المبرراتي
فان هذا النضال يدعو الى احياء الفلوس
برشي قيادة المبرراتي . وان كان جيسر
وكتسبه بروم الاستمارة .
الاستكبات المالية الباك المبررة لهدا
وتراء مسكولها وبشينة اقتاده .

وهذا التيار ينضم المراق المصمبة
من الطبقة القومية كحركة التحررية
الشعب الكروي والسي سرح مبررات
وبقراتمية مصمبة مستمودة . والسي
يستعمل مصمبة جميعا في برنة واحد
وسما لحزب سياسي واحد . لذلك
ينضم الاقرا المصمبة لليمية الدكتاتورية
ومن مشاره التوسيمية الماد كتمست

الكروي . هذه التماس القوية من شينها
الطيفية الاستمالة والجمعة على بعض
سمه ميلا نحو السامية ميا . وهذا
التباين يستند على المواقف المرق
سما يستند على النضال القومي المرق
وعلى التمسك بالنامي المرق من التمسك الى
المستقبل المرق . ثم انه يشهد القوية
الواسعة حول مستمرات انفس الحزب
الثورية كتمت الكروي . وسما الحزب
التيهية سرور . والاتحاد الوثني بين الشين
الاجتماعية المخلصة ضمن دائرة المصراع
والاتحاد . اي الاتحاد على الامم المتحدة
العامة والمصراع على التماس القومية
والسياسية والديمقراطية .

ومع كل ذلك فان وقتنا من حسمه
التيار هو حتى الان موقف الاتحاد المصراع
سمه . هو موقف قوي . وورشنا فثاقون
سمه : ان شناع جميع سماته المرقية
والتيهية والسياسية والديمقراطية
بالبح المصمبة . وار يدن مشاره مرسه
اسلوب التماس من الامم المتحدة الاممية
والرجعية المبرراتية . وذلك تسك بالبح
الوطني التمسك ميا من شينها احياء
المثالية المبرراتية على المصراع القوي .
ويهدا من الدكتاتورية التوسيمية المبرراتية
سمسا . لا يتصل ذلك مع حسمه
استمارة سمدا بالبح التوسيمية المبرراتية
المثالية حتى ان سمه امركا في ايران .
المتمدة . باليا شينيت سماسميا بين
قادة . ويدعو الى كردستان المرق
بدمصا سلكا او حرسا . كما لوجد مشاره
تتمت من الدكتاتورية وبضرورة الاستمارة
تتمت من الدكتاتورية وبضرورة الاستمارة
من الظروف والتسبب الفرجين تصسين
قادر الحكم الماد والتمسك وفق المصراع
س الاامم ومن ذلك من الامم المتحدة .

الثوار الثاني : هو التيار الذي يدعو
الى احياء الحزب الديمقراطي الكردستاني
بمازور لعهدة القومية وبمواجة ايران
وامريكا على ان يكون التمثيل السياسي
في حدود ما سمته الدولتان . وبما كانت
الدولتان لاستمالة الان يمت الحرب
لقد تروث الزعامة التقليدية لشرعاج
مراع المصراع . وعاونت البداية الاستمارة
من التماس المبررة سميتها المصمبة
المبرراتية ووصمها على راس فرودح
بمايتارها وحرسا مبرراتيا . وقاتلوه
لتصميم التماس المصمبة في آتاه بسده
التمار المبرراتية والتهار الثورة لثا . ولا
يشكل حرسا على الزعامة التقليدية لثا
الاستمالة مراع المصراع في مصلية السامية
المستمره من امركا في ايران وبما .

واتوسع الى الاملاحي السياسي
والتمسكي الرمطة التقليدية وموافقة
امركا في ايران على كل السيل في الفخار في
مركا وسمين . ودون التمسك في مبررات
والامم المتحدة سمده رسا بطوي . حسم
التيهية سرور الذي التمسك وواد واجيحت
حسمه . لمراتية التمسك المصمبة بالتمسك
وهدا من الامم المتحدة على امركا في ايران
والتمسك سمدا في التمسك السياسي لثا
والتمسكي في التمسك . سم المصراع
مستمره والتمسك والامم المتحدة .

نقيا : ان الاتحاد الوطني الكردستاني
لا يتبرل بحكم وجود الحزب الوطني العربي الذي
لا يمكن الاعلان من تاييده باستعجال ...
بين ان لم تلتصق هيئة مؤسسة ، لان مثل
هذا الحزب الوطني يوجد ولاية اجتماعية
طبيعية في ظروف تتوفر فيه شروط خاصة
وسد تفتح حركة الجماهير الثورية الفكر
الوطنية الثورية ، وبالتالي فله يجب
النقل بدل وليس من اجل ولائه .

الاتحاد الوطني الكردستاني

مسألة ... ؟

نقيا : ان الاتحاد الوطني الكردستاني
لا يدمى احتكار الساحة الكردستانية او
محرم جميع الاحزاب والتكتلات او فروج
الاحزاب الاخرى . بل على العكس من ذلك ،
مؤس الاتحاد الوطني الكردستاني يعنى
جميع المدنيين والمثقفين والثوريين في
التنظيم والعمل الوطني وحق الجميع في
السير وبتنظيم الحرة بآرائه ومعتقداته
وافكاره ومبادئه ، وبان الحكم الاخرى من
السبب وله قبول النقل والرفعة طس
الجميع ، وله الحق الطلق في منح نكته ان
يخدم اجمع الطول واحسن السبل
ويرسم الخط التفاضلي الصحيح ويتعامل
بتفان واخلاص في سبيل اتصاف طغيته .

وانا وجميع احزاب كردستانية شعبة
او فروج لاحزاب عراقية تقدمية في منطقة
كردستان فان الاتحاد الوطني الكردستاني
يسعى لاقامة احسن اشكال التمازج
والتلاحم الثقافي معها ، مع حق جميع
الاعراق في التمتع لمبادئه ومعتقداته
الخاصة . والاتحاد الوطني الكردستاني
يعنى ببناء التماسك الجماهيري ، والخط
الجماهيري ، التماسك الجماهيري بمواصلة
الجماهير ومن اجل الجماهير الشعبية .

واخيرا نشير ان ان نعامنا نذكر
الاعراب الكارونية المسئلة من قبل
البنية الكارونية الشوبية في مهاد
لا يرد الى عراق وسبب هذه التكتلات
التاريخية بسبب ان حروبا وطردوا
من صفوف الحركة التحررية بسبب
الكردي اما . من خارج من الساحة
الوطنية الكردية . بعد اوجديا البسطة
المعاصرة للحركة التحررية فتمت الكردية
لمعاصرة هذه الحركة التحررية اسداثة .
وهي معرولة ومكرولة من قبل السبب
الكردي باسداثة مشاكل معرولة معش
لانها ليس الا . بدور في ملك السبب
الكارونية وتردد كالبنيان حائس به في
الاجسام وليس لتسري جرائم السلطة
البرجوازية السورترالية الشوبية
ومشامسة العروبة الكردية .

نشر في الثاني ١٩٧٥

من منشورات
الاتحاد الوطني الكردستاني

- ١ -

نشر في الثاني ١٩٧٥

الديمقراطية للمراق و الحكم الذاتي لكرهستان

النضال الجماهيري الثوري
التلاحم مع القوى التقدمية
العراقية لـ جبهة كفاية متحدة
سبيلنا لانقاذ العراق من
الديكتاتورية ، والايمان بعكوسة
ديمقراطية التلافية .

ومن الشرة يندلع اللهب
الشرارة
لسان حال الاتحاد الوطني لكره ستاني

- في هذا الصدد
- من الذي اقترح ميثاق امن للخليج
- البيان الاول للاتحاد الوطني الكردستاني
- حقيقة صرخة

العدد ١ - السنة الأولى تشرين الثاني ١٩٧٥

هذه الجريمة

تصمم هذه البريدة بأقلام العربية لتيسر على شخصياتها
تصميمها باللغة الفارسية من أراد وصفات الأصناف الوضعية الترميزية
تصنيفها والعلماء العربيين منهم الترميز منهم الترميز منهم الترميز منهم الترميز
دوب الترميز الترميز الترميز الترميز الترميز الترميز الترميز الترميز الترميز الترميز
التصنيفية العربية منهم الترميز منهم الترميز منهم الترميز منهم الترميز منهم الترميز
الديجيتالية الترميزية الترميزية الترميزية الترميزية الترميزية الترميزية الترميزية الترميزية الترميزية
العلماء الترميزية الترميزية الترميزية الترميزية الترميزية الترميزية الترميزية الترميزية الترميزية الترميزية
في الامين الترميزية الترميزية الترميزية الترميزية الترميزية الترميزية الترميزية الترميزية الترميزية الترميزية
التصنيفية الترميزية الترميزية الترميزية الترميزية الترميزية الترميزية الترميزية الترميزية الترميزية الترميزية
تصنيفية الترميزية الترميزية الترميزية الترميزية الترميزية الترميزية الترميزية الترميزية الترميزية الترميزية

أما هذه الحركة التي أبان القبطية في أيديها نطق الشعوب
 لذلك التماس استئصال استئصال من الوثائق ورواياتهم
 الخلف التماس الحسية . ستقول القبطية سرية وجلية وروح
 الخلق من الوجه التام للذكورة القبطية القبطية على نسا
 التي ينفذها القبطية والكثيرة وسائر قضاياه ونفسه القبطية
 وقضاياه وقضاياه القبطية بالقبط القبطية وقضاياه القبطية
 القبطية وجيب القبطية والقبطية القبطية القبطية القبطية
 أمام سؤالاتها القبطية وقضاياه القبطية القبطية القبطية
 حينما من بران القبطية القبطية قضاياه القبطية من أنشد
 القبطية القبطية

سكونون هذه البريدة عربا لاواعدة نبضاً على الايرانية والصومانية والجمعة المنيعة وادعائهم على من عصبو فرنسا في قعر اسرار وانفاس الطلائع الزهراء الى الخضرية فيما بيننا وسنستعصر وصادي الفتح المفسرة والقرارات التوجيهية وسنستعصر من سائده فيما القوي لثغرات التسويب والارباب في فرنسا .

ثغرات صوب الفتح والصلح والادب وادبنا وادبكم وسكونون الصلح الصالح على من التزم القسطنطينية الجبهة التي سطر باقية لاربعة عامه ناسي الثورة صوبنا في هذه البريدة العربية .

والاربعة . وسنستعصر هذه البريدة ثغرات شعب فرنسا على صغارتها وادعائهم على فرنسا ولاستعصر لالة البرية القسطنطينية في المعتز على مدالها واصمتنا العربية .

وستعمل حاليا النظم الحروف ، على صيغة الاخوة العربية
الكثيرة تنظم الاثرائن الانتصارية والرجعية ، ولديها بديهة
ان انتصار الامم العربية في نضالها ضد الاستعمار والمهيمنة
والرجعية من انتصار لامة الكفرة ايضا طلبا بغير انتصار الامم
الكثيرة في نضالها ضد الاستعمار والحكومات الرجعية القاصية
لوطها انتصارا لامة العربية ايضا .

[illegible]

البقية على الصفحة الخامسة

نداء الى الامة العربية الجيدة

[illegible]

بمنهج القسب والقرص والتمسك والصناعة

يتميز القسب العراقي الذي ادى الى سلبات جسيمة وفقراسة لسحب ابله مليون مواطن كروي
لنصرة اولى من ارضي ابله وادعاءه الى سرور العراق حيث بلغ الملاحون العرب من جراء بطش
الفاطورية وسلبات الرضاه التي امت الى انقراض العراق والاراضي الفارسية وحرمانه من
الفرص العراقية الناجمة ابله يكون رضى الى العرب ضد القسب العراقي واداء القسبة
الفاطورية وسلبات ابله ضد مصر العسكرة العراقية مترافق الاول من اخرها القسب العرب
في العراق الى كرستان العراق لبطش اولى من ارضهم العراقي الكردية . مصر وسلبه القسبة
والاضح والاضح الاول في القسب والاضح التي ترون في القاتلة العراقية مترافق ابله والاضح
ويجري ابله مترافق الاول من القسب العراقي من سلبه والاضح وسلبه وسلبه وسلبه
وسلبه من كرستان العراق الى الجنوب والشرق من العراق وذلك للقسب على الضلوع
القومية التي تالاه القسب العراقي بشهادة الضلوع والاضح مصرية ابله الدولية وروايلي دولية
وسلبه القسب من سلبه .

والتي ان الديمقراطية العربية لا تسبب نفي الفكر بالمرتبطة بحدود العرب في
التيه الذي تمتد الى حدود فرنسا وفرنسا وواحدة اعلا وتصبح هذا الفروع الاربع الذي
بذلك يسهل خلف الفوري بكمالاته . وتصبح زوج الفوري العربي الى كروستان وبعدها
استثنائي في ربيع العرب ، وسلمو ان هذه الاعراب التي خلق جوا من التنبؤ والفرار في
التيه الشخصي العربي والقرى وبعد احواله الفارسية بالتأثير . هذه الاساليب الفارسية
التي خلق في العرب في نفس اساليب الصهيونية العربية في نفس العرب بحدود لغت
بما ان كروستان الفوري للتيه في نفس العرب .

ان الاتحاد الوطني الكردستاني العريض على الاخوة العربية الكردية والتيس يطمح ان العربية كلها ومنها الشعب العربي العراقي لاقبل هذه المحطة المهمة القاسية بطلب الجميع برفع أصوات الاحتجاج وباتخاذ اجابات هذه الحرب الوحشية المصفاة ولاجل الحكومة العراقية على احترام التواشع في النجانية آذار عام ١٩٧٠ وسعداها حبال القومية الكردية .

حملة الإسماعيل الجهادية مستمرة في العراق

الاراق الحرق نشأ حدة اعدامات الصحابة التي تنفذها السلطة الثأنتية بطل المناهض
الاراد واليهن السجسج والتسويج والترويض ، بعد امدع على الامم العترة من المناهض
في سداد الواسل والاراد ، دون حاصلة اقل ومن سر حصدته القم اوقضية وعداية
خزاة المناهضين . هذا ما سببت القتل والانتقال السرية التي تدور على الطريقة الامم الاربانية .
بل يشتمل اثاره على الوطنيين الاراد بل يشهدهم الى اليهين السجسج واليهين السجسج
على النفاذ الحاكم في العراق .

ويوجد الآن في سخن أبو عرب (٦٨) متحفًا لعلامتنا يتفقدون التفنيد بينهم العديد من أعضاء
الحزب الشيوعي العراقي - اللجنة القومية للتأليف من السلطة - وحزب البعث العربي
الاشتراكي - والشيوعي - والعربي العراقي - الرأسمالي - الشيعة العراقية من النصارى الذين،
فقد ادمر من الاكراد الضحايا من اهلنا الضحايا وكفى منصف ولربيل وذاشوا وحلبه بينهم
ممن من الجيش الشيوعي العراقي هو ازواجهم الضحايا رؤوف مصطفي
ويوجد في سخن أبو عرب الضحايا من الاكراد الشيوعيين، لعلامتنا يتفقدون يوم التفنيد،

البقية على الصفحة الخامسة

من أجل جمعية كرسستالية كاثوليكية
مطالبة الإكرام في أوروبا

[illegible][illegible][illegible][illegible][illegible][illegible]

المرأة الكردية تواصل نصليها

• هذه المقالة هيكلية متخلصة من عدة في صفوف الحركة النسائية الديمقراطية الكردستانية لمر من حركة المرأة وديمقراطية المرأة

التي هيكلية من عدة في صفوف الحركة النسائية الديمقراطية الكردستانية لمر من حركة المرأة وديمقراطية المرأة

أبناء الأحرار .. بأجسامهم حسنة التناغم

إن الحركة الكردية لم تكن في مرحلة تطورية جديدة من أجل الحركة الكردية لمر من حركة المرأة وديمقراطية المرأة

إن الحركة الكردية لمر من حركة المرأة وديمقراطية المرأة

إن الحركة الكردية لمر من حركة المرأة وديمقراطية المرأة

أبناء الصبح السوية المتناغم

إن الحركة الكردية لمر من حركة المرأة وديمقراطية المرأة

«ويلازلي نوي»

سيصدر الاتحاد الوطني الكردستاني قريباً
جريدة : «ويلازلي نوي» (النسخ الجديد)
بأكثرية الكردية .

من أجل جمعية كردستانية لتدعيم - بقية -

الوزير الاقتصادي العراقي ، وحده وبجانبه القوي على حركة العراق كسول في الجمعية الفكرية

وماذا كان موقف الاتحاد الوطني الكردستاني ؟ لقد انطلق الاتحاد الوطني الكردستاني

وماذا كان موقف الاتحاد الوطني الكردستاني ؟ لقد انطلق الاتحاد الوطني الكردستاني

وماذا كان موقف الاتحاد الوطني الكردستاني ؟ لقد انطلق الاتحاد الوطني الكردستاني

وماذا كان موقف الاتحاد الوطني الكردستاني ؟ لقد انطلق الاتحاد الوطني الكردستاني

« واقع الحقوق الثقافية للشعب الكردي في العراق »

[illegible]

وأدت الأوضاع السياسية المتقلبة في البلاد، وسياسة
الاحتلال في نوع من انعدام الثقة للقيادة بين الكثير من منظمات
الحزب السياسي، عرقل ما حاول أن يصدع وتراجع بعضاً.
ولقد سبب هذا التراجع والفتنة بين عدد القتل عند الإحراق
تفكك السلطة دون عرضاً بحيث نكبت بأنفسها قوة الإحراق
لحزبها السياسي، فأقدمت بذلك الديمقراطية في البلاد وهذه سببت
تفككاً انتقائياً للبرلمان بصورة مستمرة، مؤتة فليس متفاني الهنود
أن هذه الظاهرة أدت الحكومات المتخللة المتعاقبة.

[illegible][illegible]

ان الشعب العراقي لا يذكر غير تسخير عبد الرحمن طرف لم
 (موجة) والطول الزمنية في اقامة بغداد لايام عدة .. له مستقبل
 سبب العراقي حكما عربيا حالدا على الشعب سنائرا حتى مع
 من يدمر في بقاءه على السلطة ؛ وهو مستند الى اية قوانين
 الخفية على الصفحة الرابعة

١٥١ كان لكل قرية قرطاسها الخاصة بها لكل الخبيث من أجل هذه القرطاس ان لم تكن الاساس
من سلة النفايات بين الجماعة التي يتقاسمها ويجهزون بها من اجسادهم ونهيمهم ، والقرطاس تتسلل
ادابها والقرطاس تتجسس منها .
والقرطاس - اياها - في سائر العمر ولم اكتبها للقرطاس التي بناتنا الناطقون بذلك القرطاس
لاني اذن هذه القرطاس ، ويسمونها بالقرطاس اياها الى القرطاس للقرطاس التي لم تكن من القرطاس
محاولة للقرطاس بحيث تتقل والصبر على القرطاس .

والقوة الكردية تعتبر من الصفات الجارية القومية التي هي بؤنة هذا ، وقد فكت ان لها
 حياة الكردية وان تطرح وتتطور بحيث لا تفسد مختلفه من اعراسها وبالصحة صحتها .
 وعندما تتكون العنصر الكردية الى ان ينداد والبرهه ، وقد فكت ان لها حياة الكردية الى ان ينداد
 حمت بن سبيح كل حياهه من العنصره وحطه واهله . . لتعود العنصره الجوده بان يكون
 التمسك الكردي في العراق كل استعمال في كل مناسباته الى ان ينداد والبرهه ، وقد فكت ان لها
 التمسك الكردي الى ان ينداد والبرهه ، وقد فكت ان لها حياة الكردية الى ان ينداد والبرهه ، وقد فكت ان لها

[illegible]

كما جاء في البند الأول من الاتفاقية المذكورة :

« تقرر القسمة القروية لغة وصيغة مع اللغة العربية في المناطق القابلية سكانها من الأفراد
تكون القسمة القروية لغة التعليم في هذه المناطق وتدرس اللغة العربية في كافة المدارس التي تدرس
لغة القروية ، كما تدرس اللغة القروية في شعبة النحاء العراقي كافة لغاية في الحدود التي يريها
مفسرون » .

والآن لننظر نظرة عاجلة على تلك الحقوق التي أقرها مجلس قيادة الثورة... :

١ - جامعة السليمانية :

في الجمعية الوطنية في دمشق من قبل أعضاء العراق وفي جلسة عراقية وقيل كردية أي انه ليس ايا
نفسية التبرية العراقية ولا من قبل مؤسسة قاطبة كردية . فالعراقية العراقية هي بالتحديد
تحتل الطيف - البصلة - الزمالة - الموال - في سنة قاطبة كردية . واما نسبة الانبياء فليسوا
بشبان : من الدراسات العراقية وفي رواية اخرى انهم انتمى الى الطيف والصلب والعراقية بالتحديد
نسبة الطيف العربي من طائفت . وفي رواية اخرى انهم انتمى الى الطيف والصلب والعراقية بالتحديد
و ان كل التوقع في ذلك الامر حسب العراق وفي رواية اخرى انهم انتمى الى الطيف والصلب والعراقية بالتحديد
انما النسبة بين طوائف تكون انما النسبة لمثل الطيف العراقي والجمعية التي هي بالتحديد
الجمعية العراقية الكردية التي هي بالتحديد في دمشق من قبل أعضاء العراق وفي جلسة عراقية وقيل كردية اي انه ليس ايا
نفسية التبرية العراقية ولا من قبل مؤسسة قاطبة كردية . فالعراقية العراقية هي بالتحديد
تحتل الطيف - البصلة - الزمالة - الموال - في سنة قاطبة كردية . واما نسبة الانبياء فليسوا
بشبان : من الدراسات العراقية وفي رواية اخرى انهم انتمى الى الطيف والصلب والعراقية بالتحديد
نسبة الطيف العربي من طائفت . وفي رواية اخرى انهم انتمى الى الطيف والصلب والعراقية بالتحديد
و ان كل التوقع في ذلك الامر حسب العراق وفي رواية اخرى انهم انتمى الى الطيف والصلب والعراقية بالتحديد
انما النسبة بين طوائف تكون انما النسبة لمثل الطيف العراقي والجمعية التي هي بالتحديد
الجمعية العراقية الكردية التي هي بالتحديد في دمشق من قبل أعضاء العراق وفي جلسة عراقية وقيل كردية اي انه ليس ايا

هذه تلك السلطة التي لا تملك إلا الاستعانة بالجنود المحترفين في الدراسات القوية أو الذين كانوا
 يرون أنفسهم في ذلك القسم . ولأنه لم يبق في ذلك القسم إلا طوائف القوامير الضعيفة الضعيفة
 يدرس على الطلاب يفسرون ما في الطب التقليدي على أنه الطب التقليدي ويؤيدون في السنة الأولى
 من مسيرتهم المهنية في المهن في دراسات الطب . في بقية تلك حيوان دون الاستفادة
 الممارسة التي لا تفتقر إلى خبرتها . في تلك السبب القوي في كلية الطب أناس في جامعة لندن
 يفسرون القوة القوية . في عينات القيمة أخرى إحدى جريبات من التاريخ في جامعة لندن
 فيقولون أن أولئك من سنوات . في عينات القيمة إلى جامعة لندن فيدراس لندن
 يدرسون . في تلك السلطة التي لا تملك إلا الاستعانة بالجنود المحترفين في الدراسات القوية أو الذين كانوا
 يرون أنفسهم في ذلك القسم . ولأنه لم يبق في ذلك القسم إلا طوائف القوامير الضعيفة الضعيفة
 يدرس على الطلاب يفسرون ما في الطب التقليدي على أنه الطب التقليدي ويؤيدون في السنة الأولى
 من مسيرتهم المهنية في المهن في دراسات الطب . في بقية تلك حيوان دون الاستفادة
 الممارسة التي لا تفتقر إلى خبرتها . في تلك السبب القوي في كلية الطب أناس في جامعة لندن
 يفسرون القوة القوية . في عينات القيمة أخرى إحدى جريبات من التاريخ في جامعة لندن
 فيقولون أن أولئك من سنوات . في عينات القيمة إلى جامعة لندن فيدراس لندن
 يدرسون . في تلك السلطة التي لا تملك إلا الاستعانة بالجنود المحترفين في الدراسات القوية أو الذين كانوا
 يرون أنفسهم في ذلك القسم . ولأنه لم يبق في ذلك القسم إلا طوائف القوامير الضعيفة الضعيفة

ومن بين هؤلاء الاساطير المقلدة من يعلمون بدعائهمات عالية وحيرات طيبة عالية ولعصصات
أدرا حرت منهم حامة السلطانية كما حرم من غيرهم التعليم الجسدي في العراق بصورة عامة ،
هذا هو الرنح الذي الت اليه حامة السلطانية .

[illegible]

اندمت السلطة العامة على انشاء الكلية المدارس القروية وحولتها الى مدارس عربية مثل
مدارس كركوك وسنجار وختاتين ورمار وحبشخان وغيرها من المناطق ، وقد تم انهاء الامارة القروية
بالإشارة :

البقية على الصفحة الثالثة

بقية الانتعاش الجماعي مظهر واضح للتأثيرات الإيجابية

[illegible][illegible][illegible]

بقية واقع الحقوق

[illegible][illegible]

١٠- أهمية الاستقلالية والاعتماد على الذات في الأجناس النامية

والتي هي الأساس لتجاذب هذه المخطئ الإسرائيلية - الإيرانية الرعبي يود الى عدم وجود قيادة لورية مستقلة معطلة في حرب عظمى القوة العربية أو ذاتي أعمال بعيدة الاستقلالية والإعتماد على النفس وعلى الجيوش الإسرائيلية التيما ، وعدم سيطرة إسرائيل على القيادة في حرب العظمى العربية والذاتية وراية القوة العظمى .

لذلك التفت الى الاتحاد والإعتماد على القوى الإسرائيلية والعربية في جميع نواحي الحياة الاقتصادية والسياسية والعسكرية .

لذلك فساد بين العلم ، وأدوم الفتن ، والمجالس وولي المفسر الآخر منهم عراقيلها السياسية وعسكريها عمانية .

والتف الى القيادة العراقية ، القوة الجيوشية والقاهرة شنها الى محاربة الجيوش العربية الضعيفة والروحية المدعومة والذاتية ورجية وإقامة القبيلة والاسباب والاشياء العراقية في صفوف العرب والوحدات المسلحة والفرات والفتنات السياسية التي تمتد من جهة أخرى ، الى الاعتماد الخاص على الإسرائيلية الأمريكية والعربية الإيرانية التي بالقيادة الضعيفة التي تفرغ من القوى العظمى العربية والجيوشية ، وفرضت نظم وعدت التزاور على جميع عربيتها حديثة ولديها على علم وسعي ، حرب إسرائيل وحرب القبلية سلفا على هذه القبائل التي على طرف إسرائيل وبها من الصناديق العربية وإعمال قوتها واستتارها والإعتماد عليها لغرض حرب عظمى لورية .

ولذلك من الصالح في القوى الضعيفة العربية والعالمية أصبحت التسليمات الإسرائيلية على الإصلاحيات الإسرائيلية والعربية في قرنتها وفي العالم ، وأصبحت الافتقار للثوابت جنس على أساس الإيداع وإطلاقه على الدولتين الإسرائيلية والإيرانية وسير على أساس اتصال الجيوشية والذاتية لعل القوة العربية والإيرانية ، فكانت القابض القوماني .

من مادي في القيادة بالقيادة الضعيفة والعراقية والعراقية العربية المسلمة الى الرغوض الصليب العربية الأمريكية والعربية الإيرانية حينما افتتح من القوة القومانية القابضة على إيمان الدولة العربية .

تتمت هذه القيادة العربية التي دوما جدول من ضمانات ،

إبراهيمة الفكر التي ق - 5

أن الاعتماد المؤقتي الكردستاني درسه لواقع الثورة الكردية وألمحها ومن استقراته المستقبل وتجاوبه المحسوب وصل إلى استنتاج طلي سائب يقول بضرورة الاستفادة من عروس وهم الماضي للخدمة النضال في المستقبل وبالتالي ضرورة إدراك مشر الأرباط المائيرالية والرحمة خصوصاً الاعتماد على المساعدات الخارجية أساساً غير ذلك كانت من عرجات تقدمية موهما .

ان التاريخ يبرهن حقيقة ساحقة فضحة بدهاء المتأفكي التوريين تقول بان التسبب النظم لقراءه
والنسيب لطالما جاهره بهحقن الانتصار على اعدائه سيما تعالفت فرغم الا ما اوجد طبعته التوروية
المتعة ومارس سياسة الاعتماد على النفس ، وبذلك يبدون استنلاينه ويمكنه التحالف مع القوى
العلمية والصدقة على اسر راسخة .

ان وجود الله وطى قوى الشب الرطبة والديم ترابية ينى تقليم نوى الشب ووجبة
تجبة طاقات الصمام النسيبة تحت قيادة كجبة ثورة حكمة لفر مستلزمات الاستلابة
الاعتماد على النفس .

والاستقلالية لعمل التواصي الفكرية والعلمية والتجريبية وتحقيق الإبداع والخلق والتفاني
 في امتداد إلى الصلي يتجلى من تحقيق أن التسليم بغير علمه ليس ذلك بل ان التخلي للغير وهذه
 الامانة في حقله الفهمية هو واجبه ويتولى العمل بغيره اساسا . ومع قبل تربية في اديان
 تسبوا وفي تلكه القدم « ان الحق يتردد ولا يخطئ » « ما كان جلدك من هذه » « اديان
 العلم لا يوجب بل لعمل بالعلم ، ما هي وجه ، اسول افكره الامانة بل التي التفتتها
 الامانة كمنها مستلها ولعلمها بالعلمية .

والاستقلالية والاعتماد على النفس لادمان التناهي الى البحث والاغراض والتحقق في النظر
والسبل التي في الفضل لخدمة الشعب والذروة وذلك تباطؤ على ترويضهم وعقلهم وحسبهم
بوتة فعالية مفعلة .

ان الاستقلالية والاعتماد على النفس لمعان من الرغوع في سيدة الابداء والاختراع بالحلفاء
المعين والاعتماد وراء الحلفاء الموقنين ومن النعمة والامانة .

الاستقلالية والاضطلاع على النفس لتبني الانتماء القويمة او الانفرادي في الفصل
او حتى بل على العكس نعتان النقال العبادي التمي والاتحاد النضالي مع اوسع العباد
الانتماء القويمة والاعلام النضالي مع القوي القويمة والتعبئة الاخرى . نسيا على الله سر
الانتماء القويمة والانتماء والانتماء وتفرقان الى الممر النضالي السليم . عرب النقال العبادي
قويمة النضالي مع القوي القويمة والتعبئة الاخرى .

ان الاقتصاد الوطني الكردي الذي ينادى بعبادة الحركة التحررية للنسب الكردي في ظروف داخلية وعربية ودولية سبب القنابة يدرك جيدا أهمية وضرورة تطهير القضية الكردية من احابيل الدول الاسرائيلية والرجعية ومبائنة استغلالها والنسك الحقن بسد الاعتماد على النفس وعلى

ولذلك فلا بد من الاعتماد على المصادر الثابتة ، من لغة وتاريخ هذه المصادر والاحصاء
القاضي مع القوي التنظيم العراقية كي تكون استقلاليتها وتطور بيدا الاعتماد على النفس
سدون لأنه غير تعقيل الانتصار والى لغة خصة شعبنا من هذه الحلات والاعجب الدول الكبرى

ان تحقيق نشر التنظيم وفتح مجيل ثنائياتنا الروحية واستباميم الاقتدار التقديمية ، ولصميم
السلالات البناء الاقتصادي والظفرة الجديدة العالم .. ان ذلك لا يمكن الا بالقدرة الام ، والادكار
مهمة الوجهة رسالة الانسانية

والا كانت الآفة بشكل أكثر من ٨٥ بين الشعب الكردي في العراق تكيف نحاول مكانتها
وإن يكون هناك كوارث كردية غامرة على مصفة الآفة ..
ولطومات السادة حكام بغداد فإن مكانة الآفة تكون بالغة القومية مع عبادة الغير الانصاري

Abstract

[illegible][illegible][illegible][illegible]

الرجاء على المساعدة السكنية

[illegible][illegible]

... ..

عليه - والله اعلم بالصواب

[illegible]

وذلك من الاسف لهذه الاستراتيجية القوية المطبقة على واقع العراق والروضة الفاسدة للحد رسم خطها النفاذ المسكنة والفسادية والقوية . فكان لابد من صرف الثورة في رومستان من حيث الامداد والطبية والنفقة تحقيق الانصاف للجنود العراقيين .

وأولها قول المعتز العسكري في إيجاد حزب انتصار لشيعة في
الكرسيان الذين يكرهون من الثورة العراقية البعثية والجمهورية
الفايضية ليست أسلحة الحلفاء والحقائق الجديدة ، في حال
العداء والاعتقاد واتحاد أفراد العسكرية والانتفاضة في العراق والسياسم
في قوى معسكرات انتصار الائتلافات السياسية المسلحة في بغداد
والقول العراقي من جهة ثانية ، في هذه العملية الاستراتيجية
وتحت التهديد السياسي والسياسي والحقائق التي العراقية
وتحت التهديد السياسي ، وليس الثورة العراقية ، في كرسى الثورة
وتلك هي القضية متحدة قوة هذه الثورة التي الانتصار .

[illegible]

في التوسع العالمي يبرز صفة شديدة الخروج على سلمه هذه
الهيمنة : من التفرقة بالخلق والجمع . وتنبأ أن كل شاعر سيرا
من الظروف الموضوعية . فلك ذلك القوي بعد كل فترة ضالفة
شعرية جدا في عصر التاريخ الإنساني . وذلك التميز والحق واقع بحق
للاشاعر وحفظه الحروب والصقور المرافقة الاستمرار لا إلا أن التميز
بلسانها في الحروب الأولى إلى النصر دون أن يتي وسوقا إليه
فيكون الانسحاب هذه التجربة التروية التمسك الواعي وسير

١ - اجتهاد وحسن التصرف وإقامة عبادة وسيرة إيمانية الوفاة والقورة معاً ، وحسن تربية حلق مؤمنة بحسب الترتيب الوفاة الآتية : إيماناً بالقرآن الكريم ، وحسن خلق الوفاة جيدة وإن كانت قليلة العدد لديه ممارسة الصالحات حرب الإحصار الصبرية . إن انتشار هذه الوفاة في شتى البقاع والمناطق جسد

فرداني كما يجب الاحتفاظ بجميع الاسلحة على التوبة وليسيتها
والليل الكعبة وتكون عليها التوسع المستقر والكمي والانتاجي.
٢ - مع لادونا اتنام آسام الاطراف الجبالي في التجمع الوطني
البراني في ولاية مستقرات شروع الشمال التوبى المسلح - كل
حسب اقتراحه المصونة - الا ان فريق الثورة يشكل جاني من

من الاتصال بتعليمها بالسرعة الممكنة .
 في كل عام يوجد اخواتنا البنين المصريين والمصريين الاثريين
 والخاصين والشموسيين النرويجيين والشموسيين والشموسيين النرويجيين
 مع الامم المتحدة التي اكرست لتعليم هذه الامم . هو واجب وطني
 ملزم .

[illegible]

مظاهر الاحتجاج الشعبية في كردستان

[illegible]

والصحة تردى سموات مصر، التفتاد الاكل خافا وحس دواهم والهداء،
الهادي الى امر من حياض الكحل سحر.

[illegible][illegible]

المنهجية في تحديد مكونات النظام القانوني

خسائر فادحة

[illegible]

البیاضمرکہ بسر خون الاسری .

ولم يزل يفتي في مثل هذه المسائل إلى أن مات في سنة ١٠٤٠ هـ الموافق ١٦٢٩ م. ودفن في مقبرة بني أمية في دمشق.

القوات الفاشية تلجأ لمصلحة دعوية في كورسكي

[illegible]

البشركه يتقنون لرفاههم الشهاد

سبب البهانة منسوبة لمرور شهر على استيفاء اطلاق حجاب وادخال كهناني الكنائس
اللاتينية والتمسك به من ١٩٧٩/١٢/١٩ على طرء موقفي في السليمانية للتحليل وقد اورد
الاعطاء منه محمد أمين بمرور خطرة ويقل انه سلك على الرضا بعد هذه ايام كما نزل سابقا
واحد من القبة وذهب في مرافقه معه .

ووجدت مجموعة أخرى للعبة لرب : بيسون : افساكون امي صيف صلاح الدين الدين
سائر زعمان فلفل هو وامان من حرقه :

تنفيذ حكم الاعدام بحق بطرس الخوري والجواسيس

مقام البطريرك بتفليد حكم الامام مثل جميعه من القوي في صفته و قد دعاه الى
 . ما كان له به في الاولاد اخرون وفي البرنيه اقبل لانا جواميس وفي صفته مر جاسوس

التصحر للثورة العراقية الديمقراطية المندلعة في جبال كردستان العراق

أربع أرواحية القيادة الثورية الرجعية وروسوخا للفسطاط الإمبريالي الأمريكي - الإيراني - العراقي الشوفيني لإبادة الثورة الكردية .. الحرب النفسية العنصرية العالمية التي ارتكبت على الصناديق في حرب الإبادة ضد الثورة الكردية والحركة الثورية والديمقراطية العراقية ، إذ استمرت استغلال القيادة الشوفينية وسريرتها لعشرات الآلاف من « البعثيين » مكره « البؤسول .. انتصارا لحضارتها العنصرية » التي لم تكن في الحقيقة إلا حيلابا لحسينا للفسطاط الاستعماري الإمبريالي لكل الفئات الثورية الأوسع بالتمسك على ثورة الشعب الوطني وتحرير الطفل الاستعماري ، وإقرارا بالسيطرة الاستعمارية على الخليج وروافده المندلعة البهتة ، ودرج الثورة الشعبية في ظفر « وقرص الوجوه العسكري الإيراني على الجانب المصري من الخليج .. وسخاها التحالف مع الرجعية الإيرانية - بعد التنازل عن شك العرب وفرنسا - ضد الحركات الثورية في العراق وإيران على حساب استقلال العراق وكرامته الوطنية والمصالح الحيوية للشعب العراقي ..

وعلى الرغم من حروب القيادة الشوفينية التي أبرمت وأطلق لها الكثير أثناء مهامهم وحل الحزب والقوات المسلحة فعلا ، ومن لم يحدود الخلافات الثلاثة من قبل المندلعة العراقية حول المصداق على « الجيب الممبل » في الحركة الكردية .. عند استمرت حرب الإبادة ضد الثورة الكردية مختلفة في هجير حوالي نصف مليون مواطن كردي من أرض الإباد والإعدام أدبية تهجير عشرات الآلاف من المخيمات التركمان والآشوريين من مناطق : منجلي ، خانقين ، كركوك ، أورميل ، شيخان ، سليطاني ، من راتة ، سنجر ، وفي نخل الآلاف من المقاتلين الإكراد إلى الضيوط ، وتسيير الحامى الثورية لخليج كردستان العراق ، وشن حيلاب الفتح والاتصالات التي شملت المئات من المقاتلين الثوريين واليهوديين الإكراد .. وأجبرا أحكام الإعدام أصغارا بحق الرافق التناحلي : شهاب الدين الشبيبي ، وجعفر عبد الواحد ، وفارس زوراب ، والانسلاف الشاعرة المؤيدة والجنسين سجين عديمة بحق عشرات فيهم من عرجسي الجيفس والمؤمنين والطفلة والمصلح والطلاب الشجعان لتسليمهم لفسطاطهم من المذابح الجسدي والنفساني للوجوهي تسيير لتسليمهم لعدوهم ، ثم تزييت القشريات من التفتين والتفتين الآخرين والتناهي على أفراد إلى الجبال يلودون بها دفعا من عظامهم وحلهم وكسهم ولغسلها من لوزانها الرجعية التي دعيت بحق بالمصالح البشرية أو ليد الإباد .. قتالات منهم ومعدات دعاب مسلحة لفسطاط حيلاب الشروع في المذابح والتفتين ..

على منسقة يهدت هذه التناقل المينسي الجليل : أبراهيم زود المصداق من القوادير الثقفة وشرارت التناحلي التورين في حيلة استنهاش جيلانيه « وسيا وحيد بقومنا الناحل فقس معقد على القلاب الجانسي ، والتناقل جرت المساحيل مستجاري ، وتكونت فيالسيقية وحيد أشمل مشجولة بليقة القلاب الجانسي الناحل نجم الدين عزيز والتناقل جسد على باير ولبوس ..

أما في أبريل عند استملت حالات التشرية والتجسير الجانسي بقيادة بلسه من لاجي ميرك سور ، ورنه ، كلال ، وحدث فيها استخدام سلاحين من وجهد لاجية بقيادة التناحلي : علي كو ، وأحمد نبي وبين قوى السلطة القارعة هذه المصداق الثلاثة ، ثم الحزب الجيد وأخذ يخطر الخيال نيران الحرب الإكلية من جديد جرد مواصلة حرب الإبادة وحملات المصداق والتشريعية ، وأخذ التناحليون يجرن نداء الحرب ويتجهون إلى الإزهاج والجبال بالشرارت فقتلواهم المردولون : صر مصطفى بيلبة وعلي العسكري وحاله سعيد (دكتور حاله) ، يودون الآن وحيد الأصاير البلسفي معطاشا وديزل السليمانية .. معشدة هذه كله في فترة الاستعدادات الإكلية الوحيي الكرستاني وكطافات شيا لتجميع قوى الثورة الكردية التي شنتها القيادة الشوفينية وأقرت فيها على طبع صولنا مع الإمبريالية الأمريكية والرجعية الإيرانية .. وفي فترة تصاعده من أجل لطيف ولجسدة التلاحم التلاحم الكلاسي الحزبي الكردي بانتصار السيليل الإباد لأعاد العراق من ليدو الاستعمار الجديد ومن الثانية ولجسدة الثورة الكردية وعرضها والتسير بها لعت قيادتها جيسة كاجية معشدة كي تنطلق أهداف شعبنا العراقي في الحكم الإكلية الديمقراطية وإجبال سكر مصداق الثورة العراقية الديمقراطية بنا ليدنا الحكم الملكي الخلفي لكردستان الصوري ..

بعد وجهد الإباد الوحيي الكرستاني .. رورا ليدنا على استئمانية القيادة الشوفينية ، ولندبا جرتنا للمؤامرة الاستعمارية الإمبريالية والشوفينية العراقية - الإيرانية ، ونعرا مشروعا وضروريا على الواقع الفسافي لشعبنا .. كي يهد الحركة الثورية التحررية للشعب الكردي إلى إصالتها حركة تحررية مدعاة للاقتدار والضميرانية والسنتو والذكورية ، وبلا منوي ديمراني ونسبي لعد على الحرب الشافي الحزب بجلباب حركات الشحوب الثورية عروا والحركة الثورية العربية خصوصا ، حزب الإفرات الكفاحية بين الكرد والحزب وسرى الوافقين في العراق ..

بعد جلات الإصداق والإطاع فلكة صدة خطا التناحلي - خط التناقل الجاهليسي الثوري التلاحم مع القوى التنظيمية العراقية الأخرى « وقدة الخيرات الفضة للإصاير بنوى شنتي الخلافة ، وصواب فطالنا لحقيقة الحركة القومية التحررية للشعب الكردي حركة ثورية موضوعية لم ينفذها فامة بركيون أرواحية الصامعة لم يبرهون مع جزوها أو أجزاب ونسقت تاندي بلفاد لها ، وللك فلا ياك الفصلا عليها من قبل الإمبريالية والوول الرجعية التي تتناهي كردستان مينا تكتيك عليها وأجمرت بلفها ، ولتنتقمها ، حتى أو خدمت فامة مشجورين فيها ، وبانتيان فان تصالبا الثوري الصالح يستمر مينا كان وللا الإليات التي تنطلي منها ولفسرو أممادها أو ليد مينا خدمتها ، بل كن بنشيا لا ينطلق صيغ لعداها القومية والجانسية الديمقراطية ..

باجهاجها كردستان الإلية :

لانا نلف - بعد 11 شهرا من التفتين - أممنا بانتيان لنقدم لك الحصاب : فلة جسدنا - كما وصفنا - لتسليم تناحلي شعبنا على مواصلة التناقل الثوري التناقل في صفوف الجماهير الشعبية ضمن العاد وهي كرستاني والسير على التناقل الجاهليسي الثوري في لغضا الشترع مع الحسوى القومية التقدمية العربية والوحيي الثورية في الصراخ ضد الإمبريالية والضميرانية والذكورية ، ولم تكتف - برهقتنا التناقل لاجيفاع الإمبريالية القومية والبيئية والتلاحم مع شعبنا الشجعان لاجيفاع الشوفينية في التناقل الوحيي ولد بوات السكون والوقود من الأوساف الحزبية المشجورة « بل ألقنا بها الزفر من الجيدن الفكري والسياسية التي لسود فيها الآن مملوينا الثورة وازداد فيها شعارتنا التنظيمية « حتى ان لول التبادلة الشارعة قد اصحرت - ولو تفتريا - رفيع بلسي الشكرات التقدمية كرتلي على بلسي المخدمين بها ..

وحفا الشكرات لشكري وسيلبي كبير لا بد من الصداق على هذه القلوب ولطوبوعا حتى ترسخ نهيا في صفوف الجاهليسي ، ثم نسد بها التناقل كلها على الممارزات التي ستقوم بها شيا المناصر الرجعية والبيئية أو المناصر القارية السائدة القلية على ملافاها بغيرها والسنتو والضميرانية تصرف نفسا شينينا من نهجه الثوري الجاهليسي والجاهليسي مستورا الديمقراطية ..

بعد بدء الاتحاد الوطني الكردستاني بتسليمه اليوم الياسي والسنجاري الكلاع الذي سيطر عليه العراق ، وقد اذاعت اجهزة التي حاربها اجهزة العسكرية ان ستر بها جميعها الطيعة المسكونة حين ووجه استسلامه الاستراتيجي الكلاع بعد ما قال المؤلفين المصنفين لشعبنا في العام ١٩٧٥ في الجزائر .

بعد ذلك الاتحاد ان التصلب الوطني هو في جوهره صراع طبقي معصوم بين عن شروط الطموح الانساني وفق القوانين القومية للتطور بينما على مستوى الجماهير الشعبية ودرجة وعيها وحماسها فيه وتحمك فيه ظروف لتسبب القوى الشعبية والرجعية والاستعداد الجماهيري للقاء ولقاء الطبقة على نية الجماهير وبعيداً وهي استراتيجيتها صالحة صالحة ، وليست الظروف الخارجية - الداخلية او السليبية - الا عملاً مساعداً او معزلاً يأتي في المرحلة التالية من العملية ، فكل من الاتحادات الواسلة يسعون الى ان تترك التصلب المساج على ارض الوطن وليس في ايديهم الا التسلمة العملية التي هي من الثورة الكردية والتي يمكن التخلص من المخاض .

وحسب حقيقة نرى من واجبت ان ننقشها وهي ان ليس هناك على ارض الوطن من يصل لاندلاع الثورة غير وحدات الاتحاد التي يؤمنها الاتحاد الوطني الكردستاني وانصارها وانما يتسبب لاصحاب التحالف العسكرية الصاعدة في اوروبا فلما ان تسال : كيف يقوم الذين فروا من الجبال وهم يشكلون كل الاقلية الضعيفة واليهالة للثورة الكردية ... كيف يقومون اليوم بثورة جديدة يبيع مشرف او ملك من انصارهم الموجودين في تركيا ... بينما هم موجودون في كرج ولندن وواشنطن ؟

سواء هناك في كردستان تركية - ولعلهم بعض الاضطراب التركي (حسب) جماعة اطيحا من الكرك تركية وسورية تقوموا ضامر معزولة بانوارها في جبال (باراستان) السرية الصيت ، ووجه هذه الناصر بمحاربة الثورة الشعبية والصالحين ودماء الاتحادات التابعة للاتحاد ونسب الكتمان لدمورها ... في اواسط نيسان ١٩٧٦ لتفتتح الجبهة بمبنى لتدريبية لانتقال مركزه من انصارها في كردستان ليعملوا في اقل ارب اربك في هذه الجبهة ايمانيا ليعملوا لوضع مقبرة اخرى في قرية (دويولك) بكرستان تركية مستند فيها التنازل بين السنجاري الخوار السابق في الفيلق وقائد احدى معقلات البشمركة منذ عام ١٩٧٦ في يهديان مع ثلاثة من رؤساء الاخرين كما يتنازع بانيا لفتت فيها بعد بنية المخررة المتناحرة ما اثار استنكار الجماهير الواسية في كردستان تركية .

ان هذه الجرائم البشعة التي تسبب المئات من اربا بالخيعة الوطنية .. لتصرف الجسامة التي تلقى على نفسها في الطيعة الوطنية لتعزب الديمقراطية الكردستانية . بل لخصها على معك اخر : فلما سكت في هذه الجرائم الخبيثة ولم تلقى صراخ مأساة الاتحاد ولم تسلمه الجرحى القسط لخاصتهم .. فلان ذلك يعني سلوكها في المزاورة الاستعمارية الجديدة للوقوف ضد مصالح شعبنا وعدم جند الثورة في كردستان والتي هي عراقية بطبيعتها واعداءها وشعاراتها ، وتضمنية مهادنة للثقافة والاسيرانية والصهيونية ، وبالتالي لتكثف الانوار الخبيثة التي يوزنها الاستعمار وانتمك القوماني الضامني للثورة الكردية على الذين يهدرون القتل ضد حرب الاتحاد الشعبية للقطعة في كردستان العراق .

ان الاتحاد الوطني الكردستاني العرص على احياء المأزرة الاستعمارية (لشركه) العرب لاجل مهادنة شهاداء ، لتعزب معزلة ولقاء ، وان يتسلل مع فلة البشمركة والبرائل الذين يطمعون للظفر العنق الذي لم تعد امامه القوية العسكرية لسبوا واحدا بعد ما سيطرت ايران دعماً العسكري البائس لها وتحكم على جواهر شعبنا وكل استنصار الخيرة حتى الطغمة باصحاب البلاط الموكبونية لتحكم بنفسها وبعادهاها الوجدانية على لفتات تجري في ارض الوطن والفتات تسم من وراء المعود للضامنين المتأثرين على الحكم العنق في بغداد .

يا جواهر شعبنا العراقي :

ان الاتحاد الوطني الكردستاني ان ينتشر بان يرف اليك بنرى الدلاع حرب الاتحاد الشعبية في كردستان ، يؤكد لك من جديد ايمانه الحق في بالخطية التاريخية التي طالت من يد التبريد التفضي الكردستاني : خليفة ان تحرير الشعب الكردي من الظلم الاستعماري والاضهاد القومي والاستغلال الطبقي لاشم طمناً دون الاستناد الى التصلب الجماهيري الثوري للتلاحم مع قتال الجماهير الشعبية العربية في جبهة وطنية متحدة ضد الاستعمار والصهيونية والكتاتورية ، لذلك فهو يمدد لك المهد بان يكون هذه التحالفات المسلحة التي تورد عراقية ، ثورة العرب والكراد وسائر الوطنين ، في جبهتنا وعلى اعدائها وشعاراتها . وينشد الاطراف الجديدة في التجمع الوطني العراقي والاموي الثورية خارجة الاسراع في الاسهام الطبقي الضال لتعرضها بالاشتراك فيها وتوسيع فعاليتها حتى تشمل العراق كله وتنافس قيادة ثورية مشتركة لها تضم القوى الثورية والفلاحية والكتاتورية والجبهات كاتحاد شعبية عملية ضد لورقة العراقية الديمقراطية الى الاتحاد على الاسيرانية والفتاتية .

اتنا ولد استنارتنا العروس والسير التي تطفها من تجارب الثورة الكردية معصوم على التمدد للانزالية القومية والتشوفية ما وطى التمسك بالوحدة الثقافية .

لذلك فان تكون حركات الشعبية مجرد حرب كردية بل ستكون حرب الشعب العراقي ضد الاسيرانية والفتاتية وان لشمه الا على قوى شعبنا العراقي لشمه ارضهم وهم حركة التحرر العربية ولوى الثورة العالمة بانشارها الطيعة الرئيسية لشعبنا العراقي . وسنستأنل حتى تجز الثورة العراقية منها بسرهما وان لنسج بلسم عرى وحدتنا الثقافية العربية الكردية ايها

للثورة السورية العراقية الديمقراطية ولنشد الفلاحية المجرسة

الهيئة المؤسسة للاتحاد الوطني الكردستاني

اواسط ايلول ١٩٧٦

البداية الختامية

لجان الجبهة القومية للاتحاد الوطني الكردي في دورها الاول

عن الوطن، وبالأحرار الكفافية العربية الكردية وانهاهم حقيقة
النضال الشاق والطويل وحقيقة الاعداء واساليبهم الوحشية
والتمييز بين الاصحاء والاعداء، الطغاة والمغادين .

كما قررت توسيع صفوف الانصار الى حد معلول يكفي
لواصلة حرب الانصار التسمية في كردستان العراق التي تستند
قواعدها وتكتيكاتها من حقيقة : ان ثورتنا تستهدف انهاء المصدر
واستنزاف طاقاته ونشر كيانه تمهيدا للانتفاضة الثورية المسلحة التي
ستقوم بها جماهير شعبنا العراقي بمشاركة ابناءه البهوية في القوا
المسلحة المرافقة مما يفرق لنا تحتاج الى التوعية الجبهة لا الكلية
الكبيرة والى خوض حرب الانصار وفق قواعدها الثورية المصرية

لا بالاساليب العشوائية والبالية .
واستندت اللجنة القومية ان مواصلة الثورة سكة وصعوبة
بالاعتماد على قوى شعبنا العراقي يقرهون العربية والكردية واللياليات
المضطربة كالتركان والاشوريين وغيرهم، وبالتعاون والتلاحم الفعلي
مع القوى الثورية الهادئة داخل النضال الحاكم الوطني العراقي وخارجها .
ذلك لان المهمة المتصلة على الحزب الحاكم والجمهورية الديمقراطية
والحكم العراقي . . . مهمة فاشية تمثل الحزب الحاكم والجمهورية الديمقراطية
الطليعية الهادئة للنضال الكلي والمصلحة لهذا الوطن والجمهورية على
القومية الكردية التي تتعرض على ايديها لحرب ابادات شاملة
تستهدف تدمير العالم الغربي لكردستان وتدمير مئات الآلاف من
اللاجئين والعمال الاكراد وتطهير العديد العراقي التركي والعراقية
الايرانية من الاكراد واسكان غيرهم فيها لتطهير اوصال واوراسر
الامة الكردية الهزاة بين هذه البلدان مما يشكل خطرا جديا على
الامة الكردية بأسرها، وتستعمل هذه الطغمة في حربها ضد شعبنا
ابنح الرسائل الفاشية والاشداء وحشية ولطاعة ضد السكان
الارمن . وتشارك سياسة الارض المحروقة في كردستان التي اتت
منذ الان على مئات القرى في مناطق شاسعة في مهابين واربيل
وكركوك وخانقين وسنجار وتلعفر ورمار ، ان الوجهة التي
تستعملها الطغمة الفاشية ضد عوائل الناضلين الثائرين للمسيو
في زناياتها الرهيبة بالصلح رجلا وضاء وشيوخا وبالاطلا . . .
مثال صارخ على استباحتها بجميع القواعد والارواح الدولية
بالانسانية والعربية والاسلامية .

ان نضالنا ضد هذه الطغمة الفاشية هو جزء من نضال جماهير
شعبنا وقواما الثورية بما فيها القوى المضطربة القومية الموجودة
داخل الحزب الحاكم والجيش العراقي ، لذلك فاننا نلجأ ونأمل في
ايهاد اوسع وامسحس العلاقات النضالية مع الاجنحة الوطنية
والثورية الثورية في الحزب الحاكم والجيش العراقي ضمن جبهة
كفاح شعبية تتأصل من اجل الاتيان بمحكم الانتفاضة الوطني التقدمي
وتطهير العراق بمرجه واكراده من هذه الزمرة الفاشية التي تسرم
حتى الحزب الحاكم والجمهورية الوحشية والجيش العراقي الوان
المناب الفاشي وتستخدم جميعا عن معاهم الوطنية والقومية العربية
والثقافة .

فيينا يفرض الواجب الوطني العراقي والوطني العربي على
جيشنا العراقي ، بمة مقدسة في الاسماء في معركة الامة العربية
المجيدة ضد العدوان الصهيوني الاستعماري ما يعني وجوده على
حساب المولان وجنوب لبنان وشمال العراق (لا) في جبال
كردستان ابتداء عن الثورة الفلسطينية والحقوق العربية المشروعة
بعدمه في الان الى حرب انتفاضة الاخرة والى شعب اخوانه الاكراد
شركائه في الوطن والدين والى تشويه سمعة الوطنية بجماهيره على
حرق قرى ودمار وطنه العراقي وتقتل الاطفال والنساء، والشيوخ
هذه الجرائم التي تتنافى كليا مع تاليفيد جيش ثورة ١٤ تموز
المجيدة .

ان اللجنة القومية للاتحاد الوطني الكردي تستند
الاخرة الصادقة الى العناصر البعثية التقدمية والاشيوا والاعوام
في جيشنا العراقي، باضا امامهم الى ادراك واجههم الوطني والوطني
والانساني والى النضال المشترك لتخليص العراق العراقي من
مأساة الفاشية وضغطها من وبلائات الحزب الطليعية المدعوة الى نضال
مطلقا، هذا الى الحب وشهد حرك الانتفاضة الديمقراطية وتوسيع
الحقوق والعربات الديمقراطية للشعب العراقي بما فيها الحكم
الذاتي الدائمي للشعب الكردي ضمن الجمهورية العراقية التي يجب

احتستت اللجنة القومية للاتحاد الوطني الكردي انشاج
تام الدورة الاولى لاجتماعاتها في الفترة ما بين ٢٩ - ٨ الى
١٢ / ١٩٧٧/٨ بحضور اكثريه اعضائها .

تتألف اللجنة القومية للاتحاد الوطني الكردي من قيادة
الداخل والجبهة المؤسدة للاتحاد الوطني الكردي في الخارج
التيين ائتمينا فيها مع اضافة بعض محاسلي مهابين اليها .
تتبرر اللجنة القومية للاتحاد . . . تقيامة المؤسدة والمخولة
لحين انتفاء الزمن الاول ، وترتلي الهام السياسية والتنظيمية
والسكوية والفكرية والمالية وغيرها للاتحاد الوطني الكردي
وعظمة العسكرية والمدنية .

نصم اللجنة القومية محطلي التيار التقدمي والوطني الثوري
العربي والمركبة الاشتراكية الكردانية والجبهة الماركسية
اللينينية ، وتعمل كلجنة قومية موحدة يخصص اعضاؤها جميعا
جهودهم الرئيسية للاتحاد الوطني الكردي ونشر افكاره وسيادته
وتطبيق سياسته وتوسيع تنظيماته وقياماتها .
وتعتبر قوات الانصار الكردانية التابعة للاتحاد قوة ثورية
شخصانية موحدة تخضع لنظام واحد وقيادة مشتركة واحدة تتأصل
تحت راية الثورة الديمقراطية العراقية المثلثة في جبال كردستان
العراق لتطهير الديمقراطية للعراق والحكم الذاتي الحقيقي
لكردستان مع العراق على التاكيد على كون الاتحاد السياسي الهادئة
تنظيم القوى الثورية الكردية باعتباره تنظيمها شبه جهوي يسمح
بمناقشة وتبني القرارات التقدمية في محله .

ولقد تقرر المركزية السياسية والعسكرية يتألف المكتب
السياسي للجنة القومية للاتحاد الوطني الكردي الذي انتخب
اعضاؤه بالاجماع .

ولقد تفتحت اللجنة قرارات عامة لاعادة تنظيم الاتحاد في
جميع اقسام كردستان المدمرة وفق مبادئ الاتحاد السياسية
والتنظيمية، وقررت تشكيل لجان المناطق والبلد والارياف بصورة
مشتركة موحدة، وقررت تشييد الفضل من اجل الاسواق في ولادة
الحزب الطليعي الثوري القائم على قيادة الاتحاد والثورة وحركة
شعبا الثورية مع العرب على الصيغة شبه الجهوية للاتحاد
باعتبارها متوافقة مع واقع الحركة الثورية للشعب الكردي
كرداني، في وتياراتها التقدمية التي تتنم بموافقتها الفكرية
والفلسفية الخاصة بها بالاتحاد النضالي على الاهداف الرئيسية
والانح النضالي المشترك، واكدت على ضرورة تدريس منشورات
الاتحاد الوطني الكردي في المنظمات والفلايا واعدادت
المنهجية المسلحة ونشرها بين اوسع الجماهير الشعبية لترسيخها
باتكاد ومعتقدات الاتحاد ونشر وتثبيت الخط السياسي والعسكري
وترميز افكار الاخرة الكفافية العربية الكردية وتقوية التلاحم
الأكاديمي العربي الكردي ضد الاستعمار والصهيونية والفاشية
والرجعية .

ولقد ناقشت اللجنة القومية سياسة الجبهة المؤسدة للاتحاد
وتماثلاتها فانها بتطويعها العربية مع التاكيد على ضرورة
النضال من اجل جبهة كشمية عرقية تضم القوى التقدمية
والثورية العاملة على ارض الوطن والقوى الهادئة في النظم
الوطني العراقي والاراض التي يتبرول وادوارا من حيث الازمنة
والمارسة ايضا مثلها في عراقية الديمقراطية من حيث البرناسج
والانصار والاتحاد والاهداف .

وان قدرت اللجنة القومية تقديرها عاليا جهود رفاق الداخل
قيادة وكردان وقواعد استنهاض الجماهير وتنشويها وايهااد وحدات
الاتحاد الكردانية البيلة واعلان الثورة وشهدت بطولاتهم التي
مرغت في الوحل مجربو الضحايا الفاشي وقررت مبعدها ان
الانسانية ليست الا اسدا من نكح في التخليق الفاشي . . . وان تضي
الاجنة القومية راسما اجلا لشهدائنا الابيضال الذين استنزوا
بالاعراب الفاشي واستغلوا الرث ببرولة وادوارا من شرف الوطن
بجنايتهم الفاشية . . . قررت اعادة تنظيم وحدات الانصار الكردانية
على اسس ثورية حديثة وفق مبادئ وقواعد حزب الانصار الشعبية
الاصم، بانؤسذ صفوف الانصار وتنظيمهم بمبادئ الاتحاد الثورية
وترسيخها بالروحية النضالية الجماهيرية ومبادئه الاقتصادية على
وي شعبنا والاتحاد بجماهيره الكادحة وخدمة الشعب والفا

الاصلاح الزراعي تحت ضوابط ومعايير راسمالية الدولة المرتبطة باقتصاد العالم الرأسمالي والاستثماري .
لذلك فأننا ندعوكم الى ادراك حقيقة ثورتنا التي هي ثورتكم من حيث الطبيعة والاهداف . وتريدها ثورتكم من حيث التركيب والقيادة . وتدعوكم الى الاسهام فيها ومساندتها ودعمها . لتتسد جميعا في جبهة كفاح شعبية واسعة ضد القاشية عدوة الشعب والاكرد وسائر المواطنين ، وحطة الاستثمار الجعدي في التحكم في اقتصاد وثروات العراق .

يا جماهير الانتصار بالوسائل :
أن صمودكم البطولي يوجه الحملة العسكرية الوحشية التي تستخدم فيها القاشية ست فرق من الجيش العراقي والقوات الخاصة ومشترات الآلاف من الشرطة وحرس الصمود والمشرقة . لهر رمز صمود شعبنا ووجه القاشية . ويشير حماس وجهادية جميع الناشطين والمواطنين الشرفاء .

لنتنمز وحدة صفركم ولنتوسع حملة التثقيف والتوعية الثورية وحملة التثريب على اساليب حرب الاستثمار القاشية ، ولنتنمز علاقاتكم مع جصاصير الشعب . والى المزيد من التساهد والتضحية في سبيل الشعب والوطن .

يا جماهير شعبنا الكروي الصاعد :
أنا أن نضي ذك الرجعية الجعشانية الى الماية التي عززت الوسائل القاشية ارمية من قهرها تدعو الى مواصلة الاستبداد ومساعدة ثورتها المائلة من وجسود القومي وكهيمتكم وعن علاقاته الاخوة التضالية مع جماهير الشعب العربي الشقيق . لقد باخرنا الكفاح المسلح اعداءنا على فراق الحفلة . فساعد وحداد الانتصار البطلة بالاموال والاسلحة والمطومات والارشادات اللازمة فهي فرائد القاذبة عن شرق الوطني وحك في الحياة المرأة الكروية على ارض اياكم واجدادكم . اننا ندعو الجميع الى ادراك وحدة الصمود ودعم حقيقة نيته في اعادة القومية الكروية وانها . وجودها على ارض كروستانيا كقومية متميزة لها حلقا الطبيعي المشروع في ممارسة حقوقها القومية في مصر بل في شعب في شرقنا غير . لا شيء . لا شيء . محروما من جميع الحقوق . ان القطر لعمري وعظيم ولا مجال للتنازل والتنازل بل لا بد من تشديد الكفاح والاستعداد لكل التضحيات وكسافة انواع الفساده القس من قبل الاسكراء الشرفاء جميعا بحيث لن يبق للقوة الكرد الاكرد الذين يستمرون في الاشتراك في الحكومة او اجهزتها الاملية الضمنية حق الامعاء بالانتماء اليك . اننا نعلن الصمود من جديهم وتدعوهم الى العودة الى صفوف شعبنا وبفلاح فانهم سيدائنوا كافر القذوة واكرمهم اجراما وسيماسبون حسابا حقيقا ولن يفلتوا سطفا من القصاص الدمال ايا كان انتمازهم السياسي والتنظيمي .

يا جماهير شعبنا البط :
أن اللجنة القومية لاتحاد الوطني الكروستاني ترف السيد بشري نجاح اجتماعاتها في رسم الخط السياسي والمكروبيث الثورية لتطوير الثورة وانجاحها . وتعاقد على مواصلة التنازل حتى الرقم الاخير من اجل الديمقراطية للعراق والحكم الذاتي العظمي للشعب الكروي . ولتنمز امامك بالذد الوطني التضحيي المعادي للاجبراية والصهيونية والاشتراكية . ولن نسبح للجمعية المجرورة ان تاعب مرة اخرى قضية شعبنا او تسد عليه ثورت الديمقراطية المتدلة في جبال كروستان المرال بل ستقلع على الايدي التي تلعب بتنازل الشعب الكروي كروسية لب الفكار . فنضالنا هو المزم الثوري الهام من تضال العراقي البطل . الصمود للثورة العراقية الديمقراطية لتفك في جبال كروستان .

- عاشت الاخوة الكلاسية العربية الكروية .
- الجيد لاتصافنا بالوسائل
- والخطوة لشهدائنا الابطال

الاتحاد الوطني الكروستاني
اللجنة القومية

اراسط ليلول ١٩٧٧

نمويلها الى قلعة ثورية تنير في ظلام شرقنا . وفي نبي اقتصادنا الوطني وحياتنا الثقافية الجديدة ونبيس طاقات العراق البشرية والعسكرية والمادية وتزجها في معركة الامة العربية ضد العموان الصهيوني الاميريالي . وفي دفاع من استقلال العراق واراضيه التي تنميها القاشية ليران الشامتشاعية في مزاد التامر على الامنين الشليطين العربية والكروية .

ولاحظت اللجنة القومية النشاط التفريبي الاجرامي للرجعية الايرانية ضد الثورة والمتنقلة في تنسيق الجهد مع القوى العسكرية من جهة واعادة زمر متخيرة من اللاجئين الكرد والجوردين فسي ابران من جهة ثانية . لقد تناقلت سلطة اعبادة الزمر الشيوعية بمخالفاتها الوثيقة مع القاشية التي تزجها هذه الزمر في ظهور ارض الواقع الاموار الشيوعية التي تزجها هذه الزمر في حطة وعائية بين الناس باسم القاشية المقلدة للباري وتشرع في حطة وعائية كاذبة ضد الاتحاد الوطني الكروستاني لم ترتكب بصفى الجوراث وتلتصق بطرات الحكومة العراقية . هذا ما فعلته اكثر من حشر زمر خائنة يراسها امثال الجورجين : حله وشيد بحري . وصاحب حطة ومندان . وعشان شيخ فلاح . وقادر لفرج . وتشمين شاريوش . ومحمد شيخ حسن . والمسلان حسن مدياله . ورمزي الصغار . ومهدي السمنادي . وكلهم عائدون من ابران بموافقة المسالك ويصفى العناصر المركزية في كرج . وهناك زمر اخرى حامت مؤخرا وعوايتها تسكن في قصور كرج وتتلقي المساعدات الشيوعية من المسالك لتؤدي نفس الدور التفريبي والاجرامي لثلاثتها التي تموت الى افرات مرتجلة .

ان مكوت القاشية العراقية من هذه المداخلات الايرانية المكشورة رغم اعتراف الايران بخطرنا الثورية على الانتفاضة العراقية من ذبل الصافاك . . . لغير تاسلات مشروعة من تاراض القاشية مع الرجعية الايرانية واتفاتها لتأمر على الثورة ويأمل تخريفها من الداخل .

ان هذه الحقائق تؤكد حقل وطنية الثورة وبطلان اتهامات القاشية لها وتبرهن خطورتها الثورية على الانتفاضة العراقية مندلة لارض كروستان التي لا تدر سطفا ان ثرى ثورة الديمقراطية مندلة في جبال كروستان العراق تنير دبوب الفتنال المظفر ليشعوب شرقنا المتلة بالاميريالية والصهيونية والانطة الرجعية المكشورة . كما تؤكد ان هذه الزمر تلم دور محسبان طروادة للغاشيتين الايرانية والعراقية مما يضمنها بالخيانة الوطنية العظمى .

وازاء هذه الحالة نلاد انخذت اللجنة القومية لاتحاد الوطني الكروستاني القرارات اللازمة لاتسناد الاجراءات الكفلية بروع الرجعية الايرانية وتخريه هذه الزمر المائلة والاموار الضيائية التي تلمها ضد الثورة الديمقراطية العراقية المتدلة في جبال كروستان المسرلى .

يا جماهير شعبنا العراقي : ايها الوطنيين والتقسيمون . ايها الضياع الاجرام : ايها العسكريون الشرفاء :
ان الواجب الوطني الذي يطلما الى خوض الكفاح المسلح هو الدفاع عن استقلال الجمهورية العراقية الذي ارتبته الزمرة القاشية لوى البلاد الشامتشاعي وقيدت بصلفاته الصورية مع الاميريالية الاميريكية . وعن الاستقلال الاقتصادي لوطننا الذي يطلما القاشية بالامتيازات الراسمالية الاثانية والاميريكية والتاثيرية والفرنسية واليابانية بحيث اصبح مديا باخبطوط الاستعمار الجعدي ومزيتها به خط مكشكا . والاضاف من حق الشعب العراقي في الديمقراطية في حكم نفسه بواسطة طبقة المتنشين في تنسيق سلطته الكروية الديمقراطية بدلا من حكم الفئة المكشورة التي تتسارص مكشورة قاشية سوداء ضد الشعب العراقي باسره وهو البلاء من الاضوة العربية الكروية التي دشنتها القاشية بسياسات الرضاء . سياسات الابادة الخاسلة للقومية الكروية تخفية القومية العربية . والصامع ان اذيك العراق الطائفة التي تبدها وتبدها الزمرة والامالها بيتنا وتتلطم بها كائنا اموال مودونة لائلها المساكنة والامالها بيتنا بيتي العراق خاسلة اقتصادية وثماني جصاصير شعبنا من ثرة الموال الضرورية وتنمشر مشاصير الثنية والتصنيع وعلميات

هه ها و چاره‌نوسى نهمه‌هه كورد

[illegible][illegible][illegible][illegible][illegible][illegible][illegible][illegible][illegible][illegible][illegible][illegible][illegible][illegible][illegible]

سەرکەوتووێی شۆرشە دیموکراتییە عێراقییە کەمان

ھېراتىكى دېھكرات و كوردستانىكى ئۆزۈم

ریبازی نوی

تورگانی به کبی و بنیستاری کوردستان

معارف - ۲/ شمس الموعود ۱۹۷۶

[illegible]

خهانی جیاموری شلورگوانی
چتره گریو درلو لکگل عیزه
نیکون خوارمکانی حیرلدا له
هرمهکی نیکرسانی پنگرتروا
پدی کیمه یز پزگار کرمنی حیرل
بیکاندریمت و مکتانه کلای
بزیجکی دهورگوانی لیستیلا

و تہ کے ژمارہ

[illegible][illegible]

زہر فی دہ ولی خراپ و باش، و خہ باتی گہ لی کورد

مجلسی ذہنی دہولی

[illegible][illegible]

توی میسرہ کی

له کوردستانى ميراغدا ، ناگاکا ، سهره که تۆزناخی گهستای خهپنێ گدی کردو ، ناگاکه
له بهینی نهعهدهی کوردو ، دۆزینکی خانبهینی . گهزهبهستی خهپواریجا که لهسهری و بهلری
میرانی به گولانیالایزم تووتو . قری داوه ، بۆینهناگاکا سهره کهمان له گهله جگهستای خوگهسی
لهبهینی و گولانیالایزم تووتو به .

پنجشنبہ ریلوے

[illegible]

چونکه در این زمان که من در تهران بودم، در ایران
فروست گردیده و قشای و برف بسیار
رومستان و عراق را به پیشگیری حاکمان
نفاذکن و پیمان گرن یون و به حاکماری بزی
شور و رومستان و سرگردی مشای
نویشتن و چاه و در این زمانه
حاکم دلی و دلی و دلی و دلی و دلی
محب و دلی و دلی و دلی و دلی و دلی
پروانه نامی

سرویس نایاب

[illegible]

چند روز با یک لکسر از پنجم کرد و می پ . د . د . ک

[illegible]

42

له گهر چي زلمه يي زوړي نه وځي لېسې
له ژېر لاي ي.ن.د دا کوڼه نه وځي کڼي خوي
له ږيږه کڼي پ.د.د دا ږيږه پ.د.د
ي.ن.د واي (پښتو) وېکسټر وېکسټر وېکسټر
ريښگر و پير واد وړتښي سره سره کڼي
کوڼه دستان و سړال و د وځي لاي نادره و
دنيا به ډوډي جبار و له ښه کڼي پ.د.د
و نم خوي به چکر و په ډېرې پښاي سچ
و ښکسټر پښي خوي نواکي

پ . د . د . ویکسټروای سیاسي
سرودونک پو که به شکلي سودی کوروسینان
د چارنوسې دش د مینه په کی نهغه وابلی
که وره دوايي هات

[illegible]

سببانی نیستی سببیه
لا یزید لهجهای سببیه گهمی لایسای دن.
بلایز کردویمه دینجه چمنه لایسکین نه
راسیدی روفی کریتینه دره درو روینده
بگرمین کله جباری یانه چ له روی یهوی یه
و چ له روی یه یارکینه له کردوبتری روینده
زیاتر دونه کون . عمو لهبر نه جباری یانه
زیاتر ی . ن . ن . به هوج بوکله پی . . .
له کمر له یانیمو یانیمو یانیمو یانیمو ،
پیشته لایسای بخت آه به ناسلی ی
خوی زاییت آه نه لایسای وهسا بیت که
پی . . . له بره حایه جباریک که دهووی
سهره کله لایسکین له کردوبتری بخت

15

کرمی گورستان! کرمه لیک چپایه ریږه
 ده کوم حصو کومه لیک چپایه لری دنیا؛
 دمسکوی ناوړی، پیر وړو د هلو بستی سیاسي
 و کولای یی د فرعونان ... لیک چپایه لیدایه
 که له تواتره نهه هسوتن له لاکه بلری یسلا
 ویکتر اوبک هسوتن خاوتن بلکې پرمته د
 پروگرام د پورو و نابودی لوجسی و سیاست
 د پستو د ویکتر یسلا و پرنیستنه نواو بلکې

[illegible][illegible][illegible][illegible]

دولتی و دیکسترازی سیاسی پیشگامان و
دولتخواه و دموکرات و لیبرال و
نوسازی و دوستی با جهانگشای گویشتی
گوردستان و ناسازی و جهانگشای پنهان
— نه از یک سو و یک سو نه از یک سو
فلسفی و ناسازی و پنهان
و خدایت و پنهان و دموکرات و پنهان
و فلسفی و دموکرات و پنهان
نویشتی و پنهان و دموکرات و پنهان
خداگشای گوردستان ۱ نه از یک سو و یک سو

نمونه وی و دیوگرازی به کنایه گفته اند که اینها به هم نمی
آیند و به آیه ای ترموه که ناو خریفه خیمه
نیز به یونانی و سخته بکن که لعل به کبریا ، که
پنداری گویشت که مله و حلاوت و نه پند و مله
و آیه ای ترموه که گویشت که مله و حلاوت و نه پند و مله
نیز به یونانی و سخته بکن که لعل به کبریا ، که
پنداری گویشت که مله و حلاوت و نه پند و مله
و آیه ای ترموه که گویشت که مله و حلاوت و نه پند و مله

به کله چې پاتې نژاد په دېسو کړه کله کان بخت نسی
له پېندا نم حله به به کتوړی وروا پېنس و
وروم چې نم ماته پوروی مروف بگړن ا مانی
خو بکېستل له ویکشادی ساسی
کوه لایلی و صرمنکی جها جېدا - که
مرو قایله صرمان خورانی له پناووه داوه و
له پورې نه له کوردستان و هسو ناوچه بکېسې
له پورې نه کوه پناووه دوستی و کتوړی و
پانسی سلطنتوه او نه نغمه پکې شراتی و

[illegible][illegible][illegible][illegible]

[illegible][illegible][illegible]

په پرمختیو پهلانی ۱ صفر
دوی گردن دوسنی داسنه لینه
لینه داسی بگرینه و د ب
سنی د مغزو داسی لینه بگرینه و
گردن خه هغه جلوبلک بیرته
جغرافیائی منسوخوم د د جلوبلک
په وخته لایم ۷

پانچواہی پیر وادی لکڑاد

[illegible][illegible]

دوس پنهانہ لادان و عہدہ چوری و
چوراپہانی چمن گوردہ و لورس و ناخوشی
نہ اوردانیں بکادہ
پ. پ. د. پیکر دلو پارسہ بکری
سردس و باوبیسی شہلہ کی و بوجوری
روسترو و جلیخ و نوابت دوستی کھلا
خاک و گورستان بیروت و شین بخت ببا
بلا و د. بیکی شوشتر و کھوسر
بکھو کی بکھوت سحرچی خبات لہ
گورستان بکھوت ، مایلی مل خوسر و
ملہ لادان

پڻي ناوي بوشه هيدي وه ته ن شيون وگرن.
نامرن ته وانہ والہ دئي ميلله تانه ژبن.

اسم الخطه - زكاري

الهدف : اشغال الثورة مجدداً في كردستان تمهيداً لثورة عراقية (عربية كردية) تستهدف الديمقراطية للعراق والحكم الذاتي الحقيقي لكردستان العراق

المبادئ الأساسية ① الثورة عمل جماهيري يعتمد على الجماهير ، لذلك فان مهمتنا الرئيسية هي استنهاض وتنظيم وتوعية وقيادة الجماهير الشعبية ~~في~~ مراعاة مبدأ الاعتماد على النفس ، على الشعب ولهاقاة الخلافة ومراعاة قواعد حرب الانصار العصرية تمهيداً لتحويلها الى حرب الشعب الثورية .

② الالتزام الكامل مع القوى الثورية الجارية (بالمثل للجماهير الكادحة) المؤنسة بحق الشعب الكردي في تقرير المصير والارادة من جميع القوى الوطنية والتقدمية الأخرى .
التلاحم الكامل في ساحة النضال الفعلي مع الرؤساء والحكم والتجمع الوطني العراقي هو الدمار الوطني العام .

③ الالتزام الكامل مع القوى التقدمية الكردستانية في ايران وتركيا والاستعداد ل مختلف الاحتمالات باعتبار كردستان وطننا المجزأ وباعتبار ان استنهاض الجماهير لها وتنظيم وتوحيدها هو مهمة مشتركة لجميع الاغزاب الكردستانية التقدمية .

تواعد العمل

① ايجاد وحدات ملحقة صغيرة ومتحركة تتألف من فترة العناصر الثورية ، الواعية والشجاعة ، مهمتها الرئيسية في المرحلة الراهنة هي : الدعاية السياسية ، التوعية ، التنظيم ، التحريض الجماهيري ، رفع معنويات الناس ، وحماية الكوادر والعناصر الثورية الهاربة من المذبحة .

- ٤ - تجنب هذه الوحدات قدر المستطاع الاصلح بالوقت المسلحة للعدو حتى تحين اللحظة المناسبة وتنفذ ساعه الانتفاضة الطاعه .
- ٥ - تنتقل العناصر الواعيه والمتدلمه بالسلة الموجوده في الخارج الى الداخل تدريجياً ، وتخلق لها قواعد سرية ومتنقله ، وتوجد ارتباطات والقنوات بالمنظمات الموجوده وتساعد على تنظيم الجماهير حيث لا يوجد تنظيم .
- ٦ - يؤمن الرفاق - في الداخل - وحدات مسلحة تقدم بنفس المهام في مختلف انحاء البلاد ، وتأمّر تنظيمات الداخل رفاقاً والعناصر الثوريه القريبه منها بالامتناع عن الهامه ارامر الحمله بنقلها الى خارج المنطقه بل تلجأ الى الجبال لنقل الفرضه
- ٧ - ارسال الأسلحه والخبره الى الداخل لتوزيعها على الرفاق وفرضها في أماكن سرية وخفية .
- ٨ - ايجاد قياده مركزيه موحده لقيادة وتنسيق فعاليات الوحدات المسلحة في مختلف المناطق مع مراعاة مبدأ اللامركزية بحسب الارضصار في التنفيذ والتكثيف والتركيز في الحظم العامه والاستراتيجية .
- ٩ - تسهيل الاذاعة وتوفير أجهزه لاسلكيه واستعمال بعض النوع الأسلحه كالصواريخ المعادي للدروع والطائرات .

بعض المتطلبات الاخرى

- ١ - توفير دعم خارجي سياسي ودعائي - مادي ومعنوي
- ٢ - توفير مقدار من الاموال والخبره تكفي لمدة سنة لحرب العفار محدودة ومعتدلة .
- ٣ - ضامه صانعة قوس عربييه (بعثية وناصرية) على الاقل ، فضلاً عن التلاحم الجدي مع القوس الثوريه العربيه .

المقتحات المضافة

- ① إرسال عناصر قيادية الى الداخل وعناصر الى تركية
- ② إرسال بعض افئدنا العرب مع الوجهة الثانية
- ③ امن لتأمين خط الامداد - التحوين والنفيرة -
- ④ تأمين معيشة الذين يرسلون الى الداخل
- ⑤ وضع خطة زمنية للدرجات وارسالها الى الوطن
- ⑥ الانتفاضة يجب ان تقلد وتبدأ من الداخل

تاریخ
۱۳۶۶/۶/۱۱

برای منته درستم ناک اندکی بدین

سورگی که بیکباره آمدی

خدا دس ربه دنیای من دند تو سال دستان به تار است نه دوزخم - دوزخم من میختر احاتم
آیه بود یا بدایه - دانه بقی - بوی رن فینم بر نارد و بود - دوزخم من میختر احاتم
دوزخم - سورگی با ضلالت که دند - دوزخم دایه کاکیشم بود و بدایه
تاریخ - که ر بوی بدایت

ناله گمان : دانه بیکم به دس بویه و دکان کیر یس و کان مسعود که نارد
دایه بیدان بکه یعنی ده توصیف دیم زور که بویه ش - دوزخ
یکله دس دس دس

به راستی ده دند دوزخ دس تا می گرم بیکم دس دس ناسق که دوزخ که دس
زاده بیک بیکم دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس
تیمه دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس
تیمه دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس

تیمه دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس
کود دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس
به دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس
تیمه دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس

یا دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس
دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس
دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس
که دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس

دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس
دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس
دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس
دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس

دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس
دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس
دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس
دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس

دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس
دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس
دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس
دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس

دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس
دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس
دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس
دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس

دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس دس

من أجل تحقيق التعاون الصلي في ميدان العمليات

المكررة واتخاذ الخطوات الكفيلة بنسج جهود المائدة

التأثيرين على الحكم الناجم في العراق والباله الذ - كذا

والأعداء والمساعدات المالية اليهم وتوطيد سائر العلاقات

ديبلوماسية وانتهاز الفرصة المتدفقة في كردستان العراق بالحدود

خبراً هاماً من الثورة العراقية الديمقراطية المناهضة للسلطة

تحقيق أهداف الشعب العراقي التي تامل برزخ النفع الواسع

العراقي أرضية جيدة لم - انضمت الظروف المواتية على إقرار

وتنفيذ الخطوات التالية

أولاً

اعتبار جميع المعاملات التأثرين على الفاسية في

كردستان العراق بصفت إنظر عنه التيارات التي الحزبية والسياسية

خبراً لحسن الثورة العراقية الديمقراطية وودادتهم على نزع

المساواة من حيث السايح واليهود والأعداء وتوطيد سائر العلاقات

مواصلة العمل

ثانياً - تأليف لجان تتولى متابعة من يمثل الأكراد الممثلة

في مجالها التمثيل النظيم الموصلة جهود الأعداء وزعماء

القانونية كقانون متممة ومنضامنة في العدالة وكذلك طرد
الخدانات والاشكال التي تنجم بروج الاضرار الاقتصادية ورفع
السلع الى اليقين الواحد.

ثالثاً :- الشروع فوراً بتأليف طائفتين في المناطق القروية
والحضرية الهامة حيث ما يتفق عليه لتأليف اعدادات الدراسة والادارة
الى المعالين على أرض الوطن وكذلك لادارة المعاملات المتوفرة
في الخارج مع بعضهم لينضموا الى افعالهم العامة في الوطن.

رابعاً :- بذل الجهود المشتركة والالتزامات المتبادلة بين الاطراف المشتركة
للحصول على الاسلحة المتطورة والاسلحة النارية لادارة الثورة
بما فيها التحمل لجهة مشتركة للتفتيش في الاسلحة وما رافقها من
الجهود لامتداد المقاتلين في بالسرعة القصوى.

خامساً :- وقف المجهود الاعلامية والكلاسة وتوسيع المواجهات
التعاون والاضمة.

سادساً :- يقوم كل طرف من الاطراف الثلاثة بإبلاغ قيادته وادارته
المسؤول بضمون هذا الاتفاق والزامهم بتنفيذه وبذلك كله الجهود
الادارية لوضع هذا الاتفاق موضع التطبيق العملي.

من
الادارة العامة والادارة

من
الادارة العامة والادارة

من
الادارة العامة والادارة

١٩٧٧/٣/١

فيما يلي نص ورقة العمل المقدمة من المكتب السياسي للاتحاد الوطني الكردستاني الى الحكومة العراقية لاجراء حمل صحيح للشككة الكردية في كردستان العسراق .

- يتمرر شرقنا ومنه مراتنا الى هجمة استعمارية - صهيونية - رجعية شرسة تستهدف اعادة الانوار الاستعمارية الى افاق شموينا وتثبيت الكيان الصهيوني العدواني وفرض الانظمة الرجعية وطلب الشعوب مكسبات نغالها .
- ان التآمر الاستعماري - الصهيوني - الرجعي الشاهنشاهي يستهدف العراق ايضا ، ويركز على فلسطين والخليج العربي للاستباب النفطية والساسة والستراتيجية وغيرها .
- ان مقاومة المنظمات الاستعمارية - الصهيونية - الرجعية الشاهنشاهية يحتاج تتطلب وحدة وطنية حقيقية صلبة في كل بلد ، ووحدة الصف الوطني العربي والتلاحم النضالي مع قوى الثورة المالمية .
- ان عنيز العلاقة الاخوة التاريخية بين الشعبين الشقيقين العربي والكرد و العالمة منذ قرون يلعب دورا هاما في التصدي للظفر لهذا المنط المجهني الذي يستهدف الشعبين معا . وان المورس الجد ز على صيانة وتميز هذه العلاقة الاخوة التاريخية بين الشعبين الشقيقين العربي والكرد و يتطلب الادراك الواقي لوحدة نغالهما ضد اعدائهما المشتركين بوحدة صالحيهما الاساسية ، ووحدة الصير بينهما ، وهذا يعني بدهاسة الاقرار المتبادل والاحتسرام لوجودهما القومي المتميز وحقوقهما القومية والديمقراطية وطموحاتهما المشروعة .
- اننا نحن في الاتحاد الوطني الكردستاني نؤمن بوحدة النضال والصالح والصير بين الشعبين الشقيقين الكرد والعربي ، نؤمن بأن انتصار القومية العربية المتحررة في نغالها ضد الاستعمار والصهيونية والرجعية وتحقيق اهدافها في التحرر والوحدة العربية التقدمية والديمقراطية الشعبية نالاشراكة هو انتصار عظيم لا للعرب فحسب ، بل ولشعوب شرقنا وفي قدسها شمينا الكرد ، بل للانسانية كلها ايضا . لقد رفع الثوار التقدمي الكرد و منذ اكر من ربع قرن شمعارا ظل ثابتا عندنا ، شمعارا يقول بأن " كل نصر تحرره القومية العربية المتحررة هو نصر للقومية الكردية ايضا " . لذلك فنحن نحرم حرصنا على بوهوة شموينا على هذه العلاقة الاخوة التاريخية وننظر نظرة ستراتيجية اليها ونسوف فوق الخلافات الصغيرة ونوز تركها الى المستقبل والتسك بالنضال المشترك بالكفاح المشترك والصالح المشترك .
- أن التناظر العدائي هو بين شعوبنا (العرب والكرد وغيرها) وبين الامبرالسية والصهيونية والرجعية المعلة او المرتطة بها ، لذلك فالخلافات بين الحركة القومية الكردية والحركة القومية العربية والاطراف المعطة لها - هي في الواقع الموضوعي - خلافات بين الاشقاء . بين الحلفاء - وهذا يعني ان طريقة حلها هي : الحوار البناء ، والتفد والتفد الذاتي ، والانتساع والانتساع ، البذل المتواصل للجهود الاخوة والكفاح السلمي الفكري والسياسي .
- ان تحويل هذه الخلافات الى تناقضات حادة هي طلعة كبر . لقد بدلنا نحن نفسي جانبنا جهودا متواصلة للتفاهم الاخو مع كل القور العربية القومية وشها عنكم سواء عندما كان مطاردا وضليدا او بعدما استلم الحكم . وان سجلات علاقاتنا سجل موافقنا الاخوة والمشرقة تجاهكم .

اننا نعتقد بأن المسؤولية الأساسية لي تحويل الخلاف الكردي - العربي الى تناقض حاد تقع على السياسة القصيرة النظر التي تتجاهل الجماهير الكردية والتأثير التقدمي الكردي وتتمسك الى ارضاء القيادات او الافراد بخير الحقوق القوية والى السياسة الرامية الى تهجير الاكراد من ارض الاساء والاجداد ، وتغيير المعالم القوية لكردستان العراق .

- اننا نعتقد ان معالجة هذه المشكلة في الظروف الراهنة تتطلب ما يلي :
- ١ - اعادة الثقة بين العرب والاكراد وبالتحديد بين الحكم وجماهير الشعب الكردي .
  - ٢ - انهاء سياسة التهجير وتغيير المعالم القوية الكردية واعادة جميع الاكراد المهجرين الى اماكنهم الاصيلة في كردستان .
  - ٣ - اطلاق صراح جميع الاكراد المسجونين والموقوفين والمنفيين الى الجنوب .
  - ٤ - اعادة بناء الفرز المهددة وتمييز المتضررين وتخصير المبالغ اللازمة لذلك .
  - ٥ - تنفيذ جميع بنود بيان آذار ، وتطبيق قانون الحكم الذاتي على ايدى سطي الشعب الكردي وتطويره .
  - ٦ - اطلاق الحريات الديمقراطية بما فيها حرية العمل السياسي للاتحاد الوطني الكردستاني .
  - ٧ - الثقة بالقوى التقدمية الكردية وتحملها وتنويعها مسؤولية ادارة الحكم الذاتي وصيانة الحدود بوحدة مسلحة من العناصر الوطنية المعادية للاستعمار والرجعية . وسدات فلاحية وموئنة بالاخوة الكفاحية العربية الكردية .

اننا نشعر بخطورة التدخل الايراني المكثف في شؤون العراق والتمثل فيه اعادة جماعات مسلحة تابعة لقيادة البارزاني المرتبطة بالاستعمار الايراني والصهيونية والرجعية الشاهنشاهية . ان التدخل الايراني هو جزء من مؤامرة استعمارية - صهيونية ضد عراقنا ، ضد شعبنا الكردي وضد الامة العربية ، وقيادة البارزاني تلعب دور حسان خروادة في هذه المؤامرة الاستعمارية - الصهيونية .

ان وثائق (بايك) الامريكانية وسائل البارزاني الى كارتل تشيتان تحول قيادة البارزاني الى صابئة صيلة لامرأة مرتبطة بالصهيونية والرجعية الشاهنشاهية . ان التصديح الناتج لهذه المؤامرة الاستعمارية - الصهيونية يتطلب :

- ١ - ايقاف حرب اقتتال الاخوة من قبلكم .
- ٢ - انهاء السياسة الخاطئة القائمة على التهجير والتعريب .
- ٣ - تطبيق قانون الحكم الذاتي لكردستان وتنفيذ جميع بنود بيان ١١ آذار ١٩٧٠ فعلا وعلا .
- ٤ - الثقة بالقوى التقدمية الكردية وحملها في التصديح لهذه المؤامرة الاستعمارية - الصهيونية ، ودعما في ذلك .

دور العراق القومي العربي :

- ان العراق يحتاج القيام بدور هام في معركة الامة العربية في نضالها ضد الامبريالية والصهيونية والرجعية ، في تحرير فلسطين ومهانة الخليج العربي . . . ولكي يستطيع العراق اداء دوره القومي يجب عليه :
- ١ - تعزيز وحدة الشعب العراقي الوطنية التي تشكل الاخوة العربية الكردية حجر الزاوية فيها .

- ٢ - وحدة القوى التقدمية العراقية وانما تياراتها الاساسية (الحقيقية والفاطية) في النضال الموحد .
- ٣ - اطلاق الحريات الديمقراطية بها فيها حرية العمل السياسي للاتحاد الوطني الكردستاني .
- ٤ - أخذ العراق لمبادرة عربية جديدة في الدخول الى جبهة عربية تضم العراق ولبنان وسوريا ومنظمة التحرير الفلسطينية واليمن الديمقراطي والجزائر للتصدي للمواصلة الاستعمارية - الصهيونية .
- ٥ - تعبئة طاقات العراق العادية والعسكرية لزوجها في معركة الامة العربية ضد العدوان الصهيوني الاستعماري .
- ٦ - التنسيق مع القوى والدول العربية التقدمية دفاعا عن الخليج العربي .
- ٧ - دعم الثورة الفلسطينية بجميع نشاطها حتى تحقق التحرير التام لكل التراب الفلسطيني .

المعالجة الآتية للمشكلة الكردية في العراق :

- ١ - انهاء سياسة التهجير وتغيير المعاليم القومية واعادة جميع المهجرين الى اماكنهم .
- ٢ - تنفيذ جميع بنود بيان آذار ١٩٧٠ وتطبيق قانون الحكم الذاتي على ايد ز منطلي الشعب الكردي وتخليصه .
- ٣ - اطلاق سراح جميع الاكراد المعكوبين والمعتقلين .
- ٤ - تحويل القوانين التقدمية الكردية مهمة الدفاع عن الحدود العراقية في الخطاة الكردية .

المكتب السياسي لاتحاد الوطني الكردستاني

كردستان العراق / تشرين الثاني ١٩٧٧

تصریح من المكتب السياسي للاتحاد الوطني الكردستاني
- كردستان العراق -

يرى المكتب السياسي للجنة القيادة للاتحاد الوطني الكردستاني من واجبه الوطني
ان يعلن للرأى العام العربي والعالمي ما يلي :

اولا :
يكبر الاتحاد الوطني الكردستاني دم ومساندة الشعب الكردي المطلق للشورى
ال فلسطينية المجيدة في نضالها لتحرير فلسطين واقامة دولتها الديمقراطية العلمانية
على ريوها . ويعتبر اسنادها واجبا وطنيا وترويا وانسانيا . ويحيد تأكيد مواقفه السابقة
بأن الشعب الكردي لن يسمح بوضع حركة التحرير المادلة في موقف المتعارض مع
الثورة الفلسطينية والقومية العربية المتحررة وان النضال ضد المدوان الصهيوني الاستعماري
هو نضال تقدمي عادل لا يمكن القضاء عليه بالمؤامرات الاستعمارية - الصهيونية -
الساداتية .

ثانيا :
ان الشعب الكردي يستنكر زيارة السادات لاسرائيل ويعتبرها طعنة خنجر فسادة
في ظهر الثورة الفلسطينية والتضامن العربي وخرقا صريحا لقرارات مؤتمرات القمة العربية
وخرجا على الاجماع العربي وخدمة كبيرة للصهيونية وتبييض لوجه المصالحات الصهيونية
الارهابية المدانة عالميا ومريها .

ثالثا :
يعلن الاتحاد الوطني الكردستاني مجددا التزامه بموقفه المؤبد والمبلغ للقوى
التقدمية العربية حول استعداده ، لايقاف النضال المسلح ضد القوات العراقية اذا ساهم
المراق في الجبهة الشرقية . وان وحدات الانصار الكردستانية المدافعة عن الوجود
القومي للشعب الكردي ضد سياسة التهجير والتشريد الجماعية ضد الشوانية العاملة
لا بادة القومية الكردية ، والمناضلة من اجل الديمقراطية للمراق والحكم الذاتي لكردستان
المراق تحت راية الثورة المراقية الديمقراطية ، ان هذه الوحدات ستوقف عملياتها
العربية نور توجه الجيش المراقي لاداء واجبه القومي العربي دفاعا من الثورة الفلسطينية
واسهاما لتحرير فلسطين وستولى حماية حدود الجمهورية العراقية ووحدتها اراضيها ضد
المصالحات المأجورة التي تمهدها منظمة الساواك الجاسوسية الايرانية الى كردستان المراق .
رابعا :
ان الاتحاد الوطني الكردستاني يقبل بالقوى التقدمية العربية في هذه الحالة وفي
مقدتها الثورة الفلسطينية حكما عادلا بين الشعب الكردي والحكومة العراقية .

تصريح صليبي من الاتحاد الوطني الكردستاني

اصدرت الحكومة العراقية بياناً في ١٠/١/١٩٧٨ تدي فيه استعدادها لارسال قوات عسكرية الى الجبهة الشامية كما تدعو لمقدوم مؤتمر عربي وقتي انشاء صندوق عربي تسهم فيه الدول النشطة بحصص محددة .

ان دواعي هذه المبادرة من جانب النظام العراقي هي :

أ - اعطال الصخط الجماهيري العراقي الفول بدلاً من فرض الارهاب الذي هو الشعب العراقي واملان حرب الابادة على المواطنين الاكراد وصغبة الحركة الوطنية والديمقراطية العراقية وانتهاج بفرض الاتاعة الجبهة على الزعيم الوطني المرحوم العراقي آية الله الشهيدي طيبة لطلب شاء ايران .

ب - فك العزلة العربية الخائفة التي يحشونها نفقة مواقفه وخاصة بعد قيامه بسلطة من الاغتيالات لعطي الثورة الفلسطينية في الخارج .

ج - تصحيح تقديرات الجبهة القومية للمورد والصدى والتخيل من شأن الجبهة .

د - اعطاء سعة من الشريعة او السكوت العربي من التمسك العراقي الاثباتي لتلعب الحركة الوطنية في كلا البلدين .

لذلك فان هذه المبادرة العراقية مجرد تكتيك مرحلي وليس القصد منه خدمة قضية الشعب الفلسطيني . ولا تحرير الاراضي العربية المحتلة عام ١٩٦٧ .

كما ان البيان العراقي يخلو من ذكر دور الاصلية الاممية في صفة كاسب ديفد ان لا اول مرة تدخل اممها كطرف رسمي مباشر في عملية التسوية لصالح الصهيونية .

ورغم كل ذلك فان الاتحاد الوطني الكردستاني في الوقت الذي يقود الحركة المسلحة في كردستان العراق من اجل الديمقراطية للعراق والحكم الذاتي لكردستان فانه :

١ - يؤكد موقفه السابق انذى اطلعه اثر مبادرة السادات لنهاية القدس مانه يجد نشاطاته العسكرية البهوية فيها اذا سمح للجيش العراقي بالتوجه الى الجبهة الشامية حيث الساحة الحقيقية للجيش العراقي الذي زج ست فرق منه في كردستان تدبر في معركة في عادية لاهادة المواطنين الاكراد .

٢ - يخلو منظمة التحرير الفلسطينية البطل الشرعي والوحيد للشعب الفلسطيني ان يفتح الحكومة العراقية لانسحابها الجبال امام تقطع في الاتحاد الوطني الكردستاني الانتفاخ بالثورة الفلسطينية كفاطين في صفوفها وذلك انطلاقاً من دسما العدي والبعدي لفضال الشعب العربي الفلسطيني .

الاتحاد الوطني الكردستاني (العراق)

١٩٧٨/١٠/٦

لا يلعب دوراً محورياً في التنمية الاقتصادية - القارة البوقية - يلزم اند الانشاء
الاعمال في المنطقة الاقتصادية الحرة - الاغليات التوسية الضائقة بحرية وسدواة -
الاعمال في كل مكان -

١٠- إن حركة نسينا الكبرى التحريية باعتبارها حركة شعب مضطهد هي جزء من حركة التحرر العالمي
من واندسات الأصلية وإن حزبنا الديمقراطي الكرديستاني - القيادة الموحدة - باعتباره طليعة هذا
شعب وأرضه التبرية يقع أي حزب
لحرمانها لحقوقها المنروعة وعلى رأسها شعب فلسطين البطل وهي مؤهق أشد الإيمان
قضية الحرية في العالم

إن النظام الفاشي في العراق يؤكد يوما بعد يوم استمراره وتعمقه في كبت الحريات
ماهيرو ونفق حياتها وتكبد... لا يدعو إلى النكح بأنه ينفذ بكل خبث البشور
سائس النزول به في المنطقة وليس سبب سرى بوجه خاد... هذه الرحلة في ظروف له
سبب لها التاريخ مثلا فهو غارق في جو من القلق وعدم الطمانينة وقد سلب... وبخاصة
في العراق. اننا ننشد كافة القوى الوطنية والتقدمية في البلاد "توحيد جهود...
عزائم الطغمة التركمية الحاكمة وكشف حقيقة النظام "الفاشي" وادعائاته الخبيثة ولتتمسك
بمبادئها التاريخية للوقوف بحزم ضد الارهاب البعثي. وسأوصاته الخيانية على التعميد
من الذين دون نزع صونها وتضياع معنا... امة اخواننا اللاجئين والشهداء...
إلى أرض الوطن الحبيب.

اعضاء برزنا الانطصال -
لهم زكوا واعدوا وكرم في كل الظروف وكل قوة الى ضربنا من سميم ولهذا فقد جسد كل -
انسانه على الحبيب باضاء الاداة التورية الوحيدة التي تستطيع ان تقود نفالات شعبنا الكسوف
كردستان العراق وتبعد امام حجاباته ومبرراته - وكان حزبكم ينهض من كل الاموات لما نهض
بعينه الامم اكثر ارادة وتصميما وصحة وفي هذه المرحلة التاريخية الحاسمة وفي ظرفه سهل ظروف
الكفة بدعكم وبغيره يبرز المناظرة الى تصعيد النضال والارتقاء الى مستوى الاحداث حيث ان
الامور التي خطط لها بكل - اكبر من النكسة زانها ... انها نهضت وبرزت القوي وشخصيتها
كقوة التي لا تقهر - وانهم الانساق من شهدائنا الابرار الذين ضحوا
بدمائهم في جبهة كردستان وحقق شعبنا الى الاعتزاز في النضال والانتفاخ حول
قيادة النكسة وعلى تخلي كل المليشيات السابقة لانتفاض شعبنا على نخدي هذا الواقع
منه نعتقد النضال مستند من على قدرات - انكم انتم الابرار وعلى ارادكم
بكم التورية التي لا تلبس .

ان السورانية الخارجية تقع على عاتق الزعماء
كبرى الامم ولذا وكند
نفسا اولى من موافقتهم ودمائهم وحسن
تعدا مع الاحزاب والفرق التشييعية الكرنية التي تسيطر من اجل
الاجزاء المتكسرة
التي تسيطر على الامم الذين حاصرونها بان تكمل السيرة حتى النص

النص لكر

الحدود. والاسود لنسبة اثنا الاشرار

الحزب الديمقراطي الكردستاني

البرقعة -

بيان

الحزب الديمقراطي الكردستاني - القيادة المؤقتة -

بنتابة مهر مار على اتفاقية (٦ آذار) الخيانية

يا ابتائ سمعنا العراقي النبيل -

ايها الجاهير الكردستاني المناخل -

في هذا اليوم وقبل عام توصل الحكم الفاشي النكثي في العراق والنظام الشاهنشاهي العميل الى اتفاقية الجزائر الغادرة بعد سلسلة من المناورات والاجتماعات لاقتطاب هذين النظامين ، ساهم فيها اكثر من طرف وسعدت لها تنازلات الطغمة النكثية قبل ابرام هذه الاتفاقية الغادرة . وقد عكست جسامه وخطورة هذه الاتفاقية الخيانية مدى تعامد وتطور الحركة التقدمية لشعبنا الكردي وشموليتها ، لتشكل انعطافا تاريخيا كاملا لسيرتها الظفيرة ، مميزة من طموحات وتطلعات جماهيرنا الكردستانية ، ويعد ان ناكذ للعداء بان القهر والتكيد وحرب الابدانة لا يثني ارادة الجماهير الثائرة ، وحسن شعرت الطغمة النكثية بغشها في مواجهة الجماهير الثائرة عسكريا سارعت الى تقديم تنازلات مذهلة عبر هذه الاتفاقية الغادرة مكرسة بذلك شرعية مطامع الشاه العميل في العراق والخليج العربي لدرجة فاقت احلامه .

لقد حققت هذه الاتفاقية لايوان السيطرة الكاملة على نصف شط العرب ، واقر النظام الفاشي حق ايران في ضم اقلم عرستان الذي تغاضي ساحتها اضعاف مساحة فلسطين ، وقطع الطريق عن ثوار جبهة تحرير عرستان وضخم من استغلال الاراضي العراقية في نغالهم ضد النظام الايراني العميل ، واعطاهم الشرعية لاحتلال ايران الجزر العربية في الخليج وتدخلها السافر في قمع الثورة العراقية والسعي لحاصرة جمهورية اليمن الديمقراطية الشعبية واطلاق يد النظام الشاهنشاهي العميل في سيطرته على الخليج العربي اضافة الى تنازله من اجزاء كبيرة من الاراضي العراقية في الحدود البيرة بين البلدين لايران . كانت هذه الاتفاقية هي الحطة الاخيرة للحكم الفاشي العراقي معلنا بذلك حقيقة الشوفية والرجعية بالرغم من الحملة الاعلامية الهادفة الى تضليل الراي العام العراقي والعربي لغرض واجهاد هذه الواسرة القدرة . وقد تجلى الدور الخياني للنظام الدكتاتوري العراقي عن طريق المساوة والخيانة وافتتاحه علىسبى الامبريالية العالمية وفتح باب العراق للراسل الاحتكاري الاجنبي ، وتخلعه من التزاماته القومية لصالح القوى المعادية لحركة التحرر الوطني وتآمره على الشعب الفلسطيني وسعيه في شق وحدة فضائل الثورة ودمونه الصريحة وسامه السمور لاقامة حلف جديد في الخليج العربي وسكونه المطبق عن تحديات واطماع شسامة الحملة التوسعية وتمازجه الوثيق مع الانظمة الرجعية في تنفيذ مخططات الامبريالية العالمية في المنطقة . . . وفي الجبال الوطني فقد استطاع الحكم الدكتاتوري ضرب الحركة الوطنية العراقية والتكيد بقواها الوطنية الخجلة ولم ينج من هذه الاساليب والممارسات الفاشية حتى عناصر وشبكات الحزب الحاكم نفسه وانعكس هذا الوضع بشكل صريح في حرب الابدانة التي شنتها ولا تزال تشنها هذه الطغمة في كردستان .

ايها الجاهير الكردستاني المناضلة -

بعد ان تعمدت الامبريالية العالمية وحلف الستول للظلم النكثي الحاكم في حاصرة الثورة الكرد بتوضربها من الخلف لقاء تراجع النظام الفاشي ودخوله في حضرتها واستغل الفاشست هذا الوضع ليشنوا حملات التهجير والتمرب والتبصيت في كردستان اعادة الى عمليات الابدانة والتصفية والاختلالات وهو مستمر في هذا التهجيم المنصري القيت مخططا باساليب الوحشية كل المنصرين والفاشين . حيث اجماع الاكول من الموظفين والمستخدمين والعمال الاكروا من كردستان الى وسط وجنوب العراق وتجر السلطة الفاشية نزع الموظفين والكشنيين العرب الى كردستان مع افرات اليه ومعنوية ، ولا تزال عمليات التكريد والتهجير مستمرة لتشمل الاولون من الفلاحين الاكروا الى المناطق العربية ، وتحت طلاء القرى المعصية هذا النظام باشاء مستوطنات سكنية ذات استثمارات عسكرية للمجاهرين العرب الكاديين قسرا من جنوب العراق لعلوا محل اغواتهم

الاكرد في مناطق شجار وتلفرو د هوك وكروك وخانقين وشدلي وسيحت قراهم من الوجود ، حيلة بذلك .
 كردستان الى فلسطين ثانية ، وسعى جاهدا وشكل حشيت ومركز وسكوت مطبق الى تغيير التركيب السكاني
 والواقع القوي لكردستان وذلك بسلخ كل المعالم القومية والتاريخية للندن والقصبات الكردية ابتداء بفتح
 الاقضية والنواحي ودجها بالحافظات العرمنية وتغيير اسما الحافظات الكردية - كما حدث لعدة كردوك
 الكرد ستانية الفاضلة - وانتها . بتدمير القرى الكردية ، ناسط بهذه الاجراءات ما حققه شعبنا الكردي نسي
 اتفاقية ١١ آذار ١٩٢٠ ، منتكرا حتى للمؤسسات الكارتونية التي وضعها عام ١٩٢٤ لتنهيه ارادة شعبنا
 الكردي البطل .

لقد انعكس هذا الوضع القوي . للحياة السياسية في البلاد على الحياة الاقتصادية . فقد هور الانتاج
 الزراعي من جراء الهجرة القسرية . . . . . والتحول السليم للحياة الاقتصادية بفتح باب الاستيراد على مصراعيه
 اما السلم الكالتي وغير الانتاجية وما نجر عنه من استنزاف لقسم كبير من الدخل الوطني والتدمير البائل في
 الاثاق الحكومي كل هذا وضع السلطة الفاضلة امام ازمة اقتصادية وجها لوجه ، تسببها هور بالخلل
 الفاضل وارثا بامسار الكثير من السلم الضروية بنسبة اعلى من الضعفين من جهة وضعف القوة الشرائية للعالمية
 المعطى من اثا شعبنا العراقي - الفلاحين - من جراء تدهور الانتاج وانتشار البطالة على نطاق واسع
 وشدة ونذرة الكثير من السلم الاساسية من جهة اخرى .

ايها المناطسون في كل مكان -
 ان مليات البطش والتشريد لن تنال من منة شعبنا الكردي البطل على رفض واقع التكمية
 ومواصلة النضال ، وان حزينا الديمقراطي الكردستاني - القيادة الوقتية الذي يقف اليهم بثبات ومن نسي
 الساحة الكرد ستانية حين الجماهير وهو يقدر على الانتاج في هذه المرحلة التاريخية المرحمة بكونه
 مرة اخرى اصراره انتهى على مواصلة لقيادة السيرة النضالية لشعبنا الكردي في الساحة الحقيقية
 - كردستان - مستفيدا من اخطاء التكمية وهرما معتندا على طاقات الجماهير الكرد ستانية الخلاصة
 وفق اسس تنظيمية مصرية واستراتيجية ثورية ذات افق واهداف وطنية وقومية تتلاءم وغشوات المرحلة الراهنة . . . .
 يدعو كل الجماهير الكرد ستانية الى النضال والصمود والتحدى وبتأيد اثنا شعبنا الكردي
 وقاء البطنية المخلصة الى توحيد الجهود والوقوف في جبهة كفاحية واحدة للقوى الوطنية والتقدمية العراقية
 لكشف النفاق ضد العدو الخامس ولتحقيق طموحات جماهيرنا الكرد ستانية والعراقية في حكم ذاتي حقيقي
 لكردستان في ظل حكم ديمقراطي للعراق .

ان السمي لتفتت القوى الكردية المخلصة وتخليل الجماهير وتغيير الحقائق وتحويل نغالات حزينا
 الديمقراطي الكردستاني المرقع لا يخدم الا العدو والعنصرى ويساهم في تسهيل امرار مخططات المسدود
 الاجرامية لحوكامتنا وشخصيتنا الكردية ولا ينجي اصحابها الا الفشل الذريع لان وحدة شعبنا الكردي كانت
 دوما راك حزينا ميرسيرته التاريخية الطويلة وهي سر وجوده وديمومته وتطوره وانتصاره في الساحة النضالية
 . . . . . وسيفل حزينا امينا على هذه السيرة . . .

ان حزينا الديمقراطي الكردستاني - القيادة الوقتية في الوقت الذي يهيب بالراى العام العراقي والعربي
 والعالمي وتناشد كل القوى الوطنية وجميع احرار العالم والمنظمات الدولية والاساتنية الى العمل الجدى والقوى
 لانقاذ شعبنا الكردي من حلات البطش والارهاب والتشريد والوقوف الى جانب شعبنا المضطهد في محتسبه
 ودعه لنيل حقوقه المشروعة ، فانه يدعو كل القوى والفصائل الوطنية التقدمية في العراق الى توحيد جهودها
 وريصفها في جبهة وطنية تقدمية للوقوف بحزم امام المخطط الاممي الى الرجعي الهادف الى تشكيل طموحات
 شعبنا العراقي واربعاه الى حظيرة الاحلاف والمعاهدات الاستعمارية والنضال لانقاذ من برائن الطينمة
 التكمية الحاكمة من اجل تحقيق حكم وطني ديمقراطي لا يساهم على سيادة العراق يتعنى في ظله شعبنا
 الكردي بحكم ذاتي حقيقي . . . . . لتجمل من ذكرى اتفاقية ٦ آذار الخائبة منطلقا جديدا لتحشد القوى
 الخيرة في البلاد لقمهر هذه الخيانة الوطنية . . . . . ولنصرد دائما للشعب الفاضلة .

لتسقط اتفاقية ٦ آذار الخائبة

النصر لكردستان الجريحة

لتنصرا رادة شعبنا العراقي ضد الفاضة

الحزب الديمقراطي الكردستاني - القيادة الموقته -

كردستان - ٦ / آذار / ١٩٦٦

اميد طبعه وتوزعه من قبل الحزب الديمقراطي الكردستاني - فرع اوريا - نيسان ١٩٦٦